Spomenica

Spomenice župa:

Maja
Viduševac
Glina
Mala Solina

Tehničke napomene za čitanje ove knjige:

1. Prijepis svih spomenica župa je doslovan.
2. U prijepisu je tekst ispravljen samo onoliko, koliko je poptrebno za razumijevanje. Možda se negdje i potkrala koja pogreška jer je puno sadržaja i velike razlike u pravopisu i rukopisu, a vremena je bilo malo.
3. Dobar dio pojmova koji se ovdje koriste, a nisu toliko poznati širem krugu čitateljstva, bit će abecednim redom na svršetku knjige protumačeni, a u samom tekstu pisane su *"kosim"* slovima.
4. Osim poduljeg teksta pisanog latinskim jezikom u viduševačkoj i malosolinskoj spomenici, drugi tekstovi na latinskom jeziku nisu svi prevedeni.
5. Budući da se u prošlom stoljeću nije koristilo slovo "đ" nego se je pisalo "dj", neka čitatelj ima ovo na pameti.
6. Ima par riječi i pojmova koji se nisu mogli "dešifrirati", tu će unutar navodnika biti stavljeni upitnici "????".
7. Neki će čitatelji po imenu i prezimenu prepoznati svoje pretke. Ako je zapisano nešto negativno, nemamo se s kim pravdati, jer su pisci ovih spomenica već pokojni, a dokumenat je dokumenat.
8. Gotovo sva imena koja se spominju su "**podebljana**", a na nekim mjestima i drugi važniji pojmovi.

Ova knjiga je poklon
Župi Sv. Ilije u
Maji
za njezinu 300-tu
obljetnicu postojanja
nakon obnove župe 1698.
godine. Turci su razorili
zadnju crkvu župe
majske koja se prvi put
spominje još 1327.
godine.

1698. – 1998.

Dobri Bog bio nagrada pokojnima,
a snaga živućima!

Poštovani čitatelju!

Zbog povijesti i poštovanja prema pređima prepisane su spomenice župa Maja, Viduševac, Mala Solina i Glina. Zašto ovim redom? Poštujući starost (godinu osnutka ili obnove župe).

Župe dolaze ovim redom:

1. **Maja** – župa obnovljena 1698.[1] godine, a spominje se prvi put kao župa 1327. godine, makar je postojla i ranije, ali pod imenom Sračica (Zrachicha)
2. **Viduševac** – župa osnovana 1731. godine
3. **Mala Solina**– župa osnovana 1789. godine
4. **Glina** – župa osnovana 1800. godine

Danas raspolažemo sa 8 spomenica navedenih četiriju župa:

MAJA
1. Spomenica (1. svezak) u II. dijela koju je započeo pisati Pavao Leber, a dovršena je 1955. godine.
   - I. od osnutka do 1877. godine
   - II. od 1877. do 1955. godine
2. Spomenica (2. svezak) od 1955. do danas.

VIDUŠEVAC
1. Spomenica (1. svezak) od 1729. do 1936. godine.
2. Spomenica (2. svezak) od 1953. do danas.

MALA SOLINA
1. Spomenica (1. svezak) od 1789. do 1937. godine.
2. Spomenica (2. svezak) od 1955. do danas.

GLINA
1. Spomenica (1. svezak) od 1800. do 1915. godine. Ovu spomenicu (kao prijepis) pisao je Pavao Leber i oporučno ostavio Metropolitanskoj knjižnici 18. srpnja 1915. godine.

[1] "Drugi put spominje se župa potkraj 17. stoljeća. Godine 1689. izgrađena je nova crkva na čast Svetom Iliji proroku. Crkva je na istom mjestu gdje su do tad bile crkve Blažene Djevice Marije, a to je na sadašnjem groblju blizu sračičke utvrde. Godinu 1698. možemo smatrati kao početak obnovljenog vjerskog života u župi Sračica, a ne 1713. kako se do sad smatralo. Od godine 1713. pisane su župske knjige matice (krštenih, vjenčanih i umrlih), zato se do sad smatralo da je te godine župa obnovljena. Izgradnja nove župne crkve 1698. godine, dokaz nam je da je župa obnovljena te godine, a možda i nekoliko godina prije." – **MIJO DUKIĆ: Glina i Okolica, Glina 1980., str.196.**

"Original" kojeg su nastavili pisati njegovi nasljednici do 1930. godine, nestao je za vrijeme Domovinskog rata.

2. Spomenica (2. svezak) od 1930. do danas.

Jako je malo podataka koji se odnose na vrijeme 2. svjetsakog rata. Iz razumljivih razloga. Spomenica je mogla biti predmet osude da su se podaci bilježili objektivno, a da je bilo imalo subjektivnosti, stvar bi bila još gora. U Viduševcu i Maloj Solini bili su za vrijeme 2. svjetskog rata prognani slovenski svećenici, a glinski župnik Franjo Žužek bio je također Slovenac. Koliko su mogli shvatiti i zavoljeti župe na Banovini prosudite iz njihovih zapisa. Budući da zapisa nema, osim Žužekovih, ostaje nam jedna praznina.

Što se je događalo u vremenu od osnutka pa do pedesetih godina ovoga stoljeća u spomenutim župama, nalazi se u ovoj knjizi.

Kroz povijest je, što se tiče dokumenata, najviše stradala župa Maja i to od 1941. do 1945. godine kad su u ratnom vihoru uništene sve matične knjige i spisi. Srećom, spomenica župe Maja bila je za vrijeme 2. svjetkog rata u Glini i tako preživjela ratne strahote. Na mnogo mjesta nas pisac upućuje na originalne dokumente, a njih na žalost više nema.

Za vrijeme domovinskog rata dijelom su nastradale knjige župe Glina, a među njima vrijedna spomenica. Ona do koje sam mogao doći jest spomenica župe Glina što ju je 1915. godine, prije svoje smrti, u Zagrebu kao svoju ostavštinu ostavio kanonik, nekadašnji župnik župe Maja, a po rođenju Glinjanin, Pavao Leber. Njegovim velikim radom na majskoj spomenici, koja je zbog oštećenja restaurirana u Hrvatskom državnom arhivu, u sjedištu Zagrebačke nadbiskupije dobila je veliku pohvalu zbog sveobuhvatnosti i ozbiljnog pristupa.

Ovim je načinom zbog spomenutih karakteristika danas stavljam pred vas. I ne samo majsku, nego i viduševačku, malosolinsku i glinsku.

Velika zahvala svima koji su pomogli prepisati, često nejasan rukopis, spomenica župa: Maja, Viduševac, Glina i Mala Solina.

Spomenice su prepisivali:

Juraj Jerneić - župnik, Dražen Karačić – kapelan, Mijo Davidović, Slavko Šantek, Ana Muža, Amalija Šantek, Mara Bobeta, Matija Rom, Matija Herman, Drenka Kreštelica – Pavletić, Nedjeljka Plemenčić.

Posebna hvala prof. Matiji Hermanu na prijevodima latinskih tekstova.

Juraj Jerneić
viduševački, malosolinski,
glinski i majski župnik

Župa Majska.

Ime u njezinu obsegu

Župa
Sv. Ilije
Maja

Diel I.
od postanka župe Majske do godine 1877.
sastavljeno godine 1876.

Uvod

Sastavljajuć povjestne crte za ovu župu, imadoh jako malo izvora u domaćem *arkivu* pri ruci, s kojimi sam se mogao poslužiti, da barem *ponješto* razbistrim prošlost. Uzrok je tomu, što su pred godinom 1713. na ove strane Turci često navaljivali, te ako je koja vrijedna ruka što i napisala, trag joj se zameo. Od godine 1713. nalaze se matice, a kašnjih godina i zabilježeno je gdješta, ali bez reda i sustava. Dok se naša domaća hrvatska povjest razbistri, biti će i glede župe Majske mnoga stvar jasnija, a dotle zadovolji se mili nasljedniče ovim mojim pokusom, u koj položih dosta truda i vremena.

Izvori, iz kojih sam ove podatke crpio, jesu:

1. **Matice krštenih** (4 knjige), matice umrvših (3 knjige), matice vjenčanih (4 knjige)
2. **Lieber Mandatorum** (2 knjige)
3. Pojedine **bilježke od župnika**, sačuvane na papiričih i kanoničkih vizita odluke, sadržane u 2 svežčića
4. **Monumenta historica episcop**. Zagrab. Tkalčić Tom I et II
5. **Krčelić Hist. Cathedr. Eccl**. Tom I Par. I
6. **Pripovijedanje puka** u koliko je vjerojatno.

Svaki ovaj izvor spomenuo sam pod tekstom u dotičnom broju. Druge knjige koje sam upotriebio na gdjekojem mjestu, spomenuti ću na onom jestu, gdje sam upotriebio.

Predajem ti mili nasljedniče ovu knjigu, da se mnogi put s njom kano svojim prijateljem zabaviš, ako li je gdješta manjkavo, to oprosti mi, jer kraj najbolje volje nije mi bilo moguće točnije sastaviti.

Sve na veću slavu božju!

U Maji dne 31. prosinca 1876. godine.

Pavao Leber, župnik

Župa Majska

Ime i njezin obseg

Župa Majska od početka svoga pa do novijega vremena dolazi pod imenom župe Sračičke. U knjizi *"Statuta capituli Zagrabiensis XIV pars 3"*, spominje se u redu župa, spadajućih na prepošta Zagrebačkoga i župa Sračička pod imenom *"ecclesiae beatae virginis de Zrachicha"*[2]. Čitajuć druge župe koje spadaju na prepošta, dolaze župe sve na okolo sadanje župe Majske. Starije viesti od 14. vieka, nisam mogao naći. Šta se samoga imena tiče, iz listina se nemore saznati, a narod priča da je, njekad zapovjednik grada Sračičkoga bio **Sraka**[3] po njem da je dobio grad ime, a po tom župa i selo.

Što se imena Maja tiče, po kojem se je u novije vrieme župa prozvala, nalazimo to ime prvi put spomenuto god 1213. u listini kralja Andrije II, gde se veli *...Predia Gastue sunt: Maya*[4] kano *"villa"* spominje se godine 1278, gdje **Vukovoj** opatiji Topuskoj ustupljuje zemlju Bročinu *"de generacione Bathei, de villa Mayaj*[5]*.*

Maja kano potok spominje se prvi put god. 1289. 21. listopada u listini, gdje **Marko** i plemići od koljena **Rate** prodavaju banu **Stjepanu** posjed Drozgomeć kod Maje: *Juxta fluvium Maya*[6].

Drugi put spominje se god. 1294. 1. rujna, gdje **Zemko** i njegovi rodjaci banu **Stjepanu** njeke zemlje u Drozgomeću prodavaju: *cadit in fluvium Maya.*[7] Odakle ima izvor rieč Maja s izvjesnošću ne može se reći, toliko samo spominjem, da rieč Maja u ovoj okolici znači "mati", a da je mjesto dobilo od vode ime, mnogo je vjerovatnije nego obratno.

Koja su sela na župu Sračičku prije godine 1713. spadala, ne može se za izvjestno reći. I poslje godine 1713. nisu upisana u maticah pojedina mjesta onako, kako bi bilo željeti, jer nalazimo osobito iz početka samo ime djeteta, tako i vjenčanog i umrvšeg. Kada je koje selo prvi put spomenuto u matici, naznačio sam malo niže. Od godine 1713. do godine 1800., naime do razdieljenja župe Sračičke na dvie župe na Glinsku i Sračičku spadala su ova mjesta na župu Sračičku: Sračica, Maja, Dolnjaki, Prieka, Ravno rašće, Vlahović, Glina,

---

[2] Tkalčić, Monum. hist. ep. Zag. Lib 2 pag 76

[3] Godine 1577. predobili su Turci biskupov grad Sračicu – čitaj Lopašić, Karlovac pag. 13.

[4] Tkalčić, Monum. hist. ep. Zag. Lib 1 pag 29

[5] Tkalčić, Monum. hist. ep. Zag. Lib 1 pag 19

[6] Tkalčić, Monum. hist. ep. Zag. Lib 1 pag 226

[7] Tkalčić, Monum. hist. ep. Zag. Lib 1 pag 234

Joševica, Jukinac, Radovanci (Selišće), Skela i Vranovina koje posljednje mjesto pripalo je dne. 1. ožujka g. 1780.[8] župi Topličkoj. Osim toga spadali su svi katolici stanujući u selih, koja su napučena sa sljedbenici grčkoiztočne crkve kao: Biele vode, Bojna, Dragotina, Klasnić, Mali Gradac, Majske poljane, Oblaj, Perna, Roviška, Trtnik, Žirovac itd.

Od godine 1800. do današnjega dana sastoji se ova župa iz sliedećih sela: Maja, Sračica, Dolnjaki, Prieka, Ravno rašće, Vlahović. Pribrajaju se zatim one duše koje obitavaju u okolici po selih u kojih se nalaze sljedbenici grč.izt. crkve.

Sada ću navesti kada je koje mjesto izrikom u maticah prvi put navedeno, i to alfabetičnim redom:

***Arsc*, ex arce, ab arce** - 25. stud 1738.[9] i 15. studeni 1739.[10]
Bele vode - 4. travnja[11] u obćini Malogradačkoj 1776.
Čučković brdo - 19. listopada 1768. i 30 ožujka 1768.[12]
Dolnjaki - 22. studenoga godine 1733.[13]
Fluvius (Potok – Sračica) - 12. listopada 1766.[14]
Glina - 10. veljače 1718.[15]
Joševica - 7. siečnja 1734.[16]
Jukinac - 15. studenog 1739.[17]
Križevljani (Jukinac) - 5. lipnja 1733.[18]
Maja - 22. studenog 1733.[19]
Potok - studenog 1735.[20] Potočan[21]
Praesidium (Glina) - godine 1739.[22]
Prieka - 22. studenog 1734.[23]
Radovanci (Selišće) - 11. srpnja 1760.[24]
Ravno rašće - 22. studenog 1737.[25]

---

[8] Lib. Bap. II p. 290

[9] Lib Cop. Tom I Pag. 68

[10] Ibid. pag 69

[11] Lib. Bap. II. p. 246

[12] Lib. Bap. II. p. 136

[13] Lib. Cop. I. p. 62

[14] Lib. Bap. II. p. 126

[15] Lib. Bap. I. p.15

[16] Lib. Cop. I. p. 63

[17] Lib. Cop. I. p. 62

[18] Lib. Bapt. I. p. 311

[19] Lib. Cop. I. p. 62

[20] Lib. Cop. I. p. 65

[21] Lib. Bap. II. p. 58 (80a)

[22] Lib. Cop. I. p. 69

[23] Lib. Cop. I. p. 64 Prieka dolazi i pod imenom Šaševa, Šibine – gledaj Lib. Bap. II. p. 276 i p. 298

[24] Lib. Bap. II. p. 74 (96a)

[25] Lib. Cop. I. p. 66 – To selo dolazi i pod drugim imenom kao Ravno rašće Lib. Cop. II. p. 8. Vrano rašće Lib. Cop. II. p. 4. Grabo rašće Lib. Bap. II. p. 72 (seu 94a) Hrano rašće Lib. Cop. I. p. 34 i Hrašće Lib. Cop. I. p. 64

Regići seu Vlahović - 22. listopada 1784.[26]
Roviška - 25. studenog 1738.[27]
Selišće - studenog 1736.[28]
Skela - 15. studenog 1733.[29]
Sračica - siečnja 1739.[30]
Trtnik - 27. lipnja 1778.[31]
Varoš novi = Maja[32]
Vidovljan - studenog 1736.[33]
Vranovina - 29. lipnja 1714.[34]
Vlahović - 14. rujna 1792.[35]

Osim toga može se čitati:

Krajačić selo poslje Maja - 14. srpnja 1768.[36]
Majske poljane - 20. rujna 1773.[37]
Mjesto Vidovljan dolazi i kao Vidovpotok.[38]
Glina dolazi i pod imenom "pagus" Glina.[39]

Prezimena župljana, koja dolaze u maticah prvih godina (1713 - 1717) i koja se dan danas u ovoj župi nalaze

Ančić, Beličić (=Bilica), Bobeta, Čačić, Hercegović, Idžaković, Jurković, Klarić, Kovačević, Krajačić, Kvakić, Lamza, Liković, Malović, Mičija, Mikšić, Milinić, Mladjenović, Nogić, Petrović, Rebrović, Šimunović, Šurjača, Tusović, Vujnović, Vučićević, Zajer. Nenavadjam za svako ime, na kojoj se strani nalazi, jer je dovoljno čitatelju, prve listove od matica otvoriti, i odmah će naći.

[26] Lib. Bap. II. p. 357 (195b)
[27] Lib. Cop. I. p. 67
[28] Lib. Cop. I. p. 66
[29] Lib. Cop. I. p. 62
[30] Lip. Cop. I. p. 68
[31] Lib. Bap. II. p. 270
[32] Lib. Bap. II. p. 288
[33] Lib. Cop. I. p. 66
[34] Lib. Bap. I. p. 1
[35] Lib. Bap. II. p. 415
[36] Lib. Bap. II. p. 134
[37] Lib. Bap. II. p. 175
[38] Lib. Bap. II. p. 131
[39] Lib. Bap. II. p. 97a

Crkva župna

Župna crkva Sračička spominje se u 14. stoljeću pod imenom *"ecclesia beatae virginis de Zrachicha"*[40]. U ovoj okolici bijaše tada više katoličkih župnih crkva, koje dan danas spadaju na sljedbenike *grčkoistočne* crkve, tako n.p. Crkva svetog Križa u Komogovini, crkva svih svetih u Bojni. Crkva svetog Nikole u Brubnu, crkva svetog Petra u Žirovcu[41]. **Krčelić** govoreć o arhidjakonatu Gorskom veli ovako: *"Hodie Arhidiakonatus iste (gorensis) 14 solum Parochias habet, quarum duas administrant P.P. Franciscani. Reliquae partim per Shismaticos in Banalibus confiniis partim per Turcas uti S. Quirini de Dobrotin ubi 1501 Benedictus Plebanus, possidentur.*[42] Da je Mali Gradac, Vlahović, i sv. Stjepan skroz katoličkim pučanstvom napučeno bilo neima dvojbe. Navesti ću samo njeko mjesto iz Krčelića, a čitatelj moći će si pretražiti i duga mjesta, koja ću mu niže pod brojem 42 spomenuti. rečeno mjesto glasi: *"tum eodem die 18.VIII 1539. in villas Gradacensis capituli irruit, devastat, spoliat, villas Capituli Melinicha "Vlahović", Bernievcze in quibus villis cum universa supellectili domus 84 combustae"*.[43]

Da se pod tim Gradcem razumieva ovaj u okolici Majskoj njeka budu samo ova dva navoda za dokaz: *Quo absente Lastoher noctu Turcae arcem capiunt, intus repertos trucidant et paulo post Regionem omnem, que inter Vunnam et Colapi fluvios sita est, devastant, spoliant, ac in necdum reparatam solitudinem redigunt. Hac sanem occasione tot castra, totve arces desolatae etiamnum squalent uti Komogovina, Vinodol S. Clementis, Hrastovicza, Pecskij, Gore, Gradecz (anno 1557.)*[44] *Capitulum vero Zagrabiense arcem suam Gradecz trans Copalim sifam (sunt enim hujus nominis plura loca) mense Julio (1591.) destruxit, ruinavitque... Gradecz non potest demoliri etiem cum mille hominibus.*[45]

Župna crkva, kao što na početku spomenuh, bila je posvećena na čast Blaženoj Djevici Mariji i to po svoj prilici gdje je godine 1713. bila podignuta crkva na čast sv. Ilije, tj. na tom mjestu dje je danas razpelo na župnom groblju.

Da li je prvobitna crkva *po Turcih* razorena, koji su često na ove strane navaljivali, ili je za izvjestno nemogoh u nijednoj knjizi doći. Moglo bi se naći razloga za jedno i drugo, koji razlozi nebi bili neoborivi. Da je god. 1713. crkva uzdignuta na čast sv. Iliji iz toga razloga što je prijašnja crkva bila gromom upaljena, da se razložito misliti. Ali poznata je stvar svakom domoljubu da Turci časte i svetkuju sv. Iliju, te su morebit predji zato njemu na čast podigli, misleć razložito, da Turci neće u buduće htjeti udarati i uništavati

[40] Tkalčić, Monum. Lib. II. p. 76
[41] Ibidem
[42] Krčelić, Hist. eccl. Zag. Tom. I. p. 21
[43] Ibidem p. 219 – Zatim gledaj p. 180; p. 219; p. 220; p. 221; p. 223; p. 231
[44] Ibidem p. 233 – Glede Sv. Stjepana čitaj Krčelić p. 127
[45] Krčelić Hist. Zag. ecc. Tom. I. p. 1; p. 233

crkve, koja nosi ime sveca, koga i oni poštuju. Bilo medjutim kako mu drago stalno je da ova župna crkva dolazi od godine 1713. pod imenom sv. Ilije u Sračici. Od te godine počimlje i matica vjenčanih, a od godine 1714. matica rodjenih.[46] Od te godine počamši nalazi se u maticah gdjekoja vriedna bilježka, kojom ćemo se tečajem pisanja moći korisno poslužiti. Kako je pred godinu 1713. župna crkva izgledala, koliko je imala oltara, o tom svemu nemoremo ništa reći; dapače dogadjalo se, da u domaćem zagrebačkom *schematizmu* nisu broili župu od 14. stoljeća već od god. 1713.[47] na koju stvar ja sam svoj obrazloženi izpravak poslao.

Crkva godine 1713. podignuta bila je na brdu, gdje je župno groblje, i njekoji stariji župljani dobro se je sječaju. Bila je drvena, i imala je 3 oltara, naime oltar sv. Ilije, blažene djevice Marije i sv. Barbare, kao što i u novoj crkvi obstoje.

Osim naroda koj pripovjeda, da su ti žrtvenici bili, nalazimo i u knjizi umrvših napomenuta ta tri oltara. Bio je naime u prijašnje vrieme običaj da su gdjekoje zakapali u crkvu, kraj oltara, i kod tih dolazi spomen kod koga su oltara zakopani. Upućujem čitatelja da o tom obširnije čita u ovoj knjizi pod naslovom "groblje". Prijašnja župna crkva bila je puno manja nego sadašnja. Svakim danom služila se je služba božja u kapelici sv. Josipa, koja je bila na onom mjestu gdje su sada dvie lipe kod zdenca. Nedjeljom i blagdanom bila je sv. misa u župnoj crkvi na briegu. Joševljani su sve do novijega vremena radje dolazili u svoju njekadanju župnu crkvu sv. Ilije, nego u svoju novu Glinsku. Priečani su imali od svog sela prieki put preko brda u župnu crkvu.[48]

Sadašnja župna crkva dogotovljena je godine 1829. i dne 24. siečnja 1830. svečanim načinom blagoslovljena. Navadjam ovdje u vjerodostojnom prevodu opis svečanosti prigodom blagoslivljanja župne crkve, koj je opis ostavio upravitelj župe **Stjepan Peteky**.[49]

"Godine Gospodinove 1830. dne 24. siečnja svečanim je načinom blagoslovljena novo sazidana crkva sv. Ilje Proroka u Maji,[50] nalazeća se u prvoj banskoj pukovniji br. 10. Blagoslovio je velečastni gospodin vicearhidjakon i župnik Viduševački **Ivan Žirović**, od konzistorija odaslanik, da duhovnu službu obavi. Asistirao mu je veleč. g. **Franjo Papeš** župnik *Jamski* i mnogoč. g. **Ivan Korač**, duhovni pomoćnik Gorski. Prisutni su bili: velč. g. **Antun Kršić** žup.

[46] Gledaj prvu stranu dotične matice
[47] Schem. an. a875. p. 19
[48] Pripoviedanje puka
[49] Bilježke – svežč. II. p. 1
[50] Izvorno napisano je "u Sračici", ali Fröhlich je promienio kašnje u "Maja"

Glinski i mnogoč. g. **Josip Šifer**, duh. pomoćnik u Glini, zatim veleč. g. **Vjekoslav Bernat** župnik mjestni i mnogoč. g. **Stjepan Peteky** aktualni mjestni upravitelj.

Od strane političné oblasti bili su prisutni poglavnik g. **Josip pl. Weiss**, časnik 1. basnke pukovnije, k toj svečanosti odaslanik – veleučeni gospodin **Dragutin pl. Garces**, satnik slavne mjestne satnije i njezin zapovjednik, nadporučnik, **Blaž Domitrović**, poručnik **Blaž Petković** i kod upraviteljstva poručnik **Martin Belčić**, zastavnik **N. pl. Kuštreba** i stražmeštar **David Vranešević**; osim toga zgrnuo se mnogobrojni narod, te je procesija krenula od kapele sv. Josipa k novoj crkvi sv. Ilije u kojoj je sve potrebito bilo za blagoslov. Po dovršenom blagoslovu opet je procesija krenula k spomenutoj kapeli sv. Josipa, da se izvadi i prenese presv. oltarsko otajstvo, i tako se je išlo u procesiji s nebom (baldakinom) sa domaćimi trima zastavama uz pucnjavu mužara i češće pucanje po vojničtvu domaće satnije. Sv. misa je odpjevana po rečenom gospodinu vicearhidjakonu **Ivanu Žiroviću**, asistirali su rečeni svećenici, na koru je pjevao veleč. g. **Antun Kršić** uz pukovnijsku glasbu. Pod svečanom službom božjom, držao je k toj svečanosti primjereno slovo mnogoč. g. **Josip Šiffer**. Ta se je svečanost svršila gruvanjem i pucanjem po vojničtvu ovdašnje satnije i to 7 puta (takozvane "salve"), a vrieme je uz to prijalo, da ne more bolje. Kad je u crkvi sve dovršeno bilo, župnik mjestni sve stranjske, svećenike, rečene častnike, i druge odličnije došljake s objedom počasti, a za vrieme objeda često se je pucalo, a po dovršenom objedu završio je tu svečanost ples."

Cieli taj opis metnio sam zato, jer je stvar važna, a tečajem vremena moglo bi se dogoditi da ta bilježka iz onoga svežčića izgine, kao što su sigurno mnoge takve biljежke izginule, a iz ove knjige neće se moći tako lahko dogoditi. Crkva je od opeke zidana, krov je od daske, isto tako i toranj je daskom pokrit. Vrata ima na ulazu i na sakristiji, zatim kako se ide na propovjedaonicu i iz sakristije u crkvu. Osim toga idуć na kor i na zvonik.[51]

Prozora imade 5 u brodu na okrugli način, zatim u sakristiji i na koru veliki četverouglasti, kako se na toranj ide 2 mala okrugla prozora, a na tornju kod zvonova 4 velika prozora.

Slikana je crkva godine 1859. kao što to nadpis svjedoči, i to samo *sanktuarij*, troškom naroda, iz crkvene blagajne uzeta je svota od 50 forinti. Slike nisu od umjetničke vriednosti, te imadu biljeg ugarski: kao što grb ugarski i slike ugarskih kraljeva sv. Stjepana i Ladislava. Slike su ove u pročelju: nad slikom sv. Ilije nalazi se presv. Trojstvo i Krunisanje blažene Djevice Marije, zatim velike slike sv.

[51] Vidi inventar župne crkve

Petar i sv. Pavao, sv. Stjepan i sv. Ladislav, grb ugarski i hrvatski, odozgor nad velikim oltarom posljednja večera. Sa strane *epistole* slika predstavljajuća onu zgodu iz svetog pisma, gdje su farizeji priveli ženu griešnicu za koju rekoše da bi se imala po zakonu kamenovati, a blagi Isus reče: "Tko je bez grieha, neka prvi na nju kamen baci." Sa strane evangjelja nalazi se slika predstavljajuća Isusa kod zdenca u razgovoru sa Samaritankom, a nad tom slikom "žrtvovanje Izaka". U sanktuariju nalaze se osim toga 4 proroka od drveta: Elizej, Izaija, Malakija i Ezekiel, koji su kipovi god. 1856. ponovljeni.

Žrtvenici sadašnji potiču od godine 1856. i to veliki žrtvenik sv. Ilije podignut je troškom prem. cara i kralja **Franje Josipa I** sa liepim tabernakulom i liepom slikom sv. Ilije. Ostala dav pobočna oltara popravljena su i poljepšana iste godine (1856.) i to troškom njekih župljana, naročito slika sv. Barbare i blažene Djevice Marije. Prijašnji kipovi od tih oltara nalaze se u sakristiji. Osim toga imade nedogotovljen oltar, potičući od godine 1866.[52]

Crkva je u taracanju popravljena godine 1866. Te godine su uzidana i vrata, gdje je sada nedogotovljen oltar.

Križni put u 14 uljevnih slikah predstavljajući muku Isusovu napravljen je u Beču po osnovi glasovitog umjetnika **Fridricha** te je nabavljen godine 1875. iz trgovine umjetnina Sartorija za stalnu cienu od 290 forinti. Dne 7. ožujka i. g. svečanim su načinom te slike blagoslovljene i taj isti dan prvi put obdržana pobožnost križnoga puta.

Zvona

Veliko zvono - jest dar od Njeg. veličanstva cara i kralja **Franje Josipa** godine 1856. po pripoviedanju važe 6 centi. Lievano je u Zagrebu u čast neoskvrnutoga začeča bl. dj. Marije. Obratio sam se bio neposredno na zvonolievarnicu da mi glede ovoga zvona i ostalih priobći njihovu težinu, vriednost, nadpise i slike, ali nasljednik u zvonolievarnici **Vjekoslav Koch** odgovorio mi je, da neima glede tih zvonova nigdje ništa upisano, zato ću ja navesti od svih zvonova nadpise, u koliko sam jih mogao sam pročitati. Na velikom zvonu piše: *"S.S. Immaculata conceptio. S.S. Crux. B.V.Maria, S.S. Trinitas. S.Elias Proph. donata munificantia et lagitate (Regis) apostolici Francisci Josephi (I.) Par. Ecclesiae Majensi.*

Srednje zvono - dao je preliti g. liečnik Jochmann iz Maje i za to mu je dana od kat. obćine kuća. Piše na njemu: "Prelio u Zagrebu

[52] Taj nedovrešni oltar morao se porušiti, a na njegovo mjesto postavljen je godine 1864. novi oltar sv. M. Magdalene poklonjen iz katedrale.

Hinko Degen 1849. važe 3 centa. Ovo je zvono bilo prije kao veliko zvono, i dok nije puknulo, te kad se je još nalazilo u staroj župnoj crkvi na brijegu, čuo se je njegov glas jako na daleko. Imadu na njem 3 slike.

Malo zvono - dao ga je preliti god. 1837. bivši župnik Majski **Vučić**, tada kanonik zagrebački. Piše ovako na njem: *"Tranfusa votis Michaelis Vuczich C. Z. et Archidiaconi die 20. Junii 1837., fusa ab* ***Henriko Degen.*** Važe oko 2 centa. Slika je na njem sv. Mihajla, sv. Ilije i bl. Dj. Marije.

Kod velikoga zvona imadem još spomenuti da imade s početka napisano: *"Fusa per Henricum Degen Zagrabiae 1856"*, na njem 5 slika. Na srednjem su tri slike.

Druge stvari koje spadaju na imovinu župne crkve, gledaj pod naslovom "inventar župne crkve", koj je članak izvadjen iz knjige "našastar crkve sv. Ilije".

Kapele

Koje su kapele spadale na župnu pred god. 1713. nije poznato. Od te godine počamši dolaze u maticah ove kapelice:

I. **Kapela sv. Josipa** - Bila je na onom mjestu gdje se danas nalaze dvie lipe kod zdenca. Tu se je pred godinom 1830. obavljala svakdašnja služba božja, djeca su bila krštena, čuvala se je presv. pričest; jer je u župnu crkvu bilo daleko, a uz to i ružan put. Kad je nova župna crkva sazidana, zvono iz nje metnuto je u župnu crkvu kano pristupno zvono kod sakristije, a kapelica je predana zadrugi **Zebić** za njekoliko forinti, mjesto da su ju u koje selo prevezli. To zemljište, gdje je bila kapelica nastojao sam najprije ustmeno, zatim pismeno godine 1876. od obćinskog vieća zadobiti, da mogu isto zemljište ograditi i razpelo podignuti, ali zastupstvo jednoglasno odbije moju pravednu tražbu.[53] I tako uspomena od te kapelice sasvim izčeznula. Još nas na nju sjeća spomenuto malo pristupno zvono, te kuća **Zebića** u Maji.

II. **Kapela sv. Ivana Nepomuka** – Bila je na onom mjestu gdje je danas u Glini gdje je danas ružičnjak kod drvoreda pred župnim stanom. Od te kapelice dobila je kašnje sazidana župna crkva u Glini naslov. Kakova je sudbina tu kapelicu postigla nije mi poznato, niti mogoh saznati.

III. **Kapelica sv. Križa u Jukincih** – Selo Jukinci dolazi u prijašnje vieme pod imenom Križevljani, po kapelici sv. Križa. Uz

[53] Lib. Mandat. II. p. 7 ur. VII

kapelicu bilo je i groblje. Pitao sam starije Jukinčane jeli se sjećaju, al od sada živućih nesjeća se ni jedan, nego i dan danas izkopavaju ljudi izvan sela mrtvačke kosti prigodom oranja, nedvojbeno da je tu bilo groblje od spomenute kapelice.

IV. **Kapelica sv. Nikole u Skeli** – Obstoji i dan danas, ali je u najgorjem stanju, te samo što se ne sruši.[54]

Osim toga bile su obavljane razne funkcije u kapelici bl. dj. Marije u Vranovini po župnicih iz Sračice i to za žitelje iz Male Vranovine, koji su do godine 1754 spadali na župu Sračičku.

Ne mogu završiti ovoga članka, a da svoje sažaljenje ne izrazim vrhu toga, da danas neima ova župa niti jedne kapelice, a mogla je imati sasvim lahko, jer nisu trebali rušiti njekadanje župne crkve na briegu i tako imali bi kapelu na groblju, niti su trebali prodavati kapele sv. Josipa, nego se je ta kapela mogla prevesti u selo Prieku ili u koje drugo selo. Kraj siromaštva koje u ovoj župi počamši od godine 1859. obstoji, nije se nadati naskoro da će moći narod toliko smoći, da kapelicu sagradi.

Groblje

Poznato je čitatelju, da su u priašnje vrieme župna groblja bila uz župnu crkvu, i župno groblje bilo je od najstarijih vremena, gdje je i sada, kod bivše župne crkve sv. Ilije na briegu. Mrtva tjelesa bila su zakapana ne samo oko crkve nego i u crkvi o čem imademo puno dokaza u matici umrvših, njekoje ću ovdje navesti, iz kojih moći ćemo ujedno znati da su bili i pobočni oltari naredjeni na slavu bl. dj. Marije i sv. Barbare, kao što i danas obstoji.

"21. Februarii 1769 obuit Anna Krajachich ... in Ecclesia S. Eliae (sepulta) ante aram B. V. Mariae.[55] *10. Decembry 1771 obuit Ant. Mikichich, aeditus sepultus in ecclesia Parochiali.*[56] *27. Octobris 1772 Josephus Mikichich aeditus sepultus in ecclesia Parochiali.*[57] *9. Decembri 1772... ante aram S. Barbarae*[58].

Osim toga što su bili zakapani na župnom groblju, nalazimo zakapane na grobljih kod kapela, tako np. *19. May obuit Antonius Naglich, aeditus eclesiae S. Ioanis Glinae... sepultus ad S. Crucem in Eclesia.*[59] *27. Februarii 1788 milites (9) occasione belli Turcici ad filialem S. Nicolai in Skella.*[60] Bili su zakapani i izvan župe np. na groblju sv. Antuna preko Gline.[61]

Nalazim, da su njeki bili i izvan groblja zakapani, tako np. **Thomas Išek** *suicida extra coemeterium tumulatus est*[62], zatim *28. Decembris 1771*[63], premda nalazim da su samouboice i na groblje zakapani bili[64]. Nalazim i to da je jedan bio najprije zakopan izvan groblja, ali usljed zapovjedi političné oblasti bio je izkopan i na groblje zakopan.[65]

Iz sliedeće bilježke, koju ću navesti, uviditi će čitatelj, da današnje župno groblje sv. Petra u Glini, bilo je vojničko groblje, te da je protestantski svećenik ondje zakopan. Glasi u matici ovako: *P. Fructuosus Justian leg. Prais. Capell. Castr. obuit 29. Martii 1789 et intra solita militarem comilivam ad pedem montis Joševica intra suos in loco a se ipso electo et benedicto tumulatus est. Comit. Par. Stukich.*[66] Da je bio isti protestant svjedoči nam navod pod 4. veljače 1789[67] te je i naše mrtvace zakapao. Prem je god. 1800. utemeljena župa Glinska i imala svoje vlastito župno groblje, to ipak bilo je poslje te godine zakapano župljana Glinskih na groblje Sračičko.[68] Spomenika važnijih i ljepših naima na groblju. Najznameniti nalazi se danas kamen na grobu **Ivana Huszara**, koj je kano satnik umro,[69] a spomenik mu je dao postaviti njegov brat **Franjo Huszar**, kanonik zagrebački, koj je za Majsku župnu crkvu puno dobra učinio, te mu uspomena neće nikad utrnuti. Neima dvojbe da je bilo više spomenika, ali narod do njih puno ne drži, nego jih razbija, a jedan kamen odnešen je i na vrelo u Dolnjake. Nasred groblja nalazi se razpelo koje je godine 1876. popravljeno. Godine 1841. dne 4. svibnja[70] dobio je Majski župnik nalog, da groblje razširi, jer da je s tjelesi prenapunjeno, tako isto 22. svibnja godine 1857. ali razšireno nije bilo, iz koga uzroka, to mi je nepoznato, jedino narod pripovieda, da je župnik **Marić** nastojao da groblje na zgodnijem mjestu naredi, ali mu nije pošlo za rukom. Dne 22. veljače 1875. upravio sam na občinsko vieće u Maji pod br. 12 dopis, da se groblje razširi, zatim 3. rujna iste godine broj 57. Občina je odstupila potrebito zemljište od 1.273 hvata, a kotarski ured u Glini dne 22.12.1875. odobrio, a kot. sud u Glini dne 19. ožujka 1876. dao

[54] Godine 1883. popravljena je
[55] Lib. Mort. I. p. 53
[56] Lib. Mort. I. p. 79
[57] Lib. Mort. I. p. 83
[58] Lib. Mort. I. p. 42
[59] Lib. Mort. I. p. 157
[60] Lib. Mort. I. p. 169
[61] Lib. Mort. I. p. 85
[62] Lib. Mort. I. p. 183
[63] Lib. Mort. I. p. 79
[64] Lib. Mort. II. p. 5
[65] Lib. Mort. I. p. 133
[66] Lib. Mort. I. p. 175
[67] Lib. Mort. I. p. 174
[68] Čitaj knjigu umrlih god. 1800 i 1801 na mnogo mjestih
[69] Lib. Mort. III. 5/1 1859.
[70] Biljежke – svež. II. p. 6

prepisati na imovinu katoličkog groblja.[71] To je zemljište izkrčeno, te će se prve 3 godine dati na izor, a kašnje uravnati za groblje. Groblje se čisti svake godine dva puta, i to na dan 7 žalosti bl. dj. Marije i na dan sv. Roka. Put na groblje bio je do najnovijeg vremena u najnevoljnijem stanju, te kud je ionako na groblje težko ići, put je činio muku još veću. Godine 1872. umolio sam obćinski ured u Maji da se put popravi, i te godine put je uravnan i pieskom posut, kako još nikad prije nije bilo, a to se imade zahvaliti jedino revnom nastojanju g. bilježnika **Adalberta Jochmana**, komu se ovim daje zahvalnost u ovoj knjizi. Bilo je to žalosno, da se je prije moralo preko tudje oranice tielo umrvšega nositi, a putem nije to bilo moguće. Nadam se da se i ubuduće neće ovaj put zapustiti, a ja kano župnik uložiti ću osobitu brigu oko groblja, kao što mi je i dužnost.

Njekada su bila tri puta, koji su vodili na groblje i po kojih je svećenik sprovadjao mrtvace, a ti su putevi u najgorem stanju, niti se mogu nazvati da su putevi. Narod goni svoju marvu na pašu na brdo kraj groblja "gradina" te odatle dodje često i na groblje i štetu čini, jer prave ograde neima, a niti je groblje dosada obšančeno, hoće li poći za rukom, da se tom nedostatku na put stane, to će dokazati vrieme o tom će govoriti ova knjiga poslje ove (1876.) godine. Učinio sam predlog na generalkomandu i štatistično vieće u Zagrebu, da bi svako groblje imalo svoga grobara, koj bi jamu kopao za red na groblju odgovoran bio. Hoće li se moj predlog na najvišem mjestu uvažiti, ja neznam, ali to je sigurno da bi se na taj način puno pomoglo za red i bolja groblja.[72]

Zemljište groblja iznosi ukupno 1.978 hvati.[73]

Ograda oko crkve

Do godine 1863. bila je župna crkva neogradjena, te je oko nje paslo blago što sigurno niti je bilo liepo niti dostojno. Isto tako su se vježbali vojnici, dok je vojničtvo u mjestu bilo. Srećom godine 1863.[74] sjetiše se župljani liepe misli, da metnu oko crkve ogradu. Tim je prepriečeno blagu pred crkvu dolaziti, a ujedno je namaknut crkvi dohodak za blagajnu, jer se može svake godine dobiti za travu oko 30 forinti. Tu ogradu načinila su sela Maja, Sračica, Dolnjaki i Prieka. Žalibože nebrinu se župljani oko popravka iste ograde ali ako me Bog poživi i bude čestit načelnik u obćini, bit će na godinu ograda oko

[71] Lib. Mand. II. p. 15 ur. XIII
[72] Čitaj o tom predlogu kod naslova "gibanje pučanstva" u ovoj knjizi
[73] Vidi stranu 95 ove knjige i izvadak iz gruntovničke knjige
[74] Bilježke svežčić II pag. 10

crkve posve nova, s toga upućujem čitatelja, neka pogleda pod godinom 1877. glede crkvene ograde. U bilježki gdje napisano stoji da je ograda godine 1863. napravljena veli se da odatle ima crkva koristi na godinu do 50 forinti. Ta je svota pretjerana,[75] niti je moguće toliko dobiti, kao što će se nasljednik osvjedočiti. Ta trava u ogradi prodaje se dva puta na godinu, i to na 8 dana pred Antunovo i u jesen oko Miholja. Na svaki način ovo je dobar dohodak za crkvu, koja i onako od drugud neima pomoći. Za ogradom pram jugu morati će se sliedeće godine jama prokopati, da voda more proticati i da ne čini štete. Glede toga prokopa već je izdana zapovjed i početkom buduće godine, bit će u red postavljeno. Zemljište oko crkve obsiže 1.576 hvati.[76]

Imovina župne crkve u Maji

Koje se stvari u crkvi nalaze i od koje su vriednosti, to te uči inventar, kog u ovoj knjizi nalaziš, a i u posebnoj knjizi, u ovom članku spomenuti ću ti samo glede blagajne crkvene, koliko u njoj imade i to danas naime 31. prosinca 1876. usljed blagajničkog dnevnika, iz koga su povadjena ova data.

1. osebna obveznica od **Tomčića**	13 forinti 65
2. osebna obveznica od **Tusića**	31 forint 50
3. osebna obveznica od **Marčinkovića**	21 forint
4. osebna obveznica od **Mazalovića**	52 forinta 50
5. osebna obveznica od **Brkašića**	25 forin
6. državne obveznice od 1/8 1871 br 65307	100 forinti
7. državne obveznice od 1/8 1871 br 65301	100 forinti
8. državne obveznice od 1/8 1871 br 65297	150 forinti
9. državne obveznice od 1/8 1871 br 65288	400 forinti
10. državne obveznice od 1/10 1871 br 26566	200 forinti
11. Dionice	70 forinti
12. dionice altarije **Tomić**	20 forinti
13. u gotovom novcu	89 forinti

Usljed toga iskaza imade u gotovom novcu 89 forinti 5 n u privatnih obveznicah 143 forinta 65, računjajuć u to i altariju **Brkašić** od 25 forinti, u drž. obveznica 950 forinti u nominalnoj vriednosti ili u pravoj vriednosti, ako bi se prodale obveznice po 60% = 570 forinti, uz to dionice 90 forinti računajuć amo i altariju od **Tomića** 20 forinti. Po tom da se državne obveznice promiene ujedno s dionicami dobila

[75] Bilježke svežčić II pag. 10
[76] Čitaj gruntovnički izvještaj

bi crkva brez altarije od 20 forinti svotu od 612 forinti u gotovini, zatim u gotovini imade 89 forinti.

U privatnih obveznicah bez altarije **Brkašićeve** (25 for) – 118.65. Pravi dakle imetak jest svršetkom ove godine glede novca u bankah 819 forinti 70 n.[77] Što bilježim nasljednikom za ravnanje.

Blagajnički dnevnik počimlje tek od godine 1869. Kako su se prijašnjih godina računi vodili, bilo bi vriedno znati, ali neimamo nikakova dnevnika. Državne obveznice, koje predstavljaju sada s dionicami ukupnu vriednost od 950 forinti (+ 90 forinti dionice) = 1040 forinti, predstavljale su prie vriednost od 1205 forinti, ali su promjenom na niže spale, jer su zato postotci od 3 na 5% poskočili.

Glede dionica altarije **Tomić** mogu to javiti, da je 20 forinti nominalne vriednosti dobiveno prije 3 dana 17 forinti 36 n. koji su novci uloženi u prvoj hrvatskoj štedionici u Zagrebu po preč. konzistoriju. Altarije od 25 forinti koji se novac nalazi uglavničen kod **Ivana Brkašića** jest od **Štukića**, koj je novac prie bio kod 3 grčkoistočna sljedbenika, te za koj novac jedva sam doznao gdje se nalazi i već se je mislilo da je izgubljen. O tom u članku "altarije".

Altarije

1. Imade stara naznaka, po kojoj bi župnik Sračički svake godine imao služiti 60 misa. Navadjam ovdje naznaku:

Nro 20. Consignatio sacrorum fundationalium profuturo annue in Parochia in Dioecesi Zagrabiensi, celebrandorum.

1.	*Krivossich N. ad intentionem suam*	*12 lect*
2.	*Dietrich Magdalena pro anima sua mense 9bry*	*2*
3.	*Jessich Stanislaus pro se et uxore sua Dorothea*	*1 cant*
4.	*Inama Andreas ad intentionem suam*	*36*
5.	*Luixich Georgius pro se et uxore die*	*9 a 9 brojl*
6.	*Žuna Nikolaus pro sua et fratrij animabus*	*8*

Dne 10. kolovoza 1879. pod br. 97 obratio sam se na prečastni duhovni stol s pitanjem, u koje ime imadem ja te mise služiti; buduć da ja cielo vrijeme moga boravljenja u Maji za te mise nisam od nikoga niti jednoga novčića dobio. Tu stvar istražuje prečastni konzistorij, kao što sam izvješće dobio, ali još do dana današnjega nije to pitanje riešeno, a čim stigne ja ću ga uvrstiti u ovu knjigu i gdje će nasljednik lahko naći.[78]

[77] K tomu se pribrojiti dar od generalkomande od 200 forinti

[78] Ovo nije nikad riešeno, nego 28.02.1876. pisao mi je tajnik nadb. duh. stola Ivan Pliverić, da u izkazu župnika i kapelana, obvezanih badava služiti sv. mise neima u istom župnika Majskoga ili Sračičkoga te po tom zaključuje da morda nemoraju sv. mise služiti. Kasnije nisam dobio službenog odgovora prem

2. Štukićeva zaklada

O toj zakladi prepisao sam iz starog i poderanog papira koj je u sakristiji na zidu prilieplјen bio, ovo:

Sacra annue semel pro semper legenda. Nomen et Cognomen testatoris: Admodum Reverendus Georgius Stukić, Parochus huias, qui hora 9 matutina die 3. Januarii anno 1797 pie in Domino obuit.

Ubi Capitale elocatum et guantum. Habed ne altariam de bonis stabilibus.

1. Capitale elocatum et quantum Majensem confinaris, consistit autem in 76 f. pro quibus 4 for. sacra leguntur atque proiis accurate anumerantur cumultima Octobris cujusvis anni a supranominata centuria.

2. Habet adhuc vineam in Promontorio Vratolom[79] *proqua celebratur die 3. Januarii anniversarium et per annum adhuc 4 sacra. In summa, qud sunt sacra annue legenda. In toto annue legenda sund sacra 9-em Secundum gratiosam ordinationem Officii Dioecesani de die 2-a Decembris 1803 Nr 135. Majae die 5 Januarii 1840 Josephus Marić m.p. Parochy.* Glede ove altarije imade se puno toga spomenuti. Žalostno je to, da se nisu nit altarije točno bilježile, niti da je o glavnici promjena točno izražena. Koliko sam ja glede ove altarije saznao i učinio, evo pripoviedam svom nasljedniku.

Pregledajuć ja *decreta visitae canonicae* od 22. svibnja godine 1857. našao sam ovu točku:

Circa capitale altaristicum in 24 for. 24 apud confinarios elocatum evigilet, ne deperdatur, etsi obligatoria desuper extra data reperta non fuerit, novam stilisari procuret.[80]

Po tom je meni jasno bilo da je od glavnice **Štukićeve** u gotom samo 24 for i 24 novčića. Nastalo je pitanje kod koga su ti novci, a drugo gdje je još 55 forinti. Što se tiče 24 forinta koje konzistorij spominje dao sam svuda pitati gdje su ti novci, ali se nitko ne javlja. Dao sam i grazglasiti, ali bez uspjeha. Odem u gruntovničku pisarnu i tu sam dolazio njekoliko puta, dok najedanput nadjem, što sam tražio, intabulaciju i obligacije. Te su novce imala 3 krajišnika pravoslavna (gr.n.un.) i to **Jovica Čučković** iz Balinca, **Jandre Dodoš** iz Vrtlina i **Jandre Obrenović** (Diaković) iz Šibina. Obligacije su jim glasile od 1. siečnja 1811. i to vrhu 20 franaka svaki. U tih obligacijah naročito se veli, da su altarije i to od ostavljenih 188 franaka, tj. 79 for. Bila mi je sada prva briga, da tim ljudem glavnicu odkažem, to sam i učinio, te su i platili i to dne 31.12.1872. platio **Dodoš**, 24.9.1873. Čučković i 1.11.1874. **Obrenović** ili **Diaković**. Ali odmah čim sam saznao za novce gdje su, posudjeno bude **Ivanu Brkašiću** godine 1872. svota od

sam iskao. Spomenuto pismo naći ćeš u I. svesku iste godine (1872-1876) br. 85. U Maji 10. srpnja 1881. P. Leber, župnik

[79] Vinograd je prvobitno bio u Dabrini

[80] Bilјež. svež. II p. 10

25 forinti koje se imade smatrati kano altarija. Interes se je vukao od te godine od **Brkašića**, a oni novci što su od spomenutih krajišnika kašnje došli, metnuti su kano crkveni novci u primitak, a novci kamatni, koji su bili dužni pred godinom 1872. primio je župnik dne 25.10.1872. Te dakle novce za koje je konzistorij pitao, našao sam. Ti novci bili su u starom novcu (24 forinte) ja sam pretvorio u novi novac 25 forinti, prem je i u tom zaprieke bilo.

Sad je nastalo drugo pitanje, gdje je još 55 forinti ili 126 franaka, ali i to doznadoh.

Župniku **Mariću** nije bio s voljom onaj vinograd u Vratolomu, jer nije imao koristi i zato ga naumi prodati što je i učinio, a za one novce što je dobio za vinograd i za altarije 55 for kupi najprije godine 1846. od **Išeka** za 40 for, a godine 1848. od **Ivatovića** za 60 for. To su bili vinogradi skupa, i sada su ti isti pod jednim u gruntovnoj knjizi zapisani na župnika Majskog, zemljište iznaša 1 ral i 3 hvata. U toj kupovini, kao što svjedoče dvie dokaznice od tih godina, spomenuto je da se je **Marić** mienjao za vinograde, no to je samo bila forma za tadašbnje vrieme.[81] Po tom dakle **Štukićeva** zaklada sastoji se sada od vinograda pod grobljem i iz 25 for gotovog novca, koji je novac ukamaćen. Župnik pak Majski dužan je služiti 9 misa i to 8 čitanih i jednu pjevanu.[82]

3. Zaklada misna za Elizabetu Tomić

Anna Gareis rodj. Tomić ostavila je glavnicu od 20 for u državnih obveznicah, da župnik Majki čita svake godine 23. rujna misu za pokojnu njezinu mater **Elizabetu Tomić**, koja je umrla 23. rujna 1847. u Klasniću. Zakladni list sastavljen je 28. srpnja 1860. i čuva se u crkvenoj blagajni. Tih 20 for pretvorila je država god. 1872. u dionice, na dionice kad se nisu davale kamate, umolio sam konzistorij, da se promiene u gotov novac. To je i učinjeno te je dobivena svota od 17 for 36 n, koje je novce uložio konzistorij 22. prosinca 1876. u prvu hrvatsku štedionicu (dne 2) čitaj *Lib Mand. II pag 25 nr XX*.

To sam glede altarija zato obširno progovorio, da nebude opet danas sutra stvar zamršena, kao što se je bila zamrsila. Osim toga mećem točan popis gleda altarija u sakristiju u okvir pod staklo. Da ukratko ponovim: župnik Majski imade svake godine odslužiti za pokojnog župnika **Štukića** 9 misa, a u to ime imade vinograd i kamate

[81] Lib Mandat. II p. 9-13
[82] Vidi o tom u godini 1878.

od 25 for i 20 n. Zatim imade jednu misu odslužiti za pokojnu **Elizabetu Tomić**, a u to ime uživa kamate od 17 for i 36 n. Što se pako tiče 60 misa, o kojih je govor na strani 16, to za sada tj. do 31. prosinca godine 1876. nije ništa odlučeno, neka nasljednik pogleda u slijedečoj godini 1877. po svoj prilici da će do tog vremena riešenje stići.[83]

Zaključiti ću ovaj članak ovako: Pokoj ti duši, mili **Jurju Štukiću**, predšasniče, koj si preporučio svoju dušu svojim nasljednikom, Bog ti je pomilovao dušu, koj si time i materijalno stanje svojih nasljednika pomogao. Bog dao, da se nasljednici tvoji bez iznimke sastanu s tobom u raju nebeskom, i ondje se neprestano vesele. Nasljedniče mili! neznam hoću li biti materijalno sretan, da ustanovim altariju, ako ne budem, sjeti se mene, koj ove redke pišem, i preporuči moju dušu usrdnom molitvom svemogućemu otcu nebeskomu.

4. Misna zaklada opata kanonika Franje Huszara.

Za brata **Ivana** (1000 for) za 21 misu čitaj u ovoj knjizi na stranicama kasnije.

Župnici i upravitelji u župi Majskoj ili Sračičkoj

od 1713. do godine 1877.

I. Ivan Czunich

od god. 1713. do god. 1715.

U knjizi vjenčanih dolazi samo dva puta podpisan, prvi put podpisao se je *"administrator S. Eliae in Srachice*, drugi put P. *(parochus) loci*. Točno se nemože opredieliti vrieme koliko je dugo bio.

II. Marko Slanecz

od 13.1.1715. do 24.4.1733.

Tečajem 18 godina podpisivao se je oviek *"administrator"* Jeli on pod tim izrazom razumijevao *"parochus"*, ili je i zbilja bio upravitelj, nemore se znati, prem se čovjeku čudnovato čini, kako to da u tako dugom vremenu nije mogao postati župnik. Od njega nisu nam nikakove bilježke sačuvane, tičuče se ove župe, a to je velika

[83] Nije riešeno te po tom ne treba svih misa služiti. Pisao 28.II 1883. P. Leber

šteta. Kao što o **Ivanu Čuniću** neznamo ništa kazati, gdje je rodjen i koje godine, isto tako manjkaju nam viesti i o **Marku Slancu.**[84]

III. Stjepan Szvilichich
od god. 1713. do god. 1715.

Osam godina podpisivao se je *"loci administrator"*. 1. siečnja 1741. podpisao se je *"Parochus"*. Za njegovo vrieme ne navaljivahu Turci na ove strane.[85] Bio je prije nego što je ovamo došao u župi Gorskoj duh. pomoćnik.[86]

IV. Ivan Laczkovich
od 19.2.1746. do 12.1.1767.

Rodio se u Petrinji god. 1717. Bio je za vrieme **Sviličića** duhovni pomoćnik, poslje upravitelj i župnik. Glas je u narodu, da je bio u sedmogodišnjem ratu vojni duhovnik i da je od carice **Marije Terezije** odlikovan zlatnim križem za zasluge. Išao je u pohode svomu rodu u Petrinju i ondje je umro 12.1.1767, a u Hrastovici kod braće franjevaca zakopan. Bilo mu je tada 50 godina. O danu smrti čitam u knjizi umrvših župe Petrinjske evo ovo: *"Eodem die 12. Januarii 1767 Petriniae obuit in amplecu S. Crucis Adm. Rdus. D. Joannes Laczkovich Parochus Szrachicsensis Ecclesiae Sti Eliae s.s. provisus sacramentis, annorum 54 et sepultus apud P.P. Franciscanos Hrastovicae"*.[87] Po tom bila bi mu rodna godina 1713. U knjizi umrlih župe Hrastovačke našao sam ovo: *"13 Januarii anno Domini 1767 sepultus est admi. Rndus Dom. Joannes Laczkovich, Parochus Szrachichensis in criptam nostram majorem"*[88] U tako dugom vremenu kao što je on bio ovdje, dogodilo se puno znamenitih dogadjaja, ali žalibože neimamo jih pobilježenih.[89]

V. Stanko Mihelich
od 15.3.1767. do 23.5.1776.

Bio je prije duhovni pomoćnik na Odri u Turopolju kod sv. Jurja. Po svoj prilici bio je rodom u Viduševcu, jer 21.1.1775 kumovala je *"Catharina Sterk, mater Par. Szrachic,* a ime Mihelić nalazi se i dan danas u župi Viduševačkoj.

[84] U svojim je knjigama pisao Leber, da je Slanec bio plemenit župnik, a rodom iz Metlike u Sloveniji – a nosio je talar ljubičaste boje – valjda je bio "monsignore" (dopisao je netko naknadno – najvjerojatnije Žužek – opaska prepisivača ove spomenice)

[85] Vidi u svakoj boljoj povjestnici.

[86] Tako čitam u knjizi znamenitosti župe Gorske pag. 311

[87] Lib. Mort. Par. Petr. I. pag 69

[88] Lib. Mort. Par. Hrast.

[89] Nadmašio ga u službi godinama Franjo Žužek (dopisao Franjo Žužek)

VI. Gjuro Stukich
od 23.5.1776. do 3.1.1797.

Rodjen 11. ožujka godine 1747, inštaliran za župnika Sračičkog 7. rujna 1776. Godine 1788. i 1789. bio je žestok boj s Turci i u ovih stranah nalazili su se logori. Župnik i njegovi pomoćnici bili su kano vojni duhovnici. **Štukić** opisuje obseg župe Majske i njegov dohodak o čem ću u članku dohodak župnika progovoriti. Godine 1796. dielio je biskup **Vrhovac** svetootajstvo potvrde, i o tom se je živo radilo da se ustroji župa u Glini. Bila velika nevolja godine 1795. jer nije bilo niti kruha niti vina kao što svjedoči ova bilježka: *"25.11.1795. propter penuriam panis et vini unicum istud par matrimoniatum est."* Ostavio je **Štukić** svojim nasljednikom liepu uspomenu, vinograd i 80 for, za čitanje 9 misa. Kašnje je onaj vinograd prodan i kupljena dva vinograda, a od novaca altarijskih dodano je za kupovanje novih, te je sada od te altarije 25 for.

Navadjam ovdje u prevodu nekrolog, kako ga je sastavio duhovni pomoćnik **Jakov Sabljak**, iz koga opisa možemo spoznati život **Štukićev**. "Godine 1797. mjeseca siečnja dne 3 u 9 sati ujutro preminuo je pobožno u gospodinu velečastni Gospodin **Gjuro Štukić**, župnik mjesta ovoga Sračice, prije providjen sa svim svetootajstvi umirućih po svom duhovnom pomoćniku, navršiv 49 godina, mjesecih 9 i ne podpuna 3 dana. Neumornu brigu s ovom župom imao je 20 podpunih godina, 8 mjeseci i ne podpuna 3 dana. Pohadjajuć ga župljani kad je mrtav ležao jednoglasno zasvjedočiše, da boljega si nebi nikad želili, sličnoga uzdišuć Boga prosiše. Poglavitije njegove krieposti bijahu: *(non omnia aequaliter omnes)* siromake pomagati, kao što to svjedoče toliki dugovi, koje je poklonio, izjave u oporuci i zapisnik dugova, našast u kojem je vlastitom svojom rukom, više nego treću stran izbrisao. Štedljiv je bio u hrani, a odjevao se posve primjereno stališu. Ako ga je tko kano neprijatelj uvriedio, on ga je ljubio, te nit je kada komu škodio, niti komu krivo učinio. I drugimi se je kriepostmi odlikovao, kao neprestanom molitvom, koju je početnik naše vjere apoštolom i njihovim nasljednikom preporučio, primjerom učio; Bogu preporučen, svietu umro a nebu rodjen. Koga je zemlji predao velečastni Gospodin **Antun Gomerčić**, župnik u Gorah uz pripomoć **Mije Gradeckoga**, duh. pomoćnika u Vidruševcu i mjestnoga duh, pomoćnika. Bijahu u sprovodu 2 častnika slavne ove pukovnije, župljani mnogobrojni župe Sračičke, a od glinskih gradjana bijahu samo trojica. Neka Bogu živi.

Svakako je žalostno, da su iz Gline samo tri gradjana u spovod došla, možda će biti tomu taj razlog, što je Glina htjela imati svog vlastitog župnika, a Štukić se je bio posve naučio u Maji živjeti, te se nije morda toliko zauzimao da u Glinu dodje.

Ostavio je nješto knjiga nasljednikom, o čem moreš u inventaru od god 1876. čitati.[90] Svakako je **Štukić** dobre uspomene za ovu župu. Bog mu dušu pomilovao. Kao što sam naveo rieči **Sabljakove**, **Štukić** je puno dobra učinio narodu, poklonio mu dug, a osim toga duga dobra tvoreć, uza to ostavio je nasljednikom svojim župnikom liepu altariju, pa ipak toliko su bili nezahvalni njegovi župljani, a župnici tako bezbrižni, da danas neznamo niti za njegov grob. Tko da nezaplače nad tolikom nezahvalnošću. Dolista istinite su rieči: *"Ingratitudo est merces hujus mundi."*

VII. Martin Marakovich
od 11.3.1797. do 28.3.1800.

Pod njim je razdieljena župa Sračička na dvie župe na Glinsku i Sračičku, te iz početka nije ni bilo župnika u Sračici, tako da je sjedište župnika Sračičkoga bilo preneseno u Glinu, i već se je mislilo da je za uviek ova starinska župa prestala, ali zvonar **Luka Zebić**, koj je služio za vrieme **Štukića** i **Marakovića**, nastojao je iz svih sila da se župa Sračička nedokine. Nemogu propustiti, a da nenavedem o toj zgodi bilježku, koju nam je ostavio **Franjo Strehe**, kasniji župnik Sračički. On veli: Tužnoga stanja ove sada osiromašene župe uzrokom je razdieljenje pod pokojnim **Martinom Marakovićem**, mojim njekoč u drugoj gramatikalnoj klasi (ili razredu) u Zagrebu strogim (*terribili* stoji, a ja sam blažju rieč uzeo) mojim podučavateljem, koj je bio slušatelj naravoslovja.

Ovaj Bog si ga znao zašto, pustio se je premjestiti u Glinu, odakle je ovom župom upravljao. Ali nastojanjem ponajviše **Luke Zebića**, koj je bio za vrieme **Štukića** i **Marakovića** zvonar, napokon postao je ovdje župnik slučajno, vrativši se iz francuskog rata kano vojni kapelan. U diobi ove župe predan je župniku Glinskom vinograd u Biljegu, a ostavljeno je drugo altarističnо u Dabrini i 2 livade, ali po nesretnom naumu **Kreščića** prodao je altarističnе vinograde koji su mogli do 100 viedrih nositi, i tako je meni i svim nasljednikom preveliku štetu prouzročio. Vinograde sam htio natrag zadobiti, ali uzaludno." Tako veli **Strehe**, a dosta istinito; jer dohodci župe Majske, njekoč toli slavne i prostrane župe Sračičke jako su slabi,[91] te ako i jest **Luka Zebić** zvonar puno tomu doprinio, da ova župa nije dokinuta, to se je moralo i poglavarstvo[92] pobrinuti, da prilično materijalno stanje župnika osigura, što žalibože nije učinjeno.

[90] Sve su knjige uništene za vrijeme rata 1941-45 (dopisao Franjo Žužek)

[91] Tako već b. 1876., a danas – poslije rata – pogotovo ovo je naprosto jedna "petljarska fara"! (dopisao Franjo Žužek)

[92] Osobito ordinarij (dopisao Franjo Žužek)

Maraković je bio prvi župnik u Glini i ondje nakon kratkoga boravljenja preminuo. **Strehe** župnik ljuti se na **Marakovića**, da je on uzrok lošega materijalnoga stanja za župnika Sračičkoga ili Majskoga; ali ja nevidim tu krivnje nikakove, što je Maraković volio biti u Glini nego li u Sračici, a i onako bi u Glini i bez **Marakovića** župa bila utemeljena; jer godine 1796. kad se je dielilo svetootajstvo potvrde, zabilježio je **Štukić** u opisu svečanosti prigodom potvrde u Glini ove znamenite rieči: *"NB. Hodie (22.5.1796) fortiter tractatum est, ut in Praesidio Glina Parochus instituatur."* Tako u knjizi krštenih III. str. 56. Prem je dakle skroz istinito, da je župa Sračička mnogo izgubila po utemeljenju župe Glinske, to se Marakoviću nemore pripisati da je on "hotice" tomu uzrok. Što Strehe govori o vinogradih, koji su bili kano altarija Štukićeva, neznam koliko je opravdana tvrdnja; ali o tom ću spomenuti kod sliedećega župnika i kod članka o zemljištu župnikovom.

VIII.Antun Kleschich
od 26.6.1801. do 6.9.1802.

Rodjen 31. prosinca godine 1760. **Streheu** njegovu nasljedniku daje se na žao, što je vinograd u Dabrini prodan, jer da je do 100 okova davao. Istina šteta je za takav vinograd i žao nam je da **Kleščić** nije niti rieči spomenuo zašto je prodao, ali biti će tomu razlog, što je daleko bio, a možda su mu puno kvara pravili Dabrinjani. Mjesto toga toli hvaljenoga vinograda kupljen je vinograd u Vratolomu, koj je kašnje za vrieme **Marića** prodan i kod groblja kupljen god. 1846. i 1848.

O životu **Antuna Kleščića**, ovo sam izvadio iz knjige spomenice župe Gorske: "**Kleščić** je rodjen u Zagrebu, tamo je nauke učio, da bogoslovje svrši, poslan bude od zagrebačkog biskupa u Peštu na sveučilište. Svtšiv bogoslovje bio je od zagrebačkog biskupa Gallyufa za svećenika redjen dne 17. siečnja 1784. prvu sv. misu služio je u Kaptolu u župnoj crkvi. Od biskupa odredjen je najprije u biskupsku pisarnu, zatim kad je **Vrhovac** postao biskupom, po želji **Kleščića** premjesti ga biskup u Kravarsko, ali odavde ode skoro za vojnog kapelana.[93] Kako nam je **Strehe** zabilježio, vratio se iz francuzkog rata kano vojni duhovnik, postade župnikom Sračičkim. Kratko je vrieme bio u Sračici; jer naskoro ode za župnika u Čuntić. U Čuntiću je bio 25 godina i 8 mjeseci. Iz Čuntića premješten je u Gore dne 9. svibnja 1829. i bio je do 21. lipnja 1842. Dne 19. siečnja 1834. služio je jubilarnu sv. misu, a dne 21. lipnja 1842. umro je od upale pluća u 83. godini dobe svoje. Bio je čovjek dobar pram svakomu, ponizan i

[93] Knjiga znamenitosti župe Gorske sast.

veseljak.[94] Rukopis mu je liep. Župnik **Kleščić** išao je s pobožnim pukom mjeseca kolovoza u Bistricu.

Prije nego li je došao **Kleščić** u župu, postavio je **Maraković** da kapelan (**Mara) Golubar** upravlja sa župom Sračičkom, a u matice Glinske župe bilo je sve upisivano.

IX. Franjo Strehe

od 5.4.1803. do 9.8.1806.

Rodjen u Varaždinu godine 1778. od od gradjanskih roditelja, redjen za svećenika 1. siečnja 1802. Bio je u Petrinji duhovni pomoćnik 13 mjeseci, zatim došao u Čuntić 16. travnja za upravitelja u jako nepovoljnoj godini, i odatle premješten je u Sračicu za župnika te kao što je vidjeti, bio je jako kratko vrieme kapelan. U matica ima mnogo bilježaka njegovom rukom napisano, koja su mi bilježenja njegova kod sastavljanja ove knjige prilično u pomoć bila, i zato neka mu bude čast. Godine 1804. bio je biskup **Vrhovac** u Maji kratko vrieme i dielio svetootajstvo potvrde u Glini. Za vrieme župnikovanja **Streheova** bio Synod u Zagrebu, a **Ljudevit Horvat**, župnik Viduševački bio odaslanik kotara Glinskog. **Strehe** je odavle otišao za župnika u Ivanjsku. Kako je ondje svršio navadjam ovdje 2 ulomka iz biskupove okružnice. **Alagović** u okružnici svojoj od 12. prosinca 1834. suspendrirao ga od svake duhovne službe i svakog onog svećenika, koj bi mu dopustio kakovu službu obavljati. Za razlog se navadja nepokornost pram biskupu, tvrdokornost i nevaljano ponašanje pram zapovjedniku barunu **Abeli**,[95] koj je službeno putovao po varaždinskoj krajini. Kao što je iz iste okružnice vidjeti, ta je stvar u Kaloču i u Rim na samog papu otpravljena bila.

Pošto je svaka pa i najmanja opaska o bivšim majskim župnicima važna, neka sliedi i ovo:[96]

"U poviesti hrv. književnosti ime **Franje Strehe-a** već se spominjalo – ali samo kao tobože pseudonim kanonika – književnika **Franje Koritića Mrazoveckoga**. Za sjemenišni teatar **Strehe** je preveo g. 1800. igrane Kotzebneove drame: "Nazloba med bratmi" (zvana još i Vtaženje nazloba med bratmi) i "Bratjonazlob" njem. (Der Bruderzwist), koja osim toga g. 1802. igrana i u kraljevskom konviktušu, i "Črni sužnji" (njem. Die Negersklaven). Da li je u sjemenišnom teatru bio igran i njegov slaveno-hrvatski prievod "Strelci" vitezni igrokaz vu četireh pokazih njemačke tragedije.

[94] Knjiga znamenitosti žup. Gorske pag 321

[95] Vojnička su gospoda bila valjda uvredjena, što je župnik grajao kojekakve njihove nepodopštine

[96] Sljedeće redke upisao je na dva mjesta u Spomenici Franjo žužek 28. svibnja 1946. godine, a u prepisivanju Spomenice, stavljena su obadva dijela o Franji Streheo u jedno (opaska prepisivača).

Ovaj **Franjo Strehe** je napokon onaj hrv. pjesnik, koji je s francuskoga jezika u našem materinskom udomačio Voltaire-ovu epopeju "La Heudride", želeći time "druga pobratju" na slavodobitno jezika materinskoga izobdelavanje obatriveti."

U svom prevodu "Nazloba med bratmi" Strehe je igrao Prilijavca, ulogu srodnu s ulogom Fiškala Vrtirepa u komediji "Baron Tambulano", koju je u sjemenišnoj predstavi od g. 1833. igrao bogoslov **Pavao Štoos.**

Franjo Strehe, neobično interesantan, inače danas sasvim zaboravljeni književnik iz perioda hrvatske kajkavske književnosti prije Preporoda, rodjen je u Varaždinu 23. studenoga 1777. (dakle ne kako piše Leber 1778). Gramatičke zagrede učio je u Varaždinu 1791-1794. humaniora, filozofiju i teologiju u Zagrebu. Kapelan u Petrinji bio je godinu dana, župnik u Maji kraj Gline 1803-1806. a u Ivanjskoj 1806-1835. Izgubivši u sporu sa vojnim vlastima 1835. župu u Ivanjskoj i odsjedivši 1836. god. jednogodišnju klauzuru u Zagrebu, god. 1837. otputio se u Beč, Požun i Rim, da traži pravdu i na tom trnovitom putu zauvijek zaklopio svoje oči u vječnome Rimu mjeseca travnja 1841.

Rukopisi **Streheovih** djela pisani njegovom rukom nalaze se: drama "Nazloba med bratmi" u Sveuč. knjižnici, drama "Strelci" i epopeja "La Heuride" u Metropolitanskoj knjižnici; da je Strehe bio preveo "Crne sužnje" razabire se iz ove bilješke na njemačkom prepisu iste drame: Uibersetzt von dem würdigen Herrn Franz Strehe u. von dem würdigen Herrn Aloys Waydocher abgeschrieben vor das Jahr 1800. (usporedi rukopis sveuč. knj. sign. R. 4539).

Smrt njegovu zabilježila je Agr. Ztg. u br. 43 od 29. svibnja 1841. riječima: *"Aus Wien wird uns berichtet dass der ehemalige Pfarrer in der Warasdiner Militärgrenze Franz Strehe in Rom gestorben ist."*

Franjo Strehe bio je jedan od najknjiževnijih članova sjemenišnog literarnog kruga na prielazu u 19 stoljeće; on je mislio – kako veli u uvodu uz svoj prievod Voltaire-ove epopeje *"La Heuride"* – prije Ilirskog preporoda, "da je zagrebačko narječje vu sebi presiromašno i neprikladno da bi kad moglo samo ob sobom prez druge pomoći književnim jezikom predstaviti se". (Hrv. Kolo XIII, Zgb. 1932 (Matica Hrv.) člana: Dr. Franjo Fancev O drami i teatru kaptolskog Zagreba, str. 134-149. Prepisao 28. svibnja 1946 F. Žužek, zč. kanonik priv. upr. župe majske

NB: Jamačno je **Strehe** došao u spor sa njemačkom graničarskom vojničkom gospodom uprav zbog svog hrvatskog osjećaja.

X. Mijo Vuczich
od 9.8.1806. do 20.7.1815.

Bio kapelan u Gorah, odatle došao u Sračicu za župnika, zatim u Glinu, onda u Petrinju, a odavle u Zagreb za kanonika. Cielo vrieme svoga boravljenja podpisivao se je "*administrator*" samo pod posljednje dane podpisao se je *Parochus et Vice-arhidiaconus.* U pisanju matica bio je jako točan i rukopis mu je liep i čitljiv. Od njega imamo i prepis dopisa senjskoga biskupa za ono vrieme kad je župa Sračička spadala pod Senjsku biskupiju i pod vlast silnoga cara **Napoleona I**. U narodu je ostao u dobroj uspomeni, ima jih sada pet ili šest, koji se na njega dobro sjećaju i koji ga hvale kano marljiva svećenika. Kad je puknulo malo zvono, on ga je dao godine 1837. preliti o svom trošku. Bio je tada kanonik i arhidijakon u Zagrebu.

XI. Vjekoslav Bernath
od 20.7.1815. do 27.2.1832.

Za župnika imanovan 14.10.1822. dne 3. prosinca potvrdjen, a inštaliran 29.12. i. g. Dne 15. lipnja god. 1824. bio biskup **Vrhovac** u Maji, dieleč svetootajstvo potvrde. Taj dan bio kod župnika Sračičkog na večeri i kod istoga sljedeći dan na zajutarku i kod objeda. O tom čitaj u članku "Svetootajstvo potvrde i kanoničke vizite". Imao je **Bernath** upraviteljе župe **Petekia** i **Bubizutija**, a kako narod pripovieda, zato jer je bio dva put pozvan od biskupa na njeko vrieme. Zašto i kako nehtjedoh izpitivati. Godine 1830. dne 24. siečnja bila je župna crkva svečanim načinom blagoslovljena. Umro je **Bernath** ovdje dne 28. studenog 1832. u 48. godini dobe svoje, a bio je u župi 17 godina. Pokoj mu duši! Ali je svakako sramotno, da mu se ni za grob nezna, krivnja pada na župnika i na župljane, to mora čovjeka srce zaboljeti nad tolikom bezbrižnošću.[97]

XII. Ivan Frőhlich
od 12.5.1833. do 17.9.1838.

Došao je iz Velemeričke župe u Sračičku. Bio je jako revan u pisanju, te i ono bilježio, što nije bilo od potrebe, tako np. zabilježio je u *Liber mandatorum*, kako se na sud piše, kad se privatni dug utjeruje. Prečesto i preobširno opisuje uzrok, zašto je tko bez svete izpovjedi umro, te izpričava sebe da mu je ili kasno javljeno, ili da je bio bolestan. Kao što se je **Strehe** brinuo da dobije vinograd u Biljegu, koj je nepravedno župniku Glinskomu podieljen, tako je i **Frőlich** nastojao isti vinograd zadobiti, ali prečastni konzistorij odbio je

[97] A što su pak učinili s propelom Gjure Barišića – Majani sve divljiji. (Dopisao netko kasnije)

odlučno njegovu molbu, naznačio mu, da se dotični vinograd imade smatrati za sva vremena kano vlasničtvo župnika Glinskoga.

Tom prilikom napomenuti ću nasljednikom,da je Glinski župnik, oko god. 1865. taj vinograd u Biljegu prodao **Klariću**, a za novce kupio drugi vinograd bliže Gline, koj medjutim ako i jest bliži Glini, ne nosi skoro nikakove koristi i tako neima danas od vinograda u Biljegu koristi niti Glinski župnik, niti Majski, a da je vlastnik župnik Majski, njemu bi bio od velike koristi, a to je sve moglo biti da je bilo veće sloge medju svećenstvom i veće pravednosti.

Godine 1833. molili su svećenici iz banske krajine Njegovo veličanstvo, da jim se poboljša materijalno stanje. Umro je **Frőlich** u Karlovcu 17. rujna 1838. kamo je bio otišao, da se od bolesti oporavi. **Frőlich** se je demonstrativno podpisivao župnik "Majski", a ne "Sračički", te pravo uzamši za njegovo vrieme preokrenuto je ime od župe Sračičke u ime župe Majske, prem po gruntovnoj knjizi leži na zemljištu Sračičkom, te bi se i danas tim imenom morala nazivati. U matrikulah stoji napisano ime Sračica često Svračica i Švračica, ali neopravdano, buduć u najstarijih navodih i u najstarijih maticah dolazi "Sračica"

XIII. Josip Marić
od 20.10.1838. do 22.06.1852.

Rodio se u Kostajnici 21. svibnja 1807.[98] redjen za svećenika godine 1833.[99] Dne 16. svibnja god. 1839. imenovan za župnika majskog, 23. srpnja potvrdjen, a 1. siečnja 1849. inštaliran.[100] Bio je prije kapelan u Viduševcih.[101] Za njegovo vrieme uzidan je novi župni stan koji i danas obstoji i to godine 1848.[102] Stari župni stan dan je liečniku **Jochmannu**, a on je za to dao preliti o svom trošku puknuto zvono. Za vrieme **Marića** prodan je i altarijski vinograd u Vratolomu, te je kupljen god. 1846. od **Išeka**, a god. 1848. **Ivatovića** sadašnji vinograd, i to za one novce, što je dobiveno od prodanog vinograda, a što je manjkalo to je nadometnuto od novaca altarijskih, koje je ostavio **Štukić** (80 for.), tako da danas od **Štukićeve** zaklade obstoji 25 for.[103]

U pokretu narodnom počamši od god. 1835. odlikovao se je **Marić** na literarnom polju kano narodni pjesnik, te je njegove njeke

[98] Schematismus Cleri Zagr. an. 1875. pag. 266
[99] Ibidem
[100] Njegovo pripoviedanje
[101] Lib. bapt. III. pag. 254
[102] Našastar župnog stana pag. I.
[103] Spisi o zemljištu

pjesme njegov prijatelj ban **Jelačić** na njemački jezik preveo.[104] I sa pjesnikom **Ivanom Trnskim** prijateljevao je **Marić**, budući zajedno su u Maji službovali.[105] Pokojni **Perkovac** imenuje Marića najnarodnijim piscem.[106]

Marićeva pjesma "Rastanak šerežanina" na glasu je te nas sjeća na glasovitu **Šilerovu** pjesmu: "?????". On je još god. 1829. izdao jednu pjesmu.[107] Ove godine (1876.) sazvao je zagrebačke svećenike u svoj stan u Zagrebu i naumio je njihovom pripomoćju izdavati časopis "Hrvatski propovjednik" ali zagrebačko svećenstvo nije k tom pokazalo volje, i zato je od svoje namjere odustao;[108] a **Hladaček** svećenik biskupije djakovačke oglasio,[109] da će početkom god.1877. izdavati propovjednik.

Marić je prijateljevao i dopisivao s prvimi hrvatskimi književnici, tako medju ostalim s **Trnskim**, **Babukićem**, s **Gajem**, s **Dragojlom Jarnevićevom**, itd. Matice je vodio **Marić** u dobrom redu, te je narodu ostao u dobroj uspomeni. Odavle je premješten u Novu Gradišku, a iz nje u Zagreb za kanonika, te je i opatom[110] imenovan. Umro 30. travnja 1883. u Zagrebu.

Vriedno je i to spomenuti kad je buna buknula god. 1848. u Magjarskoj, izdao je biskup **Haulik** 9. ožujka 1849. okružnicu na hrvatskom jeziku u kojoj veli da svi dopisi, molbenice itd. na duhovni stol imadu se pisati narodnim jezikom;[111] ali čim je buna utišana i absolutizam zavladao, o hrvatskom jeziku ni govora.[112] Dne 4. svibnja 1841. bio je biskup **Šrof** u Maji, dieleć svetootajstvo potvrde,[113] o tom čitaj u članku "Podielivanje sv. potvrde".

XIV. Pavao Kušter

od 22. 06.1852. do 14. 04.1863.

Rodjen u Varaždinu 2. siečnja 1811.[114] za svećenika redjen giodine 1834. te od te godine bio 18 godina kapelan na raznih mjestih, a najkašnje u Glini, odakle je na ovu župu došao.[115] Što se tiče duhovne službe, bio je revan i točan; ali zbog velike strogosti nije

[104] Vidi "Danica" horvatska, novine, izdane po Gaju
[105] Pripoviedanje Marića
[106] Vidi Vienac god.1870. pag. 393
[107] Viek i djelovanje Babulića pag.9
[108] Katolički list god.1876.
[109] Kat. list 187
[110] Schem. Cleri Zagreb
[111] Lib. Mand. I. pag.109
[112] Čitaj dalnje odredbe u Lib. Mand.
[113] Biljezke svežčić II. pag. 6 et 7
[114] Schematismus Cleri Zagr. an.1875. pag. 265
[115] Matriculae Par. Glin. an.1852.

omilio puku.[116] U pisanju matica ima dosta nedostataka.[117] Za njegovo vrieme slikana je crkva i žrtvenici popravljeni.[118] 5. siečnja 1859. umro je u Maji kapetan **Ivan Huszar**, kojega brat **Franjo Huszar**, nadario je župnu crkvu Majsku liepim darom, da ga možemo smatrati iza cara prvim dobročiniteljem župne crkve Majske.[119] Dne 22. svibnja godine 1857. bio je biskup **Ivan Kralj** u ovoj župi, dieleć svetootajstvo potvrde i ujedno kanoničku vizitaciju obavio. O tom čitaj u članku "Podielivanje sv. potvrde"

Kušter je odavle premješten u Golu, koja se župa nalazi bliže Magjarom, kojim je on štovatelj bio. Dne 11. srpnja i 11. kolovoza o. g. umolio sam g. **Kuštera** u pismu, da mi izvoli sve napisati, česa se sjeća, što se je dogodilo u župi Majskoj za njegovo vrieme, te sam ujedno sam njeka pitanja stavio; ali nisam dobio odgovora, zato nemore se točno i obširnije o njegovoj dobi pisati, a to je žaliti tim više, jer je za njegovo doba car mnogo poklonio župnoj crkvi.

XV. Marko Mračić

od 14. 04.1863. do 28. 05.1871.

Rodio se u Svinjaru 28. ožujka 1825.[120] redjen godine 1848. Došao ovamo iz Gole gdje je njeko vrieme *administrator* bio.[121] Proveo je kano upravitelj župe Majske knjižicu "Pokornik".[122] Dne 28. travnja 1864. godine bio nadbiskup Haulik u Majskoj župi, dieleć svetootajstvo potvrde.[123] Bilo je potvrdjeno 98 duša. Godine 1863. načinjena je ograda oko crkve i kupljeni mužari za pucanje.[124] Za njegovo vrijeme bio je njeki graditelj orgulja **Matschek** i pogodio da će za 600 stotinjaka narediti orgulje, u to ime dano mu je naprvo 100 forinti,[125] ali on odnio novce, a od orgulja ni traga ni glasa. Tim je blagajni crkvenoj znatna šteta nanešena. Za **Mračićeva** župnikovanja kupljena jedna zastava i misno odielo.[126] Matice je vodio u boljem redu nego **Kušter**, ali ima nješto i nedostataka.[127] Iz početka, prilično se slagao s župljani, ali kasnije počeli ga tužiti,[128] a to je njegovo

[116] Pripoviedanje puka
[117] Verbi gratia lib. C. IV. pag. 3-12 etc.
[118] Čitaj nadpis kod velikog oltara
[119] Naštar župne crkve godina 1876.
[120] Schematis. Cleri Zagreb an.1871. sub lit. M.
[121] Katolički list 1863.
[122] Vidi Parochialum knjižnicu istu knjigu pod broj llb kao i inventar župnog stana od godine 1876.
[123] Lib. Mand. I. pag.161
[124] Catalogus confirm.
[125] Blagajničkog dnevnika neima od te godine, ali srećom imamo u izvoru ugovor u našastaru crkve sastavljenom 13.03.1868. g.
[126] Inventar župne crkve pag. 38
[127] E. g. Lib. Copul. IV.pag 13.,15.,17. etc.
[128] Archiv vicearhidj. an.1869., 70., 71.

mehko srce jako uvriedilo i žalostio se, da ga njegove ovce neljube, te izgubio volju i veselje za duhovnu službu, tim više, jer je i materijalno stanje župe lošo bilo[129], [130] Na posvetilo, tj. na treću nedjelju po uzkrsu nije bila održavana sv. misa u župnoj crkvi. To je dalo opet povoda njegovim neprijateljem da su ga tužili, prem se je on izpričavao bolešću.[131] S toga bude zbog bolesti odaslan milosrdnikom dne 31. svibnja 1871. gdje je iste godine mjeseca listopada umro.[132] U tužbah, koje su proti njemu bile, bili su podpisani većinom oni župljani, koji su bili zločesti u svakom obziru, koji su tužili, da jim se misa ne služi, ali nikad nisu zato ni marili, koji su željeli, da se kršćanski nauk obdržava, ali kad se je obdržavao, nisu svoje djece slali.[133] To su ljudi takovi bili, koji su vidili trun na svom župniku, ali nisu htjeli da prije izčupaju brvno iz svoga oka.[134]

Predšastniče! Bog ti pomilovao dušu!

Dne 23. travnja 1868. blagoslovljen je svečanim načinom na groblju grob pokojnog **Ivana Huszara**, satnika.[135]

XVI. Pavao Leber

od 28. svibnja 1871. do 8.prosinca 1884.

Rodjen u Glini 28. prosinca 1864. od gradjanskih roditelja. Nižu gimnaziju svršio sam u Požegi, višju gimnaziju i bogoslovje u Zagrebu. Zaredjen za misnika mjeseca srpnja 1869. Najprije sam bio kapelan u Kostajnici (od 1.10. do 25.02.1869.), zatim kateheta i kapelan u Petrinji (od 25.02.1869. do 25.05.1871.). Bio sam najprije u Maji *administrator*, a zatim 8. prosinca 1872. kano župnik naimenovan. Kao župnik nastojao sam ponajprije oko podučavanja i oplemenjivanja naroda, budući župa Majska bila na zlu glasu. Propoviedati i katekizirati u školi i crkvi bila mi je najmilija služba. Crkvu župnu nastojao sam poljepšati i za to mi je bila briga, da bude criepom pokrita, a toranj limom. U crkvi je nabavljen križni put, krstionica, crkvenoga ruha i misna odiela stranom je kupljeno, stranom na dar dobiveno. Budući je župno groblje bilo maleno, zato sam komad općinskoga zemljišta pridodao. Župni stan je znatno popravljen, a da se nova štala napravi na mnoge molbe ne podje mi za rukom. Arkiv

[129] Plaće imao 400 for. a drugi dohodak posve slab, sad je jedino razlika da je plaća od 500 for. ostali dohodak slab.
[130] Semper idem! (dopisao netko kasnije! - opaska prepisivača)
[131] Uti. sub. nr. XII
[132] Katolički list an.1871.
[133] Quem en prophetis patres vestri non lapidaverunt - kao danas. (Dopisao netko kasnije - opaska prepisivača)
[134] Vidi nr. XII
[135] Zapisnik konferencije od 23.04.1868.

župni sam uredio tako, da mu nemore biti od nijedne strane prigovora. Za moje vrieme ogradjena je bašća plotom, a mojim troškom uredjen je vinograd tako, da sada priličan prihod daje, dočim je prie bio na pol podivljao.

Smrću opata i kanonika **Franje Huszara**, koj je bio moj osobni prijatelj, a uz to veliki dobročinitelj Majskoj župnoj crkvi, ostavljena je zaklada od 1000 for. za čitanje sv. misa za njegova pok. brata **Ivana**, kamatami od te glavnice znatno je poboljšano materijalno stanje župnika Majskoga. Narod mi je bio većim dielom odan i privržen, ne samo u župi nego i u okolici. Povjerenje naroda postavilo me je za obćinskog viećnika, za člana okružnoga obćinskoga vieća, za okružnog školskog viećnika, za odbornika imovne šumske obćine, te su mi bili namienili i čast narodnoga zastupnika u Zagrebu, ali ja sam tu čast odklonio.[136]

Kada mi je vrieme dopuštalo, bavio sam se najradie hrvatskom književnošću, te sam mnoge sastavke priobćio u Katoličkom listu, u "Katol. propoviedniku" i u koledaru "Danica".

Za župnika Majskoga sastavio sam ovu knjigu "Spomenicu" velikim trudom, neka bude mojim nasljednikom uspomena, a uz to neka i oni ne zaborave u nju sve važnije zgode ubilježiti. Bivši u Zagrebu šestoškolac uredjivao sam djački časopis "Smilje" koj je u sirotištu svaki tjedan izlazio. Kano bogoslov 4. godine bio sam izabran za predsjednika književnoga družtva "Sbor duh. mladeži" te sam osnovao i uredjivao tjednik pod imenom "Zviezda".

Dne 15. lipnja 1884. svečanim je načinom blagoslovljen novi žrtvenik sv. Marije Mgdalene po domaćem župniku. Taj je oltar dobiven iz prvostolne crkve zagrebačke od uzoritog kardinala **Josipa Mihalovića** na molbu župnika Majskoga.[137], [138]

Tečajem moga župnikovanja od 28. svibnja 1871. do 8. prosinca 1884. ja sam svako diete župe Majske krstio, sve zaručnike u Majskoj župnoj crkvi vjenčao, svakog bolesnika koj nije naglo umro providio i na Majsko groblje sproveo. Bog mi je dao zdravlje, da nisam trebao nikada pomoći od susjednoga svećenika.

I tako danas posljednji put pišem u milu ti knjigu "Spomenicu". Danas polazim iz župe u kojoj sam preko 13 godina a čast Boga i korist povjerenih duša radio. S Bogom ostaj mili narode,

[136] Sienti et nune et semper et in saecula seculorum! (Dopisao netko kasnije - opaska prepisivača)
[137] Dekretom od 4. studenoga 1883. br. 29030 imenovala me je Kr. zemaljska vlada zemaljsko kulturnim viećnikom za politički kotar u Glini. Duhovna oblast imenovala me je biljежnikom podarhidjakonata Glinskog
[138] Bolje bi bilo da je ostao gdje je bio prvo. (Dopisao netko kasnije - opaska prepisivača)

koj ćeš mi do časa smrti nezaboravan ostati, a Tebi mili nasljedniče preporučam župu Majsku, da joj budeš otcem duhovnim.

U Maji, 8. prosinca 1884.

Pavao Leber, namjestni podarhidjakon i župnik

XVII. Ivan Telebar
od 1884. do 1885.

XVIII. Antun Justit
od 1885. do 1892.

XIX. Eugen Freudeurich
od 1892. do 1895.

XX. Jerko Milković
sedam mjeseci

XXI. Milan Horvat
od 1895. do 1902.

XXII. Mijo Ettinger.
od 1902. do 1905.

XXIII. Juraj Barišić
od 1905. do 1916.

XXIV. Zvonko Štefančić
od 1916. do 1923.

XXV. Juraj Lajtman
od 1923. do 1924.

XXVI. Franjo Žužek
od 1924. do 192 7.

XXVII. Josip Horvat
od I 92 7. do 193.7.

XXVIII. Mato Kolundžić
od 193 7. do 1938.

XXIX. Franjevci (upravljaju iz Čuntića):
Ivan Francović, Herman Častimir, Benedikt Čiga, Bruno Breški i p. Albert
od 1938. do 1942.

XXX. Franjo Žužek
od I942. do 1955. Upravlja iz Gline.

XXXI. Franjo Jurak
od listopada 1955. do 20. kolovoza 1964. Upravlja iz Gline.

XXXII. Josip Frkin
od 20. kolovoza 1964. do 1969. Upravlja iz Gline.

XXXIII. Matija Banovčić
od 1969. do 1970. Upravlja iz Gline.

XXXIV. Mijo Dukić
od I9. travnja 1970. do 17. rujna 1978. Upravlja iz Gline.

XXXV. Stjepan Bogdan
od I7. rujna 1978. do do rujna 1985.

XXXVI. Ivica Filipčić
od rujna 1985. do 28. VIII. 1990.

XXXVII. Vladimir Bogdan
od 28. VIII. 1990. do 10. kolovoza 1995.

XXXVIII. Juraj Jerneić
od 10. kolovoza 1995.

Obćenita opazka

glede župnika u župi Majskoj

Od godine 1713. do godine 1877. bilo je u župi Majskoj ili Sračičkoj 16 župnika i upravitelja. Za upravitelje imadem to napomenuti, da sam one u ovaj red uvrstio koji su samostalni i barem njeko vrieme župom upravljali. Upravitelje, koji su bili posve kratko vrieme, ili su bili uz župnika, nisam jih ovdje naveo, nego navadjam iste medju duhovnim pomoćnici, tako n.p. **Golubar**, **Peteky** i **Bubizuty**. Kada je koj župnik u župu došao i kada otišao, to sam naveo po matici. Njeki su župnici sami naveli kada su došli i kod tih je dan došašća točan. Koji nije naveo, to sam uzeo po matici, kad je prvi put upisan, i kad se je zadnji put podpisao.

Savjestno sam upotriebio svaku bilježku. U rasudjivanju djelovanja pojedinoga župnika sasvim sam nepristran bio, niti sam imao razloga oštrije rasudjivati, te sam volio svakoga blažije suditi, jer sam uvjeren, da se je imao svaki kojekakvimi potežkoćami boriti, osobito od god. 1800. kad je ova župa razieljena i time materijalno stanje župnika pogoršano. Buduć da u ovom prvom dielu knjige spomenice (1713.-1877.), svaka važnija stvar imade svoj posebni članak, to o dotičnoj stvari nisam obširno govorio kod župnika u njegovu životopisu, nego sam spomenuo; n.p. za vrieme **Bernatha** blagoslovljena je novo sazidana crkva, opis ne napominjem kod **Bernatha** nego u članku "crkva". Tako isto što se tiče podielivanja sv. potvrde, i to ima svoj posebni članak, i tako druge stvari, jer je time pregled puno lakši, prem je sastavak teži.

Iz godine 1876. bilježiti će se u ovoj knjizi dogodjaji onim redom kako su se sbili, te se opet za mnogo godina more sastaviti opet dogodjaji po stvarnom sadržaju, ako bude trebalo, a to neće tako težko biti rastaviti, jer su sastavljeni različiti zapisnici. u kojih će biti svaka i malo važna i zanimiva stvar ubilježena.

Duhovni pomoćnici u župi Sračičkoj ili Majskoj

tek. broj	Ime i prezime duh. pomoćnika	od koje godine	do koje godine	opazka
1.	Mato Bahorović	26.01.1729.	06.03.1729.	Capelanus arcis Szrachiczensis
2.	Gjuro Mijo Cvetković	23.02.1738.	23.03.1739.	
3.	Ivan Lacković	25.03.1741.	28.02.1746.	Kašnje bio administrator i župnik
4.	Mato Jantolović	27.06.1739.	22.05.1740.	
5.	Petar Horvatić	04.06.1742.	17.07.1742	
6.	Josip Zarecki	31.03.1744.	20.05.1745.	
7.	Ivan Žalec	08.07.1745.	28.03.1746.	
8.	Mato Grangja	29.12.1749.	25.08.1750.	
9.	P. Carolus a Kostajnica	25.08.1750.		
10.	Josip Znika	11.04.1752.	22.10.1752.	
11.	P. Bernardus Žepčević	1754.		
12.	P. Honorius Lukačević	22.05.1755.	03.09.1756.	
13.	Gjuro Sopčić	13.10.1757.	28.10.1757.	
14.	P. Narcissus Haberchen	12.02.1758.	16.05.1758.	
15.	P. Petrus Šuriće	14.10.1759.	27.03.1764.	
16.	P. Jacobus Stipanović	01.05.1760.	06.05.1760.	
17.	Stjepan Zoranić	14.05.1760.	31.05.1763.	
18.	Nikola Maljevac	09.08.1762.	01.08.1764.	
19.	P. Mate Malanović	05.09.1766.	05.03.1767.	
20.	Josip Gajski	15.09.1766.	01.11.1766.	
21.	P. Jos. Maričević	29.09.1765.	10.05.1767.	
22.	Gašpar Zebić	14.05.1767.	15.07.1767.	
23.	Mirko Laurenčić	17.12.1767.	09.12.1769.	
24.	Nikola Francetić	01.11.1768.		
25.	Franjo Šimunčić	03.12.1769.		
26.	Ivan Susić	29.08.1770.	14.11.1772.	
27.	P. Ivan Mauer	30.09.1771.	19.10.1771.	
28.	Ivan Podvorec	10.05.1772.		
29.	Ivan Deverić	01.04.1773.	06.06.1773.	
30.	P. Mijo Lietinić	21.03.1773.	04.04.1773.	
31.	Mijo Mataković	08.06.1773.	27.10.1744.	
32.	Jakov Turković	29.03.1774.	27.05.1776.	Bio s Maljkovićem. Po smrti Maljkovića upravitelj.
33.	P. Martin Bensić	30.10.1775.	07.08.1776.	
34.	P. Ivan Lukinović	30.10.1775.		
35.	Luka Koralić	21.08.1775.	24.06.1776.	
36.	P. Tobia Črnović	11.03.1776.	30.08.1776.	
37.	Nikola Šinić	07.11.1776.		
38.	Stjepan Sganjar	23.03.1778.	27.02.1784.	zločest rukopis
39.	P. Elear Majdačić	05.12.1784.	09.10.1786.	
40.	P. Rok Smendrović	15.04.1781.		samo jedanput podpisan
41.	F. Xav. Hergh	23.08.1785.	25.08.1785.	
42.	Mirko Šafarić	08.02.1786.	22.08.1787.	
43.	Joso Vancaš	19.09.1787.	06.05.1788.	umro u mjestu
44.	Gjuro Augustinović	18.10.1787.	30.10.1787.	Neomista hic loci
45.	Lav Lacković	07.01.1788.		Il. Reg. Szentvari (L. Mo. 7/7 1788.) occasione belli Turcici hic existente.
46.	Ivan Mikulić	01.06.1788.	03.09.1788.	
47.	Josip Bogović	07.07.1788.	14.01.1789.	
48.	Ivan Dobrinić	23.09.1788.	15.05.1789.	zločest rukopis – bio kašnje kapelan u Viduševcu
49.	Antun Biškup	14.06.1789.	10.02.1790.	postao župnik u Turnašici

50.	Stjepan Genner	16.03.1790.	09.04.1790.	
51.	Hilarius Valis	22.05.1790.		
52.	Tryphon Sutlić	30.12.1790.	27.03.1791.	23.04.1791. spominje se kano župnik S. Trojstva pod Okićem
53.	Josip Herleg	30.08.1791.		
54.	Nikola Mažuran	31.03.1791.	29.10.1795.	Župnik u Topuskom i u Jasenovcu, posjednik srebrnog križa
55.	Josip Golubić	08.06.1795.	20.11.1795.	Postao župnik u Belobaru. Štukić ga je upisao kao dr. theologiae, u Beču izučio
56.	Ignjat Karoly	30.11.1795.	27.11.1796.	
57.	Jakov Sabljak	30.11.1796.	19.05.1797.	Bio po smrti Štukića aministrator, postao župnik u Lonji
58.	Nikola Gradski	22.01.1797.		Bio kapelan u Viduševcu te strogo uzeto nespada u ovaj imenik
59.	Franjo Maravec	29.08.1797.		
60.	Antun Zanić	18.06.1797.	13.10.1797.	Postao župnik u Maruševcu.
61.	Gjuro Breskarić	09.11.1797.	12.05.1798.	
62.	Mate Micković	13.05.1798.	18.11.1798.	
63.	Andrija Pejanović	12.05.1798.	18.11.1798.	Bio kapelan u Zagrebu, onda župnik u Šćitarjevu i vicearhidj.
64.	Ivan Zahulja	23.03.1799.	28.08.1799.	Postao župnik u Carovdaru onda u Gjurgjevcu
65.	Josip Golubar	06.09.1799.	30.11.1800.	Postao župnik u Suhomdolu. Kano aministrator podpisao se prvi put 04.05.1800.
66.	Josip Melinec	01.03.1801.	19.03.1801.	Postao župnik u Žabnom
67.	Stjepan Peteky	26.12.1829.	20.04.1830.	Postao župnik u Dubici
68.	Franjo Bubizuty	17.02.1830.	26.06.1831.	Postao žunik u Vukmaniću
69.	Antun Bosmanić	20.11.1832.	14.05.1833.	Kapelan u Krapju, administrator u Jamah, kapelan u Lasinji, onda župnik u Vukmaniću
70.	Mijo Eigel	21.02.1837.	12.07.1838.	Odavde otišao u Čučerje za kapelana
71.	Gjuro Lehpamer	23.09.1838.		Bio župnik u Solini, odavde otišao za župnika u Križ gdje je i umro

Obćenita opazka

Od koga vremena do koje dobe pojedini duh. pomoćnik u ovoj župi bio, nedade se posve točno označiti. Koji dan sam našao da je koji prvi put u matici zapisan metnuo sam da je onda došao u župu, a kad sam ga zadnji put našao upisana. metnuo sam da je dotle bio. Mnogo od napisanih ovdje, nisu se imenovali kano kapelani, ali ja sam jih volio upisati nego izostaviti. Koji dolaze poslje godine 1800. strogo uzeto, nisu bili duhovni pomoćnici nego upravitelji, ali buduć da su bili kratko vrieme, volio sam jih uvrstiti medju kapelane, nego medju župnike i upravitelje.

Pred godinom 1800. dolaze gdjekad dva duhovna pomoćnika, i tad se imade razumievati, da je jedan bio "primarius", a drugi *"secundarius"*. Upisao sam i vojničke kapelane; jer su i oni obavljali duhovnu službu u župi, prem strogo uzeto nebi spadali. U rubrici "do koje godine" nije gdjegdje ispunjeno, a to zato jer u maticah nisam mogao naći.

Arkiv

Matica vjenčanih I. - od 22. siečnja 1713. do 18. svibnja 1749. Ova je knjiga uvezana ujedno u knjigu krštenih i sačinjavaju najstariju maticu u župnom arkivu. Šteta samo da nije većom točnošću vodjena; jer osim toga što je izpušteno često mjesto odakle su zaručnici i svjedoci, mislim da jih je puno i izpušteno jer nije lahko vjerovati, da n.p. godine 1714. nije nitko vjenčan.

Matica vjenčanih II. – od 2. studenog 1750. do 7. studenog 1799. Ova druga knjiga vjenčanih razpada na dva diela:

a) dio prvi sadržaje vjenčane od 2. studenog 1750. do 27. kolovoza 1769. na 46 strana.

b) drugi dio sadržaje od 21. studenog 1769. do 7. studenog 1799. od 51. strane do 158.

U ovoj knjizi manjkaju dva lista i to za godinu 1754. god. 1755. i god. 1756.

Matica vjenčanih III. – od 26. studenoga 1799. do 25. studenog 1857. na 77 strana. Ta je knjiga uvezana u jedan svezak sa maticom umrlih II. na str. 4. i 5. od 1800. i 1801. ima praznog prostora, to je vrieme utemeljena župa Glinska, i njeki su tamo vjenčani.

Matica vjenčanih IV. – Ta knjiga počimlje s godinom 1858. te je sasvim po propisu duh. poglavarstva rubricirana.

Matica krštenih I. – počimlje od 4. ožujka 1714. i svršuje se 23. travnja 1749., uvezana je u jedan svezak sa maticom vjenčanih I. Ta je knjiga počimala s godinom 1713. ali prvi listovi su izginuli. Od godine 1732. i 1733. manjka 1 list (pag 304), zatim po prilici tri lista od 28. ožujka 1746. do 1. veljače 1749.

Matica krštenih II. – počimlje od 13. srpnja 1749. a svršuje se 26. siečnjom 1792. Ovaj svezak razpada na dva diela:

a) na prvi dio od 13. srpnja 1749. do 27. kolovoza 1769. na 184 str (sa crljenimi brojevi)

b) na drugi dio od listopada god. 1769. do 26. siečnja 1792. na 258 strane, ili računajuć s prvim dielom od str. 167-420. U ovoj drugoj knjizi krštenih odmah iz početka manjka 11. listova i to od 23. travnja 1749. do 13. srpnja 1749. zatim 24. listopada 1751. do 28. srpnja 1754. manjkaju naime iz početka dva lista od str 1-4, zatim 24-a-42-a.

Matica krštenih III. – počimlje od 27. siečnja 1792. i svršuje se 20. prosincem 1857. na 322 strane. U toj knjizi nemanjka niti jedan list. Jedino na svršetku godine 1800. i na početku god. 1801. imade izpuštenih, koji su kršteni, u to je vrieme utemeljena župa Glinska.

Matica umrlih I. – od 7. studenog 1753. do 6. ožujka 1799. na 238 strane; dieli se na dva diela:
a) od 7. studenog 1753. do 28. kolovoza 1769. na 57 str.
b) od 1. rujna 1769. do 6. ožujka 1799.
Godine 1769. i sliedećih dolazi kod djeteta naznačeno samo *"proles"*[139], te s toga nemore se pravo niti znati je li mužko ili žensko diete. Godine 1765. i 1766. nije ni jedno diete upisano da je umrlo, ali to nije vjerojatno, valjda je dotični svećenik propustio napisati.
Matica umrlih II. – od 25. ožujka 1799. do 24. prosinca 1857. na 138 strane. Ta je knjiga uvezena s knjigom vjenčanih III. Nemanjka niti jedan list. Kao što je prva knjiga umrlih manjkavo sastavljena tako je i ova druga: izpušteno je ime roditelja, nije naznačena vrst bolesti, često je izpušten dan, kad je mrtvo tielo sahranjeno.
Matica umrlih III. – Počimlje s godinom 1858., te se vodi po propisanih rubrikah.
Ovdje mi je spomenuti da se matice sve od godine 1858. počamši vode u boljem redu nego što su se vodile do te godine, a to zato, jer su dotične tiskanice uzete iz tiskarne, a uredjene su po propisih duh. poglavarsta. Ima u pisanju matica i nedostataka, naročito u knjizi vjenčanih IV. na str 3-12 itd.
Liber Mandatorum I. – Počimlje s godinom 1830. a svršuje se s godinom 1875. Ima važnih bilježaka, koje su mi bile u pomoć kod sastavljanja ove knjige. Kratki sadržaj važnijih dopisa od te knjige naći češ u istoj knjizi na svršetku na str. 210-216.
Knjiga dopisa i odpisa, kano nastavak ***"Lieber Mandatorum"*** **(II.)** – Počimlje s godinom 1876. U nju uvršćujem sve važnije dopise i odpise župnog ureda i crkvenog dobra. Da pregled bude jasniji, mećem na svršetak svake godine registar ili sadržaj. Ta je knjiga od mnoge koristi i pouke.
Knjiga vrhu stanja duša I. – sastavljena od godine 1864., naime one godine, kad je bilo podielivano svetootajstvo potvrde. Od velike vriednosti nije, jer ima mnogo pogriješaka, ali možda će biti kadgod od koristi, zato vodim ju u računu. Selo Prijeka, Maja, Sračica i Dolnjaki uvršteno je u toj knjizi, ali Ravno Rašće i Vlahović nije.[140]
Knjiga vrhu stanja duša II. – Tu knjigu sada sastavljam, te će biti bezdvojbeno 1. svibnja 1877. gotova. Nastojim da bude čim točnija; jerbo znam da je takova knjiga od velike vriednosti za župnika.[141]

[139] proles (lat.) = proljev (opaska prepisivača)
[140] Kasnije (g. 1882) sastavio sam novu, a ova je knjiga kano nepodpuna izbačena.
[141] Godine 1882. sastavljena nova

Blagajnički dnevnik. – Počimlje s godinom 1869. Prilozi od blagajničkog dnevnika čuvaju se počam od godine 1871. Šteta da neimamo starijega blagajničkoga dnevnika, jer bi po njem puno toga znali, što bi bilo od velike vriednosti.
Zapisnik potvrdjenih – od godine godine 1864. Prijašnjih zapisnika te vrsti neima, i zato se nemože točno opredieliti, kada je tko potvrdjen. Po ovom zapisniku potvrdjeno je godine godine 1864. ukupno 98 duša.
Knjiga spomenica ili ***Liber Memorabilium župe Majske.*** To je ova knjiga, u koju i ove redke pišem i nisam žalio truda oko nje, jer sam znao, da će svaki dušobrižnik ove župe rado se s njom baviti. Razdielio sam ju na dva diela:
1. od postanka župe do godine 1877.
2. od godine 1877.

Našastar župne crkve I. – počimlje 31. listopadom god. 1848. a svršuje se 31. prosincem 1866. U "dodatak" sam uvrstio do 28. svibnja 1871. Kritiku vrhu istoga čitaj u njem samom u "uvodu" na str. I. i II., ovdje samo to u kratko spominjem, da nije točno vodjen, i zato ima malu vriednost.
Našastar župne crkve II. – počimlje od 28. svibnja 1871. naime od onoga dana, kad sam ja u ovu župu došao. Trsio sam se da ga dobro sastavim, te ga za svaku godinu posebno sastavljam i naznačujem točno, kada je koja stvar pribavljena.
Našastar za župni stan I. – Taj se satoji od jednoga lista i sastavljen je po župniku **Mariću** godine 1840. Iz njega je uvidjeti, kako se nisu župnici zauzimali da ga češće sastavljaju. Ako ništa, mogli su ga barem uviek onda sastaviti kad su župu primali. Valjda jih nije to zato veselilo, jer je inventar jako malen, to jest, župnik se slabo pomogne u Maji po inventarskih stvarih.
Našastar za župni stan II. – počimlje od 28. svibnja 1871. Sastavljam ga svake godine i bilježim točno svaku promjenu. Obširnije čitaj u njem glede pojedinosti u uvodu str. I. i II. Da se od pojedinih godina neizgube inventari, zato se u jedan svezak prišivaju.
Ordines circulares. – počimlje 8. veljačom 1873. Do godine 1873. slali su se cirkulari litografirani na vicearhidjakonate od preč. konzistorija, i važniji su se morali prepisivati. Godine 1873. zamislio je preuz. g. nadbiskup sasvim umjestno, da se dadu okružnice tiskati, i tako dobiva svaki župnik tiskane odredbe i oglase i netreba jih prepisivati. Uvezani su 2 svezka.
Zapisnik vrhu unišlih novaca za zvonove. - Do godine 1873. neima nikakove knjige vrhu unišlih novaca, dobivenih za zvonjenje. Kad sam postao župnik naredio sam takov zapisnik, da se znade za svaki

novčić, koj je u to ime unišao. Do te godine uzimali su novce tutori i predavali u kasu, ali buduć je njim to bilo tegotno, preuzeo sam ja tu brigu na se.

Zapisnik o katekizaciji mladeži. - Da se poznade i u buduća vremena, kako je mladež napredovala u kršćanskom nauku i u ćudorednosti, napravljen je ove godine tj. 1876. zapisnik, u koj se upisuje mladež obojega spola i njezin napredak. Sastavlja se uviek na svršetku godine.

Uručbeni zapisnik. - U njem je ponajprije sadržaj svih važnijih spisa od god. 1872. – 1877., a ti se spisi nalaze u posebnom svežčiću. Zatim dolazi pravi uručbeni zapisnik, koj će početi od god. 1877.

Bilježke i okružnice svezak I. – U tom svežčiću imade na A strani da je biskup Vrhovac došao u Sračicu putujuć iz Zrinja. Na istoj strani imade biskupovo pismo na župnika. Na str. B. preporuka molitvene knjige. Od strane 1 do 8 nalaze se okružnice, pisane vriednom rukom **Mije Vučića**, za vrieme kad je ova župa spadala po senjskog biskupa i pod vlast silnog **Napoleona I.** Na str. 3 spominje se biskup **Ježić** da želi doći u kan. vizitu u ove krajeve (al ga nije bilo), proglasuje da se imade svetkovati pet svetkovina, a na str 4 spominje da je sklopljen konkordat. Na str 5. oglašuje se jubilej pape **Pija VII** za god 1813. župa Sračička opet spala pod biskupiju zagrebačku (pag 6) i kolendar prijašnji uveden, a ženidbe sklopljene bez nazočnosti župnika nevaljaju.

Bilježke i okružnice svezak II. – U drugom svežčiću imade obširan dopis (str 1.) kako je župna crkva svečanim načinom blagoslovljena. Na str 2. 3. 4. imade popis župljana, koji su obećali a njekoji i dali za orgulje. Nalazimo ukupno 58 for. 35 kr. u kovanom novcu, 31 1/2 okova u vinu i vagan kuruza. Vino računano po 4 for. imademo 126 for. Kud je s tim novcem, nespominje se nigdje. Na str 6. imade broj župljana, koliko jih je potvrdjeno naime 348, i ujedno opis vizite kanoničke god 1841. a na sljedećoj strani nalaze se odluke od te kan. vizite, kojim se odredjuje:

1. da se razširi groblje,
2. da se dadu matrikule uvezati,
3. da se novi župni stan sazidje,
4. hvali se župnikova revnost.

Na strani 10. nalazi se bilježka da je godine 1863. ogradjena crkva, i da su kupljeni mužari za pucanje.

Razni spisi u svežčićih i to:

1. Prilozi k blagajničkom dnevniku poč. od godine 1871. 1. svez.
2. Naznaka vrhu altarija župnika Majskoga 1. svezak
3. Listovi tičući se zemljišta crkvenoga i župnog 1. svezak
4. Izvadci iz matica od stranjskih župljana 1. svezak
5. Dopisi i odpisi od godine 1872.-1877. 1. svezak
6. Različiti formulari za porabu žup. Majskom

Knjižnica

Knjižnica župe Sračičke ili Majske od slabe je ciene. Malen je broj knjiga, a i ove su gdjekoje nepodpune.

1.	Sacra scriprura lat.	1 sv.	nabavlj. 1777.	vriedi 1 for
2.	Concilium Trident	1 sv.	nabavlj. 1815.	vriedi 40 nov.
3.	Constitudiones diocesane		nabavlj. 1807.	vriedi 50 nov
4.	Catechismus Tridentinus		nabavlj. 1761.	vriedi 40 nov
5.	Evangelium	1 sv.	nabavlj. 1842.	vriedi 40 nov
6.	Haulik Encyclicae	5 sv.	nab. 1851-1866.	vr. 2 f.50 nov
7.	Valla theologia	8 sv.	nabavlj. 1832.	vr. 2 f 40 nov
8.	Cavalar Ius Canonicum	5 sv.	nabavlj. 1796.	vriedi 1 for
9.	Breviarium Rom.	4 sv.	nabavlj. 1871.	vriedi 2 for
10.	Fliegen Confessarius	1 sv	nabavlj. 1737.	vriedi 10 nov
11.	Diotevi Poenitens	2 sv.	nabavlj. 1761.	vriedi 20 nov
12.	Jaić ručna knjižica	1 sv.	nabavlj. 1837.	vriedi 30 nov
13.	Curus Israel	1 sv.	nabavlj. 1750.	vriedi 1 for
14.	Campadelli sermones	2 sv.	nabavlj. 1797.	vriedi 50 nov
15.	Kristian blagorečja	2 sv.	nabavlj. 1852.	vriedi 20 nov
16.	Geyer Haus- Postillen	2 sv.	nabavlj. 1753.	vriedi 50 nov
17.	Cithara octochorda	1 sv.	nabavlj. 1820.	vriedi 10 nov
18.	Jambrešić Lexicon	1 sv.	nabavlj. 1832.	vriedi 1 for
19.	Bischof Synonima	1 sv.	nabavlj. 1832.	vriedi 10 nov
20.	Philosophia Morum	1 sv.	nabavlj. 1800.	vriedi 10 nov
21.	Wagner Phraseologia	1 sv.	nabavlj. 1832.	vriedi 1 for
22.	Dogmatica	1 sv.	nabavlj. 1800.	vriedi 10 nov
23.	Krečić histor. ecc.cathed.zag.		nabavlj. 1797.	vriedi 10 nov
24.	Časoslov	1 sv.	nabavlj. 1876.	vriedi 30 nov

Po tom imade ukupno 24 djela u ukupnoj vriednosti od 16 for 60 n. Te se knjige nalaze na starinskoj drvenoj polici i svaka je knjiga ovim brojem zabilježena, pod kojim i ovdje dolazi.[142] Što se tiče knjiga, koje se nalaze u crkvi za duhovnu porabu, nisam jih ovdje napomenuo, nego u inventaru župne crkve, jer tamo spadaju a ne u knjižnicu, i zato glede tih knjiga upućujem čitatelja na inventar župne crkve, kojega se prepis i u ovoj knjizi nalazi.

[142] Poslje je nabavljen novi ormar.

Dieljenje svetootajstva potvrde

Do godine 1796. nije ubilježeno u nijednoj matici, da je biskup bio u ovoj župi, dieleć svetootajstvo potvrde, prem se može sa izviestnošću uzeti da je bio i prije. Navesti ću sada redom koje je godine bilo podielivano svetootajstvo potvrde.

I. 22. svibnja 1796.

Navadjam bilježku župnika **Štukića** u vjerodostojnom prevodu. "Preuzvišeni, presvietli i prečastni gospodin biskup zagrebački **Maksimilijan Vrhovac** opat od Topuskog itd. itd. podielivao je svetootajstvo potvrde u gradu Glini uz pucnjavu veliku i uz pukovnijsku glasbu kao i ostalim slavljem; u pratnji presvietlog i prečastnog gospodina baruna **Sermaze**, prečasnoga gospodina **Matije Aspergera,** kanonika zagrebačkih, zatim prečastnog gospodina **Matije Fergića**, kanonika čazmanskoga, zatim velečastnog gospodina **Stjepana Begijana**, vicearhidjakona i župnika Kupčinskoga i **Dragutina Vukasovića** župnika iz Pokupskoga te ostalih velečastne i mnogočastne gospode u mnogom broju kao iz provinciala tako i iz Krajine. Bijahu presvietli pukovnije zapovjednik **Dragutin pl. Billek** pukovnik, g. četnik pl. **Drašković** i ostali satnici i nižji častnici. Dielio je svetootajstvo potvrde od 10 ure do podne, do 4 ure poslje podne po največoj sunčanoj žegi i to 3673 osoba bilo je potvrdjeno. Zatim je objedovao biskup kod gori imenovanog zapovjednika mjestnoga sa asistenti svojimi i njekojim župnici. Ostale je pako svećenike g. **Franjo Lux** pukovnijski mesar podvorio liepo u svojoj novo sazidankoj kući kraj crkve pomoćju mojom (Štukića) i **Jandre Pereca**, staklara mjestnog. Pod vladanjem **Gjure Štukića**, duhovnog pomoćnika mnogočastnog gospodina **Vatroslava Karolia**, godine, dana i mjeseca kao gore, to jest 1796. dana 22. svibnja, po svjedočanstvu **Gjure Štukića**, župnika Sračičkoga."

To je opis toga dana, tisući se podielivanja svetootajstva potvrde i gostbe. Odmah zatim dolazi sliedeća opazka, napisana po Štukiću: NB. Danas (tj. dne 22. svibnja 1796.) živo se je o tom radilo, da se postavi u gradu Glini župnik.

II. 15. rujna godine 1804.

Strehe župnik piše ovo latinski što ja na hrvstski prevadjam:

"Godine 1804. dana pako 15. rujna Njegova Preuzvišenost biskupska, Gospodin **Maksimilijan Vrhovac** bio je u ovoj župi oko 7 ura na večer u poslu podielivanja svetootajstva potvrde, dohodeć iz župe Zrinjske kroz Gvozdanski vikarijat. Bio je očekivan da će doći na objed oko 3 ure popodne i to od g. vicearhidjakona Malogoričkog **Mate Hergovića**, **Josipa Poslića** župnika Glinskog, **Ljudevita Horvata**, župnika Viduševačkog, **Mije Vučića** duh. pomoćnika Gorskoga, a od strane slavne pukovnije g. satnik **Rebrača**, šismatik, satnik **Paljak**. Ali je zakasnio poradi velikog truda na zločestom putu iz Gvozdanskoga u Sračicu pristupiti je mogao tekar u 7 sati na večer, te niti je mogao potvrdjivati niti objedovati, nego pregledao malo crkvu i župni stan, dok su se medjutim drugi konji pod kola kod mosta zapregli, odmah ode u Glinu. Sprovadjaše Njegovu Preuzvišenost prečastni gospodin **Franjo Raffaj**, Archidjakon Dubički, prečastni g. **Šipušić**, ravnatelj zagrebačkog sjemeništa, prečastni g. **Vulama**, kanonik zagrebački, velečastni gospodin **Stjepan Karolia**, župnik Sisački, zatim častni g. **Adam Šuvić** svećenik i kancelista, častni g. **Ročić** svršivši odgojilište (bogoslovje). Sadržaj privatnog pisma, koje je Njegova Preuzvišenost na me poslala, jest ovaj:

"Velečastni brate!

15 o.m., to jest, u sliedeću subotu oko 10 ure u jutro krenuti ću iz Gvozdanskog i do 3 ure po podne biti ću u Sračici. Ako budu starci i djeca pripravni za primanje svetootajstva potvrde, potvrdit ću jih. Neka mi se osim toga pripravi juha, zelja i jaja, jer odmah čim uzmemo taj kratki objed, krećemo se u Glinu. Neka bi opomenuli svoj narod, da sav za nedjelju bude pripravan primiti svetootajstvo potvrde (u Glini) jerbo ću u ponedjeljak odavle (iz Gline) ranim jutrom otići u Petrinju, poradi obsluživanja carske svečanosti. Zdravo!

Maksimilian Vrhovac s.r. b. zag.

U Kostajnici 13. rujna 1804.

I to sam zabilježio za vječnu uspomenu nasljednika Franjo Srehe. Župnik Sračički."

Tako se čita u "Bilježkah."

III. 15. i 16. lipnja god. 1824.

Vjekoslav Bernath piše ovo u knjizi krštenih III. strana 185. "tekuće godine 1825. dne 15. i 16. lipnja njegova preuzvišenaost biskupska **Maksimilijan pl. Vrhovac** u pratnji presvietlog sufragana **Josipa Žalca** i u družtvu velečastnih prebendara: bilježnika **Vjekoslava Wolfsteina**, **J. Bresza**, **Vatroslava Fürsta** i obrednika **Ledinskoga** došao je dne 15. lipnja oko 5 sati poslje podne zbog

III. 15. i 16. lipnja god. 1824.

Vjekoslav Bernath piše ovo u knjizi krštenih III. strana 185. "tekuće godine 1825. dne 15. i 16. lipnja njegova preuzvišena biskupska **Maksimilijan pl. Vrhovac** u pratnji presvietlog sufragana **Josipa Žalca** i u družtvu velečastnih prebendara: bilježnika **Vjekoslava Wolfsteina, J. Bresza, Vatroslava Fürsta** i obrednika **Ledinskoga** došao je dne 15. lipnja oko 5 sati poslje podne zbog podielivanja svetootajstva potvrde i svete kanoničke vizite. Bio je dočekan s procesijom pod baldakinom, uz zvonjenje zvonova i gruvanje topova i pušaka. Sprovadjahu ga slavna gospoda štabska i satnije Malogradačke, Klasničke i Majske častnici, sa pukovnijskom glasbom, i cielom satnijom Majskom vojnici te je u napred odredjena straža pred župnim stanom u ime časti.

Gostba bijaše velika, tj. večera dne 15. a doručak i objed dne 16., što no je priredio i dao dolje podpisani svim crkvenim i svjetovnjakom. Starci iz naroda i njihovi sinovi danas i sutra upitani, hvalit će tim više, budući je za sve p.n. gostove gostba u župnom stanu pripravljena bila, dost zgodno, obzirom na prostor. Svjetovno slavlje s uspomenom kod blagoslova obavio je presvietli gospodin pukovnik **Ivan Nestor**, uz pomoć četnika pl. **Benka**, s velečastnim gospodinom vicearhidjakonom **Mijom Vučićem** i blagorod. g. satnikom **Garcesom**."

Metnuti ću ovdje i latinski stih, kojim je dovršio Bernath svoj opis, prem ga je prepisao iz Krčelića hist. cathed. eccl. Zagr.

Taj stih glasi:

Igitur Excellentissimo Domino Praelato de Verhovac
Acclamant laesti, pueri javenes, senesque
Vive, vale superis, Nobisque, Tibique per aevum
nec minus infrascriptus
Ad multos annos vivas, salunsque gubernes
Illyricum populum belli virtute seperhum.
Alois Bernath m. p.
Parochus.

Kod toga cieloga upisa žalosti je to, da je opisan objed i slavlje, a nije ništa spomenuto, koliko jih he potvrdjeno i kako je obavljena kanonička vizita.

IV. 4. svibnja godine 1841.

Župnik **Marić** o viziti kanoničkoj nadja članak iz ilirskih novina, i ja ga ovdje doslovce prepisujem:
Dopis iz Gline 10 svibnja.

Dana 1. svibnaj t.g. stigao je ovamo u Gore presvietli i prepoštovani Gospodin **Josip Schrott**, zagrebački prepošt i posvećeni biskup Beogradski, da kao arcidjakon u svom kotaru gorskom kanoničku vizitu učini i tom prigodom sakrament sv krizme pravovjernim podieli. Posle kako je ovde duhovni svoj posao svršio, krenuše u Maju gdje ga tamošnji župnik s mnogobrojnim narodom dočeka i s procesijom u crkvu uvede. Pobožnost red i tišina ove Kordunske župe, tako se gospodinu biskupu dopade, da se je udostojao prije i po podielenju sv. Krizme na narod ovaj u čistom ilirskom narečju prodiku držati, u kojoj ga je u duhu pravog apoštola nagovarao, da tako i nadalje dobri kršćani i caru vierni podložnici ostanu.

Odovud se drugi dan krenu u Glinu, gdje ga takodjer ovdašnji župnik s cehovi i župnim ostalim pukom i visokorodni gospodin obstar vitez **Benko**, na čelu cieloga oficirskoga kora dočekaše i pod tutnjavom zvona i topova u crkvu sprovodiše. U večer je pod obloci župne kuće, kao stana g. biskupa regimentska banda udarala. Sutra dan na čast visokoga gosta dade g. obrstar veliki objed, a drugi dan bi učinjena gostba kod ovdašnjega župnika. Štedilo se nije ništa, čim bi se moglo ljubljenom gostu pribiće ugodno učiniti. Slavoluke je podigao narod iz vlastite volje i vješao vience, udarala neprestano banda i grmili topovi. Takova ista velikolepnost dočeka velikog pastira u Toplicah i u Viduševcu.. Banda ga je dočekala svagdje i spovodila a ljubeznošću svojom glasoviti g. obrstar s mnogimi g. oficiri i cieloga kotara duhovnici, kao začarani umilnim žarom oka biškupova, sprovodili su ga svuda kano sjena njegova. Na povratku iz posljednje župe Jamarske sprovodjena od g. obstara, dočekaše velikog pastira g.g. oficiri na Marinom brodu pucanjem topova, i ovdje se s njim rastadoše s takovom usrdnošćuu, kao da se od najvećeg prijatelja diele. Malo je vremena bio kod nas, al je što darežljivošću za svaku malu poslugu, što ljubeznim postupanjem sa svakim, za dugo vremena slavnoga svoga imena umilnu uspomenu ostavio. Svaki mu je na rastanku iz srca želio, da kud god putovao, srećno nek putuje, nek putuje pod krilom onoga Boga, koji ga je tako plemenitom dušom nadahnuo."

Potvrdjeno je u ovoj župi tom zgodom 348 duša.

Odluke

Odluke vizite kanoničke po niže podpisanom Archidjakonu Gorskom u župi Majskoj dne 4. svibnja 1841. obdržavane – izdane.

Nalaže se g. župniku Majskom **Josipu Mariću**:

1. Ako se za novo groblje Majsko radi obstojećih okolnosti na nikakov način nemože pribaviti komad zemlje, koj bi bio bliži selu,

neka g. župnik sadanje groblje, koje je mrtvimi tjelesi prenapunjeno, razširi, i nek se pobrine da se uzdigne veliki križ sa novom slikom Razpetoga.
2. Da se stari zapisnici, koji su bez korica jako oštećeni, još većma neoštete, neka dade uvezati i u korice metnuti.
3. Župni stan s ostalim zgradami, koji su u zločetom stanju, neka na novo naredi od visokog pokroviteljstva 1. banske pukovnije shodnim načinom izprosi, molba pako neka bude osnovana razložno po stvarnih okolnosti i svrsi shodno.

Napokon hvale vriedno nastojanje g. župnika u podučavanju i u providjenju sa svetootajstvimi narodu, zatim čistoća u crkvi i u župnom stanu koja je opažena, kao i uzorno obećanje, posvjedočeno po gospodi častnicih vojničkih i po starijih ljudih, sa zasluženim priznanjem spominje se.
U Maji dne 4. svibnja 1841.

Biskup: Josip Schrott kano arhidjakon Gorski.

U savezu s tim sliedi na sliedećoj strani pismo biskupa na svećenika Kotara glinskoga, pisan u Maloj Gorici.

Velečastna i častna gospoda, vicearhidjakone, župnici i duhovni pomoćnici!

Obaviv božjom milošću u kotaru Glinskom Kanoničku vizitu i svršiv svetootajstvo potvrde, odlazim bolom od vas doduše, jer vas ljubim po srcu Isusovom, ali s druge strane utjehom, jerbo mi se je mnogimmi dokazi, dok sam medju vami boravio, pokazalo vaše muževno oduševljenje za slavu svetoga zvanja, a natjecajuća vaša revnost te u ljubavi i pažnji pram meni, urodilo je u mom srcu najobilnije.

Svim vam, koji ste nastojali, da mi bude preobilno veselje, zahvaljujem, a osobito gospodinu vicearhidjakonu, koj me je po cielom kotaru, da i preko granica sprovadjao, koristnu mi pomoć pružao, te dovoljno dokazao, da imade čovjekoljubja i pronicava razbora.

Moleć otca milosrdnosti, koj svoju svetu crkvu kriepošću svojih službenika čvrstu i cvatuću uzdržava, molim njegov obilni blagoslov za vas i vaš vierni puk, za napredak slave vaše svećeničke, za dugotrajno zdravlje vaše, te se vašemu bratskomu sjećanju preporučujemo i srdačno naklonošću i ljubavju ostajem.

U Maloj Gorici dne 11. svibnja 1841.

Odan u Isusu biskup: ***Josip Schrott*** *s. r.*

Župnik **Marić** pridaje k tomu pismu ove rieči: *"Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt"* tj. Nikad neće uvehnuti tvoja čast, ime i slava.

V. 22. svibnja godine 1857.

Župnik **Kušter** nije niti rieči zabilježio o dieljenju svetootajstva potvrde, nit o kanoničkoj viziti, sve odluke, koje ćemo navesti, prepisao je njgov nasljednik i glase u prevodu:

Odluke

Odluke svetoga pohoda Kanoničkoga, održavanog dne 22. svibnja 1857. u župi Majskoj.

"Nalaže se gospodinu župniku Majskom Pavlu Kušteru, da:

1. pribavi krstionicu, koje u crkvi neima i posudu za pranje ruku prije službe božje.
2. da se pobrini za novo groblje, buduć je staro prepuno sa mrtvimi tjelesi, a to tim više, jer je ta potreba prigodom vizite još godine 1841. opažena bila.
3. neka shodne korake učini, da se podigne pučka škola u Maji.
4. neka nastoji vjerozakonskom obukom tminu praznovjerja razpršiti, a uzornim svojim životom i pastirskom revnošću neka izkoreni zla koja mah preotimlju, i običaj psovanja, koj je preziranja vriedan.
5. zaklinjući i koreći neka izposlovati nastoji, da roditelji odsada svoju djecu u crkvu marljivije i većem broju poradi katekizacije i naučanja u kršćanskom nauku šalju i vode.
6. stanje duša neka iznova sastavi.
7. Stare matrikule, da se još većma ne poderu, neka ima brigu da se uvežu, kao što je to u priašnjoj viziti odredjeno bilo.
8. glede glavnice altarijske od 24 for i 24 kr koja je kod krajišnika neka pazi da je neizgubi, u slučaju pako da je zadužnica vrhu toga izgubljena, nek se pobrini, da se nova sastavi.
9. što se tiče vinograda na brdu u Biljegu, koji je odpao na dobro župnika Glinskoga, neka o njem svako pitanje prestane tim više, jer je to učinjeno s privolom nadbiskupskog duhovnog stola.

Dano u Maji dana, mjeseca i godine kao gore po biskupu **Ivanu Kralju**, kano vizitatoru arhidjakonu Gorskom."

Toliko se spominju u bilježkah, a što se tiče dieljenja svetootajstva potvrde na taj dan, neima žalibože ništa ubilježeno. Nemogu u obće razumjeti, zašto nije župnik **Kušter** u *Liber Mandatorum* počamši od 9. siečnja 1857. pa sve do svoga odlazka 1863. dakle kroz 6 godina niti jedne rieči zabilježio.

VI. 28. travnja godine 1864.

Da je taj dan bilo dielenje svetootajstva potvrde, svjedoči nam toga dana podpis kardinala **Haulika** u matici krštenih IV vjenčanih IV i umrlih III. Kano što zapisnik potvrdjenih svjedoči, bilo je toga dana 98 potvrdjeno. Što se same svečanosti tiče, nije nigdje niti rieči o njoj spomenuto, ovdje ću još spomenuti pismo, koje je izdao kardinal **Haulik**, prije nego što je otišao na put. To je pismo u najužem savezu glede podielivanja svetootajstva potvrde, nalazi se u *Liber Mandatorum*, a ja priobćujem ovdje isti list u točnom prevodu:

"Velečastna i častna gospodo, vicearhidjakone i župnici, te ostali dušobrižnici!

Poslje svetkovine svetog Jurja odlučio sam pomočju božjom Glinski kotar pregledati s jedne strane zato, da po službi svojoj svetootajstvo potvrde ovršim, da vjernici zadobiju utjehu, koja je odozgor i jakost duha svetoga da mogu prkositi neprijateljem duše, s druge pako strane da budem svjedokom rada duhovnoga gore imenovanoga Gospodstva vašega, koji ste uložili u brigi za spas vjernih.

Što se tiče reda ovoga puta, dana naime došašća u svaku župu, naznačiti će se Gospodstvu vašemu u svoje vrieme.

Akoprem nije u istom kotaru već od dulje vremena kanonička vizita odbržavana bila, ipak zbog kratkoće vremena ovaj put odustajem od toga da mi se točke priobće, na pitanja vizitacije neću zahtievati pismene odgovore. Ali mjesto toga u svakoj će mi se župi predložiti akti zadnje kanoničke vizite (župe) ili Arhidjakonalne sa osvrtom, ako se je od toga vremena štogod dogodilo neka se napiše, isto tako matice župne, zapisnik višnjih naredaba i naloga diecezanskih, stanje duša, zapisnik o katekizaciji mladeži i knjigu spomenicu, da se mogu o stanju stvari protežućih se na pastvu duša, obaviestiti i ako što uztreba, da mogu potrebita odrediti. Kada dodjem u župno mjesto, po običajnom i propisanom obredu unići ću s obhodom u crkvu i kad tamo pregled učinim i svetootajstvo potvrde podielim, odmah sliedeći dan poći ću u susjednu župu. Želim pako, da me kod dolazka vicearhidjakon kotarski dočeka u župi koja je na medji vicearhidjakonata, i da me sprovadja po cielom kotaru.

Da bude kod podielivanja svete potvrde potrebiti red te da se izbjegne svaka neurednost, neka župnici u pravo vrieme svoj narod osobito priraslu mladež poduče u onom što je od potrebe za dostojno priejeće svoga svetootajstva, neka se osim toga pobrinu, da kumovi i oni, koji budu primali svetootajstvo potvrde, ponašaju se pod svetom

službom pobožno i smierno, i da uztrpljivo čekaju, dok budu mogli svojim redom pristupiti za primanje, da se tielom prikladno drže te ime koje se ima dati kod potvrdjenja, da svećeniku, koj će mi pomagati, razgovjetno kažu.

Napose imadu se uputiti kumovi, da prigodom svetoga mazanja stojeć za ledjima, koj se ima potvrditi, metnu desnu ruku na njegovo desno rame; oni pako koji se imadu potvrditi da klečeć i sklopljenima rukama najvećom pobožnošću milost duha svetoga primu. Kum ili kuma moraju biti član katoličke crkve; privrženik drugoga vjerozakona ne more se uzeti za kuma. Budić sam nadalje opazio da se prostiji u tom bune misleć da se krstno ime onih koji se potvrdjuju, u sv. potvrdi mienja u drugo ime, imadu se glede toga svi vjernici prije dovoljno podučiti i opomenuti, da po naznačaju drugoga imena od kojega svetca, nemienja se ime, zadobiveno u sv. krstu, nego samo na uspomenu podielenog novog svetootajstva, i da oni koji budu potvrdjeni, zadobiju kod Boga više zaštitnika u sv. potvrdi osim imena krstnoga, u buduće takodjer da će ovo ostati.

Djeca prije sedme godine neimaju se pripustiti da budu dielnici ovoga svetootajstva, jerbo nisu još kadri shvatiti onu poduku, koja se običaje davati onim koji kane potvrdu primiti, i koju poduku želim da se napried obavi najvećom pomnjom marljivošću i revnošću pastirskom.

Napokon župnici neka zapisnik potvrdjenih u redu sastave i shodnim uredjenjem neka predusretnu nedostojnim i sablatnim neprilikam.

Na dan sv. potvrde katekizirati će župnik ili duhovni pomoćnik u crkvi narod, osobito mladež u nazočnosti mojoj; uspjeh toga ispitivanja biti će mi dokazom revnosti i pastirske brige svetih brižnika.

U ostalom, budući u ovom svetom putovanju moramo jedino tražiti utjehu duševnu i korist duša, želim da prije imenovana Gospodstva vaša, da u pripremi objeda paze na mjeru, i da stegnu na malo i lahko pripremljenih jestiva i da se čuvaju od mnogog pozivanja gostiju i od svakoga neshodnoga slavja, koje je uredjeno, da u oči udara.

Dano u Zagrebu dne 19. veljače 1864.

Najodaniji u Isusu: Juraj, stožernik, nadbiskup"

Koliko god žalimo, da nismo mogli obširnijih opisa naći kad je bila podielivana sv. potvrda, žalimo i to da neimamo zapisnika, kad je tko potvrdjen, izuzamši samo godinu 1864. od koje imamo zapisnik.

Gibanje pučanstva u župi majskoj od godine 1714 do godine 1877.

Uvod

Gibanje pučanstva razdielio sam na 3 odsjeka.

A) od godine 1714. do godine 1754. U tom odsjeku nisu u maticah ubilježeni oni, koji su umrli, i zato se nemore reći, je li u to vrieme više rodjeno ili umrlo.

B) od godine 1754. do godine 1801. Počeo sam u tom drugom odsjeku s godinom 1754. jer od te godine počamši ima u maticah ubilježeno, koji su umrli, a svršio sam s godinom 1800. jer te godine ustrojena je župa Glinska, i po tom njeka sela odpadala od župe Sračičke.

C) Treće doba počimlje od godine 1801. i siže do godine 1877. Taj je odsjek najtočnije izveden; jer su matice točnije pisane, a i župa imala je uvjek jednak obseg.

Od godine 1801. do današnjega dana spadaju na župu Majsku sela: Maja, Sračica, Dolnjaki, Prieka, Ravno-rašće i Vlahović, zatim oni katolici, koji se nalaze raztrešeni po selih, napučenih sljedbenici grčko iztočne crkve. Pred godinom 1800. spadala osim napomenutih sela još ova mjesta: Glina, Joševica, Skela, Selišće, Jukinac, Prekopa i do godine 1780. Vranovina.

Glede vjenčanih imadem to spomenuti, da kad su godine rodnije, tada ima i više vjenčanja; u novije vrieme i za to je broj manji, jer se nedopušta mladiću kao prije od 18 godina ženiti, nego mora prije vojničku službu vršiti ili treći dobni razred sveršiti, ili iznimnu ženitbenu dozvolu tražiti. Vjenčanja bivaju obično u jesen, to jest, oko dana sv. Kate. navadno se uzimlju mladić i djevojka, udovac i udovica. Dogodi se gdjekad da uzme udovac djevojku; ali da uzme mladić udovicu, to prerijetko. Uzimlju se iz domaće župe, rietko kada iz susjedne, i to udovci. Mješovitih ženitba kod prostoga naroda neima, za sada niti je bilo kao što nam to matica svjedoči, a prosti narod pripovieda. Djevojke se velikom večinom vjenčavaju od 16 do 20 godine, a mladići od 24 godine.

Što se rodjenih tiče, rodi se više mužkih, al jih zato i više umre. Dvojkih je rodjeno od godine 1714-1801. 135, a od godine 1801. do godine 1877. 106, i to najviše je dvojkih rodjeno od kojih je jedno mužko, a drugo žensko diete. Trojci su rodjeni pred godinom 1800. 3 i to bijahu jedni mužki, drugi ženski; a jedni od dva mužka i jednog ženskog djeteta.

Nezakonite djece spominje se u maticah ud godine 1714. do godine 1801. na broju 73. Od tih je većina (41), kojih su matere bile kano služkinje u Glini i na kumpanijskih štacija. Kod ostalih nemore se točno razabrati, što su matere bile; jer kod njekih stoji da je mati "*maretrix*", kod drugih "*concubina*", a najmanje ima "*aliena uxor*". Od godine 1801. do godine 1877. bilo je nezakonite djece 66 i to 29 od služkinja, 2 od gospodična, a kod 35 nestoji ništa, što je mati bila.

Mrtvorodjena djeca nisu upisivana u matice, jer narod takovu djecu sam zakapa i nikomu neprijavljuje. Do godine 1801. najpovoljnija je godina za prirast 1756., rodjeno je naime 179, i godina 1755., rodjeno 170. Od godine 1801. do godine 1877. najpovoljnija je godina 1867. rodjeno 97, i godina 1805. rodjeno 93. Najnepovoljnije su godine za prirast godina 1817. i godina 1822.

Umrlo je od godine 1754. do 1801. ukupno 3.690, (rodjeno 5.466). Od tih 3.690 umrlo je 1.857 mužkih, a 1.833 ženskih, dakle mužkih za 24 više. Od godine 1801. do godine 1877. umrlo je 4.485 (rodjeno 4.461) i to 2.253 mužkih a ženskih 2.232.

Razdielio sam pomor po dobi, iz koga se razdielenja vidi, da jih je najviše pomrlo do 6 godine, i to skoro uprav toliko, koliko od svih drugih godina ukupno. Razmjerno umire najmanje u dobi od 18 do 30 godine, zatim od 6-18.

Preko 100 godina živilo je do godine 1801. troje i to mužki. Od godine 1801. do 1823. takodjer troje i to dvie ženske i jedan mužki. Od godine 1823. do dana današnjega nije nitko 100 godina doživio.

Najviše jih umire u kasnu jesen, a najmanje u ljeto. Što se vrsti bolesti tiče, u maticah je često izpušteno, te se zato nije mogao točan popis uvrstiti, našao sam n.p. da je ženskih u porodu umrlo od godine 1754-1801. samo 12, bez dvojbe da jih je više umrlo u porodu. Od boginja poslje godine 1801. do danas 94. Pred tom godinom nenalazim nijednoga, da je od boginja umro. Od glada umrlo godine 1817. pet, a godine 1835. jedno.

Upučujem čitatelja, neka sam prouči sliedeće listove, koje sam pomnjom izradio, te da bude lakši pregled rubricirao sam po deceniju. Kombinacije more si svatko sam praviti. Koji su pako uzroci, da u mnogoj godini broj umrlih nadmašuje broj rodjenih, spominjem u dodatku ove knjige, te ujedno navadjam način, kako bi se moglo barem s njeke strane tom doskočiti.

Godina	Koliko parova vjenčanih	Rodjeno			Dvojci				Nezakonita djeca	Opazka
		mužki	ženske	ukupno	samo muško	samo ženske	1 mužki 1 ženska	ukupno		
1714	2	12	13	25			1	1		Za godinu 1714 nije nijedan vjenčan par u matici upisan, zato sam uzeo od godine 1713.; a u matici krštenih manjkaju listovi od god. 1713, zato počimljem s god. 1714, prem i ova nije podpuna.
1715	3	13	6	19						
1716	4	24	18	42						
1717	1	16	13	29						
1718	24	33	28	61						
1719	10	40	32	72						
1720	14	36	30	66						
1721	10	44	39	83		1		1		
1722	9	53	47	100	1	2		3	2	
1723	10	55	51	95		1	1	4		
ukupno	**87**	**315**	**277**	**592**	**1**	**4**	**2**	**7**	**2**	
1724	28	37	51	88		1		1		
1725	25	54	47	101	1			1		
1726	21	71	67	138	1	2	1	4		
1727	19	67	60	127	1			1	1	
1728	19	62	65	127		1	2	3		
1729	8	54	59	113						
1730	20	45	50	95		1		1		
1731	12	57	80	137			1	1		
1732	15	55	61	116						
1733	28	52	57	109	1			1		
ukupno	**195**	**554**	**597**	**1151**	**4**	**5**	**4**	**13**	**1**	
1734	16	79	50	129		1		1		
1735	23	68	52	120	1		1	2		
1736	16	57	45	102						
1737	11	53	43	96	1			1		
1738	14	42	27	69		1	1	2		
1739	25	40	33	73		1		1		
1740	21	57	49	106						
1741	21	60	45	105			1	1		
1742	8	57	56	113			1	1		
1743	16	47	38	85						
ukupno	**171**	**560**	**438**	**998**	**2**	**3**	**4**	**9**		
1744	38	36	48	84			1	1		Za godinu 1752, 1753 i 1754. u matici krštenih manjka ju listovi, zato je metnut broj jednak za te tri godine i to po razmieru manjkajućih listova
1745	14	53	42	95	1			1		
1746	42	48	43	91					1	
1747	9	50	45	95						
1748	38	50	45	95						
1749	13	58	48	106	1		2	3		
1750	25	73	66	139	1			1		
1751	28	52	58	110		1		1		
1752	31	50	45	95						
1753	60	50	45	95						
ukupno	**298**	**520**	**485**	**1005**	**3**	**1**	**3**	**7**	**1**	
1814-1854	**751**	**1949**	**1797**	**3746**	**10**	**13**	**13**	**36**	**4**	

Godina	Koliko parova vjenčanih	Rodjeno			Dvojci				Nezakonita djeca	Opazka
		mužki	ženske	ukupno	samo muško	samo ženske	1 mužki 1 ženska	ukupno		
1754	27	50	45	95						
1755	36	86	84	170					1	
1756	43	84	95	179	1	1	2	4		
1757	10	79	62	141	1	1	1	3	4	
1758	33	47	40	87			1	1		
1759	6	63	66	129	2	1	1	4		
1760	41	45	54	99	1		2	3		
ukupno	**196**	**454**	**446**	**900**	**5**	**3**	**7**	**15**	**5**	
1761	26	52	44	96	1		1	2		
1762	30	53	52	105	1			1		
1763	26	32	47	79	1		1	2		
1764	54	64	63	127	1	1		2	1	
1765	22	48	63	111	2		2	4		
1766	38	55	45	100		1	1	2		
1767	31	36	38	74	1		1	2	1	
1768	60	77	75	152	3	1		4	1	
1769	29	53	53	106					1	
1770	11	62	57	119					1	
ukupno	**327**	**532**	**537**	**1.069**	**10**	**3**	**6**	**19**	**5**	
1771	64	64	44	108	2	1	1	4	1	
1772	36	67	71	138	1			1	4	
1773	55	74	50	124	1		3	4	1	
1774	21	74	61	135	1		2	3	1	
1775	61	72	87	159	2	2		4	2	
1776	39	69	52	121					1	
1777	18	73	76	149		2	1	3	1	
1778	29	79	61	140			1	1	2	
1779	36	56	49	105		1	1	2	2	
1780	28	115	58	200		2	3	5	3	
ukupno	**387**	**743**	**636**	**1.379**	**7**	**8**	**12**	**27**	**18**	
1781	20	64	59	123			1	1	4	
1782	15	75	52	127	2		1	3	1	
1783	40	69	81	150			1	1	3	
1784	17	63	63	126	1	3	1	5	3	
1785	48	52	49	101	1		1	2	1	
1786	27	56	44	100						
1787	17	55	35	90			1	1	1	
1788	14	34	33	67					1	
1789	38	26	22	48						
1790	60	34	34	68	2	1		3		
ukupno	**296**	**528**	**472**	**1.000**	**6**	**4**	**6**	**16**	**14**	
1791	49	67	71	138	2		1	3	3	1791. 2 puta rodjeni trojci – jedni mužki jedni ženski 1799. rodjeni jedni trojci- dva mužka i jedno žensko
1792	34	47	54	101	1	1		2	7	
1793	46	57	78	135	1	1	2	4	2	
1794	42	70	70	140	1	1	1	3	6	
1795	13	68	64	132	1	2		3	2	
1796	18	63	56	119		1	1	2	2	
1797	42	33	45	78					1	
1798	34	53	48	101			1	1	2	
1799	27	60	63	123	1	1	2	4	2	
1800	17	25	26	51						
ukupno	**322**	**543**	**575**	**1.118**	**7**	**7**	**8**	**22**	**27**	
od 1754 do 1801	**1.528**	**2.800**	**2.666**	**5.466**	**35**	**25**	**39**	**99**	**69**	

Godina	Koliko parova vjenčanih	Rodjeno			Dvojci				Nezakonita djeca	Opazka
		mužki	ženske	ukupno	samo muško	samo ženske	1 mužki 1 ženska	ukupno		
1801.	31	13	18	31					1	
1802.	20	36	51	87	1		1	2	2	
1803.	27	32	38	70		3		3	1	
1804.	18	27	20	47						
1805.	7	50	43	93			3	3		
1806.	26	37	20	57		1		1	1	
1807.	8	24	32	56		1		1		
1808.	14	35	33	68					2	
1809.	22	31	37	68	1			1	3	
1810.	18	30	28	58		1		1		
1811.	16	29	33	62	1			1		
1812.	12	22	21	43					1	
1813.	9	37	17	54			2	2		
1814.	16	22	17	39					4	
1815.	10	24	18	42			1	1		
1816.	7	19	14	33	1			1	1	
1817.	15	7	8	15		2	1	3	2	
1818.	18	22	21	43			1	1		
1819.	17	33	24	57					1	
1820.	21	16	20	36					1	
1821.	11	20	28	48			2	2	1	
1822.	23	16	11	27					2	
1823.	23	30	23	53	1			1		
1824.	8	32	24	56		1		1	2	
1825.	23	34	27	61					2	
1826.	16	23	35	58					1	
1827.	19	19	26	45					2	
1828.	16	23	27	50			1	1		
1829.	21	26	32	58			1	1		
1830.	11	40	30	70	1	2		3	3	
1831.	15	28	23	51	1			1	1	
1832.	23	28	27	55	2			2	2	
1833.	20	28	30	58						
1834.	12	30	28	58	1	1	1	3	2	
1835.	15	35	37	72					2	
1836.	6	40	27	67		1		1		
1837.	19	34	21	55					2	
1838.	14	30	18	48					1	
1839.	17	23	32	55		1	2	3		
1840.	16	25	24	49	1		2	3		
1841.	23	32	34	66			1	1	2	
1842.	15	37	27	64	1			1	2	
1843.	21	28	29	57	1		2	3		
1844.	28	34	29	63	1		1	2		
1845.	12	45	37	82	1	1	2	4	1	
1846.	11	16	36	52					1	
1847.	15	22	30	52	2			2	1	
1848.	20	39	27	66						
1849.	20	23	26	49		1	1	2		
1850.	14	32	33	65			2	2		
ukupno	**839**	**1418**	**1351**	**2769**	**17**	**16**	**27**	**60**	**50**	

Godina	Koliko parova vjenčanih	Rodjeno			Dvojci				Nezakonita djeca	Opazka
		mužki	ženske	ukupno	samo muško	samo ženske	1 mužki 1 ženska	ukupno		
1851.	24	28	23	51						
1852.	25	23	29	52			1	1	1	
1853.	16	35	24	59	1			1		
1854.	17	18	18	36					1	
1855.	28	26	19	45	1	1		2		
1856.	19	35	39	74	2		3	5	1	
1857.	21	50	37	87	2		1	3		
1858.	15	14	32	46		1		1		
1859.	11	30	39	69			1	1	1	
1860.	18	24	24	48			1	1		
1861.	23	31	37	68		1	1	2	1	
1862.	21	40	45	85	1	2		3	1	
1863.	19	47	30	77	1	1	1	3		
1864.	11	41	35	76	1		1	2	1	
1865.	16	45	24	69		1		1		
1866.	21	28	34	62		1		1	1	
1867.	9	43	54	97	2	3	2	7		
1868.	18	43	31	74	1		2	3	1	
1869.	19	42	30	72						
1870.	19	37	26	63		1		1		
1871.	18	24	31	55					1	
1872.	32	30	20	50			2	2	1	
1873.	9	42	39	81	1	1		2	1	
1874.	8	20	28	48			1	1	1	
1875.	13	49	32	84			1	1	3	
1876.	12	30	37	67	2			2		
1851-77.	**462**	**875**	**817**	**1692**	**15**	**13**	**18**	**46**	**16**	
1801-11.	**191**	**315**	**320**	**635**	**2**	**6**	**4**	**12**	**10**	
1811-21.	**141**	**231**	**193**	**424**	**2**	**2**	**5**	**9**	**10**	
1821-31.	**171**	**263**	**263**	**526**	**2**	**3**	**4**	**9**	**13**	
1831-41.	**157**	**301**	**267**	**568**	**5**	**3**	**5**	**13**	**10**	
1841-51.	**179**	**308**	**308**	**616**	**6**	**2**	**9**	**17**	**7**	
1851-61.	**194**	**283**	**284**	**567**	**6**	**2**	**7**	**15**	**4**	
1861-71.	**176**	**397**	**346**	**743**	**6**	**10**	**7**	**23**	**5**	
1871-77.	**92**	**197**	**187**	**382**	**3**	**1**	**4**	**8**	**7**	
od 1801. do 1877.	**1301**	**2293**	**2168**	**4461**	**32**	**29**	**45**	**106**	**66**	

godina	UMRLO		PO DOBI UMRLO						OD KOJE BOLESTI								
	mužki	ženske	do 6 godina	od 6 do 18 g.	od 18 do 30 g.	od 30 do 50 g.	od 50 do 70 g.	od 70 do 100 g.	obične bolesti	ubijeno	samoubojice	u ratu poginulo	utopilo se	od groma	od hrasta	žene u porodu	od glada
1754.	20	35	19	4	7	14	6	4	53	1						1	
1755.	26	24	27	5	6	6	5	1	50								
1756.	21	32	18	8	4	4	13	6	53								
1757.	72	57	61	16	17	13	17	5	129								
1758.	45	35	30	5	13	9	17	6	80								
1759.	29	26	19	4	7	14	6	4	55								
1760.	20	17	13	4	5	9	4	2	37								
1761.	17	17	19	1	5	5	4		34								
1762.	28	27	23	4	10	9	8	1	55								
1763.	33	31	16	7	14	11	10	6	64								
1764.	14	17	5	2	6	7	5	5	31								
1765.	15	16		4	5	9	10	3	30	1							
1766.	13	16		3	4	12	9	1	29								
1767.	47	48	21	12	15	22	19	6	94							1	
1768.	41	45	41	5	10	16	12	2	86								
1769.	71	69	79	13	15	14	15	4	139				1				
1770.	49	47	51	14	8	9	9	5	96								
1771.	77	74	76	14	11	29	20	1	149	1					1		
1772.	40	37	30	7	8	19	8	5	73	3						1	
1773.	41	35	27	6	5	23	14	1	75				1				
1774.	47	44	55	3	4	16	10	3	90							1	
1775.	52	58	56	12	5	16	19	2	106	1						3	
1776.	40	43	38	7	5	8	21	4	82							1	
1777.	3	8	7		1	3			10	1							
1778.	24	14	13		2	7	13	3	37								
1779.	40	32	27	2	8	21	11	3	70				1		1	1	
1780.	42	38	34	4	5	19	14	4	78	2							
1781.	43	28	33	5	7	12	11	3	70						1		
1782.	34	45	32	6	5	17	14	5	78	1							
1783.	65	66	81	10	9	18	11	2	130	1							
1784.	60	71	68	17	5	22	17	2	130							1	
1785.	47	49	50	4	7	18	14	3	95				1				
1786.	49	34	26	2	8	24	18	5	82					1			
1787.	40	42	32	2	6	20	20	2	79	1					1	1	
1788.	56	47	36	7	8	29	21	2	94			9					
1789.	115	91	40	12	12	85	51	6	198		1	6					
1790.	44	51	26	11	7	21	28	2	94						1		
1791.	29	36	29	5	8	10	11	2	63								
1792.	33	39	30	6	7	15	8	6	71	1							
1793.	30	44	47	5	3	7	11	1	74							1	
1794.	69	73	92	20	6	13	10	1	140		1						
1795.	32	31	37	2	5	7	9	3	63								
1796.	38	52	58	5	3	13	5	6	90								
1797.	28	19	12	4	5	9	14	3	46								
1798.	31	23	19	5	6	7	12	5	53	1							
1799.	29	30	32	3	3	12	7	2	59								
1800.	18	20	12	1	2	12	9	2	38								
UKUPNO	1857	1833	1597	298	317	725	600	150	3632	15	2	15	6	1	5	12	

godina	UMRLO		PO DOBI UMRLO						OD KOJE BOLESTI								
	mužki	ženske	do 6 godina	od 6 do 18 g.	od 18 do 30 g.	od 30 do 50 g.	od 50 do 70 g.	od 70 do 100 g.	obične bolesti	ubijeno	samoubojice	u ratu poginulo	utopilo se	boginje	od hrasta	žene u porodu	od glada
1801.	31	37	51	12	1		3	1	67	1							
1802.	28	32	28	10	3	7	10	1	58							2	
1803.	45	55	40	5	11	13	24	7	90	1				8		1	
1804.	40	59	56	17	4	12	8	2	62	1				36			
1805.	22	26	19	5	2	10	11	1	48								
1806.	33	34	31	7	4	17	7	1	65	1						1	
1807.	16	22	14	5	3	7	7	2	37				1				
1808.	24	18	21	2	1	6	11	1	42							1	
1809.	26	31	18	8	1	11	17	2	54	1							
1810.	22	14	22		4	5	5		36								
1811.	23	22	20	2	2	9	8	4	45							1	
1812.	34	38	21	8	9	12	18	3	70								
1813.	36	20	24	8	5	7	11	1	54						1		
1814.	39	45	41	25	1	7	9	1	83	1							
1815.	27	11	10	6	2	11	6	3	38								
1816.	47	43	30	7	12	12	22	7	86	1							
1817.	54	54	38	10	8	34	16	2	100	2			1				5
1818.	20	25	18	8	2	6	10	1	43				1			1	
1819.	25	26	23	10	4	6	8		50	1							
1820.	22	20	15	8	6	7	6		42								
1821.	8	13	11		3	4	1	2	21								
1822.	20	16	23	2	4	5	2		35		1						
1823.	15	24	17	5	4	7	5		29								
1824.	10	23	16	4	2	3	6	2	33								
1825.	14	21	17	1	4	3	9	1	35								
1826.	28	18	25	3	3	8	6	1	46								
1827.	15	12	16	2	0	5	4		27								
1828.	24	31	32	4	7	8	3	1	35								
1829.	29	29	25	4	6	13	8	2	57							1	
1830.	22	28	31	2	5	3	9		50								
1831.	25	40	32	7	2	6	15	3	64							1	
1832.	27	27	19	2	11	10	11	1	53	1							
1833.	25	23	20	5	5	9	8	1	47	1							
1834.	28	23	26	7	1	11	6		50	1							
1835.	32	33	24	6	2	13	10	1	54	1							1
1836.	26	24	26	4	4	8	8		49								
1837.	33	33	30	7	3	12	14		66								
1838.	38	27	21	8	6	14	15	1	65								
1839.	26	31	30	6	1	15	5		56		1						
1840.	50	48	52	14	4	16	12		98								
1841.	29	34	33	4	8	11	5	2	61							2	
1842.	19	16	12	3	5	7	8		33							2	
1843.	33	29	34	2	4	9	11	2	59	1						1	
1844.	26	25	29	9	3	6	3	1	51								
1845.	32	16	33	2	6	4	1	2	41			6				1	
1846.	18	17	18	2	3	5	5	2	35								
1847.	32	28	23	9	3	13	8	4	60								
1848.	44	28	37	2	13	12	5	3	59	1		10				2	
1849.	28	25	14	7	5	13	11	3	51	1	1						
1850.	40	31	42	6	5	10	7	1	71								
UKUPNO	1400	1406	1308	302	217	462	438	76	2691	18	3	16	3			17	6

godina	UMRLO mužki	ženske	PO DOBI UMRLO do 6 godina	od 6 do 18 g.	od 18 do 30 g.	od 30 do 50 g.	od 50 do 70 g.	od 70 do 100 g.	OD KOJE BOLESTI obične bolesti	ubijeno	samoubojice	boginje	utopilo se	od groma	od hrasta	žene u porodu	izgorio
1851.	27	28	25	3	8	13	4	2	55								
1852	19	20	13	7	4	10	5		39								
1853	29	38	33	8	7	14	5		67								
1854	57	62	44	11	15	33	11	5	119								
1855	32	17	24	5	3	10	6	1	49								
1856	14	12	12	2	1	6	4	1	26								
1857	20	16	20	6	1	5	4		36								
1858	26	26	24	5	5	9	9		52								
1859	21	37	33	3	5	7	9	1	56			1				1	
1860	21	25	31	3	4	4	4		44	1		1					
1861	36	34	40	10	3	11	6		70								
1862	25	29	31	5	4	6	7	1	53			1					
1863	22	29	29	3	4	7	6	2	50	1							
1864	48	36	61	6		10	5	2	82			2					
1865	19	18	14	1	4	10	7	1	36		1						
1866	24	26	21	6	5	8	9	1	50								
1867	26	31	30	4	4	15	3	1	56			1					
1868	36	33	35	9		11	12	2	67	1		1					
1869	30	20	20	3	9	10	6	2	47				1			2	
1870	37	34	37		9	15	10		69	1						1	
1871	36	35	30	5	8	16	11	1	71								
1872	45	44	42	15	7	24	9	1	96					1			1
1873	73	67	77	34	5	12	12		116			24					
1874	45	47	37	14	5	24	12		88							4	
1875	31	28	25	10	7	13	4		53			3				3	
1876	45	34	40	14	7	11	6	1	63			16					
UKUPNO	853	826	828	192	134	314	186	25	1610	4	1	50	1	1		11	1

Dodatak

K članku o gibanju pučanstva.

Da u gdjekojoj godini broj umrvših nadmašuje broj rodjenih glavniji su (razlozi) ovi uzroci:

I. Siromaštvo

Uzmimo n. p. godinu 1816. i 1817. kad je ovdje i po ostaloj domovini glad zavladao. Godine 1816. rodjeno je 33, a umrlo 90, manjka za 57. Godine 1817. rodjeno 15 a umrlo 108, manjak za 93.

II. Pomanjkanje liečničke pomoći

Žalosno je to, da u mnogih obćinah njih više neimaju nijednoga liečnika. Uzmimo za primjer kotar Glinski. Kotar ovaj broji osam selskih obćina, i to sve obćine neimaju nego sam c. k. kotarskog liečnika, koj kraj najbolje volje nemože bolestnikom ići, jer je zaokupljen zvaničnim poslom.

III. Krivnja ukućana

Ima žalibože roditelja, koji vele da jim je težko diete hraniti, da sami težko živu, a s djecom da jim je sto puta teže, zato kad jim diete oboli, žele da i umre. Ako staro čeljade oboli, i onda neimaju velike skrbi, te govore, nije nam od koristi, sam bi ga Bog s puta uklonio. Prem je težko pribaviti liečnika, ali i onda, kad bi ga mogli dobiti, neidu po njega; jer jim je tobože velik trošak; pušćanje krvi to jim je jeftinije i misle da se tim svaka bolest lieči. Bolestnikom davaju žestoka pića osobito ženam kad radjaju.

IV. Stanovi nezdravi

Grade se kuće često na močvarnih mjestih, pod je skoro svuda vlažan, prozori maleni da se jedva more glava pomoliti, soba malena a družtvo često veliko. Sobe se nezrače, osobito u zimi, te blago pod istim krovom, skoro u sobi. U zimi sobe preveć ugrijane a vani velika studen, s toga se mnogi razhladi i zaglavi. Po dvorištu gnoj, kojega izparivanje okužuje zrak.

V. Izvanredni uzroci

Pomanjkanje dobre vode, boginje, ratovi, neumjerno življenje, a gdjekad i nemoralan život. Tim uzrokom težko je u prvi mah doskočiti: ali kada bi duhovno i svjetovno poglavarstvo svimi silami nastojalo, dalo bi se njekim dielom pomoći. Ja ću ovdje navesti svoje mnienje, te mimogred spominjem, da sam cieli ovaj članak o gibanju pučanstva s uvodom i s ovim dodatkom odpremio na vrhovnu generalkomandu i na štatistički ured, da uvaže moje razloge.

ad I. Siromaštvu nisu uvijek krive nerodne godine, nego često prevelik trošak kod vjenčavanja i pokopa. Djevojka hoće da joj bude svadba bučna, a mladić gleda da kod njegove kuće bude još veselije. U priašnje vrieme trajali su svatovi tri četiri dana, sada obično poldugi dan. Kadkad je siromaštvu kriva nošnja i nasiromašnija djevojka rada bi se nositi, kao iz bogatije kuće. Što se svatova tiče, morao bi se zakon izdati da dulje od 1. dana nesmiju svatovi biti, a prekršitelji imali bi se globom kazniti. Kod pokopa kod tako zvanih karmina gosti se kao da je svadba. Tom se neda drugačije doskočiti, nego odrediti da svaka župa imade svoja jednoga ili dva grobara, koji bi uz stalnu taksu grobove kopali. Tim bi bila uredjena groblja, a i narod bi manje torošio. Trebale bi se narediti i mrtvane, kamo bi se mrtvaci metali, koji su od siromašnijih. Tim bi se opet to postiglo, da nebi narod prije izminuća zakonitoga roka zakapao.

Da je narod siromašan, krivo je i to, da nezna štediti. Kad godina rodi, troši čim više, a ne misli da bi mogla doći neplodna godina, u kojoj more stradati; zato je dužnost da svećenici više puta o štednji govore, osobito kada godina rodi.

Narod jako rado ide po sajmovih i po prošćenju; i to mnogi neidu na sajam da si što kupe, nego da se uz čašu vinca razvesele, a mnogi neidu na prošćenje da se Bogu pomole, nego da se razvesele. Tom neima prečega lieka nego da se broj sajmova umanji. Nebi trebalo gledati kako će se krčmarom na ruku ići, nego nastojati da narod nepropadne.

Siromaštvu je krivo i dieljenje zadruge; u mojoj župi kako danas stoji: ona je zadruga imućna, koja broju mnogo duša.

I lihvarstvo je zavladalo. Gdjekoji siromak posudi po potrebi 10 for., a za godinu mora dati kamata 10 for, to jest kolika je i glavnica. Država bi morala zakonom tome na put stati, a uz to zavod ustrojiti, koj bi narodu uz manje procente davao novca. Prem mi je težko spomenuti, ali nemogu prešutjeti, da je siromaštvu krivo gdjekad i bezdušno guljenje od strane činovnika, službenika i pisara. Dok narod što dobije pa makar i najpravednije bilo, mora uviek punu torbu nositi sad ovamo, sad onamo; ako ništa nedonese, neće se njeg ni pogledati. Ima doduše i takovih službenika, koji naroda negule; ali tih je malo; zato bi duhovna i svjetovna poglavarstva morala budnijim okom na to paziti.

ad II. Kada same obćine nepokazuju tolike volje da si sami drže liečnika, morala bi vlada prisiliti, da barem dvie ili tri obćine imadu liečnika. Takovi bi liečnici imali brati od poreznog ureda, da ju uredno dobivaju i da nebudu prepušteni često samovolji obćinskog poglavarstva.

ad III. Da narod bude brižniji za svoje bolestne u kućama imade liepu i uzvišenu zadaću svećenik i učitelj narod poučiti o dužnosti. Tu se mora najviše na srca djelovati. Gdje medjutim nebi koristili mudri savjeti, a ujedno bi se doznalo, da je bolesnik stradao s krivnje ukućana, moralo bi poglavarstvo krivce na osjetljiv način kazniti, drugim za opomenu. Brijač nebi smio bez dozvole liečnikove krvi puštati, kao što se je na to hvala Bogu ove godine stalo paziti.

ad IV. Stanovi nebi se smjeli praviti bez dozvole poglavarstva, koje bi na to gledalo, da bude na zdravom mjestu, i po takvu nacrtu načinjen stan, da bi bio i oku ugodniji i zdravlju korisniji, a uz to nebi više troška stajao, nego sadanje kuće.

ad V. Kod izvanrednih uzroka pomoglo bi se izvanrednim liekom, ako bi bilo moguće.

U Maji 31. prosinca 1876.
Pavao Leber, župnik

Stanje duša
u župi Majskoj dne 31. prosinca 1876.

Iz prediducega članka o gibanju pučanstva vidi se da je u ovih 76 godina broj duša za 24 umanjen; po tom bilo je stanje duša na početku ovoga stoljeća po prilici jednako kao i danas, predpostavljajuć da je u maticama točno bilo bilježeno, prem o tom se dade dvojiti, uzmimo n. p. 1765. i 1766. kad nije nijedno diete upisano da je umrlo. Žaliti je da u nijednoj protokoli neima ubilježeno stanje duša od prijašnjih, pa da to žaljenje nebude i za buduće, stavljam na sliedećoj strani (gibanje) stanje duša, kakovo je bilo u župi Majskoj dna 31. prosinca 1876.

selo	vjenčani	udovci	udovice	do 20 godina		preko 20 goidina		ukupno		sluge k tome		župljani izvan župe	koliko kuća
				mužki	ženske	mužki	ženske	mužki	ženske	mužki	ženske		
Maja	55	3	14	61	60	71	77	132	137	1	3	6	38
Sračica	58	1	13	72	59	66	86	138	145	5	3		34
Dolnjaki	65	2	15	76	77	84	89	160	166	2	1	3	35
Prieka	29	4	10	48	40	44	39	92	79		2	5	20
Ravno-rašće	13	5	6	25	15	24	19	49	34				10
Vlahović	2		1	5	5	5	3	10	8				3
Raztrešeni po selih				6	6	20	4	26	10				
ukupno	222	15	59	293	262	314	317	607	579	8	9	14	140

Učiona u Maji

Koliko se stari ljudi sjećaju, počela su djeca u učionu ići godine 1830. a bila je učiona u obćinskoj njekoj kući, koja je bila na onom mjestu, gdje je sada **Štrkova** kuća u Maji br. 26. Kašnje su ju premjestili gdje je danas kuća **Perakovića** u Maji br. 32. Obćina je uzdržavala učitelja, koj je imao godišnju plaću od 60 forinti. Godine 1848. bila je učiona na onom mjestu, gdje je sada zemljište **Tomčića** kraj sadanje učione, koja je kuća kašnje prodana. Godine 1848. bukne buna, škola bude zatvorena, a klupe metnute u crkvu, jer su bile svojina katoličke obćine. Od godine 1830. do 1848. nije morao biti velik napredak u učioni, jer s plaćom od 5 foriniti na mjesec, nemore se tako lahko vrstna učiteljska sila naći. U to vrieme bijahu ovi učitelji, kao što mi narod pripovieda, jer dokumenta k tom neima nikakova.

1. **Radošević** iz Čemernice
2. **Pilip Lamza** iz Sračice
3. **Štajdohar Ivan** iz Joševice
4. **Muža** iz Vranovine
5. **Liković Mato** iz Prieke.

Bili to većinom podčastnici (isluženi). Sadašnja učiona sazidana ja oko godine 1858. jer još godine 1857. nalaže konzistorij župniku **Kušteru** da nastoji oko podignuća učione. Da je učiona sazidana, najviše se je zasluga stekao tadanji satnik **Blondeke Miroslav**. Sadanju učionu zidala je ciela obćina Majska i zato spada na svojinu svih sela. Da bude osigurana plaća učitelju utemeljena je zaklada od blizu 6 hiljada, koja zaklada i danas obstoji, a dobavljena je tim da je obćina palila i prodavala kreč kao i trgovanjem drva. Sada je učitelju plaća od 300 forinti naravno malena. Uz tu stalnu plaću imade slobodan stan, ogriev, bašću, livadu i oranicu.

Odkad je nova učiona sagradjena bijahu ovi učitelji do dana današnjega:

1. **Plačković Grga**
2. **Babić**
3. **Ratković Mile** iz Ogulina
4. **Bosiljević Josip** iz Belovara (od 1.X 1871 do 1.X 1874)
5. **Deželić Franjo** (od 1.X 1874 – rodom iz Gline)

Danas se more računati da u učionu polazi redovito 56 učenika i učenica. Kao što druguda po banskoj krajini tako i ovuda nedaje narod rado u učionu, izgovarajući se, da nije kadar uzdržavati, da diete neće biti gospodin, da treba čuvati blago i drugi kojekakvi ništetni izgovori.

Pregled školskih sposobnjaka u župi Majskoj u deset posljednjih godina, t. j. od god. 1861-1871.

selo	1861.		1862.		1863.		1864.		1865.		1866.	
	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž
Maja	2	4	4	6	2	4	4	4	4	2	1	3
Sračica	3	3	5	6	5	3	4	4	6	2	4	6
Dolnjaki	6	4	2	3	6	4	2	2	2		3	4
Prieka	3	1	4	1	4	4	4	4	4	2	2	2
Ravno rašće		1	2		2		2	1	1	1	1	2
Vlahović					1							
UKUPNO:	14	13	17	16	20	15	16	15	17	7	11	17

selo	1867.		1868.		1869.		1870.		UKUPNO		UKUPNO
	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	
Maja	5	3	2	2	3	2	2	2	29	32	61
Sračica	2	4	4	3	2	8	1	1	36	40	76
Dolnjaki	6	7	5	2	6	3	2	3	40	32	72
Prieka		2	6	4	5		1	2	33	22	55
Ravno rašće	1		1		1			2	11	7	18
Vlahović	1								2		2
UKUPNO:	15	16	18	11	17	13	6	10	151	133	284

Obćenita opazka

Nemora se uzeti, da su svi sposobnjaci za dotičnu godinu polazili učionu, jedva da jih je polovica išla, naročito iz Prieke svih 10 godina nisu nego dvojica išla, čemu je najveći razlog udaljenost sela.

Imena važnijih osoba, koja se spominju u maticah župe Maja

1. **Gavro Skerlecz** *kumovao 17. ožujka 1737. djetetu, bio kapetan Sračički*
2. **Simeona Bernjakovich**, *vicecolonellus, žena njegova a Pergrin*
3. **Venceslaus a Klüelt**, *colonellus (pukovnik) žena njegova Viktoria a Lanfer*
4. **Nicolaus Zebich**
5. **Christophorus Jelacich**, *locum knens, umro 29.VI 1767.*
6. **Franciscus Wolgemuth** *sub. loc. ten.*
7. **Philipus Wolgemuth** *kanonik zag. bio u pohodu kod svoga brata koj je kano nadporučnik i satnik u Maji služio. Za vrieme Štukića župnika mnogo je djece krstio i to godine 1777 i 1778.*
8. **Adamus Wolgemuth** *nadporučnik*
9. **Wolgemuth** *capite*
10. **Xaverius Zehmann**, *capit et quarteriorum magister Glina*
11. **Josephus Dossenberg**, *annoae magister*
12. **Ernesta Dossenberg**
13. **Franciscus Dossenberg** *capet.*

14. **Mathias Berkovich** *capitan*
15. **Joannes Schrainer** *nadporučnik pukovnije Kostajničke (ano 1775.)*
16. **Emanuel de Lafanteni** *Vice-colonellus nec non I. Reg Banalis Comendans*
17. **Franciscus de Paulich**, *colonellus*
18. **Jo. Aichllurg**, *vicekolonellus et comend.*
19. **Antonius Peharnik** *capit. in Šibine obuit 21.IX 1783 plurimis charus propter bonifatem et mansnetu Dinems cum omnium vix non dolore*
20. **P. Florus Schmidte** *D. Ant. Pejachevich capellanlicus*
21. **Marcus Krajachich** *Parochus ad S. Lucam in Sclavonia*
22. **P. Fructuosus** *Instian leg. Prais. capell. Castr Rel. Ang. tumulatus ad pedem montis Joševica*
23. **Zibenek**, *Parochus in Moravče*
24. **Franciscus Jelačić**, *major*
25. **Carolus Billeke**, *Major vicecolonellus*
26. **Magdalena Billeke** *vicekolonellisa*
27. **Draskovich**, *comes*
28. **Ignatius Sibenegg** *Capite*
29. **Simbchein Baro** et *Colonellus*
30. **Steph. Georg Subarich** *oberl*
31. **Frelich**, *colonellus*
32. **Antonius Pejachevich** *gen. vig. praefectus et uxor eius nata Draskovich*
33. **Jonnes Nep. ab Erdödy** *I et II Ban. Reg. proprieta rius...*
34. **Emanuel Billeke**
35. **Josephus Kreizl**, *chirurg Bat. I Ban. Reg. ad pedem montis Joševica in coemet milit.*
36. **Daniel de Oreskovich** *supr. vig. prae.*
37. **Joannes Mixich** *sub vig. prae.*

Ta su imena dolazeća u maticah do godine 1800.

Druga spomena vriednija imena duhovne i svjetovne gospode gledaj u članku "Dielenje svetootastva u ovoj knjizi. Bio sam počeo raditi o tom da svu gospodu častnike, koji su u Maji od godine 1800. bili ovdje uvrstim, ali buduć matice o tom nedaju gradiva dovoljna, a ljudi neima, koji bi to znali, to sam volio da to izpustim, nego da nepodpuni i manjkavi popis zabilježim.

Kod svakoga imena naznačio sam, gdje se nalazi u matici, da koj bi se tom stvarju zanimao, more odmah naći. Buduć sam stranu naznačio, izostavio sam godinu, koje se spominje dotično ime iz razloga, jer ju je lahko naći. Da se je u maticah točnije stališ bilježio, osobito u prvih godinah, bio bi ovaj popis i podpuniji i zanimiviji.

Poslje godine 1800 malo koje ime dolazi, koje bi bilo vriedno zabilježiti jer je te godine utemeljena župa Glinska te su spadala gospoda častnici iz Gline k istoj župi.

U sliedećem ću članku sada navesti njeke važnije bilježke, koji su u maticah i koje nisam dosad spomenuo, a njeke ću spomenuti koje su već spomenute, a u savezu su medjusobno.

Bilježke važnije povadjene iz matica župe Majske

23. Martii 1733. *sunt rebaptisati (taj izraz nevalja) Schismatici cum consensu superior nempe Illmi et Rdssmi Dni Sigismundi Anersperg, vicari et Archni loci Balthazar Mathias, Ivannes et Jonna proles Balthazarij per Steph. Szvilichich administratorem loci.*

27. Maji 1733. *rebaptisata est conjunx Balltasaris Rosalia P. me Stephanun Szvilichich aministrator loci.*

25. Novembris 1738. *Joannes Hebar fabr. lignariuas cume Hellena servitrice Excetrae nae Bani ex Arce.*

11. Novembris *Mathias Czerjan Presbyter, actualis Parochus*

3. Marti 1766. *Nicolaus Lelakovich, scismaticus Romano-catholicam fideme suscepit testes: Vranovich et Josephus Gaiszky Capel. Sztach.*

9. Martii 1735. *Matt Antolovich Arcis Capelanis*

26. Decembris 1766. *obuit Georgius Simunovich sine sacramentis negligentia vivo D. Parocho. Ta je napisana bilježka po kapelanu Matanoviću.*

25. Octobris 1767. *Mariana Rajtich, annorum circ. 20 Rom. Cath. fidem snscepit.*

21. Februarii 1769. *obuit Ivanna Krajachich mater adm. R. D. Marci Krajachich porachi ad S. Lucane in Slavonia in eccl. S. Eliae ante aram. B.M.V.*

10. Decembris 1771. *obuit Ant. Nikichich, ampluis quam per 20 annos, aedituus sepeltus in Ecclesia Parochiali*

27. Octobris 1772. *Josephus Mikichich aeditus repentina morte suis vicinis exsemplo una cum defunto patre suo fuit penes parentem suum in Eclesia Parochiali sepultus.*

9. Decembris 1772. *ante Aram S. Barbarae*

31. Decembris 1772. *Glina obuitsepultus ad capellam Scti Antonii trans Glinam; isto tako "extra Jukinec*

27. Februarii 1773. *Christinna Maurer obutit – non confessa, partim ex defect confessarii germanici, partim ex incuriae sui hospiti*

27. Januarii 1782. *Hodie publicata est nova stola de Baptismo, a Capitaneo. "publicata est nova stola de denuntiationibus*

27. Janusrii 1782. *publicata est nova stola a comitiva juvenis seu parvuli*

14. Aprilis 1786. *obuit Andreas Slovenecz captivus ex H. Rgmne S. Georgii Conf. Varasd.*

9. Aprilis 1786. *baptisata Catharina Miszich antefata proles per*

19. Maji 1786. *obuit Antonius Naglich uxoratus, aeditus acclesiae S. Joannis Glinae. sepultus ad S Crucem in ecclesia.*

20. Februarii 1788. *profugerat ad Turciam Michael Bobeta cum uxore peperit et schismaticum popam ... foetus sub conditione rebaptisatus est*
6. Maji 1788. *sub fine tempore arcis beli Turcici*
27. Februarii 1788 *milites (9) occasione belli Turcici ad filialem S. Nicolai in Skella terrae mandati sunt Xenodochium Selišće ibidem.*
1. Junii 1788. *Michael Petrovich ex Gradecz professionem Rom. Cat. Rel. emisit copulatus cum..*
20. Julii 1782. *Thomas Polesacz pro valore 9 hominem trajecit.. lethaliter laesus ... confesionem peregit; sed quia nec Parochianus erat (to nije nikakov razlog!), nec sine offensa Parochianorum ut notorius occisor in Cemeterio sepeliri visus est (buduć se je prije smrti izpoviedi, morao se je po kanonskom pravu na na groblju zakopati op. Leber), ideo pro examplo aliorum penes cincturam inhumatus est... et post Mandatum Reg. ad cemeterum translatus est.*
22. Octobris 1789. *Thomas Išek suicida extra cemeterium tumulatus*
4. Septembris 1788. *Ignorantia baptisanti (Mikulić) hic adscripta occasione arcis belli Turcici.*
1. Novembris 1789. *Hanc Parochiam Szrach. conflatam ex pagis Maja Potok, Dolnaki, Preka, Skella, Radovanec, Glina, Jukinec, Maiske poljane, Joševica, Ravno-rašće, Trtnik et Gradec, ante annos 6 et Vranovina per annos 14 cum 1. Capellano eoque ultimo Antonio Biskupo cive Varasdiniensis administravit G. Stukich Parochus localis, et acris hoc turcici Belli tempore etiam plivia Xenodochia caesarei militaris, copiosi isthic existentis providit, qui deinde per comissionem eccl. militarem ex consilio Antico Bellico Glinam translatus est 1789 die 1. Novembris inibi habiturus Glinam, Skellam, Radovanecz, Sassevam, Jossoviczam, Maiska poljana, Jukinecz, Prekupa et Kihaljech ultimis duabus pagis ex Parochia Gorens iadjectis f 500, Stolla, vinea in Billek, fossor 10 et 4. jugeribus, poenilis reservatis, ceteris porro pagis futuro Parocho Szrachicz. relictis, in futuramsuccessorum memoriam subscripsit Georgius Stukich m. p. Parochus*
25. Novembris 1795. *propter penuriam panis et vini unicum istud par matrimoniatum est*
3. Aprilis 1796 *copulatus Emanuel Billek oberliet. cum Anna August... cum dispensatione praefecturae generalis motivis*
1768. *A die 26 mens Aprilis anni curentis ex pago dicto Vranovina baptisandae forent proles. Ceterum hoc sacramentum ex licentia Parochi loci per Thopuskens. Ecclesiae ministrum peragendum et administradum prope (?) natalis antehac guit, prouti ex eodem libro Baptismali illic sumi et viveri.*
7.3.1780. *pagum Vranovina, quem propter majorem et periculi et salutis animarum distantiam Domino parocho Thoplicensis actuali Marco Gluschich cum pleno jure Parochiali quantum me dumtaxat concurrit, resignavi, quod si successores ista astantis pagi onera et animarum curam reassumere voluerint, corram superioritate pro aed. contendante.*
1790. *an. acris belli, fannis et mortalitatis*
1768. *Ad futuram rei memoriam infra scriptus universis et singulis ad quos spectat, testor tensore praesentis publici nistrumenti et testium constitutorum ad capellam B. V. M. in pago dicto Vranovina infrasertos conjunxisse eisque contulisse die 22. mensis Novembris 1768.*

1795. mense Augusti *imade prepisan krstni list za Josu Franju Miju Klemensa sina evangel. ofic.* To je valjda Klemens bivši župnik Petrinjski, kašnje kanonik.
1802. mense Augusti: *"tali tempore et kvoce mense sole" bat mens antecessor Bistricam proficisci hinc ignoratur an aliqui baptisati essent, aut aliculi in profocollati, ego interim bona fide linearis spatium hoc introduxi. (Pisao Strehe)*
1800. Prem je župa bila te godine u Glini, ipak nalazim god. 1801 i 1802. iz Gline pokopanih na groblju sv. Ilije u Sračici
11.4.1799. o hajdučtvu i ubojstvu čitaj u matici umrvših Tom II p. 1
9.6.1645. u Kreševu s Turci kod Podzvizda poginuli vojnici: **Brkašić Joso, Nogić Stanko, Nogić Mijo, Nogić Ilija, Tomčić Mijo, Idžak Mato**
1848. i 1849. u Magjarskoj poginuli: **Majstorović Niko, Matiević Ilija, Bobeta Šimo, Buić Iva, Lamza Ivo, Kvakić Mato, Živković Ivan**
U Italiji: **Majstorović Ilija, Majstorović Šimo, Majstorović Mijat.** (pripoviedanje naroda)
9.5.1857. **Jochmann Dragutin** prešao na katoličku vjeru
5. siečnja 1859. umro satnik **Ivan Huszar** i pokopan na Majskom groblju.
1833. die 26 ed seq., župnik **Frölich** prigodom blagoslivljanja kuća kupio dobrovoljne prineske za orgulje. Što obećano, što dano iznosila je svota u gotovom 58 for 25 kr; 31 ½ okova vina i vagan kuruza.
1868. 13 ožujka dano njekom **Matschepin** orguljaru kapara od 100 fo da napravi nove orgulje za 600 for; ali ni novca ni orgulja.

Što je koje godine učinjeno za crkvu ili župni stan, to upućujem na članak "inventar" crkve i župnog stana.

To su njeke bilježke važnije, a ako je još što u maticah zabilježeno, to je savjestno metnuto kod posebnoga članka ili kod župnika, kad se je dogodilo, tako da nijedna opazka nije izpuštena koja bi bila od vriednosti.

Duhovna služba

Napomenuti ću nasljednikom, o duhovnoj službi u koliko mislim da bi moglo danas sutra koga zanimati.

Sveta misa – svakim danom služi se u ½8 u zimi, a u ljetu u 7 sati, te se zvoni malim zvonom na oglas jedanput. U nedjelju i po blagdanih obdržaje se služba u pol jedanajst, to jest u to vrieme počme a u 12 sati se svrši. U nedjelju i blagdanom zvoni veliko zvono prvi put u 9 sati, u ½ 10 sa sriednjim drugi put; a treći put sva tri zvona. Poslje trećeg puta za pol sata t.j. u poljedanajst prizvoni.

Zornice obavljaju se u 6 sati u jutro, prvi put zvoni u ½5. Narod osobito rado ide nedjeljom na zornicu, i na dan sv. Nikole, Barbare, neoskvr. začeće bl. dj. Marije, na dan sv. Lucije, sv. Tome i na badnjak. To svaki dan redovito neima nikoga u crkvi. Nedjeljom i blagdanom pohadja službu narod marljivo u zimi i u proljeće, u ljeto manje.[143] Na posvetilo i na Ilinje nije polazak onakav kako si bi čovjek želio. Mladež ženska ide hvalevriednom marljivošću tečajem ciele godine u crkvu, i tu hvalu i priznanje izrazujem ovdje u ovoj knjizi na vječnu uspomenu. Bože daj da i mojim nasljednikom bude mladež na utjehu i veselje.[144]

Večernja ili blagoslov - obdržava se svake nedjelje i blagdana u 3 sata poslje podne. U Korizmi i po mladih nedjeljah obdržavan križni put na koj narod voli dolaziti nego li na blagoslov.

Propovied – se obdržava nedjeljom i zapovjedanim blagdanom poslje *"Credo"*.

Kršćanski nauk – ili katekizaciju obavljam u nedjelju i u blagdan pred sv. misom od 9 do pol jedanajst sati. Na kršćanski nauk rado dolaze i veseljem velikim uči ženska mladež; mladići nisu tako revni u pohadjanju kršćanskog nauka. U školu idem svakoga utorka i subote.

Pjevanje – pod sv. misom obavlja domaći g. učitelj od dobre volje. Godine ove 1876. počeo sam mladež učiti pjevanje te ću na godinu ako Bog dade nastaviti. Za sada znade mladež pjevati ove pjesme:

1. Marijo o mili glas
2. Dodji duše sveti
3. Staše plačuć tužna mati
4. Svet svet

Prvi put je bilo pjevano po mladeži pod svetom mišom dne 1. listopada 1876. godine.

Molitve – Poslje propoviedi moli mladež sama sve molitve; učio sam molitve po školskom katekizmu; jer diecezanski sadašnji pisan je kajkavštinom, a ovdje se narod služi štokavskim jezikom te govori krasno.

Novi diecezanski katekizam očekuje se već mnogo godina, ali do danas nije izašao na svjetlo. Nasljednikom stavljam katekizam po kojem sam učio. Pred sv. misom moli se molitva "svemogući vječni Bože itd.", a poslje sv. mise Angjeosko pozdravljenje.

[143] A danas (1925) su u tom strašno nemarni. (Dopisao netko kasnije)
[144] Na žalost nije! (Dopisao netko kasnije)

Ponašanje u crkvi – Narod se ponaša u crkvi pobožno to mu se mora na hvalu dati.

Izpovjed - obdržaje se ciele korizme osobito u sriedu, petak i u subotu. Stranjski svećenici dodju u Maju u pomoć za uzkrsnu ispovjed na dan sv. Josipa. Majski župnik ide u Viduševac na 7 žalosti bl. d. Marije, u Topusko na cvjetni ponedjeljak a u Glinu na veliki ponedjeljak. Izpitivanje iz kršćanskom nauka ili tako zvani *"Examen"* obavlja se u župnom stanu i to pred Korizmu, svako selo jedan dan za se. Dolazi obično mladež. Dne 20 veljače 1874. pribavljene su tiskane izpovjedne i pričesne cedulje, da se ne treba župnik mučiti pisanjem.

Osim uzkrsne ispovjedi pruža se narodu prilika češće kroz godinu sv. izpovjed obaviti, osobito oko Božića, Bogojavljenja, sv. Antuna, sv. Ivana Glavosjeka, sv. Roka, 3. dan Duhova, sv. Blaža, na svetkovine bl. dj. Marije i drugom prilikom.

Obhodi ili procesije – obavljaju se na molitvene dane, na Spasovo ide se na groblje i na dušni dan. Zatim na Tielovo, na veliku subotu, i na mladi uzkrs, te na dan sv. Marka.

Godine 1875. obavljene su svečanim načinom mjeseca lipnja 3 jubilejske procesije. Prvi put išla je procesija u Dolnjake, drugi put pram Ravnom-rašću, a treći put na groblje.

Na velike blagdane puca se iz mužara.

Križec – ili blagoslivanje kuća obavlja se u Maji treći dan po Božiću, zatim u Sračici, Dolnjakih, Prieki, Ravnom-rašću i Vlahoviću. Blagoslivanje župnog stana, učione, obć. ureda biva na dan Bogojavljenje. Župnika prate po selih dva zvonara. Od godine 1871. do god. 1877. dao je samo jedan svoju novu kuću svečanim načinom blagosloviti, a to je **Nikola Petrović** iz Dolnjaka, o čem čitaj u istoj kući zapisanu po meni uspomenu.

Svečanosti crkve – Na dan sv. Ilije t.j. dne 20. srpnja jest glavna svečanost župne crkve, zatim, na 3. nedjelju po uzkrsu, koj se dan obdržava "posvetilo", prem župna crkva sadašnja nije posvećena nego samo blagoslovljena dne 24. siečnja god 1830. Na te dvie svečanosti dolaze gospoda župnici Kotara Glinskoga na *vicinije*, osim toga na dan sv. Josipa, tj. na izpovjedni dan. Najveću pobožnost izkazuje narod na dan sv. Antuna, tj. dne 17. siečnja i 13. lipnja, na koje dane crkva najviše dara dobije. U novije vrieme naime godine 1875. uveden je u Maji na ljetno Antunovo tj. dne 13. lipnja sajam, a godine ove tj. 1876. uveden je sajam u nedjelju po Miholju, medjutim sajmovi na Ilinje i na posvetilo jesu jako posjećeni, ali na Antunovo i Miholjsku nedjelju slabo, možda s vremenom budu bolje i ova dva posjećivana.

Susjedstva ili ***vicinije*** – Kao što malo prije spomenuh, braća svećenici Kotara Glinskoga dolaze na dan sv. Ilije i na 3. nedjelju po uzkrsu u Maju na vicinije i na izpovjedni dan dne 19. ožujka.

Župnik Majski ide na Gore na veliku i malu Gospu, u Viduševac na posvetilo (4. nedjelja po uzkrsu) na dan sv. Franje Xav. i na 7. žalosti bl. dj. Marije.

U Glinu na dan sv. Ivana Nep. i na veliki ponedjeljak, u Topusko na Vidovsku nedjelju i na cvjetni ponedjeljak, a u Jame ili Solinu na dan preobraženja Isusova (6. kolovoza)

Krštenje – podjeljuje se u župnoj crkvi izuzamši kada je velika studen, tada biva u župnom stanu. S djetetom dodje kum i kuma.

Vjenčanje – biva većinom u jesen oko sv. Kate. Ako uzimlje zaručnik za ženu iz susjedne župe, obavlja se vjenčanje u župi zaručnice, ako li se župljanka udaje u obližnju župu, obavlja se vjenčanje ovdje, a zaručnik ima k tom doprinieti dopuštenje od svog duhovnoga pastira.

Sprovod ili pokop – biva nakon izminuća propisanoga roka na domaćem groblju; odraslom t.j. počamši od 12 godine zvone sva 3 zvona bezplatno, a djetetu malo zvono, i to dva puta. Iz Maje i Sračice ide župnik pješice a iz drugih sela dodju kola. Blagoslov djeteta biva pred župnom crkvom. Kada kola voze, biva vožnja do gradine, a onda ide župnik pješice uz brdo.

Izpovjed bolesnikom – župnik ide u Maji i u Sračici pješice a drugamo s predpregom, koju ima besplatno.

Blagoslov vode – biva u predvečerje Bogojavljenja, **blagoslov jela** na veliku subotu poslje procesije, a **blagoslivanje jabuka** na dan sv. Blaža.

Obredi velikog tjedna - bivaju po propisu.

Narod u župi Majskoj s moralnog i religioznog gledišta

Ovo je takvo poglavlje, o kojem bi se moglo puno pisati; ali da članak nebude oviše dugačak i da time nedosadim čitatelju i nasljedniku, skratiti ću ovaj članak, a ujedno gledati ću da ništa neizostavim, što bi bilo vriedno napomenuti.

Kao što ima po cielom svietu praznovjerja, tako ima i u ovoj župi. Narod živi u toj ludoj misli da **svećenici prave tuču**, i da se oblaci mogu zvonjenjem otjerati. Naravno da svećeniku neprestaje drugo, nego narod upućivati da je u krivoj misli glede svećenika, a da

se samo zato zvoni, da ljudi na glas zvona sdruže svoje molitve. Buduć da je svećeniku težko dokinuti zvonjenje zbog naroda, mogla bi vlada tomu doskočiti; kad bi izdala zapovjed da se nesmije zvoniti.

Narod vjeruje u **coprije** i u **čarolije**. Da se od krave more uzeti mlieko i drugoj kravi dati ima jih, koji bi prisegli. Na dan sv. Jurja daju kravam koješta jesti, tako i na badnji dan. I prigodom polnoćke imaju svoje coprije. Da ženska mužkog kojekakvimi coprijami more očarati, malo tko o tom dvoji, a tomu nemore se uspješnije doskočiti nego podukom u učioni i u crkvi. Do mlade nedjelje najviše drže i zato u te dane najvole coprije obavljati. **Zavjetuju se i sv. Petki**, koja je svetica kod grčko iztočne vjeroispovjede i time zametavaju svoju vjeru. O **krivih prisegah** slabo je čuti, a još teže dokazati. Prigodom karmina i sprovoda **čaraju** koješta, ali tako skromno da čovjek jedva opazi. Cigankam daju si u dlan **vračati** i sreću **gatati**. Do **sudbine** puno drže i misle da je svakomu Bog dosudio što će s njim biti.

Čudnovato je i to, kada tko **oboli**, onda odu ka kojoj **babi** neka ga ona zagovori, baba odredi, što mora činiti, i takav misli, da mora taj zagovor izvršiti.

Gdjekad na male svetkovine nebi za ništa radio, a po nedjelji i svetcem dogodi se da sieno **suši** i **vozi**, da konoplju **puče** i **vadi**, da kruh **peče** itd.

Mladji naraštaj **moli** iz molitvene knjige, ali stariji ne.

Glede posta mora se narod pohvaliti da do njega mnogo drži; ali zašto osobito u mlade petke jako strogo posti, to nezna narod ni sam kazati.

Da narod ide okolo po **prošćenjih** i da tako svoju župnu crkvu zametava, ima se tražiti uzrok od starijih vremena, kad se sami župnici išli daleko n. p. u Divušu u Čuntić, u Hrastovicu, u novije vrieme to je po malo prestalo; jer se je narod naučio, da kad drugi župljani nedolaze na dan sv. Ilije u Maju, neće ni oni da u tolikom broju idu. Ima jih medjutim kojim nije pobožnost glavna svrha, nego besposlica i veselje.

Javnih **bezbožnika** i **nevjernika** neima za sada, a Bog bi dao da te nesreće nikada i nebude.

Psovka i kletva jako je ukorenjena u narodu obojega spola, da ista djeca, koja se još neznadu ni prekrižitti, psuju bogumrsko. Pred godinom 1848. nije bilo toliko psovke, koliko sada; vojnici kad su se vratili iz vojne Magjarske i talijanske, pokupili su ondje psovke i ovdje jih iztresli. Narod grdi ime božje, sveca i to mužki, a ženske psuju nečistim duhom. Nemore se tvrditi da narod nedrži do onih stvari, koje grdi, on to čini u naglosti i u srditosti brez promišljavanja što govori, a kad izgovori, onda mu je samomu žao. U crkvi treba

često o tom opominjati i psovače na čestu izpovjed nagovarati. Uzkrsnu izpovjed obavljaju svi radosnim srcem.

Prigodom svake karmine jako se **troši** i pije se bez mjere. Narod je odan **pijanstvu**, nu ne toliko koliko u susjednih mjestih.

Manje **kradje** u polju bivaju često, veće kradje malo kad, osobito ne odkad je političina oblast u najnovije vrieme stroge mjere poprimila i zatvara čim se što ukrade.

Do svojih **pokojnika** nedrži narod toliko koliko bi morao za njekoliko godina nezna muž za grob svoje žene, diete za grob svojih roditelja. Bila mi je uviek sveta dužnost, a i biti će mi, da narodu više puta progovorim o dužnostih, koje imamo pram milim pokojnikom, te s vremenom imade nade da će na bolje pokrenuti.

U razgovoru su stariji neoprezni pram djeci, te progovaraju **sramotne rieči**, kojih nebi smjelo nedužno diete čuti, a tako i u ponašanju daje gdjekoj put zložesti primjer.

U **odjeći** i **nošnji** narod je čedan i čist.

Štovanje pram svećeniku imade hvalevriedno, te ga pozdravlja uvjek s hvaljen Isus i Marija. Svog župnika ljubi i u njem imade povjerenje, i to čini, da župnik na ovoj tako slaboj župi ipak imade s te strane njeku utjehu. Svuda po svietu imade kukolja, tako imade i u ovoj župi, koj ako i nesmiju i nemogu javno proti vjeri ili svećeniku govoriti, onda to čini potajno. Takovih nevaljanaca imade i ovdje, ali to nesmije nikada činiti da čovjek duhom klone, nego treba činiti pravo i nikoga se nebojati.

Ljubav u **zadrugi**, koja je njekad bila, ta je izčeznula. Sve se jedan od drugoga dieli. Krivnja se u tom baca na ženske, koje bi rade biti gospodarice, ali kriva je u velikoj zadrugi često i sama gospodarica, koja od obćega dobra krade i za sebe i svoju djecu večma skrbi nego li za ostale. Neprestanom svadnjom dodje do dieljenja a kad se imetak raskomada onda nastane i siromaštvo. Prije 40 godina bila je ova župa na glasu da je bogata, svaka kuća imala svoje blago i kola, a sad je zavladalo veliko siromaštvo, prem nisu baš tako slabe godine. Bože spusti svoj blagoslov na ovu župnu obćinu da opet procvate u njoj blagostanje, a čudorednost i vjera da svakim danom napreduje.

Dohodak župnika Majskoga

Prije nego li predjem na sadanji dohodak župnika Majskoga vidi mi se umjestno njeke crte predpostaviti.

Pred godinom 1800. bio je obseg župe Sračičke mnogo veći nego danas, te je i stanje župnika bilo bolje nješto u tom što je imao veću štolu, nješto zato što je imao više zemljišta, nješto stoga što je narod bio bogatiji, te težake badava davao koliko je god župnik zahtievao. Po razdieljenju ove župe postali su dohodci slabiji. 19. listopada 1789. spominje **Štukić** da će biti podignuta u Glini župa i da će biti stalna plaća 500 forinti. Kada čovjek to na um uzme, nemora li se razžalostiti, da još godine 1856. nisu imali župnici godišnjih 300 forinti plaće. Dne 10. veljače iste godine odredilo je njegovo Veličanstvo car i kralj da župnici moraju imati najmanje 300 foriniti plaće. Kašnje je odredjeno i župnik Majski imao je 400 forinti plaće. To je trajalo sve do godine 1872. Dne 6. siečnja i. g. odredilo je visoko zapovjedničtvo da svi župnici u krajini imadu plaću od 500 forinti. Ukoliko je god to razveselilo svećenstvo, da jim se je nješto njihovo stanje poboljšalo, žalostilo jih je što svi drugi službenici imadu razmjerno mnogo veću plaću nego svećenici. To je potaknulo njeke svećenike da su počeli u novine "Obzor" pisati i poboljšanju plaće kat. svećenstva u Krajini. Medju tim dopisnici bila je i moja malenkost. Kada se s dopisi nije ništa postignulo, ustanovio se je predbježni odbor, koj je sliedeći proglas pute novina izdao:

"Poziv! Za svoj narodni boljak svojski zauzeta braća p. n. gg. kuratni katolički u hrv. slav. vojnoj krajini službujući svećenici, a spadajući u područje, zagrebačke, djakovačke i senjsko modruške biskupije, kao i svi prijatelji svećeničkoga stališa, pa i urednici javnih hrvatskih glasila, ovim se svesrdno pozivlju u Zagreb na dan 31. svibnja t. g. jutrom u 9 sati u nadbiskupsko sjemenište na sastanak sporazumne radnje za postignuće pravednoga poboljšanja i uredjenja Kongrue kat. kuratnog svećenstva u Krajini. Program sastanka:

1. Dne 31. svibnja t. g. u 9 sati sv. misa u sjemeništnoj kapeli sa sazvanje duh. sv. Gospoda svećenici prisustvuju u svećeničkom odielu.
2. Poslje sv. mise sastanak u sjemeništu, gdje će najstariji član sastanka pozdraviti prisutnu gospodu, a zatim izabrati će se predsjednik sastanka i biljžnici pismenim glasovanjem.
3. Red razprave:
   a) predstavka ili molbenica na Njeg. Veličanstvo, kako ju udesit ina svoje mjesto odpremit
   b) Čitanje iste

c) Ukinuće štole (komitiva ostaje) i mjesto nje odšteta.
d) Župna drva. Župnim uredom pripada gorivo, kao svakomu drugomu uredu. Kako udesit *relatum* za drva i kako s kapelani u tom smjeru.
e) Župnim uredom pripada paušal uz dosadanju pristojbu izvadaka matičnih na privatne osobe – kako to udesit.
f) Svećenstvo to moli da imade pravednu i pristojnu mirovinu.
g) Svećenstvo u Krajini službujuće moli da neplaća veći porez, nego drugi.
h) Plaću dobiva *anticipando*, a odštetu bude li utanačena za štolu i drva dobiva od poreznog ureda kao i plaću.
i) Posebni predlozi koje tko ima.
j) Čitanje i verifikacija zapisnika.
k) Zaključak.

4. Poklon vrhovnom duhovnom i svjetovnom poglavarstvu. Ostala sliede bratinskim sporazumkom, a sve će biti putem novina javljeno na uvaženje.

Podjedno umoljavaju se p. n. gg. braća svećenici navedene točke programa dobro proučiti na što uzpješniju razpravu, a sve hrvatske listove liepo molimo, da ovaj bratinski poziv i program objelodaniti izvole. Izvjestitelj navedenih točaka jest **Gruber**.

U Karlovcu 6. travnja 1876.

Predbježni odbor:

Gruber - župnik u Ladjevcu
Kolarić - župnik u Dubici
Leber - župnik u Maji
Medeotti - žipnik u Zrinju
Pupek - župnik u Skakavcu."

Taj sastanak nije dozvoljen po duhovnoj oblasti. Žalibože do danas nije u pogledu poboljšajnju plaće od poglavarstva ništa učinjeno, prem se neprestano i privatnim putem i javno u novinah glede toga poglavarstvo umoljava. Svakako je tužno, da na mnogoj župi u Krajini mora župnik kukati.

Danas se sastoji dohodak župnika Majskoga u ovome:

I. Carska plaća od 500 forinti na godinu ili svaki mjesec 41 forinta i 66 novčića. Dižu se novcu kod c. k. poreznog ureda u Glini.

II. Drva 16 hvati, i to 14 od Maje, Sračice, Dolnjaka i Prieke, a 2 hvata od Ravnog rašća i Vlahovića.

III. Štola je ova: za sprovod od kuće na groblje 2 forinte, za blagoslov djeteta pred crkvom 30 novčića, a odraslog mladića 85 novčića, za upeljivanje 5 novčića, za krštenje ništa.

IV. Obiteljske izvjestnice i drugi izvadci iz matičnih knjiga po 2 forinte

V. Altarija **Štukić** 25 for. glav. po 8%, Altarija **Tomić** 17 for. 36 nov. po 6% (Godine 1883 altarija **Huszara** glavnica 1000 for.)

VI. Prihod od zemalja od ukupno 9 rali i 80 hvati. Mimogred budi rečeno da od zemljišta za kolarovom baščom neima župnik nikakove koristi, o tom medjutim čitaj u članku "Inventar župnog stana".

Župnik sam svojim troškom obdjelava zemljište te ne dobiva od župljana težake, zato se ne more ni računati da imade kakvu korist od zemljišta. Za pranje crkvenog ruha, za vino i hostije pripada župniku na godinu 10 forinti.

Za drva mora platiti župnik šumskom uredu od svakoga hvata zakonom ustanovljenu taksu.

Od mužkoga dobije se rubac, a od odrasle ženske peća. – Ručnik koj se meće na razpelo, pripada crkvi. Od djece pripada župniku rubac.

To je dohodak. Dohodarine plaća župnik poreznom uredu 5 forinti, zemljarine 20 forinti 76 nov. To je redoviti trošak, a uz to 7 forinti na godinu za *deficienciu*. Od obćinske rabote župnik je Majski prost. Buduć da je malen dohodak brzo sam i gotov s tim izbrajanjem.

U slučaju ako tko želi da se čita misa za pokojnog (što medjutim ovdje nebiva) plaća se 50 novčića za čitanu, a 1 for. 50 nov. za pjevanu, ako je rekviem, pripada zvonarom 25 novčića, a u crkvenu blagajnu 25 n.[145], [146]

Dohodak godišnji na korist župne crkve sv. Ilije u Maji

Koliko imade župna crkva u privatnih i državnih obveznica, čitaj u ovoj knjizi. Svrha je ovom članku da označim, koliko unidje od naroda u crkvenu blagajnu.

Najglavnije vrelo dohodku jest dan sv. Antuna, naime dne 17. siečnja i dne 13. lipnja. Na ta dva dana more čovjek računati da crkva dobije 40 forinti dara.

Za travu oko crkve može se računati na godinu 25 forinti.

Za zvonjenje i ručnike 16 forinti, u šparavac unidje poprilici 18 forinti.

Na dan sv. Ilije i na dan posvetila dar je posve neznatan.

[145] Ova plaća postoji još 1925. godine.
[146] Od godine 1942. prestaje svaka novčana plaća, a i nadarbinska zemlja data na uživanje drugamo.

Dobročinitelja neima Majska crkva nikoga osim prečastnoga g. **Franje Huszara** kanonika zagrenačkoga, koj je mnogim liepim darom darovao ovu župnu crkvu na uspomenu svom bratu satniku **Ivanu**, koj je ovdje 5. siečnja 1859. umro i pokopan.

I carstvo je mnogim darom obdarilo ovu župnu crkvu, a u najnovije vrieme poklonila je generalkomanda dne 12. kolovoza 1876. svotu od 200 forinti za popravak župne crkve. Tko je kada šta darovao na župnu crkvu, upućujem čitatelja na članak "Inventar" crkve gdje sam svakog darovatelja zabilježio. Kako je viditi dohodak je godišnji prilično slab, a sad ću spomenuti o redovitom godišnjem trošku.

Trošak župne crkve u Maji

Radoviti trošak sastoji se po prilici u ovom:

- Za svieće na cielu godinu oko 24 for.
- Za petrolej pred svetootajstvom i ulje za zvona 16 for.
- Za tamjan 2 for 80 n. Za barut 12 for.
- Za pranje ruha, vino i hostije 10 for.
- Računovodji za vodjenje računa 4 for.

O dohodku i trošku godišnjem šalje se svake godine unapried "proračun". Ja sam u knjizi dopisa i odpisa str. 23. i 24. ostavio prepis, kako sam ja za godinu 1877. sastavio proračun, možda će nasljednikom biti od pomoći. Naravno da svaka godina imade svoje posebne potrebštine, a gdjekad i dohodke, zato sam ja ovdje samo po prilici uzeo dohodak i trošak, da se za mnogo godina bude znalo, u čem je za moje vrieme bio glavni dohodak i trošak župne crkve u Maji.

Odbor crkveni

Do godine 1876. upravljahu imetkom crkvenom župnik i dva tutora. Dne 1. rujna 1876. izdala je generalkomanda pod br. 663 odj. bog. naredbu, da ubuduće imadu upravljati crkvenim dobrom, župnik kano predsjednik i dva odbornika koji se biraju na tri godine. Osim toga biraju se dva zamjenika. Ta odredba sastoji se od 17 paragrafa i možeš ju čitati u knjizi dopisa i odpisa. Dne 17. studenoga 1876. u 11 sati pred podne držao se je u Maji izbor crkvenoga odbora, te su za odbornike jednoglasno izabrani **Ilija Kvakić** i **Ivan Kvakić** iz Sračice, bivši i dosada čestiti i vriedni tutori. Za zamjenike budu odabrani **Ivan Davidović** i **Simo Rebrović**. Po toj novoj odredbi nesmije se iz crkvene blagajne na ništa drugo, nego strogo na crkvene stvari trošiti. Uzdržavanje i popravak župnoga stana i groblja nesmije se od crkvene blagajne trošiti, nego taj trošak imadu župljani nositi. Svake godine ima se izkaz vrhu ukupnog crkvenog imetka političnoj oblasti uručiti, isto tako i proračun za buduću godinu do 1. studenog.

Kotarska oblast ima vlas državnoga nadzora, te more i pojedine točke u proračunu brisati.

Duhovna oblast glede toga nije svećenstvo sve do današnjega dana niti jednom riečju obaviestila, kako se ima prama toj novoj odredbi vladati.

Pravo je da država kontrolira rad crkvenog odbora, ali po toj odredbi ima on vlast i neodobriti proračuna te po tom i ravna državna oblast crkvenim imetkom, a to je sasvim protiv kanoničkoga prava. Ako politična oblast bude neprijateljska crkvi, tada bi mogla po ovoj odredbi dosta nahuditi upravi župnikovoj. Bude li u prilog crkvi, tad nemore ni ova odredba imati pogubnih posljedica. Medjutim o tom će budućnost zasvjedočiti koliko je ta nova naredba praktična.[147]

Zvonari

Do godine 1856. bila su u župnoj crkvi dva zvona, sadašnje malo i sriednje, te je bio samo jedan zvonar. Od godine 1856. kad je Njegovo Veličanstvo car i kralj **Franjo Josip** župnoj crkvi darovao sadašnje veliko zvono, odredjena su dva zvonara. Dužnosti zvonara su ovi:

1. Zvoniti pozdravljenje angjeosko u jutro, podne i na večer
2. Svaki dan k ranoj svetoj misi, a u nedjelju i u blagdane poldašnjoj svetoj misi i na večernju.
3. Svakoga tjedna očiste crkvu jedanput, a prigodom većih svetkovina očiste oltare, sviećnjake i prašinu opraše.
4. Kada umre diete do 12. godine, zvone bezplatno s malim zvonom dvaput, kada umre odrasli, zvone sa trimi zvoni bezplatno dvaput. Želi li tko da se za diete zvoni s trimi zvoni, pripada zvonarom za svaki put svakomu 12½ novčića. Tako isto ako tko želi da se odraslomu zvoni više nego dvaput plaća zvonarom za svaki put svakomu 12½ novčića.
5. Od *"Requiema"* dobiju svaki po 12½ novčića.
6. Stranjskomu župljaninu ili onom koj jim neplaća redovito njihove pristojbe, t.j. koj jim nedaje žita, taj plaća za diete 25 novčića, za

[147] Crkva je autonomna. Nadzor imade u njoj biskup, a ne civilna oblast. (Dopisao netko kasnije)

odraslog za svaki put 25 novčića. Naročito mi je ovdje spomenuti da zvonari nisu dužni župnika posluživati.[148]

Dohodak je ovaj:

1. Od svake rali dobiju od vlastnika *holbu* kuruza.
2. Koj jim nedaje redovito, tu pristojbu, plaća jim prigodom pokopa, kao što sam spomenuo u predjašnjoj točki br. 4. Od *requiema* dobiju po 25 novčića obadva.
3. Kada idu sa župnikom prigodom blagoslivljanja kuća, dobije svaki od župnika 1 for 50 n.
4. Zvonari su oslobodjeni od obćine od svakoga obćinskoga rada.

U najnovije vrieme ustanovljeno je, da zvonar, koj prigodom svetkovina opaljuje mužare, dobiva na godinu 2 forinta, ili za svaki put 33 novčića, kako voli.

Osim toga u ovoj župi dužnost je zvonarom badava na oblake zvoniti.

Obavljaju zvonari svoju službu svakoga tjedna redom, jednoga tjedna jedan, drugoga tjedna drugi.

Kad sam došao u ovu župu našao sam zvonare **Nikolu Pavlakovića** iz Sračice i **Iliju Malovića** iz Maje. Ti su isti zvonari i danas kada ove redke pišem, te obavljaju svoju službu u redu. Zvonare izabiru obćinari većinom glasova pod rukovodjenjem crkvenog odbora.[149]

Pristojba župnoj crkvi za zvonjenje, ručnik, pokrivalo, svijećnjake

Premda sam u posebnom zapisniku spomenuo, koliko pripada crkvi za zvonjenje kod pokopa, to ne mogu propustiti a da i ovdje ne spomenem.

1. Kada umre diete do 12 godine, zvoni se malim zvonom dvaput i to bezplatno. Ako tko želi da se za diete zvoni sa svimi zvonovi, plaća se za svaki put na korist crkvene blagajne 75 novčića. U slučaju da je djetetu sprovod, tad pripada crkvi ručnik.
2. Kada umre odrasli preko 12 godina, tada zvoni se sa svimi zvonovi dvaput bezplatno. Tko želi da se zvoni više puta, plaća na korist crkvene blagajne svaki put 33 novčića.

[148] Kako da ne?! Zašto župnika činiti jošte većim siromakom nego i jest! (Dopisao najvjerojatnije F. Žužek)

[149] Prama tomu je župnik bezpravna figura! Ne tako – nego ovako... Župnik može (ako hoće!) saslušati župljane, koji imadu takovu "votum mere consultivum – a votum decisivum" imade župnik koji može postaviti zvonara, ali ga i odpustiti, da nije nikom u župi dužan dati razjašnjenja. (Dopisao netko kasnije)

3. Tko nije župljanin njemu ne zvoni se nijedanput bezplatno, nego se plaća za diete svaki put 75 n, a za odrasliog 33 n.

Koliko pripada zvonarom, napomenuh u predjašnjem članku.

- komu god ide sprovod, spada na razpelo ručnik, koj spada na crkvu. Ako tko neima ručnika, meće se iz crkve ručnik, a za to ima biti plaćeno 33 n.
- Tko želi da se metne na lies crno-žuto pokrivalo, plaća na korist crkve 50 n.
- Kada tko umre, te traže ukućani da se iz crkve dadu sviećnjaci, plaća se od svakoga sviećnjaka 5 n.
- Od *requiema* pripada crkvi 50 n.

U čem se sastoji drugi dohodak crkve, to je već napomenuto u članku "dohodak". Kako je iz toga članka vidjeti, crkva dobije jako malo od zvonjenja, buduć se dvaput bezplatno zvoni, a više puta malo tko dade zvoniti, a uz to je i župa malena brojem pučanstva.

Za "nosila" neplaća nitko, te ako tko želi da mrtvaca nose na groblje, dadu zvonari velika ili mala nosila. Uže za spuštanje liesa u jamu ponesu oni koji zakapaju martvaca s ostalim orudjem.

Opazka:

Pod točkom trećom razumieva se da u onom slučaju pripada plaća od 75 n ako sa sva tri zvona zvonari zvone, jer ako se samo s malim zvonom zvoni, plaća se za svaki puta 12½ n.

Našastar župne crkve sv. Ilije u Maji dne 31.12.1876.

Za "našastar" župne crkve sv. Ilije u Maji imadu dva posebna zapisnika, i to jedan stari koj je jako neuredno po bivšoj satniji vodjen, i drugi koj počimlje od 28. svibnja 1877. Iz ovoga drugoga zapisnika prepisao sam što u ovoj knjizi sliedi i to jako s malim dometom.

Stari našastar počimlje s godinom 1848. a gdje je našastar od prije, to mi je nepoznato. O crkvenoj blagajni vodi se poseban zapisnik, a u ovoj knjizi čitaj. Kada je koja stvar za crkvu nabavljena, gledao sam pronaći iz starih i novih zapisnika, ponajviše iz našastara, zatim iz blagajničkoga dnevnika. Gdje nisam mogao pronaći nigdje upisano, kad je stvar kupljena, popitao sam se kod starijih vjerodostojnih ljudi, i gdje je njihovo kazivanje bilo složno i suglasno, tako sam onda i ubilježio.

Što se ciene tiče, to sam volio uviek manju cienu uvrstiti nego veliku. O samoj crkvi obširnije čitaj u ovoj knjizi poimence što se tiče slikanja sanktuarija, žrtvenika, križnog puta u 14 uljevnih slika i zvonova.

Kano najveći dobročinitelj ove župne crkve imade se smatrati Njeg. ap. Veličanstvo car i kralj **Franjo Josip**, koj je godine 1856. liepimi darovi ovu crkvu obdario.[150]

K njemu se vjerno pridružuje preč. g. **Franjo Huszar** kanonik u Zagrebu, koj na uspomenu svog brata **Ivana** na Majskom groblju zakopana daruje župnu crkvu liepimi darovi. Dosada je poklonio crkvi liep kalež, kadionicu, preliep *"missale"* uzkrsnu svieću, a nadati se je da će još na ovu crkvu koj dar dati.

Osim toga, tko je što župnoj crkvi darovao naći će čitatelj kod dotičnog predmeta.

Kako je god ova župna obćina malena, a dohodak za crkvu jako malen; ipak je crkva prilično obskrbljena s najpotrebitijim stvarmi, a s vremenom moći će se uz župnikovu brigu i još koješta dobaviti, što će biti na korist i uzveličanje!

Tek. broj	Predmet	komada	vriednost: forinti	vriednost: novčići	kada je nabavljeno	kupljeno ili darovano	Opazka
1.	Župna crkva sv. Ilije dozidana godine 1829	1	2000		1829	sagradio narod uz veliku pripomoć carstva	Na crkvu spada zemljište koje je oko nje, zvano "cintor" te zauzimlje prostor od 1576 hvati
	U SAKRISTIJI						
2.	Ormar od tvrdog drveta	1	10		1829	dar cara	za kaleže knjige itd.
3.	Ormar od mek. drveta	1	6		1871	kupljeno	za crkveno ruho
4.	Ormar od mek. drveta	1	1		1820	kupljeno	za svieće i ulje
5.	Kaleži	4	8 12		1820 1868	3 kupljena 1 darovan	
6.	Tanjurići (patene)	4	1 1		1820 1868	3 kupljen 1 darovan	
7.	Kadionice	3	10	50	1820		
8.	Ladjice	3		5 50	1820 1873	kupljeno darovano	
9.	Posudica za ugljen	2		2 8	1830 1873	kupljena darovana	
10	Vodelnica bakrena	1	1		1820	kupljena	
11	Škropilo	1		30	1871	kupljena	
12	Gvoždje za	1	1		1820	kupljena	

[150] No, pa kad je kolator, mora da imade i dužnosti! (dopisao netko kasnije)

	pečenje hostija						
13	Nož za rezanje hostija	2		10	1820	kupljena	mali i veliki
14	Posuda limena za hostije	1		30	1871	dar od Lebera	unutra olovo kojim se pokrivaju hostije
15	Pacifikal	1		10	1820	kupljen	
16	Razpelo za sporvode	1		60	1820	kupljeno	
17	Kazule stare	4	20		1820 1856	kupljene dar od cara	bijela, zelena, crna i žuta
18	Kazula "štole"	4		15	1820	kupljena	
19	Manipuli	4		15	1820	kupljena	
20	Kazula novija	1	12		1865	kupljena	
21	Pluvijal	3	20		1805	kupljeno	
22	Dalmatika	2	20		1805	kupljeno	1949. još dobre
23	Albe	7	14		1860	kupljene	još su dvije od ovih 1925. godine
24	humerali	5	1	50	1860	kupljeni	
25	cingulum	3	1	50	1864	kupljeno	
26	rokete	3	2	10	1860	kupljeno	
27	korporal	14	2	80	1860	kupljeno	
28	purifikatoriji	23	1	15	1860	kupljeni	
29	rubci za lavabo	3		15	1876	darovao Leber	
30	ručnici	4	1	20	1872	kupljeni	
31	peče	3	1	20	1873	darovano	
32	velum za sanctissimum	5	5		1850	kupljeni	1875 pofarbani svi
33	ručnik za razpelo	2		40	1850	dar	pofarbani 1875
34	ministrantska odjeća	12	15	50	1835	kupljena	
35	pokriovalo crno-žuto	1	5		1856	dar od cara	od sukna za mise de requiem
36	bursa za providjenje	2	1		1831	kupljena	k tomu jedan križić, zvončić, posuda za sanctisim. i sveto ulje
37	oltarnici	7	30		1864	dar od Mace dar od opatica	
38	slike sv. Ilije, bl. dj. Marije i sv. Barbare	3	3		1805	kupljeno	prije bile na žrtveniku
39	Šparavac na palici	1	1		1856	kupljen	ključ u crkvenoj blagajni
40	Sprema čim se trne svieće	1		1	1830	dar	
41	Lampe staklene	3		15	1840	kupljenjo	za sv. grob
42	Klecalo	1	1		1841	dar od Lamze	
43	Stol	1	1		1869	kupljen	
44	Klinčanica	1		10	1830	kupljena	
45	Skaline za prenašanje	1		30	1830	kupljene	
46	Misna knjiga	3	26		1805 1829 1850	kupljena kupljena kupljena	
47	Misna knjiga	1	35		1876	dar F. Huszara	
48	Misna knjiga za requiem	1		50	1829	kupljena	
49	Evangjelistar	1		50	1876	kupljen	
50	Okviri za altarije i	3		30	1876	kupljeno	

	memento						
51	Ura za sakristiju	1	15		1876	kupljena	navija se svakog tjedna jednom i od velike je koristi za zvonare

U CRKVI

52	Žrtvenik veliki s kamen. stubami	1	60		1829	darovao car	na njem tabernakul, križ, 4 angjela, i e kan. table – darovao car 1856
53	Žrtvenik bl. dj. Marije	1	30		1829	darovao car	popravljen god. 1856
54	Žrtvenik sv. Barbare	1	30		1829	darovao car	popravljen 1856 god.
55	Žrtvenik nedogotovljen	1	2		1866	kupljen	na njem stari tabern. služi mjesto baptisterija
56	Monstrancija za presv. tielo	1	10		1805	kupljena	za svaki oltar imaju se pribrojiti 3 kan. table
57	Ciborij za presv. pričest	1	10		1805	kupljen	
58	Svietiljka pred vel. oltarom	1	2		1856	kupljena	
59	Svietiljka pred sv. grobom	1	1		1805	kupljena	
60	Svietiljka za petrolej	1	1		1876	kupljena	
61	Svietionik od stakla	1	8		1865	kupljen	
62	Slika sv. Ilije kod vel. oltara	1	20		1856	dar cara	
63	Slika bl. dj. Marija kod mal. oltara	1	10		1856	dar cara	
64	Slika sv. Barbare kod mal. oltara	1	10		1856	dar cara	
65	Slika sv. Josipa i sv. Antuna	2	9		1859	kupljene	nalaze se kod pobočnog oltara
66	Slike križni put	14	25 0		1875	kupljene	uljevne slike
67	Slika sv. Kate	1		10	1805	kupljena	nestala 1943. god.
68	Kipovi drveni u sanctuariu	4	4		1859	kupljeni	proroci: Elizej, Izaija, Malakija i Ezekiel – nestali u borbama 2. svj. rata
69	Vanjkuši	8	12	10	1859	kupljeni	nestali
70	Baldakin	1	15		1856	car poklonio	
71	Stolci k baldakinu	3	2		1866	kupljeni	
72	Zvono na pristup	1	2		1805	kupljeno	bilo njekad u kapelici sv. Josipa
73	Zvončići kod oltara	2		10	1830	kupljeni	
74	Aleluja – kip	1	5		1856	kupljen	razbijen 1942. god.
75	Sviećnjaci veliki mjedeni	6	15		1856	dar cara	
76	Sviećnjaci mali mjedeni	2	4		1856	dar cara	
77	Sviećnjaci drveni	8	1	60	1859	kupljeni	
78	Sviećnjaci mali mjedeni	2	1		1805	kupljeni	
79	Sviećnja za uzkrsnu svieću	1		30	1869	kupljen	
80	Sviećnjaci za	6	1	20	1869	kupljeni	

	requiem						
81	Ograda kod svetilišta	1	10		1869	kupljena	
82	Propovjedaonica	1	5		1829	dar cara	sa rukom i razpelom, s likom duha svetoga i tri slike
83	Razpelo za procesije	1	3		1856	car darovao	
84	Križići kod pobočnih oltara	2		80	1856	car darovao	
85	zastava bl. dj. Marije i sv. Ilije	1	20		1856	car darovao	
86	Zstava sv. Jurja i Marka	1	10		1866	kupljena	
87	Klecala od tvrdog drveta	10	20		1829	car darovao	
88	Klupe školske	5	5		1848	dar od občine	
89	Izpovjedaonica	1		50	1829	car darovao	
90	Nosila velika	1		20	1860	dar od Petrovića	
91	Nosila mala	1		10	1869	dar od Štrka	
92	Križevi za sprovod	2		10	1829	car darovao	
93	Sv. grob	1	1		1842	kupljeno	
94	Sprema za tumbu	1		20	1856	kupljena	
95	Vodelnica za sv. vodu	3	3		1829	kupljeno	
96	Posuda bakrena za sv.vodu	1	4		1805	kupljena	za krštenje
97	Škrinjica za sv. ulje	1		60	1871	dar žup.	
98	Tanjur sa ampulicom	2		10	1872	kupljeni	
99	Mužari sa priborom	6	2		1863	kupljeni	

NA KORU

100	Klupa od tvrdog drveta	1		10	1805	dar	
101	Velika metla	1	1		1871	kupljena	
102	Metle male	2		10	1870	kupljene	
103	kojekakve starine						medju timi i 2 klepetala

NA ZVONIKU

104	Zvono veliko	1	200		1856	dar cara	poklonio Franjo Josip I – car i kralj
105	Zvono sriednje	1	100		1859	prelito	liečnik Jochman dao preliti i zato dobio ob. kuću
106	Zvono malo	1	50		1837	prelito	dao preliti bivši župnik Mijo Vučić
107	Uže	3	2		1870	kupljena	
108	Blagajna crkvena od lima	1	1		1872	kupljena	sa dva lokota

Zemljište crkveno oko crkve iznaša 1576 hvati.
Zemljište groblja staroga iznaša 705 hvati.
Zemljište groblja novoga občine Sračica 667 hvati.
Zemljište groblja novoga občine Dolnjaki 606 hvati.

Našastar župnoga stana u Maji 31.12.1876.

O inventaru župnoga stana od prijašnjih vremena neima ni traga. Od godine 1840. potiče pol arka inventara, koj je sastavljen po župniku **Mariću**. Kasnijih vremena neima opet niti slova. Godine 1871. kad sam u ovu župu došao, sastavio sam na temelju toga inventara od god. 1840. novi našastar, te ga svake godine posebice sastavljam i nalazi se u posebnom zapisniku na koji upozorujem nasljednike. I u sastavljanju ovoga članka služio mi je mjerilom.

Župni stan, dozidan je po pripoviedanju naroda godine 1848. nastojanjem župnika **Marića**. Prijašnji župni stan bio je u zločestom stanju, te je biskup **Šrof**, podieljujuć svetootajstvo potvrde 4 svibnja 1841 izdao nalog na župnika **Marića**, da nastoji od carstva ishoditi novi župni stan.

Carstvo kano pokrovitelj ove župe dalo je napraviti župni stan, a narod je samo dao težake i kola.

Prijašnji župni stan bio je na 1 kat i ležao pram zapadu sadašnjega stana blizu jarka. Prodan je stari župni stan za 111 for glinskom češljaru.

Sadašnji župni stan zidan je te ima pet jednakih soba, i to tri sprieda, a dvie sa strane, zatim ima kuhinju, hodnik, jednu posve malu komoricu kraj zahoda. Krov je criepom pokriven, a tavana polovica zemljom nabita. Na priednjoj strani krov je načinjen na vrst švajcarske vile i taj je komad bio daskom pokrit, ali uvjek je kiša unutra curila i sobe tim kvarila. Godine 1872. pokrit je taj komad s limom i time je prilično osigurano proti kiši. Podrum sastoji od tri pregradka i kad je velika voda, imade u podrumu vode, te je zato župni stan i vlažan i često puca. Za moje vrieme potrošeno je na župni stan 236 for 59 novč, naime od 23.10.1871-24.8.1875. Koliko je prije potrošeno na župni stan, nemogu pronaći. Sada će biti puno teže za popravak župnog stana, jer nije dopušteno, da se samo 1 novčić iz crkvene blagajne na župni stan potroši, nego mora župna obćina o svom trošku popravljati, a to je težko po župnika.

Kada je dokinuta Krajina, nastojao sam kod generalkomande i ustmeno i pismeno, da dobijem njekadašnji kapitanski stan za župni stan ali moja molba nije uspjela.

Prozori su god. 1872. popravljeni, ali su i sada u slabom stanju. Peći u dvie sobe ništa ne valjaju isto tako i pod. Rešetke (Gitre) nalaze se na prozorih u porumu zatim na 1 sobi, u kuhinji i u hodniku te nad velikimi vrati. Vrata su u slabom stanju i jedan ključ manjka. Ograda oko župnog stana u zločestom stanju.

Staja ili štala, u takovom je stanju da o njoj nije vriedno niti govoriti. Načinjena je sadašnja štala iz stare kuharnice i iz bivše stare štale god. 1848. nije dakle ni čudo, da ništa nevalja. Uviek šteta što nije god. 1848. nova napravljena, kad je narod bio bogatiji a i carstvo darežljivije bilo. Budući da u staji nemore župnik blago držati, a na staji siena; jer je krov posve gnjil, a neima niti poda za sieno, to sam upravio na generalkomandu molbu, da bi iz državne blagajne dala napraviti staju, ali uzalud. I opet ću o tom svim silama nastojati, hoću li uspjeti, neznam: to će pokazati vrieme.

Zemljište župnika. Po gruntovnoj knjizi imade župnik ove zemlje:

1. 163 hvata kućišta i dvorišta
2. 1031 hvat oranice drugog razreda
3. 870 hvati oranice trećega razreda. Ta se zemlja nalazi iza kuće kolara Džakule i ništa nevalja (prodana)
4. 218 hvati oranice trećeg razreda kod jarka
5. Livade prvog razreda za crkvom župnom i za župnim stanom svega skupa prostora od 5 rali 503 hvata
6. 1006 hvati livade trećega razreda kod kolarove kuće, nevriedi ništa, te ću korake svoje učiniti da se ta zemlja i pod br. 3 prodade (prodana)
7. Voćnjaka 1249 hvati. Taj je voćnjak izsječen i služi kano oranica.
8. Vinograd *altaristicum* 1 ral i 3 hvata. O tom vinogradu čitaj obširnije u ovoj knjizi. Ovdje samo to spominjem da u njem nisam našao niti jednoga kolca.

Medju inventarskim spisi naći ćeš izvadak ovih zemalja iz gruntovničke knjige. Izravnoga poreza plaćam zemljarine 20 for 76 nov.

Potok Maja pravi kvar župnom zemljištu. To je već župnik **Marić** spomenuo u našastaru, a neima dvojbe da će obćina morati tom zlu doskočiti, i to odmah početkom sliedeće godine.

Ukupno ima župnik Majski 9 rali i 80 hvati zemljišta bez kućišta.

Godine 1875. zasadio sam na iztočnoj strani župnog stana mali vinogradić i oko sve zemlje šljiva. Isto tako izkrčen je priličan komad u vinogradu god 1873. i zasadjen lozom. Godine 1874. načinjen je o župnikovom trošku put oko cieloga vinograda. Opaziti mi je ovdje da župnici Majski nisu veliku njegu i brigu polagali na zemljište, a to jim se nemože niti zamjeriti; jer moraju skupo težake plaćati, a uz to nije jim bio prihod siguran od zločestih ljudi a i od nepogode vremena.

Pokućstvo. Težko da imade u cijeloj nadbiskupiji tako slabog pokućstva ikoji župnik kao župnik Majski; jer kad neima inventarskog niti kreveta niti stola. To je sigurno preveć žalostno.

Evo stvari, koje sam primio:

1. Stol iz mekanog drveta za kuhinju		vrijedi 7 novč.
2. Klupa iz mekanog drveta za kuhinju		vrijedi 2 novč.
3. Stolnjak s ubrusom		vrijedi 50 novč.
4. Staklenka (flaša) sa čašom		vrijedi 15 novč.
5. Svlećnjak s kresačem		vrijedi 33 novč.
6. Ormar kuhinjski		vrijedi 70 novč.
7. Klinčanica na zidu		vrijedi 5 novč.
8. Kace 2 stare za mošt	vrijedi 4for	20 novč.
9. Posuda za vino od 5 okova	vrijedi 5 for	
UKUPNO	11 forin.2 novčića	

U gotovom novcu niti novčića.

Arkiv. Arkiv župnog ureda u Maji uredio sam tako, da će nasljednik sigurno biti zadovoljan, jer svi su spisi uredjeni, registrirani, a matice i drugi zapisnici uvezani. O arkivu čitaj u ovoj knjizi pod naslovom "Arkiv".

Knjižnica. Koje se knjige nalaze u župnom stanu, o tom čitaj u ovoj knjizi pod naslovom "Knjižnica". Sve knjige nalaze se u crkvi.

Ovim člankom završujem ujedno i ovaj I: diel knjige spomenice župe Majske!

Finis

P. L. 31.12.1876.

Ljetopisi
Diel II.
od godine 1877.

Uvod k drugom dielu

Prvi diel ove knjige obsiže dobu župe Majske od njezina početka sve do godine 1877. te svaka glavna stvar ima svoj posebni članak, kako je bivalo tečajem vremena. U ovom drugom dielu bilježiti će se godina po godini redom i ono što se je u župi dogodilo. Što u svietu biva, razumije se samo po sebi da u ovu knjigu nespada niti će se u nju bilježiti. Ovaj drugi diel moći će se za jedno pedeset godina u jednu cjelinu sastaviti, da bude glede pojedinih stvari pregled jasniji, kao što sam ja to učinio s prvim dielom; a nasljedniku će biti zahvalniji trud tom; jer će imati u ovoj knjizi pobilježene godine, a osim toga biti će mu od velike koristi knjiga dopisa i odpisa, gdje se o svakoj važnijoj stvari obširnije govori i podkrepljuje s dotičnimi spisi i opazkami.

Ako li se što važnijega dogodi i u obćini Majskoj, zapisati ću u ovu knjigu jer može mnogomu na zabavu i pouku poslužiti, a gdje koj put i na korist. Temeljem kod pisanja ove knjige služit će mi već prije spomenuta knjiga dopisa i odpisa, kao i drugi zapisnici parohialnog arkiva.

Svemogući Bog, neka nam svim skupa podieli svoj sveti blagoslov, da budemo mogli naumljeni rad veselo i točno voditi.

U Maji 1. siečnja 1877.

Pavao Leber
župnik

Godina 1877.

I. Popravak i pokrivanje župne crkve

Dne 9. lipnja godine 1875. umolila je katolička župna obćina Majska visoku generalkomandu, da bi ista sa crkvenim imetkom popravila nuždni popravak na župnoj crkvi, a što novca nebi doteklo da to iz Državne blagajne nadomjesti s razloga što katolička župna obćina nije moguća nikakova tereta nositi. Tom istom zgodom umoljena je ista oblast da po patronatskoj dužnosti staju ili štalu kod župnog stana narediti dade, jer je sadanja za svrhu skroz nevaljana. Visoka generalkomanda nije toj molbi zadoljila. Dne 28. travnja 1876. opet je zastupstvo sličnu molbu upravilo, ali ni ovaj put nije molba uslišana, nego je glavno zapovjedničtvo darovalo 200 forinti i dozvolilo da se državne obveznice razmiene, a što nedotekne za popravak da se na narod rasporeže. Videći odbor crkveni da se nemore s popravkom čekati, a osim toga gledajući kako je i krov na crkvi nevaljan upravi i na prečastni konzistorij u Zagrebu dne 1. prosinca 1876. da isto dozvoli popravak i pokrivanje crkve i promjenu državnih obveznica kao i to da se novci iz blagajne potroše. Na tu molbu stigao je od prečasnog konzistorija odgovor da isto dozvoljava za pomenutu svrhu novac crkveni potrošiti. Crkveni odbor poslao je državne obveznice na izmjenu, koje su sačinjavale u nominalnoj vrijednosti 950 for i 70 forinti u dionica. Za te državne obveznice dobiveno je 668 forinti i 90 novčića kano realna vriednost po burzovnom tečaju.

Dne 25. lipnja 1877. razpisana je po novinah i pojedinim obćinskim uredom javna dražba za popravak i pokrivanje crkve na dan 9. srpnja 1877. i to za pokrivanje crkve 797 for 59 nov, a za drugi popravak 467 for i 92 nov. ukupno 1.265 forinti 51 novčić. Na odredjeni dan u 9 sati prije podne održavana je javna dražba u obćinskom uredu u Maji. Najprije budu pročitani troškovnici, zatim pogodbe. Gospoda **Levar** i **Medur** javiše se da žele licitirati, da su jim pogodbe skroz poznate, te prem su troškovnici slabo sastavljeni, budući je mjernik samo 2 strane na tornju računao, a imadu 4 s limom pokrivene biti, to oni žrtvujuć puštaju 100 forinti od izklične ciene, te po tom bi bili pripravni za 1.165 forinti 51 novčić djelo svršiti. Ujedno spomenuše, ako bi se tečajem popravka naišlo na kakovo djelo, koje nije u troškovniku, da se za to ima posebice platiti. Obćina se obvezuje sav criep i letve iz Siska dovesti, zatim jelviće za podmostak i piesak i kreč. A poduzetnici odpuštaju težake i sami će se za nji brinuti. Jedino ako želi crkveni odbor u svom interesu da težaci čavle vade iz dasaka, to nek si on to odredjuje kako znade. Crkveni odbor

pristane veselo na ponudu, zapisnik bude sastavljen po poduzetnicih i po crkvenom odboru podpisan, te kotarskoj oblasti na ugled poslan. Kot. oblast otpremi taj zapisnik na visoku general-komandu, a buduć je bilo vrieme skrajnje za popravak, to je crkv. odbor javio poduzetnikom da odmah po Ilinju svoj posao započnu. Tako je i bilo!

Odmah poslje 20. srpnja počnu župljani voziti jelviće, kreč i piesak. Dne 30. srpnja i 1. kolovoza bilo je doveženo po župljanih 15.000 criepa, koje je crkveni odbor sam prebrojio. Za ostatak criepa bude kirija iz Siska naručena i za svaku hiljadu 8 for 50 n plaćeno, a tu su kiriju platili župljani koji nisu htjeli mučiti svoga rogatoga blaga, buduć nisu imali konja. Maltarina je plaćena iz novca, koj je za vožnju bio ukupljen. S veseljem mi je ovdje iztaknuti da su svi župljani bez ikakova prigovora radostnim srcem criep i letve dovezli ili za vožnju platili, isto tako, kad je god tko dobio zapovjed da ide u Glinu po kreč, ili po gradju il po što drugo brez otezanja svaki je išao.

Slava vam budi župljani, a i obćinskom uredu koj je naloge uviek u pravo vrieme dielio!

Kada je bio krov na tornju skinut, opazilo se je da stari rogovi nisu za porabu, te se je moralo pobrinuti za nove, a to nije bilo predvidjeno. Srećom imala je tada obćina gradiva i uzajmila. Kad su se već rogovi morali novi raditi, mislio sam ja, a molila me je i ciela župa za duže rogove te po tom toranj bude višji. To bude učinjeno, te je sadanji vrh od tornja preko 1 hvata višji nego li prie, i dočim je prie imao sliku snižene piramide imade sada spodobu šiljaste piramide. Naravno da je u tom i djelo poskupilo s toga je načinjen treći proračun, koj je iznašao 242 forinta i koja je svota ostala kano dug poduzetnikom. U toj svoti uračunano je izmedju ostaloga produljeni toranj za lim 70 for, munjovod 75 for, parapet 37 for, žljeb nad toranj za lim 70 for, munjovod 75 for, parapet 37 for, žljeb nad *sanktuariem* 24, nova jabuka 8 for, itd. kao što moreš čitati u knjigi dopisa i odpisa.

Svota od 1.167 for i 51 novčić za djelo proračuna A i B izplaćena je poduzetnikom uz namire posve kao što svjedoči blagajnički dnevnik od godine 1877. Dug pako od 242 for nastojati će se naskoro platiti i oblast za podporu zamoliti. Napomenuti ću ovdje u kratko što je učinjeno u crkvi, a čitatelj može obširnije i u knjizi dopisa čitati.

Crkva je pokrita sa criepom najbolje vrsti iz Siska, te iznutra i izvana dvaput pobieljena. Toranj je limom pokrit i to za 1 hvat je višlji nego što je prije bio, buduć su rogovi drugi metnuti, na tornju je od dasaka tavan napravljen i ljestve pribavljene. Četiri velika prozora i jedan manji na zvoniku posve su novi naredjeni. Vrata velika, zatim u

sakristiji dvoja i izpovjedalnica pofarbano je. Klupe školske prenapravljane su u zgodnije i klupa za tutore posebna naredjena. Vrata na koru posve nova naredjena, u sakristiji za piliće i živad napravljena strana, kod prodikaonice ulaz nad sakristiju vratima providjen, križ na tornju pofarban, nova jabuka pozlaćena i munjovod metnut, zatim žljeb, krovići, parapet i krov nad vrati sve od lima, metnuti su i lanci na zvona itd.

Taj sav popravak bio je dogotovljen do 29. rujna. Mjernik **Zufall** od graditeljskoga ureda u Petrinji na zahtievanje crkv. odbora došao je pregledati popravak crkve i izrekao sud, da je crkva posve dobro popravljena.

Tom prilikom valja mi spomenuti da je križ s jabukom i munjovodom svečanim načinom bio podignut dne 24. kolovoza. Zdravice bijahu nazdravljene caru i biskupu, župniku i tutorom, poduzetnikom, načelniku i cieloj obćini. Sav tavan je počišćen prigodom pokrivanja crkve i po težacih iz Prieke, bilo je siena, blata: 24 kola, a očišćeno je dne 14. i sliedećih dana rujna mjeseca.

Crkveni tarac, klupe itd. oprano je i počišćeno po 12 žena i djevojaka iz župe. Za staru gradju dobiveno je 140 for naime za staru dasku od krova i za čavle. Revno su dolazili župljani odabirati dasku i čavle vaditi, a i crkveni odbor nadzirao je uvjek sav posao.

Slava ti višnji Bože koj si nam udielio milost da smo mogli sve u redu i u slogi dovršiti, bolje nego što smo si i sami mogli poželjeti.

Živila Majska župa!

II. Ograda oko crkve

Ona ograda kojom je župna crkva godine 1863. bila ogradjena, tečajem vremena posve se je oštetila, tako da sam bio prinuždeno narodu preporučiti da ove godine posve iznova novom daskom ogradi. Dne 1. ožujka molio sam obćinski ured, da se za to zauzme, te izbilja do 19. ožujka iste godine, bila je crkva po župljanih novom ogradom ogradjena. Da se lakše znade, čije je koje mjesto, razredjena su mjesta po kućnih brojevih svakoga sela. Od ceste pram Sračici zauzimlje Sračica i Maja, od čela (fronta): Maja i Prieka, od livade i pram školi Dolnjaki. Ravnorašćani nisu ništa kod crkve ogradili, nego su vratnice na groblju naredili. Tom zgodom načinjen je most kod župnikove livade iza crkve zbog vožnje siena.

III. Prokop ili šanac iza crkve

Mjeseca siečnja dana 5. po župljanih izkopan i zemlja izbačena pram crkvi, da voda nepravi kvara zidu i po tom da nebude vlažan zid. Bio je i prije šanac, ali sasvim plitak i čim je nješto više vode bilo razlievala se je voda po zemljištu cvrkvenom i dopirala do zida crkvenoga. Tom zgodom prokopan je i šanac kod župnikove livade

blizu župne kuće, naime zemljom Siečnja od ceste i zemljom župnika pokraj carske zemlje.

IV. Darovi župnoj crkvi

Godine 1877. dne 1. veljače dignut je od poreznog ureda dar od generalkomande od 200 for, što je lani ista darovala za popravak crkve.

- Prečastni gospodin **Franjo Huszar** kanonik zagrebački darovao je na moju molbu svotu od 50 forinti u ime popravka crkve sa prijaznim pismom.
- Družtvo za sveudiljno klanjanje presvetom olt. otajstvu poklonilo je na molbu ove godine župnoj crkvi liepu svečanu bielu kazulu sa štolom i manipulom, burzom i pallom. Osim toga darovalo je isto 3 korpolara i 6 purifikatorija.
- P. n. gospoja **Josipa Schneider** trgovkinja u Glini poklonila je na Ilinje dva liepa cvietnjaka s umjetnim cviećem, zatim dva sviećnjaka od stakla.

Živili darovatelji!

V. Altarija Tomić

Kao što je spomenuto u ovoj knjizi dobiveno je za 20 forinti državnih dionica, koje su bile kano misna zaklada: svota od 17 forinti i 36 n. Knjižica od teh novaca bila je kod preč. konzistorija, ali generalkomanda pisala je konzistoriju da se ta štedionička knjižica ima odpremiti crkvenom odboru u Maju. Na to je konzistorij preko generalkomande i kot. oblasti crk. odboru poslao knjigu, koja se nalazi u crkvenoj blagajni i na temelju koje župnik Majski diže od I. hrv. štedionice u Zagrebu kamate po 6% od naznačene svote.

VI. Altarija Štukić

Od 25 for 20 n poslati će se na isti način I. hrv. štedionici te je već ta svota od zadruge **Brkašića** i dobivena, a početkom godine 1878. biti će štedionička knjižica u crkvenoj blagajni.

Stanje blagajne crkvene bilo je svršetkom godine 1877. polog blagajničkoga dnevnika evo ovo:

U gotovu novcu	forinta	10
	novčića	65
U državn. obveznicam	forinta	
	novčića	
U privat. obveznicam	forinta	84
	novčića	
Tomić altarija	forinta	17
	novčića	36
Activa	forinta	
	novčića	
Ukupno	forinta	112
	novčića	1
Passiva	forinta	242
	novčića	
Opazka	Osim toga ima altarija od 25 for. koja dolazi u sliedećoj godini u račun	

VII. Trošak

Glavni bio je godine 1877. ovaj:

- za pokrivanje i popravak župne crkve dano **Levaru** i **Meduru** 1.165 for 51 n. ostala blagajna dužna istom poduzetnikom 242 forinta.
- Dano limaru za pravljenje krova od lima i tesarom za rogove 94 forinta
- Crkvene protokole uvezane kod knjigoveže za 12 for 80 n
- Ostale manje izdatke možeš u blagajničkom dnevniku vidjeti.

VIII. Dohodak

Glavni bio je na Antunovo ljetno i zimsko od ukupno 52 for. 65 n., za staru gradnju dobiveno 140 for 1 n itd.

IX. Groblje

Dne 23. i 27. ožujka ove godine posut je put na groblje s pieskom, sa strane jame očišćene, na jednom mjestu nov most napravljen, groblje dvaput od trave očišćeno, nove vratnice od Ravnorašćana naredjene, a zemljište za novo groblje još bolje izkrčeno i dano u najam za oranje.

X. Sajam u Maji

Buduć se je pokazalo da na dan Antunova, tj. dne 13. lipnja stranjskoga svieta ne dolazi u Maju, to je obćinski ured zamolio da se isti sajam u nedjelju po Antunovu obdržava. Visoka generalkomanda upitala je preko kot. oblasti župni ured, ima li isti što proti tomu. Ovaj odgovorio je da neima, te je vis. generalkomanda dozvolila, da se u nedjelju obdržava. Po tom imademo u Maji sliedeća 4 sajma:

1. na 3. nedjelju po uzkrsu
2. na nedjelju po Antunovu

3. na Ilinje
4. na nedjelju po Miholju

XI. Moralno stanje

Moralno stanje u župi bilo je ove godine posve dobro. Veći prekršaj nije se dogodio, gdjegdje malo kradje. Psovka se najvećma čuje oko jeseni, kad se s blagom kvar pravi. Gdjegdje se dogodilo da se nedjeljom konoplja pukala i sieno sušilo. Polazak u crkvu bio je prilično dobar, osobito u korizmi i u adventu. Ženska mladež hvalevriedno je polazila službu božju i kršćanski nauk, voljno se učila pjevanje te to mi je bila najugodnija dužnost i služba s njom boraviti. Mužka mladež nije toli revna bila. Izpovied uzkrsnu obavili su takorekuć svi te da pustim na volju izpovjednika izabrati, pozvao sam po običaju dosadanjih godina braću kotara Glinskoga na dan sv. Josipa da dodju izpovjedati, te su i došli. Polazak u školu bio je sriednji tj. polazilo jih je oko 50 učionu.

XII. Stanje duša

Dne 31. prosinca 1877. ovo je stanje duša: za 12 više je rodjeno nego umrlo; medju rodjenimi bili su i trojci od **Antuna** i **Eve Vujnovića** iz Dolnjaka. Pred ovim putem posljednji put bili su trojci godine 1799. Diete nezakonito jedno je rodjeno. Izvanrednih bolesti nije nikakovih bilo.

XIII. Materijalno stanje

Odkad su diobe mah preotele, narod pada u imovini. Gdje su pred 30 godina bile kuće na glasu kano bogate, tu sad vlada siromaštvo. Rodilo je ove godine sve prilično; mnogo bolje nego lani, jedino šljiva nije bilo niti za jelo.

XIV. Skupština svećenika kotara Glinskoga

Korona bila je ove godine obdržavana u Maji dne 25 lipnja. Nijedan od braće nije manjkao: svi su došli. Ponajprije bila je čitana po dom. župniku sv. misa, kojoj je prisustvovala i školska mladež; zatim po predsjedničtvom preč. g. **Fetzera** zač. kanonika i vicearhidjakona obdržana je u župnom stanu sjednica. U sjednici urgiralo se je izdavanje diecezanskog katekizma, umoljeno da se povisi za svakoga gosta prigodom svečanosti crkvenih od 50 n. na 2 forinta da se izplati iz crkvene blagajne. Ovo posljednje nije po preč. konzistoriju odobreno, a glede katekizma odgovoreno, da će naskoro izići. Poslje sjednice zabaviše se braća u prijateljskom razgovoru kod dom. župnika, koj jih je gostoljubivo pogostio.

XV. Povjest župe Majske

Dne 4. listopada o. g. dao sam u Katoličkom listu naštampati kratku povjest župe Majske, te sam dao taj izvadak i napose naštampati i razdielio medju župljane, koji umiju čitati i podao drugim, koji se takvim crtami zanimaju. Jedan takav otisak imadeš na početku ove knjige; jer taj izvadak i kest izvadjen iz ovoga spisa.

XVI. Pregledanje crkvene blagajne

Bilo je ove godine po g. **Gjuri Stipetiću** c. k. kapetanu, koj je pridieljen kod vis. generalkomande odjel bogoštovje; to je isti izjavio i pred crkvenim odborom i pred kotarskom oblasti, da je sve u najljepšem redu i da manipulacija bila uzorna. Isti gospodin putuje cielom Krajinom, da vidi kako se obdržava novi zakon o crkvenih odborih, i da se osvjedoči o gdjekojih nedostatcih koji bi se mogli dogoditi s upravom crkvenoga imetka.

XVII. Haulikova zaklada

Pokojni stožernik i nadbiskup zagrebački **Juraj Haulik** ostavio je zakladu za siromašne i čestite djevojke resp. zaručnice. Prem prošaste godine nije nijedna dobila ni ove godine, to ću spomenuti na ovom mjestu one, koje su dobile odkad sam ja u ovoj župi, jer prije u prvom dielu nisam toga spomenuo.

Godine 1872. dobila je djevojka **Ana Zebić** iz Maje, udata te godine za **Pilipa Tusića** iz Sračice.

Godine 1874. dobila je djevojka **Kata Matiević** iz Dolnjaka, udata za **Luku Klarića** u Dolnjacih.

Žalosno je da ne ima pravog reda u dieljenju tih novaca, nit se znade, kada na koju župu padne red. I nedieli se uvjek posve jednaka svota. Posljedni put dano je godine 1874. svota od 25 for. 25 novč. u srebru.

XVIII. Župnikov stan

Župnikov stan popravljen je ove godine krov i nevaljani criep. S novim izmienjen i to u jesen, kao što možeš vidjeti u našastaru župnoga stana.

XIX. Ograda

Ograda oko župnikove bašče naredjena je posve nova, ogradila su 4 sela: Maja, Sračica, Dolnjaki i Prieka, dogradjeno je dne 12. svibnja o. g. i to po kućevnih brojevih redom kao i ograda kod crkve da svaki znade i u buduće za svoje mjesto.

XX. Obala

Obala kod župnikove bašče. Da potok Maja sve većma nedere župnikovoga zemljišta, to je umoljen obćinski ured, da dade župljanom nalog da udare u vodu kolje i da vodu odbiju od bašče. To je i učinjeno, te je zato obćinskom uredu i priznanje pohvalno odpremljeno.

XXI. Vinograd

Sve kolje koj je od staroga plota preostalo, dao sam o svojoj brigi uravnati i u vinograd odvesti, te se može sada kazati da je sav vinograd nakoljen, dočim kad sam došao nije bilo niti jednoga kolca.

XXII. Zemljište za kolarovom kućom

Buduć da župnik Majski neima nikakove koristi od zemljišta iza kuće kolara, nego dapače i kvar, te s razloga što već njeki i tvrdili da to nije župnikova, to sam ja na zemlju izvadka iz gruntovničke knjige dne 27. srpnja o. g. umolio preč. duh. stol da se to zemljište proda, a dobiveni novac da se ukamati dotle, dok se ne dobije drugi komad, koj će od koristi župniku biti.

XXIII. Izvadak zemljišta župnika i crkve iz gruntovnice

U našastaru župne crkve i župnog stana imade doduše pobilježeno glede zemljišta što župniku i crkvi spada. Ali da župnik Majski bude imao pri ruci uviek izvadak iz gruntovnice, to sam se ove godine pobrinuo, da dobijem izvadak po katastarskom sudu potvrdjeno, koj ima svagdje pravu valjanost, taj se izvadak čuva u svežčiću medju inventarnim spisi. Isto tako dobavljena je ove godine i osnova (plan) zemljišta koje spada na crkvu, groblje i župnika.

XXIV. Obćinski narez

Obćina je zahtievala da župnik Majski plaća kao što i svi drugi obćinari narez obćinski od izravnog poreza. Buduć se meni ta stvar činila dvojbena, to sam upitao kot. oblast, imadem li ja plaćati obćinski narez, i bude odgovoreno da neima.

XXV. Ukonačivanje vojnika

Glasalo se je da će vojnici biti namješteni u Maji, to je obć. ured bio odredio i za župnika. Kad sam to dočuo javio sam kotarskoj oblasti, da po mom mnijenju župnik nemora držati vojnika. Kot oblast odgovorila da izbilja župnik nije dužan držati vojnika.

XXVI. Poboljšanje svećeničke plaće u Krajini.

U lanjskoj skuptštini kotara glinskoga, zaključeno je jednoglasno zamoliti visoku oblast, da ista izhodi na najvišjem mjestu poboljšanje materialnog stanja kod krajiškoga svećenstva. Na to je odgovorio duhovni stol, da iz toga neima ništa.

XXVII. Službenici u župi Majskoj

Ove godine službovali su u Maji sliedeći

- **Mišo Štrk**, načelnik čijom brigom i trudom načinjen je posve novi most na Maji, koj spaja Maju i Sračicu. Njem se imade zahvaliti, da je ograda oko crkve, oko župnikove i učiteljeve bašće ove godine načinjena, kao i to da su župljani uvjek u redu obavljali rabotu i podvoz kod pokrivanja i popravaka župne crkve i svih radnja koje su smierale na dobro obćine i župe. Slava mu!

- Bilježnik je bio **Adalbert Jochman**, koj je osobito mnogo brige pokazao kod razprostranjivanja groblja i dotičnoga puta, kao i kod mjerenja za ogradu.
- Učitelj **Franjo Deželić**, koji je bezplatno pjevao u župnoj crkvi svake nedjelje i blagdana.
- Crkveni odbornici bili su: **Ivan** i **Ilija Kvakić** iz Sračice, braća, koji su svakom zgodom pokazali da jim je stalo za napredak i boljak župne crkve.
- Zvonari: **Nikola Pavlaković** i **Ilija Malović**, koji su svoju službu dobro obavljali.

I tako ti mili nasljedniće nacrtah, što se je sve uradilo ove godine. Znam da ćete u kasnijih godinah mnoga ova viest zanimati, a gdjekoja i od koristi biti. Kad uzčitaš ove viesti u ovoj knjizi, nemoj takodjer zaboraviti na knjigu dopisa i odpisa u kojoj ćeš mnogu stvar, koju ovjde ukratko spomenuh, naći mnogo obširnije a i drugi zapisnici biti će ti od koristi.

Svršismo eto ovu godinu sretno i zadovoljno. Bože dragi! Udieli nam tvoju svemoguću milost za buduću godinu sretno započnemo, a još sretnije dovršimo.

U Maji 31. prosinca 1877.

Pavao Leber župnik

Ljetopis za godinu 1878.

I. Religiozno moralno stanje

Uzkrsnu ispovjed obavili su takorekuć svi malom iznimkom na dan sv. Josipa bili su pozvani susjedni župnici da se more svaki župljanin pred onim svećenikom izpovjediti pred kim ga je volja. Osim toga tečajem godine mnogi su se izvovjedali po više puta, kao na dan sv. Antunu, na dan sv. Blaža, na Duhove, na sv. Ivana Krstitelja, na blagdane bl. dj. Marije.

Polazak k sv. misi bio je revan, osobito od sela Sračice i Dolnjaka. U jesen bio je slabiji polazak. K zornicam grnuo je sviet u velikom broju. Po svaki dan narod neide u crkvu, k večernji išla je mladež hvalevriedno, a na križni put i odrasli. U druge župe išli su samo na proštenje u Solinu 6. kolovoza i u Topusko na Vidovo, a što je žalostno takodjer i k sv. Petki kod Buzete. Iz svih sila nastojim dokinut to pohadjanje koje se je od davnoga vremena uobičajilo, ali neide mi za rukom.

Psovka se je uobičajla i ugnjezdila kao svud po Hrvatskoj a što je najžalostnije djeca od 6-7 godina psuju kao stari.

Kradja veća nije se dogodila, ali male stvari se kradu i kvar u polju hotimice pravi. Prem je godina pićem rodna bila nije se nikakav javni škandal po pijanstvu dogodio. Medju ukućani većinom ne vlada sloga kao što bi morala biti. Blagoslov kuća obavio sam po svih selih i svuda našao red i čistoću. Malo je koja kuća, gdje ne bi bilo razpelo ili slika. Svečanim načinom blagoslovljena je kuća **Ivana Bilice** u Priekoj dne 2. siečnja 1878. Tko je bio težko bolestan svaki se je izpovjedio. Mladež je hvalevriedno polazila kršćanski nauk, osobito iz sela Dolnjaki i iz sela Sračice, te je zato i bio napredak sjajan iz kršć. nauka i iz pjevanja. Navesti ću ovdje tudje rieči, a ne svoje koje je rieči napisao u Katoličkom listu g. župnik Solinski **Janko Batušić** u broju 32 o. g. Evo što izmedju ostaloga piše: "Radostno bilježim što nam se je dopalo onaj dan (na Ilinje) u Maji. Poslje svečane poldanice koju je služio kotarski vicearhidjakon bio je formalni izpit iz kršćanskoga nauka, kojemu su prisustvovali mnogi roditelji i njekoji svećenici. Župnik domaći, mlad uredan i revan svećenik predade preč. g. vicearhidjakonu liepo uredjen popis mladeži te ovaj pozivao redom djevojke (dječaki nam žalibože sasvim slabo u obće kršć. nauk polaze), koje su liepo i čedno na sva pitanja odgovarale dapače iste u stihovih sastavljene molitvice jutarnje, večernje prije jela i poslje jeta te za pojedine dielove sv. mise na izust moliti i pjevati znale. Godi to srcu svećeničkom i roditeljskomu a kamo li ne duh pastiru, komu mladjahne ovčice obraz osvjetliše" itd. Naveo sam tudje mnijenje o napredku iz kršć. nauka.

Na svršetku ove godine razposlan je po duhovnom stolu novi katekizam za porabu crkvenu. Ovdje mi je glede njega spomenuti da je preobširan a sada ću nješto reći što sam napisao ove godine glede katekizma u Kat. listu br 48 str 412: "... Po mom mnienju nije dobro da se jednoj jedincatoj osobi povjeri sastavljanje knjige koja će imati služiti cieloj biskupiji ili morda dvima trima biskupijama. Zašto nebi bilo pozvano na izradbu takve knjige više svećenika i iz raznih biskupija. S diecezanskim katekizmom služit će se najviše vanjsko svećenstvo, zašto u suradnju nebi bili pozvani stariji i izkusniji svećenici koji poznaju potrebe naroda. Što bi takov odbor izradio, trebalo bi prije predati putem novina neka sve svećenstvo pojedina poglavlja razmotri i svoje opazke primetne. Odbor bi tada te opazke uvažio ili zabacio i onda bi tekar imalo djelo pod tisak doći. Onda bi se mogao čovjek nadati valjanu djelu. Pred dvie tri godine bio je glede katekizma jedan svećenik iz petrinjskog kotara predložio, neka bi ga

sastavio odbor, sastojeći takodjer iz članova vanjskoga svećenstva. Zašto taj predlog nije bio uvažen meni je nepoznato. Nije bolje niti sa školskim katekizmi, eto opet dobismo novi, koj se znatno razlikuje od prijašnjega, a to je po katehetu i po mladež težko. Jedva priučiš djecu na nješto, eto moraš opet prekrenuti. I u molitvah ima svaki čas promjena. Uzmite njekoliko krvatskih molitvenika i katekizama, pa ćete na veliko svoje čudo moći, kako se u najglavnijih molitva glede reda i izbora rieči neslažu. Nije li to Bogu plakati da svakih deset godina milog Spasitelja drugim imenom zovemo, kao da se on mienja, ako se mi mienjamo. Zvali smo ga najprije Jezuš Kristuš, zatim Iesus Kristus, onda Isus Krst, kasnije Isukrst, sada Isus Krist, a za 10 godina zvati će ga opet morda Isus Hrist. Netreba da uvjek novotarimo, nego treba jedanput uglaviti pa kod onog ostati..." U istom članku govorio sam i o ritualu i o blagoslovu kuća, al ovdje toga neuvršćujem; jer strogo uzeto nespada amo, a koj nasljednik bude imao volju čitati o tom moći će u Katoličkom listu naći.

II. Korona

Skupština kotara glinskoga obdržana je ove godine u Glini dne 25. lipnja u župnom stanu. Skupština je molila neka bi prigodom svečanosti crkvenih za potvrdu na svakog svećenika pripadalo domaćem župniku 2 forinta; konzistorij je dopustio da se može iz crkvene kase za svaku osobu uzeti 1 forint. Trećinu koju je molila skupština da je dade od crkvenih dohodaka, nije mogao konzistorij dozvoliti.

III. Imovina crkv. blagajne

Po blagajničkom dnevniku bilo je stanje blagajne 31. 12. 1878. ovo:

1. U gotom novcu bilo je	70 for. 50 n.
2. U osebnih obveznicah	61 for. 50 n.
3. Župnička zemljištna zaklada	51 for.
4. Misne zaklade (altarije)	42 for. 56 n.

Ovdje imam opaziti da crkva nije niti novčića nikomu dužna, lanjski dug od 242 forinta pokriven je većom stranom darom od generalkomende (200 for.), vidi blagajnički dnevnik.

IV. Darovi župnoj crkvi

Najznatniji dar, koj je župnoj crkvi ove godine prispio jeste dar od generalkomande u iznosu od 200 forinti i to na molbu crkvenog odbora u Maji. Zatim je prečastni konzistorij na molbu crkvenog odbora poklonio za nabavu krstionice 50 forinti. Selo Dolnjaki dalo je 9 forinti od prodane stražarne. Gospoja Josipa Schneider poklonila je dvie posude za cvieće, a na Antunovo ljetno i zimsko darovali su župljani u živežu i u voštanih sviećah.

V. Radnja kod župne crkve

Buduć je lani poduzeto popravljanje crkve u velikom i isto dokončano, to ove godine nije se ništa povećega poduzelo. U sakristiji za pranje ruku kupljen je lavatorij, za koji je već davno konzistorij naložio da se nabavi. Bakrena posuda za krstnu sv. vodu i drugi bakreni kotlić popravljeni su. Topovi su popravljeni i jedan prozor.

VI. Stanje duša godine 1878.

U župi Majskoj bilo je 31. prosinca 1878. mužkih 644 i 615 ženskih. Ukupno 1.259. Rodjeno je 73, a umrlo 29, dakle prirast za 44 duše. Izvanrednih bolesti nije bilo.

VII. Učiona u Maji

Polazak učenika u mjestnu učionu bio je srednji, pohadjalo je tečajem godine 52 učenika učionu, od kojih su svi vjere katoličke izuzam 2 pravoslavna. U opetovnicu nije bio dobar polazak. Roditelji nisu ni najmanje zauzeti za učionu. Učiona Majska platila je ove godine 50 forinti kano utemeljitelj literarnog družtva Matice hrvatske i 10 for. kano član družtva sv. Jeronima. Ti su novci uzeti od globe, koja je naplaćena od roditelja, koji nisu marljivo svoju djecu u učionu slali.

VIII. Materijalno stanje u župi Majskoj

Godine 1878. biti će radostna uspomena po sve koji budu dulje živili, jer te je godine sve rodilo da se bolje nemore željeti. Bilo je pšenice, ječma, raži, kuruza, grožđja i drugog voća u obilju, a šljiva toliko da nitko nepamti da je ikad toliko bilo. Ostalo je šljiva puno nepobrano nit se je imalo u što pobrati, rakija se je pekla i po Božiću. Granje od šljiva sve se je izprekidalo od roda i nije nade da će nam šljive naskoro roditi. Ova godina bila je sretna i blagoslovljena.

IX. Župničke zemlje

Premda u našastaru od svake godine bilježim promjene u imovini župnika Majskog, to ne mogu propustiti da i ovdje ne napomenem što se je vašnoga dogodilo. Zemljište župnikovo kod kuće **Marka Džakule** sljedbenika grčkoizt. vjeroizpovjedi koj si je tu zemlju tečajem vremena počeo prisvajati, prodao je crkv. odbor dne 26. ožujka o. g. spomenutu zemlju III. razreda od 1.876 hvati u obćinskoj pisarni na javnoj dražbi usljed izhodjene prije dozvole od preč. konzistorija i od generalkomande za svotu od 51 for. ovomjestnom posjedniku **Mihajlu Štrku**, koj se novac vodi u računu kano zemljišna zaklada župnika Majskog, od koje glavnice bere župnik Majski kamate. Obširno o toj cieloj stvari čitaj u knjizi dopisa i odpisa.

Ove godine zasadjen je oko ciele župnikove bašče glogić da s vremenom postane živica i da nebude trebalo s daskami ogradjivati.

Vinograd sam dao svojim troškom prazna mjesta zasaditi, živicu urediti i puteve popraviti, a uz to i kolja privezao.

X. Župnikov stan, staja itd.

Dne 17. siečnja o. g. upravio sam molbu na generalkomandu, neka bi se župniku Majskom nova štala naredila i to na trošak carski. Generalkomanda nije na to ništa odgovorila, zato sam opet istu molbenicu ponovio. Generalkomanda poslala je na to mjernika iz Petrinje g. **Zufalla**, koj je zapisnik uzeo vrhu gradjenja nove štale ujedno sa troškovnikom.

Konačno riešenje nije još stiglo. Na župnom stanju nije se nikakav znatniji popravak obavio.

XI. Župnička kongrua

Mjeseca prosinca upravuio je jedan svećenik iz senjske biskupije otvoreno pismo na preuz. g. **Filipovića** da stanje krajiškog svećenstva u senjskoj biskupiji popravi. Ja sam u odboru preporučio takodjer svećenstvo okružja banskoga.

XII. Službenici u župi Majskoj

- Načelnik obćine Majske bio je **Mišo Štrk** koj je na korist župne crkve svuda na ruku išao.
- Bilježnik je bio početkom **Mijo Trkulja**, a na svršetku **Simo Čačić**.
- Učitelj na učioni bio je **Franjo Deželić**, koj je uz svoju učiteljsku službu takodjer u župnoj crkvi bezplatno pjevao.
- Crkveni odbornici bili su **Ivan Kvakić** i **Ilija Kvakić**, braća, koji su hvalevriedno o boljku crkve nastojali.
- Zvonari bili su **Ilija Malović** i **Nikola Pavlaković**, koji su svoju službu točno vršili.

XIII. Haulikova zaklada

Okružna oblast u Petrinji poslala je pregled, kada svaka župa u okružju banskom ima pravo da zaručnica dobije novca iz Haulikove zaklade. Iz toga pregleda vidi se, da u 15 godina župa Majska dobije 4 puta. Prošlih 15 godina dobiveno je za vrieme župnika Mračića god. 1866. i 1867. Z moje vrieme dobiveno je god. 1872. i 1874. i to 1872. zaručnica **Ana Zebić** udata za **Tusića**, godine 1874. **Kata Matiević** udata za **Luku Klarića**. Ovaj izkaz imaš u knjizi dopisa i odpisa. Taj je izkaz dobro došao, jer do sada su dodijavali župniku svake godine i mislili su župljani da se svake godine dobiva. Budućih 15 godina dobiti će se godine 1881., 1882., 1887. i 1889.

XIV. Matice u hrvatskom jeziku

Glavno zapovjedničtvo u Zagrebu u sporazumku s prečastnim duhovnim stolom u Zagrebu odredilo je da se počam od 1. siečnja 1878. vode matice u hrvatskom jeziku i to u 2 primjerka, jedan za

župni ured (župnu crkvu) a drugi za političnu oblast. Ovaj drugi primjerak za političnu oblast ima se na svršetku svake godine kotarskoj oblasti poslati.

XV. Doček preuz. g. bar. Franje Filipovića

Dne 3. svibnja o. g. u ½9 sati u jutro oglase crkveni mužari s "gradine" da je Njegova Preuzvišenost barun **Franjo Filipović** upravitelj Krajine stupio u obćinu Majsku na Bručinskom mostu, putujuć iz Gline. Žiteljstvo obćine Majske, zastupstvo obćine Majske i honoracije dočekaju visokoga gosta na cesti kod Majskoga mosta. Kad je Nj. Preuzvišenost sišla s kola, pozdravi ga u ime ciele obćine Majske župnik Majski *(P.L.)* sa sliedećim govorom: Preuzvišeni gospodine! Kao što se veseli zahvalno diete, kad ugleda iza dugoga odsuća častni obraz svoga roditelja, tako je i nam srce veselo kad motrimo čestito lice Vaše Preuzvišenosti. Gode nam ovi proljetni dani gledajući kako usjevi liepo napreduju, te se kraj tih dana nadamo liepoj i obilnoj ljetini. Motreći pred sobom Preuzvišenost Vašu, uzdamo se, da će došašćem iste naša domovina liep plod dočekati. Zato žitelji Majske obćine pozdravljaju ovim na moja usta Preuzvišenost Vašu iskrenom dobrodošlicom, čuvstvom počitanja i privrženosti, te se predaju sasvim u otčinsku ljubav i visoku zaštitu Vašega plemenitoga srca. U ljetopisu ove obćine biti će zlatnim slovi ubilježeno današnji dan, koj nam je osvanuo i sreću donio, da se i mi ponosimo previšnjim posjetom, te ćemo u svom srcu željeti i Providnost moliti, da dani Vaše Preuzvišenosti na kormilu naše drage domovine bude po nas i po naše potomstvo od trajne koristi. Gledajući u Preuzvišenost vašu kao da gledam sjajno lice Njeg. Vel. cara i kralja, te zato u svojoj podaničkoj vjernosti velimo: Bog poživi Njeg. Veličanstvo cara i kralja **Franju Josipa**, Bog poživi Njeg. Preuzvišenost baruna **Franju Filipovića**, Bog uzdrži i blagoslovi našu milu hrvatsku majku domovinu. Živio!"

Na tom govoru zahvali se visoki gospodin najljubeznije. Iza toga podje u obćinski ured, zatim u župnu crkvu koja mu se dopala, onda u učionu. Iza toga primio je razne molbenice, podučio narod na štednju, i tada ostavio kod svih najljepšu uspomenu. Gruvanje topova odptari ga dalje. Bivši u župnoj crkvi izjavi da je uslišao molbu crkv. odbora, te da je odredio crkvi podporu od 200 forinti, za pokriće duga glede popravka crkve.

XVI. Tužba proti Kovarbašiću

Na strani 31 ove knjige spomenuto je da je za vrieme župnikovanja **Marka Mračića** uzeto 100 for. iz crkvene blagajne i da su ti novci dani njekom orguljaru **Matscheku** kano kapara za orgulje, a on s tim novci pobjegao. Originalna namira je nadjena i pod nju podpisan bivši upravitelj satnije **Adam Kovarbašić**, a nije podpisan niti tadanji župnik niti crkveni tutor. Crkveni odbor kušao je na mirni način g. Kovarbašića nagovoriti da štetu crkvi nadomjesti. Kad on toga nije htio, kušalo se službenim putem preko kotarske oblasti. Ali ni to nije hasnilo, zato je tužen pred sud.

Kotarski sud u Glini odedio je ročište na 19. srpnja o. g.; ali odvjetnik **Pauković** nije došao. G. Kovarbašić molio je iznova ročište. Sud je odredio na dan 15. studenog, ali ni na taj dan nije došao odvjetnik kano zastupnik Kovarbašiću. Obadva puta odsudjen je Kovarbašić; ali on opet traži po 3. put ročište, i to mu je dozvoljeno na dan 7. veljače g. 1879. Kako će stvar izpasti gledaj u sliedećoj godini, a obširnije ob ovoj stvari čitaj j knjizi dopisa i odpisa.

XVII. Obćinski narez na kongruu

Obćinski narez odmjerivao se je na izravni porez. Kod katoličkih župljana uračunana je kongrua u izravan porez a kod grčko-iztočnih nije, Odatle sliedi da su katolici plaćali obćinski narez i od kongrue a grčko-iztočni nisu; i to počam od godine 1872. Zato sam ja pisao kotarskoj oblasti neka naloži uredom da taj novac vrate u crkvenu blagajnu kano zakladu za popravak župnog stana. Kotarska oblast odbila je taj zahtjev, zato sam ja rekurirao na generalnkomandu. Riešenje do svršetka ove godine nije stiglo. Moći ćeš naći u sliedećoj godini. Obširnije čitaj u knjizi dopisa i odpisa.

XVIII. Ostale znamenitosti

1. Dne 7. veljače umro je sv. otac papa **Pio IX**, 14 i. m. bio je svečano pokopan
2. Dne 18. veljače sastali se kardinali medju njimi i zagrebački **Josip Mihalović**, svega skupa 61 u Rimu da izaberu papu. Već 20 veljače izabran je kardinal Pecci pod imenom **Leona XIII**. 3 ožujka bio je novi sv. otac okrunjen.
3. Austrija je osvojila ove godine Bosnu; dne 19. kolovoza unišla je vojska u sarajevo pod generalom hrvatskim **Josipom Filipovićem**. Vojnika iz Majske župe bilo je do 30, koji su bili u Bosni. Jedan je poginuo kod Sarajeva po imenu **Ilija Tomičić**.
4. U blizini Majskoj kod sela Buzete u šumi Prolom i u Gvozdnoj bila su 3 hajduka po imenu 1) **Budić** 2) **Šiš-Grubor**, 3) **Beronja**, koji su mnoga zla djela počinili. Četvoricu su ubili i jednog ranili iz obćine Majske, Mnogi su jim morali novca dati; iz župe Majske morala je zadruga **Ančić** iz Dolnjaka br 14 gospodara **Luku**, kog su bili uhvatili, odkupiti za 270 forinti. Strah je veliki vladao u cieloj okolici. Nisu uhvaćeni jer se nije poglavarstvo zauzelo.

5. U selu "Velikom Gracu", koje je njekad bilo imanje Kaptola zagrebačlkoga našao sam u grčko-iztočnoj crkvi nadpis na kamenu: *Captm Zagra fieri fec. 1548 7. Septmbry.*. Obširnije o tom napisao sam u Katoličkom listu br 18. od 1878. god.

6. Ove godine počele su djevojke nositi vience od cvieća na glavi. Prije toga nije bilo. Dosad su vience nosile mlade udate žene, kojim to nedolikuje; prem i sada nose i mlade udate.

Toliko ti mili nasljedniće nacrtah u kratko sve što je bilo vriedno zabilježiti za godinu 1878. Bog dao bilo ti to na ugodnu zabavu a u gdječem na pouku u ravnanje.

Sretno svrših ovu godinu, Bog mi dao i buduću.

U Maji 31. prosinac 1878.

P. Leber
župnik

Ljetopis za godinu 1879.

I. Religiozno moralno stanje

Religiozno moralno stanje bilo je ove godine povoljno. Uzkrsna izpovjed i pričest obavljena je skoro po svih. Glavni dan za uzkrsnu izpovjed bio je dan sv. Josipa na koj dan došli su i svećenici iz kotara. Osim toga izpovjedali su se njeki župljani tečajem godine n. p. na posvetilo, na dan sv. Antuna na dan sv Ilije, na dan sv. Ivana Glavosjeka, na blagdane bl. dj. Marije, u adventu itd. polazak k sv. misi bio je na nedjelje i blagdane povoljan, osobito marljivi u pohadjanju crkce bili župljani iz Sračice i Dolnjaka. Na večernju bio je polazak slab izkazan na velike blagdane. Na proštenja u druge crkve nije išao narod u tolikom broju kao dosadanjih godina. Svaki bolestnik izpovjedio se je. Blagoslov kuća obavljen je u svih selih po božiću. Narod tom zgodom dočekao je župnika u najboljem redu. Na kršćanski nauk pohadjala je mladež ženskoga spola hvalevriedno osobito iz sela Dolnjaka i iz Sračice. U priležništvu žive samo dvojica. Psovki je odan narod jako, a što je žalostno i djeca psuju kao i stari. Narod med sobom nije složan i više puta želi jedan drugom nesreću, a gdje koj put mu i učini.

II. Stanje crkvene blagajne

Stanje crkvene blagajne bilo je na temelju dnevnika svršetkom godine ovo: u gotovom novcu 12 for. u privatnih obveznicah 52 for 50 n., altarije 42 f. 56 n, zemljištna zaklada 51 for, ukupno 158 for 6 n.

III. Krstionica

Nabavljena je za crkvu liepa krstionica iz Zagreba za 70 forinti, te je na dan sv. Ilije po vicearhidjakonu svečanim načinom uz azistenciju blagoslovljena.

IV. Stanje duša

Stanje duša bilo je svršetkom godine 1.288 duša. Rodjeno je ukupno 65 a umrlo 36. Izvanrednih bolesti nije bilo.

V. Polazak u učionicu

Polazak u učionicu bio je slab, roditelji nerado šalju djecu u školu. Redovito išlo je u školu 40 učenika.

VI. Materijalno stanje

Materijalno stanje nije bilo povoljno. Kruha jedva je toliko dobiveno da će drugoga moći dočekati a tko bude zbog poreza i inih potrebština morao prodavati žitak, taj će u proljeće i u ljeto stradavati. Šljive nije bilo niti za jesti, niti drugo voće nije rodilo, jedino vinogradi i prilično su rodili, a vino je tako dobro da ga tako dobrog skoro nije bilo, more se prispodobiti s godinom 1834. kad je takodjer izvrstno bilo. Niti u bašći nije rodilo zbog velike suše.

VII. Psovka

Svećenstvo se tuži god. 1837. da su psovke medju narodom jako zavladale, i to ne samo kod odraslih nego i kod djece. To isto ponavlja se i u konferencijah poimence godine 1838., 1844., 1862., 1866. Tuži se svećenstvo da su za psovke mnogo krivi i službenici, koji kod vježbe (muštre) psuju te se od njih vojnici nauče.

VIII. Nedjelje i blagdani

Nedjelje i blagdani nesvetkuju se, vojnici dozivaju se u službu tim se zanemaruje kršćanski nauk i sv. misa. Umoljavaju se neka bi se opet proglasila najvišja zapovjed glede svetkovanja blagdana od 15. prosinca 1772. br. 1419.

IX. Ritual

Ritual, koji je god 1796. nemore se više u knjižari dobiti, a neodgovara niti duhu vremena, umoljava se da se novi izdade.

X. Polnočka

Neka bi se polnočka na Božić dokinula, kao što je to po drugih zemljah, jer na taj dan dogadjaju se velike sablazni u crkvi i pred crkvom. Ljudi dodju pijani pa se u crkvi smiju, viču, a gdjekoj put i potuku, a ako se vojničtvo u pomoć pozove, onda još veći nemir prouzroči.

XI. Svatovi i pijanstvo

Svećenstvo 1863. jadikuje da narod prigodom svatova u pijanstvu i u jelu puno potroši i materijalno strada.

XII. Groblje

Svećenstvo opaža da se groblja u velikom neredu nalaze i moli liek kod politične oblasti.

XIII. Crkveni odbori

Godine 1877. izižla je naredba da imade crkveni odbor sa crkvenom imovinom upravljati i pita svećenstvo je li to učinjeno u sporazumku s duhovnom oblasti, i to pitanje ponavlja 1879. godine.

XIV. Molba za poboljšanje materijalnog stanja

Svećenstvo kotara Glinskoga moli počam od god. 1839. do god. 1880. da mu se poboljša materijalno stanje. Plaću da dobiva anticipando, da drva dobiva bezplatno, a da se stanovi župni svake godine popravljaju, jer ovako propadaju. Vriedno je i to spomenuti da je župnik Gorski god. 1847. u konferenciji javio, kako mu je vojno ministarstvo dozvolilo gradnju novog župnog stana, ali politička oblast, tom se je protivila.

XVI. Oporuka

Svećenici misle, da svećenik imade u oporuci pravo s knigami odrediti, kao i s drugom imovinom.

XVII. Osiguranje proti požara

Svećenstvo kotara Glinskoga misli da bi najbolje bilo, kad bi crkve proti požaru bile osigurane po patronu, a župni stanovi po crkvenoj obćini.

Godina 1880.

I. Stanje crkvene blagajne

Stanje crkvene blagajne bilo je ovo: U gotovom 49 for. 67 n, u privatnih obveznicah 52 for. 50 n, altarije 42 for 56. zemljištne zaklade 51 for.

II. Obćinski namet

Dne 7. prosinca 1878. obratio sam se na kot. oblast u Glini da dade nalog obćini Majskoj neka novac što je ukupljen kano obćinski namet na župnu kongruu, vrati crkvenom odboru za popravak župnog stana. Preplaćeni namet iznaša 323 for. 95 n za obćinu Maju, za Glinu 21 for 62 n. Poslje dugotrajnoga viećanja i pisanja zaključilo je obćinsko vieće da će tu svotu god 1881. platiti.

III. Staja kod župnoga stana

Dne 17. siečnja 1878. upravio sam molbu na vis. generalkomandu, da dade podporu za gradnju štale. Generalkomanda pod br. 4209 od 14.6.1879. odgovorila je da nemore toga učiniti. Na to sam ja na preč. konzistorij upravio molbu, neka bi isti preporučio moju molbu, što je takodjer i učinio. Ali generalkomanda nije se obazirala na molbu, nego je naložila, da obćina ima trošak nositi. Konačno nije ova stavar još riešena.

IV. Korona

Korona je obdržavana ove godine u Solini 23. rujna. Tom prilikom čitano je imenovanje glinskog župnika g. **Matiša** za podarhidjakona a župnika Majskoga za kotarskoga bilježnika.

V. Popravak žup. crkve i zgrada

Generalkomanda pod br. 499 od 25.4. i. g. izdaje nalog na kot. oblast da se crkve neimaju nadati podpor od cara.

VI. Potres

Dne 9. studenog o. g. bio je u Maji veliki potres u ¾8 sati ujutro, uprav kada sam služio sv. misu. Zid je u crkvi jako popucao osobito na svodu.Ali najstrašnije osjetio se je potres u glavnom gradu Zagrebu gdje su nebrojene kuće jako stradale, osobito stolna crkva, zatim crkva franciskana, crkva sv. Marka idt. Zavladao je bio opći strah jer takova potresa nije nitko upamtio.

VII. Popis pučanstva

Zakonskim člankom 411. god. 1880. odredjeno je da se imade žiteljstvo u Hrvatskoj Slavoniji i vojnoj Krajini popisati, kao što je to po cielom carstvu. U tu svrhu bili su potrebni brojitelji za svako selo. Župnik Majski preuzeo je na se brojenje od sela Maje, Sračice, Dolnjaka i Prieke pod br. IX, X, XI na stranicama koje sliede naći ćeš pregled cieloga moga rada, koj je rad poslan napose i statističnom uredu u Zagrebu i tiskanice koje su za popis služile, naći ćeš pod br. 3 od god. 1881. medju spisi.

Pregled žiteljstva, zemljišta i stoke u župi Majskoj dne 31. prosinca 1880 za svaku kuću napose

Na sljedećih stranah zabilježiti ću svaku kuću pojedinoga sela, kako i koliko je bilo stanje duša, koliko je bio posjed u zemljištu i stanje marhe.

U opazki naznačene su zadruge, koje su tajno razdieljene. Ovo sam zato u ovu knjigu metnuo, da se tečajem vremena može znati, koja je zadruga napredovala, a koja nazadovala u imetku i u broju pučanstva, te koja je zadruga posve izumrla, a koja opet na novo prirasla. Danas ima u župi Majskoj zadruga koje su bile prije 50 godina na glasu kano imućne, a danas su najveća sirotinja. Tako s druge strane imade zadruga koje su sada dobro stojeće a pred 50 godina bile su siromašne.

Danas neima u župnom akrivu nigdje zabilježeno, kakvo je bilo stanje materijalno u župi Majskoj pred 20 ili više godina no po

pripoviedanju naroda bilo je puno bolje nego li danas. Zašto narod materijalno propada, naveo sam u ovoj knjizi, kamo upućujem dobrohotna čitatelja.

Uz to je u novije vrieme i veći porez i občinski namet. Ako bude narod materijalno u buduće propadao, kako je prošlih 20 godina, tada je za 20 godina ništa drugo nego sirotinja, ali uzdajmo se u Boga, u marljivost naroda i u domoljublje hrvatske inteligencije, da će sve na bolje krenuti.

Mili nasljedniće! Koj ćeš za 20 ili 30 godina prispodabljati materijalno sranje župe Majske onoga doba s ovim stanjem, koje sam zabilježio, Bog ti dao radost, da ti srce poskoći od veselja, kad ugledaš da je narod u svem napredovao.

SELO MAJA

kućni broj	ime zadruge ili kuće vlastnika	broj duša			posjed zemljišta		broj marhe				opazka
		muž.	žen.	ukupno	rali	hvati	konja	volova	krava	junadi	
1	Šipraga	4	6	10	20	465				2	Tajno razdielj. na 3 strane
2	Siečanj	3	2	5	9	1214	1	2	1		
3	Kosić	3	2	5	18	866	1		1		
4	Badrić		1	1	1		2		5		grč.izt.vjere – kovač
5	Bobeta	9	6	15	13	867		2			
6	Mazalović	4	6	10	23	147	2		1	2	
7	Marčinković	4	2	6	4	1048			1	2	
8	Milinić	4	6	10	21	190		2	3		Tajno razdielj. na 2 strane
9	Lončarić	6	6	12	12	1113			4	4	Tajno razdielj. na 3 strane
10	Mičija	9	9	18	45	1210	5	2	7		Tajno razdielj. na 2 strane
11	vacat (prazno)										
12	Brdarić	9	9	18	33	759	2	4	4		Tajno razdielj. na 3 strane
13	Tusić	8	7	15	16	55	2	2	4	2	
14	Perić	4	3	7	14	140			1		
15	Zebić	1	3	4	10	1080			1		
16	Brkašić	2	3	5	7	469					
17	Brkašić	6	6	12	16	773			2	1	Tajno razdielj. na 2 strane
18	Išek	3	3	6	7	528	1		1		
19	Rukavina	3	4	7	7	820					Tajno razdielj. na 2 strane
20	Pavić	3	4	7	9	284					Tajno razdielj. na 2 strane
21	Maurović	1	4	5	6	743			2		
22	Džakula		2	2		1010			1		
23	Šterk		1	1	1	453					
24	Občins. pisrna	1	2	3		886		2			
25	Občinska kuća										bivši magazin za žito
26	Šterk	4	2	6	15	242	2	2	5	3	
27	Buić	6	2	8	6	822					Tajno razdielj. na 2 strane
28	Rebrović	3	1	4	12	691	2		1		
29	Matiević	5	8	13	18	1071	2	2	3		Tajno razdielj. na 2 strane
30	Rebrović	4	3	7	9	1594	1	2	2		
31	Siečanj	3	2	5	10	480			1		
32	Peraković	2	2	4	15	1542	1	4	2	2	
33	Malović	2	3	5	1	1111			1		
34	Čiča	5	4	9	7	244					
35	Remeta	5	2	7	13	1298	1	2	1		
36	Lončarić	2	1	3	9	714			1		
37	Buić	4	4	8	7	1052			1	2	
38	Rebrović	4	4	8	10	406	2		3	2	
39	Tusić	7	6	13	10	194		2	2		
40	Marčinković	2	1	3	4	423	1		2	2	
	ukupno	**146**	**141**	**287**	**354**	**1504**	**28**	**28**	**66**	**24**	

SELO SRAČICA

kućni broj	ime zadruge ili kuće vlastnika	broj duša			posjed zemljišta		broj marhe				opazka
		muž.	žen.	ukupno	rali	hvati	konja	volova	krava	junadi	
1	**Davidović**	15	12	27	41	678	2	2	8	2	Tajno razdieljeni
2	**Davidović**	7	6	13	22	99		4	2	1	Tajno razdieljeni
3	**Davidović**	4	2	6	18	335	1	2		1	Tajno razdieljeni
4	**Tomčić**	11	12	23	33	740	2	2	5	2	Tajno razdieljeni
5	**Tomčić**	2	2	4	16	568		2	2	1	
6	**Kvakić**	8	4	12	16	153			1	1	Tajno razdieljeni
7	**Kvakić**	8	11	19	24	529	2	2	6	3	
8	**Vakat**										
9	**Liljevac**	1	4	5	14	267			1	1	
10	**Pavlaković**	8	14	22	9	1427			1	1	Tajno razdieljeni
11	**Siečanj**	2	4	6	13	1081				1	Tajno razdieljeni
12	**Taban**	4	7	11	19	53	1	2	2	3	
13	**Kvakić**	1	2	3	6	1591	1	1	2	2	
14	**Mrzlopoljac**	2	4	6	11	549					
15	**Kvakić**	3	7	10	28	870	2	2	3	2	
16	**Kvakić**	6	4	10		1412		2	1	1	
17	**Mladjenović**	1		1	16	626					
18	**Zebić**	4	2	6	8	931	1		2	2	Tajno razdieljeni
19	**Zebić**	5	5	10	12	607		2	3	2	
20	**Mladjenović**	3	3	6	9	861			2	1	
21	**Mladjenović**	3	3	6	17	1406	1	2	2	1	
22	**Lamza**	4	2	6	34	1182	2	2	4	3	
23	**Lamza**	6	3	9	14	67	1	2	2	2	
24	**Brkašić**	2	2	4	14	69					
25	**Brdarić**	4	4	8	31	522				4	
26	**Tusić**	5	8	13	13	4			1	2	Tajno razdieljeni
27	**Brkašić**	3	6	9	15	1449	2		1	1	Tajno razdieljeni
28	**Šurjača**	3	3	6	4	1581			1	1	
29	**Štrkov mlin**	1	1	2	2	13					
30	**Župni stan**	1	2	3	7	1404					
31	**Šumarov st.**	1	1	2	1	616					
32	**Učiona**	1	3	4	2	276					
33	**prazno**										
34	**Kvakić**	3	4	78	6	1094	1		1	1	
35	**Taban**	3	3	6	5	11					
36	**Kvakić**	3	2	5	6	1520	1	1			
37	**Lamza**	8	8	16	13	1065		2			Tajno razdieljeni
38	**Kvakić**	6	5	11	18	1155		1	2	2	
ukupno		**152**	**165**	**317**	**451**	**1032**	**22**	**35**	**65**	**44**	

SELO DOLNJAKI

kućni broj	ime zadruge ili kuće vlastnika	broj duša			posjed zemljišta		broj marhe				opazka
		muž.	žen.	ukupno	rali	hvati	konja	volova	krava	junadi	
1	**Jurković**	2	2	4	10	1432	1		2	4	
2	**Jurković**	5	4	9	5	1212					
3	**Kovačević**	7	7	14	12	1421			1		Tajno razdieljeni
4	**Krkač**	10	9	19	15	47	3	4	5	3	Tajno razdieljeni
5	**Mravinac**	1	1	2	8	1353		1	1		
6	**Augustinović**	8	7	15	27	1429	4	3	5	5	Tajno razdieljeni
7	**Augustinović**		6	6	16	1196	1	2	2	3	
8	**Milinić**	3	3	6	22	1335	1	2	2	2	
9	**Živković**	4	2	6	29	1043	1	2	3	4	Tajno razdieljeni
10	**Klarić**	5	5	10	7	1177			3	5	
11	**Klarić**	5	4	9	12	287	1	2	2		
12	**Matiević**	6	6	12	18	605	1	2	3	4	
13	**Matiević**	5	4	9	6	770			2	3	
14	**Ančić**	18	15	33	33	532	3	4	3	13	Tajno razdieljeni
15	**Ančić**	3	3	6	12	467	1	2		2	
16	**Tomičić**	1	3	4	11	1056	1	2	1		
17	**Tomičić**	6	5	9	17	1461	1	2	3	5	
18	**Tomičić**	4	4	8	11	31		2	2	2	
19	**Matiević**	5	5	10	8	300					Tajno razdieljeni
20	**Matiević**	4	4	8	3	315		2	2		Tajno razdieljeni
21	**Matiević**	8	6	14	8	39		2	1	2	Tajno razdieljeni
22	**Lokić**	4	5	9	16	269	1	2		1	
23	**Vujnović**	4	2	6	14	1158	1	2	3	1	
24	**Čarapar**	6	2	8	22	650		2	1	2	
25	**Herceg**	10	9	19	25	258	2	2	1	5	
26	**Gašpar**	7	5	12	18	1367	1	2	3	5	
27	**Franić**	4	8	12	18	1000	1	2	8	1	
28	**Mikšić**	4	5	9	24	285	1	2	1	6	
29	**Mikšić**	7	9	16	27	855	2	4	3	6	
30	**Petrović**	6	11	17	27	833	2	2	3	5	
31	**Mikšić**	5	5	10	15	158	1	2	5	2	
32	**Idžaković**	3	5	8	25	93	1	2	5	4	
33	**Tomičić**	3	3	6	10	857	1		2	3	
34	**Idžaković**	3	3	6	9	1130	1	2	1	3	
35	**Ančić**		1	1	3	1549					
36	**Petrović**	10	7	17	22	189	2	2	5	9	
ukupno		**176**	**185**	**364**	**482**	**959**	**36**	**60**	**95**		

SELO PRIEKA

kućni broj	ime zadruge ili kuće vlastnika	broj duša			posjed zemljišta		broj marhe				opazka
		muž.	žen.	ukupno	rali	hvati	konja	volova	krava	junadi	
1	**Majstorović**	12	8	20	24	754	2	2	5	8	Tajno razdieljeni
2	**Majstorović**	5	3	8	15	1186	2	2	2	1	
3	**Majstorović**	4	5	9	15	1220	1	2	4	3	
4	**Majstorović**	6	2	8	14	1452	1	2	1	3	
5	**Majstorović**	4	5	9	29	287		2		1	
6	**Majstorović**	5	7	12	19	1043	1	2	4	9	
7	**Majstorović**	2	5	7	14	1251		2	2	2	
8	**Krajačić**	8	7	15	13	1032					Tajno razdieljeni
9	**Krajačić**	8	7	15	16	198			1		Tajno razdieljeni
10	**Liković**	6	5	11	54	122	1	2	2	6	Tajno razdieljeni
11	**Liković**	14	9	23	37	869		2	2	3	Tajno razdieljeni
12	**Liković**	3	3	6	21	730		2	1	2	
13	**Ferenac**	7	3	10	25	348	1	2	1	3	Tajno razdieljeni
14	**Bilica**	7	2	9	28	124		2	2	3	
15	**Pavušek**	2	1	3	29	1532			1	1	
16	**Šimunović**	4	8	12	27	1466	2	2	6	9	Tajno razdieljeni
17	**Šimunović**			12		1251					
18	**Šimunović**	4	8	4	31	14		2	4	1	
19	**Šimunović**	4		4	14	1592					
20	**Šimunović**	4	5	9	17	4	1		1		
ukupno		**109**	**93**	**202**	**355**	**445**	**12**	**28**	**39**	**55**	

SELO RAVNO RAŠĆE

kućni broj	ime zadruge ili kuće vlastnika	broj duša			posjed zemljišta		broj marhe				opazka
		muž.	žen.	ukupno	rali	hvati	konja	volova	krava	junadi	
32	**Čačić**	4		4	10	257			2		Tajno razdieljeni
33	**Čačić**	7	2	9	20	327	2		2	2	Tajno razdieljeni
34	**Nogić**	3	3	6	7	204	2		3	2	Tajno razdieljeni
35	**Nogić**	2	2	4	6	861		1	2		
36	**Nogić**	1	3	4	6	1409					
37	**Nogić**	4	3	7	13	1588			2		
38	**Nogić**	9	5	14	28	1293	2	2	3	3	Tajno razdieljeni
39	**Nogić**	6	5	11	21	920	1	2	3		Tajno razdieljeni
40	**Vučićević**	13	7	20	40	1034			8		Tajno razdieljeni
41	**Vakan**	3	3	6	3	922			2	2	
56	**Nogić**	1	1	2	11	692	2	2	3	2	
58	**Nogić**	3	2	5	7	222			2	2	
ukupno		**56**	**36**	**92**	**172**	**129**	**9**	**7**	**32**	**13**	

SELO VLAHOVIĆ

kućni broj	ime zadruge ili kuće vlastnika	broj duša			posjed zemljišta		broj marhe				opazka
		muž.	žen.	ukupno	rali	hvati	konja	volova	krava	junadi	
1	**Regić**	3	3	6	11	51			1	1	
2	**Tomičić**	2	4	6	6	822			1		
17	**Sustolčić**	3	1	4	1	178					mlin
ukupno iz svih se		**8**	**8**	**16**	**18**	**1051**			**2**	**1**	

Godina 1881.

I. Stanje crkvene blagajne bilo je ovo

U gotovom novcu 29 for. 58 n. u štedioni 100 for; altarije 42 for. 56 n; župnička zemljišna zaklada 51 for.

II. Stanje žduša i miena žiteljstva

Dne 31. prosinca bilo je sliedeće stanje duša:

Maja	299 duša
Sračica	318 duša
Dolnjaki	366 duša
Prieka	208 duša
Ravno Rašće	94 duše
Vlahović	19 duša
U drugih selih	30 duša
Ukupno	**1334 duše**

Ove godine rodjeno je 80, a umrlo 29, dakle 51 više rodjeno; vjenčano je 20 parova.

III. Materijalno stanje

Materijalno stanje bilo je povoljno, osobito dobro rodili su vinogradi. Berba obavljala se je većinom po kiši, jer id 29. rujna do 21. listopada neprestano je kiša padala.

IV. Popravak župnog stana

Za one novce, koji su kao obćinski namet na župnu kongruu preplaćeni bili, popravljen je župni stan i to sliedeće: hodnik i kuhinja potaracani su posve na novo, 5 vrata je na novo napravljeno, prozori i vrata u cielom stanu na novo bojadisani, 3 sobe naslikane, novi štednjak napravljen i na ulazu nove stube.

V. **Korona**

Korona održana je dne 15. rujna u Vidušević. Medju ostalimi moljeno je za trećinu *(tertialibus)*, da se na zapovjedne svetkovine neobdržavaju sajmovi, i da se drva pesplatno dobivaju.

VI. **Šljivik**

Šljivik je na novo zasadjen u dvorištu i okolo bašće.

VII. **Ukidanje Krajine**

Dne 15. srpnja izdalo je Njegovo Veličanstvo manifest, kojim se Krajina ukida i sjedinjuje s materom zemljom.

VIII. **Haulikova zaklada**

Iz Haulikove zaklade nagradjena je zaručnica **Reza Majstorović** iz Prieke br. 3, kći + **Jure i Kate.**

IX. **Nevrijeme**

Dne 29. lipnja u noći prolomio se je oblak nad selom Buzetom, Sračicom i Dabrinom, te je mnogo kvara voda učinila.

X. **Podmetnuta vatra kod Miše Šterka**

Dne 10. kolvoza u pol jedanajst sati u noći podmetnuo je njetko kod ovdašnjega krčmara i trgovca **Miše Šterka** vatru. Za čas izgorila je kuća, štala, sjenik pun siena. Blaga je poginulo 14 komada, sva živad, pokućstvo, mesnica itd. Malo što moglo se je spasiti. Osigurano bijaše na 8 hiljada, a izplaćeno mu je 6.900, ali kvar je bio puno veći buduć nisu bile sve stvari osigurane. Dne 11. kolovoza, to jest odmah sutradan telegrafirao sam na kardinala, da uzme njegova sina u sirotište, te ga je i milostivo primio. Budući da su u kotaru Glinskom i Vrginmostskom požari učestali, to je u ova obadva kotara proglašen na paljevinu prieki sud.

XI. Od 3. kolovoza do 23. studenoga dakle preko 3½ mjeseca nije u ovoj župi nitko umro.

Godinav 1882.

I. **Stanje blagajne bilo je**

Stanje blagajne u gotovini: 12 for. 68 n., misne zalade 42 for 56 n., župničke zemljištne zaklade 51 for.

II. **Toranj**

Pokrit je na novo limom za 300 forinti; u tu svrhu darovala je kr. zemaljska vlada 200 for.

III. **Materijalno stanje**

Materijalno stanje bilo je u župi prilično dobro, vinogradi su rodili posve dobro, nu vino je bilo liselasto i prodavalo se je vriedno po 3 i 4 forinta.

IV. **Stanje duša**

Stanje duša bilo je 31. prosinca ovo: mužkih 689; ženskih 684, ukupno 1.373. Vjenčano je 17 parova, rodjeno je 75 umrlo 44, dakle 31 više rodjeno.

V. **Korona**

Korona obdržavana je ove godine u Gorah dne 14. rujna. Budući da narod po nedjeljah radi, obratilo se je svećenstvo na kotarsku oblast, koja je svakog onog kaznila, koj je bio prijavljen da je nedjeljom radio.

VI. **Učitelj premješten**

Dosadanji učitelj **Franjo Deželić** premješten je u Gore, a na njegovo mjesto došao je 1. listopada **Lovro Matagić**, bivši učitelj u Zrinu.

VII. **Blagoslovljena stolna crkva u Djakovu**

1. listopada svečanim načinom blagoslovljena je stolna crkva u Djakovu, podignuta nastojanjem slavnoga biskupa Josipa Jurja Strossmajera. Župnik Majski odpremio je sliedeći telegram biskupu: *"Velik spomenik podigao si na čast Bogu, na diku Hrvatskoj i na ponos potomstvu. Veliko ovo djelo, koje ti nije prvo, Bog dao, nebilo ti posljednje. Poživio teBog!"*

VIII. **Blagoslovljene nove kuće**

Prigodom blagoslivanja kuća po Božiću, svečanim načinom blagoslovljena je kuća **Nikole Mikšića** iz Dolnjaka br. 28 (2.1.1883.)

IX. **Nesreća**

Dne 28. veljače kopajući zidar **Pavao Sabol** zdenac kod **Madžarca** u Šibinah, bude zasut od zemlje.

X. **Haulikova zaklada**

Izkaz vrhu podieljenih nagrada zaručnisam Majske župe godine 1872., 1874., 1881., 1882.

br.	Prezime i ime zaručnice	Ime roditelja	Selo i kućni broj	Za koga udata	Opazka
1.	Zebić Ana	Luka i Janja	Maja 15	za Filipa Tusića Sračica 26	God. 1872.
2.	Matiević Kata	Mijo i Kata	Dolnjaki 13	za Luku Klarića Dolnjaki 10	God. 1874.
3.	Majstorović Reza	Jure i Kata	Prieka 3	za Franju Šimunović Prieka 16	God. 1881.
4.	Kvakić Jela	Ivan i Marta	Sračica 16	za Vida Gašparovića Dolnjaki 26	God. 1882.

Svaki put, kad je zaručnica dobila dar, obznanio sam u crkvi, a novci su bili uručeni u obćinskom uredu. U buduće biti će nadarene sliedećih godina: 1887., 1889., 1896., 1897., 1902., 1904., 1910., 1911., 1916., 1918. itd.

Godina 1883.

I. Smrt opata kanonika Franje Huszara

Dne 19. veljače preminuo je u Zagrebu **Franjo Huszar**, opat i kanonik zagrebački, navršiv 75 godinu svoga života. Njegov brat **Ivan** bivši c. k. kapetan počiva na župnom groblju Majskom, te zato se je pokojni kanonik češće za života sjetio Majske župne crkve s liepim darom; a u svojoj oporuci, koju je sastavio dne 22. studenoga 1882. sjetio se je Majskog župnika i Majske župne crkve. Prepis oporuke nalazi se u župnom akrivu, a dotične točke navadjam evo ovdje:

"G. točka 6:

Za zakladne sv. mise za moga pokojnog brata Ivana Nepom. Huszara c. k. kapetana, koja se imade služiti u župnoj crkvi u Maji po tamošnjem župniku, gdje je moj pokojni brat dne 6. (5) siečnja 1856. umro i sahranjen. Na dan njegove smrti ima biti requiem cantatum, tako da za istu sv. misu dobije župnik 4 for, orguljaš 1 for, crkva 1 for, zvonari 1 for, ministranti 1 for, a za ostali novac od kamata da čita dvadeset sv. misa - tisuću forinta u hrvatsko slavonskih razteretnih. (1000 for).

G. točka 7.

Za nabavljanje uresa služećega za uzveličenje službe božje sliedećim župnim crkvam kotara belovarskoga, kako je postojao, dok ja bijah vicearhidjakonom: Carovdar, Ciglena, Cirkvena, Čvrstac, Gjurgjic, Nevinac, Rača, Rovišće, Šandrovec, Topolovac, Veliki Grdjevac, Trojstvo i Žabno sv. Ivan; župnoj crkvi Ivanskoj, te župnoj crkvi u Maji kotara Glinskoga; svake godine dobije kamati ove zaklade druga od spomenutih u toj točki crkva, i to redom alfabetičkim četiri tisuće forinti u hrv. slav. razteret. Kapela i Belovar izpuštam, jer su dodtatno te dvie župne crkve dotirane".

Slava ti pokojniče!

II. Smrt opata i kanonika Josipa Marića

Dne 30 travnja umro je u Zagrebu **Josip Marić**, opat i kanonik zagrebački u 76 godini dobe svoje a u 50. god. svoga misništva. Pokojnik je bio 14 godina župnik u Maji kao što se može čitati u ovoj knjizi. Zadušnice svečane bile su čitane u Majskoj župnoj crkvi dne 5 svibnja, te prem je bilo na Spasovo mnogobrojnom narodu to obznanjeno, ipak nije nitko došao. Univerzalni baštinik od imovine pokojnika jest prvostolna crkva zagrebačka. Svom rodu ostavio je 4000 forinti, a župnoj crkvi u kostajnici u svom rodnom mjestu 500 forinti.

III. Oltar darovan župnoj crkvi u Maji[151]

Dne 25, kolvoza 1882. molio sam uzoritoga kardinala, da izvoli iz prvostolne crkve zagrebačke jedan oltar darovati župnoj crkvi Majskoj. Na tu moju molbu stigao je povoljan odgovor. Riešenjem od 4. veljače o. g. poklonio je uzoriti kardinal oltar sv. Magdalene Majskoj crkvi. Taj je oltar bezplatno dovezao iz Zagreba u Maju **Mišo Šterk** dne 11. srpnja o. g., i buduć na oltaru imade puno popravaka, to će se tekar početkom buduće godine moći popraviti.[152]

IV. Potres

Dana 11. veljače u nedjelju u pol deset sati pred podne bio dosta jak potres; a sutradan dne 12. veljače u jutro u 3 sata bio takodjer potres.

V. Izbor zastupnika za hrv. sabor

Dne 20. travnja bio je izbor narodnoga zastupnika za izborni kotar Majski u Maji. Izabirale su obćine Maja, Klasnić, Maligradac, Kraljevčani, Jabukovac. Kandidirali su se **Nikola Milić** c. k. satnik u miru u Glini i **Simo Teodorović**, paroh u Malom Gracu. Većinom glasova izabran Nikola Milić. Župniku Majskom bila ponudjena kandidatura u Glini, te je bio kao takav i proglašen, ali se je zahvalio. Čitaj "Pozor" i Narodne novine od 16. travnja 1883.

VI. Stanje crkvene blagajne

Stanje crkvene blagajne bilo je ovo: U gotovom novcu 96 for. 69 n. i 50 for u I. hrv. štedioni. Misne zaklade 42 for. 56 n. i 51 for. zemljišne zaklade.

VII. Stanje duša bilo je ovo:

Stanje duša bilo je ovo: 1.390 duša. Ove godine rodjeno je 44 mužkih i 52 ženskih ukupno 96; umrlo je 38 mužkih 41 žensk. ukupno 79. Odatle se vidi da je 17 više rodjeno nego umrlo. Nezakonite djece rodjeno je 4. Kao što se vidi, ove je godine mnogo rodjeno, kako malo koje godine. U jesen mnogo je djece pomrlo od grlobolje (difteritis). Od 23. listopada do 24. studenoga nije se nijedno diete rodilo.

VIII. Družba za sveudiljno klanjanje

Družba za sveudiljno klanjanje presv. oltarskom otajstvu poklonilo je župnoj crkvi Majskoj jednu liepu roketu, 3 korporala i 1 štolu.

Velemožni g. dr. **Aleksander Bresztyenski** sveučilištni profesor u Zagrebu poklonio je na molbu Majskog župnika, župnoj crkvi Majskoj 25 for.

---

[151] Oltar iz zagrebačke katedrale (dopisao najvjerojatnije F. Žužek)

[152] Šteta što se nije taj oltar smjestio u prezbiterij – slika – umjetnička – mogla se izraditi, pažljivo "konzervirati" objesiti na zidu – a boljem kojem skukaru dati izraditi nova slika sv. Ilije – tako bi oltar bio bolje uzčuvan, na uglednije mjesto postavio. (dopisao najvjerojatnije F. Žužek)

IX. Nabavljene nove stvari

Ove godine nabavljeno je: 2 rokete 1 štola zatim su popravljene sve crkvene odjeće i to troškom domaćega župnika.

X. U Glini blagoslovljen veliki oltar

Odredbom preč. konsistorija blagoslovljen je u Glini veliki oltar po Majskom župniku dne 23. prosinca budué je podarhidjakon i župnik Glinski bio bolestan.

XI. Korona

Korona ove godine nije bila obdržavana, jer je u kotaru glinskom medju narodom zavladao nemir, o kom nemiru čitaj malo kasnije, u koliko se je isti nemir ove župe ticao.

XII. Misne zaklade

1. **Franjo Huszar**, opat i kanonik za pokoj duše svoga brata Ivana Nep. c. k. satnika koj je u Maji 5.I.1859. umro.
2. **Gjuro Štukić** župnik Sračički (Majski) koj je u Maji 3. siečnja 1797. preminuo; za pokoj svoje duše.
3. **Ana Gareis** supruga c. k. satnika za pokoj duše svoje matere Elizabete Tomić supruge c. k. nadporučnika, koja je u Klasniću 23.IX.1847. umrla.

XIII. Nemir u Maji

U noći od 12. na 13. rujna dogodio se žalostan događaj u Maji. Već oko početka mjeseca rasprostranio se je po Glinskom kotaru glas, da Magjari kane na obćinske urede i na crkve magjarsku krunu pribiti i madjarsku zastavu izvjesiti.

Dne 8. rujna navališe župljani Gorski po bielom danu na obćinski ured, da je tamo tobože magjarska zastava. Tako u Kralje-včanih, u Malom Gracu, Klasniću, navali u noći med 10. 11. rujna pijana i biesna rulja na obćinske poglavare i izprebija jih na izliku da je u njih magjarska kruna.[153]

Dne 9. rujna sjetio sam mnogobrojno pučanstvo u crkvi (bila je nedjelja) da se okani svakoga izgreda, jer zastava i krune u Maji neima, to ih samo netko vara. Ja sam bio tako rekuć siguran, da se neće niti najmanji izgred dogoditi, ali sam se ljuto prevario.

Odmah na večer dne 12. rujna dodje biesna rulja od puta iz Sračice prema mostu Majskomu, oboružana kuburami, toljagami, sikirami. Budué se je već u jutro čulo da će navaliti na obćinski ured, to je bio poslan iz Gline jedan šerežanin sa 6 vojnika u Maju, ali ovi su odmah pobjegli kad su svjetinu vidili. Svietina se je sastojala većim

[153] U Zagrebu bio je izvješen cimer s magjarskim nadpisom na financijskoj zgradi, to je Zagrebčane ogorčilo i skunuli su tablu. Po tom se je razprostranio po Glinskoj okolici krivi glas, da kane izvjesiti magjarsku krunu i odatle toliki nemiri. P.L.

dielom od žiteljah iz Dabrine i Buzete, ali bilo je žalibože mnogo i župljana Majskih. Pred večer bio se raznio glas da je magjarska kruna prenešena iz obćinskog ureda u župni stan, s toga dodjoše mi to njeki župljani javiti moleć me da odem iz stana. Ja znajući da krune neima nigdje a najmanje u župnom stanu, ne htjedoh nikamo pobjeći, već sam se nalazio sa svojom materom i sestrom u sobi i na tavanu.

Zvonarima zapovjediše da moraju na larmu zvoniti.

Najprije dodjoše na Majski most, ovdje su vikali i lupali na mostu, zatim razbiše vrata od obćinskoga ureda, u pisarni poderaše njeke protokole, razbiju lampu i tintarnicu a tada uz divlju buku krenu u selo Dabrinu gdje se nalazio načelnik **Stojan Gavrilović** c. k. umirovlj. nadporučnik, obćinski računovodja **Luka Gavrilović** i pandur **Gjuro Lukač**. Išli su pokraj župnoga stana i čuo se je glas "ajdemo k župniku" (popu), nu jedan gromoviti glas zaori: tamo neima krune, tko onamo u dvorište stupi, njega ću iz kubure ubiti.

U Dabrinu došavši pozovu **Gavrilovića** načelnika i njegova sina računovodju neka dodju dolje, da s njimi u Maju idu. Badava jih uvjeravaše 70 godišnji starac da on nezna za nikakvu krunu, morade s njimi ići i tada odu po pandura **Lukača**. Vodili su jih putem njih do 300, a u Maji toliko jih čekalo.

Putem su jih koljem tukli. Kad su došli malo dalje od župnoga stana nješto dalje od zidanoga mostića, podje računovodji **Gavriloviću i Lukaču** za rukom pobjeći, ali načelnik nemogaše. Kad su utekli, nastade silno pucanje iz pušaka. Starac **Gavrilović** od silnih udaraca vikao je tužni "ajoj meni". Najposlje bude sjekirom zatučen. Kada su u Maju prispjeli, odoše u krčmu **Prpića**, ondje popiše vina i rakije, pokradoše raznih stvari i s mrtvoga načelnika svuku cipele. Htjedoše navaliti i na krčmara **Štrka**, ali odustaše od namjere. Podnačelnik **Ivan Kvakić** sakrio se je te noći u šumu a bilježnik **Petelka** otišao u Glinu, jer su jim se grozili da će ih ubiti. Sutradan dodju vojnici lovci i pohvataju mnoge krivce, prem mnogi nisu bili na sud pozvani.

Dne 13. i 14. prosinca bila je pred sudbenim stolom u Petrinji konačna razprava, te o toj razpravi donosim službeni izvještaj, koj ovako glasi:

Predsjednik **Markovina**,
Prisjednici **Rijaček**, **Kureš**, **Valon**, **Gros** i **Rakoš**;
Perovodja **Pirnath**.
Drž. odvjetnik **Mladjenović**.
Branitelji: **Babić**, **Knežević** i dr. **Ivandija**.
Vještaci dr. **Linder** i dr. **Gorenc**

Obtuženo je 28 seljaka radi zločina umorstva u § 134, 135 4. kz. ustanka u 68 kz., težke tjelesne ozlede u § 152 i 157. kradje u § 171, 173, 174. II. a) i b) kz; javnoga nasilja IV. i IX. (sl. u § 83 i 93 kz. i prestupka strke u § 283 kz. i prekršaja u § 411 kz. proglašeni krivim i sudjeni:

1. **Trivun Samardžija** zločinstva težke tjelesne ozlede u § 143 kz. javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 83 i § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na težku tamnicu od **5 godina**.
2. **Nikola Igić** zločinstva težke tjelesne ozlede § 143 kz. i prestupaka strke u § 283 kz. na težku tamnicu od **4 godine**.
3. **Adam Todorović** zločinstva javnog nasilja IV i IX. sl. u § 83 i § 93 kz. prestupaka strke u § 283 kz. i prekršaja § 315 na težku tamnicu od **4 godine**.
4. **Božo Vladić** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 83 i § 93 kz. prestupaka strke u § 283 kz. i prekršaja § 315 na težku tamnicu od **3 godine**. (svukao cipele od Gavrilovića)
5. **Lazo Lukač** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 83 i § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na težku tamnicu od **2 godine**.
6. **Nikola Kurepa** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 83 i § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na težku tamnicu od **1 godine**.
7. **Adam Stojić** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 83 i § 93 kz težke tjelesne ozlede u § 152 kz. i prestupaka strke u § 283 kz. na težku tamnicu od **2½ godine**.
8. **Petar Stojić** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 83 i § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na težku tamnicu od **2 godine**.
9. **Filip Tusić (iz Sračice)** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 83 i § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na težku tamnicu od **1 godine**.
10. **Stanko Muždeka** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na težku tamnicu od **1 godine**.
11. **Vasilj Dević** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na tamnicu od **10 mjeseci**.
12. **Nikola Tusić (iz Maje)** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na tamnicu od **10 mjeseci**.
13. **Antun Tusić (iz Maje)** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na tamnicu od **10 mjeseci**.
14. **Petar Lončarić (iz Maje)** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na tamnicu od **10 mjeseci**.
15. **Ivan Brkašić iz Sračice)** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na tamnicu od **10 mjeseci**.

16. **Ilija Buić** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na tamnicu od **10 mjeseci**.
17. **Jandro Liković (iz Prijeke)** zločinstva javnoga nasilja IV i IX. sl. u § 93 kz i prestupaka strke u § 283 kz. na tamnicu od **10 mjeseci**.
18. **Janko Bakić** prestupaka strke u § 283 kz. i prekršaja § 315 kz. na zatvor od **4 nedjelje**.
19. **Luka Pavlaković (iz Sračice)** prestupaka strke u § 283 kz. na zatvor od **4 nedjelje.**
20. **Gjuro Radanović** prestupaka strke u § 283 kz. na zatvor od **4 nedjelje.**
21. **Adam Davidović (iz Sračice br. 2)** prestupaka strke u § 283 kz. na zatvor od **4 nedjelje.**
22. **Pavao Muždeka** prestupaka strke u § 283 kz. i prekršaja u § 411 kz. na zatvor od **14 dana**.
23. **Adam Pešut** prestupaka strke u § 283 kz na zatvor od **14 dana**.
24. **Petar Dević** prestupaka strke u § 283 kz na zatvor od **14 dana.**
25. **Janko Dobrić** prestupaka strke u § 283 kz na zatvor od **14 dana.**
26. **Miško Rukavina (iz Maje)** prestupaka strke u § 283 kz na zatvor od **14 dana.**
27. **Antun Mlinarić (iz Maje)** prestupaka strke u § 283 kz na zatvor od **14 dana.**
28. **Vasilj Stoić** po § 250 3 k. p. **obtužbe riešen.**

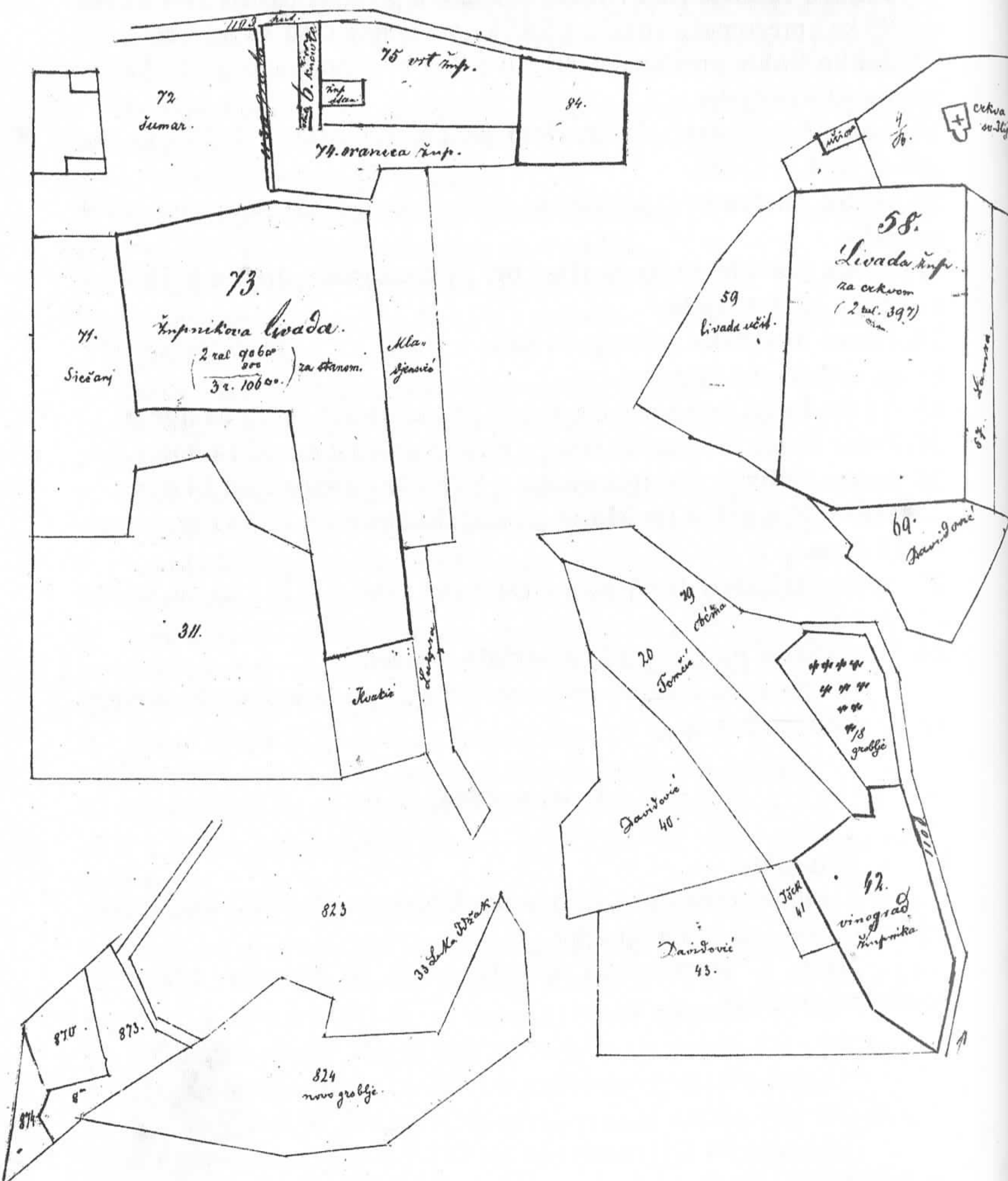
Osuda je po zadnjoj instanciji potvrdjena te je dne 18. travnja 1884. nastupila kazna.

Godina 1884.

I. Zemljište

Zemljište spadajuće na župnika Majskoga (Sračičkoga), župnu crkvu sv. Ilije i na župno groblje.

Nacrt i gruntovnički izvadak vidi u župnom arkivu u posebnom svežčiću.

II. Novo odmjereni porez

Na temelju najnovijih katastarskih operata ustanovljen je na pojedine čestice zemljišta čisti prihod, a na svaki forint čistoga prihoda ustanovljen je porez 17 $^{1/10}$ n.

Župnik Majski plaćao je do sada porez 20 for. 76 n. Po novoj ustanovi imade plaćati porez od 9 for. 41 n. Mojim nasljednikom za ravnanje priobćujem sliedeću skrižaljku od župnog zemljišta:

br	župno zemljište	Koliko		koji razrez	Čisti prihod		Opazka
		ral	hvat		for	n.	
6	Kućište		163				prosto od poreza
73	Livada sa stanom		800	I.	5	50	čestica od 800 hvati uzeta u I. razred ostalo IV. razred
		2	906	IV.	7	96	
74	Oranica kod stana		1031	I.	5	96	
75	Vrt		1249	III.	4	88	
58	Livada za crkvom	2	397	I.	24	73	
42	Vinograd	1	3	III.	6		
11 30	Graba (jarak) kod stana		218				prosto od poreza
		7	1567		55	3	

Novi porez odmjeren je po cieloj carevini, u župi Majskoj plaća većina manji porez; no selo Dolnjaki plaća veći porez, jer su jim zemlje uvrštene u prva tri razreda većom stranom. Razreda imade 8. Kao što je iz gornje skrižaljke vidjeti, odmjeren je župniku Majskomu čisti prihod na 55 for 3 n. N taj čisti prihod imade se uračunati 17 $^{1/10}$ % i tada izlazi 9 for 41 n. Procienjivanje zemljišta u selu Maja, Dolnjaki i Prieka obavili su pred 3 godine gospoda **Dukić** i **Dobrić** c. k. častnici u miru; u selu Sračica g. **Nikola Lončar**, c. k. umirovljeni nadporučnik.

Za zemljište spadajuće na župnu crkvu i na župno groblje neplaća se nikakov porez. Kom je bilo krivo, da mu je zemljište bilo uvršteno, mogao je u roku od 60 dana, tj. mjeseca travnja i svibnja o. g. reklamirati. Župnik Majski nije reklamirao, jer nije bilo izgleda za uspjeh.

Pisano 3.III.1884. P. L.

III. Blagoslov novog žrtvenika

Na strani 135. ove knjige[154] spomenuto je, da je uzoriti kardinal poklonio župnoj crkvi Majskoj žrtvenik sv. Marije Magdalene.

Dne 15. lipnja o. g. žrtvenik je ovaj blagoslovljen na svečani način po domaćem župniku Majskom, usljed dozvole, koju je preč. duh. stol podielio sliedećim dopisom:

Nr 2178 Ordinariatus Archidioecessy Zagreb.

Reverendo Domino P. Leber parocho Maja.

Reverende Domine! Erga recursum dto. 28. lab. substratum, Altare D. Vrae facultas tribuitur ut neorectum paroc. ecclesia Majensis aram s. Mariae Magdalenae ritu praescipto benedicere possit. Una inviatur Dominatio vestra, ut actum hunc hunc libro memorabilium suae parochiae provocatice ad praesens rescriptum inferat.

Datum Zagrabiae die 30. Maji 1884.

J. Pavlešić m. p. Epis.

Taj dan, tj. 15. lipnja na Vidovo bila je nedjelja, te je svieta bila puncata crkva. Prije svega blagoslovljen je novi žrtvenik propisanim redom, a tada je župnik sakupljenom narodu progovorio slovo o novom žrtveniku te u kratko spomenuo život sv. Marije Magdalene i život sv. Katarine od koje posljednje svetice nalazi se takodjer na novo zagotovljena slika.

Po tom je bila čitava svečana misa kod oltara sv. Barbare. Ovaj oltar načinjen je za stolnu crkvu Zagrebačku godine 1684. troškom kanonika **Mate Ledera**. Ima liepu izradjenu sliku na platnu mastima iz mletačke škole, koja predstavlja Magdalenu siedeću pred razpelom s mrtvačkom glavom pred njom dva angjela. Oltar je lani jako oštećen prispio iz Zagreba i zato je puno trebalo troška dok se je ponovio, te danas izgleda posve nov, nad slikom stoji u viencu ubilježena godina podignuća 1884.

Oltar je ponovio i prvotnoj liepoti povratio zidarski majstor **Luigi Dallo**, rodom Talijanac, koj je upravo vještački obnovio žrtvenik. K žrtveniku, koj je poklonjen od uzoritoga kardinala, pribavljena je za ovaj žrtvenik slika na mastima sv. Katarine i priložena tomu oltaru, buduć narod u ovom kraju osobitu pobožnost ima prama sv. Kati. Osim toga nabavljen je za taj oltar kamen oltarni iz Zagreba, zatim 4 sviečnjaka, jedno razpelo, jedan zvončić, tri table za *"canon"* i 2 vanjkuša i to sve, osom oltarnoga kamena iz Beča za cienu od 47 forinti.

Bilo to sve na slavu trojednoga Boga, na čast majke Božje, sv,. Marije Magdalene i sv. Katarine, a na spas pobožnih duša župe

[154] Misli se na paginaciju originalne, rukom pisane, spomenice (opaska prepisivača).

Majske! I tako broji župna crkva Majska 4 žrtvenika, izmedju kojih je danas najljepši oltar sv. Marije Magdalene.[155]

Sveta misa služena je kod toga oltara prvi put 16. lipnja tj. odmah sutradan, kako je blagoslovljen.

IV. Doček preuz. g. bana grofa Hedervary-a

Dne 14. augusta u pol 10 sati prije podne došao je u Maju preuz. g. ban grof **Karlo Khuen Hedervary**. Prošao je svu gornju krajinu, dne 13. prenoćio u Topuskom, a u jutro došao u Glinu, a odavle u Maju. Kad je stupio na zemljište obćine Majske, zagruvali su sa gradine mužari. Na cesti kod mosta Majskoga blizu obćinskog ureda napravljen je bio velekrasan slavoluk s hrvatskim trobojnicami. Ovdje je sišao visoki gost iz kočije, a domaći župnik (P.L.) pozdravi ga u ime obćine govorom, na kom se visoko isti zahvali, te narodu preporuči odanost kralju, poslušnost poglavarom, a osobito da rado polaze crkvu.

Iza toga ode u crkvu sv. Ilije u Maji, pohvali red i čistoću, a odatle krene u obćinski ured. Vrativ se iz njega, sjedne u kočiju i uz pratnju ode preko Klasnića i Žirovca u Kostajnicu, a odavle u Petrinju i Zagreb.

V. Preminuo Glinski župnik

Istoga dana (4.VIII.) preminuo je u Glini veleč. g. podarcidjakon i župnik **Miroslav Matić**. Svećenika je bilo u sprovodu dne 16. šest, a nadgrobno slovo držao je župnik Majski.

VI. Blagoslovljen kamen za kuću Mije Šterka

Dne 10. srpnja postavljen je i blagoslovljen je temeljni kamen za kuću **Mije Šterka** u 10 sati prije podne.

VII. Izbor narodnoga zstupnika na hrvstki sabor

Dne 18. rujna o. g. obavljen je u Maji izbor narodnoga zastupnika. Izabran je **Nik.** pl. **Čudić**. Pod izborni Majski kotar spadaju političke obćine Maja, Klasnić, Maligradac, Jabukovac i Kraljevčani.

VIII. Prinosi za orgulje u župnoj crkvi

Želeći da Majska župna crkva dobije orgulje, to sam pozvao župljane i njegu gospodu u Glini, da u tu svrhu nješto doprinesu. Uspjeh je bio taj, da je do 8. listopada o. g. ukupljeno 35 forinti i 51 n, koji se novci vode pod posebnom stavkom. Neka se svake godine u to ime nješto daruje, pa će se s vremenom moći nabaviti orgulje. Darovali su pako sljedeći: 1. **Pavo Leber** župnik Majski 5 for; 2) **Lovro Matagić** učitelj 1 for 50; 3) **Franjo Petelko** bilježnik 2 for; 4) **Ivan Kvakić** tutor 50 n; 5) **Pero Ančić** 50 n; 6) **Ante Taban** 50 n; 7)

[155] Bilo bi bolje da je oltar ostao tamo gdje je bio jer nema simetrije, pa je u crkvi samo na teret. (dopisao najvjerojatnije Žužek!)

Mijo Šterk trgovac iz Maje 5 for; 8) **N.** pl. **Milić** narodni zastupnik 2 for; 9) **Ant. Kolinović** pristav. u Glini 2 for; 10) dr. **Ivandija** narodni zastupnik 1 for; 11) **Simo Pavičić** pristav. u Glini 3 for; 12) **Simo Ožanić** akcesista 1 for; 13) **Petar Galijaš** 20 n; 14) **Ilia Petrović** 1 for; 15) **Ilia Pavić** 20 n; 16) **Adam Kvakić** 20 n; 17) **Nikola Siečanj** 20 n; 18) **Pavao Herceg** 1 for; 19) **Ilija Kvakić** tutor 25 n; 20) **Ilija Lamza** 30 n; 21) **Mijo Tomčić** 1 for; 22) **Pilip Tomčić** 1 for; 23) **Luka Idžaković** 1 f. 24) pobožne žene darovale prediva, koje je prodano za 5for 16 n.

Ovaj novac proveden je kroz blagajnički dnevnik i popis ovih imena metnut.

IX. Zaklan Ilija Lamza

U noći od 28. na 29. listopada zaklan je **Ilija Lamza** 39 godina star iz Svračice br. 23 te je našast u jutro 29. listopada blizu potoka kod **Tabanove** kuće. Tko ga je ubio, to se do danas nezna. Doista žalostan dogadjaj, kakav se nije odavna ovdje dogodio. (pisano 24.XI.1884. P. L.)

Dne 9. studenoga ujutro umro **Ilija Nogić** iz Ravnog Rašća br. 34 ranjen iz puške dne 7 studenoga. (pisano 11.11.1884. P. L.)

X. Imenovanje župnika Majskoga za župnika Glinskoga

Ordinariatus Archi Dioecesis Zagrabiensis Nr. 4428

Admodu Reverendo Domino Paulo Leber p. V. A. D. et Parocho in Maja.

Admondum Reverendo Domine!

Praesentibus Altae D. V. notificatur Eandem erga factam adtime propositionem denominata esse in Parocho Glinanum. In sequelam huius provocatur Eadem, ut pro deponendo juramento parochiali es recipienda in vestituram ecclesiastica horsum compareat.

Datum Zagrabiae die 29. Novembris 1884.

J. Pavlešić m. p. episc.

XI. Odlazak župnika Pavla Lebera za župnika i vicearhidjakona u Glinu

Kada je 14. augusta 1884. umro Glinski župnik **Miroslav Matić** i kada sam ja – bivši kapelan u Glini – to brzo javio kanoniku pobočniku Prečastnom gos. **Kržanu**, odmah je Preč. g. išao Nj. Uzoritosti Kadrinalu i Nadbiskupu **Josipu Mihaloviću**, a taj rekao: "Glinski župnik, biti će **Leber**".

Dekret stigao je početkom Decembra, a samo imenovanje bilo je nekoliko dana prije.

Dne 8 Decembra na svetkovinu neoskvrnutoga začeča bl. Dj. Marije u 9 sati u jutro, prelazio sam ja kao administrator iz Gline u Maju. Na Majskom mostu, i okolo zgrade šumarova stana bilo je mnogo kola i sakupljene svjetine gdje čekaju miloga svoga otca, koji

jih je punih 13 i pol godina hranio nebeskom hranom, stranom da ga poprate, stranom da mu kažu tužni zadnji "s Bogom".

Kad sam u župni stan stupio, našao sam i tamo ljudi koji su kano zaplakanim okom gledali, gdje im odlazi mili njihov pastir.

Za časak eto nekoliko kola iz Gline, g. Leber preda mi crkvene ključeve kano privr. upravitelju te mi pred sakupljenim narodom kaže ganutljivo slovo.

Kada kola do Majskog mosta dodjoše, burni "živio" zaori silan narod, a na čelu njega stupi ovdašnji trgovac g. **Mišo Šterk** te se ukratko zahvali u ime cielog naroda, a na opetoavani gromki živio zazvone zvona, a topovi zagrme. Poslie toga kratko slovo reče g. **Leber**, i zalete se karuce da i Glinjani miloga si Glinjana i župnika čim prije si pozdraviti mogu.

Kod prve kuće kako se u Glinu zalazi, bje sila svjetine, i topovi oglase dolazak g. **Lebera**. Kada se je do naroda dovezao, bje liepo pozdravljen, i do crkve popraćen gdje je odmah služio sv. misu kod koje rekao je ganutljivo slovo, koje je mnogomu namamilo suzu na oko. Kakav je bio g. **Leber** župnik u Maji, nisam vriedan da sudim, samo to znadem da narod za njim uzdiše, a to je najbolje svjedočanstvo za njega. Narod, koji je duboko bio pao, velikim je znojem dizao na put kreposti, taj pravi sluga gospodina Isusa. Za narod dao bi bio i dušu svoju, a taj mu je milo za drago vraćao. Kako je bio revan u duhovnoj pastvi vidi se u crkvi gdje narod složno sve molitve moli i na pitanja katekizma odgovara, da je bio neumoran vidi se iz knjiga, da u 13 i pol godina u njegovoj župi nitko nije krstio, nitko nije vjenčao, nitko pokapao ni jedanput već g. Pavao Leber. Kako je vodio matrikule, ostale službene i privatne stvari, to pokazuje svim nasljednikom red i točnost svih knjiga.

U socijalnom životu bio je ugodan, i mnoge sam čuo govoriti "kad sam toga čovjeka prvi put opazio i sam neznam što je da sam ga počeo štovati i ljubiti."

Ljubio je i samoću, zato je i župni arkiv u toli divnom redu, pa je i "Katolički list" , "Danica" i Hladačekov propoviednik često tiskao znoj njegova mara.

Prema braći bio je pravi iskren brat, a kod neprijatelja držao se je *"in bono vince malum"*.

Sretan bio, vriedni štovatelju! Dao Bog uzpeo se i dalje na korist crkvi Isusovoj i milomu narodu što vi tako žarko ljubite.

U Maji 8. decembra 1884.

Ivan Krst. Telebar, nastupajući administratoer Majske župe

Godina 1885.

Oporuka Franje Huszara

Osnova po kojoj će se kamati od zakladne glavnice 4.000 for sr. ostavljene po pok. opatu i kanoniku prvostolne crkve Zagreb. Franji Huszaru, prema točki VII. oporuke: "Za nabavljanje uresa služećega za uzveličanje službe božje" niže navedenim župnim crkvam u opredieljene rokove po nadl. pisarni dostavljati:

Tek. br.	Župna crkva	1. studeni	1. svibanj
1.	Carovdar	1883	1884
2.	Ciglena	1884	1885
3.	Cirkvena	1885	1886
4.	Čvrstec	1886	1887
5.	Djurgjic	1887	1888
6.	Ivanska	1888	1889
7.	Maja	1889	1890
8.	Nevinec	1890	1891
9.	Rača	1891	1892
10.	Rovišće	1892	1893
11.	Sv. Ivan Žabno	1893	1894
12.	Šandrovec	1894	1895
13.	Topolovac	1895	1896
14.	Trojstvo	1896	1897
15.	Veliki Grdjevac	1897	1898
16.	Carovdar	1898	1899
		Nadbiskupska pisarna	

Dne 18. travnja 1885. bio sam imenovan od zem. vlade u Zagrebu župnikom majskim, a na svoju župu došao sam 29. travnja i. g.

Bi osam 3 godine kapelan u Bosiljevu, 4 god. i 8 mj. kod čestita domoljuba župnika Josipa Zorića na Prozorju odkuda došao sam kao župnik u Maju.

Maja 8. maja

Antun Justit, župnik

Dne 5. svibnja 1885. bila je u ovoj župi sv. potvrda koju je dielio 713-torici župljana majskih presv. g. biskup **Franjo Gašparić**.

Dne 31. kol. bila je ovogodišnja korona u Glini koja bi se imala bila po redu u Maji obdržavati, nu pošto sam tek ove godine došao, te sam odmah imao vel. trošak iz svoga siromašnoga džepa prigodom firme, to će u Maji biti sliedeće godine. Na toj koroni izabran sam okružnim bilježnikom.

U prosincu nabavljen je iz Beča od Müllera iz fina srebra pacifikal za 14 for, pošto ga crkva nije imala.

Nj. uzoritost kardinal Zagreb. **Josip Mihalović** darovao je povodom župnikove prošnje iz diecez. zaklade 100 for crkvi za orgulje u pripomoć.

Godina 1885.

Načinjeni su na župnom dvoru zimski prozori, kojih do sada bilo nije, nego samo na trih prozorih. Ukupno na 4 prozorih. Djelo stolarsko, ličilarsko, bravarsjko i staklarsko ukupno iznosi 45 for 10 n., što je namireno iz milodarah, što su se za orgulje po selu kupili, jer inih novaca ne bijaše nigdje.

Ove godine zidana je nova štala iz župnoga nameta 44% mjerničkih proračuni iznaša 1.006 for i 36 n. Radila se uz popust od 29 %. Što je župnik svega imao neugodna progutati i pretrpjeti, čitati je moći u spisih. Deo gratias!

Dvorište se župnog dvora znatno proširilo ogradilo visoko, pošto je ovdje velika nesigurnost imetka obnoć obilo se jelovimi daskami. Na četirih velikih dvorišnih vratih dao sam posebno načiniti čvrste okove i zatvore, a u dvorište metnuo sam medju štalom i svinjcem na visoki stup veliku lampu za petrolej da gori u samoj noći.

Nadalje načinjen je nov svinjac iz čvrstog drva za tri komada svinja za 33 for . Pošto nije bilo moguće držati nigdje ni pile ni kokoš stoga podignut je takodjer ljetos nov iz dasaka na dvoja vrata zračan kokošinjak. Sve te nove gospodarstvene zgrade pokrite su najboljim criepom iz Siska. Vis. k. zem. vlada u Zagrebu pritekla nam je u pomoć darom od 119 for i 93 n.

Ove godine kao i lani postavio sam o Božiću na svaku stranu žrtvenika u crkvi veliko božićno drvo i po najvećoj ga mogućnosti okitio, nebi li tako ljude potaknuo da i oni kod svojih kuća tako rade.

Godina 1887.

U travnju došli su financi u Maju u kuću bivšeg župnog ureda koj se je ljetos odselio u Glinu.

Navadja se orguljašija odobrena po 3 novč. od pojedine zemljištne rali posjeda župljana.

G. Šterk mladji darovao je za veliki žrtvenik liep zvučan zvon.

Ovaj kotar dobio je novog kot. predstojnika gospodina **Jaroslava Riadla**, a dosadanji **Vatroslav Noli** ode kao takav u Jasku.

Dne 29. kolov. do 2. rujna bila su u majskoj obćini veliki jesenski manevri. Kod župnika bio je nastanjen dobrovoljno zapovj. general Ramberg.

Ove godine nisu kradje u ovoj župi bile velike, zapalilo se nije ništa, a ubilo takodjer ništa.

Jakob Mladjenović je više puta sramotno po oružnicih vodjen na sud, a isto tako i **Nikola Davidović** br. 2, oba iz Svračice, koj je ljetos radi kradje volova osudjen po sudu na 18 mj. samice.

Godina 1888.

Zvonar **Mijo Zebić** iz Maje bude odpušten, pošto se naišlo na to, da on svoju službu nevaljano vrši, te bude za drugog zvonara postavljen **Mato Pavlaković**.

Pucat će se iz crkv. mužara od ljetos samo na Vazam i Tielovo. To zvonari naizmjenu moraju gratis obavljati.

Ova zima bila je žestoka. Visok snieg ležao je sve do 7 ožujka, tada se je počeo naglo taliti. Vode bile su silno velike. Narod nije stradao. U župnom podrumu bila je voda posvud visoka 127 centimetara.

Župljani vozili su u ožujku po voz džubra u cintor jer je trava se već posve izrodila.

Iz zaklade za zaručnice, dobila je ljetos nagradu od 25 for i 20 n **Mara** r. **Pavić**, a udala **Matijević** iz Dolnjaka.

Pošto se na noć od Svih Svetih na dušni dan kad se zvonilo dogadjalo raznih nepodopštinah, jer je pijan bio narod navukao se u toranj, to se neće više u noći zvoniti, već poslie blagoslova na dan Svih Svetih odzvonit će se za pokoj dušam samo tri puta i više ništa. Na dušni dan zvoni se ranoj misi, a poslie nje opet tri puta. Procesija na groblje vrši se ako je vrieme za to na Sve Svete po blagoslovu, jer na dušni dan malo dodje naroda u crkvu.

Godina 1889.

Uz. kardinal **Josip Mihalović** darovao je na prošnju župnika:

1 kazulu modre boje	40 for
1 kazulu biele boje	72 for
1 kazulu crvene boje	28 for
1 svilenu crvenu zastavu	25 for

1 svilenu crvenu zastavu 28 for *Bog plati!*

Kralj. kot. oblast u Glini odredi da zvonari dobivaju od sela po 1 litru lukna od svake rali.

Dne 29. na 30. listopada upali njetko pod večer štagalj sa svom krmom u Svračici br 4 **Filipu Tomčiću**.

Kosić Filip iz Maje kb. 3 kažnjen je bio osudom banskog stola od 4.III.1887. br. 3156 sa 14 dana zatvora radi prekršaja suprot sigurnosti vlastničtva.

Koncem studenog ove godine poslao je nadb. duh. stol u Zagrebu za prvi obrok kamate od **Huszarove** zaklade, kojom se svotom odplatio dug za crkveni harmonij, za koj još preostaje duga 15 for.

Koncem godine 1887. bio je blagoslov nove kuće **Antuna Idžakovića** i **Marka Mikšića**, oba iz Dolnjaka, što se tada zaboravimo amo upisati.

Dne 8. prosinca 1889. blagoslovljena je nova kuća **Filipa Tomčića** iz Svračice.

Po nagovoru mojih kolega i prijatelja prepisujem iz orginala amo za vječni spomen ove listove, koje su mi moji župljani podmetnuli, da svaki znao bude kako je ovdje moral i štovanje pram svom duh. pastiru na nizkom stepenu.

Prvi glasi doslovce prepisan sa svimi svetogrdni pogreškami (a u istinu pisan je u Svračici) u Dolnjaki 9.X.1885.

Naša župna Crkva sanct. Elias u Maji bila je u tmini neznanstva oko 10 god iza pokojnoga župnika Marka Mračića, ali milost Božja dala nam duhom klonutoga muža Pavla Lebera.

Taj bogoljubni muž u svojih 13 i pol godina boraveći u ovoj župi podvrže sve svoje sile volji božjoj i duhovnom zakonu kako da ljepše uresi svoju žup. crkvu kako da bolje svoje župljane povede na put istine i da ih podigne na put znanja kršćanske vere i to: njegova najmilija zabava bila je devojke nedeljom 9 – 10 ure i do ½11 učiti kršćanski nauk, i to u molitve od otčenaša do 4 posljednje stvari. Molitva majki Božjoj: Spomeni se o presladka device Majko Marijo itd. nadalje o Gospoja o Majko moja, molitve prije jela, poslje jela, na Podizanje, na ulazak u crkvu, molitva svršetak sv. mise, Angjeo gospodnji, molitva Svemogući večni Bože, 8 blaženosti i stajališta 14, zatim Pesme svet, svet, svet, Dodji Duše presveti...

Glede služenja svete mise svake nedilje pjevana sveta misa, svake nedilje išao bi na Prodilanciju, a kod blagoslova sv. mise tj. večernjice, pjevaj svetu Pesmu svet, svet....

Nikada nebi propustio kad bi koj svetac bio kao u Zornicama, sv. Barbara, sv. Nikola, sv. Lucija da nebi sveta prodike dao, a ostali svetci kao sv. Paul na veru obraćen, sv. Katarina, sv. Josip i jednom rečju svetom nedeljom kada bi koj drugi dan kakav mali svetac on bi nedeljom njegovo žiće prodikovao.

U korizmeno vreme tumaćeći svetom nedeljom 14 stajališta, a kod večernice pred svakim stajalištem klekni i moli molitvu nakon molitve očenaša i Zdravu Mariju, a zatim žalostnu pesmi pjevaj sa djevojkama staše plačuć tužna mati polak križa kada pati itd.

Glede procesijah izim mrtvog goda i na Spasovo, kada bi se išlo na groblje uvjek bi pjevao pesmu Lauretansku Gospodine smiluj se i to najviše pred Spasovo ono 3 dana (kojih dana se nikada u ovoj župi procesija održati nemože, jer nirtko ne dolazi – opaska prepisatelja toga lista) a kad bila procesija na mrtvi god i na Spasovo na groblje u slučaju lepog vremena, onda bi to tamo krunicu žalostnu molio, a natrag pesmu Mario o mili glas, a o Spasovski procesija na povratku pesmu Bože Otče od milosti pokornikom grehe...

Nadalje iduć sa križićem o Božiću po kuća pevao bi pesmu Narodih se kralj nebeski.

Glede služenja svete mise o Božiću pevaj sva trima misama pred Evandjelium Pesmu narodil nam se kralj nebeski kod druge svake mise prodiku kao i kod treće mise.

Po naredbi visoko duhovnoga stola voli crljeni Pojas kojega je i zaslužijo, Bože mu daj da bude kanonik prije dve godine.

Poslje njega dodje kapelan Ivan Telebar te je bio 5 mjeseci kano administrator ove župe, prodike nikada, samo na prvi dan Božića (to je laž. opaska prepisivača) i na prvi dan uzneska, kod večernice zapevati svet svet svet to nikada (to nije bio ni dužan – opaska prepisivača) samo kad biskup dodje onda zapeva prvi put 3. maja dodjoste Vi (to je laž, došao sam 28.IV.1885. op. pisca) te imam njekoliko stvari i Vama kazati.

Najprva falinga i najveća jest to, što na Prodikanciju nejdete, veće falinge netreba nego je ta (Hvala Bogu! opaska pisca) narod koji je u dolnima klecalima (to su samo pojedinci, jer ovdje narod ni neide u crkvu kroz godinu. opaska pisca) taj vaše prodike ništa nerazumije, a to ništa nije nego vaša lienost a što još žalosnije mladom nedeljom sveti šakrament na oltaru, a vi okrenete ledje k njemu i produkujete, ništa drugo nego vaša lienost, Arhidjakon Leber, on mladom nedeljom spravi svetootajstvo u nutra a otidje na prodikanciju; drugo već ste počeli kod večernice nepevati svet svet svet, a to je vaša lienost i čuvanje prsa, nadalje služite nedeljom preko mise kao u korizmi niti se slava Bogu višnjemu niti peva Verujem u Boga i to samo da prije svršite svetu misu; nadalje slabo narod opominjete da ide u crkvu.

Dakle Vaši župljani govore da ste za sve dobri samo što nejde na Prodikanciju, pa vam ništa Prodike ne razumiju i da će tu stvar javiti samo Biskupu. Pesma Mario o mili glas i nekoje molitve učitelj neće da peva u crkvi nikada a svi su učitelji pjevali izim njega ko nekakav gospodin.

Više ništa nego primite pozdrav i da bi Bog dao i svi sveci božji da naša najmilija zabava bude služenje svete mise i na prodikanciju ići sada ćete se obsvedočiti kako će više sveta u crkvu ići, jerbo kažu da neće niti ići u crkvu kad neidete na prodikanciju, da će prodikanciju polupati kad je

netreba nadalje gledati da nam se crkva poljepša i u ljeti mladež učiti Boga moliti. sbogom vaš verni prijatelj.

N. N. V.

Hvaljen Isus i Marija.

Opazka: Drugi list je jedno jutro **Ivan Tomčić** iz Sračice sin **Filipov** br. 4 pisao i na kolac nataknuo i u plot ovoga župnoga dvorišta utisnuo. Iz toga može čovjek vidjeti pokvarenost ovih ljudi, koja se pako u sliedećih dvijuh pisama koje sam pred crkvom u jutro našao, največma potvrdjuje.

Evo drugog lista prepisa:

Crkvenom odboru g. popu i njegovom tutoru Iliji Kvakiću isto tako Tutoru Ivanu Kvakiću. Odrediste tekare po nekima koji će od sirotinje krušac i novac pobirati za glasne citare, a nisu da su uplatite orgule. ti si pope kazao da će biti učitelj pod jednom cenom te nas siromake teško oglobi pošto bira kod svake kuće da dobije popleće zdjelu paželja 5 novč, dakle pope ako si ti pogodio sa učiteljem da on svira da u tvoju petnu žilu dira ti plati ne šalji glavara po selu jer će dobiti po čelu, pošto svaki glavar boji se da će mu zlato skinuti a tebe i učitelja sa žitkom od naše dece podmiriti okani se svakojakih ludorija te se primi kod večernje zapjevati Glorije, ništa neradiš nego kako nas zlostaviš.

Čuvaj popadiju svoju.

Treći list glasi:

Bratjo seljani nemojte ludovati niti bira davati gledajte za se za svoju decu nemojte metati težkoga jarma za vrat pošto će vas naša deca proklinjati. Dobro bratjo mi smo do sada bili brez mužike kad su deca pjevala pa nam je g. bog bolje dao svi bratjo pameti imajte a glavaru podajte gur u tur neka vas i vaše dece nebantuje jer im on kruva ne kupuje ako sve poslove radi taj ga posao baš nežulja ako žulja popu i učitelju. sbogom bratjo i sestre koje ste siromašne samo da bi pameti imale.

Preporučam se ovoj celoj župi.

Gospodinu učitelju

Nemoj po selu ići jer će ti kaput na ledja sići niti nećeš našega kruva vući od naše sitne dece a sebi kupiti novce.

S bogom gospodin učitelj ja sam prijatelj bratje moje a nisam žene tvoje, jer čuvaj sebe. Fala gospodin učitelj nemoj delati zla našoj deci.

Opazka: tko je ove listove pisao nije se još do danas poznati moglo. Takove škandalozne paskvile običavali su ljudi ovdje i prijašnjim g. župnikom praviti, kako njekistari pošteni žitelji svjedoče.

Ilija Buić iz Maje kb. 27 rodjen 1852. kažnjen je bio – kako to mjestni obć. ured od 13.12.1889. pod br. 4817 očituje – po sudbenom stolu u Petrinji radi prestupka strke i zločina javnog nasilja sa desetmjesečnom težkom kaznom.

K ljetošnjem Božiću kupio sam za gotov novac iz Beča od J. **Müllera** liepu *albu* sa finim velikimi čipkami koje su sa finim svilenim crvenim "????" podstavljeni za 14 forinti i jednu bielu svilenu žnoru za *bursu* 1 for.

Za božji grob kupio sam kod **Müllera** *Corpus Christi* 95 cm dug za 34 for. Plaćeno 7.V.1890.

Bilo je prije da se od svake košare koja se o Vazmu na blagoslov sa hranom donaša platilo 5 n; neznam kako je to propalo. Od ljetos opet sam uveo i svi plaćaju bez prigovora.

Dne 8. i 9. kolovoza o. g. obojadisao je **Vid Bukir** limar u Glini toranj (48 m2) sa bielom bojom a ostali lim na tornju kao i velika crkvena vrata sa oboja na sakrestiji crvenom uljenom bojom. Svi spisi u toj razpravi nalaziš u arkivu pod br. 2 od ove godine.

Dne 15. kolovoza u rano jutro upali njetko (sumnja se da je to učinio **Vinko**, sin mlinara **Janka Kostanjčeka** u Maji) tri velika stoga siena **Marti Mičiji** u Maji.

Od ove godine ustanovio je ovaj crkveni odbor sa učiteljem dogovorio da za orguljanje i pjevanje u ovoj crkvi dobije na godinu iz crkv. blagajne 24 for.

Sad bude i to, hvala budi Bogu, težkom mukom uradjeno. Čovjek nebi ni mislio koliko je narod ovdje – ali svi poprieko – duševno divlji ljudi. Što sam samo za to poduzeti morao, što sam uvadjao pjevanje i sviranje u crkvi, to je grozno. Javno mi se neki grozili, psovali i koje kakvo podrugljivo i prezirno smetali. Kad su vidjeli da me to ne smeta, to su počeli tužiti učitelja, da nezna svirati ni pjevati. Kad je učitelj na moju zamolbu odlučio uztrajati i nadalje svoju orguljašku službu vršiti, sada su rovari i po svoj obćini poznati smutljivci i nadripisari na glasu **Ilija Petrović** i **Tomo Franjić** iz Dolnjaka obojica te **Ivan Majstorović** iz Prieke, počeli su ljude huškati i zvati, da svaki dade po koj groš ili 10 da tužbu sastaviti uzmognu, jer da će sad proti meni morati to sredstvo upotriebiti.

I zbilja nadju se ovi: iz Prieke svi do jednoga osim **Šimunović Mate** i **Petra**, drugi svi dali su u obć. uredu u Maji svoje križeve na tužbu njekih gornjih lopova proti svom župniku; iz Dolnjaka dali su križeve sami ljudi nečista značaja i to su: **Ilija Petrović**, **Pavao Herceg** (taj je kašnje zapisnički kod mjestne obćine opozvao), **Mato Petrović**, **Tomo Franjić**, **Josip Matijević** br. 12, **Ilija Klarić**, **Nikola Klarić**, **Andija Matijević** i **Pavao Čarapar**; iz Svračice: **Ivan Davidović** br. 1, **Mato Davidović** br. 2, **Mijo Tomčić**; iz Maje najveća sirotinja i uz to propala kreatura **Maurović Andrija**.

Kraj svega toga ostade kod toga, da se i nadalje do božje volje bude u Majskoj župnoj crkvi sviralo i pjevalo, a oni psi, koje svirka i skladno pjevanje u njihovom uhu vriedja ostaju kod kuće, kako i prije ih crkva nikad vidjela nije osim na Božić, a tad pak oni nisu crkve vidjeli, jer bijahu pijani.

U polovici svibnja o. g. postao je ovdje načelnikom g. **Mijo Šterk** stariji, kojega, prem sposobnijega nema od njega u čitavoj obćini, su odmah počeli najimputiranijimi šuplikami denuncijacijami tužakati na sve strane, prem ni najmanjeg povoda.

Kako je užasan i nepodnošljiv položaj svećenika u toj zloglasnoj obćini i župi neka bude tužnom ilustracijom dušobrižniku, od kojih su ovu prvu osobno: **Ilija Petrović**, **Tomo Franjić** i **Ivan Majstorović** odnjeli u Zagreb u nadbisk. kancelariju.

Da su ta trojica skotova u Zagreb doći mogli, razporedili su namet na svaki kućni broj najmanje 20 n, što su svi oni platili, koji su god na tužbu podpisali ili podkrižali.

Prva tužba glasi doslovce:

Uzoritom i preuzvišenom gospodinu Josipu Mihaloviću

Molimo preuzv. Gospodina, da bi našu molbu primili, što mi župljani Maje njima predajemo i molimo, da se naš župnik i crkv. odbor pojači i to iz svakoga sela u dva odbornika, pošto je nami poznato, da ova dva odbornika nemogu sami biti; jerbo ova dva odbornika štogod. g. župnik hoće sa g. ž. učiniti, to namah učine, a mi za ništa neznamo, kroz to mi hoćemo, da se više odbornika metne, da oni tri sami ne rade što hoće.

I to molimo da bi se naša župna ili crkvena kasa sa novcem premetnula u našu obćinsku kasu, kano što su i ostalih drugih crkvih pravoslavnih, što u obć. kasi stoje, a ne da stoji kod g. župnika u njegovu stanu.

Nadalje pako molimo, neka bi se iz ovih redah za odbornike metnulo i to iz Maje Šimun Rebrović i Luka Mazalović, iz Svračice Ivan Davidović br. 1 Antun Taban, iz Dolnjaka Ilija Petrović i Toma Franjić iz Prieke Ivan Majstorović i Vid Majstorović, te smo mi župljani odabrali za odbornike svikoliki što smo unutra podkriženi i podpisani.

I to molimo, da nam g. župnik račun dade od g. 1886. što je svake godine na čast sv. Antuna to jest 17. siečnja i 13. lipnja dara dobila naša ž. crkva, mi možemo po prilici znati, da na ta dva sv. Antuna u godini dobije se gotova novca najmanje svaki put 50 for dara naša ž. crkva i g. ž. nami računa nikada ne kaže, a što se tiče župne crkvene trave što se svake godine prodaje za kositi, po dvaputa u godini, to se proda po priliki kako je koje

godine trava bolja, gdjekoje godine po 15 for, prva trava, a druga po 10 for ni od toga mi računa neznamo, niti nam ga g. ž. kaže, koliko je crkva dobila.

Nadalje pako molimo uzoritog preuzv. gospodina, neka bi g. ž. račun izdao od novca i to o popravka župne štale i od župnog stana, koje smo mi izveli i platili a nek se znade koliko je nametnuto kod obć. ureda u Maji.

Nadalje pako što se tiče orgulja, to smo mi župljani dobre volje dali novce, da se kupe orgulje, a bivši ovdje učitelj išao je sa selskim glavarom po selima, pa je molio seoskih gospodarah na čast Sv. Ilije zaštitnika naše župne crkve, da bi svaki po koj krajcar dao da se orgulje kupe, pa su oni dali što je tko premogućan bio, te su seoski glavari pokupili novce te su predali g. ž. u Maji a g. ž. hoće sada da mi plaćamo tko će njima igrati ili pjevati, to mi nismo mogućni plaćati, pošto je naša župa malena. Mi ovdje navodimo, kada je taj govor bio, da se orgulje kupe, mi smo kazali, mi nemožemo platiti, ako će njima pjevati, a nami je g. ž. odgovorio, da bude kr. z. vlada poslala učitelja, tko će badava mukte pjevati i svirati.

Najponiznije molimo uzoritoga preuzvišenoga gospodina da nami župljanima što skorije blagoizvoli riešiti najponiznije umoljavamo.

U Maji dana 28. veljače 1890.

Župljani (ili bolje "skotovi") majske župe

Iz Maje:
Martin Brkašić
Andrija Brkašić
Luka Mičija
Iz Prijeke:
Vid Majstorović
Ivan Krajačić
Ivan Majstorović
Ilija Šimunović
Luka Krajačić
Nikola Bilica
Mijo Majstorović
Josip Ferenac
Josip Pavušek
Franjo Šimunović
Luka Liković
Juraj Šimunović
Marko Krajačić
Nikola Majstorović
Franjo Liković
Iz Dolnjaka:
Tomo Franjić (pisac Žalbe)
Petar Ančić
Joso Matijević
Mato Tomičić
Vid Gašparević
Ivan Kovačević
Josip Ančić
Ilija Klarić
Adam Matijević
Pavao Herceg
Ilija Čarapar
Antun Vujnović
Mijo Tomičić
Luka Matijević
Ilija Petrović
Iz Svračice:
Mijo Tomičić
Martin Davidović
Antun Davidović
Ivan Lamza
Ivan Davidović
Antun Brdarić
Iz Maje još:
Miško Rebrović
Iz Ravnog rašća nitko

Druga tužba:

Molimo uzoritoga i preuzv. gospodina nadbiskupa za našu molbu, koju smo mi nas tri donieli u Zagreb dana 1. ožujka 1890. točno u 10 sati prije podne, te smo ju predali u ruke g. tajnika i molili smo g. tajnika, da nas trojicu predvede pred njihovu preuzvišenost, da bi nešto imali naustice govoriti i dokazati proti našem g. ž. u Maji, pak nas je g. tajnik prevario, jer nam je kazao, da je uzoriti i preuzv. gospodin nadbiskup betežen, a što smo nas tri imali naustice govoriti, da se to ovdje neprima, nego samo pismeno.

Uz dokaz te molbe koju smo toga dana predali g. tajniku u ruke eto još dokazujemo.

Naš g. župnik kad koj siromak za sv. izpovjed dodje za betežnika bez podvoza, taj onda neće pješice da ide, već da mu je podvoz ili kola, a to svaki siromak nema, a to je bilo kod Vida Kovačevića krb. 3 iz Dolnjaka, kad je poslao po g. ž. za svetu izpovied svoje supruge, pak nije htio doći bez podvoza.

Nadalje g. župnik nije htio ići u selo Prieku svetiti vodicu ili kuće ove godine, kako je to svake godine spadalo po običaju katoličkom. (To je istina, jer glavar nije odredio predprege, a Josip Likovič. koj je htio doći po župnika, nije se ufao radi grožnje glavarove. – opaska župnikova) Po ovim drugim selima nekoliko kuća preskočio, te nije svoje dužnosti izčinjavao, pak je nami župljanima to nezadovoljstvo, što je g. ž. radi od nas. (nisam išao u kuću onoga koji mi je poručio da on toga netreba, a kako vršim taj blagoslov, koga ovi nemogu znati pošto ih u kući još nikad našao nisam jer nemaju toliko svjesti da župniku svom bar jednom u godini i to u njegovoj kući u lice pogledaju – opaska župnikova)

Nadalje mi župljani prilažemo i to, naš g. ž. dao je Ivanu Tomčiću kb. 4 iz Sračice jedan hrastić od 12 met. dugačak, što je ostao od župne štale, te je Ivan Tomčić za svoju kuću upotriebio, a nije hotio izmjeniti križa na župnom groblju, koj je već trul, te bi se baš morao izmjeniti. Kroz to mi bi radi znati kuda je taj novac pripa jeli njemu ili u župnu kasu, pošto u našoj župnoj kasi nema nego samo 18 for 44 n, a za 80 for kazo je g. ž. da je poslao u šparkasu u Zagreb, što mi ne vjerujemo, jer to mu je taki izgovor kad smo ga pitali za novac od naše župne crkve.

Nadalje ova pako naša molba k onoj skupa, koju smo predali u ruke g. tajnika u Zagrebu dana 1. ožujka 1890. točno u 10 satih prije podne, te neka se skupa rieše.

Nadalje pako mi molimo svi župljani majskie župe, neka bi se naš g. ž. od nas odstranio pošto mi s njime nismo zadovoljni.

Maja 4.III.1890.

Toma Franjić pisac tužbe
Ivan Majstorović
Ilija Petrović

Isto takovo črčkanje predali su ova troica osobno kod kr. hrv. slav. zemaljske vlade u Zagrebu.

Dne 20.X. o. g. kupio sam iz Beča od Müllera za 32 for. jednu novu crnu kazulu sa svimi pripadci, te dva sviećnjaka uz svaku stran slike sv. Ilie kod vel. oltara na stienu po jedan za 6 for.

Marko Džakula grč. izt. kolar u Maji kažnjen odsudom kr. kot. suda u Glini od 12. listopada 1888. radi uvrede poštenja nanešene župniku majskom na mjesec dana zatvora.

Kostanjček Janko, mlinar u Maji kažnjen je osudom kot.suda u Glini 17 prosinca 1888. br.1758 kz. na 4 dana radi prekršaja § 491, 492 kz. na 8 dan zatvora.

Sin njegov **Vinko** kažnjen je osudom kr. stola u Zagrebu 14. travnja 1887. br. 943 radi zločina težke tjelesne ozlede na tromjesečni težki zatvor.

Vjekoslav Meyer, bivši ove obćine bilježnik a kasnije nadvizitar u Glini bio je radi zločina i prevare i koristoljublja odsjedio u Petrinji jednu godinu samice.

Tusić Luka i Maje, izučen ratar u gospodarskoj školi u Križevcih osudjen g. 1876. radi zločina paleža na 20 godina težke samice i zatvoren je u glinskoj kaznioni.

Davidović Nikola br. 2 iz Svračice kažnjen radi kradje na 18 mjeseci težke tamnice. Kaznu nastupio je 9.XII.1887. u glinskoj kaznioni.

17.I.1877. godine poginuo je u **Šterkovu** mlinu **Dujan Kvakić** br. 7 iz Svračice. Bio vrlo pogibeljan individuum.

Josip Kvakić br. 34 iz Svračice, sin crkvenoga tutora **Ilije** pucao je dva puta na **Ivana Brkašića** te je radi toga u g. 1886. kažnjen po sudbenom stolu u Petrinji na 6 mj. težke samnice.

Godine pako 1887. u kolovozu nastrieli opet njega **Josip Lamza** iz Svračice te odveden u bolnicu glinsku tamo i umre.

Čarapar Nikola iz Dolnjaka br. 24 kažnjen osudom kr. sudb. stola u Petrinji od 29.V.1886. br. 1526 radi zločina prevare i kradje na 15 mj. težke samnice.

Bartolac Stjepan iz Dolnjaka br. 1 bio je prvi put na sv. izpovjedi u svom životu prigodom svog vjenčanja sa udovom **Marom Jurković** godine 1888. u 29. godini dobe svoje!!! Strahota! a ima toga u toj župi više takovih žalobnih primjera!

Petrović Gjuro iz Dolnjaka br. 30 kažnjen je osudom kr. banskog stola u Zagrebu od 9.II.1882. br. 20708 na 6 mj. težke samnice radi zločina kradje.

Bilica Petar iz Prieke br. 14 kažnjen je osudom kr. stola sedmorice u Zagrebu od 29.V.1886. br. 7524 radi zločina prevare i kradje na 6 mj. težke samnice.

Ančić Vid iz Dolnjaka br. 15 kažnjen po sud. stolu u Petrinji 1889. radi težke tjelesne ozljede (pucao je na svoga rodjena brata

Juraja – na 15 mj. težke kazne – odležao u kaznioni u Gospiću – kad je osjedio polovinu kažnje – bude pušten kući.

Čačić Antun iz Ravnog Rašća br. 33 osudom sudb. stola u Petrinji kažnjen na 15 godi. težke samnice radi ubojstva – odležao u glinskoj kaznioni.

Nogić Marko iz Ravnog Rašća br. 62 kažnjen je osudom kr. sudb. stola u Petrinji 5.VI.1887. br. 2428 kz. radi zločina težke tjelesne ozljede na 10 mj. težke samnice – odležao u Glini.

Nogić Lovro iz Ravnog Rašća br. 63 ubijen je god. 1885. kroz prozor od svoje kuće iz neprijateljske ruke puškom.

Nogić Josip iz Ravnog Rašća 34 bio je osudom banskog stola od 6.II.1874. br. 5248 radi kradje kažnjen na 3 godine što je odsjedio u Lepoglavi.

Majstorović Ilija iz Prijeke 4 bio je u starosti od 19 godina već kažnjen osudom stola sedmorice u Zagrebu od 8.VIII.1885. br 2492 radi zločina kradje i javnog nasilja na jednu godinu težke samnice. Isti lupež klatari na svake boge noći okolo po selu pa i po najgorjem vriemenu, te istom pred dan kući dolazi.

Petrović Gjuro iz Dolnjaka br. 30 ponovno je bio kažnjen:

1. osudom banskoga suda u Zagrebu od 20.VI. 1888. br 5516 kz. na jedan mjesec
2. osudom kot. suda u Glini od 17.XII,1888. br 1758 kz. na 6 dana

Dne 20. studena o. g. upalio je opet njetko 3 stoga krme **Marti Mičiji** u Maji. Sumnja je pala opet na kćer **Janka** mlinara **Kostanjčeka Anku** udatu za njekoga mlinara koji je takodjer u samnici a ona kod otca u to vrieme.

Po obćem pripovjedanju idu i žene ove zloglasne kuće na svaki najgrozniji zločin preobukaov se u noći u mužko odielo. To da čini i ista ona stara žena supruga **Janka Kostanjčeka**, a njegove tri kćeri (nasjtarija) osobito. Oružnici doveli su drugi dan na garište najstariju, **Anku** ter su u stopu koja je tamo se nalazila omjerili nogu iste **Anke** te se na vlas gledala na zemlju stoga odveli su ju kr. kot. sudu u Glinu.

Godina:	rodilo se	umrlo je	po tom je rodjenih:	
			manje	više
1885.	71	72	1	
1886.	94	43		51
1887.	75	55		20
1888.	85	44		441
1889.	81	51		30
1890.	68	47		21

Dakle u pet godinah ovih tj. od 1. siečnja 1885. do 31. pros. 1890. umnožila se župa za 163-jicu.

Godina 1891.

U mjesecu siečnju dobio sam na moju molbu od prve hrv. štedionice 25 for podpore kao pripomoć nutrašnjem ukrašenju mjestne župne crkve. Od ovih novaca poslao sam odmah **Mülleru** u Beč na odplatu za crnu kazulu onih dvijuh na stieni okolo slike sv. Ilije nad velikim žrtvenikom sviečnjake = 20 for, za ostalih 5 for kupio sam iz Beča lak kojim sam tekučinom renovirao sliku Alleluja.

Majstorović Adam iz Prieke kbr r rodjen 14.IV.1869. bio je u siečnju ove godine (1891.) prvi put u svom životu na sv. izpoviedi, i to nebi bio da se nije ženio!!!

Kapitularni vikarijat nadbiskupije naše od 20.II. t. godine br. 713 piše mi: *"Adjacens querulosus recursus ejatis parochiani Adami Tintor contra tltam duram eidem transponitur fin dandare resuper konsumque promovendae conscietisae veclaretionic.*

Franciscus Gašparić vic. capitulos

To pismo glasi doslovce ovako:

Njegovoj Preuzvišenosti Gospodinu Cardinalu i Nadbiskupu Mihalovićz u Zagrebu

Vaša Preuzvišenosti!

Nitko dosad vjerovao nije da katolički svećenici kojise kao temelj obšte izobraženosti smatraju ovako postupaju kao što masjki župnik gospodin Anton Justitz postupa jer ovo se njegovo postupanje u u nikakvo poštenje i pobožnost staviti nemože.

Ovaj duhovnik psuje Boga dela po puku razboj i javno nasilje vodi parnicu sa svojim župnici drži vezu sa zločestim ljudma i pačase u svake poslove koji se njega ni naimanje netiču se je tako i mene u mojoj političnoj službi pačio brez da sam ja ikakovi povod tome dao za navjeksamga kao buntovnika prijaviti morao pak od to doba ide uvjek sa naivećim zulumom proti meni premdame načinio dasam moje miesto kao perovodja nedužno izgubio i kroz 500 forinta štetovao a ovdje sve iz 12 Novčića proizašlo koje mu je zaračuna bio kadsam na dražbi kupljene darove svetoga Antuna plaćao takosam primorat Vašu Preuzvišenost ponizno moliti dabise ova Stavr jedanput razpravila da kroz to Crkva sa cielim svećenstvom jedne i druge kristjanske vjere osramoćena negude.

Glina dana 13. veljače 1891.

Adam Tintor, bivši narednik u Malomgradzu slavnog Glinskog kotara

Na taj paškvil morao sam odgovoriti kapitularnom vikarijatu, što učinih dne 13.III. o. g. pod br 29 i to ovako:

"Adam Tintor nije župljan majski, jer je sliedbenik grč. izt. vjere, u starosti oko 50 god., neoženjen, poročan, pošto je već radi raznih prekršaja nebrojeno puta bio kažnjen od strane koli političkih oblasti, toli i rk. sudova. Bez svakoga čuvstva, poštenja i značaja, dakle propala i podla kreatura najgadnije vrsti.

Bio je vojnik u mladosti i dotjerao do narednika, ali je odpušten radi mnogih zločina.

Odkad je protjeran iz vojničtva, bavio se je u svojoj obćini u Malomgracu kao najgadnije vrsti nadripisar; pa jer je kao takav bio veliki smutljivac u svojoj obćini to ga je ista protjerala, što tim laglje učinila, pošto Tintor je prosta skitalica bez kuće i kučišta.

Istjeran iz svoje obćine zadržava se sad neprestano u obćini majskoj, jer tu imade takodjer njemu ravnih rovara i od zanata fiškala, koji toga izroda upotrebljuju za udovoljenje svojih paklenih strastih. Oni toga skitalicu hrane, odjevaju i podupiru. Tako je dogodilo se da je za načelnika ove obćine po nastojanju majskih rovara i intrigana bio izabran njeki Šimun Popara iz Šibina, grč. izt. sljedbenik. Taj Popara u pravom je smislu izrod ljudski, pa da se zahvalnim izkaže svojim kreaturam, koje su ga za načelnika proturale, postavi za obć. pisara gornjeg Adama Tintora, koj je sad svoje nadripisarstvo prenio u obć. ured, što je pako kr. kot. oblast u Glini u brzo spoznala, te ovoga smjesta odpustila.

Tad se najviše zadržava kod glasovitih ove obćine pravdaša i smutljivaca: Ilije Petrovića u Dolnjakih i Janka Kostanjčeka, mlinara u Maji. Kod Gjurana Petrovića u Dolnjakih imade Adam Tintor pače svoju uredsku sobu!!!

Radi tog pisma Adama Tintora, proti meni, na duh. oblast odpravljenu morao sam proti istomu kaznenu prijavu kod kr. kot. suda u Glini podnjeti.

Ujedno pitao sam kr. kot. sud, dali mu je poznato da sam kada kakovo na putu razbojstvo ili javno nasilje učinio, našto sud od 7.III. o. g. br. 1506 kz. odgovara: "U riešenju cjenjenoga dopisa od 6.III.1891. br. 26 priobćuje se, da proti gospodinu župniku Antunu Justizu ne dolazi u kaznenom registru prijava radi kakova kažnjena čina. Kr. kot. sudac Sieber. s. r.

Isto tako pitao kr. kot. oblast u Glini, dali joj je što poznato da sam ja kriv, da Adam Tintor nije više "perovodja" (!?) u ovoj obćini, jer da sam ja njemu tim gubitkom prouzročio štetu od 500 for (!!?).

Dne 24.III. o. g. odsudio je kr. kot. sud u Glini Luciju Mičiju iz Maje kbr. 10, ženu Markovu na 14 dana zatvora radi toga što je ista oko sviečnice o. g. i jednom na groblju pred čitavim selom obružila najgadnijim psovkami svoga župnika. Svjedočili su: Tusić Šimun, Mato i njegova žena, Tusić Janja Ivanova, onda žena Ilije Tusića i udova Manda Perić. Ovi su došli meni javiti što i kako je Lucija Mičija psovala te su svoju izjavu svi kod suda

prisegom potvrdili. Kaznenu prijavu nebi ja bio podnio, da sam ju sam psovku čuo, ali jer me u selu psovala javno na ulici pa jer su radi toga sablaznili se pošteni žitelji, to sam morao, a da ne trpi ugred svećenički.

Na ovu zamolbu odgovori kot. oblast ovo:

br. 1595

Velečasnomu župnomu uredu u Maji

Usljed tamošnje zamolbe br. 26 od 5.III.1891. saobćuje se da, je Adam Tintor radi nadripisarstva kod kotarske ove oblasti kažnjen sa 4 dana zatvora.

Glina 4.IV.1891. kot. predstojnik Riedl s. r.

Od 1. siečnja o. g. neće više mjestni pučki učitelj ni svirati ni pjevati u crkvi, kako je to lani ustanovljeno, jer ga je njetko u Glini izsmjehavao, da tobož za tako neznatnu godišnju nagradu hoće u crkvi svirati. On traži 70 for na godinu, a jer mu se toliko iz ovomjestne crkvene blagajne podavati nemože, to se konačno odustalo od svakoga uobće dalnjega ugovaranja.

Dne 24.IV. o. g. bilo je kod kr. kot. suda u Glini ročište sa nadripisarom **Adamom Tintorom**, radi one svoje na kardinala podnesene pismene črčkarije te bude iz ogluhe odsudjen na 2 mjeseca samnice.

Dne 9. lipnja došao kr. kot. predsjednik glinski g. **Jaroslav Riedl** po službenom poslu u majski obćinski ured, a s njim izvezao se takodjer vlč. g. glinski podarcidjakon **Pavao Leber**, te su tom sgodom pohodili i mjestnu župnu crkvu, te razgledavši sve u crkvi i odjelo se ostalo po ormarih, pohvališe liepi red, čistoću i krasno crkveno ruho.

Ilija Majstorović sin pok. Petra rodjen 1864. iz Prieke kbr. 4 neoženjen – u pravom je smislu rieči skot i bitanga, jer osim što je vrlo pogibeljan individuum po svačiji imetak, to je i kreatura bez svakoga i najmanjega srama i čudoređa.

Isti je udovu ukućanicu svoju **Maru** usmrtnoj njezinoj bolesti silovao, čemu se ista sirota protiviti nije mogla sbog svoje slabosti, pošto je 3 do 4 mjeseca ležala na umoru, a ta zvjer Ilija neobzirnu se ni na krvno rodbinstvo ni na smrtnu borbu, ju puteno upotrebljavao. Umirajući Mara, plakala je gordo veleći: tako bude Ilija radio poslie moje smrti sa sirotom mojom dječicom i sbilja! Ona umre na badnji dan prošle godine (1890.) a odtada upotrebljavao je taj skot malu **Janju**, kćer pokojne gornje **Mare**. Ta djevojčica nije još ni 10 godina stara, rodila se (28.VII.1882) te ju je deflorirao gornji **Ilija**. Tutor njezin **Stanko** tužio ga je sudb. stolu u Petrinji gdje je u zatvoru **Ilija** rečeni. Kad bude razpava dovršena bilježiti ću ovdje kakova ga je kazna stigla.

PS. Osudjen je u Petrinji na 15 godina težke samnice i zatvor odmah nastupio.

Nikola Krajačić dečko iz Prieke br. 8 po obavjesti od mj. ob. ureda od 24.IV.1891. br. 3078 to je taj individuum vrlo pogibeljan po imetak, a radi zločina težke tjelesne ozljede bio je kažnjen sa 4 nedelje samnice.

U ožujku o. g. kupio sam zlatnu, srebrnu i karmin tinkturu iz Beča od tvornice Em. **Fischer** I Wollzeile 5. zatim **Goldlaka**, te sam najprije oprao toplom vodom okvir i sliku sv. Ilije na vel. oltaru, zatim sam sliku na novo lakirao, a okvir ozlatio, isto tako sam ozlatio i osrebrio ona 4 kerubina na žrtveniku i ostale njeke rubove. Oprao i ozlatio sam okvire slikah bl. dj. Marije i sv Barbare, a olakirao iste slike uz slike sv. Antuna i sv. Josipa. Nadalje osrebrio sam nad tabernakulom podvožište gdje stoji razpelce.

Ozlatio sam razpelo na oltaru bl. dj. Marije, ono na tabernakulu, ono kod krštenja na župnom dvoru i trakove nad tabernakulom.

Statuu "Alleluja" popravio sam posve: učinio sam nove trakove, svu pozlatio, osrebrio i karmin bojom oličio, te svu prelakirao i novu načinio zastavu.

Dne 29. srpnja o. g. osudjen je po kralj. sudbenom stolu u Petrinji **Adam Majstorović** iz Prieke kbr. 4 na tri mjeseca samnice, što je u svadji sa domarom svojim **Ilijom**, na istoga iz kubure pucao, nu nije ga pogodio, a Ilija je opet istoga dana osudjen na osam godina težke samnice, što je malodobnu **Janju** silovao i spolno joj udo njekoliko puta smočio. (Ovaj **Ilija** živio je u bludu sa šogoricom - bio je već u starosti istotakav pokvarenjak. Umro je neizmiren sa Bogom!)

Adam (ruglo "Adžo") **Tintor**, rodom iz Maloggraca, a po zanatu poznati nadripisar i smutljivac u obćini majskoj, skitalica osudjen je radi nadripisarstva osudom kr. sudb. stola u Petrinji od 18.II.1882. br. 1040, 1047. sa 6 nedjelja zatvora, te opet radi prekršaja § 491 i 492 kz. na štetu pogl. gosp.predstojnika Nollia presudom kr. ban. stola od 20. lipnja 1887. br. 5511. kz. na 2 mj.zatvora.

Po obćem pripovjedanju u puku bio je **Brkašić Andrija** i brat mu **Luka** iz Svračice kbr. 27 svaki na 6 mjeseci samnice kažnjen što su obojica ukrali njekom, tada već pokojnom **Ivanu Brkašiću** iz Maje prozor.; opet radi kradje volova **Vasilju Igiću** iz Buzete. Odsjedio je gornji **Brkašić Luka** 18 mj. a brat mu **Andrija** 12 mj. tamnice, a potonje bio je još osudjen da oštećenom plati 150 for. Krasna braća!!?

Dne 25 studenog o .g. stigle su ove stvari za moju crkvu, koje sam naručio na otplatu kod Johana Müllera u Beču:

1 par ministranskoga odjela sa ovratnikom crvene boje

1 par ministranskoga odjela sa ovratnikom crne boje

1 cingulum bielo – crne boje
2 para roketa za min istrante
2 na mekani okvir napete slike, bojadisane: Ecce homo, Mater dolorosa
1 četverozvučni iz mjedi zvonac za vel. blagdane

Dne 28. studenog izplaćena je lani naručena nova crna kazula sa pripadci poslav u Beč Joh. Müleru zadnji dug 18 for.

Od 4. na 5. prosinca o. g. u noći ukradenjetko kod ovoga župnoga dvora odtraga sa poljske strane čitavo lievo krilo od onih tamošnjih velikih vrata skupa sa svim željezom!

Na badnjak stigla mi naručena za crkvu iz Beča od Mülera pošiljka sa koje će iz novog pluviala sa štolom od crem-biele boje. Stoji 65 for.

Ove godine rodilo se u ovoj župi 64, a umrlo ih 32.

Na Božić u jutro dao je stari **Stanko Liković** iz Prieke po jednom dečku iz pucati iz pištolja preko svoje kuće tobože, da blago koje mu je u kući bilo kroz godinu zdravo bude. Staro praznovjerje. Nu čep od pištolja nije segnuo preko krova nego se goruči zaletio u krov, koj je bio od stare slame i za tili čas izgori mu sav krov, a da nisu seljani priskočili braniti to bi sve do temelja bilo izgorilo. Dobro je to! nebili se morda tim taj ludi praznovjerni običaj izkorenio.

Godina 1892.

Dne 5. siečnja kupio sam za crkvu novi oltarnjak za veliki oltar od **Ane Prašnjak** seljakinje – žena mjestnog blagajnika ove obćine, a rodom iz Gorske župe, za 12 for što je joj odmah i izplaćeno. Na tom oltarnjaku je radnja iz raznih boja u narodnom stilu.

Dne 19. veljače kupio sam i odmah platio u Zagrebu za crkvu jednu vagu nosivosti od 28 (???) vaga je ta obične vrsti sa zdjelicom. Sva od samog željeza, a stoji 1 for 60 n, kupio sam zato jer se u selu dobiti nemože, a crkva treba, kad prodaje svoje na dar dobiveno povesmo.

Nadalje kupio sam 8 manžeta iz bjeloga lima i to 6 velikih za svječnjake na velikom oltaru i 2 manja za svječnjake koje rabe kod svagdanjih tihih misa. Svi stoje 1 for 20 n.

Ove godine dao sam vezati u kožni hrvat misal koj je od svagdašnje porabe, pa jer je još k tom u platno uvezan bio skroz se bio razišao stoji 2 for.

Isto sam tako kupio novu vazmenu svieću od čistoga voska (prve kakvoće) u težini od 5 kg.

Ove godine bio je u korizmi prvi put na izpovjedi u životu svom **Vučićević Adam**, sin **Šimunov** kbr. 68 u 18 godini starosti svoje (!!!), a **Nogić Luka**, sin **Šimuna** kbr. 35 u 19 godini starosti svoje!!! Oba iz Ravnog Rašća! Grozna istina!

O proljetnom ekvinociju načinio sam sunčanicu i namjestio nju na jugoiztočni stranu sanktuarija izvana na mjestnoj crkvi. Željezo dao je mj. učitelj g. **Juraj Rožić** za to prirediti kod kovača u Maji **Petra Šterka**. G. učitelj bio mi je kod sastavljanje te ure u pripomoć. Ura je točna na vlas, a meridijan je nadjen točno po pravilih. Ova sunčana ura kaže točno kroz čitavu godinu. Da se pako kroz godinu može na sunčanici uvjek točno vrieme pogoditi, zgotovio sam tabelu po kojoj se vidi za koliko i kada žepna ura mora pokazati više ili manje od sunčanice. Ova tabela je u crkvi pod staklom u šakrestiji na ormaru pribita, a da se ista nemože izgubiti, ovo je ovdje upisano.

Dne 1.	siečnja	mora žepna ura pred sunčanicom biti za	4 časaka[156]
Dne 7.	"	" " " " " " "	7 časaka
Dne 13.	"	" " " " " " "	9 časaka
Dne 19.	"	" " " " " " "	11 časaka
Dne 25.	"	" " " " " " "	13 časaka
Dne 31.	"	" " " " " " "	13 časaka
Dne 6.	veljače	" " " " " " "	14 časaka
Dne 12.	"	" " " " " " "	14 časaka
Dne 18.	"	" " " " " " "	14 časaka
Dne 24.	"	" " " " " " "	13 časaka
Dne 2.	ožujka	" " " " " " "	12 časaka
Dne 8.	"	" " " " " " "	11 časaka
Dne 14.	"	" " " " " " "	9 časaka
Dne 20.	"	" " " " " " "	8 časaka
Dne 26.	"	" " " " " " "	6 časaka
Dne 1.	travnja	" " " " " " "	4 časaka
Dne 7.	"	" " " " " " "	2 časaka
Dne 13.	"	" " " " " " "	0 časaka
Dne 19.	"	" " " " " " "	1 časak
Dne 25.	"	" " " " " " "	2 časaka
Dne 1.	svibnja	" " " " " " "	3 časaka
Dne 7.	"	" " " " " " "	4 časaka
Dne 13.	"	" " " " " " "	4 časaka
Dne 19.	"	" " " " " " "	4 časaka
Dne 25.	"	" " " " " " "	3 časaka
Dne 31.	"	" " " " " " "	3 časaka
Dne 6.	lipnja	" " " " " " "	2 časaka
Dne 12.	"	" " " " " " "	0 časaka
Dne 18.	"	" " " " " " "	1 časak
Dne 24.	"	" " " " " " "	1 časak
Dne 30.	"	" " " " " " "	3 časaka
Dne 6.	srpnja	" " " " " " "	4 časaka
Dne 12.	"	" " " " " " "	5 časaka

[156] Časak = minuta

Dne 18.	" " " " " " "	6 časaka
Dne 24.	" " " " " " "	6 časaka
Dne 30.	" " " " " " "	6 časaka
Dne 5. kolovoza	" " " " " " "	6 časaka
Dne 11.	" " " " " " "	5 časaka
Dne 17.	" " " " " " "	4 časaka
Dne 23.	" " " " " " "	2 časaka
Dne 29.	" " " " " " "	1 časak
Dne 4. rujna	" " " " " " "	1 časak
Dne 10.	" " " " " " "	3 časaka
Dne 16.	" " " " " " "	5 časaka
Dne 26.	" " " " " " "	7 časaka
Dne 28.	" " " " " " "	9 časaka
Dne 4. listopada	" " " " " " "	11 časaka
Dne 10.	" " " " " " "	13 časaka
Dne 16.	" " " " " " "	14 časaka
Dne 22.	" " " " " " "	15 časaka
Dne 28.	" " " " " " "	16 časaka
Dne 3. studenoga	" " " " " " "	16 časaka
Dne 9.	" " " " " " "	16 časaka
Dne 15.	" " " " " " "	15 časaka
Dne 21.	" " " " " " "	14 časaka
Dne 27.	" " " " " " "	12 časaka
Dne 3. prosinca	" " " " " " "	10 časaka
Dne 9.	" " " " " " "	7 časaka
Dne 15.	" " " " " " "	4 časaka
Dne 21.	" " " " " " "	2 časaka
Dne 24.	" " " " " " "	0 časaka
Dne 27.	" " " " " " "	1 časak

Evo primjera lagšeg shvaćanja radi:

Hoćemo li si našu žepnu uru točno naravnati na dne 1. travnja, to to počekajmo , dok sunčanica nepredje sjenu svojom točno poldan; tako moramo našu žepnu uru tako naravnati, da kaže poldan i 4 časaka preko 12-te ure. na 24. prosinca u podne netrebamo žepnoj uri ništa niti dodavati niti oduzeti, već skroz točno sa sunčanicom kazati mora.

G. 1890. prodan je kbr. 19 **Rukavina** iz Maje sa zemljištem. Kupio je sve njeki vlah iz Dragoteine. Godinu dana kašnje prekupili su od toga vlaha sve za 1.500 for. Išekovi iz Maje. Rukavina sa ženom i djecom nastanio se pod šator uz desnu obalu potoka Maje, na to je došao, što je preveć imao škakljivo grlce.

Godine 1891. prodan je kbr. 15 **Zebić** iz Maje sa zemljištem po mjestnoj ubožkoj blagajni. Kupio je za 465 for. mj. pučki učitelj **Rožić Juraj** uz mjesečnu odplatu po 10 for. sa 4%. Taj k. broj prodan je jer se otac pokojni **Zebićev** zadužio, a sin njegov sada živeći **Mijo** pijančevao je grozno, te nije dospio da dug odplati, što bi vrlo lasno učiniti mogao da nije tolika propalica, a sad stanuje po šatorom uz Rukavinu na potoku skupa sa svojom obitelju.

Dne 20. travnja 1892. tj. na treći dan po Vazmu nakon tolikoga preugodnoga i upravo ljetnoga vriemena zapao je po svuda a po tom i

ovdje veliki snijeg, te je zavladala oštra i preljuta zima. Strašna kazna Božja! Ali i zaslužismo jer grieh na grieh nagomilavamo, a dobra djela zanemarujemo.

Dne 12 lipnja 1892. na blagdan presv. Trojstva obdržavala se ovdje svetčanost rietke vrsti u našoj domovini. Za ovomjestnu školsku mladež kupio sam na odplačivanje iz Beča od Joh. Mülera za 79 for. krasan barjak iz biele težke svile, te je na gore spomenuti dan najsvetčajniji način posvećen. Kumovala je gospodja **Antonija Sokolić** iz Male Gorice, kako to njezina vrpca na barjaku svjedoči. Na vrpci je mala pogreška jer je na njoj napisano 12. srpnja, a u istinu pako imalo bi biti 12. lipnja što pako ne smeta.

Posvetu obavio je veleč. g. podarhidjakon **P. Leber** iz Gline, a asistirao je domaći župnik sa onim iz Gorah vlč. g. **E. Jelošićem**. Svečanu misu služio je domaći župnik, a propoviedao je podarhidjakon.

Poslije mise otišlo se procesionalno u školu po barjak, gdje je mj. učitelj g. **Juraj Rožić** oslovio mladež, a opetovnjak **Pavao Davidović** pozdravio je goste u ime mladeži predao kitu cveća gdji. kumi.

Iza toga pošlo se u sjenicu na posvetu. Sjenica bila je krasno uredjena sa trimi ulazi pred obćinskom zgradom. Na povratku u crkvu odpjevan bje "Te Deum".

Dan bio je prekrasan. Župa bila je jednom riečju sva na okupu, osim toga bilo je mnogo gostova sa okolice pače i iz Siska. Žalostno je bilo, gledati da nije od učitelja iz čitave okoline bilo ni jednoga prem su svi bili posebno pozvani.

Čitavo mjesto bilo je krasno izkićeno, a most bio je sav u zelenilu. Pokraj mosta bio je slavoluk a okraj sa svake strane zelenim obavit stup na vrhuncu izstoga po jedan veliki trobojni barjak, što je najveća zasluga načelnika g. **Pavla Vilića** od ove obćine.

Škola bila je divno urešena iz nutra i iz vana što je na diku supruge g. učitelja, koja se prem grč. izt. vjere – vrlo oko toga trudila uz pripomoć gospoje **Aurore Župan** i dvijuh financijalnih djevojaka.

Pučanstvo bilo je ugodno iznenadjeno i vrlo zadovoljno, te je sve nježnom i krasnom ovom veličanstvenom svetkovinom bilo do suza radostnica ganuto. Bilo na slavu božju, a našu korist!

Barjaku je mjesto na desnoj strani crkve odmah iza prezbiterija na stieni. Željezo i rad dao je besplatno mjestni kovački majstor g. **Petar Šterk**.

Po podne u 2 sata bio je zajednički objed u birtiji mjestnoj. Plaćalo se od osobe 1 for. 60 n. Za crkveno zastupstvo, kumu, podarhidjakona i dvijuh počastnih gospoja plaćalo se od milodara u tu svrhu ubranog. Po podne 6 satih nadarila je kuma školsku djecu vinom i kruhom.

Istoga ovoga mjeseca kupio sam na odplatu od E. Wagneistera iz Zagreb za 12 for krasan antipendij na prodikaonicu zlatne boje.

Vlč. g. **Edvard Jelošić**, župnik u Gorak otkazao je službeno ljetos pred sv. Ilije za ljetos i za svagda u buduće susjedstvo, tj. kao što on za svoju župu ne traži više nikakove pomoći i u duhovnoj pastvi od majskog župnika, tako isto ovaj od njega u buduće neka ne iziskuje bezuvjetno ništa i to s razloga što gorski župnik, kako on veli, od toga nema nikakove koristi, već u suprot samo neprilike i suvišnog troška.

Vid Kovačević iz Dolnjaka kbr. 3 oženio se g. 1889. po drugi put i to sa njekom prosjakinjom udovom **Anom Pastuhović**, a rodjena **Prpić**, rodom iz Like. Isti Vid bio je vrlo skroman tih miran i blage ćudi. Od prve žene imao je jedno žensko i jedno mužko diete, a oboje i sada živu. Žena ova njegova druga opaka je posprdna i jezičljiva, a osim toga velika skitalice i liena. Odkad je taj zloduh došao u njegovu kuću, nastade nemir čemu je sve ona bez svakoga uzroka bila povod. U ovoj zlobi i opakosti tražila je pače od svoga muža da nju on ili neka ostavi samu u kući, ili neka on s njom se podieli od njegove dječice! To nije htio on nijedno. Kod kuće bila je vrlo rietko, već se okolo skitala i prosjačila, a kad je vratila se k mužu, onda se svadjala s njim što je njemu sve bilo nesnosnije. U toj svojoj duševnoj poremećenosti ode on dne 28. srpnja 1892. k potoku Maji, baci se zdvojno unj i zaglavi. Pogrebne troškove namirila je mjestna obćina.

Dne 4. kolovoza o. g. popodne u 4 sata išao je iz Gline žitelj iz Maje **Tusić Mato** sa svojom ženom **Lucijom**. Na putu susretne ih iz Ravnog Rašća kbr. 62 **Nogić Marko** sa bratom si **Antunom**, oba sinovi zloglasnog i odpuštenog lugara **Josipa Nogića**. (**Marko** je bio već u tamnici radi težke tjelesne ozlede). Iz čista mira pristupi Marko k **Tusiću** na sred puta zapitav ga "odake ideš?", a brat **Antun** spopade ga odmah za prsa i grkljan i poče ga gurati, gnjesti i tuči, a brat Marko izvuće **Tusiću** iz čemera 10 for. **Tusić** poče jaukati, a i žena mu, nato izvadi **Marko** nož svoj i htjede **Tusića** zaklati, dočim je **Antun** navalio na **Luciju** koju je na mrtvo ime izbio. Da nije bilo ljudi u pomoć priskočilo, zaglavilo bi oboje u pandžah ovih skotova. Prijava učinjena je po oružnicih sutra, a krivci priznavaju svoje gadno razbojničko djelo. Vidi se da se jesen približava!

Dne 19. kolovoza 1892. imenovan sam župnikom u Dubici. Hvala Bogu! da sam i ja jednom postigao ono, za čim sam tokom moga ovdje toli mukotrpnoga župnikovanja od prvoga dana vruće želio. Radio sam što sam najviše mogao i najbolje znao sve do

zadnjeg hipa, ali uvjek težkim srcem, jer sam u žiteljstvu vidio neizmjernu nemoralnost.

Puk u opće ozeto, ovdje je skroz i skroz siromašan, ali i jako zloban, a za svoju vjeru, crkvu i svece nitko skroz ravnodušan sa malom, vrlo malom, častnom iznimkom.

U svakom selu ima velikih rovara, smutljivaca i bezsramnih pravdaša, a najgorje je selo Dolnjaki. Najdiferentnije selo u svakom obziru je Ravno Rašće, a najpogibeljnije selo po čovječji imetak je Svračica. U prijekoj ima njekoliko jako pogibeljnih spletkara i nadripisara, a u selu Maji najviše ima moralnih i materijalnih propalica. Toliko u obće, za ravnanje mom nasljedniku, a o svakoj potankosti osvjedočiti će se bez dvojbe u kratko vrieme sam.

Nasljedniku mom preporučam ponajglavnije da bude uvijek i prema svakomu: pravedano stog sa umiljatošću, priaznošću ili ma u čem bilo popustljivošću neće u tom pokvarenom puku daleko doći, jer narod ovdje popreko uzet – s malom iznimkom ne respektira nikoga, koga nemora. Sve ostalo što sam i kako sam radio i župu podigao, naći će se sve moći ubilježeno, a što još nije možda učinjeno, neka nastavlja moj nasljednik, ako bude hotio, a u svem mu od srca želim svaku sreću i zadovoljstvo.

Ostavljam ovu župu posve mirnom i zadovoljnom dušom, jer trudio i mučio sam se dan i noć od prvog do zadnjeg trenutka, prem sam vrlo gorkih i čemernih časova skoro nedužnog pretrpjeti morao.

Hvala Bogu na svemu.

U Maji 25. rujna 1892.

Antun Justitz župnik dubički[157]

Dne 18. rujna o. g. po bijelom danu upravo u podne, kad se svršavala poldana sv. misa upućen je **Adam Mazalović** i **Josip Buić Lukin**, oba iz Maje, u kuruzah mjestnog g. učitelja gdje su ju trgali i na hrpe metali. U crkvi bilo je toga dana – bijaše nedelja – svega desetorica od župljanah kod mise. Žalosni početak jeseni.

Uprav kod moga odlaska iz Maje stigao mi je poštom dar od 25 for. što ih na moju prošnju i zagovor danas pošalje milostiva gospođa **Antonija Sokolić**, kuma majskog školskog barjaka. Od te svote poslao sam odmah po crkvenom odborniku **Ivanu Kvakiću** na glinsku poštu 24 for na odplatu duga Joh. Müleru u Beč, a 11 n. dao za poštu. Po tom je još za platiti 116 for 94 n.

Hvala dragom gospodinu Bogu i na tom.

Maja 29.IX.1892. *Antun Justitz župnik*[158].

[157] Antun Justitz, inače kako se vidi iz nj. opisivanja, dosta skrbljiv, bio je u Dubici dugo god. valjda sve do cca. 1930. u dubokoj starosti 93 god. umro je u Zgb-u 2. kolovoza 1945. Bio je lijep čovjek, junačkog izgleda, neustrašiv. (dopisao netko kasnije)

Decretom preč. gen. Kapitul. Vikarijata od 14.IX. o. g. br. 3913 imenovan sam privremenim upraviteljem župe majske.

Nerado sam išao u Maju, jerbo mi je moj predšasnik opisao, ko zloglasno mjesto, a uz to i daljinu i višinu groblja, a ja bolestan tako, da sam iz Dubice otišao u Zagreb i bio kod preuzv. g. I. Pavlešića, biskupa i Kapit. Vikara moleć ga, da me radi slaba zdravlja, pošto je jako naporno u Maji ići na groblje, kanio drugamo premjestiti, ni on mi reče: Otidjite u Maju, pa nebude li vam ondje prijalo zdravlju, javite mi, biti ćete odmah premješteni.

Na 14. listopada poslie podne došao sam u Maju, a na 15. listopada primio sam od vel. podarhidjakona i župnika u Glini P. Lebera, inventare i cerkvenu kasu u prisutnosti crkvenih tutora **Ilije Kvakića** i **Ivana Kvakića**.

U crkvenoj blagajni nije nadjen ma niti jedan jedincati novčić, a na dugu tvrdki **Joh. Müler** 117 for 74 n.

Upitav crkvene tutore koji su glavni dohodci crkve, rekoše mi sv. Antun zimski i ljetni. Pregledujuć crkvene račune od prijašnjih godina, uvjerio sam se da na ote godove uz gotov novac svaki put crkva dobije 30 do 40 for. Toga radi predložio sam crkvenomu odboru da se čim prie dugova riešimo, da ćemo dati na vjeresiju i tako je crkva na 17 siečnja 1893. dobila na licitaciji 74 for i 24 n.

Na 19. veljače 1893. slavio je slavno vladajući sv. otac papa **Leo XIII**. 50 godišnjicu svoga biskupovanja. U predvečerje ote svečanosti zvonila su zvona, a mužari gruvali sa Gradine. Kod svečane sv. mise i propoviedi prisustvovalo je mnogo pobožnoga naroda a i mjestno obć. poglavarstvo, koje je pismeno bilo pozvano otoj svečanosti.

Preuzvišeni g. ban **Dragutin Khuen Hedervary** vis. nardbom od 5.IV. o. g. br. 305 podielio je rim. kat. župnoj obćini u Maji iz investicionalne zaklade za gradnju zdenca kod župnog dvora svotu od 69 for i 56 n. U ime siromašnoga puka i u ime svoje izrazio sam preuzv. banu u Nar. nov. javnu zahvalu. 25. svibnja 1893. posao sam Joh. Müleru u ime duga 16 for i 94 n.

Na dan 29. svibnja nabujao je potok Maja usljed proloma oblaka uŽirovcu tako da se niti najstariji ljudi ne sjećaju tolike vode. Štete je bilo mnogo, tako da su svi posjednici uz Maju; koji su imali posijat kukuruz, morali sijati ponovno.

[158] Pričinja se kao da je vlč. Justitz ipak nekako precrno gledao Majane. Ima ipak ljudi čestitih i vrijednih. Sa prevelikom strogosti duh. pastir neće postići mnogo. Ljubav nadvlada sve. Ljubav je jedini način na koji zloba odgovoriti ne može. Svatko mora da joj se ukloni ili pokloni! (dopisao netko kasnije)

Na god. sv. Antuna 13. lipnja dobila je crkva na licitaciji 112 for 47 n.

11. srpnja poslao sam **Joh. Müleru** u ime duga 21 for.

Na 10. kolovoza sklopio sam ugovor sa **Petrom Sužnjevićem** u pogledu gradnje zdenca. Metar kopanja i zidanja uz rabotu pogodjen jest po 6 for. Na 14 kolovoza odpočeo je radom, do vode došao je dosti brzo, žila potiče od vrela Zebićeva. Dubljina zdenca je 5 met i 11 cm. Voda je izvrstna za. Za kopanje i zidanje dobio je 30 for 66 n. Kamen za gradnju zdenca dovezen je iz "Listovače". Za nj plačeno je pristojbe obć. poglavarstvu u Klasniću 2 for.

Ogradu zdenca sa krovom uz svotu od 35 for uredili su **Marko Marčinković** iz Maje i **Marko Martić** iz Buzete. Preostali novac potrošen je na kablicu i uže. Zdenac bio je sasvim dogotovljen 17 rujna o. g.

Ove zime vladala je u Maji influenzca. Nije bilo upravo kuće gdje se nije otaj nemili gost udomio. Pisac ovih redaka obolio takodjer od nje, nu uzprkoz toga ipak je išao providirati bolestnike i to na dan imao dva do tri excursa. Narod koj se nije čuvao u ovoj bolesti, dobio je upalu pluća i od nje umirao. Tako u Svračici u 8 dana umrli su muž i žena **Ivan i Mara Brkašić** ostavili dvie neobskrbljene djevojčice.

Na god sv. Antuna 17. siečnja 1894. dobila je crkva na licitaciji 94 for. 71 n. 25. siečnja o. g. poslao sam na ime duga **Joh. Müleru** 50 for.

Previšnjim rješenjem od 17. ožujka o. g. imenovan jest nadbiskupom zagrebačkim dosadašnji biskup Senjsko-modruški Dr. **Juraj Posilović**. Živio!

25. travnja o. g. poslao sam preostatak duga **Joh. Müleru** od 29 for. 80 n. i tako sam uz pomoć božju i prinude župljana riešio crkvu duga od 117 for. 74. n.

Na god sv. Antuna Padovanskoga 13. lipnja o. g. dobila je crkva na licitaciju 122 for 60 n.

Na 8. srpnja o. g. bila je u Zagrebu svečana intronizacija preuzv. g. nadbiskupa dr. **Jurja Posilovića**. kod te svečanosti iz glinskoga kotara prisustvovali su vel. g. podarcidjakon i župnik glinski **P. Leber** i g. **J. Batušić**, župnik vidušavački.

Pošto je križ na groblju sasvim strunuo, a i slika Spasiteljeva na limu nestala bez boja, to sam dao u Zagrebu kod **Karla Dušeka** narediti novu sliku Spasiteljevu - ista je bojadisana na željeznom limu vrlo krasno izradjena, te stoji 22 for. Drvo za križ i 4 stupca za ogradu oko križa poklonio je mjestni trgovac **Mihalj Šterk**, stariji. Križ i ogradu oko njega vrlo su liepo sa bojadisanjem izradili **Luka Maza-**

lović iz Maje i **Mijo Mladjenović** iz Svračice uz svotu od 8 for. Limeni krug sa ciradami izgradio je glinski limar **Pećarić** uz svotu od 8 for.

Na 13. kolovoza o. g. obavila se je u majskoj župi riedka svečanost – otaj dan svečanim načinom blagoslovljen jest novi križ na groblju - a takodjer i novo groblje. Ote svete čine obavio je vel. g. podarhidjakon i župnik glinski **P. Leber**. Pod sv. misom progovorio je narodu. Poslie sv. mise krenusmo procesijom na groblje – cielim putem pjevasmo litanije Svih Svetih. Došav na groblje izmolio je hrv. molitvu sv. Križu, a zatim blagoslovio novi križ. Poslie toga blagoslovio novo groblje i opet progovorio puku o čašćenju sv. Križa. Uz pjesmu "Marija mili glas" procesijom vratismo se u župnu crkvu, gdje je pjesmom Tebe Boga hvalimo te u ½2 satasvršena ota riedka svečanost.

Naroda prigodom ote svečanosti bilo je jako mnogo, te će mnogomu ostati u nezaboravnoj uspomeni ta svečanost. Ne mogu propustiti i da u ovoj knjizi spomenici ne izrazim javnu zahvalu u ime naroda i mene preč. g. podarhidjakonu i župniku glinskomu **P. Leberu**, koji se je potrudio ovamo i obavio sv. čine. Bog mu obilno naplatio.

18. studenoga o. g. blagoslovio sam novu kuću g. **Stjepana Išeka**, trgovca u Klasniću.

21. studenoga o. g. dogodio se je veoma žalostan događaj, koj se nije sbio odkad ova župa obstoji. U svatovih **Nikole Davidović** bio je bubnjarom **Mato Šurjača – Dušanov** sa svatovima na vjenčanju – nieko vrieme su igrali a napokon je spomenuti Mato Šurjača sa oštrim nabojem nabio svoju kuburu. Bivši u pripitom stanju puknuo je, te je s neopreznosti pogodio u prsa **Antuna Kvakića**, koji je odmah pao na zemlju, te uslied silnog krvarenja za kratko vrieme umro.

Pokojni **Antun Kvakić**, bio je vrlo čestit pošten i miran ovjek, te je evo u 29 godini s tudje neopreznosti lišen svoga života. Ostavlja udovu Anu r. Zomčić i troje malene dječice.

Eugen Freudenrich

Od 7. stud. 1892. – 16. siečnja 1895.

E. Freudenrich rodom iz Karlovca. Umro 16. siečnja 1895. u ½5 sati popodne. Umro od bolesti sušice i to naglo. Najprije službovao kratko vrieme u Gorah, zatim u Petrinji kao duh. pomoćnik, vjeroučitelj i 6 mjeseci kao upravitelj župe. U Petrinji bio do 9 godina. U Dubici kao uprav. župe do 2 godine. U Maji bio od 7. studenoga 1892. do 16. siečnja 1895. Ovamo došao bolestan, te je do svoje smrti bio patnik. Svoju duhovnu službu do zadnjega časa koliko mogao savjestno uvjek sam vršio. Odlučio da će moliti za koji dan mirovinu te u Karlovcu želio zadnje dane sprovesti ujedno biti pokopan uz majku na groblju u Dubovcu, ali mu nemila smrt, prije nego se njegova vruća želja izpunila, pokosila život.

Umro je bez oporuke, premda je uvjek govorio da imade sve u redu u slučaju smrti. Medju spisi nije se moglo naći nigdje oporuka, moguće je da ju je poderao odlučivši poći u Karlovac u mirovinu te drugu tamo načiniti. Bio je osiguran na 2.000. Glavni baštinici njegova imatka bili su njegovi rodjaci Freudenrich u Zagrebu kod kazališta. Za njegove uprave župe majske jest prilično podignut njegovim marom župni vinograd, koj bi mogao više i bolje roditi. Narod ga u obće volio, jer sbog bolesti nije s njima strogo postupao, a to župljani mqajski vole. Sa mjestnim načelnikom najprvo živio u velikom prijateljstvu koje se poslije izrodilo u veliko neprijateljstvo. Po pripovijedanju ljudih bio njegovoj smrti dosta uzrok mjestni načelnik **Mišo Šterk**, pošto ga kako se pripovieda svakom zgodom grizo. Što je istina, neka pravedni Bog sudi, to je istina, da je ovamo došao bolestan. Za pokoj svoje duše ostavio ovdje fundaciju. Odlučeno je da mu se na župnom groblju podigne spomenik.

Za njegovo vrieme uzidat je u župnom dvoru zdenac. Kako je bio u milosti kod vlade da je bilo zdravlja, mogao bi bio crkvu i župnu kuću popraviti, tako nasljednika dočekala velika briga, jer se u slabom stanju našao.

Iz ostavštine pokoj. E. Fr. osobito je pomnožena žup. knjižnica, knjige skoro sve jesu theolog. sadržaja. Osobito mnogo vriedi za sastavak propoviedi T. Lohner i što je danas riedko naći riečnik Belostenec.[159]

Jerko Milković

Od 28. siečnja 1895. do 10. kolovoza 1895.

Rodjen u Smiljanu kod Gospića u Lici. U Maju došao iz Star. Čiča (Vukovine) u 15. godini kapelanovanja. Primivši od duh. oblasti dekret 20.I.1895. gdje se imenujem uprav. župe Majske. Podjoh odmah drugi dan u Zagreb, da se zahvalim i molim da volim biti kapelanom negoli biti odmah župnikom u Maji. Proti svakoj sili hoćeš nećeš, moraš u Maju. Da se nisam dao u Maju, imao sam mnogo razloga i uzroka. Tužan i žalostan dodjoh dne. 31.I.1895. na večer po največoj zimi i mećevi u Maju, tako da neću nikada zaboraviti toga neugodnoga putovanja. Došao u župnu kuću nadjoh u sobi crkv.

[159] Sve je uništeno u borbama 1941. – 1945. godine. (Dopisao F. Žužek) .

šekutore **Iliju** i **Ivana Kvakića**. U sobi gdje sam imao spavati mali stolić i dva drvena stolca, to mi bijaše cielo pokućstvo. Nije bilo našto leći dok ne pozva mj. bilježnika, da mi dadu postelju iz treće sobe na kojoj je moj predšastnik umro. Dvie noći proveo sam bez sna, jer od množine miševa gladnih nisam se mogao obraniti, koji navališe na čizme i kofere. Nakon tri dana jedva sam očistio sobe od tih neugodnih gostova. Popiše mi *oleom infirmorum*, koga donesoh iz crkve da se smrznuto otopi. Neugodnost mi bijaše da sam dva dana morao gladovati uz novce dok mi iz smilovanja moj zemljak **Luka Čanić** financ. stražar nedade objed. To bijaše na moju žalost samo jedan mjesec, pošto bijaše isti premješten. Sada istom morao sam životariti dok ne namolih mj. učitelja tegda negda za objed.

Na župnom dvoru živio sam kao **pustinjak** samcat dan i noć. Soba mi bijaše bez vanjskih prozra i uz sva drva pretrpio dosta noćju zime. Od Božića do Uzkrsa padao skoro svaki dan **snieg**, narod i blago bez hrane, čuješ na sve strane jadikovke. Već sto godina nebijaše takve duge i neugodne zime. Poslije uzkrsa riedko koji dan liep i topao, vrieme kišovito i vjetrovito. Na 16. svibnja na sv. Ivana Nepo. padao snijeg od 1 sat po podne cielu noć i do drugoga dana. Po cieloj Hrvatskoj načinio na hiljade kvara. Užup. bašči uslied sniega dvie liepe i krasne višnje propadoše i ostaloga drveća i nasada. Na to još mraz uništi vinograde.

Župni **vinograd** u kojeg izvezo 8 kola gnoja do 200 položio grebenicai osoboto se liepo pokazao, snieg i mraz takorekoć posve uništio.

Na sam uzkrsni ponedjeljak u ½12 sati u noći bio jaki **potres**, tako da su braća Slovenci mnogo pretrpili štete. Grad Ljubljana imala preko 4 milijuna štete, riedko koja kuća ostala neoštećena. Braća Hrvati sa milodari obilno po cieloj Hrvatskoj priskočiše u pomoć. Uslied sniega bile su velike poplave uz Savu, tako da je već pogibelj pretila i Sisku. Propalo mnogo blaga i potopilo ljudi. Sa svih strana mile i krasne nam Hrvatske domovine čule su se najžalostnije viesti.

U ovoj župi kako je narod gladovao nije bilo do 17. ožujka preko 2 mjeseca sprovoda niti sam zato vrieme koga providirao.

Dne 18.V. oko 9 sati posvadiše se u šumi seljani, rodjaci **Ilija** i **Pavao Čarapar** iz Dolnjaka, radi jednoga grabovoga stabla. Kod toga svadjanja dogodi se žalostan i sramotan po ovu župu čin, ubi **Ilija Pavla Čarapara** iz kubure, da je na mjestu ostao mrtav. **Ilija Čarapar** uhićen je i predan kr. kot. sudu u Glini, da prmi zasluženu plaću.

Vis. vladu umolio sam za crkvu i župni dvor podporu i to dvaput pismeno jednoć ustmeno, ako nepodieli nije moja krivnja već jedino prema mojoj osobi osveta što nemislim i neradim po ćefu vis. vlade, što neću paliti tamnjan krivom bogu.... Žalostno je čuti da se v. vlada pača i mieša u crkvene stvari, dieleć milosti, beneficija koj s njom drži itd. itd. Medju svećenici ima mnogo pripuza, bez značaja – većinom radi današnje magjarske politike sve raztrovano, narod neuk tup, još neosvećen, koleba neznajuć što da čini s kim da drži, opaža se gdje su domoljubni svećenici da se hrvat. narod osviestio, itd.

Narod u ovoj župi ima puno svojih mana i pogriešaka tako rado **krade** gdje mu prilika i tat tata neće izdati, osvetljiv, zloban, podmukao, nezahvalan tako ako mu šest dana daješ a sedmi nedaješ – ništa mu nisi učinio; psuje mlado i staro gadno premda sam proti tomu zlu mnogo govorio i čak ih zatvarao. Na izpoviedi će samo psovku spomenuti a drugo izpituj i izvlači silom iz njega. Ženska je mladež bolja a muškarci nemarniji i lieni. Za moje kratko vrieme umrlo njih trojica bez sv. sakramenata.

Groblje uz sve opomene slabo drže u redu. Kada dodju javiti da tko umro treba dotičnika opomenuti da oni koji jamu kopaju nebacaju kosti po groblju i prieko ograde, jer pijani od špire (djikana) čine svake nepodobštine. Na scvoje pokojnike brzo u svem zaborave.

Ima ih u ovoj župi ušuraša, muž muža guli više nego čifut. Svome svećeniku rado čine štetu i ukradu gdje je prilika.

U zimi pokradu kolje, u bare puste blago. Susjedi nisu najbolji u tom pogledu.

Gadan već odavnine običaj ovoga naroda jest iz *pizme* i osvete *paskvile* pisati i izvesiti na drvo, prag. I za moje vrieme dogodilo se dvaput, te sam ih u crkvi najoštrije ukorio itd. Ima ih dosta koji svećenika sumnjiče da sa šekutori crkvene novce krade. Groze se toliko da će biskupu svoga svećenika tužiti. Tako sam ja dvojicu izprašio radi njihove naprasitosti i surovosti. Iz Maje može svećenik doći na bolje al ne na gorje – tako sam ja njima odgovorio. Vrši svoje sv. dužnosti, pak se ne boj njihove groznje.

Moj nasliedniče zapamti i čvrsto se drži, nestavljaj povjerenja u nikoga niti se brati sa kućom **Štrk**, budi službouljudan, čim budeš tamo manje išao za tebe bolje – laik nije nikad svećeniku iskreni prijatelj. Tko znade kako je mladi **M. Štrk** sa **pokojnim E. Freundenreichom** postupao netreba ga siećati i opominjati, kako će se prama tomu postupati itd. Dne 10. srpnja t. g. osudjen je mladi **M. Štrk** bivši majski načelnik – zvog zloporabe uredovne vlasti na 15 mjeseci tamnice, tako je njegovo gospodstvo prestalo; lija dolijala!

Knjigu spomeńicu netreba dati čitati nikomu. Što je pisano, to bih za ravnanje svećeniku da se znade u početku ravnati s kakvimi ljudmi će imati posla itd.

Zapamti moj nasljedniće još jednom pogrešku ovoga naroda a ta je nerado priznaje svoje pogreške i mane, da se izvuće iz stupica rado laže i ako je na te *pizmen* izmišlja što niti je bilo niti će biti. Imade u ovoj župi i dobrih ali više zlih nego dobrih.

Ako ti dodje da mu podpišeš – *wechsel* – mienicu ili da mu posudiš, neprenagli se. Pazi da te njegove medene rieči neprevare u prvi čas. Često je čuti; Gospodine gdje može biti bolje nego u Maji itd. itd.

Ovo što napisah u kratko i u brzini neka bude za ravnanje nasliedniku. Za vrieme moga u Maji boravka dosta sam toga pretrpio, živio kao pustinjak 6½ mjeseci sam na župnom dvoru. Za objed mi bijaše najgore. Gostiona u Maji nikakva. Četri sam puta iz Maje molio na kapelaniju – a odgovora nebijaše, napokon odputovah ustmeno molitimremještenje 16.VII.1895. Tom zgodom umolih vis. vladu opetovano podporu za crkvu i župnu kuću. Dne 17.VIII. t. g. broj 6034 stigao povoljan jeftimbeni oglas vrhu izvedenja nuždnih popravaka na župnoj crkvi u Maji i da će se dne 19. kolovoza t. g. u 10 sati kod kot. oblasti pismena ponudbena razprava. Za popravak pako žup. kuće, nade je da će se molba povoljno riešiti. Želim od srca momu nasliedniku, da naskoro vidi popravljenu crkvu i žup. kuću i da bude imao ugodnje dane u Maji nego što sam ja iamo i doživio. Želim mu veliku sreću strpljivost i dobar želudac, da se sve neugodnosti može prekuhati.

U ljetu ovdje nikakva duhov. posla, izuzev nedjelju.

Molim nasliednika nek drži nauk kršćanski i neka onako mole na pauze kako sam uz velik trud mladež učio – jer će mu odmah prigovarati i ogovarati.

Blagoslov nek drži uvjek makar bili samo tri u crkvi.

Pišući ove redke stiže mi odluka od nadbis. duh. stola broj 3026 od 30.VII. t. g. da sam imenovan uprav. župe Leskovac kod Karlovca a mojim nasliednikom imenovan mladi svećenik, prijatelj, **Milan Horvat** – bivši duh. pomoćnik u Garešnici.

Zdrav i uztrpljiv, djelovao na Slavu Božju, do volje Božje u Maji; čvrst i stalan **Hrvat** bio i koliko se može i dade sviest i ponos hrvatsku budio.

Bog mu njegov rad blagoslovio i unapriedio.

Što spomenuh prije o župljanih Majskih, netreba zaključiti da je sve sam kukolj, ima i pšenice, ali mislim više kukolja. Ako nisam u čem dosta u mojoj službi činio, nek me Bog sudi i uračuna mi sve neugodnosti u pokoru mojih grieha.

Tako dne 11.VIII. u jutro odputovah iz **čistilišta** u Leskovac.

Milan Horvat

od 10. kolovoza 1895. do 28. studenog 1902.

Rodio se dne 12. kolovoza god. 1868. na Gredi u župi Sela kod Siska, od roditelja **Franje Horvata** umirovljenog učitelja križevačkoga i **Matilde Horvat** r. **Šašek**.

Prodavši otac imanje na Gredi, preselio se sa cielom obitelji u Varašdin (svoje rodno mjesto) gdje sam i ja svršio četverorazrednu pučku školu i prvi gimnazijalni razred. U drugi gimnazijalni razred bio sam primljen u nadbiskupsko sirotište (orfanatrofium) u Požegi, gdje sam polazio gymnaziju do svršenog šestog razreda. Svršio VI. gymn. razred stupio sam godine 1884. u nadbiskupsko sjemenište u Zagrebu. Godine 1886. položio sam na zagrebačkoj gymnaziji izpit zrelosti (maturu).

Iskreno priznajem da sam namislio izstupiti iz klerikata, jer se rad svoje vanredno živahne i vesele ćudi nisam scienio sposobnim za ozbiljan svećenički stališ. Ali rod moj poimence otac, nehtješe ni ćuti o mom iztupu dapaće, nehtješe mi ni novčića podpore davati, ako ostavim sjemenište. Nepreostade mi drugo nego povratiti se i nastaviti sv. bogoslovlje.

Nakon svršenih bogoslovnih nauka budem zaredjen god. 1890. 7. srpnja za podjakona. Iste godine dne 1. studenoga na blagdan Svih Svetih primio sam djakonat, a dne 14. prosinca iste godine bio sam redjen za presbytera po presv. g. **Franji Gašpariću**.

Sliedeći dan t.j. dne 15. prosinca 1890. služio sam prvu svetu misu u crkvi sv. Marka u Zagrebu. Manuduktorom bio mi je vel. g. Karlo Matica kateheta zagrebačke preparandije; a assistiraše mi moji suučenici **Lovro Radičević** i **Janko Šašel**; dočim je **Viktor Bučan** obavljao službu ceremoniara. Po dovršenoj službi, sabrasmo se na objed kod mog šogora dr. **Hinka Hinkovića** dovjetnika u Zagrebu.

Sliedeći dan dobio sam dekret da idem za kapelana na Mrežnicu kod Karlovca. (Ovo je bio zadnji dekret kapelanski, koji je podpisao vlastoručno, uzoriti kardinal nadbiskup **Josip Mihalović**, jer je već mjeseca siečnja god. 1891. preminuo.)

Dne 19. prosinca 1890. god. došao sam kao kapelan na Mrežnicu. Župnikom bio je sada već pokojni **Petar Bučar** "stari Ilirec" čovjek čvrsta i nepokolebiva značaja, dobar Hrvat, revan svećenik i narodni pisac. Na Mrežnici bio sam kapelan od 19. prosinca

1890. do 30. lipnja 1892. godine. Bilo mi je liepo i dobro, samo me je srdila "volovska predprega" s kojom su ljudi dolazili i vozili svećenika na sprovode. Iz Mrežnice bio sam premješten u Koprivnicu gdje je bio župnik **Antun Kovačić**. Od njega sam otišao u Zagreb 23. studena i ustmeno zatražio premještenje, te sam bio premješten na Vivodinu, kamo sam prispio dne 2. prosinca 1892. Župnikom na Vivodini bio je **Gjuro Benko**. Tuj mi nisu ruže cvale, a administracija je neizmjerno težka bila po onih brdinah prem u zimsko doba. Pretrpjev dosta neugodnostih, otišao sam iz Vivodine dne 14. travnja 1892. za kapelana u Pakrac, kao sam prispjeo dne 27. istoga mjeseca. Videći kako se pogubni "srbizam" ondje širi, osnovasmo hrvatsko pjevačko družtvo "**Domoljub**", koje je liepo napredovalo, ali je bilo trn u oku našoj "braći" Srbom. To je bio uzrokom, da su nas[160] podlo preko visoke vlade obtužili preč. nadb. duh. stolu, te mi obojica dobismo štono se veli "**pakrački dekret**".

Iz Pakraca budem dne 14. rujna god. 1894. premješten za kapelana u Garešnicu, kamo dodjoh dne 27. rujna 1894. Župnikom bio je starac **Josip Valentain** već napola djetinjast. U Garešnici bio sam od svih mojih predšasnika najdulje kapelanom: od 27. rujna 1894. do 8 kolovoza 1895. Dne 1. kolovoza 1895. dobio sam dekret, kojim me preč. nadb. duh. oblast imenuje upraviteljem župe majske.

Upravu župe majske preuzeo sam dne 10. kolovoza u prisuću preč. g. **Pavla Lebera** podarhidjakona i župnika glinskoga, te crkv. tutora **Ivana** i **Ilije Kvakića** od v. g. **Jerka Milkovića**.

Prekoračiv prag župnog stana bio sam vrlo presenečen, našavši sve sobe i u obće cieli župni stan u vrlo trošnom stanju. Svod (plafon) i zidovi svi razpucani a miševa u izobilju. Po savjetu preč. g. **Lebera** zatražih od kr. kot. oblasti predujam iz crkv. blagajne za popravak stana koji i dobih rješenjem slavnoiste br. 7758 od 26.IX.1895. te svotom od 47 forinti i 29 n. popravih dvie sobe i kuhinju i uz to prekrih krov sa 500 novih criepova te si tako priudesih barem polovicu stana za pristojno stanovanje. Dne 24. kolovoza došla je k meni moja sestra **Adela** da mi vodi kućanstvo.

Kaošto župni stan, isto tako i župnu crkvu sv. Ilije našao sam u vrlo trošnom – da ne rečem derutnom stanju. Već moj predšasnik v. g. **Jerko Milković** tražio je podporu od zemsljke vlade za popravak župne crkve. Napkon je za mog boravka dne 3. rujna 1895. držana sjednica pod predsjedanjem kr. kot. predst. p. g. **Steve Kalinića** u kojoj sjednici je zaključeno sljedeće: Pošto prema proračunu

[160] Mene i moga kolegu kapelana **Dragutina Belavića**

(troškovniku) izradjenu po kr. nadinžiniru iznašati će popravak župne crkve sv. Ilije 1800 for, to se za podmirenje te svote odredjuje:

a) Crkveni odbor zaključuje doprinieti gotovinu iz crkv. blagajne u iznosu 200 for.
b) Narod (župljani) doprinieti će 300 for.
c) svotu od 1300 for moli se visoka vlada da doprinese.

Dne 14. prosinca 1895. stiglo je preko kr. kot. oblasti u Glini rješenje v. kr. zem. vlade, kojim ista dopituje za popravak župne crkve sv. Ilije u Maji svotu u iznosu od 1000 for. Nu budući da pokriće popravka koji je proračunan na 1900 for. manjka 300 for; to sam ponovno umolio i kr. kot. oblast i preč. nadb. duh. stol neka se zauzmu kod vlade da dopita još 300 for – povrh onih 1000 for jur dopitanih.

Budući je ograda oko cintora i župnog stana posve trošna, to sam umolio triput ustmeno i jednom pismeno obćinsko poglavarstvo majsko, da izdade nalog glavarom, a ovi župljanom da podignu novu ogradu; pak pošto moja molba ostala nauslišana – molbom sam se obratio na kr. kot. oblast u Glini, koja je pravednu molbu mi uslišala i odredila, da se imade podignuti nova ograda koli oko cintora – toli oko župnog stana.

U jesen god. 1895. vladala je u ovom kraju bolest "**griža**", kojoj su mnogi podlegli osobito dieca. Isto su se tako medju diecom pojavile **ospice** te je bila i školska obuka obustavljena na 2 tjedna.

Konačno mi je ubilježiti, da je našu liepu domovinu udostojala počastiti previšnjim svojim posjetom Nj. c. kr. apostolsko Veličanstvo – naš premilostivi kralj **Franjo Josip I.** te je u bielom Zagrebu boravio tri dana: dne 14. 15. i 16. listopada, pribivao otvorenju prosvietnih zavoda: nove velike gimnazije i novog hrv. Kazališta, te je za cielog boravka bio iz hiljada u hiljadu grla pozdravljan oduševljenim poklikom:

"Živio hrvatski kralj"!

U Maji dne 31 prosinca 1895.

Milan Horvat upravitelj župe

Godina 1896.

Početak ove godine bio je dosta nesretan, jerbo je u ovoj dosta malenoj župi narod znatno bolovao te je dosta, odrasla svieta pomrlo, najviše na upali pluća – kako se to vidi iz matice mrtvih.

Čim je snieg okopnmio – po nalogu kr. kot. oblasti u Glini – župljani su svojski prionuli i mjeseca ožujka podigli posve novu ogradu oko crkve i župnog stana te s njime se držeć bašće i ograde.

Mjeseca svibnja podvrgnuo sam se župničkom izpitu u Zagrebu komu je predsjedavao presv. g. **Pavao Gugler** dočim su examinatori bili sliedeća gospoda: dr. **Gustav Baron**, dr. **Felix Suk**, dr. **Ivan Krapec** i preč. g. **Ivan Bošnjak**. Položivši žup. izpit predao sam molbenicu za župu majsku osobno u Zagrebu dne 30. svibnja. Za mjesec dana tj. dne 30. lipnja bio sam već imanovan župnikom, ter sam dne 8. srpnja položio propisanu prisegu. Tom zgodom imao sam čast biti gostom preuzv. i presv. g. nadbiskupa dr. **Jurja Posilovića** kod koga bijahu taj dan na objedu presv. g. **Maurović** biskup senjski i preuzv. g. **Danijel Stanković** podban. Dne 20. srpnja 1896. godine na dan sv. Ilije patrona mjestne župne crkve, bilo je moje svetčano ustoličenje za župnika majskoga. taj svetčani čin kojemu osim mnogobrojnoga naroda, prisustvovahu i p. u. gospoda koja to vlastoručnim podpisom potvrdiše kako se to vidi na sljedećim stranicama. U glavnom obavio se ovako. Točno u 10 sati prije podne krenula je procesija iz župnog dvora put crkve uz zvonjavu zvonova i gruvanje mužara. Došavši do crkve procesija se zaustavi i sad započe sam čin ustoličenja, koj je obavio nadbiskupov izaslanik prečastni g. **Pavao Leber** kanonik prvostolne crkve zagrebačke. Po obavljenom ustoličenju unišao u crkvu,služio sam uz assistenciju dvojice sukotarana svetčanu službu božju, pod kojom je propovjedao sam inštalator pr.g. **Pavao Leber** razlažući puku dužnosti župnika prema župljanom i župljana prema župniku,koji govor je mnoge medju prisutnimi ganuo do suza. Po dovršenoj crkvenoj svetčanosti sakupila se je osim podpisanih liepa kita gostova u svemu njih 24. na broju te se ugodno i veselo zabavismo do 10 sati na večer u župnom dvoru. Tečajem god. 1896. popravljena je mjeseca kolovoza i rujna župna crkva i stan ukupnim troškom u iznosu 2. 382 for. kako se to vidi iz spisa od god. 1896. Crkva je iznutra i izvana pobjeljena, novim cimentnim pločami potaracana, prekrivena itd. U župnom stanu izmjenjeni su u dvijuh soba posve novi podovi, nabačena iz nova 3 plafona i sve sobe iz nova bojadisano. Poduzetnikom kod tih radnja bio je **Rade Macakanja** iz Gline. Za popravak crkve dala je visoka vlada 1.000 for., crkv. blagajna doprinjela 200 for., a 600 for. razpisati će se kroz 2 godine na župljane (ako nebi i tih 600 for. dala vlada, koja je za to umoljena, buduć je narod vrlo siromašan). Za popravak župnog stana dala je vlada 587 for. na kojemu joj darz "srdačna hvala!"

Godina 1896. ako i jest u proljeću dala nade da će biti vrlo dobra u pogledu ekonomskom, na koncu nije opravdala stavljane u nju nade. Ciela godina bila je vodena i takorekući kišilo je dan na dan. Dvojim da li je u čitavoj godini bilo 30 liepih dana, koji su bez kiše

omrknuli, a uz to je bilo i tri puta tuče, koja je osobito mnogo štete učinila dne 6. rujna u vinogradih. Ote godine posjetio nas je vladin izaslanik g. **Ožanić** i na našu žalost konstatirao filokseru (trsnu uš) u naših vinogradih.

Anno Domini 1896. die 20. julii infrascriptus ex delegatione Excellentissimi ac Reverendissimi Domin Gergii Posilović,Archi Episcopi Zagrabiensis exc. mihi facta die 8. julii 1896. admodum Reverendum Dominum ac. fratrem Aemilum ***Horvat*** *introduxi et immisi in veram,realem et actualem posessionem ecclesiae Parochialis S. Eliae in Maja et filialium Svračica, Dolnjaki, Prieka, Ravno Rašće et Vlahović et omnium et singularum jurium proventuum et emolumentorum ejusdeme Ecclesiae, observatis ceremonius. Acta sunt haec praesentibus praeter fidelium copiam,testibus specialiter ad hoc assumptis qui hisce litteris, una mecum subscripserunt.*

Maja die 20. julii 1896.
Pavao Leber
Metrop. Eccles. Zagrab. Canonicus
Josephus Brežnjak parohus Topuskensis
Martinus Perochović administrator Solinensis
Joannes Živoder administrator gorensis
Janko Grgurić administrator Glinensis
Stephanus Bičanić S. Officii Metropolitani protocollista et archivarius
Ante Vukovich cooperator Gorensis
Gjuro Ružić uč. i organ
Petar Velebith Paroch
Mato Mišković
Milan Horvat župnik majski[161]

Godine 1896. otpušten je radi nemarnosti i drugih neure - dnostih iz službe **Mato Pavlaković** crkv. zvonar, a na njegovo mjesto izabran za drugoga zvonara **Marko Zebić** kbr. 19. iz Svračice. Iste godine proširena je jednorazredna pučka škola u Maji u dvorazrednu sa dvije učiteljske sile: učiteljem,koji je imenovan ravnajućim i učiteljkom. Prvom učiteljkom na majskoj školi bje imenovana g. **Adela Kauzlarić** iz Siska,koja, ali nije u Maju ni došla radi bolesti te je istoj 2 mjeseca iza imenovanja i podlegla te u Sisku i umrla. Njezinom nasljednicom u svojstvu privremene učiteljke bila je imenovana g. Sofija Jurić a nasljednicom sve za školsku god. 1896/97. g. **Irma Krivošić** iz Siska koja i sada službuje. Od 1. do 4.. rujna t. g. prisustvovao sam duh. vježbom u Zagrebu, koje je držao o. **Jeremas** Isusovac a kojim je prisustvovao i sam preuzvišeni g. nadbiskup Dr. **Juraj Posilović**.

O.A.M.D.G.

U Maji dne 31. prosinca 1896.

Milan Horvat
župnik

[161] Milan Horvat umro u Varaždinu 10. XI. 1896 god. navršiv upravo taj dan 79. godina života svoga R. in. p.

Godina 1897.

I. Religiozno moralno stanje

Bilo je ove godine dosta povoljno. Do 8 stotina župljana obavilo je sv. izpovijed tečajem korizme, a najviše (500) na blagdan sv. Josipa. K poldanjoj službi Božjoj dolazili su župljnai izuzam mjeseca rujna u priličnom broju; doćim u malenom broju k večernjici, izuzam velikih blagdana. Osim uzkrsne ispovijedi obavljale su osobito žene višeputa u godini sv. izpovjed tako na Vidovo u Topuskom; na Preobraženje u Solini, na Ivana Glavosjeka u Glini i tečajem godine osobito u adventu (8. prosinca) u domaćoj župnoj crkvi.

Psovki, izgovaranju ružnih rieči i piću špiritne rakije narod je podatan.

II. Stanje crkvene blagajne

Bilo je prema blagajničkom dnevniku sliedeće:

a) u gotovini 40 for. i 93 n
b) u obveznicah državnih i privatnih 1243 for i 6 n.
c) na dugu kod stranaka 43 for

UKUPNO: 1326 for i 99 n.

III. Za crkvu nabavljeno

Nabavljena je za baldacjuh nova prevlaka sa slatnim resami za 40 for, zatim za ciborium i pokrivala za oltare da se oćuvaju od prašine oltarnici. Poklonjeno je pako crkvi od gdje. **Marije Kostrin**: 2 prekrasna vanjkuša na baršun fino izvezena i 1 vrlo liep oltarnik za veliki oltar. Isto tako poklonila je crkvi gdjna. **Marija Bjelokapić** iz Pakraca 2 vanjkuša iz crvenog baršuna. Bivša pak učiteljica majska gdjna. **Irma Krivošić** – prepravila je i presvukla sve crkvene vanjkuše, a osim toga 2 je u narodnih bojah navezla. Na tih darovih srdačna im hvala a od Boga obilna plaća.

IV. Stanje duša

bilo je koncem prosinca 1651. Rodilo se je u toj godini 78 diece, medju timi bio je jedan slučaj blizanaca i jedan slučaj trojaka. Umrlo je svega skupa 70, a vjenčalo se je 11 parova.

V. Polazak škole

Učiteljem ravnajućim jest i ove godine g. **Gjuro Rožić**, dočim je učiteljka g. **Irma Krivošić** premještena u Sisak. Na njezino mjesto bje privremeno imenovana učiteljicom g. **Betika Hranjec**, koja je koncem školske godine 1897. otišla i navodno se udala. Učiteljicom za školsku godinu 1897/98. imenovana je g. **Milka Kovačić**, koja i sada službuje.

VI. Crkveni službenici

Ove godine umro je crkveni tutor **Ivan Kvakić**. Ove godine obavljen je na novo izbor crkvenih tutora po odredbi kr. kotarske oblasti u Glini. Ponovno izabran je za tutora **Ilija Kvakić** iz Svračice, a za drugoga tutora bje izabran **Matija Davidović** iz Svračice. Za njihove zamjenike izabrani su **Ivan Kvakić** iz Svračice i **Marko Mikšić** iz Dolnjaka. Zvonari su isti koji i prijašnje godine naime: **Ilija Malović** iz Maje i **Marko Zebić** iz Svračice. Svi službenici svoju službu vrše hvalevriedno.

VII. Materijalno stanje

Materijalno stanje o. godine je žalostno. Kruha doduše ima, ali mnogo manje nego lanjske godine. Vina izuzev župnika, **Šterka** i **Ilije Petrovića** u Dolnjaci u nikoga. Filoksera a još više peronospora poharala vinograde. Uz to narod je postao malodušan i vinograde sasvim zapustio. Mi koji smo vinograde redili i galicom špricali, dobili smo prilično i dobra vina. Nu što je narod najviše ubilo, jest: "svinjska pošast" koja je ove godine u ovome kraju nemilosrdno harala. Nije bilo tako rekući kuće, gdje nije od pošasti koje krme propalo; tako da su mnogi ostali bez krmaka. Najviše postradala je zadruga **Davidović** kbr. 1 u Svračici. Ta zadruga pretrpjela je štetu od kojih 1000 for. jerbo joj je propalo 12 komada krasnih krmaka od pošasti; 3 konja i 5 krava od bedrenice od koje je i drugim župljanom po koji komad rogatog blaga propao.

Konačno mi je ubilježiti da su mjeseca svibja o. g. obavljeni bili izbori zastupnika za hrvatski sabor. Radostno bilježim da su se pristaše stranke prava iliti "Starčevićanci" združili sa "Obzoraši" u "sjedinjenoj opoziciji" te se samo toj slozi imade pripisati liep broj (23) opozicionalca koji je unišao u sabor. U Glini izabran je narodnim zastupnikom Dušan Sliepčević pristaša vladine stranke. Ja kod izbora nisam sudjelovao niti za njega glasovao,

Bože svemogući na svemu ti hvala.

O.A.M.D.G.

U Maji dne 31. prosinca 1897.

Milan Horvat župnik[162]

Godina 1898.

I. Religiozno moralno stanje

bilo je te godine isto kao i u godini 1897.

[162] Milan Horvat bio je kroz nekih 25 godina župnik-dekan u Bjalovaru. Umro je 24.IV.1947., dakle 78 g. star – a do 79 god. manjkalo mu još 4 mjeseca. Bio je vrlo nadaren čovjek.

II. **Stanje crkvene blagajne** jest sliedeće:

a) u gotovini 114 for i 90 n. b) u obvesnicah državnih i privatnih 1274 for i 6 n. c) na dugu kod stranaka 63 for i 95 n. Ukupno 1452 for i 91 n.

III. **Stanje duša** bilo je koncem prosinca 1898. sliedeće:

1590 duša po najnovijem "statusu animarum" koji sam sastavio ove godine sam podpisani. Tečajem god. 1898. rodilo se je diece 42, medju kojima je bio jedan slučaj dvojaka. Vjenčala su se u svem 21 par, a umrlo je 64 osoba, od koju jedna nenaravnom smrću **Jela Liković** koju je vlastiti suprug zadavio radi čega je i osudjen po sudbenom stolu u Petrinji na doživotnu samnicu.

IV. **Polazak škole** isto kao i u godini 1897.

Ravnajući učitelj g. Gjuro Rožić koji je ujedno i orguljaš, a namjestna učiteljka g. Milka Kovačić.

V. Crkveni službenici

isti su kao i god. 1897. a službu vrše hvalevriedno.

VI. Materijalno stanje

naroda ako i jest nepovoljno, ipak je bolje nego je bilo god. 1897. Godina ova bila je prilično rodna sa žitkom a i sa vinom kod ovih, koji su vinograde valjano obradjivali.Sa zadovoljstvom opaža se,da je narod ipak počeo više mara posvećivati vinogradarstvu, te su ljudi počeli lozu škropiti galicom,pak je naravno i peronospora manje kvara činila. Ove godine uznemirivao je svu obćinu i okolicu **Vasilj Samardjija** rodo iz Buzete. Odmetnuo se je u hajduke i u razdoblju od 2 mjeseca ibio 2 čovjeka i jednu ženu s kojima je u neprijateljskim odnošaji živio. Žandari su ga neprestance proganjali ali im je uvjek sretno znao izmaknuti.Kad se je jesen približavala, a i njemu takav život dosadio, prijavio se je na nagovor svoga kuma sam u njegovoj pratnji kr. sudbenom stolu u Petrinji,gdje je u **"hladu"** očekivao zasluženu kaznu. (P.s. Sljedeće godine bio je u Petrinji obješen)

O. A. M. D. G.

U Maji dne 31. prosinca 1898.

Milan Horvat župnik

Godina 1899.

I. Religiozno moralno stanje

bilo je ove godine isto kao i predjašnjih godina s tom razlikom da se žalibože opaža,da su u vršenju religioznih dužnosti najnemarniji žitelji Ravnog Rašća, koji ove godine (na svršetku) nisu ni kola poslali po župnika prigodom blagoslova kuća o Bogojavljenju pak su im kuće ostale neblagoslovljene.

II. Stanje crkvene blagajne jest sliedeće:

Tečajem ove godine napravljene odnosno utemeljene su 2 nove misne zaklade i to:

1. Misna zaklada preč. g. kanonika Pavla Lebera sa 100 for. a vr. za tri tihe sv. mise. Tu je zakladu preč. nadbiskupski duh. stol svojim odpisom od 12. travnnja 1899. br. 2939 obnašao prihvatiti ter je glavnicu od 100 for. uložio u I. hrvatskoj štedionici u Zgrebu na uložnicu br. 94.467, dočim je dne 21. travnja 1899. potvrdnicu, a dne 3. lipnja 1899. pod br. 2095 jedan primjerak zakladnog lista ovomu župnom uredu na pohranu u arkivu dostavio.
2. Misna zaklada za Jelisavu Rogulja rodj. Novaković – Gjurabojsku u iznosu od 50 for. za jednu tihu sv. misu utemeljio je g. Radovan Preradović, činovnik kod I. hrvatske štedione u Zagrebu. I tu je misnu zakladu preč. nadbiskup. duh. stol u Zagrebu svojim opisom od 7. travnja 1899. br. 1095. prihvatio.
3. Glavnica od 50 for. uložena je u I. hrvatskoj štedionici u Zagrebu na uložnu knjižicu tek br. 104.485, dočim je preč. nadbiskup. stol svojim odpisom od 3. lipnja 1899. br. 2060. odaslao ovomu župnomu uredu potvrdnicu vrhu primljenih 50 for. i 1. primjerak zakladnog lista na pohranu u župni arkiv.
4. G. Mijo Šterk trgovac i posjednik u Maji podigao je o svom trošku drveni križ sa iz željeza izlivenim kipom Spasitelja i dozvolom preč. nadbiskup. duh. stola u Zagrebu od 12. rujne 1899. br. 3218. Bio je taj križ postavljen na g. Šterka vlastitom zemljištuležećem tik ceste vodeće iz Maje u Dragotinju. Taj križ svetčano je blagoslovljen dne 8. listopada 1899. u nedelju poslje sv. mise. Blagoslov obavio je uz assistentiju domaćeg župnika podarhidjakon glinskoga kotara i župnik glinski v. g. Janko Batušić i po dovršenom blagoslovu narodu prosborio zgodno slovo. Glavnica za uzdražavanje križa u iznosu od 25 for. poslana je dne 27. rujna preč. nadbiskup. duh. stol u Zagrebu, koji ju je pohranio kod hrvatske eskomptne banke u Zagrebu, dočim je potvrdnicu ovrh štedioničke knjižice br. 7766. svojim odpisom od 5. listopada 1899. br. 3509. odaslao ovomu župnomu uredu na pohranu u župni arkiv.
5. Koncem godine 1899. jest prema tomu slijedeće stanje crkvenog imetka: a) u gotovini 10 for. i 83 novčića, b) u obveznicah državnih i privatnih 1.547 for.i 6 novčića, c) na dugu kod stranaka 149 for.i 1 novčić.

III. **Stanje duša** bilo je koncem prosinca sliedeće:

Sveukupni broj župljana jest 1629. Tečajem god. 1899. rodilo se je 82 diece, medju njima bilo je 4 para dvojaka, umrlo ih je 31, a vjenčalo se je 8 parova.

IV. Polazak škole

kao i učiteljsko osoblje isto je kao i godine 1898.

V. Crkveni službenici

isti su kao i prošle godine 1898., a službu vrše hvalevriedno.

VI. Materijalno stanje

naroda ove godine vrlo je kukavno. Proljeće bilo je kišovito, te narod uz svu dobru volju nije mogao u horu posijati kukuruz tu glavnu hranu.Potok Mja je tri puta usljed silnih kiša nabujao i sve potopio, kukuruz odnio, sjeno zamuljio, a tako i pšenicu i ječam. Ljudi su u obće žitka na polovicu manje ubrali nego li uberu u srednjih godina, ipak onda nije ni čudo, da je bilo kuća koje već o "Božiću" nisu imale ni zrna kukuruze. Vinogradi su liepo bili ponjeli, ali i oni su znatno stradali og tkz. "luga" ili pliesni na groždju (aidium tuckeri). Njeki su sumporili groždje sa uspjehom, dočim kod njekih gdje je pliesan preotela mah nije ni sumpor pomogao, već im se groždje osušilo i odpalo. Godine 1899. nije bila samo u ovom kraju hrdjava, nego više manje diljem naše domovine Hrvatske.

Dobri Bože! na svemu Ti hvala! Amen

O. A. M. D. G.

U Maji dne 31. prosinca 1899.

Milan Horvat župnik

Godina 1900.

I. Religiozno moralno stanje

naroda jest kao i prijašnjih godina u glavnom, un žalibože opaža se, da je nemoralnost zahvatila i uvukla se medju narod, što dokazuju 4 nezakonita porodjaja kako se to vidi iz matice rodjenih ove godine.

II. Stanje crkvene blagajne jest sljedeće:

a) u gotovom novcu 323 krune i 2 filira, b) na obveznicah državnih i privatnih: 3.002 krune i 12 filira; c) na dugu kod stranaka: 126 kr. i 38 fil. Ukupno 3.451 kruna i 52 filira.

III. Stanje duša bilo je koncem prosinca tekuće godine 1638 duša.

Rodilo se je te godine 56 diece medju njimi i dva slučaja dvojaka. Vjenčalo se je 12 parova, a umrlle 42 osobe; od tih Luka Liković u lepoglavskoj kaznionici.

IV. Polazak škole

kao i učiteljsko osoblje isto kao prošle godine.

V. Crkveni službenici

Ove godine umro je mjeseca ožujka crkv. tutor Ilija Kvakić; a na njegovo mjesto zaprisegnut je za crkv. tutora njegov zamjenik Ivan Kvakić iz Sračice. Ostali službenici isti su koji i prijašnje godine, a službu vrše točno.

VI. Materijalno stanje naroda je dosta hrdjavo.

Usljed diobe i crkavice blaga, poimence svinja, narod biva sve siromašniji – a obćinski namet sve veći. Ipak ova godina bila je nješto plodnija i bolja od prošaste. Konac godine i 19 stoljeća završismo večernjom kod koje bje rečena prigodna propovjed i poslje "Te Deum-a" dan blagoslov sa Svetootajstvom.

O.A.M.D.G.

Maja dne 31. prosinca 1900.

Milan Horvat, župnik

Godina 1901.

Započeta je prema odredbi preč. nadb. duh. stola zu Zagrebu: sa klečanjem i klanjanjem pred izloženim presvetim oltarskim sakramentom u 6 sati u jutro.

I. Religiozno moralno stanje

u glavnom je isto kao i predjašnje godine, jerbo i ove godine rodilo se je troje nezakonitie diece, tako se vidi iz knjige rodjenih. Narod je odan piću špiritne rakije, koja ga čini rabijatnim što dokazuje grdan zločin, koji se je dogodio na "Posvetilo" ove godine i to oko 4 sata po podne: Ilija Brkašić iz Svračice kbr. 24 ubio je iz pištolja pred birtijom g. Šterka ciganina Matu Paropatića, koji je nakon 3-4 sata poslje toga na mjestu umro.

II. Stanje crkvene blagajne jest sljedeće:

a) u gotovom novcu 86 kruna i 98 filira; b) na obveznicah 2740 kruna i 12 filira; c) na dugu kod stranaka 102 k i 10 fil. Ukupno2929 kruna i 20 filira.

III. Stanje duša

koncem ove godine bilo je sliedeće:

Rodilo se je tečajem godine 59 diece; medju timi 2 slučaja dvojaka. Vjenčalo se je 11 parova, umrlo je 46 osoba. Medju njimi 3 osobe su ubijene kako se vidi u matici umrlih. Ostaje koncem godine 1901. ukupno 1551 duša.

IV. Polazak škole

kao i učiteljsko osoblje je u glavnom isto, nu ipak s tom razlikom, što je učitelja Gjuru Rožića, koji je od mjeseca rujna bolovao, suplirala namjestna učiteljka g. Magda Milinković, vrlo vrstna i nabožna djevojka, rodom iz Siska.

V. Crkveni službenici

Crkveni odbornik Matija Davidović iz Svračice kbr. 1, zahvalio se je na obnašanju časti i službi te je na njegovo mjesto crkv. odbornikom postao dosadanji zamjenik Marko Mikšić iz Dolnjaka, koji sa drugim crk. tutorom Ivanom Kvakićem iz Svračice hvalevriedno vrši službu. Zvonari su isti naime Ilija Malović i Marko Zebić, obojica revni u vršenju službe.

VI. Materijalno stanje

je kao i prošastih godina hrdjavo. Vinogradi su usljed oštre i suhe zime prozebli; nu kruha je bilo dosta ali sjena i otavah vrlo malo.

Oko sv. Josipa odputilo se je njekih 10 osoba u Ameriku. Zaslužbu su ondje prilično dobru našli i do konca godine poslali svaki po 300 for novca kućam svojim. Taj novac je ponukao i druge, te je do konca godine izselilo u Ameriku do 30 osoba a sprema ih se na proljeće još toliko. Medjutim opaža se, da novac, koji ovi ljudi težkom mukom u Americi zaradjuju neima ovdje blagoslova tj. nepolučuje one svrhe, koju su ljudi polazeći u Ameriku imali na umu. Oni su si želili podići kod kuće blagostanje tj. izplatiti dug: ali žalibože domari su za "američke novce" dobro debelo jeli i pili i uz bubanj i svirale ciele noći plesali – a dug je ostao nenaplaćen.

Pri koncu spomenuti i ubilježiti mi je to, da sam na temelju molbe, podnešene za novogradnju kolnice i popravak krova na župnom stanu 500 for. Taj rad izveo je sa domaćimi radnici g. Mihael ml. Šterk kao poduzetnik.

O.A.M.D.G.

U Maji dne 31. prosinca 1901.

Milan Horvat, župnik

Godina 1902.

I. Religiozno moralno stanje

Stanje naroda uglavnom je isto kao prijašniih godina. Narod uza sve to, što ga taru zle nerodne godine odan je piću nesretne špire i psovki.

II. Stanje crkvene blagajne

U gotovom novcu imade od g. 1901. uloženo kod hrvat. eskomptne banke na knjižici 323 krune i 2 filira.Udomaćoj blagajni

imade gotovin:159 kruna 81 filir, b) na dugu kod stranaka 147 kruna i 62 flira, c) na obveznicah državnih i privatnih 2796 kr. i 12 fil.

Sveukkupno 3426 kruna i 57 filira.

III. Stanje duša

do danas je sliedeće:

a) Rodili se je 47 diece medju njimi 3 para dvojaka,
b) vjenčalo se je 11 parova plus 7 parova ukupno 19 parova
c) umrle su 56 osobe

Ostaje 1641 duša.

IV. Polazak škole

sa učiteljskim osobljem bilo je isto do mjeseca listopada, kada je iz Maje – tandem aliquando – premještena učiteljka Milka Kovačić u Modruš, djevojka ružna – klevetna jezika – za školu nemarna, a na njezino mjesto imenovana je privremenom učiteljkom Zlata Prišlin.

V. Crkveni službenici

isti su kao i prošle godine, naime tutori Ivan Kvakić iz Svračice i Marko Mikšić iz Dolnjaka, a zvonari Ilija Malović iz Maje i Marko Zebić iz Svračice.Službu vrše hvalevriedno.

VI. Materijalno stanje

naroda biva svake godine gorje. Istina je da su godine ove bile abnormalne promjene,tako do Petrova kiše već bi dan na dan i hladno vrjeme, a od Ilinja skoro puna 2 mjeseca užasna žega i suša, ali istina je i to, da je narod nemaran. Vinograde je zapustio i dok se ne uhvati te grane gospodarstva, mislim da neće tako brzo napried. Kao prošle, tako i ove godine otišlo je oko 30 osoba u Ameriku.Za službu dobru imadu, šalju liep novac kući – ali malo se komu pozna kod kuće, jerbo "grlca" su preširoka!

Time bi uglavnom završio ljetopis ove hrdjave godine, nu pošto se sa ovom župom dielim, napisati ću svojim nasliedniku njekoliko rječi znanja i ravnanja radi.

Čitajući u ovoj spomenici jadikovke mojih predšastnika, osobito one g. Justitza i Jerka Milkovića, došao sam bar sada na odlazku do toga uvjerenja, da je u tih jadikovkah, koje se na prvi pogled čine pretjeranimi, mnoga i mnoga "adamussim" istinita. Ja sam bar ove zadnje godine dosta neugodnih i gorih časova doživi i to baš onih, od kojih toga očekivao nisam niti mogao, a to je, da se otvoreno izrazim bila majska "inteligentija", medju kojom pokazao se je župniku najvećim neprijateljem mjestni r. učitelj Gjuro Rožić, koji je narod proti župniku huckao,nagovarao ga na tužbe, odgovarao ga od podavanja težaka itd. Nasliedniče! budi oprezan !

Prije nego završim spomenuti mi je u glavnom još i ovo: Župnu crkvu i župni stan popravio sam god. 1896. sa troškom od 2382

for. god.1902. prizidao sam novu kolnicu, crkvu pobjelio i stan tj. krov popravio troškom od 500 for. tj. 1000 kruna. Sav novac darovala je visoka kr. zemaljska vlada izuzam g. 1896. Te godine doprinjeo je narod 600 for. a crkvena blagajna 200 for. za popravak crkve. Vinograd sam meliorirao, postaviv iz svoga žepa 4500 trkaljla koje sam plaćao po 2 for. za jednu stotinu. Sav vinograd sam podjubrio, nasadio mladih bresaka i 50 komada šljiva.Župno zemljište iza župnog stana obšančio sam i g. 1901. posijao za 12 for. djetelinog sjemenja. U zavrtnici sadio sam jabuke i mlade šljive po više puta, ali šljive u nizini slabo uspjevaju.

Dušobrižnički rad obavljao sam koliko su mi sile dopuštale savjestno i zdušno, a ako sam u čemu pogriešio, neka mi Bog oprosti i bude milosrdan sudac. Bože! Hvala Ti na svemu!

O.A.M.D.G.

U Maji dne 27. studena 1902.

Milan Horvat župnik majski

Dne 30. listopada 1902. imenovan sam, a dne 7 studena 1902 prisegao sam za župu Bučje kod Požege u Slavoniji, a dne 28. studena 1902. ostaviti ću Maju i odputovati u Bučje.

Milan Horvat župnik bučjanski

Imanovan sam dekretom preč. nadb. duh. stola 22. studena 1902. br. 5083 upraviteljem ove župe. U opisu prošle godine imam nadodati dvije radosne vijesti: župljani otišavši u Ameriku nezaboraviše svoje majske crkve te priposlaše joj novčanu podporu.

Javio Ilija Mladjenović da su sabrali svotu novaca za nabavu barjaka sa slikom Bl. Dj. Marije i sv. Nikole. Darovali su sliedeći: Mate Davidović, Marko Kvakić, Nikola Tomčić, Ilija Mladjenović, Ilija Zebić svi iz Svračice, Ivan Čarapar, Nikola Matievié, Mijo Tomičić, Antun Matievié, Antun Petrović, Blaž Ančić, Ilija Ančić, Joso Smolčić svi iz Dolnjaka, Jure Majstorović, Pavao Majstorović iz Prieke, zatim Ilija Vučićević iz Svračice, Jandre Mikulin iz Mekuše.

Javio je Antun Lončarić da su i oni sakupili svotu, koju šalju na dar svojoj župnoj crkvi. Darovali su ovi: Marko Mikšić, Nikola Nogić, Antun Lončarić, Vinko Nogić. Novci su stigli što je za barjak odredjeno a drugi novci su unešeni u blagajnički dnevnik. Obznanio sam i pročitao na Božić ove listove i onih dana po njihovoj nakani očitao dvije svete mise.

Barjak sam naručio kod bečke tvrtke Hassinger.

Godina 1903.

I. Imenovanje župnika

Otpisom od 8. travnja broj 1690 javlja preč. nadb. duh. stol imenovanje Mije Ettingera župnikom majskim rješenje visoke kr. zemaljske vlade od 20. ožujka 1903. br. 4650.

II. Dana 20. srpnja 1903. obavljena je svečana župnikova instalacija.

Od strane duhovne oblasti bio je veleč. g. Janko Batušić, župnik glinski, a od strane Previšnjega patronata g. Dragutin Spoja kr. kot predstojnik glinski.

Naroda je mnogo prisustvovalo sa velikim zanimanjem.

Janko Grgurić župnik vidušenački
Martin Peroković upravitelj župe u Solini
Armin Haladi župnik gorski
Josip Brežnjak župnik Topuski
Janko Batušić podarcidjakon i župnik glinski
Dragutin Spojan kr. kot.
Stjepan Prpić šumar
Leopoldo Švajhler vjeroučitelj glinski

III. 1. put je na Ilinje Svetootajstvo stavljeno u novu pokaznicu

Poklonio ju je dobrotvor i bivši župnik majski preč. g. Pavao Leber. Pokaznica je srebrena pozlaćena sa krasnim viencem. kako je preč. darovatelj želio da mu se javno ne zahvaljuje, to sam mu se u privatnom listu zafalio.

IV. Novi dar

Prigodom moga boravka u Zagrebu, dao mi je preč. gosp. Leber kanonik 10 K da upišem jednog vriednog djaka u Svetojeronimsko družtvo. Upisao sam Ivana Tomičića iz Svračice.

V. Haulikova zaklada

Dospjeli su kamati zaklade i predani su Ani Kvakić r. Pavlaković.

VI. Dar od društva za sveudiljno klanjanje

To je društvo na moju zamolbu poklonilo crkvi albu, roketu, štolu, korporale i oltarnik.

VII. Dar iz Amerike

Župljani majski opet se sjetiše svoje župne crkve i poslaše 370 K. Ja sam se listom na Antuna Brdarića njim zafalio i pisao sam njim da ću novac upotrebiti za slikanje crkve. Darovaše ovi:

po 2 dolara:
Ivan Brdar
Ivan Majstorović
Ivan Mikšić
Jure Mrzlopoljac
Joso Smolčić
Jandrija Matijević
Adam Brkašić
Nikola Tomčić
Adam Mladjenović
Ivan Tomičić
Antun Petrović
Petar Nogić
Ivan Kvakić
Mijo Matijević
Nikola Franjić
Ivan Nogić
Joso Tomičić
Antun Davidović
Pavao Majstorović
Ivan Kovačević
Antun Davidović (st.)
Mijo Tomičić
Antun Brdarić
Ilija Brkašić
Antun Matijević
Luka Bobeta
Jakov Šturmin
Luka Nogić (ml)
Petar Brdarić
Ivan Davidović
Ivan Čarapar
Nikola Matijević
po 4 dolara:
Ilija Zebić
Mijo Lončarić
Petar Petrović

Na Božić sam u crkvi list pročitao, te ga spravio medju spise.

Godina 1904.

I. Dar preč. g. Pavla Lebera

I ove se godine preč. g. sjetio darom majske župne crkve darovavši kotlu za svetu vodu.

II. Popvratak iz Amerike

Koncem prošle i početkom ove godine povratilo se kojih pedeset župljana iz Amerike. Neki, koji su tamo boravili dulje donješe novce, te se pomogoše, a drugi, koji svoje rastrošne naravi niti tamo ne ostviše, ništa se ne pomogoše, a koji su kratko vrieme tamo boravili, dodjoše kući s tudjim novcem. Uopće Amerika je više škodila nego koristila. Mnogi poslaše kući oveće svote novaca, a domari te novce tako rastepoše, da se kuća time ništa nije pomogla. Jedina je ta korist da su vrativši se iz Amerike kazivali da je teško rada dobiti da je rad vrlo težak, pa drugi nemaju volje ići u Ameriku. To je koristilo više nego sve odvraćanje od Amerike.

III. Misna zaklada Marte Mičija udata Banjanac

U svoj oporuci od 3. ožujka godine 1901. ostavila je spomenuta Marta Banjanac komad zemljišta "poloj" površine od jedne rali i 359 hvata kao zakladu za služenje sv. misa. Ona je umrla 12. ožujka 1901. Kad sam došao u Maju još nije bila altarija osnovana. Ostavina pokojne Marte bila je zadužena i obterećena, jedino ovaj komad ostavljen za altariju bio je čist, pa sam ga mogao prepisati i složiti

zakladni list. Dne 18. siečnja 1904. utvrdio je preč. nad. duh. stol taj zakladni list, po kojem je župnik dužan za ispokoj duše utemeljiteljice zaklade odslužiti godišnje jednu tihu sv. misu. Moj predšasnik predložio je preč. nadb. duh. stolu da se to zemljište proda, no ja upitan bio sam protivnog mnijenja. Zemlja je malo, no dobra je te ako je neće župnik sam obradjivati, uvijek ju može unosno dati u najam. Tako sam ja učinio davši ju na godišnje uživanje Damjanu Banjancu za 51 K. Od tog sam dao 10 K za kopanje šanca.

IV. Posudje za sv. ulje

U srpnju dobila je crkva novo posudje iznutra pozlaćeno u krasnoj kutiji. Bog platio preč. darovatelju Pavlu Leberu!

V. Uredjenje župne knjižnice

Na novo sam sve knjige numerirao, sastavio poseban katalog i kupio za 50 K. nov ormar za župnu knjižnicu. Tako sam i u starom ormaru pregledno složio arkiv i stare matice. Sve već skupa u jednom ormaru nije moglo biti.

VI. Dijeljenje sv. potvrde

Dne 14. rujna došao je presv. g. dr. Ivan Krapan u pratnji prebendara g. Lovre Radičevića u Maju iz Čuntića. Kod mosta bila je načinjena sjenica, kod koje sam pres. biskupa dočekao i pozdravio. Odatle smo pošli procesionaliter u crkvu. Drugi dan je poslie sv. mise išao biskup u školu, da prisustvuje katehizaciji, a onda u crkvu k kršćanskom nauku. Sa odgovorima mladeži bio je posve zadovoljan, dok sam mu se ja potužio, da svjet nemarno u crkvu dolazi i nešalje rado djece ni u školu ni u crkvu. Poslje tog primiše njih 515 sakramenat svete potvrde.

VII. Izbor crkvenih tutora

Mjeseca rujna izabrani su i potvrdjeni kao crkveni tutori Ivan Kvakić i Marko Ančić, a kao njihovi zamjenici Marko Kvakić i Josip Matijević.

VIII. Korona u Maji

Obdržavana je 29. rujna gdje je majski župnik prvi put fungirao kao kot. bilježnik.

IX. Religiozno i moralno stanje

Sad poslije dvije godine i poslije dosta vidjenja moguće reći da religiozno moralno stanje naroda ove župe sve dublje pada. Ponajprije polazak crkve osobito ljeti vrlo je slab. Razlog je indiferentizam i siromaštvo. Na sve sam moguće načine narod u crkvu pozivao, presvj. biskup im sam to na dušu stavio, no sve badava.

Tako je bilo u početku i sa kršć. naukom, no s vremenom sam postigao, da je ženska mladež sva a muška po nešto dolazila na kršćanski nauk. Ufam se da će i polazak crkve biti bolji.

K običajnom zlu i pogreški sveg naroda hrvatskog k psovki pridružilo se i drugo zlo – abortus i to u Maji. Kako je ovo zlo tajno i nitko ga odati neće, teško mu je na kraj stati makar se sad istom, kako se meni čini uzelo jače širiti.

Izušćivanje besramnih riječi nije samo običaj muškaraca nego i ženskinja. Moral bit će najslabiji u Maji, a onda u Svračici, ne računajući amo Ravnorašće, koje je posve zaostalo i u vjeri najindiferentnije selo.

Narod je odan vračanju i copriji, pa će mnogi u bolesti radije tražiti lijeka u vračara, nego u liječnika.

U opće mane spomenute u ovoj knjizi nisu iskorijenjene. U ostalom o svem tome za koju godinu ću, ako Bog da, opširnije pisati.

X. Materijalno stanje naroda

Materijalno stanje ove župe sve slabije biva. Ova godina spada medju najslabije. Cijelo ljeto nije nego dvaput palo nešto kiše, a to je učinilo da nitko otave nije kosio, i kukuruze u brdima niti za lijek.

Većini kuća doteklo je hrane do Božića, a krme nigdje za kupiti. Jedino je šljive i groždja bilo obilno, kako ne već 12 godina. Vinogradi reć bi povratiše se, dobro su urodili jer je svatko mogao mošta prodati litru za 12 do 15 novč.

Mnogima je pomogao novac iz Amerike pa nekako bolje godinu proturiše. No začudno je to, da u tako slaboj godini obilno se troši u birtiji, na svadbama i karminama, a nitko neće primiti se rado posla niti otići u službu.

Da se vidi materijalno stanje naroda izvadio sam od obć. poglavarstva iskaz zemljišta župljana Majskih. Kad se ovaj usporedi sa onim iz 1881. Nekolike bi razlike, danas su kuće mnoge prema onome goli prosjaci.

Poglaviti je tome razlog dioba, a drugi gizda, jer već ženskinje i muškarci nose kupovnu odjeću, u mjesto opanaka cipele, onda nepotrebni troškovi kod svadba i karmina. Ove posljednje htio sam barem ograničiti, ako ne posve ukinuti predlažući grobara, no dakako na to ne pristaše. Opazit je vrijedni i štedljivi gospodari ne propadaju, a oni, koji ostavljaju kuću, pa da će iz Amerike dići si gospodarstvo, nedižu se ništa.

Izkaz vrhu nekretnina žitelja sela majske župe.

kuće broj	Ime i prezime vlasnika	površina	
		rali	hvati
	MAJA		
1	Šipraga	4	417
2	Siečanj	3	908
2	Pero Šterk	3	1258
2	Reza Šterk		1186
3	Kosić	11	603
5	Bobeta	5	54
6	Mazalović	10	746
7	Marčinković	4	88
8	Milinić	4	357
9	Lončarić	12	1113
10	Mičija	3	1366
11	Marta Mičija	10	508
11	Kata Banjanac	1	579
12	Brdarić	8	862
13	Tusić	8	164
13	Šimo Ivan Lucija i Kata Tusić	1	860
14	Perić	4	509
15	Brdarić	15	628
	Ivan Koštrin	13	2
16	Brdarić	9	1216
17	Brkašić	6	307
18	Išek	7	471
19	Rukavina		
21	Maurović		208
23	M. mladji Šterk	4	74
24	stariji Šterk	62	1049
27	Buić	3	291
28	Rebrović	2	1118
29	Matijević	10	628
30	Rebrović	11	128
31	Ivan i Pavao Siečanj	2	1108
32	Peraković	16	28
33	Milinić	7	383
34	Mato Čiča	3	148
35	Remeta	6	680
36	Lončarić	8	1596
37	Buić	5	1461
38	Rebrović	16	687
39	Tusić	4	1197
40	Ivan Marčinković	2	1412
41	Milinić	4	8
42	Nikola Matijević	3	95
43	Perić	3	1205
43	Perić	2	567
43	Ivan i Marica Perić	1	455
44	Ilija Tusić	1	1481
45	Tusić	3	20
45	Tusić	2	765
45	Mato i Lucija Tusić		892
46	Ivan Tusić	3	718
47	Šipraga	2	1576
47	Šipraga		48
48	Bobeta	3	674
48	Bobeta		410
49	Marko Mičija	2	1028
50	Mičija zadruga	1	1404
51	Brkašić	5	1478
51	Stevan Brkašić	4	442
53	Išek	6	174
54	Buić	3	984
55	Ivan Čića	2	92
56	Tusić	3	101
57	Tusić	1	1306
58	Mazalović	8	509
58	Mazalović		515
60	Ivan Rebrović	2	1305
	Luka Rukavina		299
	Mato i Kata Šurjača		375
	SVRAČICA		
1	Davidović	67	984
1	Adam Davidović	1	1438
2	Davidović	12	76
2	Mato Adam Ante Davidović		1575
2	Davidović		1522
3	Davidović	4	712
4	Stjepan Tomčić	5	213
5	Tomčić	15	711
5	Antun i Manda Pastuhović		210
6	Kvakić	4	953
6	Janko i Mara Kvakić	1	779
	Ilija Vučićević	7	1024
7	Kvakić		1095
8	Davidović	7	306
10	Pavlaković	1	1372
11	Siečanj	4	1331
12	Taban	22	287
13	Luka Tomčić	6	1347
14	Mrzlopoljac	9	335
15	Kvakić	30	935
16	Kvakić	5	718
17	Mladjenović	20	1151
18	Zebić	11	1330
19	Zebić		
20	Mladjenović	15	1063
20	Jakov Mladjenović	2	312
21	Mladjenović	16	332
22	Luka Lamza	19	1050
22	Nikola Kata Lucija Lamza		482
23	Lamza	7	438
23	Filip i Joso Lamza	5	162
24	Brkašić	5	1433
25	Ivan Brdarić	5	1515
26	Tusić	3	756
27	Brkašić	6	727
29	Šterk	1	847
33	Tomčić	4	1260
33	Tomčić		720
34	Kvakić	7	257
35	Luka Taban	3	902
36	Kvakić	9	1198

37	Lamza	4	561
38	Joso Andrija i Mijo Kvakić	19	632
39	Tomčić	12	364
39	Eva Tomčić	3	902
40	Kvakić	4	621
41	Filip Tomčić	1	382
42	Lamza	16	1395
43	Davidović	7	1614
43	Martin Davidović		1567
43	Davidović		108
44	Brdarić	6	1249
44	Antun i Janja Davidović	1	1473
45	Pavlaković	3	89
46	Pavlaković	1	203
45	Antun i Manda Pavlaković		259
47	Pavlaković	2	487
48	Pavlaković	1	433
48	Pavlaković		184
49	Tomčić	7	750
49	Tomčić	6	1185
50	Kvakić	3	957
51	Kvakić	2	1435
51	Kvakić		181
51	Kvakić		27
52	Kvakić	7	150
53	Kvakić	23	498
53	Antun Josip Adam Kvakić		1363
54	Kvakić	4	469
54	Zebić	2	633
56	Zebić	5	430
57	Lamza	3	1069
58	Lamza	2	1515
58	Ilija i Manda Lamza	2	718
59	Tusić	3	1056
60	Tomčić	5	370
61	Lamza	4	609
61	Andrija Lamza	2	485
62	Lamza	4	1202
63	Lamza		1216
63	Kata Lamza	9	623
63	Lovro Lamza	4	816
	Mara Kata Mijo Majstorović	2	1385
20	Andrija Matijević		572
69	Ilija i Mara Vučićević	3	975
59	Tusić		139
	Dolnjaki		
1	Stjepan i Manda Bartolac	9	1372
1	Stjepan i Mara Bartolac		929
3	Kovačević	7	714
4	Krkač	10	103
4	Janja Krkač	3	981

5	Mravinac	8	1017
6	Augustinović	10	1068
7	Augustinović	14	419
8	Milinić	18	771
9	Živković	31	693
10	Klarić	3	1303
11	Klarić	6	908
12	Matievič	19	1394
12	Joso i Lucija Matijević		1480
13	Matijević	8	914
14	Ančić	16	708
14	Marta Kata Manda Ančić	1	326
14	Nikola Ančić		1520
14	Nikola i Mara Ančić	2	1078
15	Ivan i Joso Šimunović	17	910
16	Tomičić	11	1056
17	Tomičić	14	1417
18	Tomičić	10	1361
19	Matijević	2	494
21	Matijević	5	1021
21	Luka i Mara Matijević	1	913
22	Ivan Lovrić	14	371
23	Vuinović	6	827
24	Čarapar	9	929
25	Herceg	31	1528
26	Gašparević	3	434
26	Mara Gašparević		900
27	Franjić	15	948
28	Mikšić	22	513
29	Mikšić	36	1543
30	Petrović	9	1246
31	Mikšić	7	742
32	Idžaković	20	178
33	Andre Tomićić	12	1571
34	Idžaković	9	1597
35	Petrović	8	905
35	Mato i Ana Petrović		1111
36	Petrović	40	1203
36	Stjepan Petrović	1	1383
37	Augustinović	6	544
38	Augustinović	12	181
38	Mato Augustinović	5	975
38	Mato i Bara Augustinović		1110
39	Krkač	4	399
39	Nikola Krkač	2	404
40	Krkač	5	569
41	Petrović		1571
42	Čarapar	3	805
43	Čarapar	6	488
43	Čarapar		360
44	Mijat Petrović	3	307
45	Gjuro Petrović		1112
46	Klarić	5	951
47	Vujnović	6	1326

49	Ančić	8	502
50	Ančić	11	1505
51	Ančić	4	692
51	Blaž i Ana Ančić	3	264
52	Kovačević	4	970
53	Klarić	3	1407
54	Matijević	3	175
55	Matijević	2	862
56	Matijević	2	330
56	Nikola Matijević	1	421
	Prieka		
1	Majstorović	22	1396
2	Majstorović	23	937
3	Majstorović	27	456
4	Majstorović	11	638
6	Majstorović	29	1530
7	Majstorović Mijat	8	555
8	Krajačić	2	76
9	Mijo i Joso Krajačić	5	637
10	Liković	13	1232
11	Liković	12	1516
12	Liković	9	388
13	Ferenac	25	348
13	Joso i Kata Ferenac	7	711
13	Mijat Ferenac	2	316

14	Bilica	23	696
14	Petar Bilica		506
15	Pavušek	16	1598
16	Šimunović	23	1277
16	Franjo Šimunović	2	957
17	Išek	4	541
18	Šimunović	8	632
19	Šimunović	7	655
21	Šimunović	18	776
22	Liković	30	727
22	Joso i Jaga Liković	1	18
24	Majstorović	7	1051
25	Krajačić	1	695
26	Krajačić	4	1111
27	Krajačić	2	203
28	Liković	12	1299
29	Liković	10	360
30	Liković	3	680
31	Liković	6	507
32	Liković	5	118
33	Liković	4	980
34	Liković	6	304
35	Šimunović	10	883
36	Šimunović	3	1557

Žalibože mnogo je posjeda prošlo u ruke inovjeraca a osobito zemlje do Dabrine nekad vlasništvo Majana – danas šizmatika. Prem toliki novac dolazi iz Amerike, malo tko, skoro nitko ne kupuje zemljišta, već se taj novac potroši u hrani i piću u odievanju i vraćanju dugova.

Godina 1905.

Slikanje crkve

Ove godine mjeseca lipnja i srpnja oslikana je župna crkva. Nad sanktuarom načinjena su četiri evengjelista, veliki olatar i prodikarnica na novo uljenom bojom oličeni i pozlaćeni, sva crkva odozdo 1 m 60 cm uljenom bojom bojadisana. Sav posao izveo je g. **Josip Muravić**, dekorativni slikar iz Broda za 2000 R. Sad je crkva lijepa, čista i ukusna. Novac je isplaćen iz crkvene blagajne. Ma da sam prije radnje ishodio potrebite dozvole od duhovne i svjetovne oblasti, našao se individum, koji me anonimno tužio da rasipam crkvene novce. Bog mu oprostio![163]

Novi luster.

Preč.g. **Pavao Leber** i ove se godine sjetio naše crkve darovavši joj luster. Isti je iz bronca sa 18 svijeća, a stoji 340 R.

Odlazak u Ameriku.

Ovoga ljeta i jeseni mnogo ih opet otišlo u Ameriku na rad. I oni koji su već bili ondje potrošivši zaslužene novce opet odoše, a

[163] Eto zahvalnosti. (Zapisao najvjerojatnije Žužek)

drugi, osobito mladež željna novaca i svijeta odputovala. Tu se novac posugjivao sve uz 100 % od selskih likvara, prodavalo se blago, samo da se ide u Ameriku. Opazit je, da sad ne šalju kući toliko novaca kao prvi put. Bit će tome uzrok što su opazili da se novac u korist ovdje ne upotrebi, a biće da i sami na piće i karte u Americi troše.

Materijalno stanje.

Radi silne poplave od 20. lipnja nije bilo sijena, pa je blago od gladi stradavalo. Kuruza bila slaba, a vinograde uništila peronospora, te vina bilo posve malo.

Godina 1906.

I. G. Radovan Preradović,

činovnik I hrv. štedione darovao je crkvi kazulu sa pripadcima i dva vanjkuša crne boje.

II. Novi nadgrobni križ.

Vjetar je zimus oštetio križ na groblju, te sam ga dao posve obnoviti. Nabavio sam željezni pozlaćeni korpus za 44 R, drvo pofarbao, da križ izgleda sav kao nov. Na dan presv. Trojstva po dobivenoj dozvoli od preč. nadb. duh. stola blagoslovio sam taj križ.

III. Novu lampu

za vječno svjetlo poklonio je preč. g. **Leber** dan pred Ilinje. Hvala mu.

IV. Poplava.

Dne 13. lipnja po noći pala je tuča, a poslije nje silna kiša. Maja je tako nabujala, da se na obe strane preko ceste razlila i tako poplavila župno zemljište, bašču i dvorište. Take poplave ne pamti nitko. Šteta je golema. Livade poplavljene, kuruzi kraj vode uništeni, a u vinogradima grozdja posve ništa.

V. Odlazak župnikov.

Dne 9. srpnja izabrala me hrv. poljodjelška banka Daruvarskim župnikom. Poslije tri godine i osam mjeseci ostavljam ovu župu, u kojoj sam po naj boljoj volji radio. Nastojao sam slikanjem crkvu urediti nakitom je poljepšati, župljane sam osobito nagovarao na polazak crkve, a mladež na kršć. nauk. Gospodarstvo sam podigao navažajući gnoj i mulj na župna zemljišta, a osobito sam marljivo vinograd radio. Preporučujem svojim nasljednicima ovaj zapušteni narod. Župnik nema mnogo odanih župljana, no što ih ima od srca su mu odani i pripravni pomoći.

VI. Orguljaško pitanje.

Početkom ove godine prestao je g. učitelj **Rožić** u crkvi orguljati, jer mu se nije nagrada odmah na molbu povisila. Prema proračunu za g. 1906. imao je dobiti 72 R, a on je tražio 120 R. kako je bio proračun podastrt nije mu se moglo udovoljiti. Na mjesto njega pjevao je u crkvi **Josip Tomčić** a kasnije naučio i na harmoniju svirati. S njim je dne 27.VII. sklopljen ugovor glede pjevanja i sviranja u crkvi. Primjetiti mi je, da su ove godine ponukom mojom u crkvi počele djevojke pjevati, što bih i nasljedniku preporučio.

U Maji dne 28. srpnja 1906

Mijo Ettinger župnik

Gjuro Barišić

Rodjen sam u Ivanić-gradu 24. veljače 1872. od roditelja **Josipa Barišića** bačvara i **Terezije** rodj. **Kordešić**, takodjer kćeri bačvara. Pučku školu polazio sam u rodnom si mjestu a gimnazijske kao i bogoslovske nauke svršio sam u Zagrebu. Zaredio me moj domorodac: preuzvišeni gospodin Dr. **Juraj Posilović**, nadbiskup zagrebački, dana 12. srpnja 1896. Prvu misu pjevao sam u rodnom mjestu 19. srpnja i.g. Manuduktorom bio mi vlč.g. **Ivan Stepić**, (koji me i krstio). Župnik grada Ivanića i začastni prisjednik duhov. stola Senjskog; djakon; **Josip Bogović**, župnik iz Brega (kod Ivanića) a subdjakon i ujedno propovjednik **Miroslav Crkvenac**, župnik u Vojnom Križu.

Kao novomisnik namješten sam - dekretom od 14.VIII.1896. broj: 3448. - za kapelana u Sunju, gdje je tada župnikovao **Janko Štajcer** rodjeni Petrinjac. Odavle sam, nakon pol godine, na vlastitu molbu (dekret od 22.III.1897. broj:1311) premješten i to u Cirkvenu, k dekanu i župniku **Petru Vlašiću**. Zatim sam, dekretom od 29.VIII.1898. br.2912, došao za kapelana u Kašinu k **Nikoli Medvedcu**, gdje sam ostao podpune četiri godine. Ali kako je župa brdovita i duhovna pastva vrši se ponajviše pješice - a to je za mene bila ne mala muka - zatražio sam lakšu kapelaniju. Dekretom indi od 14.VIII.1902. budem namješten u Štefanje, k župniku **Adolfu Petaku** (Varaždincu rodjenom). Odavle sam išao na župnički ispit koji sam i položio. Poslije sam (dana 21.2.1905. broj 959.) premješten u Sladojevce u Slavoniju k **Josipu Zbirznovskome** - najboljemu principalu (ili "gazdi"- kako ga ja nazivah) u čitavoj prostranoj nadbiskupiji.

Kad je moj predšastnik, **Mijo Ettinger**, postao župnikom u Daruvaru , kamo je otišao 30.VII.1906., imenovan sam ja (saučenik

njegov) dekretom od 20.7.1906. upraviteljem župe Maja. Za istu je raspisan natječaj 1.VIII.1906. br. 3296. 15. rujna - za koju sam podnio molbu 1.IX.1906. Preuzevši župu - bilo je stanje duša ovo:

Maja:	362
Doljnjaki:	435
Prieka:	281
Ravnorašće:	161
Svračica:	422
Vlahović i Klasnić:	36
Ukupno:	**1.697**

Crkvom katoličkom vladao je: **Papa Pio X.**
Kralj Hrvatske: Njegovo Veličanstvo **Franjo Josip I.**
Ban hrvatski: Grof **Theodor Pejačević**.
Veliki župan županije zagrebačke: **Mark Aurel Fodrozzi**.
Kotarski predstojnik u Glini: **Mihajlo Zakko**.
Narodni zastupnik u saboru za Kotar Glinski: **Fran Supilo**.
Upravitelj obćine Maja: **Janko Gavrilović**.
Bilježnik: **Mirko Gregorić**.
Blagajnik: **Marko Augustinović** (rodjen u Dolnjacima).
Pisari: **Josip Tomčić**, **Ivan Nogić** i **Janko Pestelek**.
Mjestni sudac: **Janko Stojić**.
Obćinski stražari: **Nikola Kvakić**, **Janko Pešut**, **Mato Majstorović** i **Joso Idžaković**.
Obć. ovrhovoditelj: **Petar Davidović**.
Selski glavari i to:
u Maji: **Nikola Tusić**;
u Svračici: **Adam Davidović**;
u Dolnjacima: **Adam Petrović**;
u Prieki: **Gjuro Majstorović**;
u Ravnomrašću; **Marko Herceg**.
Učitelj: **Gjuro Rozić**;
Učiteljka: **Zlata Prišlin**.
Orguljaš: **Josip Tomčić**; obć. pisar.
Crkveni tutori: **Ivan Kvakić** i **Marko Ančić**.
Zamjenici: **Marko Kvakić** i **Joso Matijević**.
Zvonari: **Ilija Malović** i **Marko Zebić**.
Prigledník financijalne straže: **Petar Crievar**.
Trgovac: **Mijo Šterk** u Maji a **Marko Blažević** u Ravnomrašću. Obojica i krčmari.
Obrtnici: kolar **Marko Džakula**;

kovači: **Ivan Šterk** i **Petar Griva** u Maji i **Luka Matijević** u Dolnjacima.

Dana 16. kolovoza 1906. u 4 sata poslije podne ubio je grom seljaka **Josipa Petrović** iz Doljnjaka kbr. 36. i to je bio prvi mrtvac koga sam ja pokopao.

Nagrada iz zaklade kraljice **Jelisave**, utemeljene po blage uspomene kardinalu Hauliku, za godinu 1904. u iznosu 47 K. 10 fil. dopisana je istom ljetos **Mari Klarić** rodj. **Herceg** iz Dolnjaka kbr. 53.

8. listopada 1906. održana je korona kotara Glinskoga, na kojoj sam ja izabran kotarskim bilježnikom. Korona je održana u Solini.

Preč. gosp. **Pavao Leber**, kanonik zagrebački, dobrotvor veliki ove župe, poklonio župnoj knjižnici Ivekovićev :"Riječnik hrvatskoga jezika" i ujedno je župnu knjižnicu u Maji upisao za člana " društva sv. Jeronima". Platio mu Bog!

Berbe ove godine nije bilo. U župnom vinogradu nije bilo ni jedne jagode.

Mjeseca studenog zasadio sam u dvorištu dva oraha: jedan s jedne a drugi s druge strane.Od stare visoke kruške, koju je Bog zna tko i kada zasadio, a koja je ove godine silno urodila. Još sam zasadio dva borića s jedne i druge strane uličnih vrata.

Ove godine vjenčano je jedanajst pari, rodilo se 46 umrlo 46. Dakle: župa se nije povećala i za jednu dušu.

Slava Bogu!

Gjuro Barišić upr. župe

Godina 1907.

Dekretom kralj.zemaljske vlade od 7. svibnja 1907. broj: 9587., priobćenim mi po preč. nadb. duh. stolu u Zagrebu 18.V.1907. broj 2173. - postao sam župnikom župe Maja, za koju sam dne 27.V. i g. položio propisanu prisegu u ruke preč. gosp. **Ivana Pliverića**, kanonika zagrebačkoga i ravnatelja nadbisk. pisarne. Na dan zaštitnika ove župe, sv. Ilije (20.VII.) bio sam svečano ustoličen po izaslaniku duhovne oblasti vlč. g. **Janku Batušiću**, dekanu i župniku Glinskom. Previšnjega patrona zastupao je izaskanik kr. kotar. u Glini: **Mio Delak**, kr. kot. pristav. Još su instalaciji prisustvovali: **Armin Haladi** ž. Gorski; **Janko Grgurić**, ž. vidušević; **Vladoje Lončarek**, ž. topuski; **Mijo Ettinger**, ž. Daruvarski, bivši župnik majski (NB. ujedno i stoloravnatelj); **Mirko Gregurić**, blagajnik Glinski, **Josip**

Tomčić, blagajnik Majski ujedno i orguljaš župne crkve te **Josip** i **Terezija Barišić**, roditelji instalanda.

Ove je godine troškom od 1550 K. podignuta na tornju župne crkve sv. Ilije -ura. Stavio ju je **Nikola Vardijan**, urar iz Gline. Potrebnu svotu darovali su župljani Majski, koji se nalaze na zaradi u Americi. Njihova čestita imena nalaze se u listovima, koja su mi pisali - a ja sam ih pohranio u župni arhiv.

Nadalje je ove godine pobieljena župna crkva izvana troškom od 150 K. jednako je pofarban toranj, zatim troja vrata i to : velika vrata - zatim ona, što vode iz kora na toranj te vrata, na koja se ulazi iz cintora u sakristiju. Sve je pofarbao limar **Pečarić** iz Gline za svotu od 132 K.

Privolom zakonitih nasljednika pok. **Eugena Freudenreicha**, njekoć upravi-telja ove župe, i koji je umro u ovom župnom dvoru 16.I.1895. a 18. i. mj. na župnom groblju majskom sahranjen - izlučena je iz njegove ostavine svota od 100 (sto Kruna), da se služi svake godine za ispokoj njegove duše jedna tiha sv. misa. Svota je uložena u Hrvatskoj poljodjelskoj banki u Zagrebu, a zakladni list čuva se u župnom arhivu. Misu će župnik služiti svake godine na 16. siečnja kao na godišnjicu smrti plemenitog pokojnika.

Ljetos se u Maji otvorena poštanska agencija - i tako dobivamo sada dva puta dnevno poštu: u jutro poslije 8. sati i popodne poslije 2. sata. Prva poštanska agentica jest, **Anka Rožić**, supruga mjestnoga rav. učitelja.

Vinogradi propadaju! Župnik je ove godine dobio u svemu 18 (slovima: isto toliko:) litara vina.

Rođeno je ljetos 58 djece; umrlo 45 osoba - a vjenčalo se 10 pari.

Bilo sve na veću slavu Božju!

Gjuro Barišić župnik

Godina 1908.

Ove godine pozlaćena su dva kaleža s patenama kod jednog kaleža pozlaćena je čaša i patena - dok je držak posrebren; posrebrena je kadionica, nabavljena nova navicula za tamjan; posrebren križić (pacifical). Ovo pak sve uredjeno je na trošak preč. gosp. **Pavla Lebera**, kanonika zagrebačkog, komu sve dobro - što ga iskazuje u Maji - platio dobri Bog!

Tri župljana Majska, tri **Majstorovića** iz Prieke, koji su bili na zaradi u Americi, poslali su svojoj župnoj crkvi sv. Ilije, 90 K (= devedeset K.) ali ih župnik nije primio; nijesu bili stigli. Ova trojica, a i ostali župljani, kao i u obće Hrvati izseljenici, slali su svoje prištednje u domovinu preko bankovne tvrdke **Frank Zotti** koji je pao pod stečaj i tako su mnogi tako zasluženi novac - preko noći izgubili radi jedne proste varalice. Njeki su izgubili i preko hiljadu kruna (N.pr. zadruga **Petrović** iz Doljnjaka kbr. 36.)

Još jedna žalostna szgoda. Već više godina opstajala je u Maji "Hrvatska seljačka zadruga"- kojoj je bio predsjednikom i factotumom **Mihajlo Šterk**. ml. trgovac i posjednik u Maji. No kako se on bavio raznim poduzećima (trovina, birtija, ciglana, šumske radnje, pilana, motor mlin, kopanje ugljena itd.) i kako je imao u odboru ljude, koji s jedne strane nijesu svatili svrhe seljačke zadruge a s druge opet imali potpuno povjerenje u svoga predsjednika, došlo je do toga, da je Šterk zadružni novac upotriebljivao u svoja poduzeća; a kako je svugdje imao tzv. "Peh" ili "Smolu"- krivotvorio je i imena pojedinih članova ravnateljstva na mienicama - i konac svemu bilo je to, da je **M. Šterk** ml. jedne noći umakao iz Maje, ostavio u zadružnoj blagajni 12 (dvanajst) filira a kod kuće ženu i sedmero neobskrbljene djece. Kako se čuje pobjegao je u Južnu Ameriku.

Ova godina bila je dobra. Šljiva urodila silno. Sijena je - radi velike suše bilo malo - ali zato otave više. Vinogradi su u Hrvatskoj utoliko urodili, da toga ne pamte ni najstariji ljudi. Dapače i u ovoj župi, gdje je još uvjek stara loza - i vinogradi propadaju - bilo je prilično. Tako je n. pr. župnik Majski (a to je - podpisani!) dobio 13 hektolitara! Hvala Bogu!

Ove je godine postavljen križ na grob bivšeg upravitelja ove župe **Freudenreicha** za svotu od 10 K. Svota je uzeta iz crkvene blagajne.

Terezija Barišić, majka podpisanog, darovala je župnoj crkvi dva para ampulica. Platio joj Bog!

Rodilo se ove godine 61 diete; vjenčano 29 pari - a umrla 31 osoba.

O. A. M. D. Gl.

Gjuro Barišić župnik

Godina 1909.

Post discrimina rerum, pak je - kako tako - ove godine popravljen župni dvor i to: izvana je pobieljen: krov je prekrit; načinjene na prozorima od podruma drvene kapke, kojih do sada nije

bilo, na hodniku i zahodima stavljen stakatur - a na zahodima i nove stolice; u kuhinji nove ploće na štednjaku; na sobnim vratima stavljene nove mesingaste ključanice; na prozorima obavljeni (sfušareni) omanji popravci. Na dvorištu od vrtnih vrata pa tamo do svinjca postavljen je novi plot. Sam svinjac je prekrit, na njem načinjena sva troja nova vrata ujedno je popodjen. Staja je izvana i iznutra okrečena, a u veću staju stavljen je i novi pod. Na zdenac metnuto je kolo, što do tada nije bilo. - Sav trošak iznašao 1 500 K, koji su morali podmiriti sami župljani, jer vlada nije dala ni filira podpore. Radnje je izveo poduzetnik iz Petrinje **Andrija Štromar.**

Za crkvu nabavljeno je ljetos: uskrsna svieća od Lukinića iz Karlovca. Stoji 30 K. Za ministrante odielo plave boje iz Zagreba od **Ćirila Ferenčine** (prije I. Huzek) za 30 K. Preč.

Gosp. Pavao Leber kanonik zagrebački darovao je na molbu potpisanoga misno odielo biele boje, vriedno 100 K. Platio mu Bog !

U petak, 8. listopada, u 11 sati prije podne, bio je ovdje vrlo žestok potres, koji je potrajao preko 10 sekundi. Zidovi su na mnogim kućama popucali: kako na župnom stanu, financiji, crkvi, školi. Ure na zidovima su stale, predmeti s ormara popadali, itd. Poslije toga dana češće su ponavljani potresi, sad slabiji sad jači, sad dulji sad kraći, ali nije dan tako jak i tako dugog trajanja kao napomenuti.

Dosadanji ravnajući učitelj na ovdašnjoj pučkoj školi: Gjuro Rožić, primljen je u stanje mira a na njegovo mjesto došao je Josip Butorac, rođen u Žirovcu, a odhranjen i odgojen u Glini.

I u crkvenom odboru nastale su ove godine promjene. Marko Ančić, crkveni tutor, zahvalio se početkom godine na toj časti, te je župnik na njegovo mjesto zaprisegao za crkvenog odbornika Marka Kvakića, dosadanjeg odborničkog zamjenika. Poslije - jer je došao iz županije nalog, da se imade - ako je crkvenom odboru izašla trogodišnji mandat - obaviti izbor novoga odbora, te je i kod nas isti izbor obavljen 24. studenoga. Izabrani su dosadanji odbornici t.j. Ivan i Marko Kvakić, oba iz Svračice, a za zamjenike Josip Matijević i Ivan Mikšić (novi odb. zamj.).

Korona ovogodišnja bila je 7. listopada u Topuskom.

Prečasni gospodin Pavao Leber, k. z., slavio je ove godine četrdesetgodišnjicu svoga misništva. Podpisani mu je u ime svoje kao i u ime župljana k toj riedkoj slavi srdačno čestitao - želeći, da bi ga dobri Bog poživio krepka, čila i zdrava do krajnjih medja ljudskoga vieka. - Sam pak jubilarac proslavio je ovu liepu zgodu života na prekrasan način, kako se to razabire iz lista, što ga je upravio na odbor

društva "Sv. Jeronima", a koga ovdje (za ravnanje mojim nasljednicima) donašam u točnom prepisu.

List glasi:

"Slavnomu odboru književnog
društva Sv. Jeronima u Zagrebu".

Potpisani dostavlja 2.000 K. (dvije hiljade) i to 1.500 K u gotovom, a 500 K u dionicama hrvatskog katoličkog tiskovnog društva u Zagrebu uz molbu, da se ova svota uzme kano zaklada Pavla Lebera, kanonika. Od kamata ove glavnice neka se svake godine upiše 6 članova III. razreda u društvo Sv. Jeronima i to iz župe Glinske tri člana, a iz župe Majske tri člana i to na predlog župnika iz Gline i iz Maje, koji neka predlaže svake godine u mjesecu listopadu po tri člana, koji su svršili posljednju godinu pučke škole i to učenike ili učenice, koji su bili dobrog ponašanja i koji su napredovali u naucima.

U Zagrebu 01. listopada 1909. godine.

Pavao Leber kanonik predsjednik dr. sv. Jeronima

Plemenitom dobročincu naplatio za ovo dobri Bog !

Rodjeno je ljetos 64 djece (34 mužka i 30 ženskih); umrlo 27. osoba a vjenčano 11 pari. Hvaljen Isus !

Gjuro Barišić župnik

Godina 1910.

Promjene u svećenstvu Glinskoga kotara bile su ove:

Primljeni su u stanje mira: vlč. gg. Janko Batušić, višegodišnji podarchidjakon ovoga kotara i župnik u Glini. Nastanio se u Glini u vlastitioj kući. Martin Pereković, upravitelj župe u Solini. Nastanio se u Sisku.

Vlč. gospodin Leopold Švajhler, dosadanji vjeroučitelj u Glini, otišao je za upravitelja župe u Ivansku (kod Bjelovara) gdje je postao i župnikom.

Podarchidjakon kotara glinskoga imenovan je Armin Haladi, župnik u Gorama.

Župnikom u Glini postao je Stjepan Hudjek, dosadašnji župnik u Lepoglavi, a župnikom u Solini Cvjetko Paunović. Katehetom u Glini imanovan je Dr. Stjepan Zimmermann, a kapelanom u Gorama - na mjesto Jurja Juraka, koji je u istom svojstvu premješten u Glogovnicu - Stjepan Menciger, mladomisnik.

Predsjednikom kotarskim u Glini imenovan je pogl. gosp. Vaso Kangrga.

Korona svećenstva kotara glinskoga držana je ove godine u Maji dne 10. listopada, na kojoj se našla braća sukotarčani u potpunom broju.

Izbor narodnoga zastupnika za sabor kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obavljen je u Glini dne 28. listopada te godine. Izabran je pristaša hrvatsko-srbske koalicije Nikola Ercegovac, proto glinski. Potpisani nije kod izbora sudjelovao.

Ospice. Kako medju malenom djecom tako i medju školskom vladale su ove godine ospice, pak je toga radi bila škola zatvorena od 8. listopada do 3. studenoga.

Popravak crkve. Ove godine popravljen je strop u crkvi i slikarija, koju štetu počinio je potres od 8.X.1909. Cielokupni trošak popravka iznašao je 200 K, koja svota i izplaćena je iz crkvene blagajne.

Prečasni gospdin Pavao Leber, kanonik zagrebački, darovao je ove godine Župnoj knjižnici ove knjige:

1. Fran Plevnjak: Prilozi za kulturnu povijest hrvatskog svećenstva
2. Dr. Luka Jelić: Fontes historici liturgiae glagolito-romanae a XIII. a) XIX.
3. O. Stjepan Ivančić: Povjestne crtice o samostanskom III. redu sv. Franje i Poraba glagolice u istoj redodržavi.

Plemenitom darovatelju platio dobri Bog!

Dva žalostna slučaja smrti zbila su se ove godine o ovoj župi. Dana naime 27. svibnja ubio je iz revolvera mladić Josip Lamza iz Svračice kbr. 22; sin Markov, Luciju Lamza, kćer Lukinu, djevojku. Čim se sbio na polju a sve radi pravde oko zemlje. Oboje su si u rodu i to velikom i stanuju pod istim krovom - dakako razdijeljeni - pod kućnim brojem 22. Isti je osuđen po sudbenom stolu u Petrinji na godinu dana tamnice.

Sedam mjeseci kasnije, 27. prosinca - treći dan Božića - ubio je kolcem Petar Čiča, mladić, iz Maje kbr. 55, sin Ivanov, svoga rodjenog ujaka Luku Rukavinu, koji se par dana pred Božić bio vratio iz Amerike. Čin se dogodio u piću. Koliku će kaznu krivac dobiti, to još sada, dok ove retke pišem, nije poznato.[164]

Evo žalostnih primjera, kuda vodi naš narod pravda i piće.

[164] Dobio dvie godine tamnice.

Vinogradi ljetos iznevjerili po čitavoj domovini, a naročito u ovoj župi. Župnik nije brao ni jagode.

Zvonari bili su i ove godine isti: Ilija Malović iz Maje i Marko Zebić iz Svračice.

Rodjeno je ljetos 60 djece, vjenčano 8 pari a umrlo 42 osobe.

Bilo sve Bogu na slavu !

Gjuro Barišić župnik

Godina 1911.

Preuzviš. gosp. Dr. Jurju Posiloviću, nadbiskupu zagrebačkom, koji je ostario i oslabio, dodijlen za nadbiskupa koadjutora cum jure successionis preč. gosp. Dr. Ante Bauer, kanonik zagrebački. Dao Bog, bio njegov rad na što veću korist vjere i hrvatske nam otačbine.

Plaća orguljašu. Do ove godine dobivao je orguljaš kao nagradu 72 K. Nu sadanji učitelj-orguljaš: Josip Butorac nije htio više od 1. siečnja orguljati za ovu nagradu, već je tražio, da mu se u to ime podieli nagrada od 120 K., koja ga po zakonu i pripada. Članovi crkvenoga odbora (osim podpisanoga) - jer je sva župa bila protiv toga - niesu nato pristati htjeli, pak je zato Josip Butorac prestao u crkvi svirati i nije svirao mjesec siečanj i veljaču. Kad su potom se strasti malko umirile, podpisani je orguljašku nagradu povisio na 120 K., a učitelj je nato 1. ožujka opet počeo svirati.

1. kolovoza ov. g. proslavio je podpisani petnajstgodišnjicu misničtva u Daruvaru. Od 18 živućih konškolaraca - našlo se tu njih desetorica. Bog dao, dočekali i doživjeli i - pedesetgodišnjicu.

Korona svećenstva ovoga kotara držala se ove godine dne 12. listopada u Glini. Prisustvovala su joj sva braća svećenici a predsjedao je vlč. g. Armin Haladi, podarchidjakon ovoga kotara i župnik u Gorama.

Školske stvari. Dekretom kr. županijske oblasti u Zagrebu, od 20. veljače 1911. broj 5303. imenovan je podpisani ponovno mjestnim školskim nadzornikom i predsjednikom školskoga odbora za pučku školu u Maji.

Zlata Prišlin, učiteljica, koja je ovdje službovala devet godina, premještena je početkom listopad u Lug (kraj Samobora) a njenom nasljednicom imenovana je Viktoria Zagorka.

3. rujna umro je ovdje Gjuro Rožić, dugogodišnji učitelj u Maji, koji je živio ovdje u mirovini, dok mu je gospodja supruga poštarica majska, koja i kao udovica vodi poštu.

Izbor narodnoga zastupnika kotara Glinskoga bio je i ove godine i to 15. prosinca. Bila su tri kandidata: i to: Kandidat stranke prava Dr. Mile Starčević, odvjetnik u Zagrebu; kandidat hrv. srb. koalicije Nikola Hercegovac, proto u Glini; kandidat vlade: "madjaron" "munkač" Živko Radojčević[165], zemljomjer u Glini. - Izabran je Nikola Hercegovac. Dr. Mile Starčević dobio je 101 glas. Da nije dobio više krivnja je u tom što je tek u zadnji čas postavljena njegova kandidatura i što se je premalo za njega radilo. Podpisani je glasovao za Dra Milu a i njegovi župljani su u velikoj većini za njega glasovali.

A i oni od majskih župljana, koji su glasovali za "munkača": (madjarona) ne bi to učinili, da ih niesu na to naveli osobiti korteši Živka Radojčevića a ti su: ovdašnji učitelj Josip Butorac, (koji nb. nije taj put imao ni pravo glasa); blagajnik Josip Tomčić te Marko Lamza iz Svračice. U ostalom: hvala Bogu! Obćeniti je ipak sud: da su se raznjerno Majski izbornici najljepše i najbolje izkazali - a to je i istina - pa zato im i ja na ovom mjestu kličem: Živili!

Crkvenim tutorom mjesto Marka Kvakića, koji je otišao u Ameriku, zaprisegnut je Adam Mikšić, dosadanji tutorski zamjenik.

Zvonari bili su i ove godine isti: Ilija Malović iz Maje i Marko Zebić iz Svračice.

Ljetina je ove godine, koja je bila vrlo sušna - bila slaba. Otave gotovo ništa. Vinogradi slabi, bar ovdje, ali zato je vino bilo izvrstno, kakvog nije bilo već par decenija. Župnik majski dobio je 150 litara. Dobio bi više, da je lanjske godine mogao ga u horu pošpricati, a nije ga mogao zato, jer ga je njegov radnik iznevjerio. Uz to mu ga i u jesen - prije berbe "ljubitelji tudjega" prilično proriedili.

Rodilo se ove godine: 55 djece, umrlo 34 osobe, vjenčano 17 pari.

Bogu slava i čast !

Gjuro Barišić župnik

Godina 1912.

Proračun župne crkve sv. Ilije u Maji za god. 1912.

a). Prihod:

Šest stotina K. - 600 K

[165] 1941. po ustašama ubijen (dopisao kasnije F. Žužek)

b). Razhod

Četiri stotine i pedeset i šest K. - 456 K

U Maji, 10. prosinca 1911.

Gjuro Barišić župnik

Adam Mikšić,v.r.
Ivan Kvakić, v.r.
crkv. odbornici

Broj:500.-1912.

Ovaj se proračun odobrava na temelju naredbe ces. i kr. glavnog zapovjedničtva u Zagrebu kao Krajiške upravne oblasti od 1.9.1876. broj:630

sa prihodom od .... 600 K.
s rashodom .... 456 K.
i viškom od .... 144 K. - slovimastotinu i četrdeset i četiri Krune.

Kr. kotarska oblast
UGlini, dne 19. siečnja 1912.

Upravitelj Ančić v. r.

Prilozi za "Poviest župe Majske"

Preč. gospodin Pavao Leber, koji je - kao župnik majski počeo bilježiti prvi u ovu "spomenicu" paslao mi je ove godine "biljžke", koje se tiču župe "Sračičke" (Majske), a koje - da se ne izgube - prepisujem ovdje doslovce:

I. U osudi Tome Puzowyrcka, špana Topuskoga, kajom se Nikola župnik s. Nikole u Topuskom godine 1544. osudjuje da mora Petru Keglevići, gubernatoru topuske opatije platiti 1000 for, navadja se medju ostalim i : "Ivamnes plebanus in Zrachicha". (Juridica vol. 9. nmx. 199.)

II. Upravitelj župe u Sračici Stjepan Zorinić god. 1710. moli biskupa drugu župu. (Epist. ad Ep. Zagrab L IV. nr. 34.)

III. U matici krštenih župe sv. Jurja u Odri: "1712.12.XI. Stephanus Zorinich ex promotione neoparochiae Szrachiczenis et territorio confinii cis - Glinani creatus animarum curator et Parochus Sti. Georgii Turopoli in Odra."

IV. 1614. quo inker Benedictum Thuro???? et Capitulum Zagrabiense de promtorio Dervocep et monte S. Clementis transactum

est, crucem majorem argenteam a Georgio Krajachich, ecclesiae uti die ban B.V.M. Srachicza de appertimentiis abbadiae Topuzkensis (biskup Petar Domitrović) accepit et petito ejusdem detulit, ut videlicat: crux cathedrali applicetur ecclesiae et ipse (Krajachich) cum consorte sua Ergebzky sepulturam in Cathedrali habeat, cum praefatam crucem Turcis ecclesiam illm drsolantibus, non sinepericulo irtae suae eripuisset. (G. Krčelić: Historia Cath. Ecclesiae continuatio - rukopis "Metropol. knjižnici st. 65) Prečasni g. Leber pisao je o Povjesti župe Majske u "Katoličkom listu" god. 1877., odake ju je dao u posebnu brošuru preštampati. Jedan primjerak iste uširen je pred 1. stranicom ove "Spamenice". Pisao je zatim o Maji u "Banovcu" god. 1900. br. 1. i 2., onda u "Danici", kolendaru družtva sv. Jeronima za god. 1909. i najzad u knjizi "Povijesne crte njekih župa u bivšoj banskoj krajini" god 1912. od koje jedan primjerak ima župna knjižnica. U "Banovcu" od 22.VIII.1908. broj 34. ima podlistak pod nadpisom: "Podignuće kapele u župi Maja" podpisan sa "J. S." (Uredničtvo "Banovca" na molbu moju javilo mi je, da je to Josip Šterk, učitelj u Jezeranima.
NB. Isti je rođen u Maji 9.11.1883.

Blagoslov kapele u Jukincu

22. rujna 1912. godine blagoslovljena je novo sagradjena kapelica sv. Križa u selu Jukincu, filijali župe Glinske. Blagoslov obavio je uz asistenciju domaći župnik vlč. gosp. Stjepan Hudjek, koji je odpjevao i prvi sv. misu. Podpisani bio je kod iste subdjakon. Djakon i ujedno propovjednik bio je Dr. Franjo Šimecki, kateheta Glinski.

Korona

Ovogodišnja korona glinskoga kotara držana je dne 17. listopada u Solini. Manjkali su Janko Grgurić župnik viduševački i Vladoje Lončarek, župnik iz Topuskog, koj i inače rado uvjek prisustvuje koronama. Prvi put napao se na koroni Theophil Pasariček, novomisnik, koji je namješten kao kapelan u Gorama. Podachidjakon Haladi, župnik Gorski - medju ostalim - tuj je čestitao župniku Glinskom Stjepanu Hudjeku, koji je nekoliko dana prije korane postao začastni prisjednik duhovnoga stola.

Ljetina

Ovogodišnje vino - sam kiseliš i to ne samo ovdje nego po čitavoj Hrvatskoj. Majski župnik nabrao pet hektolitara šljiva gotovo ni za liek al zato su jabuke obilno urodile. Kamate iz zaklade kraljice Jelisave, utemeljene po blage uspomene kardinalu Jurju Hauliku, za

godinu 1911. - u iznosu od 46 K. - dopitane su Mariji Herceg (rodj. Krkač) iz Dolnjaka kbr. 25.

Skola

Dosadašnji učitelj Josip Butorac premješten je iz Maje na vježbaonicu kod kralj. učiteljske škole u Petrinji, a u Maju je došao učitelj iz Dvora, Dragutin Cilli, rodjen u Ivanićgradu (dakle moj domorodac!). Učiteljka je bila Viktorija Zagotta.

Presvj. i preč. gosp. Pavao Leber, opat i kanonik zagrebački, po svom već višegodišnjem običaju, i ljetos je prekrasnim upravo darom obdario našu župnu crkvu. Poklonio joj naime veleliepe jaslice, vriedne do 150 K. Nagradio ga za to dobrio Bog!

Ograda

Početkom proljeća srušena je stara ograda oko župnog zemljišta, kod župnoga stana i postavljena čisto nov. za ravnanje momu nasljedniku, koji će opet tamo za 15-20 godina, trebati stavljati novu ogradu (ako možda nebi ja sam taj bio - kod Boga je sve moguće!) Primjećujem ovo: "Medja izmedju zemljišta jest jarak; potočić, koji onuda teče. Desna obala, gledć od puta, pripada financiji, lieva - župnlku. Nego dva priglednika i ta jedan za drugaga - kaji su ovdje službovali - svojatali su t.j. htjeli su posvojiti i lievu obalu jer da i ona pripada financiji. Ja sam ih dakako uvjerio, da su na krivom putu. No da glede toga ne bude i u napredak neprilika i jer od ove obale kakva je sada - slabe koristi imade župnik, to neka se u redi ovako. Neka se jarak sa župne strane izjednači t.j. neka se načini "škrapa", tako da župna obala bude jednaka ostalom zemljištu do štale - a onda neka se novi plot potegne od župne livade pa upravo do mosta na putu.

Klečanje

Naredbom presvj. gosp. nadbiskupa - koadjutora: Dr. Ante Bauera od 8.XII.1912. br. 7515 uvadja se počevši od 1.I.1913. u našoj nadbiskupiji svagdanje klanjanje Isusu u presvetom oltarskom sakramentu – kako je to već pred 140 godina bilo u nas ustaljeno - ali u većini crkvi već zaboravljeno. Prema rečenoj naredbi obavljati će se klečanje u crkvenom kotaru Glinskom ovim redom:

1. U Gorama: 9. siječnja;
2. U Solini: 7. veljače;
3. U Glini: 8. srpnja;
4. U Viduševcu; 1. listopada;
5. U Maji 18 studenaga;
6. U Topuskom 27. prosinca.

Crkveni službenici

Bili su i ove godine isti t.j. crkveni tutori Ivan Kvakić iz Svračice i Adam Mikšić iz Dolnjaka, a zvonari Ilija Malović iz Maje i Marko Zebić iz Svračice.

Ilija Malović

Baš koncem godine, 28. prosinca, preminuo je stari zvonar Ilija Malović. Rodjen je 13.VII.1819. u Maji od otca Martina i matere Janje r. Peraković. Postao je zvonarom godine 1866. za župnikovanja Marka Mračića i službovao dalje za Pavla lebera, Ivana Telebara, Antuna Justiza, Eugena Freudenreicha, Jerka Milkovića, Milana Horvata, Mije Ettingera i za podpisanoga, koji ga je kao zadnjega mrtvaca u godini 1912. i pokopao. Službovao je dakle taj mali čovječac punih 46 godina kao zvonar sv. Ilije u Maji. Bog mu dobri bio milostiv sudac! Počivao u miru!

Rodilo se ljetos 52 djece, umrle 33 osobe a vjenčalo se 15 pari.

Sve na veću slavu Božju i bl. dj. Marije!

Godina 1913.

Zaklade od kojih župnik Majski uživa kamate:

1. Misna zaklada Gjure Štukića, nekoć župnika majskoga, u iznosu od 50 K, 40 fil. Štedionička uložnica Hrvatske eskomptne banke u Zagrebu. Još k toj zakladi pripada vinograd u površini od 1 ral i 3 hvata. Župnik je dužan služiti 1 pjevanu i 8 tihih sv. misa a dobiva u gotovom u ime kamata 1 K 3 fil.
2. Misna zaklada kanonika Franje Huszara u iznosu od 2100 K. Štedionička uložnica Hrvatske poljodjelske banke u Zagrebu. Župni je dužan služiti 1 pjevanu i 20 tihih sv. misa za ispokoj duše Ivana Huszara, brata zakladiteljeva, koji je zakopan na župnom groblju u Maji. Kamati na godinu iznašaju 85 K 7 fil.
3. "Misna zaklada Eugena Freudenreicha", nekoć upravitelja ove župe u iznosu od 100 kruna. Štedionička uložnica "Hrv. poljodjelske banke u Zagrebu" tekući broj 3939. Župnik ima odslužiti jednu tihu sv. misu. Godišnji kamati iznašaju 4 K 05 fil.
4. "Misna zaklada Jelisave Rogulja, rodjene Novaković – Gjurabojske " u iznosu od 100 K. Štedionička uložnica"Hrv. poljodjelske banke u Zagrebu" tekući broj 6059. Župnik ima odslužiti jednu tihu sv. misu. Kamati iznašaju na godinu 4 K 05 fil.

5. "Misna zaklada **Ane Garejs**" za izpokoj duše njezine matere **Elizabete Tomić** u iznosu od 34 K 72 fil. Štedionička uložnica "Hrvatske eskomptne banke u Zagrebu" tek. broj: 8784. Župnik ima odslužiti jednu tihu sv. misu. Kamati godišnji su: 1 K 40 fil.
6. "Misna zaklada preč. g. Pavla Lebera (hvala Bogu još živoga) u iznosu od 200K. Štedionička uložnica "Hrv. poljodjeske banke u Zagrebu" tek. broj 3261. Župnik ima odslužiti tri tihe sv. mise. Godišnji kamati iznose 8 K 10 fil.
7. Zemljištna zaklada na ime župne nadarbine u iznosu od 102 K. Štedionička uložnica "Hrv. eskomptne banke u Zagrebu" tek. broj: 8785. Godišnji kamati iznose 4 K. 14 fil.
8. "Misna zaklada" **Marte Banjanac** za izpokoj njezine duše. Župnik dužan je odslužiti jednu sv. misu (tihu) a u to ime uživa po ovjerovljenom katastarskom posjedovnom listu br. 29. (pogriešno glasi na crkvu sv. Ilije na mjesto na altarijsku zakladu) u poreznoj obćini "Dragotina" zemljište s nazivom "Krajačić" u površini od 1 rali i 1068 hvati. Za to zemljište dajem na godišnje uživanje **Damjanu Banjancu** (bivšem suprugu pokojnice) za svotu od 55 K. Da li će tako biti i u buduće – vidjet ćemo!

Kod župne crkve postoji još zaklada za uzdržavanje razpela u Maji u iznosu od 50 K. Zakladu je osnovao "**Mihajlo Šterk** st." bivši ovdje trgovac i posjednik. Štedionička uložnica "Hrv. eskomtne banke u Zagrebu" tek. broj 21.082.

Promjene u kotaru. Dne 2. travnja umro podarchidjakon glinskoga kotara i župnik u Gorama: **Armin Haladi**. Bio je duša od čovjeka: iskren prijatelj braće svoje, revan susjed, uzor svećenik i premda malen tielom bio je Hrvatina i srcem i dušom i riečju i djelom. Slava mu i pokoj! U časti podarchidjakona naslijedio ga župnik glinski **Stjepan Hudjek**, dok mu je nasljednikom u župi postao **Karlo Tepser**, dosadanji podarchidjakon kotara mrežničkoga i župnik u Cerovcu.

Korona ove godine držana je u Viduševcu a prisustvovale su joj braća u podpunom broju.

Kamate iz zaklade kraljice **Jelisave**, utemeljene po blagopokojnom kardinalu **Jurju Hauliku**, nadbiskupu zagrebačkom, za god. 1912. – u iznosu od 46 K. – dobila je **Marija Petrović** (rodj. **Zebić**) iz Dolnjaka kbr. 36.

Dar crkvi. Presvjetli i prečastni gospodin **Pavao Leber**, opat i kanok i ove godine sjetio se negdašnje svoje župe. Poklonio je naime župnoj crkvi dva krasna misna odjela: jedno biele a drugo zlelene boje. Bog mu dragi to stostruko naplatio.

Ograda oko cintora. Staza i trošna ograda oko cintora zamiena je novom. Gradja od stare ograde odmah je onaj čas, kad se odredjivalo, koliko koji od župljana ima podignuti nove ograde, prodane za svotu od 159 K.

Škola. Dosadanja učiteljica **Viktorija Zagosta** premještena je u Draganić, a na njezino mjesto došla je Osječanka. **Anka** ?????. Učitelj i orguljaš je **Dragutin Cilli**.

Crkveni službenici. Crkveni tutori bili su isti: **Ivan Kvakić** iz Svračice i **Adam Mikšić** iz Dolnjaka. Zvonari: "**Marko Zebić** iz Svračice i novi (na mjesto pok. **Ilije Malovića**)" **Mijo Zebić** iz Maje.

Klečanje. Ove godine prvi put se (18. studenoga, - po naredbi presv. gosp. nadbiskupa koadjutora Dra. **A. Bauera** od 8.XII.1912. br. 7515) u ovoj župi obdržavalo "klečanje". Preko svakoga očekivanja onoga uspjelo je prekrasno. Od 6 sati u jutro – pa do 6 sati u večer dolazili su župljani, da se klanjaju Isusu u presvetom oltarskom sakramentu. Braća svećenici kotara glinskoga došla su u potpunom broju, a iz crkv. kotara petrinjskoga došao je : župnik čuntički **Matija Rak** i kapelan petrinjski **Ljudevit Kežman**.

Dodatak. I nekoć je bilo naredjeno da se u svim župama nadbiskupije ima obdržavati klečanje. Po redu iz godine 1773. imalo se klečanje u župi "Szrachicze" (Maja) držati 5. siečnja a sliedeći dan 6. siečnja u filijalu župe Sračićke – Glini. (**Turčić**: Zbirka crkv. i držav. zakona i naredaba, knjiga III strana 71.)

Vina je župnik ove godine dobio 17 hektolitara.

Rodjenih je ove godine bilo 46, umrlo 38, a vjenčalo se 6 pari.

Slava bogu!

Gjuro Barišić župnik

Godina 1914.

Razpelo. Na cesti što vodi iz Maje u Dragotinu bilo je razpelo (vis-a-vis župnoga stana), što ga je prije više godina o svom trošku podigao bivši ovdašnji posjednik i trgovac **Mihajlo Šterk**. Kako je medjutim već križ sam bio već čisto iztrunio, dao sam načiniti novoga. Gradju za nj dala je imovna obćina Glinska. Jer je pak samo razpelo bilo onizko – pak se gotovo nije ni vidjelo, kad je iza njega i oko njega urasao kukuruz, i kako je ono zemljište oko njega preodano, a novi vlasnik nakan je tamo graditi kuću i ostale gospodarske sgrade, to sam dao razpelo prenjeti na cintor, na ćošak, koji gleda prema sgradi, u kojoj stanuje odjel kr. financijalne straže. Tom sam sgodom dao koko razpela postaviti čisto novu ogradu i pofarbati. Trošak je uzet od kamata glavnice, koju je morao Mihajlo Šterk u to ime osnovati a koja glavnica iznosi 50 K.

Slike na crkvi. Na pročelju crkve s jedne i druge strane prozora od kora, dvie su udubine, u koje bi se imali postaviti kipovi dvojice svetaca. Medjutim to toga nikada nije došlo. Zato sam ja na svoj trošak dao u jednu udubinu naslikati svoga zaštitnika: sv. Jurja muč., a u drugu udubinu dao je opet mjesni učitelj **Dragutin Cilli** naslikati sv. Katarinu, zaštitnicu svoje gospodje supruge. Svaka od ovih slika stoji 35K. Kad su župljani vidjeli ove slike, vrlo su im se svidjele, pak me zamolише, neka bi i nad prozorom kòra dao naslikati i treću sliku i to sv. Iliju, zaštitnika i crkve i župe. Ja sam pristao, ako oni dadu novac. I dali su ga. Evo imena darovatelja: po 2 K: **Franjo Leskovar**, trgovac u mjestu i **Anka Sofller**, mjesna učiteljica. Po 1 K: **Mile Rebrović**, **Ivan Rebrović**, **Ivan Šipraga**, **Kata Rogulja**, **Ilija Petrović**, **Nikola Petrović**, **Josip Kvakić**, **Cvjeta Stipetić**, **Anka Rožić**, (poštarica), **Luka Lamza**, **Mijo Tomčić**, **Anka Ljiljevac**, **Josip Milinić** (Raf), **Nikola Davidović**, **M. Galjer** upr. obćine; **Antun Turković**, kr. sud. viećnik u Petrinji, **Ivan Kovačević**, finan. priglednik; **Jakob Mladjenović**, **Gjuro Petanjek**, fin. stražar.

Po 80 fil: **Jure Brkašić**, koji je i skupljao prinose.

Po 50 fil: **Adam Lamza**, **Kata Brdarić** i **Šimo Nogić**.

Po 40 fil: **Ana Madjarac**, supruga fin. nadstražara

Po 30 fil: **Filip Lamza**, **Nikola Ančić**, **Josip Ančić**.

Po 20 fil: **Marko Rebrović**, **Janja Siečanj**, **Adam Remeta**, **Joso Pavić**, **Adam Franjić**, **Marta Brkašić**, **Marta Lončarić**, **Adam Tusić**, **Joso Mladjenović**, **Stevo Lamza**, **Antun Mrzlopoljac**, **Matija Davidović**, **Petar Taban**, **Mijat Kvakić**, **Andrija Tomčić**, **Marija Mladjenović**. **Ilija Kvakić**, **Vid Idžaković**, **Mio Idžaković**, **Kata Petrović**, **Marta Petrović**, **Nikola Mikšić**, **Janja Mikšić**, **Marta Vujnović**, **Ana Ančić**, **Andrija Tomičić**, **Mato Tomičić**, **Ruža Ančić**, **Marko Ančić**, **Stjepan Ančić**.

Po 10 fil: **Janja Išek**, **Stevo Brkašić**, **Marko Mičija**, **Petar Davidović** ml. , **Filip Tusić**, **Ana Pavić** i **Manda Mičija**.

Darovali su i neki grčko-iztočnjaci i to: po 5 K **Ilija Muždeka** trgovac i krčmar u Maji. Po 1 K : **Stevo Stojić** obć. pisar. Po 50 fil. **Simo Velebit** obć. pisar. Po 20 fil: **Luka Prodanić** obć. dostavljač. Slika je stajala 40 K. Sve tri slike izradio je **V. Baždar**, umjetni slikar iz Gline. Isti je grč. izt. vjere.

Popravci. Ove je godine prekrit krov na crkvi i na sakristiji. Zatim je prekrit krov na župnom stanu i sam stan je izvana okrećen. Pod u manjoj štali, koji je već bio sasma istrošen izvadio sam i dao napraviti pod od betona.

Umrli. Dne. 24. travnja umro je preuzvišeni i prečasni gospodin metropolita i nadbiskup zagrebački Dr. **Juraj Posilović**, navršivši ravno 84 godine i 2 dana svoga Bogom blagoslovljenoga rada. Bio je blaga, bogoljubna duša i dobar otac svomu svećenstvu. Bio mu dobri Bog obilna plaća na nebesima. Njegovim nasljednikom postao je dosadašnji nadbiskup – coadjutor – Dr. **Ante Bauer**, moj bivši profesor u Gimnaziji a kasnije u bogosloviji. Bože daj da vlada dugo i sretno na korist vjere i drage nam otačbine! Dana 28. lipnja pao je od ubojničke ruke u glavnom gradu Bosne, u Sarajevu, prejasni nadvojvoda, nasljednik priestolja, **Franjo Ferdinand** i njegova plemenita supruga, nadvojvodkinja **Sofija Hohenberg**. Kako je ovaj tragičan dogadjaj duboko razcvilio sve narode prostrane habsburške monarhije, tako je napose nadasve raztužio naš hrvatski narod koji je s velikim nadama išao u susret vladanju svoga budućega kralja. Pouzdano se bi Hrvati s pravom ufali, da će pod vladanjem predragoga pokojnika dočekati, da im domovina bude slobodna, da postane samostalna i cielokupna. Znajući ovo zakleti neprijatelji naši, Srbi, a znajući i više toga, po običaju već svom, ubojničkom rukom učiniše kraj svemu tomu. Ufamo se medjutim u dobroga i pravednoga Boga, da ovo nedjelo neće ostati nekažnjeno. Za plemenite pokojnike – kojima kličemo slava –bila je svečana služba Božja u ovdašnjoj crkvi 7. srpnja.

Dne 20. kolovoza umro vladar svete rimokatoličke crkve otac kršćana, sv. otac papa **Pio X**. Bio je blag, bio je pravi otac svim narodima ovoga svieta, zauzet samo spas duša – pa će njegovo vladanje, koje je trajalo jedanaest godina i petnajst dana, u povjesti crkve biti zabilježeno zlatnim pismena. Svečani requiem za visokog pokojnika bio je u župnoj crkvi 25.VIII. Nasljednikom njegovim na papinskoj stolici Rimskoj postao je kardinal bolognski **Jakob della Chiesa**, koji si je uzeo ime **Benedikto XV**. Kako pokojniku želimo pokoj vječni i kličemo: Slava! tako živomu želimo dugo i sretno vladanje i kličemo: Živio!

Provala u crkvu. U noći od 20. na 21. srpnja provaljeno je u župnu sv. Ilije. O toj provali pisalo je sve novinstvo. Prvi su u javnost poslali viest Glinjani. Odmah u broju 813. "Hrvatske" od 21. srpnja 1914. nalaze se u dva brzojava:

1. Glina, 21. srpnja: "Srbi noćas u Maji navalili na katoličku crkvu, porazbijali prozore, svetootajstvo i kaleže porazbacali, a križeve prevalili.

Hudjek (župnik glinski)

2. Glina, 10 s. 40 m. – noćas Srbi provalili u katoličku crkvu u Maji, potrgali ruho, crkvene zastave, jastuke, svete moći i sakramenat bacili sa oltara. Jedno zlatno raspelo ukrali. Ogorčenje Hrvata silno.

Župljani (zapravo glinjani)

U 814. broju "Hrvatske" od 22. srpnja izašao je dapače uvodnik pod nadpisom: "Maja – Srbski zulum u katoličkoj crkvi". Pisao je takodjer Glinjanin. Kako je članak odulji, a kako vrvi neizpravnostima (kao i gornji brzojavi) bio sam prisiljen sam ja da opišem cielu stvar, koji sm se odmah u jutro u pet sati našao u crkvi. Opis je izašao u 816. broju "Hrvatske" od 24. srpnja a samo uredništvo stavilo mu ovaj natpis: *Zulum u Maji. Kako i kad se zbilo svetogrdje?- Oštećene i uništene svetinje – Ukradeno nije ništa.*

Maja, 23. srpnja.

Dozvolite mi, vrlo poštovani gospodine redaktore da Vam o provali u župnu crkvu sv. Ilije u Maji, navedem same gole činjenice, - bez ikakvih svojih opazaki i primjedbi.

Provala zbila se u noći od 20. na 21. srpnja izmedju 1 i 2 sata poslje ponoći od zlikovaca do sada još nepoznatih.

Morali su puno muke imati dok su nekim željeznim orudjem otvorili jaka vrata sakristije i unišli u nju. Tuj su onda iz dvaju ormara razbacali misno odielo, pluviale itd., te oštetili jedan pacificale (križić).

U samoj crkvi, na glavnom žrtveniku otvorili su svetohranište i u njem pohranjeni "ciborium" (posuda, kalež, u kojem se čuvaju posvećene hostije), koga sam našao na kraju oltara. Plaštić od ciborijuma bačen je na pod kao i nekoliko čestica posvećenih hostija. Sam žrtvenik su razodkrili, oltarnike pobacali, a nekim željeznim predmetom izvadili t.z. grob (gdje se pohranjuju moći kojega ugodnika božjega) a same moći su nadjene raztepene na oltaru.

Jednakim željeznim predmetom kušali su otvoriti gornja i dolnja vrata na krstionici, gdje su se morali dulje vremena zabaviti, što se vidi po okapinama svieće, koju su ostavili na podu pred krstionicom, gdje je sva izgorjela, a na dva mjesta sama krstionica nagorjela.

Na tri pokrajna oltara prevalili su jastuke, svjećnjake i kanonske tablice. Druge štete nema. Ukradjeno nije ništa. (Podcrtalo uredništvo "Hrvatske")

Sve je ovo još isti dan konstatovano i po izaslaniku kr. kot. u Glini, a isto ovako izvjestio sam i prečastni nadbiskupski duhovni stol u Zagrebu.

Ovo su činjenice.

Izvolite, cienjeni gospodine uredniče, primiti izraz moga osobitog štovanja i hrvatsko pravaško pozdravlje!

Gjuro Barišić

Dodatak uredništva.

Na prve naše informacije o ovom nečuvenom dogadjaju, informirali su se i poluslužbeni listovi pa je "Pokret" jučer napisao, da je dobio ovo sasvim pouzdano izvješće: "Prema dosada stiglim vjestima ne radi se kod dogadjaja u Maji, koja je čisto katoličko seoce, ni o kakvoj srbskoj demonstraciji protiv tamošnje katoličke crkve, već o jednostavnoj provalnoj kradji.

Nato pouzdano izvješće "Pokretovo" upozorujemo samo na ono, što gore iztiče župnik Maje vlč. g. Barišić u svom dopisu: "ukradjeno nije ništa". Kad bi se radilo o jednostavnoj provalnoj kradji, nema sumnje, da bi bar koja stvar bila i ukradena. Ovdje je dakle nešto drugo.

Medjutim "Pokret" i poslije ovoga moga dopisa, u svom 253 broju od 25. srpnja ostaje kod svoje tvrdnje, da se ovdje radi o jednostavnoj provalnoj kradji. Ovo je medjutim absolutno izključeno. Tko je pak i zašto ovo nedjelo učinio još se do danas nije iztražilo, ali ufajmo se u dobroga Boga da će krivci biti pronadjeni kada tada i da će ih stići zaslužena kazna i na ovom i na drugom svietu. O istoj stvari ima još obširan dopis u "Hrvatskoj" od 25. srpnja broj 817 pod naslovom "Još o zulumu u Maji". Dopis je iz Gline s podpisom "Hrvat".[166]

Škola

Učitelji bili su isti kao i lani, naime: **Dragutin Cilli** i **Anitta Sofller.**

Crkveni službenici – takodjer bili su isti: **Ivan Kvakić** i **Adam Mikšić**, tutori; te **Marko Zebić** i **Mijo Zebić** zvonari.

Šljiva - ove godine urodila tako obilno, kako to ni najstariji ljudi u župi ne pamte. Vina je dobio župnik 4 hekti.

Koncem mjeseca srpnja nastao je **rat**. Kako nije do konca ove godine svršio već se produljio i u godinu 1915. to ljetos ne bilježim ništa o njem u ovu "spomenicu" – već kad se svrši onda ću posebice o njemu pisati, koliko je potrebno zabilježiti u ovu knjigu. I s tim svršavam ovogodišnji ljetopis.

S. N. V. S. B. *Gjuro Barišić župnik*

[166] Ova provala zbila se zbog toga što su Majani nešto čuli, da su u oltarnoj menzi svete moći pa su htjeli to uzeti da bi vojnike u svjetskom ratu očuvale od smrti. Liepo od župnika B. da je sve ostalo demantirao. Zašto tražiti krivce među pravoslavcima?! (Dopisao njavjerojatnije F. Žužek)

Godina 1915.

Rat se nije niti ove godine svršio zato i ljetos ne bilježim u ovu knjigu ništa o njemu. Dao dobri Bog, svršio se barem godine 1916. sa pobjedom našega oružja. A ufamo se čvrsto, da će tako i biti.

Sliku Srca Isusova poklonio je župnoj crkvi ovdašnji župljanin **Adam Davidović**, nadlugar. To isto presveto Srce naplatilo mu je zato obilno!

Tuča - 14. srpnja pala je oko ½6 sati poslije podne tuča krupna ko orasi. Srećom nije dugo padala. Pol sata kasnije pala je i opet isto tako velika - ali i opet kratko. Nanjela je štete osobito vinogradima. Župnik je dobio vina samo 60 litara.

Korona ovoga kotara bila je 30. rujna ove godine u Topuskom a prisustvovala su joj sva braća u podpunom broju.

Crkveni službenici bili su: Ivan i Marko Kvakić tutorima a Marko i Mio Zebić zvonarima.

Škola - Učitelj: Dragutin Cilli, koji se od početka rata nalazi u vojništvu; učiteljica: **Annita Soffler**, koja držala poludnevnu obuku.

Orguljašku službu vršio je ove godine **Jure Brkašić** iz Svračice, obćinski dostavljač.

Književno društvo sv. Jeronima zamolilo je, da se u ovu "Spomenicu" prepiše ovaj: Zakladni list

Književno društvo sv. Jeronima u Zagrebu svjedoci ovim zakladnim listom i daje na znanje:

1. da je prečastni gospodin Pavao Leber, kanonik-arhidjakon, predsjednik svetojeronimskog društva u Zagrebu, svojim dopisom od 1. listopada 1909. na upravni odbor rečenog društva, osnovao slijedeću zakladu: Potpisani dostavlja 2.000 (dvije hiljade) kr. uz molbu, da se ova svota prihvati kano zaklada Pavla Lebera, kanonika u Zagrebu. Od kamata ove glavnice neka se upiše svake godine mjeseca listopada 6 učenika ili učenica, koji su svršili pučku školu, te se odlikovali u ponašanju i u naucima. Dotične predložiti će župnici iz Gline i iz Maje, svaki po tri člana. U Zagrebu, 1. listopada 1909."
2. da je dopisima od 24. prosinca 1912. i 17. studenoga 1914. isti prečastni zakladatelj glavnicu ove svoje zaklade povisio na K 4000, te izjavio, da svetojeronimsko društvo tim povišenjem glavnice ne ima druge obveze osim one, koju je ustanovio kod osnutka zaklade – dne 1. listopada 1909.

Za trajno uredjenje pravnim odnošaja ove zaklade postavljaju se sporazumno s preč. gospodinom zakladateljem slijedeća pravila:

1. Zaklada nosi ime "Zaklada Pavla Lebera za upisivanje učenika i učenica rimokatoličke župe u Glini i u Maji u doživotne članove književnoga društva sv. Jeronima u Zagrebu"
2. Ova zaklada vlasništvo književnoga društva sv. Jeronima u Zagrebu, koje njome upravlja.
3. Zakladna temeljna imovina od K 2000, koja je daljnjim prinescima zakladateljevim povišena na K 4000 (četiri tisuće) sastoji se sada iz dvije na donosioca glavnice obveznice 4% ugarske krunske rente, i to : lit, D/2 od 1. lipnja 1903. broj 042.773 vrhu K 2000 i broj 042.777 vrhu K 2000 nominalne vrijednosti.
4. Zakladna temeljna imovina nalazi se pohranjena u blagajni književnoga društva sv. Jeronima u Zagrebu, te ima vazda biti uložena u javne vrijednosne papire s pupularnom sigurnosti.
5. Godišnji kamati prihod zakladne imovine upotrijebiti će se na ovaj način:
   a) ponajprije namiriti će se članovima za šest novih doživotnih članova 3. reda svetojeronimskoga društva u Zagrebu
   b) ostatak kamatnog prihoda predat će se književnom društvu sv. Jeronima u Zagrebu kao pripomoć za nagradu pisaca po njemu izdanih knjiga.

   Ako bi se vrijednost zakladne glavnice ili njezin godišnji kamatni prihod kojom god nezgodom umanjio, tada pripada upravnom odboru svetojeronimskoga društva pravo da djelovanje ove zaklade tomu shodno stegne.
6. Pravo na upis u doživotne članove 3. reda društva sv. Jeronima u Zagrebu iz kamatnoga prihoda ove zaklade imadu učenici ili učenice, koje su svršile nižu pučku školu, te se odlikovali u ponašanju i u naucima, i to ;
   a) tri učenika ili učenice rimokatoličke župe u Glini, i
   b) tri učenika ili učenice rimokatoličke župe u Maji.

   Kod jednakih prednosti tih učenika ili učenica odlučuje veće siromaštvo.
7. Pravo predlaganja tih učenika i učenica za upis u doživotne članove svetojeronimskoga društva pripada rimokat. župniku, eventualno upravitelju župe u Glini odnosno u Maji, koji će godimice u mjesecu listopadu upravnom odboru rečenoga društva naznačiti njihovo ime i prezime.

   A prigodom predaje svetojeronimske društvene pristupnice župnik će u Glini odnosno u Maji tim učenicima i učenicama naročito spomentuti , da su upisani iz prihoda zaklade Pavla Lebera, bivšega župnika u Maji i Glini, te im na srce staviti, da se u svojim molitvama sjećaju zakladatelja, a knjige, što će ih svake godine od svetojeronimskoga društva dobivati, da marljivo čitaju i sami i svojima domarima, a koristne nauke tih knjiga da šire čim više po svom rodu i plemenu.
8. O stanju i rukovanju zakladne imovine te njezina prihoda i rashoda imade se u posebnom zakladnom dnevniku voditi točan račun, koji će književno društvo sv. Jeronima imati svake godine predložiti svom cenzuralnom odboru, da ga ispita, pa ga zatim objelodaniti u svom ljetopisu u kalendaru "Danica".
9. Za slučaj da se kamatni prihod koje godine iz bilo na kojih razloga ne bi mogao privesti posvetnoj svrsi ove zaklade, priklopiti će se po odbitku eventualnih upravnih troškova temeljnoj zakladnoj glavnici. Tako nepotrošeni kamati imadu se koristonosno uložiti u sigurnoj štedionici kao temeljna imovina, od koje se prihod ima privoditi posvetnoj svrsi zaklade, a poraste li tim načinom temeljna imovina na veću svotu, ima se takova uložiti u vrijednosne papire s pupilarnom sigurnosti.
10. Nastanu li tečajem vremena takove prilike, te bi bilo nužno mijenjati ovaj zakladni list, to takova promjena može uslijediti samo uz dozvolu i odobrenje pokrovitelja književnoga društva sv. Jeronima u Zagrebu i kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade kao vrhovne zakladne oblasti.
11. Ako bi se književno društvo sv. Jeronima u Zagrebu kojim slučajem imale razvrći, odrediti će upravni odbor i pokrovitelj književnoga društva sv. Jeronima u Zagrebu, što valja uraditi s ovom zakladom i njezinom imovinom.
12. Ovaj je zakladni list sastavljen u tri izvorna primjerka, od kojih se jedan pohranjuje u Arhivu književnoga društva sv. Jeronima u Zagrebu, a od druga dva po jedan primjerak kod rimokat. župnoga ureda u Glini i u Maji.

    U Zagrebu, dne 1. svibnja 1915.

Pavao Leber, v.r. kanonik
Ljudevit Knežić, v. r. predsjednik
Stjepan Bičanić, v. r. blagajnik

Izvornik ovoga zakladnoga lista ja sam pohranio u crkvenu blagajnu.

Broj rodjenih, vjenčanih i umrlih vidi u dotičnim maticama.

Vina je dobio župik 60 litara. Kriva je tuča, da ga nije bilo više.

H. I. i M.

Gjuro Barišić župnik

Godina 1916.

Darovi:

a) Blagopokojni župik Majski veleč. g. Gjuro Barišić, naumio je bio, da uredi nove oltare – oltar Sr. Isusova (sv. Barbare) i Majke Božje, te je u to ime sakupio doprinose.

Za renovaciju tih oltara darovaše sljedeći:

Amerikanci	K 1.165.-
Kanonik i opat Leber	100.-
"Rak"*	10.-
Kovačević financij. priglednik	10.-
Vlč. g. Milković	8.-
Ukupno:	K 1.293-

Tu je svotu potpisani iza smrti vlč. g. Gj. Barišića otposlao Preč. Duhovnom Stolu na uloženje. (Vidi: Potvrdnicu šted. ul . Hrv. polj. banke u Zagrebu br. 6198 glaseću naime župske crkve, gdje je istaknuto posebice, da je ova svota sabrana za popravak žrtvenika župske crkve, i opet: Blagajnički Dnevnik 1916. god. stavka 13. u primitku.)

b) Jer je na oltar sv. Marije Magdalene slika sv. Kate veoma trošna, namislio je blage uspomene moj predšastnik, da se dobrovoljnim prinosima kupi kip svetice i metne u sredinu istog oltara. U to je ime sakupljena medju župljanima svota od 66 K 30 fil. i nalazi se u crkvenoj blagajni. (Vidi: Blagajnički Dnevnik od god. 1916. stavka 17. na strani primitka.)

c) Presvjetli je gospodin opat i kanonik Pavao Leber darovao crkvi dvije škropilnice od mramora, koje je dao župnik uzidati u stupove pod Koronu.

Jer je zategao rat, a skupoća silna i na materijalu i na radnim silama- to je popravak oltara i kupnja kipa sv. Kate odgodjena na bolja vremena. Darovateljima svima naplatio Bog!

d) Medju svima darovima što ih crkva ove godien dobila , ističe se Kraljevski dar presvijetlog i prečasnog g. Pavla Lebera, kanonika i opata stolne crkve zagrebačke, koji je osnovao zakladu za župsku crkvu u Maji.

Da se darovatelju sačuva trajna uspomena na taj dar, donašam evo u prepisu pismo njegovo, kojim javlja osnutak ove zaklade. Pismo se samo čuva u Arhivu među spisima "Zaklade", a glasi ovako:

"Velečasnomu župskom Uredu u Maji.

Danas 21. listopada položio sam u upravu prvostolnog Kaptola komunalnu 4 ½ % zadušnicu br. 000397 Ser V. hrv. slav, hipotekarne banke glaseću na 5000 K, slovom pet hiljada Kruna, kao zakladu za župnu crkvu sv. Ilije u Maji. Od te zakladne glavnice imadu se godišnje kamate upotrijebiti za misno odijelo i crkveno ruho. Kamate teku počam od 1. kolovoza 1916. Ovaj moj dopis neka izvoli veleč. g. upravitelj župe prepisati u knjigu spomenicu župe Majske.

U Zagrebu, 21. listopada 1916.

Pavao Leber v.r. opat, kanonik štioc

Dodatak

U slučaju da u kojoj godini ne bi trebala župna crkva za misno odielo i crkveno ruho kamate , to more upotriebiti kamate za pozlatu kaleža, pokaznice, za ured žrtvenika i nutarnje uredjenje župne crkve, ali o tom treba dozvola prvostolnog Kaptola, pozivom na ovaj moj "dodatak"

P. Leber - v. r.

Vječni mu spomen megju župljanima, a dobri mu Bog naplatio u vječnosti!

Ograda

Veleč. moj predšasnik dao je prinosom po poreznoj forinti urediti novu ogradu kod ulaza u dvorište, t.j. od župničkog stana do kraja kolnice. Ograda je stajala 550 kruna.

Suša

Ove je godine vladala silna suša. Kiša je pala istom u jeseni. Prirod zemaljski slab. Vina, šljiva i jabuka urodilo je srednje.Župnik dobio je samo 3 Vedra vina, jer mu vinograd radi njegove bolesti nije bio uredjen. Inače je vino bilo izvrsno.

Rekvirirani zvonovi

Nesretni i strašni rat nikako neće da prestane. Jer je vojsci ponestalo materijala za ubojito oružje posegnula je i u vlasništvo crkve i rekvirirala 2/3 težine sviju zvonova svake župe. Oh! Kako li se težko rastajahu župljani od svoja dva mila zvona, velikog i malog. Tužno li su zabrujila sa zvonika, čas dva prije, negoli su bila bačena sa svojih mjesta. Bilo je to dana 26. rujna. Sve je plakalo, dapače i inovjerci, a osobita je bila tuga za velikim zvonom, koji je bio dar Njegova Veličanstva Kralja Franje Josipa I. a imao glas, koji se čuo nadaleko i široko.

Na strani 9. ove spomenice sačuvani su natpisi sviju triju zvonova. Veliko je zvono bilo težko 294 kilograma, a malo 108 kg.

Vojno je zapovjedništvo platilo samo 4 krune po kg. Novac od rekviriranih zvonova uložen je kod Hrv. poljodjeljske banke u Zagrebu na štedioničnu uložnicu broj 10.419 na ime "Rekvirirano

zvono župne crkve u Maji". Za oba se zvona dobila svota od 1608 Kruna.

Smrt župnika Majskog Gjure Barišića

Dana 14. listopada umro je bivši župnik Majski vlč. g. **Gjuro Barišić**. U večer dan prije tužio se na želučani boli – iza toga počeo bacati krv i drugi je dan oko podne ispustio svoju dušu. Na žalost umro je bez svetih sakramenata ali je ipak videći da vlč. g. župnik i podarhidjakon jošte ne dolazi, molio na glas skrušena srca *"Confiteor"*.[167] Bila je to plemenita duša. Svakom mio i drag. Čovjek pu duhovitosti, tako, da su ga susjedni svećenici rado vidjevali u svom društvu. Nikomu nije htio ništa na žao učiniti – bio je veooma miroljubiv. Dužnosti je svoje obavljao zdušno, koliko ga nije priječila bolest - želučani čir - koju je dugo godina strpljivo snosio.

Bio je pun šale i kao takav poznat je našoj široj javnosti, jer je mnogo surađivao u našim satiričnim listovima, pod **imenom "Leskov Kolčić"**. Šibao je osobito servilnost "mađarona" prema banu Kuhenu i Mađarima. Bio je Hrvat od glave do pete i u govoru i u djelu. Koliko je bio obljubljen u narodu i svećenstvu bez razlike vjere na dan se to njegova sprovoda očitovalo. Na vječni ga počinak spremio vlč. g. župnik i podarhidjakon u Glini **Stjepan Hudjek** uz saučesće svega okolišnog svećenstva, dviju susjednih paroha i mnoštvo župljana.

Vječni svećenik Hrist Gospodin bio mu milostiv sudac a u narodu sačuvala mu se trajna uspomena. R. i P.!

Upravitelj župe Maja

Dana 16. X. 1916. imenovao je Preč. Nadbiskupski Duhovni Stol potpisanoga privremenim upraviteljem župe ove. (Broj 6348 od 16.XI. 1916.).

Dana 30. X. u ½5 sati došao sam u Maju. 1.XI. predstavio sam se narodu u crkvi kao njihov novi Pastir. Par dana iza toga primio sam svu crkvenu, nadarbinsku i zakladnu imovinu iz ruku vlč. g. kolarskog podarhidjakona **Stjepana Hudjeka** župnika u Glini u prisuću, crkvenih starješina **Ivana Kvakića** i **Marka Kvakića**.

Bilo sretno i blagoslovljeno, na slavu Božju i korist župljana!!!

Za sve ovo što sam napisao za godinu 1916. služili su mi podaci koje je ostavio blagopokojni moj predšasnik i koliko su mi pripovjedali susjedni svećenici, a i sam narod.

Zvonimir Štefančić
upravitelj župe

[167] *Vjerujem u Boga....*

Dodatak

Dana 21. XI. 1916 umro je Njegovo Veličanstvo **Kralj Franjo Josip I**. Svečani je regimen za njegovu dušu odslužen u župskoj crkvi, uz sudjelovanje oblasti i škole.

Danas[168] mogu reći ono o Kralju, što sam uvijek u srcu i medju prijeteljima govorio: "to je bio najveći mrzitelj i silnik Hrvata".

Njega je nasljedio na prijestolju Kralj **Karlo IV** koji je bio krunisan kao apostolski Kralj Ugarski i Hrvatski u Budimpešto 30. prosinca o.g.

Z Štefančić župski upravitelj[169]

Godina 1917. 1918. 1919. i 1920.

Postao sam župnikom Maje, dekretom kr. hr. sl. dal. zem. vlade br. 383 od 9.I.1917. Nekoliko dana iza toga položio sam prisegu. Instalacije vršio nisam, jer bi to bio silan izdatak. A čemu?

Po običaju nešto iz moga života:

Rodio sam se godine 2.9.1883. u Crnomlugu, kotar Delnice, biskupija Senjsko - modruška. Otac je moj **Matija** bio trgovac, a majka **Franjica r. Karlović** iz Fužine od oca postolara. Pučku sam školu polazio u rodnom mjestu, gimnazijalne nauke na Rijeci, Sušaku, Senju i Zagrebu u dolnjogradskoj gimnaziji. Nakon šestog razreda sam stupio u zagrebačko sjemenište, gdje sam polazio sedmi i osmi gimnazijalni razred. Maturirao sam godine 1903. na dolnjo-gradskoj gimnaziji u Zagrebu. Sveučilišne - bogoslovske nauke svršio sam u Zagrebu, gdje me je presvj. g. Dr. **Ivan Krapac**, bikup i generalni vikar zaredio 14.VII.1907.

Prvu sam sv. misu služio u svom rodnom mjestu 21.VII.1907.

Za kapelana namješten sam bio u Bednju. Premda je to teška kapelanska štacija, premda sam bio ja sam kapelanom cijele jedne godine, (a inače bila su dva kapelana) i premda je duhovni posao na dan kroz čitavu godinu i vani i u crkvi ogroman, ipak sam tamo kapelanovao od veleuč. g. Dr. **Jakšom Pliverićem** potpunih 30 mjeseci t.j do 6.IV.1910.

[168] *Ovo pišem već u vrijeme naše slobode 1919. god.*

[169] *Zv. Štefančić umro je baš Vel. četvrtak (svečenički dan) 10. IV - 1952. - Bio je župnikom u Sv. Iv. Zelina i dekanom; svečenička duša, revan za slavu Božju i spas duša, verus Israelita, integer vitae, uredan i radin. Na Uskrs 1952. javio sam župljanima mj. smrti i odslužio sam sv. misu - te odredih, da se zvoni 3 x - preporučivši ga u molitve. Poč. kanonik Fr. Žužek upravitelj majski excurrendo!*

Molivši za premještenje, dobijem kapelaniju Zlatar, gdje je bio župnik moj zemljak vlč. g. **Ivan Mikelčić**. Na svoju molbu i molbu vlč. g. Karla Bezuka budem kod njega u Maču, namješten za kapelana iza Svih svetih 1913. godine. Kad je godine 1915. čestiti moj principal umirovljen, odem u Maju za upravljatelja župe koncem siječnja iste godine. Nakon dva mjeseca, namjesti me Duhovna oblast u Bedenicu, vlč. g. **Mirku pl. Marenčiću** - principalu zlatnom, koji me smatrao u istinu bratom. Kao kapelan bedenički položio sam 1916. u proljeću i župnički ispit.

Nakon smrti blage uspomene moga predšasnika vlč. g. **Gjure Barišića**, imenovan sam mjeseca listopada 1916. upravljateljem župe Maja.

Stanje župe prigodom mog dolaska.

Crkvena imovina iznašala je u gotovu K 6.066.98. Od toga uloženo je kod "Hrv. Poljodjelske banke u Zagrebu" na uložnicu br. 6198 K 5.530.26; **Juri Šimunoviću** iz Prieke dano je na obveznicu K 25. a kod poštanske štedionice u Budimpešti uloženo je na uložnicu br 3805002 K 511.72 fil.

Stanje je crkve uredno, prozori na tornju zvonika sasma trošni, crkvene klupe prilično razklimane, velika vrata dosta su trošna.

Župnički dvor u slabom stanju, krov bi trebalo prekrivati, sobe na novo objeliti ili malati, na hodniku pod od cigle istrošen; na hodnicima se prozori ne mogu dobrano zatvoriti, vrata što vode na tavan, ne pristaju nikako, tako da uvjek piri sa tavana; prozori u sobama trošni, na sve strane zijevaju, bez mnogih stakala, peći se lože iz vana, pa troše silna drva; stube što vode u jedan i drugi podrum trule, sam podrum uvjek pljesniv; kada Maja naraste eto vode dosta u njemu. Zahodi ispod kritike, puše u njima kao da si vani; otvor izvana zatrpao sam nekim starim vratima sa tavana, a u samoj zahodnoj jami srušila se gotovo cijela bolta.

Vinograd je počeo ginuti, a i dobrano je zapušten, vele da ga rezala sama bivša gospodarica. Ne krivim ja za sve to, što sam do sada naveo svoga predšasnika, nego prilike u kojima je on živio, a i mi živimo. Što sam ne urediš svojim troškom, ostati će neuredjeno i ginuti će i venuti dok ne propadne. Niti se oblasti niču, niti će da narod što doprinosi.

I bez zadnjeg zvona.

Dana 1.X.1917. skinuto je i zadnje zvono sa našeg tornja. Bilo je težko 160 kg. Tri je mejseca ležalo u crkvi kraj vratiju, dok ga konačno vojnička oblast nije dala 1.XII. iste godine odpremiti na kolodvor u Glinu, da ga prežđere ratni Moloh. Vozio ga **Ilija Gašparević** iz Ravnog Rašća. Za ovo smo zvono dobili odštete 640 kruna. Ukupno imademo uloženo na ime: "Requirirana zvona župe Maja" kod "Hrv. Poljodjelske banke u Zagrebu." na uložnicu br: 10.419. Kruna 2.248.

Godine 1918. mjeseca rujna pozvao sam župljane na dobrovoljni doprinos za nova zvona. Nitko se odazvao nije. O Božiću sam zaredao od kuće do kuće i sabrao jedva K 5.237.70 fil. Cijena je zvonarini naglo rasla tako da za ovu ubranu svotu i za primljene novce od starih zvonova nije moći kupiti nikakvo zvono jer zvonovina stoji sada oko 200 Kruna po kg.

Narod bi rado zvono. Pitaju često župnika kada ćemo dobiti zvona, a sami malo doprinose. Obratio sam se i u Ameriku. Odanle sam od jednog župljanina primio pošteni obrisač, a drugi jedan, javio mi, da je sakupio 74 Dolara. Čujem, da su si darovatelji uzeli novce natrag. Glede toga, javno sam ih u crkvi pohvalio.

Crkvena imovina koncem 1920.

Crkvena je imovina koncem 1920. godine iznašala ukupno K 15.010,56.

Zaklade su one iste, koje su navedene u ovoj spomenici 252 i dalje. U crkvenoj kasi nalaze i ove svote: Sabrana milostinja za zvonove u visini od K 5.237,70 i K 1,739 - što je oporučno ostavio preč. g. **Pavao Leber** za misno odjelo.

Crkveni kor

Pod kraj godine 1918. vratio se naš ravnajući učitelj g. **Dragutin Cilli** iz vojništva. Poveselio sam se, da ću imati orguljaša. Ali na žalost, g. se učitelj te službe nije htio prihvatiti, uz ni koju plaću, jer kako sam veli: "Pjevati ne mogu, jer mi grlo stradalo u ratu, a i nijesam dužan, jer je "Narodno vijeće" izjavilo, da služba orguljaška nije obvezatna za učitelja." Godine 1917. svirao je kako tako, majski bilježnik **Josip Tomčić**, ali veoma neuredno. Godine 1918. nitko. Služio sam tihu sv. misu. No nakon toga, što g. učitelj nije htio prihvatiti orguljaške službe, nije mi preostalo drugo, nego učiti djevojke. Naučio sam ih odgovarati koralno i dosta novih pjesama jednoglasno pa se može njima u hvalu kazati, da pjevaju dosta dobro. Tako je i taj teret pao na leđa župnikova. Harmonij nije dobar, treba popravka. Za njega je bila u proračunu već neka svota, ali se novci upotrebili za prekrivanje crkve i drugo.

Škola

Za vrijeme rata, jer je učitelj g. **Dragutin Cilli** bio u vojsci, bila je samo jedna učiteljska sila i to učiteljica **Anitta Löfller**. Škola je u ratno vrijeme, a i poslje, polazka vrlo mršava, jer općina ništa ne poduzima proti roditelja nemarnih polaznika.

Župnik katekizira u školi petkom i utorkom i to, do podne zajednički prvi i drugi razred a poslje podne opet zajednički treći, četvrti i peti razred.

Kako je polazak slab, dosta je i dobar uspjeh. Opetovnica se ne drži. Kad bi se opetovnica držala, bilo bi i više polaznika za kršćanski nauk u crkvi.

Godine 1917. imenovan sam mjesnim školskim nadzornikom. Ta moja služba prestala je, kad je "Narodno Vijeće" ukinulo mjesne školske nadzornike.

Popravci i novosti

Godine 1917. usljed velike smrzavice popucali su crijepovi nad sakristijom i to je smjesta popravljeno. Godine 1920. prekriven je cio crkveni krov, krov župnikova stana i staje. Nabavljen je drveni stalak za misnu knjigu, veliki tepih za veliki oltar (300 K.); posudice za vodu i vino; staklena posuda za velike čestice. Jedan oltarnik, slabe kakvoće, dobila je crkva na dar.

Godine 1918. preradjene su sve peći u župničkom stanu i naredjene, da se mogu iznutra ložiti. No jer je crijep, kojim je pravljena ventilacija od slabe kakvoće, to je u peći što stoji u srednjoj sobi, sva ventilacija razrušena, pa peć troši silna drva.

Godine 1920. srušen je štednjak u kuhinji pa ponovo sazidan. Jer kotač na bunaru ništa ne vrijedi i jer je na taj način vući vodu težko, ja sam za svoje novce nabavio pumpu i svojim ju rukama postavio na bunar. Ako je moj nasljednik iza mene ne nadje na bunaru neka znade, da sam ju svojim novcem kupio i da sam ju imao pravo i uzeti, a ostaviti ću na bunaru ono što sam i našao.

Smrt dobrotvora majske crkve

Godine 1919. 13.XI. umro je velikodušni dobrotvor naše crke i negda majski župnik, presvj. i preč. g. **Pavao Leber**, kanonik štioc prvostolnog kaptola zagrebačkog i opat bl. Dj. Marije te Campo Zagrabiensi i svećenik jubilarac.

Kao majskog župnika, stariji ga ljudi ne mogu zaboraviti, jer da je bio vrijedan Pastir. Kad je kasnije otišao u Zagreb, Majani ga rado tamo posjećivali i za što su ga zamolili bio im uvjek na ruku.

Nabrojiti ću samo veće darove, što ih je ta dobra duša našoj crkvi darovala: krasan srebrni kalež, pokaznica, lampa za vječno svjetlo, luster, božične jaslice, srebrne posudice za sveto ulje, sa srebrnom škatuljom što se čuva u krstionici; 2 bjela misna odjela, jedno zeleno - njegovi darovi.

Godine 1908. dao je na svoj trošak prosrebriti i pozlatiti: kaleže, kadionicu, pacifikal, i kotlić za sv. vodu. Ona dva mramorna

kamena, što su uzidana pod korom, za svetu vodu, njegov je dar. Godine 1917. osnovao je zakladu od 5.000 K, da se od kamata kupi potrebno misno odjelo. Godine je 1919. u tu istu svrhu dao opet 5,000 K. Evo pisma što mi ga tom prigodom piše:

"Danas 26.VII.1919. položio sam kod prvostolnoga kaptola 5,000 K (slovom pet hiljada Kruna) kano zakladu za misno ruho i odjelo potrebno župnoj crkvi u Maji. Ova se svota pridodaje svoti od 5,000 Kruna koju sam položio u istu svrhu godine 1916. Na spomenuti dan redjen sam godine 1869. prije 50 godina, te na spomen toga dana darujem ovu svotu župnoj crkvi u Maji."

Bio je zlatna duša, svakom mio i drag, brata svećenika, pa još mladoga, rado je vidio u svojoj sredini. Njegova se marljivost vidi još uvjek u priručnim knjigama župskog ureda u Maji. Kao pučki pripovjedač napisao je dosta toga, ponajviše u "Danici", a i rado se bavio historijom, pa nam ostavio povjest gotovo sviju župa ovoga kotara.

Prigodom smtri njegove, progovorio sam par toplih riječi župljanima, i pozvao ih na zadušnice. Došle su samo dvije duše. Tako svijet plaća!

U svojoj oporuci ostavio je visoki pokojnik K 2.000 za nabavu misnog odjela za našu crkvu i K 2.000 za sirotinju župe Maja. Dana 24.6.1920. stigla je od svake od gornjih darova svota od K 1.739.70 fil. nakon odbitka sviju troškova. Svota od K 1.739.70 razdjeljena je medu sirotinju[170] - a svota od K 1.739.70 spremljena je u crkvenu blagajnu, do daljne porabe.

Velikom dobrotvoru župske crkve Majske, bio trajan spomen, a Bog mu obilno naplatio.

Nove župske knjige.

Kao priručne knjige nabavljene su sljedeće:

1.) Novi stališ duša, kojeg sam dovršio u zimi 1919. godine.
2.) Knjiga zaruka.
3.) Uručbeni zapisnik.
4.) Knjiga prelaza.
5.) Knjiga i Računi župske crkve.
6.) Knjiga pobožnih zaklada i nadarbinskih glavnica.

Knjige pod brojem 2., 4., 5., i 6., nijesu u opće ni postojale medju župskim priručnim knjigama.

Godine 1918. svršio naglo rat kako je i naglo započeo.

Hrvati su i Slovenci osnovali u Zagrebu "Narodno Vijeće", koje je preuzelo u svoje ruke svu vlast i raskinulo veze s Austrijom i Madžarima.

---

[170] *Vidi arhiv - br. 192/920*

1.XII. iste godine "Narodno vijeće" izabralo kralja Petra i nasljednika prijestolja **Aleksandra** za svoju vladalačku kuću i proglasilo sjedinjenje sa braćom Srbima.

Bilo srećno i blagoslovljeno jedinstvo Srba, Hrvata i Slovenaca! NIJE BILO!

Bog blagoslovio naše i naših predja ostvarene Ideale!!!

Skupoća

Usljed rata, usljed uništenja mnogo živeža prigodom bojeva, usljed nestašice radnih sila, usljed zatvorenih granica, poskupila je sva roba i živežne namirnice, do silne visine.

Prigodom prevrata padala je cijena svemu, ali godine 1919. i 1920. rasle su cijene ponovno i daleko prestigle i iste ratne godine. Uzrok? Korupcija, lihvari, mešetari, ljenčine, izmjena novčanica 4 K za 1 dinar i.t.d.

Kako je ono u vrijeme Josipa Egipatskoga nastao glad, nastao je i kod nas. Usljed silne suše u godinama 1916. i 1917. bila je nerodica, pa je narod stradao jer na sajmovima nije smjelo biti žita, to je narod jatomice u plodne ravnice posavske i u Srijem po žito. Što je narod prepatio znade samo Bog, a mnogo je puta došao kući i bez novaca i bez žita. Oduzeli mu bezdušni ljudi, pod krinkom vlasti! Tobože u ime zakona!? Usljed nestašice živežnih namirnica "aprovizacije". Ali Bože sačuvaj što se u njima radilo. Pojedinci obogaćivali se na račun sirotinje, i tako je ono, što je bilo odredjeno za sirotinju, došlo u žep lopovima i bezdušnicima. Župnik je bio zamoljen od oblasti, da preuzme vodstvo aprovizacije majske općine i vodio ga u najkritičnije i najgladnije dane 1917./1918. na sveopće zadovoljstvo, i bio bi dalje vodio, ne plašeći se truda, da ga sami općinski činovnici ne sekiraše tako, da se konačno zahvalio. O tom ima posebni dopis u prepisu, što ga je potpisani pisao Kotarskoj oblasti u arhivu te godine (1918.) I gle! nije prošlo ni nekoliko dana iza toga, a ono jedne noći nestane iz magazina aprovizacije majske općine 36 metara zobi. O tom i u opće o računima cijele aprovizacije priloženo je bilo sa strane najzadnjeg aprovizacionog odbora na županijsku oblast, ali oblast nije poduzela ništa.

Pri kraju aprovizacije govorilo se strane općinskih činovnika da aprovizacija imade preko 10 hiljada dobitka, ali niti tih hiljada, niti u opće čistog računa nije aprovizacioni odbor ni dobio. Dapače! iza toga zahtjeva, nije više nikada bio aprovizacioni odbor ni sazvan.

Gadna korupcija *"i capite et in membris"!*[171]

[171] U glavi i udovima.

Posveta obitelji Presvetom Srcu Isusovu

Da se podigne moral u narodu, odredio je preuzv. g. nadbiskup Dr. **Ante Bauer**, da se pozovu obitelji, neka se posvete Srcu Isusovom. Presveto će Srce biti vodja i kralj njihovih obitelji, a Njegove će zapovijesti vršiti uz pomoć samog Presv. Srca Isusova, i na taj će se način obučiti obitelji i narod.

Za dan je posvete bila odredjena Svijećnica 1918. godine uz prigodnu propovijed, a poslje su Svete mise molili što su se posvetili Srcu Isusovu, zajedno sa župnikom posvetnu molitvu.

2. veljače posvetilo se 27. obitelji, 10. veljače 10. obitelji, a 20. veljače 6. obitelji. Ukupno 46 obitelji sa 240 članova.

Moral

Moral je u ratno vrijeme duboko pao. Po selima, osobito u Maji i Svračici sastaje se mladež i neke žene vojnikovice (t.j. one kojima su muževi u ratu) u pojedinim kućama, i tu se igra, do kasne noći. A posljedice? Mladež podivljala, čednosti nestaje, čistoća strada, kad se muževi vratiše iz vojske, nastaju samovoljne rastave, abortusi se umnažaju. (to je razlog da imade malo nezakonite dijece).

Mladež ne mari za službu, ne brine se za kršćanski nauk, osim nešto malo djevojaka.

Općenito i veoma rijetko muškarci pohadjaju crkvu, veliki ih je broj, što ne vrši ni Uskrsne svoje dužnosti, a dostatno ih imade koje u ove četiri godine što sam ovdje, nijesam u crkvi ni vidio.

Tudje se ovdje slabo poštuje. I potpisanom ukradeno je godine 1919. grozdja iz vinograda, poprilici za 1 i 1/2 hektolitra. Vodja je tih tatova bio **Nikola Brdarić** iz Maje kbr 15. Taj je isti, radi pokušaja grabežnog umorstva i radi kradje osuđen na 12 godina tamnice, a njegov sudrug kod toga posla **Kostanjček Matija** na 5 godina tamnice.

Godine 1917. počela je kod ženskinja nošnja mantlova (kaputa).

Danas već ga nosi skoro svaka djevojka. Vidi se i finih cipela, šalova, i svakojakih finih odjela. Izgleda već sada, da su to kakve gradske frajle. Fale im još samo šeširi. Prigodom udaje pazi se samo na one djevojke, koje imadu dobrano miraza. Jedan je mladić iz Dolnjaka dobio 60 hiljada kruna.

Razno

Prirod god 1917.

U godini 1917. bila je velika suša. Do konca rujna, od mjeseca ožujka pala 3 puta sitna kišica, ali tako malo, da je jedva vrijedna spomena. U nizinama nešto je rodilo, a u brijegu gotovo ništa. Vina bilo dosta i izvrsne kakvoče. Župnik dobio 6 h. Voća rodilo malo, u

nizini nešto jabuka, a u brijegovima malo šljiva. Kako je vinograd počela filoksera dobrano kositi, te sam godine u pomanjkanju cijepljene loze, zasadio 600 ključića Direkne loza zvane "Zrinjevka", ali usljed silne suše bez uspjeha. Ostalo je kojih 10. komada. Za vinograd nabavio sam 1.100 kolaca. Komad je stajao 40 filira. Izorao sam iza crkve dio travnika za kuruzu. To sam učinio zato, da dodjem do dobre zemlje za žitarice. Pa hvala Bogu, već je ove godine, prem je bila silna suša, na ovom komadu dobrano rodila kuruza.

Prirod god 1918.

Godina je 1918. je bila odviše kišovita, maglovita i vjetrovita. Nizina rodila slabije, ali je zato rodio brijeg obilno. Vinogradi su pokazali velike nade u proljeće, ali ih je bura ofurila u vrijeme cvatnje i time uništila sigurno devet dijelova priroda. Župnik dobio je oko 3 h. Tko nije dobrano špricao, uništila mu peronospora sve. Voće je ove godine rodilo obilno, osobito šljive. Župnik je ispekao 45 kotlova šljiva.

Uveden je ženidbeni nauk

Jer je moral počeo dobrano padati - uveo sam ženidbeni nauk za mladence. Nauk držim odjelito za zaručnike jedan dan, a za zaručnice drugi. Obično u utorak za ženske, a u četvrtak za muškarce. Razlažem im: 1.) što je ženidba; 2.) Svrhu ženidbe; tu im otvoreno govorim o svijem grijesima, o tom, da ne smiju ništa činiti da dijece ne dobiju, i o tom, da ne smiju ništa činiti, da dijeca ne bi došla živa na svijet. O tom im svemu otvoreno govorim, jer znam, da imade tih grijeha u župi i baš sam i tim načinom i doznao za te grijehe medju mojim narodom. 3.) Govorim im da su dužni roditelji dati djeci svojoj a.) dobar nauk; b.) dobar primjer; c.) na dijecu paziti (nadzirati) d.) kad su dobra nagraditi ih, a zla, kazniti; i konačno e.) za dijecu se Bogu moliti. Ženidbeni se nauk drži onaj tjedan iza prvog oziva. Tko ne dodje, nije sljedeće nedjelje ozivan. Na taj sam ih način prisilio, dolaziti, pa sada i dolaze.

Španjolka

Mjeseca listopada 1918. godine harala je u župi bolest zvana "španjolka". Medju prvima obolio je i potpisani. Bolest je harala u župi, da ih je od te bolesti umrlo trideset i sedmorica. Od tih na žalost 21 bez zadnjih utjeha svete vjere i bez crkvena pokopa. Potpisani obavijestio o tom Duhovni Stol. Susjedni župnik u Glini sam je bio tako opterećen poslom, da mi pomoći nije mogao. Tužno li je bilo u narodu, koji nije u to vrijeme imao ni službe Božje! Nije li to kazna Božja za moje župljane, koji su toli nemarni u pohadjanju službe Božje?

U godini 1919. žitarice rodile srednje. Vina bilo malo. Župnik dobio 2 h. Šljiva ništa, a ostalog voća nešto. Ove su godine počeli dolaziti Amerikanci. Jedni donjeli mnogo novaca, jer amerikanski dolar ima veliku cijenu. (1 Dolar 150-200 Kruna). Drugi opet donjeli malo ili ništa. Od onih što su ostali u Americi mnogi šalju lijepe novce a mnogi zaboravili na dom. Usljed Amerikanskog novca grade se mnoge lijepe kuće.

Put je na groblje neuredjen. Molio sam kotarsku oblast, da ona prisili nemarnjake, da urede svoj dio. Nekoji su uredili, ali većina Majana i jedan dio Svračice nijesu uredili ništa. Put je barem sada takav, da se može ići na groblje, ali se prije nikako nije moglo za vrijeme blata.

Župljani neće da popravljaju svoj dio ograda oko crkve i oko župnikova stana, osim malih iznimaka.

10.VIII.1919. umro je čestita starina, zvonar Marko Zebić koji je bio zvonarem punih 23 godine. Službu je vršio savjesno i točno. Bog dao, služio na nebu Nebeskom Jaganjcu!

3.7.1919. pala tuča. U brijegovima Svračice uništila je sve.

Ove sam godine nabavio 1.875 komada kolaca za vinograd. Stajao je svaki više od 1 Krune.

Godina je 1920. bila više hladna nego topla. Nije bila kišovita, no uvjek oblačna. Žito dobro rodilo. Šljive sasma malo u brijegu. Jabuke i drugo voće dobro. Vino je urodilo dobrano. Župnik je dobio preko 12 h.

Izbori u novoj našoj državi

Ove su se godine vršili prvi put izbori u novoj našoj državi. Izabrani zastupnici imati će državi dati ustav. U mojoj župi svi župljani galasovali za Radićevu "Hrv. seljačku republikansku stranku".

Kao svuda po Hrvatskoj, tako i ovdje širili su i šire pristaše Radićevi mržnju na svećenstvo, a to za to, jer svećenstvo u velikoj većini, ne pristaje uz Radića, radi njegova šarlatanstva i radi pisanja njegova proti vjeri. Ti huškači (javno se govorilo) kanili su župnika napasti tvorno i zabraniti mu pristup u crkvu. Potpisani naručio je bio radi toga za Božićne blagdane asistenciju žandara.

O svadama, prijetnjama, klevetama nekih mojih župljana javno sam govorio u crkvi na Stjepanje i na koncu izričito kazao: "jer je moj život u pogibelji, neću ove godine ići vršiti križec. Dobri moji župljani neka mi oproste. A ako ko baš želi, da mu kućem dodjem blagosloviti neka dodje po mene".

Selo Maja, poslalo je kovača **Ivicu Šterka**, **Miju Perakovića** i **Ivana Zebića** da je njihova želja da im dodjem obaviti križec. Dakako, da sam i išao.

Župnikova drva

U šumu neće da idu ni raditi, ni voziti onda kada općina odredi, nego kada se njima sviđa. Tako svake godine propade 6-7 hvati gotovih drva, a 3-4 hvata još ne uradjenih. I to je uvjek jednako, ili se drva sječa i vožnja odredi u zimi ili ljeti, rano ili kasno. Ove je godine 1920. bilo odredjeno početkom rujna, po krasnom suhom vremenu, koje je trajalo preko mjesec dana, pa su samo dvojica dovezla iz šume moja izradjena drva. Tako sada moraju voziti svoja. Selo Dolnjaki dovezlo je zajednički svoja 4 hvata jedno poslje podne, a ostala sela nijesu dovezla ni u polovici.

Mene je zanimalo, da doznadem dali je crkva i župnički dvor gdje osjeguran. Nigdje nijesam o tom ništa našao, a i nijedno društvo ne traži da mu se osjegurana svota plati, pa sam tako došao do zaključka da nije ni crkva, ni župnički stan osiguran. O tom mora se nešto poduzeti.

Svetih pričesti bilo je

u godini 1917. 1013
u godini 1918. 903
u godini 1919. 910
u godini 1920. 868

Žalosna je ovo statistika koja mnogo govori.

Prošle smo godine za popravak krova više izdali nego li je bilo u proračunu. Uzrok je taj, jer su radnici bili skuplji nego se mislilo, no ne samo radnici, nego i vapno, crijep i cement koji smo sa mortom mješali.

Godine 1920. dobila je crkva na moju molbu od Imovine 8 hvati kubičnih metara hrastove gradje. Jer odredjeni župljani nijesu htjeli ići u šumu, hrastovina je gotovo sva pokradena. Dovežено je samo nešto i to su četvorica župljana raspilila i tesala u 1 dan i pol i tražili zato 2.000 Kruna. I mimo proračuna moralo se to učiniti, jer bi se, da se hrastovina pustila da čeka do proljeća dosta pokvarila. Hrastovina smještena je na tavanu u farofu, dok se isuši.

U godini 1918. prigodom križeca revidirao sam svoj stališ duša stari i napisao sam novi. A kako sam prigodom državnog popisa bio revizor za cijelu župu osim Ravnog Rašća, ja sam si status još bolje uredio.

Na drugoj strani donašam Tabelu Statistike moje župe prema stanju 31.XII.1920. godine.

ime sela	koliko ima duša	mužkih	ženskinje	znaju čitati i pisati	znaju samo čitati	neznaju pisati ni čitati	Odsutnih imade		broj onih s manama	pravoslavnih ima		u tamnici
							u Americi	drugdje		u katoličkim obiteljima	u selu nastanjenih	
Dolnjaki	419	211	208	193	9	151	39	13	8			
Maja	357	178	179	153	2	143	25	16	3		19	2*
Prieka	284	133	151	84	5	144	21	8	1	2	6	
Ravno Rašće	174	84	90	45	4	64	11	10	1	1		
Svračica	376	185	191	205	8	122	29	4	1		7	
Vlahović	19	14	5				2	3		3	svi	
Oblaj	8	2	6	2							svi	
Cigani	26	8	18									
Ukupno												

* U tamnici su Mato Kostanjček i Nikola Brdarić iz Maje.

U župi Maja imadu koncem godine 1920. tri trgovine, i to **Josip Tomčić i Ilija Muždeka** u Maji, a **Marko Blažević** u Ravnom Rašću. Krčmu osim ova tri trgovca imade i **Dora Tomčić** u Maji.

Trafiku imade trgovac **Ilija Muždeka** u Maji, lugar **Majstorović** u Prieki i **Mato Živković** invalid u Dolnjacima.

Više mojih župljana bavi se tesarskim zanatom, a **Ilija Mičija** u Maji stolarijom.

Kovača imademo: u Maji **Ivicu Šterk** sa bratom **Stjepanom**; **Griva** (pravoslavni) i **Šajnović** u Prieki i cigani.

Kolarskim zanatom bavi se: **Bartol Marčinković** i **Fabac**, oba u Maji.

Opančarstvom se bavi gluhonijemi **Stjepan Matijević** i **Josip Petrović**, oba iz Dolnjaka.

Zidarijom bavi se **Ivan Zebić** u Maji.

U župi su sada tri mješovite ženidbe. **Gnjatović**, Prijeka;[172] **Krajačić** 37 Prijeka i **Nogić** iz Ravn. R. 58.

Maja 1921. mjeseca travnja.

Zvonimir Štefančić župnik

Vidi occasione administrationis Sacramenti Confirmationis in parochia Maja Anno Domini 1921. die 13. Iunii Antun Bauer

[172] Adam Gnjatović - prešao je prije ženidbe na vjeru rimokatoličku.

Godina 1921.

2.V. nadjen je željezni nadgrobni spomenik † župnika **Đure Barišića** u Biljegu, zataknut u zemlji **Šime Nogića** iz Ravnog Rašća, a kamen od betona na vrhu razbijen. Ovaj barbarluk prijavljen je žandarima. Sumnja pala na nekog dečka **Davidovića**, no dokazati se nije moglo ništa. Ipak je na nalog žandarma, taj isti dečko odnio križ na groblje i postavio ga samo tik betona. Nekoka se dana našao križ na zemlji, na dva djela razbijen. Dao sam ga otpremiti u crkvu na kor.

Sveta potvrda. 13. svibnja sam je preuzv. g. nadbiskup Dr. **Ante Bauer** došao u Maju: da obavi kanon. vizitu i podjeli sakramenat sv. potvrde. Preuzvišeni došao u pratnji svoga tajnika i podar-hidjakona glinskog župnika. Dočekan bio od mnoštva naroda većinom ženskoga spola, kod sjenice koja je bila načinjena kod kuće kovača **Ivana Šterka** u Maji. Za sjenicu su granje donijeli župljani, a samu je sjenicu ukusno uredila obitelj **Ivice Šterka**. Nakon pozdrava župnikova, krenu povorka uz pucnjavu mužara u crkvu. Preuzvišeni u svom je govoru narodu stavio na srce poštivanje nedjelje i blagdana i polazak službe Božje.

Drugi je dan poslje svoje svete mise bio preuzvišeni sa svojom pratnjom, u svečano iskićenoj školi, da čuje napredak mladeži u napretku vjere. Mladež je upravo divno odgovarala i to sva - jer su svi bili pitani, te je to Preuzvišeni u kancelariji pred crkvenim starješinama izričito istaknuo.

Nakon posjeta škole dijelio je g. nadbiskup sakramenat sv. potvrde i to vani pred crkvom od crkve do ograde i opet sa druge strane. Za to se je na dotičnom zemljištu dalo travu pokositi.

Potvrđenika je bilo 236.

Kanonička se vizita nalazi u arhivu br. 194/1921.

Potvrđenika moralo bi biti oko 500. Od tih je izvadilo cedulje 336. Od tih je bilo na svetoj potvrdi samo 236. Zašto? Vjerska mlakost pram službi Božjoj hara hametom. A zašto nijesu ni ovi došli koji su uzeli cedulje (npr: iz donje Prieke nije došao nitko). Sve je to maslo radićevaca, koji su širili na sam dan dolazka nadbiskupova upravo nevjerojatne vijesti: da je nadbiskup vlaški biskup, da ih hoće povlašiti, ta već i sam se župnik zove parok (na ceduljama za svetu potvrdu, koje su latinskim jezikom tiskane - stoji za potpis župnikov: parochus), mi ne trebamo potvrde, mi hoćemo republiku, biskup je za Beograd itd.

Najviše izostali su od sv. potvrde iz onih kuća od kojih roditelji, osobito očevi ne polaze crkve gotovo nikada i nauk Božji ne slušaju.

Mladež u crkvi a još više djeca u školi bila su temeljito podučavana o sakramentu sv. potvrde. Ovi su i došli primiti sakramenat. Bilo je medju djecom ubjedljivih prizora. Roditelji branili, kumovi nijesu htjeli ni blizu crkve a djeca utekla od kuće i za silu uzela si kuma ili kumu od prisutnih pred crkvom.

Jadan narod! Kod njega se složilo vjersko neznanje sa harangiranjem besvjesnih huškača.

Suša

Ova je godina bila veoma sušna. Kuruze rodilo malo, vino prilično i vrlo dobrog. Župnik dobio 5½ h. Šljiva dobio malo tko. Krme bilo slabo.

Ličenje lima na crkvenom tornju, i po crkvi gdje lima imade preuzeo limar u Glini **Nikola Tiljak** i to za cijenu od 3.416 K 80 fil.

Škola.

U jesen otišao učitelj g. **Dragutin Cilli** - došao **Stjepan Ivezić**, mlad čovjek, nadut, osoran i liberalan. Zanemarivao molitvu prije i poslje predavanja, širio među djecom Darvinizam. Kada je zvonilo podne - on i nadalje s djecom se gombao - svi sa šeširom na glavi. U školi bio vrlo nesavjestan - ne što se tiče naučavanja, već što se tiče službenih knjiga. Otišao u vojsku početkom praznika, pa ne samo da nije dovršio potrebne statističke podatke, ispitna izvješća, već nije ni za zadnja dva mjececa upisao svojoj djeci ni redova.

Ipak nadzornik ga hvalio? Zašto? Išao je u Vrginmost pozdraviti **Svetozara Pribičevića**.

Pošto se **Anita Löfler** - učiteljica nije sa dopusta povratila - to je bila od rujna do konca godine poludnevna obuka.

Uskrsnu ispovjed obavilo ove godine 592.

Svetih pričesti bilo ove godine 1247.

Župnička knjižnica.

Ove je godine dovršeno njezino uredjenje. Rimskim su brojevima označene priručne knjige, službene i neslužbeni i fascikli sa službenim spisima. Tih rimskih brojeva imade 43. Ostale su knjige označene arapskim brojevima. Tih imade 488. Ukuono 531 sa 657 svezaka. Uredjeno je za knjige i kazalo i to po gradji, čime se koja knjiga bavi.

Kazalo je objeseno sa unutarnje strane vrata od ormara župničke knjižnice.

Inventari

Istom sam ove godine dovršio inventare točno i savjesno, kako moraju biti. Ako se usporede ovi inventari sa starima, već se na prvi pogled vidi koliko su mi vremena oduzeli. Sada bi ih trebalo supotpisati i odaslati Duh. St. na odobrenje.

Polnočka.

Silni škandali oko crkve i u samoj crkvi tako da je to sramota za kršćane.

Melioracija

Zemljiše župničko iza farofa slabe je vrijednosti. Tlo je nepropusno. Djetelini treće godine nema ni traga. Oreš li i siješ slabo rodi. Najbolje je sijati trave i zatravniti. Ako je godina mokra - žitarice ne rode nikako. Za to sam dao okolo naokolo izorati jarke. To je skupa radnja. Trebalo bi izorati duboke jarke pa makar time stradala ??????. Dubok sam jarak započeo kopati od medje župničke zemlje kod plota financa - Livade bi tamo trebale silan gjubar - a nema ga, a umjetni nije si moći priuštiti - jer nije čime.

Voćnjak.

U bašći iza farofa zasadio sam i upotpunio voćnjak - Nabavio sam bolje vrsti voća: 5 jabuka, 2 trešnje, 2 kruške, 2 šljive bistrice - a domačih sam šljiva zasadio više (t.j. šljivaca) Naručena stabla stajala su me 550 kruna.

Maja koncem 921. godine.

Zvonimir Štefančić župnik

Godina 1922.

21. veljače, nakon silna napora došla je župa do prvog zvona iza rata. - Zvono je brončano. Važe 73 kg. bez bata i jarma. Stoji ukupno 20.927 kruna, sa postavljanjem na mjesto.

Bio sam naručio zvono od 154 kg. u cijeni od 39.000 k. i saopćio to župljnima ali odnikud ni filira. Za to sam naručbu uništio i spremao novce sa crkvenim starješina od obiju dana sv. Antuna, išao selima sam, dao sakupljti po drugima i tako nabavio nabavio gore spomenuto zvono i platio. Župljani su dali oko 3.000 kruna - a ostalo dala crkva ubrojiv amo i uložen novac od starih requririranih zvonova.

Mjeseca listopada puknuo bat u polovici. Bat je bio ljevan, pa mu u sredini ostala rupa - i jer su stijene batu bile na onom mjestu tanke, morao je puknuti. Za silu metnuli smo ja i kovač Stjepan Šterk bat od starog najmanjeg zvona. Samo čini se, da je bat malo pretežak.

Za to treba dati po uzoru puknutoga bata ljevati preko "Metalluma" u Zagrebu drugi bat, jer je tamo bilo zvono nabavljeno.

Proljeće je i jesen bila veoma kišovita, a ljetom silna suša. Prirod dosta dobar, osim pšenice, koja je rodila slabo. Vina bilo dosta, ukoliko već nijesu vinogradi propali, dapače i stari već potpuno zakržljali vinogradi, dali su ove godine i bez špricanja vina. Župnikov je vinograd pri kraju života. Ipak donio ove godine oko 5 h. Još imade nešto trsova pri dnu i na ulazu u vinograd. Šljiva bilo u župi dobrano. Voće usljed suše poispadalo.

Kod rogate marve pojavila se bedrenica i mnogo je blaga uginulo. Veterinar tumačio im cijepljenje, no ni jedan nije poslušao. Tvrdi su Majani za napredno gospodarstvo!

Ove smo godine dali načiniti putujućim stolarima nove prozore na tornju kod zvonova od hrastovine pripravljene pred 3 godine. Jer je hrastovine bilo premalo, to smo za daščice upotrebili jelovinu, a i nešto se uporabilo od starih prozora. Prozor nad korom je star samo dva put oličen kao i gornji kod zvonova. Vrata na ulazu u crkvu, vrata vanjska od sakristije i prozor na koru oličeni su dva puta žutom bojom. Sve klupe, jer su bile razklimane učvrstili smo i nekoliko je stakla na crkvenim prozorima umetnuto. Sav je trošak naplaćen iz crkvene blagajne.

Za novog je zvonara postavio potpisani **Ivana Pavića** iz Maje.

Malo je handrast, prebrz, ali je zato brzo naučio ministraciju kod svete mise. Za dva dana znao je sve na izust. U četvrtak sam ga izabrao, a u subotu je već sve dobro znao.

Iza kako smo dobili zvono - uzet je i drugi zvonar - pa župljani opet davaju zvonarima bez prigovora 1 litar kuruze po rali zemlje.

Župljani iza rata slabo su htjeli davati župniku težake besplatno. Dakako, da to dužni nijesu, ali da imade u njima ljubavi prema župniku lagano bi dala svaka kuća jednog težaka.

Koliko sam puta išao osobno tražiti težake, pa mi se dogodilo, da u najvećoj sili nijesam dobio dobio ni jednoga. Radi toga prestao sam tražiti težake besplatno, petljajući od kuće do kuće, već sam ih plaćao, a i one koji nijesu išli u šumu voziti drva, zvao sam na posao - pa su se od tih neki odazivali.

Težaci su naučeni da ih se masno hrani i poji. A otkuda? Zato, kada ga platiš - dadeš mu kako možeš.

Kušao sam jedne godine dati zemljište za kuruzu iz dijela, na polovicu.

Ali slaba korist od toga, kada tako dobiješ jedva polovicu - i s time možeš samo dva prasca u jesen podhraniti. Zato sam opet nastavio sam obrađivati. No tako trpi dobrano žep župnikov. Godine

1921. potrošio sam na težake 7.115 krune, a godine 1922. 9.837.50 k. ne uračunav ovamo one koji rade u ime preuzetih krsnih, ledičnih, smrtnih listova i izvjestnica, i u ime drva - koje nijesu htjeli raditi i voziti.

Kraj svega svoga rada i zemljišta ne dobije toliko, da mu je dostatno za kuću - (samo sam jedne godine imao pšenice preko nove). Plaće imade župnik 1000 k. 6.600 k potpore za sebe i 1080 k za majku. Sve to nije dostatno ni za težake. A otkuda se obući, odjenuti? Tako je danas župnik sav zakrpan i podrapan kao najgori župljani. Mizerabilno stanje!

Ove godine molim i rujem kod Duh. Stola da dobijem drugu župu, ali ne ide. Što sam dulje ovdje, to je teže i gore. Vinograd me prije malo pomogao, sada sve manje. Rigolati i saditi novog nije čime. Što ide dalje to će teži život biti meni i mojim nasljednicima.

Majska je škola - ili bolje reći župa, dobila uzor učiteljicu, vrijednu djevojku, majku djece, odgojiteljicu preizvrsnu - a nada sve biser praktičnu katolikinju. Ne znam, da li je do sada župa imala takvog angjela u ljudskoj slici. Ime je njzino **Josipa Huk** - rodom osječanka, a inače zagrebčanka. Dnevice mi vodila djecu na sv. pričest i na mjesečnu ispovjed. U crkvi preuzela u nestašici orguljaša pjevanje sa djecom i sama je sve to učila pored svojih teških učiteljskih i odgojiteljskih dužnosti, osim što sam ja djecu naučio latinske odgovore za svetu misu.

U jesen nije se naš učitelj **Stjepan Ivezić** iza vojništva vratio više u Maju, već se zamjenio sa učiteljem u Dubici g. **Mirkom Bolfek**. Gospodin je učitelj Zagorac - vrijedan u svom zvanju, dobar prijatelj iskren i otvoren čovjek.

Ove je godine obavilo uskrsnu ispovjed 626.

Te je godine bilo ukupno 985 svetih pričesti

Maja koncem 1922. godine.

Zvonimir Štefančić župnik

Godina 1923.

Ovo je godine vrijedni žpk. **Štefančić** uveo pobožnost presv. Srca Isusova - svakog I. petka u mjesecu se služi sv. misa kod oltara prsv. Srca i pod sv. m. pristupa oko 30 - 40 osoba na zajedničku sv. Pričest.

Nakon sv. m. izmole se litanije prsv. Srca - a svake I. nedelje u mjesecu kod večernjice mole se litanije prsv. Srca.

Vinograd je na kraju života.

Harmonij se popravio za 1000 D

Prirod srednji.

Dne 6. rujna ove g. bila je korona u Maji - tom zgodom oprostio se vrijedni župnik **Štefančić** od kotarskog svećenstva - jer mu bila podijeljena druga župa - Rozga. Bio je vrijedan i čestit svećenik. Mnogo je radio za korist naroda - a i mnogo prepatio u Maji.

Godina 1924.

Dne 31. januara 1924 došao sam teretnim autom u Maju. Bilo je snijega i blata. Župni dvor: ruina. Prije mene je par mjeseci upravljao župom **Juraj Lajtman**, koji je otišao onda u svjetovni stalež jer je bio pristaša tzv. "žutog" pokreta.

Došao sam kao izbjeglica iz Istre. Težak će biti moj život u Maji - jer sam odgojen u dalekim krajevima: u Gorici i u Trstu; tamo sam svršio nauke - i službovao sretno među dobrim istarskim narodom. Nadošla talijanska okupacija a onda i aneksija - pa su Talijani odmah išli na posao: iztjerali su nas svećenike i ostale inteligente samo da mogu narod odnaroditi. Došao sam u Maju među nepoznati svijet: crkva skoro prazna, narod zapušten i prama svećeniku vrlo neraspoložen.

U noći između 3.12. – 4.12. bačeno bi razpelo na cintoru u vodu. Krivac nije pronađen. Bog je vidio i će suditi.

Premiještena bi gđč. učiteljica **Josipa Huk** - vrijedna i čestita. Njezina uspomena bit će blagoslovljena. Naslijedila ju gđična. **Dragica Brdarić** iste naravi, istih vrlina.

Godina je bila prilična - usprkos čestih poplava.

Deo gratias![173]

Sv. godina 1925.

Ove sam godine počeo za katehetskim propovijedima. Nastavila se već g. 1924. započeta svibanjska pobožnost pa i listopadska, koje su bile lijepo posijećane. *Per Marijam et Jezum!*[174]

Dne 4.4. o.g. stiglo veliko zvono. Dočekano bi kod mosta "na Stražištu". Kod Blažičevičeve kuće izgovorio sam pred sakupljenim mnogobr. župljnima prigodni govor. Pred crkvom bi zvono blagoslovljeno i podignuto u toranj. Na uskrsni blagdan raztumačio sam narodu značenje zvonova i stavljao vruće na srce, da rado

[173] Bogu hvala!
[174] Po Mariji k Isusu.

polušaju njihov poziv: svetkovanje blagdana - što se ovđe vrlo zanemaruje i polazak službe Božje. "Kad čujete glas njihov, nemojte, da otvrdnu srca Vaša."

Od ove zgode potječe odredba, da se imade svake subote zvoniti sa 3 zvona, da se župljani sijete, da je sutra Dan Gospodnji!

Ove g. bi nabavljen 1. svileni velum, kojega (čudo golemo!) prije crkva nije imala, renovirani bijehu parametri: col. albi sa slikom prečistog Srca Marijina – dol. albi sa monogramom IHS, i col. rnb., da sad izgledaju kao novi – do svečenika celebranata stoji, da se na prijednjoj strani opet ne ogule – pa se zato ne smije kot služenja naslanjati na oltar. Popravile sû se sve 3 albe, nabavili novi purifikatoriji i drugo rublje. Dopravili smo i prebojadisali križ na cintoru i oboreni križ na grobu + župnika Barišića i Frendenreicha. Grobovi svećenički treba, da budu uređeni. Bilo bi dobro, kad bi aktualni duh. pastir svake godine obslužio jednu sv. misu za sve + svećenike, koji su služili u toj fazi – a jednu nedelju prije (na veći blagdan) sakupio bi se od naroda stipendij za popravak njihovih grobova.

Procesije na prosne dane 18., 19., 20. svibnja bile su dobro posjećene, narodu sam par nedelja prije govorio o njihovoj svrsi (posni dani!) samo Ravno Rašće se žalosno odlikuje posvemašnjim indiferentizmom.

I ove godine bila je svibanjska pobožnost svaki dan.

Mjeseca lipnja svakog petka i nedelje pobožnost prsv. Srca Isusova: litanije prsv. Srca i blgst. Mjeseca listopada ponovili smo svake večeri pobožnost sv. Krunice: krunica izmjenice radosni, žalosni, slavni dio litanije Mrs pa blagoslov na Presvetim, Narod je i ovu pobožnost prilično posjećao.

Gdčna učiteljica sašila i naštikala napis – na stolnjak za Stol Gospodnji.

Materijalno stanje župljana biva sve to gore. Pijanstvo, prerane ženidbe, prevrtljivost, lijenost, neracionalno gospodarstvo, nečistoća, nemoral sve to truje taj nesretni narod. Posluša smutljivce koji ga zavađaju.

Župni je stan ruina. Predložio sam Ordinarijatu neke predloge - pa ne zna da li će Duh. Oblast uvažiti. Župnik ovdje ne može da izlazi sa 428 D mjesečno. Već prije rata nije htio ostati u Maji nijedan svećenik – a stanje se je poslije rata užasno pogoršalo. Nema nit misnih intencija, niti pristojne školarine, takse slične su ništici. Narod je osiromašio. U sadašnjoj nestašici svećenika – biće upravo žrtvovan onaj, koji bude dekretiran za Maju. Imade dosta hujskača i vikača, koji

u crkvu nikada ne zalaze a bi htjeli župniku naprosto komandirati. Nastojao sam narodu ići na ruke – a držao sam svećeničko dostojanstvo visoko, da bi uklonio svakako

I ove sam šk. god. katekizirao glinske škole svaki dan. Teško bilo: sa zvonarom Bartolom služio sam već u 4 h ujutro – a onda na vlak, koji je dolazio već u 6 h – a u Glini čekaju do 8, dok počima obuka – a u ½1 h opet povratak

Međutim, stigao jest i odgovor duhove vlasti: ne prima se nijedan predlog župnog ureda!

Zabilježiti mi je još utješljivu pojavu: Na Božić (ponoćka) bilo je u crkvi i okolo crkve sve mirno. Cio advenat stavljao sam narodu na srce neka se pristojno vlada jer to traži od njih svetost mjesta i službe božje i naš hrvatski odgoj i ugled. Pomoglo je: od kad stoji Maja se to još nije dogovorilo!

Ljetina: prilično dobra! Bez tuče.

O. A. M. D. LJ. B. M. V!
In nomine Dai incipit
annus reparatae salutis 1926.

Jučer na večernjici obavila se svečana posveta presv. Srcu Isusovomu u zahvalu za ¼ stoljeća i za božji blagoslov drugog ¼ stoljeća.

Prošle godine 1925. razdjelilo se 1503 sv. Pričesti pošto je obavljaju tkzv. prvi petki, a i školska djeca mjesečno po jedan put se pričešćuju. Možda će biti drugi rod bolji (Generatio ventura landabit! Utinam!!)

Sabirali smo za III-će zvono (upravo za drugo), pošto biva u župljana sve veća sirotinja – pisah u Ameriku majskim župljanima i primih u ime zvona Din 2.530 (amerikanski list u arhivu 1926!).

Molio sam za drugu župu, jer u Maji nema kako ono kaže Zagorac: ni jela – ni dela – no odgovoriše mi: stripite se, nestašica svećenstva tolika je, da nemamo koga poslati.

Maja – na periferiji nadbiskupije i opkružena od inovjeraca ne može biti bez svećenika. "I ja uviđam to, no materijalno živim poput svakog siromaha. Prošle se godine dosta govorilo o poboljšanju naših beriva – a nakon dugog čekanja stigne i povišica" – ciglih 50 D više na mjesec! Zadnji pisar na općini imade još jedan put veću mjesečnu plaću – sa 4 razreda osnovne škole!!!

Na Spasovo ove g. imali su Pučkaši "HPS prvi sastanak na dvorištu župnog dvora. Krasno je narodu govorio uvaženi hrvatski pisac profesor **Petar**. Led je probijen! Ad majora!

Dne 22.5.1926. in Vigilia Pentecostes oko 5 sati zapodne stignuo je autom **Dra. Cvitanovića** (Med. univ. dr.) u Maju naš vrli dr. **Antun Korošec** (vidi supra vlastoručni njegov potpis!), da pohodi majskog župnika i se zadržao ovdje u ljubeznom razgovoru 1 sat!

I ove se godine obavljalo narodu omiljena pobožnost mjeseca svibnja. Danomice se čitala lijepa knjižica o. **Jerka Vlahovića**, dominikanca o Majci Božjoj lurdskoj. Narod je svake večeri hrlio u crkvu. Per Mariam, omnis gratiae – ad Jesum!

1) Uskrsnu ispovijed obavili 1. muži na Josipovo 19.3.
2) žene na Blagovjest. 25.3.
3) djevojke 26.3. a
4) mladići i školska djeca na Vel. četvrtak.

Na veliki četvrtak pristupilo je k Stolu Gospodnjem oko 200 duša. Deo gratias! Za svaki stalež držao sam stalešku obuku. Themata:

19.3. i Vjerski život treba, da se očituje javno; kuće gospodar, otac obitelji, muž u selu – kakav treba da bude.

25/3 Majka – uzgajateljica – supruga *de turpitudine peccati abortus!*

Mladež: uzornik sv. Alojzije, čijega 300 godišnica kanonizacije upada ove godine. Školska djeca ispovijeda se često – svakog mjeseca. Svake se nedelje ove godine tumačim narodu in catenso žrtva sv. Mise. Obuka ova svršiti će se 1. nedjeljom budućeg adventa. Svake nedjelje i kršć. nauk mladeži. Djevojaka ca 20-30, a dječaka oko 10.

Dne 26. kolovoza stignulo je novo zvono – srijednje – Dočekali smo ga na majskom mostu, gdje su ga djevojke okitile svježim cvijećem –onda bi u svečanoj povorci popraćeno u crkvu, gdje sam narodu izgovorio par toplih riječi – i dao blagoslov s. Presvetim.

U nedjelju dne 29. kolovoza popodne zvono bi blagoslovljeno uz prigodnu propovijed. Sadržaj propovijedi:

a) Odužimo se uspomeni ratnih boraca – da ne zaboravimo njihovih žrtava (zvono nosi imena i prezimena majskih župljana – na mjesto, da se njima podigne spomen – ploča na groblju) i vrućom molitvom – osobito kod sv. službe po nedeljama – a i svake večeri – pošto će ovo zvono kao drugo svake večeri na Pozdravljenju zvoniti.

b) Zvono su: "servi Dei ehcelsi, qui nobis viam salutis, kad vas pozivlju u dom božji –osobito nedjeljom, nemojte, da otvrdnu Vaša srca". Vivos vocofulgura frango, mirtuos plango. I nama će možda brzo zazvoniti i pratiti nas u vječnost – kakva će biti ova za nas: sretna, nesretna? Kada bude sretna? Kada nesretna? Zvono bi

podignuto u svetoj godini 1926! Neka budu sve naše godine svete – a sveta će biti onda i naša vječnost.

Onda zapjevajmo uz pratnju svih zvona Zahvalnicu i podjelih blagoslov sa presv. Otajstvom!

Trebalo je mnogo truda, da se sabere nad tim 30.000 u siromašnjoj župi u to siromašno doba za zvona.

Neću da sam sebe hvalim nego hoću naglasiti samo toliko, da me vodila u tom nastojanju slava Boga – ponos naše katoličke župe, koja se nalazi među imovjercima kao nekakvi otok – i dobrobit vjernika, ne bi li se na taj način podigla u narodu katolička svijest i bolji vjerski život. *Omnia ad majoren Dei gloriam animarumque salutem! Minime vero ad vanam gloriam meam!*

Predratna – rekvirirana zvona u ukupnoj težini: 502 kg
(prvo kg 294 - drugo kg 160 - treće kg 108).
Sadašnja zvona iznose u ukupnoj težini: 619"
(prvo kg 339 - drugo 207 - treće kg 73).
35 razlika 117 kg (+)

Opažam, da je najmanje zvono prelagano za ca 27 kg – zato sada harmonija (disharmonia) nije potpuna – ako Bog da i sreća junačka do godine skinuti hoćemo to treće zvono – poslati ga u St. Vid u Ljubljanu da nam ga livaona prelije da bude 100 kg teško – onda će biti harmonija.

U slučaju, da ja ne bih dospio poslati ovo zvono, da se prelije, to već sada preporučujem mome nasljedniku, da to dade učiniti pošto sada baš ovo zvono veoma kvari hamoniju – premda će od naroda uvijek čuti: "Eh, ono malo zvono imade upravo čisti glas!"

Oko nabave zvona imao sam dosta posla – nije bio lagan posao u to mizerno doba – kad vlada među pukom tolika nestašica novca – sabrati preko 30.000 Din.

Samo radi kronike primjećujem, da sam svu trećinu crkv. milostinje, koju sam mogao uzimati u svoju korist, ostavljao crkvi – sa malenim doprinosima nikada ne bih bio mogao nabaviti zvona.

Sada bi bila najnužnija stvar prebojadisati 2 pobočna oltara. Prije rata sabiralo se doduše za nova pob. oltara – danas na to nije nit misliti – no nit nije potrebito – pošto su stara lijepo – ukusno izrađena – a obična tirolska radnja ne može se držati umjetničkom. Prebojadisani pob. oltari mogli bi biti crkvi na ures. Trebalo bi renovirati i

Svetohranište i Križni put, nabaviti bar jednu lijepšu zastavu.[175] Onda tekar neka se pristupi bojadisanju crkve izvana. Svetohranište sam dao renovirati g. 1927.

G. 1926. bijaše vrlo kišovita. Od lipnja do vel. Gospojine pogotovo nisu bila 2 dana bez kiše. Teško bilo sušiti sijeno, mnogo je odnijela voda. Kukuruza bilo malo - pšenica se ponijela nešto bolje. Biti će glada do novog kruha.

Župnik dobio malo pšenice, malo kukuruza. Sa 400 Din mjesečno se živi. Nema misnih intencija nikakvih, a i ini dohoci sliče 0! Siguran sam, da nijedan moj naslijednik neće moći dugo ustrajati na toj sirotinjskoj župi ne bude li se provelo staleško izjednačenje u duhu kan. 1473. Dobro o tome vijeća korona Bednjanskog kotara (kat. list. 1926. br. 51): ..."Zašto da se u uređenoj nadbiskupiji trpi toliko siromaštvo i nejednakost? Dok se jedni mogu posvetiti bez materijalnih briga najvišem svećeničkom zvanju, drugi kubure u oskudici zabrinuti za svagdašnju egzistenciju..." Jedna od najsiromašnijih župa gotovo je majska. Predložio sam t.g. da se njezina uprava povijeri glinskom kateketi. Odbijeno! Budućnost će pokazati tko je imao pravo.

Oktobra mj. bijaše ovdje autom **Dra. Cvitanovića** (liječnik) posvećeni biskup i gen. vikar msgr. **Dr. Premuš**. kao arhiđakon vizitirao je i ovu župu: zadržao se pol sata.

Župni je stan sve to kukavniji. Mnogo se godina nije ništa popravilo – g. 1925. sam nabavio nov kotao i popravio donekle krov (i na crkvi). Trebalo bi bojadisati sobe itd. itd., U zimi nije moguće ugrijati velikih soba. Sve mi dosadilo – žao mi je, da nijesam otišao u Jesenje kraj Krapine, što mi bijaše ponuđeno.

Uložio sam mnogo truda, da bi se digniuo vjerski život – no napredak je neznatan. Dečki se jako izopačili, bilo je velikih nereda pod službom božjom. Karao sam, molio – sve nije pomoglo. Svake nedjelje gore. 13.12.1926. nabili su "paskvil" na crkvu, gdje imade svakovrsnih prostota i uvreda na župnika.[176] Tim će se pozabaviti i oblast!

[175] *Zastave i baldahin ne bi se smijelo držati uvijek u crkvi – nego na koru, gdje bi imale biti pokrivene platnom. – Kad je suho vrijeme držati treba prozor u sakristiji otvoren, da prijednjim dijelom misnik ne "riba" oltara!*

[176] *Ovo je majski specijalitet! Vidi lamentacije 1889. godine. Oblastima nijesam ništa javio – što ću: Non ti curar di lor, ma guaria e passa! (Dante).*

Pošto je otišao vjeroučitelj glinski g. **Lončar** – nadbiskup mi povijerava vjeronauk na svim školama glinskim: 18 sati sedmično i to početkom šk.g. 1926/27. (a u šk.g. 1925/26.) katekizirao sam u Glini mjeseca decembra, januara i februara).

Svetih pričesti bilo je u g. 1926. nešto nad 1200.

Non nobis, Domine, non nobis, sed Nomini, Tero da gloriam!

G. 1927. post partum Virginis.

Prošla je g. bila sveta g. – imali smo običajne procesije na adventne nedjelje (6) nakon zornica.

Za Božić se vratio kući poznati hajduk Niko Brdarić iz Maje – iz kaznione u Lepoglavi. Bezstidnik otvorio i "kolo" prije polnoćke pred crkvom. Sve se prestrašilo, kad je saznalo, da se Brdarić nalazi na slobodi – i opravdano. Otišao u Klasnić, gdje je u konkubinatu živio sa nekom pravoslavkom sa kojom je za malo vremena (prije Uskrsa) provalio noću u neku tamošnju kuću, da otme novac. Ubio je iz puške mladu djevojku – a bi brzo uhapšen kao i komplic mu priležnica. Malo zatim uhapšen bi i **Prpić Mali** (poznati razbojnik, čijeg brat bijaše g. 1925. u Osijeku obiješen). Sad će svima suditi sud u Petrinji. Ne daj, Bože, da se ijedan od njih povrati na slobodu.

Proljeće okolijeva – kišovito. Narod će sasma osiromašiti. Već o Božiću 1926. počelo se kupovati hranu – nema pšenice, nema kukurza. Narod navaljuje na župnika za zajam (novac). Posudio sam raznim (**Kvakiću Marku**, **Zebiću Ivanu**, etc.) a kada ću dobiti taj uzajmljeni novac?!

Naslijedniče: Nemoj nikome posuditi pare!
Ehperto – crede Ruperto![177]

Svibanjska pobožnost obdržavana bi i ove g. svake večeri. Čitao sam na propovijedačnici knjižicu Žagar – Maračić: Marija, moja ljubav. Nakon toga nosio sam presv. Otajstvo na pobočni oltar MB i izmolio (u nedeljama otpijevao) list. lauretanske. Narod se dosta lijepo odazivao. Preporučam vrijednom nasljedniku, da to obavlja pro futuro.

Per Mariam ad Jesum!

IV nedelja iza Uskrsa blagoslovio sam kip MB – bi i procesija s kipom do Tomčićeve kuće i do škole. Mnogo naroda.

[177] *Moram, da opetovano napomenem: nikome uzajmiti novca – niti vlastitog – niti crkvenoga!*

I ove g. suzbijao sam 2 glavne pogriješke i mane ovd. puka: rad težački po blagdanima (radnim danima mnogi dosta lijenčare!) i nepristojno vladanje muške mladeži u crkvi. (Već 4 g. mučim se sa mladićima - morao sam se obratiti za pomoć i na samo Kot. poglavarstvo!).

Blagdan presv. Srca Isusova proslavismo ujutro sa svečanom sv. misom i ukupnom sv. Pričešću sa odraslima i šk. djecom – a u večer čitanjem o prsv. Srcu i pj. lit. i posvetnom molitvom.

Renovirao se tabernakul kod Vidakovića (stolara) u Glini – što bijaše već i preko potrebno.

Treba renovirati pobočne oltare, križni put, sliku sv. patrona Ilije etc. Treba novaca!

Nabavio se ove godine novi kip MB,[178] što je prikladno za svibanjsku pobožnost. Na dan posvete kipa obavila se njime procesija po selu uz brojnu asistenciju puka.

Ove je godine lijeti vladala velika suša skoro 2½ mjesca niti kapi kiše – kukuruzi slabo rodili. Sjena bilo malo – otava se u kojih 15 dana popravila.

I ove godine obavljala se listopadska pobožnost svake večeri. Narod je dobro pohađao crkvu.

Poradi nestašice svećenstva potpisani je obavljao opet kateketsku službu na svim glinskim školama.

Dne. 4. XI t.g. br. 7 i 60/7161. imenovan je potpisani upraviteljem župe u Glini i zajedno upraviteljem crkvenog kotara glinskoga a naravski ostaje radi velike nestašice klera zajedno exeurrendo adm. Maje, čiji župni ured preseli se privremeno u Glinu. Za potpisanog biće to veliki napor; same škole imade u Glini 32 sati sedmično. Za majane pak će biti to vrlo zgodni lijek: trebati će hodati u Glinu – sve dok se kuća – župni stan ne popravi. Sada tekar će cijeniti svećenika. Moji će nasljednici biti zahvalni za ovu naredbu, koja je uslijedila uslijed moje informacije.

Tako se i ja dijelim sa Majom nakon 3 godine i 10 mjeseci. Gorak bijaše moj krušac u Maji poput mojih predšasnika sviju, koji su brzim tempom odlazili sa ove siromašne župe.

U Maji dne 15. XI 1927.

Frane Žužek v.r.
Ž. administrator glinski.

[178] *Kip je zajedno s onim presv. Srca Isusova propao za vrijeme borbi g. 1942... – nekoji komadi nalaze se u ormaru sakristije.*

Godina 1928.

Za božićne sam blagdane služio u Maji, dok me u Glini zamijenjivao prof. dr. Jaklić iz Ljubljane. Isto tako na novu godinu 1928. g. bilo je posla za mene dosta, zahvalnosti sa strane puka nikakve – klevetali me, da sam ja krivac što Maja tobože vrlo "unosna župa" nema svećenika. Sredinom januara t.g. imenovan bi za Maju vč. g. Josip Horvat. Poživio ga Bog da može popraviti farof, što je već krajnja potreba. Dne 15.II.1928. g. izručio sam mu župu. *Deo gratias!*

(Ovo sam prepisao iz originala, budući da se list vrlo zamazao sa tintom) Josip Horvat.

JOSIP HORVAT

Došao sam u Maju dne 28. januara 1928. g. Rođen sam u Sv. Jurju na Bregu dne 1.I.1884.g. Srednje škole izvršio sam u Čakovcu, Pečuhu i Dunafoldvaru, a bogosloviju u Baji. Zaređen sam bio u Kaloči dne 29.VI.1907. g. po Preuzvišenom Gospodinu nadbiskupu Dr. Juliju Varossy-u. Službovao sam kao mladomisnik u Subotici (Bačka) Šimantornju, kao član Franjevačke provincije sv. Ivana Kapistrana. godine 1910. istupio sam iz Reda i bio sam primljen u Čanavsku dijecezu. Tamo sam službovao kao kapelan u Sakaldorfu, Krašovu, Zichydorfu i Nakodorfu. Godine 1915. postao sam upr. župe u Večedorfu, gdje sam ostao do konca 1919. g. Bio sam dvije godine Rumunjski podanik. Budući, da nisam razumio rumunjski rezik, te nisam mogao dalje podnositi nasilja, pljačkanje i progonstva od strane vlasti, osobito od vojske ostavio sam onu lijepu župu i doselio sam se u svoj rodni kraj. Tu sam bio po velikoj milosti Preuzvišenog gospodina nadbiskupa Dr. Antuna Bauera primljen i inkardiniran u kler Zagrebačke nadbiskupije, te sam bio poslan početkom god. 1920. za duh. pomoćnika u sv. Juraj Trnje (Međimuje). Od 5.I.1922. g. imenovan sam bio upr. župe u Dekanovcu, gdje sam službovao sve do konca Marta 1927. g. Mnoge i svakovrsne životne borbe i kušnje su me izmučile, obolev sam i žalosnim srcem morao sam ostaviti župu i svoj mili, rodni kraj.

Kao skoro svi moji predšastnici našao sam i ja ovdje prežalosne prilike. Župni stan prava ruševina, na sve strane curi kiša u sobe itd. Odmah ispočetka veliku muku sam morao mučiti, dok mi je uspjelo nagovoriti župljane, da već jedan put poprave župni stan, jer inače njim ne bude ostao nijedan župnik ovdje.

Na proljeće god. 1928. sakupio sam 16.000 dinara i za ovo svotu popravio sam župni stan i nuzgrade u koliko sam mogao. Hvala Bogu!

Na temelju propisa prve sinode Z. nadbiskupije ove godine izebrani su novi crkveni starješine i to: **Vid Davidović**, **Pero Ančić**, a za zamjenike **Šimun Tusić** i **Ilija Mičija**. Koncem mjeseca ožujka javljeno nam je, da će se u mjesecu lipnju t.g. u ovom kotaru obaviti kan. vizitacija i podijeliti sv. sakramenat potvrde po Preuzv. Gospodinu arhidjakonu i gen. vikaru Dr. **Dominiku Premušu.**

Dne 20.III. puknulo je veliko zvono nabavljeno godine 1925. iz tvornice St. Vid nad Ljubljanu. Zvono je bilo odmah skinuto i poslano na novo prelijevanje. Tvornica je konstatirala, da je zvono puknulo uslijed lupanja sa željeznim predmetom po izvanoj strani, što su učinili neki od župljana hoteći se time osvjedočiti, da li je zvono dovoljno jako i tako je morala crkvena blagajna platiti 20 dinara po klgr. za novo prelijevanje. Krivci toga čina nisu se pronašli. Od sada zatražili i dobili smo od tvornice garanciju na 10 godina. Dne 11. VI obdržao je Preuzvišeni Gospodin pomoćni biskup Dr. **Dominik Premuš** kan. vizitaciju i podijelo sakramenat potvrde 124 osobama.

Moj život ovdje je neopisivo gorak, baš grozan. Sam stanujem u ovoj proztranoj kuriji, nepohodi me na tjedne i mjesece niti jedna Božja duša. Iz početka išao sam 3 – 4 dana na ručak i večeru u "gostionu" **Tomčić** i za ovih par dana uračunaše mi 161 dinar. E pak tako ne mogu dalje, kad mi je plaća smiješno slaba, a dohodak skoro nikakav. Od sada kuham si sam, naravski što drugo nego mlijeko i jaja. Od ovakove košte silno sam oslabio tjelesno i duševno. Zamolio sam nekoje veće školske djevojčice, da mi dođu ložiti vatru, pospremiti sobu i donesi vodu itd. Rado se odazvaše, nu slabe koristi, pokradoše me, dapače jedan dan nestala su mi dva svezaka od Breviara, tata nisam mogao naći i ovako oštetiše me do 500 dinara. "Terevi" si glavu kako ću dalje?.

Zamolio sam Preč. Duh. Stol za premeštanje, pak makar i za kapelana. Nu, ove molbe mi nije bilo uslišana. Moram izdržati hoću-neću.

Osobito zima je bila za mene strašna. Po noćima slušam urlikanje i puškaranje. Od straha nespavam, plačem i bacam se po krevetu, a po danu čujem psovke, kakove prije nikad nisam čuo. Bože moj kam sam došao? Našli su se nekoji zli ljudi, koji su me oklevetali, pak sam bio primoran radi uvrede poštenja tužiti ih. Tako sam se mučio i jadio sve do konca mjeseca septembra, dok mi je ipak uspjelo naći jednu sirotu stariju žensku osobu, koja mi je došla voditi kuću.

Sada mi je istina malko lakše, imam reda, nego nastalo je opet drugo veliko pitanje od čega ću nju hraniti i plaćati? Neće li me na koncu proklinjati, da je malo, ili ništa ne zaslužila kod mene za svoju požrtvovnost, te ništa preštedila za crne dane. Bolje bi bilo da me nema. Neka prime dragi Bog ove moje teške patnje, kušnje i osamljenost za oprost mojih grijeha. U svemu mu hvala!

Ove godine vladala je silna suša, nu pšenica i šliva je ipak dobro rodila.

Dobio sam 16 kotla šliva, tj. 150 litara rakije.

Rodilo se je ove godine 39 djece, umrlo ih je 40 osoba, vjenčalo se je 23 parova.

Status crkvene blagajne bio je ovaj: Primitak 10.034,50 din, izdatak 10.080,48 din.

Godina 1929.

Početkom mjeseca travnja podigli su župljani posve novu ogradu oko crkve i župnog stana i novi križ na uglu cintora.

Zima je bila nezapamćeno stroga i duga. Sav promet na željeznicama bio je kroz više dana zaustavljen. Radi pomanjkanja hrane i krme je sve živo puno patilo.

Pšenice je izraslo malo, nu kukuruza prilično.

Rodilo se je 55 djece, umrlo ih je 34 osobe, vjenčalo se je 16 parova.

Stanje crkvene blagajne bilo je ovo: Primitak 5.601,48 din, izdatak 5.878,75 din.

Godina 1930.

Uslijed prošlogodišnje ljute zime prepatila je župna velike štete na voćnjaku, a vinograd je sasvim propao.

Ove godine nabavili smo kip presv. Srca Isusovog iz Ljubljanje za svotu od 1.600 dinara, te se je zajedno organizovala bratovčina presv. Srca Isusovog, koja zasada broji 40 članova. Nadalje nabavila se je jedna kapzula sa plastičeni. Žalosna pojava. Dne 29. rujna otrovala je Ana Ferenac iz Preke sa svojom susjedom Magdom Liković svoju snahu Anu r. Augustinović, koja je u najgroznijim mukama izdahnula. Sud u Petrinji osudio je ubojice ovako: Anu Ferenac na doživotnu robiju, dok Magdu Likonić na 20 godina robije. Nalaze se u Zagrebačkom zatvoru.

Ove godine rodilo se je 60 djece, umrlo je 30 osoba, a vjenčalo se je 13 parova.

Status crkvene blagajne bio je ovaj: Primitak 5.605 Din, izdatak 6.295,57 Din.

Godina 1931.

Teška materijalna, a još više moralna kriza tišti čitav svijet. Narod oskudijeva i jauče. U skupštini obavili su se novi izbori. Sve stranke su ukinute. Rusija je bacila silne i jeftine artikle na europski trg. Produkti našeg seljaka skoro su bez svake vrijednosti. Porez namet itd. nesnosljiv. Sjeno je skupo, jer je slabo rodilo. Organizacija zvona: "Orao" je zakonski ukinuta, a na njegovom mjestu se je osnovao Jugoslavenski "Soko" po Tryševoj ideologiji. Vjerski indiferentizam sve više raste. Muškarci slabo dolaze u crkvu i na sv. ispovijed – nu ipak ne događa se da bi tko umro bez sv. sakramenata.

Koncem lipnja došao je Nj. Velič. Kralj Aleksandar I u Glinu. Silan narod ga je dočekao. Iz Gline uzeo je put za Topusko.

Mirko Bolfek mjesni upr. škole darovao je župnoj crkvi sliku sv. Terezije od maloga Isusa. Bog mu plati.

Rodilo se je ove godine 61 djece, umrlo 34, vjenčalo se je 11 parova.

Godina 1932.

Ove godine posrebreni su i bojadisani svi svjećnjaci i kan. ploče i lampa vječne svjetlosti, nadalje bojadisana su dva pobočna oltara po Josipu Horvatu, isto "Alleluja" i križevi, nabavljena je nova spovedaonica za svotu od 1200 Dinara, načinjeni su novi prozori na koru i sakristiji itd., prekrivena je crkva za svotu od 900 dinara.

Svibanjska pobožnost obdržava se svaki dan. Vjernici u lijepom broju i vrlo rado dolaze na ovu pobožnost.

Radi siromaštva narod sve manje i manje almoštva daje za crkvu, tako da već jedva možemo nabavljati i najpotrebnije stvari za crkvu.

Župno groblje se je uredilo, načinjene su nove vratnice.

Godina je prilično dobro rodila: Stanje crkvene blagajne bilo je ovo: Primitak 5.458,43 Din, izdatak 6.569 Din.

Godina 1933.
Jubilarna godina

Početkom proljeća temeljito je popravljena i pobjelena župna crkva, to je bilo već skrajna nužda. Jabuka na tornju je strunula, križ je već opasno visio, a stijene su sve naokolo popucale. Taj popravak, koje ga je izveo sam upr. župe stoji ravno 9.070 Din. koju svotu smo teškom mukom sakupili od naroda kao milostinju.

Opaža se hvala Bogu, da narod sve više i više dolazi u crkvu. Potrebno bi bilo obdržati pučke misije, koje se ovdje još možda nikada nisu obdržavale. Nu, teškoća stoji u tom, da niti crkvena blagajna, niti pak upr. župe nema dovoljnih materijalnih sredstava, a što bi možda narod u tu svrhu darovao, to ne bi bila dovoljna pomoć.

Ova godina je dobro rodila. Bog se brine izvanredno za svoj narod, tako da i najsiromašniji previše neoskudijevaju. Hvala mu!

Rodilo se je 30 djece, umrlo ih je 22, vjenčalo se je 12 parova. Status crkv. kase: Primitak 2.741 Din, izdatak 2.617,22 Din.

Godina 1934.

Jubilej produljiv, i proširio se je na čitav svijet!

Dne 27. II odselio se je u vjekovječnost naš neprežaljeni Pruzvišeni Gospodin pomoćni biskup i generalni Vikar Dr. Dominik Premuš. Mecena, muž rijetke plemenitosti, obljubljen od svakoga koji ga je poznavao. Veliki je gubitak On za čitavu nadbiskupiju. Vječna mu slava!

Od 30. maja o.g. objelodanjena je vijest da je sv. Otac Papa Pijo XI blagoizvolio imenovati vlč. g. Dra Alojzija Stepinca za naslovnog nadbiskupa "Nikopsia" i dodijelio ga za nadbiskupa koadjutora Preuzv. Gosp. nadbiskupu Zagrebačkom Dru. Antunu Baueru s pravom nasljedstva na zagrebačkoj nadbiskupskoj stolici.

Gospodin Bog, čijim je određenjem došao na uzvišeno mjesto zagrebačkih metropolita neka mu dade jakost i zdravlje, da vlada dugo i blagosloveno na čast Božju i spas duša!

Dne. 9. listopada popodne poginuo je u Francuskoj, gradu Marsseillesu naš Kralj Aleksandar I. Atentator, Bugarin plaćen od naprijatelja našega naroda je zločinački, revolverskim hicima prekinuo nit njegovog života.

Nasljednikom postao je najstariji sin Nj. Velič. Petar II. Živio ga Bog!

Marko Lamza, seljak iz Svračice tražio je i dobio nužni kolni put preko zemljišta. To je svakako velika nepravda. Taj nevaljan

postupak vlasti daje puno brige crkvenom starješinstvu, pak i sam narod se buni radi toga, jer je spomenuti kroz decenije imao puno kraći i zgodniji put iz svoje zemlje. Tražili smo novi postupak protiv ove odluke od Banske uprave, pak čekamo konačno rješenje tog spora. Nu, na žalost, vidimo, da nam vlasti baš nikako ne idu na ruku.

Koncem mjeseca Augusta bila je velika poplava. Župna zgrada bila je kroz više sata preko metar dubine pod vodom. Nu veće štete hvala Bogu nije bilo.

Prečasni g. Franjo Žužek, dekan, darovao je ovoj crkvi jednu novu albu, jednu, jednu štolu, a nadalje dao je popraviti dvije kazule na svoj način. Bog mu platio!

Rodilo se je ove godine 38 djece, umrlo ih je 22 osobe, vjenčalo se je 7 parova.

Stanje crkvene blagajne bilo je ovo: Primitak 2.741,70 Din, izdatak 2.617,22 Din.

O.A.M.D.G.

Godina 1935.

Zima je bila dosta duga i stroga. Na proljeće drveće je divno procvalo sve živo se je tomu razveselilo. Nu, veselje nije dugo trajalo, došao je mraz i uništio je sve vinograde i voćnjake! Narod kuka, jer već dvije godine nema sliva, nema rakije, niti vina. Pšenica je dobro obrodila. Pak da imase kruha dobro je! Isto i kukuruz je doneseo obilan plod. Sjena i otave bilo je malo. U mjesecu srpnju preputovao je naš obljubljeni Preuzvišeni Gospodin Dr Alojzije Stepinac nadbiskup koadjutor preko Gline u Bučicu, gdje je blagoslovio novi barjak djevojačkog društva. Svu svećenstvo i narod ovog kraja dočekao ga i pozdravio sa najvećem oduševljenjem. Preuzvišeni Gospodin prenoćio je u Glini, a drugi dan u jutro nastavio je put u Bučicu.

Dne 8. augusta u noći napali su nepoznati još razbojnici na župni stan u Bučici i najbrutalnijim načinom ubili su iz revolvera tamošnjeg mladog, vrlo agilnog i popularnog župnika Veleč. Ivana Vedrinu. Taj nečuveni zločin užasno je uznemiro čitavu ovu okolinu. Siromahu našemu mučeniku neka bude dragi Bog blag sudac i darovao mu pokoj vječni, zločinci znamo, da neću izbjeći kazni Božjoj.

Buduće godine kako nam je javljeno obdržati će se u ovdašnjem ckv. kotaru kan. vizitacija i podjeliti se sv. sakrament potvrde. Sve moguće ćemo učiniti, da se narod na ovu svečanost što dostojnije pripravi.

U godini rodilo se je 45 djece, umrlo ih je 31 osoba, vjenčalo se je 10 parova.

Stanje crkvene blagajne bilo je ovo: Primitak 2006.48 Dinara, izdatak 2196.25 din.

Godina 1936.

Prošla zima bila je nezapamćeno blaga. Snjega smo imali samo nekoliko dana prije Božića, a do onda vladalo je lijepo i toplo vrijeme.

Proljeće se razvija baš krasno. Sve bujno raste i cvate, pak probudjeva se u svakoj duši nada, da bi mogla biti ova godina vrlo dobra i plodna, ako samo dragi Bog obćuva od elementarnih nepogoda. Molimo ga!

Preuzvišeni Gospodin nadbiskup Koadjutor naložio nam je da se još tokom ove godine imadu obdržati ovdje pučke misije. To je i mojà stara i goruća želja! Ali, teškoće su prevelike, neću ih nit nabrajati. Nu, sveto je da će mu previsokom nalogu Preuzvišenoga gospodina udovoljiti tamo na jesen, kad će to biti malko lakše.

Mjesec april i skoro sav maj bio je dosta hladan i vrlo kišovit. Silne kiše s vjetrovima dosta su štete načinile, osobito na boljim zemljama.

Novine nam javljaju, da je po nekima krajevima, n.p. po dolnjem Međimurju bila velika poplava. Od Dekanovca, pak sve dolje, do Kotoribe stoje sve oranice i livade pod dubokom vodom. Narod sa strahom gleda u budućnost.

Prigodom dijeljenja Sv. Potvrde i kanonske vizitacije
U Maji, 29. rujna 1936.

Vidio: Dr. Alojzije Stepinac nadbiskup koadjutor

Upravitelj Horvat otišao iz Maje u proljeću kao umirovljenik. Kao takav bio je par godina upr. župe u Čagliću, a onda otišao u Varaždin, gdje je 1943 umro. Bio je dobričina, jako potišten. Skrbio je za crkvu i župni stan prilično bio popravio.

Radi važnosti predmeta neka ispišem (olovkom radi nestašice tinte) ovo rješenje:

Br. 2031

Vč. g. J. Horvat, upr. ž. Maja

U vezi sa V. molbom od 27.3.1932. br. 22 u predmetu redukcije obveza zakladnih sv. misa kao ž. crkve u Maji reducirao je preuzv. g. Ordinarij, ovlašten od Sv. Stolice te obavezuje ovako:

1) Za Franju Huszara, kan. zagr. ima se godišnje služiti 1 (jedna) sv. misa

2) Za Pavla Lebera, Eng. Frandeureich, Rolisavu Rogulja, Elizu Tomić i Đuru Štukića za sve skupa zajedno 1 tihu sv. misu.

Ova redukcija vrijedi za 5 (pet) god. tj. od 1932 – 1936 kad se može molba za ponovnu redukciju pozivom na gor. broj ponoviti, budu li tadanje prilike zahtjevale.

U Zgbu, 1 apr. 1932. *gen. vik.: Dr. Tremuš v.l.*

MATO KOLUNDŽIĆ
7. XII. 1936. - 1.XII.1937.

Rodio sam se u Kobašu, kotar Sl. Brod. Otac mi se zove Petar Kolundžić, majka Stana r. Pavić. Božje svijetlo ugledao sam dne 22. svibnja 1909. godine. Po svetom krštenju postao članom Isusove crkve i baštinikom kraljevstva nebeskog dne 23.V.1909. Roditelji su mi seljaci. Siromašni su. Posjeduju kuću br. 140 u Kobašu i nekoliko jutara zemlje. Djece su rodili jedanaestero. Živih nas ima 6: Anka, Ivša, Martin, Eva, Josip i Mato. Ja sam bio deseti po redu. Osnovnu školu polazio sam u Kobašu. Svršivši 5 razreda osn. škole, po nagovoru tadašnjega župnika u Kobašu, Stjepana Ferić, pošalje me brat Martin na gimnaziju u Požegu. On je naime otišao u nauk za trgovačkog pomočnika, pa kad je počeo dobivati prvu svoju plaću, sve je žrtvovao da mene odškoluje! Svršivši I. r. gimnazije u Požegi 1921-1922. s odličnim uspjehom, bio sam primljen u Nadb. dječačko sjemenište u Zagrebu. Za izvrstan uspjeh u I. razr. bio sam nagrađen novčanom nagradom iz zaklade za podupiranje najboljih učenika. Sve ostale gimn. razrede svršio sam u Nadb. velikoj gimnaziji s pravom javnosti u Zagrebu, gdje sam i maturirao šk. g. 1928-29. Pet tečaja bogoslovije svršio sam u Zagrebu kao pitomac sjemeništa. Iza IV tečaja, od 1.IX.1933. do 1.IV.1934. bio sam u Nišu na odsluženju vojnog roka. Primivši red subđakonata i đakonata bio sam zaređen za svećenika po nadbiskupu koadjutoru dru Alojziju Stepinac 29.VI.1934. Prvu svetu misu otpjevao sam u Kobašu 8.VII.1934. Kao mladomisnik poslan sam za duhovnog pomoćnika u Kutinu (6.VIII.1934. - 7.VIII.1935.). Iz Kutine sam bio premješten u Mariju Bistricu (7.VIII.1935.-1.X.1936.), onda u Sv. Ivan Zelinu (1.X.1936.-7.XII.1936.). Iz Sv. Ivana Zeline poslan sam za upravitelja župe u Maju.

Moj prethodnik, vlč. g. Josip Horvat, bio je živčano bolestasn i preko pol godine odležao u bolnici u Stenjevcu. Zamjenjivao ga

župnik glinski. Prije odlaska u maju pozvao me nadbiskup koadjutor, dao mi potrebne upute, blagoslovio me i ja se otputio k župniku glinskom kao dekanu. Pošli smo zajednički u Maju. Vlč. g. Josip Horvat baš se bio vratio iz bolnice i niti čuti, da bi mi predao župu. Vratio sam se s dekanom u Glinu i tu ostao nekoliko dana. Kroz to je vrijeme vlč. g. J. Horvat otišao k nadbiskupu i uredio, da će mi dati stan, hranu itd. (cijelu opskrbu), on će biti upravitelj župe in materialibus, ja in spiritnalibus. On je bio vrlo siromašan, pa ne treba ni spominjati, da smo bijedno živjeli. Vlč. g. Horvat ostao je u Maji sve do proljeća 1937., a onda otputovao u Čaglić za upravitelja župe. Sada sam se sam morao brinuti za sve: za kuhanje, pranje, čišćenje itd. Srećom da se tada nalazio u Maji financ. pugledník Marko Car s gospođom Milicom, pa me je gospođa mnogo puta nahranila i oprala.

Kad su župljani čuli, da me vlč. g. Horvat u početku nije htio primiti, a to dođu iz Dolnjaka neki ljudi k meni u Glinu pa počnu govoriti, neka ja samo dođem u Maju, a oni će baciti van vlč. g. Horvata! Naravski, da sam ja to smjesta otklonio i uputio ih, da čekaju mirno rješenje čitavoga problema.

U siječnju 1937. sam dao pozvati predstavnike iz svih sela, razložio sam im svoju situaciju s obzirom na imučstvene stvari, zamolio da mi ono gratis obrade zemlju, jer ja sam nikako to nisam mogao. Zanimljivo je, da su jednoglasno rekli da će sve učiniti: poorati, posijati, okopati, pokositi itd. Dapače su mi, čim je vlč. g. Horvat Josip otišao, sami – a da mene nisu ni pitali – po selu nakrali: NABRALI masti oko 15 kg, krumpira 3 vagana, kukuruza i pšenice oko 5 vagana, nešto suhoga mesa, 400-500 kom. jaja... donijeli i rekli: to Vam je milošta od nas! Ja sasm bio ganut. Ovaj narod ne mrzi svećenika, hoće mu pomoći materijalno, ali neće, da mu to bude dužnost, nego kao da daje dobrovoljno! To imaj, mili naslijedniče, na pameti, pa prema tomu udesi sve svoje stvari. Malo jest nezgodno od njih milost prositi, ali ako drukčije ne ide, učini i ovako! Glavno da dođeš s njima u kontakt, da im pročitaš dušu, pa ćeš onda moći mnogo toga u svim pravcima učiniti! Ima naravski i ovdje crnih duša, koje će te ismijavati, ali moraš znati, da danas, u doba strahovitog duh. siromaštva i to dolazi kao redovita stvar. Međutim župljani, ako te zavole, učinit će sve, da te obrane. Mene su napr. dugo vremena čuvali po noći. Čuli su, da je vlasima krivo što sam došao, pa su se bojali, da ne bi – htijući njima koji su se sa svojim župnikom ponosili napakostiti – došli po noći i ubili me (kao što su u Bučici ubili župnika Janka Vedrinu). Kadgod sam išao po noći na kolodvor ili dolazi s kolodvora, uvijek je netko došao pred mene (a kubura mu je bila u džepu!!). Samo neka netko mahne rukom, odmah je pokojni!!

Čim sam došao, nastojao sam, da hrvatski katolički duh u narodu čim više probudim. Ispočetka je išlo sve upravo kolosalno. U crkvi sam redovito, sve točno obavljao, u školu i preko dužnosti dolazio (samo da djeca budu čim više vjerski izobražena), pohađao bolesnike, obilazio po selu, s ljudima razgovarao o aktuelnim problemima itd.

Osnovali smo i pjevačko društvo. Milota je bilo slušati, kako muškarci (koji prije nisu ni dolazili u crkvu) gromkim glasom pjevaju svete pjesme. Naučili smo mnogo pjesama iz Crkvenoga kantnala: Zlatnih krila, Ptičice lijepo pjevaju, O Marijo ti sjajna zornice, božićne sve običnije, pa Narode moj židovski, Svaka duša koja hoće, O Isuse ja spoznajem, Sretnih li vas grešni ljudi, Moj Isuse, Odzivam se Isuse, O Srce Sina Božjega, Isuse Kralju, Isuse slavo, Isus sam će k nama saći, Pojte usne, Divnoj dakle, Canjugin "O dođi Stvor će Duše svet", marijanske K tebi oči podižemo, Zdravo budi kraljice, Zdravo Djevo čista (obje su uvijek završavali s dominatom, ne tonikom!!) itd, itd.

Sastajali smo se – s dopuštenjem g. učitelja – u školi. Učili smo i note. Neki su izvrsno napredovali.[179]

Kad je došlo vrijeme za oranje i sijanje kukuruza, doživio sam grdno razočaranje. Dolnjaci, selo koje je najviše jamralo za novim župnikom, koje je pisalo pisma nadbiskupu, koje je išlo u deputacije da se pošalje župnik – baš ono nije htjelo da obradi oranicu iza voćnjaka prema Svračici!! Kad smo se dogovarali o obrađivanju polja gratis (što su svi odobrili), rekao sam odmah i da ćemo otići na srez u Glinu i tamo to pismeno, zapisnički to sve urediti. Odmah su mi rekli da to nije potrebno, oni će to svijesno i rado i bez toga sve učiniti! Ja sam im povjerovao. Svi su svoje obećanje i izvršili, osim Dolnjačana! Dovezli su mi (Svračica, Maja, R. Rašće:) dapače toliko gnoja, da ga nisam ove godine mogao svega ni trebati! Lijepa je hrpa ostala za nagodinu!

Nekoliko sam puta pozivao i molio Dolnjačane, da dođu i urede oranicu, no sve uzalud. Oranica je ostala ove godine neobrađena!. Naravski da me je to bolilo i javno sam im spočitnuo. Odredio sam: kad Dolnjačani neće da znadu za svoga župnika, neće ni župnik da zna za njih. Odsada će oni sve dvostruko plaćati: sprovode, vjenčanja itd. Kad je bio prvi sprovod – umro je neki čovjek srednjih

[179] ***Opaska g. 1945:*** *Kao da je naslučivao ranu smrt je Kolundžić Mato (visok 1.85m kao žpk u Sv. Petru Mrežnici po noći silom odveden od ustaških zlikovaca iz svog stana i mučke ubijen, a tijelo bačeno u vodu u obližnjoj šumici. Bio je to vrlo sposoban i revan svećenik. Narod ga svuda uvelike zavolio – iz Maje otišao za upr. u Gore gdje je bio kroz 2. god. odavde bio u kancelariji Duh. Stola. a onda u Mrežnici. Svuda obljubljen.*

godina (30-40) – sabralo se mnogo muževa na sprovodu (barem 80-100). Kad je sprovod bio gotov pristupe oni k meni i zapitaju za razlog dvostrukoj cijeni. Odgovorio sam im kao gore. Razvila se debata, koja nije urodila izmirenjem. Oni otidu kući, pak dovedu barem još 100 ljudi. Htjeli su me prestrašiti velikom vikom i mnoštvom nazočnih. Opet se razvila rasprava na kojoj sam konačno ustanovio: Kad bi mi – tako su rekli – sada obradili zemlju, onda bi morali i u buduće!! A što vi to niste spremni svome župniku učiniti, upitao sam. Odgovorio je glavni bundžija, neki Krkač: Ne! Onda niti župnik ne zna za Vas. Kasnije su trezniji ljudi došli i sami se ponudili, da će sada barem kopati kukuruz, kad ga nisu posijali. Doista: kad sam poručio po 10 kopača u Dolnjake, došlo ih je 36!! Bili su do 11 sati prije podne gotovi! Tako se svršio taj spor.

Ove smo godine obavljali svibanjsku i listopadsku pobožnost. Odziv je bio vrlo dobar. Cijela godina 1937 bila je kišovita. Svaki je čas Maja nabujala i odmah je podrum bio pun vode. Brzo je došla unutra, a vrlo polagano van. Čitav župski dvorac je vlažan i vrlo nezdrav. Moj zimski kaput, koji je visio u ormaru, sav mi je popljesnivio!! Preko ljeta prepokrili smo dvorac i štalu, tako da sada nigdje ne prokisuje.

Po mojem mišljenju trebalo bi ovaj dvorac do temelja srušiti, pa izgraditi manji, više podignut od zemlje (barem 2 m), s malim, ali praktičnim prostorijama.

Dok sam bio u Maji, znao je često dekan i župnik u Glini, Franc Žužek govoriti, da me valja poslati nekamo na veću župu. Bio sam uvijek krepkog zdravlja, jake tjelesne konstrukcije. I zbilja! Najednom me počne nagovarati da pođem u Goru, jer se tamošnji upravitelj (Nikola Cerjak) spremao da ode. Ja sam se opirao i nećkao. Što ću se uvijek seliti. Ta i onako sam u tri godine promijenio 4 mjesta! Zar da i u peto odem u tom roku? Kad li ti ja dobijem od samoga nadbiskupa koadjutora pismo (vlastoručno), u kojem me moli, neka pođem u Goru, jer je to za spas duša potrebno. Nekom će izgledati čudno, što mene nadbiskup moli (trebao je naprosto zapovjediti!), ali tako je bilo. Pisanice glasi:

Carissime!

Ispražnjena je župa Gora s 5.000 duša. Ne mogu je ostaviti praznu, jer je susjedi ne mogu administrirati, dočim ću Maju moći iz Cuntića. Zato sam vas odlučio premjestiti u Goru. Znam da vam je teško, ali ne mogu naći čovjeka, koji bi s uspjehom mogao voditi tu veliku župu. Zato vas molim da tu žrtvu doprinesete i Bog će blagosloviti vaš trud. Ja ću pak nastojati, da vam od časa do časa

materijalno pomognem. S g. dekanom sam već govorio o toj stvari. Nadam se, da ćete spremno prihvatiti i ovu žrtvu za spas duša.

I SS. Corde

Stepinac koadjutor

Slično mi je pisao po nalogu nadbiskupa i dr Dragutin Nežić nadb. ceremonijar. Naročito je naglasio, da će me nadbiskup potpomognuti, a kasnije i nagraditi! Dobro, vidjet ćemo!

Tako sam ja popustio i počeo se spremati. Ispraćaj je bio nadasve srdačan. I njima (župljanima) i meni potekle su suze:

"Kudgod pošli, sretni
Pratio vas Isus mili!" rekla je jedna djevojčica u deklamaciji!

Župu su preuzeli u administraciju oci franjevci iz Čuntića. Čuntić je prije Josipa II (od 1780.-92.) bio samostan. Josip II ga je ukinuo. Nešto poslije moga dolaska u Maju, došli su opet oci franjevci u Čuntić. Sada će oni – u nestašici svećenstva – upravljati i Majom.

Dragi i ljubljeni oci, mili nasljednici, sjetite se i mene bijednika nevrjednoga u sretnim molitvama.

U Maji 1. prosinca 1937.

Mato Kolundžić upravitelj župe

Vrijedni Kolundžić bio je malo vremena u Gorama već je 1.XII 1940. otišao u Zgb u nadbisk. Kancelariju. Od 1-XII-1937. pa do Duhova 1942. bili su upravitelji Majske župe franjevci iz Čuntića: 1. o. Ivan Franković, 2. o. Honorije Herman, 3. o. Benko Čiga. Svake je nedjelje bila služba Božja i uz. sv. m. obuka u vjeron. u školi. Od Duhova 1942. dalje upravu Maje primio je glinski župnik. G. 1944. ubili su noću ustaše čestitog Kolundžića u Dugojresi, gdje je bio župnikom. Narod ga oplakivao, jer ga je vrlo volio. R.I.P.

Franjevci upravljaše Majom do Duhova 1942 – a od tog doba dalje upravlja se Maja iz Gline. G. 1950. preuzeo je svu nadarbinsku zemlju u svoju korist time da snosi i sve obaveze Ivan Pavić r. 1903. iz Maje – Time sam se sretno riješio nadarbinske zemlje, koja mi je bila samo na teret, a koristi od nje nikakve! Opaska privr. upr. Fr. Žužeka – 16-III-1950.

1950. g. Bila je neobično sušna – zadnja dobra kiša je padala na Markovo 25/IV – inače par rosica – na polju i livadama sve izgorjelo – livade kao da su bile zapaljene. Potok Maja bez kapljice vode, što najstariji (Kvakić Joso) ne pamte.

1951. g. Nadarbinsku sam zemlju izručio RZ u Maji, jer je bilo nemoguće udovoljiti obavezama. Sretan sam što sam se riješio.

Mjeseca veljače (24-II) bi po noći srušeno raspelo u cintoru – čuva se sada u crkvi.

1945. g. Župni stan bi zauzet po M.N.O. – 1950. ušla unj i pošta i radna zadruga, koja je upotrijebila i gospodarske zgrade.

1951. g. Bila je kišovita; pšenica puna grahorice.

Zakl. mise:
Br. 3766-51-Zgb, 10-8-1951

Župnom uredu Maja

Na podnesak Nva od 21-7-51. br. 19, a savezno s otpisom od 11-5-51 br. 2478; u kojem molite, da se urede obveze prema misnim zakladama, koje su osnovane kod ž. crkve u Maji, otpisuje se: Ordinarij služeći se ovlašću sv. Stolice izdaje u pogledu obveza slijedeću odluku:

1. Po nakani zaklada, koje su navedene u imovniku iz g. 1934, pod tkb. 1, 2, 3, 4, 5, (djelomično i 6) niste dužni misiti. Od glavnica, koje su uložene kod H.P.B. br. 13,525, nema prihoda.

Budući da se nitko od osnivača niti od njihovih nasljednika nije javio, koji bi htio povisiti glavnicu svoje zaklade, to ćete na račun novca, koji je dobiven sa realizirane uložnice u iznosu od Din 336.- odslužiti po nakani navedenih zaklada 2 tihe sv. mise kao manualne, dok će time same zaklade utrnuti.

Novac možete podići kod diec. blagajne pozivom na ovu odluku.

2. Obveze prema zakladi tkb. 5. (djelomično) i tkb. 7 istog Imovnika potpuno prestaju tako dugo, dok Zaklade opet ne dođu u uživanje svojih nekretnina t.j. nekadašnjeg vinograda i oranice. Od nekretnina ovih Zaklada, jer su besplatno predana na uživanje, nema nikakvog prihoda. Čim se stanje izmjeni t.j. čim budu nakretnine opet donosile prihod, biće dužan zatražiti ponovno uređenje obveza prema zakladama pod tkbr. 5. i 7.- Budući da za cijelo vrijeme, što upravljate župom Maja, niste imali od zaklada nikakvih prihoda, to niste dužni, da naknadno misite po njihovoj nakani.

Ova se odluka ima unjeti u Imovnik s brojem i datumom rešenja. Preporuča se, da svake godine služite 1 tihu sv. m.

(M.p.)

Generalni vikar:
u.z. Dr. Hren

Godina 1952.

Već 10 godina administriram majsku župu. Pošto je l. g. 1951-25/XI umro svećenik šibenske biskupije u Viduševcu, moj biv. đak u

gl. gimnaziji do uklj. VI. razreda – Ivan Vrbanac – administriram uz Maju i Viduševac i Malu Solinu. Sv. m. služim izmjenično – svake nedelje u drugoj crkvi (u glinskoj redovito). Osobito stavljam na srce, da me se zove k bolesnicima pa da nitko ne umre bez sv. sakramenta, a slučaju, da ne dospiju, da sa bolesnikom izmole potp. kajanje. Većinom me ipak zovu.

Pr.g. 27/V 51. u Glini se krizmalo (mons. dr. Salis) prilično Majana. Natalitet sve to više pada, kad čovjek čita broj nataliteta prije, recimo, 50 god. ili sada – mora doći do očajne konstatacije, da će nakon 100 godina (a što je to u povijesti jedne župe?!) nestati katoličkoga naroda u Maji. Sve nastojanje duh. pastira, e bi se bračni život obdržavao kako Bog zapovijeda – posve je uzaludno.

Posjećivanje crkve i b. službe je po starom običaju, ne može se kazati, da je narod protivan – a i svećenika susreće sa poštivanjem. Daleko sam nadmašio sve svoje predrasnike – jer upravljam sa župom od 27-I-1924.

Od Božića 1952. pa preko n.g. 1953. harala je bolest gripe po čitavoj Hrvatskoj – pa i u ovoj župi. Narod se je odazvao pozivu duh. pastira pa je zvao svećenika k bolesnicima.

Na žalost se uskršnja dužnost mnogo zanemaruje.

Godina 1953.

Ova je godina bila prilično plodna – 12.V. neočekivano snijega – koji je ponoći pretvorio se u led, koji je toliko naškodio u šljivarima, da nije bilo nit komadića šljiva ili voća. B. kuga hara sveudilj... Čovjeka se dojmi očaj ako usporedi sad. statistiku sa onom (uovoj knjizi) blgpk. Lebera...! Preko božić. blagdana bio u pomoć salez. Fr. Rigler, rodom iz Sv. Gregorja u Sl., on je prof. matematike i fizike u Rijeci. Diplomirali iz sveuk. medicine župljani dr. Andrija (Janko) Krkač i dr. Janko Mikšić – majska župa ima mnogo intelektualaca, učitelja itd.

Godina 1954.

Ove je godine diplomirao za prof. zemljopisa i povijesti domaći sin Stjepan Tomčić Lukin iz Svračice. Njegova diplomska radnja Srednje porječje Gline tj. okolica Topuskoga.

Dana ????? na Rijeci zaređen za svećenika (po posv. biskupu Josipu Pavišiću) Liković Mijo r. 1929. u Prijeki je služio mladu misu 7.XI.1954. u lijepoj kapeli u Karmelu u Zgbu (Dom sv. Terezije) uz duplu asistenciju, presbyter assistent i propovijedao je glinski duh. pastir. Liković je, koliko se znade, prvi svećenik iz majske župe ab imemorabili. Čestiti mladić je ostao u djetinjstvu bez roditelja, umrli u glinskoj bolnici, nakon toga ga je čč.ss. sv. Vinka uzeše i brine se za nj uz njegovu još mlađu sestricu. Nakon toga pređe k čč.ss. karmeličankama u Leskovac gdje pohađa osnovnu školu – a gimnaziju stranom u Travniku kod čč.oo. Isusovaca, a stranom biskupsku na "Šalati" u Zgbu. Bio je stalno među boljim učenicima. Svršio je 2 g. vojničku dužnost u Makedoniji – a nastavio opet bogoslovske nauke na Rijeci kao pitomac senjske biskupije.

Godina 1955.

Taj isti Liković Mijo služio je prvu misu u majskoj crkvi, u kojoj bi kršten, na "majsko posvetilo", dana 1.V.1955. – Lijepo iskitiše crkvu sa vijencima, na ulazu slavoluk; narod ga dočekao u špaliru pred crkvom, gdje ga lijepim govorom pozdravio nadareni Đuro Davidović, blagajnik nekog drž. poduzeća u Sisku, rodom iz Svračice. Svečanu misu je pjevao uz asistenciju upr. župe u Viduševcu Vjekoslava Marića, koji je održao i lijepo prigodno slavo i svog kolege sveć. Pezelja (iz Gospića), koji je isto mladomisnik, prosbyter assistens sam bio potpisani. Ovo slavlje je vrlo ugodno djelovalo na vjernike. Ove je godine diplomirao iz čiste filozofije Ivo Kvakić Ivanov – na sveučilištu u Zagrebu. Ove je g. maturirao u Sisku na real. gimnaziji Štrk.

G. 1955. Dosta neugodna bi ova g., neprestane kiše. Mnogo sijena propalo zbog poplave. Inače voće urodilo. Srećom smo popravili temeljito crkveni krov, inače bi moglo biti katastrofalno po crkvi, koja je čudnovatim načinom za vrijeme rata očuvana bila.

Sada se rastajem s Majom; mnogo puta sam iz Gline pješačio tour – resour. Za vrijeme rata bio i u opasnosti na cesti zbog bombardiranja; mojom nebrigom, nadam se, nisu župljani odlazili u vječnost neprovidirani, to mi je bila najveća dužnost. Inače moram pak zaključiti svoj siromašni pastoralni rad sa skrušenim: Miserere mei Sens et dele iniquifates meas! Servus fui inutilis, sed fidem saltem non negavi et abhorrni dare malum fidelibus exemplum. Quatirie memor ero ad aram In fine septembris 1955. Fr. Ž. omnium pastorali meae curae conoratitorum. Deo gratias!

II. SVEZAK SPOMENICE ŽUPE MAJA

SPOMENICA ŽUPE MAJA od X -1955. g.

Povijest rkt. župe Sv. ILIJE u Maji od listopada 1955. godine!

Tad sam naime primio župu Maja kao upravitelj župe Glina. U prošlom soljeću bilo je obratno. Onda je Maja bila centar i župnik Maje upravljao je cjelokupnim područjem. Sada je, eto, ovako. Kako će pak biti? - To Bog zna.

Maja - lijepo ime. To je župa neprospavanih noći, novoga upravitelja, župa žrtave i napora - ali i župa, koja je barem povremeno svom povremenom svećeniku darovala snage, okrepe, da može dalje. U zapljuskivanju nevjere, ubitačnog indiferentizma, u preplavi sljedbenika raskola, u općem osjećaju straha i malodušnosti - Maja mi je bila oaza, u kojoj sam našao čak i žive vjere, milosnog života, ljude i žene od molitve, narod, koji baš nije plašljiv, premda je oprezan.

Dakako iza ovih svjetlih točaka dolazi velika negativna i mračna sjena u kojoj se bore pioniri propasti sa svojim - vođom Mrakom, ne bi li ovo izbočeno i izloženo područje Božjega Kraljestva - na šahovskoj borbenoj ploči - došlo pod eksploataciju najvećeg i najbezobraznijeg kapitaliste svijeta - Mraka - Vraga. On je zaista najbezobrazniji kapitalista, jer je htio posjedovati i ono, što mu ni u kojem slučaju ne pripada Božiji priesto. On je takav i onda, kada se bori s maskom socijalizma. Kasnije ćemo vidjeti u kojem su omjeru te borbene snage. Protivnik se nadao, jer vidi uspjehe. On žanje brzo iza sjetve - protiv svakog očekivanja agronomske godine. Na šahovskoj ploči miču crne figure za kojima neminovno putuje crna i mračna sjena. Na momente kao da nema figura svjetlosti. Ipak!!! One su tu. Svjetlo je tu. Protivnik računa na ono što vidi. A on malo vidi, jer kosi Mrak i u mraku radi. On ne vidi iza malih i slabih figura svjetlosti neizmjerno uskrsno svjetlo koje se širi iz sadašnje kalvarije, iz sadašnje dvorane Zadnje Večere i od vječno prisutne Kraljice i Majke, koja razgoni smrtonosnu tamu, a širi pobjedničku svjetlost novog Kristovog vremena.

Tek jedno me mori, jednog se bojim. Neće li nas možda progutati mrak? Nećemo li možda biti i previše zakriljeni, da bi nas moglo prepoznati jako Kristovo svjetlo? Da se nebi i nama dogodilo ono, što se dogodilo blijedim podrumskim biljčicama, kada dođu na svjetlo dana! Sunce ih sprži!

Isuse, Maja te rado spominje, rado Te i gledaju na onom crkvenom uglu; tamo Ti skidaju kape, a pobožniji prigibavaju i koljeno, ponose se da su Tvoji; radi Tebe bi se i potukli - uzmi ih dakle za svoje; pruži im svjetlo, radosti i snage; daj im kruha i bolju životnu perspektivu.

Kraljice i Majko! Majani Te vole, prvi korak u crkvi ide k Tvome oltaru, rado Ti pjevaju, u velikom broju mole krunicu - uzmi ih za svoje, nastani se tu; daj da odavde i dalje osvajamo za Tebe i Tvoga Sina.

Prvotna Majska župna crkva - na groblju - bila je posvećena M. Božjoj. Ova je naprotiv posvećena sv. Iliji. To ne znači, da su Majani okrenuli leđa M. Božjoj, ili da u pogibeljna turska vremena vječnih borbi i granica, nisu imali dosta pouzdanja u M. Božju. Ne! U drugom je stvar. Narod naviknut na ratove i ratnoj vještini uzeo je sv. Iliju kao ratnu varku, da spasi sebe i crkvu, a M. Božiju su dalje imali kao glavnu zagovornicu i obranu.

Maja je zaista oaza. Opkoljena je sa svih strana pripadanicima grkoistočne vjere, koji u vjerskoj svjesti padaju upravo zastrašujuće, dok naprotiv rastu u političkoj svijesti - no ne samo svjesti nego i političkom potencijalu. Maja je izbočena i izložena udarcima - mnogovremenskim udarcima jednog raskola - koji samim svojim opstankom djeluje negativno na cjelokupni život - politički, socijalni, kulturni...

Produžimo li istom cestom 25 km naići ćemo na Gvozdansko. I to je rkt. župa. To je otočić, kojega sve više preplavljuje okolno more. Prije je bilo više takovih otočića. Sad je još samo taj. To je poslijednja bijela figura - izranjena i slabokrvna - na velikoj plohi šahovske ploče, koja je pokrivena mrakom. Gledamo li tako unatrag dolazimo do zaista žalosnog saznanja. Nameće se pitanje; zašto i kako? Jednako ispravan odgovor jest; nije sigurno zatajio Bog već ljudi. Dalje nećemo istraživati. Ali povući ćemo pravilne zaključke: ne smiju ponovo zatajiti ljudi! *(Sic!)*[180]

Da se kojim slučajem prije gledalo na ovu Hrvatsku važnost, sigurno se ne bi dogodilo, da ova župa ostane bez svećenika do 20 godina. Ona je zanemarena u postoralnom pogledu potpuno. Niti na najveće blagdane nisu imali svoga svećenika - pastoralnog radnika. Životarilo se i čekalo. Ova odgovornost ide i dalje od samog sjedišta dekanata.

I drugi su zapostavili stratešku važnost svog mjesta. To su i politički, socijalni i kulturni radnici - ljudi koji su često govorili o hrvatstvu i katolicizmu, a za koje su ti pojmovi označavali interesne sfere utilitarizma i eudajmonizma, čiji je opseg teritolijalno bio tako uski kao i njihov grudni koš. To su ljudi kojima je Hrvatska jednako njihov rodni kraj (regionalni patriotizam) ili kojima je katolička crkva - njihova župa (regionalni katolicizam).

[180] Dopisao netko kasnije.

Nažalost ovo se tiče i svećenika. Ima ih koji ne shvaćaju svoj poziv u misijskom smislu - tj. širenja Božjega Kraljestva u dubinu i širinu - i univerzalno. A ipak - u tom je i bila snaga i ekspanzivnost naše sv. vjere: "Idite po svem svjetu ..." Ono što mi se najmanje sviđa jest regionalni katolicizam i regionalni patriotizam, koji za sebe traži nedopuštene privilegije, kojih nema u Božjem Kraljestvu. Moramo biti jaki, da preskočimo egoističke težnje niže naravi i zov krvi, pa da onda slobodni zaplovimo beskrajnim morem - i burnim - na kojem treba spašavati svakog bez razlike.

Za uvod dosta. Prelazimo na djelove, da se vidi slika župe.

I. Stanje župne crkve

Težak je bio dojam, kad sam jedne nedjelje prvi puta došao u Maju. Nekoliko osoba čekalo je pred vratima crkve na misu sa običajnom sumnjom; hoće li doći? Bacivši pogled na crkvu nisam mogao uzviknuti; Bože moj, kako su dični stanovi Tvoji... Ta zgrada, koja se zove crkva župna u Maji, zaista nije bila lijepa ni privlačna. Ni sada. A kako je tu moralo izgledati svega prije godinu dana, kad su sa tornja visili komadi pleha - prijeteći ljudima. Gospodin Žužek, moj predšasnik dao je to popraviti. Osigurao je krovište - najnužnije - glava crkve bila je bez opasnosti. Hvala mu!

Vanjski izgled bio je zbilja loš. Toranj crn, mjestimično bez žbuke, ronirani gezimsi, pukotine na zidovima, prozori bez stakla, poluzelena zidna mahovina na cijeloj sjevernoj strani - davalo je izgled zapuštenosti i tuge. Okolo crkve neograđeni prostor crkve - kao na "gmajni". Okolo lokve vode, a nad crkvom i mjestom jesenjski oblačni dan - teški dojam za čovjeka, koji i sam traži što više svjetla, da živi od svjetla.

Ušao sam unutra. Još teži pritisak. Vlaga, otpala ili napukla žbuka, otpala fasada i kreč, oltari bez života i sivi, svetohranište prazno, debele naslage prašine - izgled - kasna jesen sa svojim umiranjem. U sakristiji betlehemsko siromaštvo i velika vlaga i po koja ptičija izmetina, što je pala s tavana kroz probušeni sakristijski strop.

Ipak sam već tada u propovjedi pod misom rekao ljudima "Vaša mi se crkva sviđa, ona mi je lijepa".

Nisam lagao. Ja sam je zavolio. A ono što se voli barem s nekog stnovišta mora biti lijepo. Lijepa je bila, jer je to ipak bila crkva, mjesto gdje se čovjek može najlakše susresti sa svojim Bogom.

Mlad se čovjek ne smije predugo zadržavati u sentimentalnosti. Opasnost je za pasivnost i nerad, a onda za izdajničku rezi-

gniranost. Treba raditi. Treba poći dalje od onog što jest. Treba pred oči ljudi stavljati nove oblike, svjetlije strane, treba popravljati, graditi, dotjerivati. Mrtvilu treba učiniti kraj. Treba napustiti Betlehem i graditi, ako ne baš Jeruzalem, a onda Nazaret. No ne samo za ljude i radi vjernika. I radi samog sebe. Opasno je mrtvilo i žalosni izgled i za dušu svećenika. Koliko mi je puta bila duša bolna, kad sam došao u Maju, i kad nisam našao ništa čime bi se hvalile oči - pa ni nastanjenog svetohraništa. Tada se u dušu uvlači osjećaj nemoći i prerane smalaksalosti. Svuda zima, vlaga, siromaštvo, mrtvilo. Treba i sebi i ljudima stvoriti otskočnu dasku, odakle će se lakše ići dalje; treba stvoriti nešto, što će kroz oči ugodno djelovati na dušu i dati polet, radost, i..... velika nadanja.

Treba raditi!

Što najprije? Treba računati sa skromnim domaćim sredstvima. Da li prije uređivati nutrinu ili vanjštinu crkve?

Odluka je pala; treba najprije uređivati vanjštinu crkve. Njezino će djelovanje biti šire, i za one koji ne dolaze u crkvu, već samo polako prolaze pored nje. Djelovat će i na vjeru grkoistočnih pripadnika. Rast će ponos domaćih. Bit će to za sve znak da se ne umire nego da se živi. Tako je zaista i bilo. Moje je mišljenje, da je obnova crkve izvana najvažniji pastoralni čin u prvih 5 godina rada.

Malo iza dolaska pozvan sam u vojnu rezervu na mjesec dana. Onda je došla zima. Trebalo je čekati. Čekao sam.

U spnju 1956. godine započeo sam sa konkretnom propagandom i akcijom.

Sakupljali smo potrebni materijal za skele oko tornja. Pogodio sam s jednim domaćim čovjekom da radi skelu uz dnevnicu od 500 dinara. Ostali radnici bili su dobrovoljci. Za oko 100 radnih dana skela je bila postavljena oko 22 metra uz fasadu tornja. Svaki dan radili su drugi dobrovoljni radnici. Ja sam bio prisutan svaki dan, čestio i po cijeli dan. Trčao sam za građu, za željeznim materijalom, za ljudima. Bio je to težak posao, jer sam sam bio poduzetnik, a time sam i svu odgovornost preuzeo na sebe. Trebalo je biti - svagdje i na svakom mjestu. Jeftinijeg poduzetnika nisam mogao dobiti i zato smo započeli ovako, da sami pripravimo skelu. To je bila pogreška, koju danas nebi učinio. Stajala me mnogo žrtava i muke.

Brzo je došla i zapreka. Mrak je shvatio, da se krči put Svjetlu. Zato je stupio u ofenzivu. Komunalni starješina Općine Glina zabranio je skelu, premda je bila čvrsta i pouzdana. Nakon mnogih okapanja, žalbi i nekoliko komisija odlučio sam da radim bez ikakve dozvole. No Mrak je s time dobio na vremenu. Približila se jesen, kišovita

jesen. Da nebi došlo do prisilnog rušenja skele, koja nas je stajala toliko truda, odlučili smo raditi dakle na juriš. Seljani su se pokazali spremnima. 2.XI. došli su zidarski radnici - ali pod uslovima, koji su me skupo stajali - svakome dnevnica od 2.000 dinara. No biranja nije bilo. Zima je bila pred vratima. Tada je već počela kušnja. Vrijeme je bilo vrlo loše i radi toga slabi radni efekt a dnevnice su rasle. Sam sam se brinuo za osiguranje, glavnih radnika, za materijal, za dobrovoljnu radnu snagu. Ljudi su se odazvali. Svračica i jedan dio Maje hranili su glavne radnike, a drugi su jeli kod svojih kuća. Počelo se naglo smrzavati. Na minute nije se moglo na visini ni raditi. Kiše su padale, a crkva je radi posla bila otkrivena. Kad je u noći padala kiša, nisam mogao spavati, kao da je padala po mojoj glavi. Sve je to naime otežavalo posao i učinilo, da posao nije uspio.

A ono što je najgore - novaca nije bilo. U tom je došao i konac studenog. Počeo je padati snijeg. S poslom je trebalo naglo završiti. Toranj smo stavili u završnu fazu. Zima je potvrdila loša predviđanja. Ono što se radilo po smrzavici počelo je samo otpadati. Bila je to teška terapija za upravitelja župe. Sredstva su sva potrošena, a posao manjkav. Kasnije sam našao svoj mir i u toj strani. Tako je djelomično Mrak uspio. Gospodin je to dozvolio - možda radi ambicija mladog svećenika!?

Ako nisam dovoljno naglasio, onda naglašujem požrtvovnost, vjerojatno bila je u ovom poslu velika. Neki su se posebno isticali - ne žaleći ni drvene građe ni radne snage. Među onima koji su se osobito isticali, jesu:

Pavao Kvakić, **Janko Mrzlopoljac**, **Ivan Kvakić** (Raman), **Mile Matijević** (bio je svaki dan), **Niko Kvakić**, **Ivan Mlađenović**, **Pero Kvakić**, **Janko Zebić**, **Janko Davidović** i drugi vrijedni muževi. Osobito se u tome isticala Svračica. Bog, koji stostruko naplaća, neka i njima naplati. S moje strane priznanje i zahvala svima.

Drugi potez Mraka bio je zahvat Šumarije radi nedozvoljene sječe građevinskog drveta. Neki su dobrovoljno primili na sebe cijelu stvar. Sudac za prekršaje izrekao je kaznu u visini od 12.000 dinara za sve. Svaki je od njih platio nešto malo, a župnik je iza blagoslova kuća platio 8.000 dinara za njih.

Sve te troškove snosila je majska nadrbina. Prodani nadarbinski prihodi i milostinja s darovima pokrili su troškove, koji su iznosili te godine oko 150.000 dinara. Na proljeće 1957. godine pogodio sam završetak poslova oko crkve s jednom drugom grupom za 120.000 dinara.

Prigodom djeljenja sv.Potvrde obavio kanonsku vizitaciju u Maji dne 23.XII.1958. g.

Nadbiskup - Koadjutor: Franjo Šeper

Učinili su nešto, nisu se baš zalagali i zato uspjeh nije bio potpun. To se vidi sada na crkvi. No razlika je velika. Sada crkva ima vanjski izgled bogoslužnog objekta, za koji se brinu ljudi.

Kasnije smo radili više iznutra. 1957. godine popravljana je sakristija: promjenjen je strop i grede stropne. Sakristija je dobila pristojan izgled. Unutra smo stavili peć, da se ugriju vjernici u zimi, a osobito djeca, koja su slabo obučena.

1957. godine načinili smo zatvorenu ispovjedaonicu. Nije baš najprikladnija, ali služi izvrsno svojoj svrsi. Načinili smo je iz raznih starih komada - pa dobro izgleda - od čega je. Radio ju je **Ivan Liković** iz Prijeke, brat **Mije** svećenika.

1957-1958. godine ogradili smo crkveno dvorište sa dvije strane. Sve su to učinili vjernici svojim drvom i svojim rukama. Župnik je mnogo trčao i organizirao i davao novac za čavle, cigarete i piće.

1958. godine nabavljeno je nekoliko oltarnika, osobito jedan lijepi za glavni oltar. Svetohranište je obučeno u svilu. Sakristija je lijepo dekorirana. Sve je to zasluga i časne **Helene Kvakić**, rodom iz Maje, koja je kroz nekoliko godina žrtvovala svoje praznike da radi u crkvi i za crkvu.

Kad je preuzvišeni gospodin nadbiskup dr. **Franjo Šeper** 1958. godine dijelio sv. Potvrdu i sam se pohvalno izrazio o svemu.

1957. godine popravljen je harmonij pa otada služi svojoj svrsi.

1960. godine poklonio nam je gospodin **Šubarić** iz Berlina misnice nekih boja i crni plašt.

Time je župna crkva opremljena sa svim najpotrebnijim predmetima.

VII. Religiozno - moralno stanje župe

Polazak sv. mise

Ispočetka bio je posjet dosta slab. Nije ni bio stalan red bogoslužja već sam mjenjao dajući večernje mise i poldanjice naizmjenice sa Glinom.

Od 1959. godine župa ima redovito poldanjicu u 12,30 sati, jer je prva poldanjica u Glini u 10,30 sati. Uz to župa ima češće kao plus već misu. Kad je samo jedna misa, prosjek je 120-150, kad su dvije onda 200.

Od 1959. godine u jesen župa ima skoro redovito i te mise u radne dane. Još se nisu privikli na njih.

Župa ima uz to svibanjske i listopadske pobožnosti, zatim devetnice i trodnevnice, križne putove. U odsutnosti župnika vode i časne sestre.

U prvim godinama bilo je sv. Pričesti 2.000-2.500. U 1960. godini podjeljeno je 3.069 sv. Pričesti.

Polako se u tomu vidi uspjeh, jer je pastorizacija sve stalnija i jača.

Kršćanski nauk

Do studenog 1959. godine vjeronauk se držao samo u ljetnim mjesecima. Od XI. mj. 1959. godine drži se vjeronauk utorkom i petkom kroz cjelu godinu osim 1 mjesec u praznicima.

U tome se razdoblju vidi uspjeh - polagano doduše, ali stabilno. Svake godine sve više djece usprkos raznim napadajima sa strane učitelja i prosvjetnih radnika.

1960. godine djeca su imala na Ilinje svečanu sv. Pričest. Bilo je lijepo. Imali su na župnom stanu doručak. Gosti iz Gline i Lukovdola imali su i ručak na župnom stanu.

Nekoliko puta imala su djeca i nogometni susret sa Glinskom djecom.

Kod crkve je načinjeno igralište za nogomet i odbojku.

U skristiji imaju djeca svoje stolne igre, koje su nabavljene na račun župe.

5.XII.1960. godine imali smo za djecu nikolinjsko veče. Bilo je prisutno mnogo djece i bilo je lijepo.

Svetu ispovjed i Pričest imaju djeca skoro svakog mjeseca. Oko 50-60 su redoviti. Za Božić 1960. godine ispovjeđeno je oko 100 školske djece i mladeži. Ima nešto siromašne djece i odraslih. Djeca su privržena svećeniku i crkvi.

Duhovna obnova

Duhovna obnova u župi Maja je u srpnju mjesecu. Držao je vel. iz Gora. Zatim je bila 29. i 30.XII.1960. i 1.I.1961. godine. Držao ju je p. **Josip Wesigerber**. Odazov na prvu bio je slab, na drugu dobar.

Pozdravljanje

Velika većina župljana pozdravlja sa Hvaljen Isus. Mladež se dosta loše drži. Iskvari se u školama. Gotovo svu djecu Majani daju u škole.

Časne sestre

18.X.1959. godine preuzele su časne sestre Predragocjene Krvi Kristove župni stan i nadarbinsku zemlju u Maji. Ugovor nije još sastavljen. Sad su tri. Vrše zvonarsku službu, sakrristijsku, vode pjevanje i orguljanje, drže vjeronauk. Župna je zemlja većim djelom pripala njima, ali se s njome uzdržavaju.

Dugo sam tražio, dok sam ih dobio. One imaju široko polje rada. Dao Bog da izvrše svoju misiju u ovome kraju.

Obiteljski život

Bio je teško poljuljan za vrijeme prošlog rata, jer su mnogi očevi ubijeni, žene ostale bez zaštite, a djeca bez hranitelja.

28 divljih brakova (nešto - većina od toga p.f.c.). i to:

Maja	11 (sa ciganima)	izvan župe 8
Svračica	2	izvan župe 2
Dolnjaci	7	izvan župe 5
Prijeka	7	izvan župe 1
R. Rašće	1	izvan župe 3

Sv.Potvrda

20.VII 1958. godine bila je u Maji sv. Potvrda. Djelio ju je preuzvišeni g. dr. **Franjo Šeper**. Bilo je vrlo lijepo.

Zvonarija je prešla u ruke časnih sestara 1.V.1960. godine.

VIII. Ekonomsko stanje

1. **Crkva** dobije godišnje 80.000 dinara bruto prihoda u milostinji. Crkva ima i jednu livadu ispod **Išekovih** bašči, koju je darovala **Ljiljevac Kata.** Prodaje se i cintor na iskos.

2. **Župni stan.** U njemu su se nalazili: Mjesni ured i Poljoprivredna zadruga. 1959. godine uskočio sam u jednu sobu poljoprivredne zadruge, zatim u drugu, sada očekujem i treću. Mjesni ured ima još dvije prostorije. Mnogo je utrošeno za župni stan: popravljeni su prozori, izvedeni soboslikarski radovi, nabavljen sav nužni namještaj za kuhinju i sobe, promjenjen i izoliran pod u kuhinji, klozeti nanovo i higijenski podignuti. U dvorištu je očišćen bunar, kojega je i sam župnik čistio. Popravljena je štala, umetnute pregrade. Nabavljena je krava i svinje. Za početak čitav je gotovo župni stan ograđen drvenom ogradom. Kod tog su i opet mnogo žrtvovali sami vjernici. Za mnoge poslove oko župnog stana zaslužan je mladić - dobar i sposoban - **Marijan Matijević** iz Maje. Tako su časne sestre došle skoro na potpuno sređeno gospodarstvo.

3. Nadarbina ima livade i oranice oko 7 jutara. To je vrlo dobra i unosna zemlja. Godišnji dohodak od zemlje jest oko 100-120.000 dinara. Od tog je porez oko 55-60.000 dinara.

IX. Župnik

Još uvijek odsjeda kod obitelji Franjković u Maji. Tamo su odsjedali svećenici i prije rata; franjevci za vrijeme rata. 1956. godine prvi je tamo stanovao p. **Majić**, a onda i drugi svećenici, koji su dolazili na duhovnu ispomoć u Maju. To je bilo spasonosno za mnoge svećenike, koji su ovamo dolazili, jer su tu našli potrebni mir, dobru podvorbu i dobar stan. Domaćica i njezina sestra (**Ivka Franjković** i **Pepica Mlađenović**) i njihov sin **Zvonko**, dobri su vjernici, koji ne izostaju od sv. mise. Može se reći da nas primaju iz dobre volje i bez naplate. Nikada nismo osjetili da smo teški u toj kući. Svakoga se svećenika primalo s najvećim poštovanjem i pažnjom. Neka dragi Bog blagoslovi sve njihove žrtve.

Maja, 31.XII.1960. godine

Franjo Jurak

1961.godina

Od 26. do 29. siječnja bile su duhovne vježbe sa svom školskom djecom i mladeži od 1940. god. do 1953. Od 226 djece prisustvovalo je 176. Od onih koji nisu: jedni su siromašni, bolesni, na radnim mjestima, a neki nisu htjeli. Duhovne vježbe je držao o. **Filip Gajski**, franjevac iz Karlovca.

Duhovne vježbe držale su se u dvije grupe. Prije podne od 1. do 5. razreda uskljućivo. Poslije podne od 6 pa dalje. Duhovne vježbe su uspjele. Svi sposobni ispovjedili su se i pričestili.

Euharistijski je život te godine postigao rekord - oko 6.000 svetih Pričesti. Možda je to rekord u dosadašnjoj povjesti župe. Župa ima 1.200 duša. Dakle sv. pričesti prilično. Osobit dio otpada na djecu i žensku mladež. Oni se ispovijedaju mjesečno.

Vjeronauk se održava dva puta tjedno po grupama iza škole. Nastavio se i pod praznicima do Ilinja. Nedjelju prije Ilinja obavljena je: prva sv. Pričest. Bilo ih je 20. Među njima i dva predškolska djeteta.

Podjeljeno je preko 100 komada katekizama djeci, da se pripreme za ispit i nastup na Ilinje.

Kongres školske djece

Na Ilinje 20.VII.1961. g. bio je Kongres školske mladeži iz župa bliže i dalje okolice: Maja, Glina -30 djece; Viduševac - 30 djece; Mala Solina - 20 djece; Šišinec – nekoliko; Topusko - ni župnik ni djeca; Gora – nekoliko; Čuntić – ništa; Hrastovica – ništa; Petrinja - 15; Mala Gorica - Farkašić - 30; Sisak - 50; Pešćenica,... Sve djece skupilo se oko 300. Cijeli dan padala je kiša u pljuskovima. Inače bi bilo djece mnogo više. Program je bio: *Misa sub divo* (otpala je radi kiše) Zatim pozdrav gostima, ispit iz vjeronauka, Misa, zajednička sv. Pričest, zatim ručak: svako je dijete moglo dobiti mlijeka i čaja. U 3 po podne: recitacije, pjesme i šaljivi program. Bila su predviđena i sportska takmičenja u nogometu, graničaru i odbojci, ali se na igralište nije uopće moglo izaći radi neprestane kiše.

Tog dana bilo je podjeljeno 350-400 sv. Pričesti.

Radi kiše djeca su se zadržala u crkvi, na korušu i u župnom stanu. U crkvi su i ručali. Bilo bi vrlo lijepo da nije bilo kiše. Svećenika i bogoslova bilo je 15.

Velika obnova unutrašnjosti župne crkve

Cjela godina 1961. bila je u znaku velike obnove unutrašnjosti župne crkve. Mislim da su veći radovi izvedeni najedamput samo onda, kada se crkva gradila.

1. **Izvedeni su soboslikarski radovi**. Cijela crkva u tonskim bojama, jednostavnim. Rad je izveden starim krečem. Radio je **Kuzmić Marko** iz Hrvatskog Sela i **Naglić Mile** iz Gline. Radilo se u mjesecu listopadu jer je bilo mnogo kiša, ostali su mjestimično flekovi radi velike vlage, koje je puna crkva. Ja sam sa radnicima zadovoljan. Sve bojadisanje, krpanje i sav materijal sa radnom snagom iznosio oko 150.000 dinara. Tu je ubrojen i kreč, gips, boje i skela. Crkva je sada čista i lijepa. Ostaci vlage stoje. Za njih treba posebna tehnika, koja mnogo stoji. Za te novce nešto bolje više nije se moglo učiniti, a crkva ih više nije imala. Sav taj rad započeo sam bez dinara. Kod tog treba spomenuti, bez da se hvalim, da je to bilo nemoguće izvesti samo zato, jer sam sam organizaciju posla preuzeo sam, sam neprestano bio prisutan i radio.

2. **Oltari**. Izmjenjeni su svi oltari osim oltara od umjetnog gipsa na lijevoj strani, koji je bio oltar sv. Magdalene. Sv.Magdalena je skinuta, jer uopće nije bila štovana, pa je na njeno mjesto stavljena slika sv. Ilije sa zida kod glavnog oltara. To je sad oltar sv. Ilije glavnog patrona naše župe.

Glavni oltar bio je od cigle. Na njemu sa svake strane drvena stepenica za cvijeće i veliko crkveno svetohranište. Sve je bilo puno vlage, ispucano. To je srušeno sve do temelja. Zatim: od betona i umjetnog kamena načinjeno je podij za oltar. Mislim da je to dobro rješenje s obzirom na financijsko stanje župe. Sam oltar je od kamena, bračkog kamena. Ploču i postolje (3 kamena) dobio sam od presvj. g. **Hrena** gratis. Sve je potpuno jednostavno – žrtvenik - sa jednostavnim svetohraništem. Svetohranište je od drvene kutije, koja je obložena bakrenim limom. Sa strane jednostavni željezni svjećnjaci. Odmah iz oltara nalazi se veliki drveni križ sa drvenim korpusom. Korpus sam dobio od župne crkve Požeške Sesvete. Tamo je bio bez uporabe na sakristijskom tavanu.

Tako sam uspio načiniti dugo željkovani pravi oltar sa Križem - pravi žrtvenik. Posveta oltara izvršena je 26.XI.1961. godine po preuzv. g. dr. **Josipu Lachu** uz svećenike iz bliže okolice i goste iz bogoslovije i Zagreba. Sve to stoji oko 150.000 dinara, tj. obrada i drugi djelovi materijala (umjetni kamen i cement).

Sporedni oltari

Oltar Blažene Djevice Marije, od cigle, raspucan i pun vlage, srušen i na tome mjestu stavljeno je u zid željezo, a na željezo mramorna ploča i na mramornu ploču drveni kip Srca Isusova: to je sada oltar Srca Isusova. Čist uredan bez vlage.

Oltar sv. Barbare

Oltar sv. Barbare, koja se nije slavila, od cigle, vlažan, nespretan, srušen je i na tom mjestu učinjeno kao kod oltara Srca Isusova i postavljen je drveni kip Majke Božje Lurdske, kojega sam dobio na revers na 6 mjeseci od prečasnog G. Juranića iz nadbiskupskog dvora. Mislim da će ostati tako dugo, dok si župa ne nabavi svoj kip. Možda bi preuzvišeni g. nadbiskup i poklonio ga. To prepuštam nasljedniku.

Pričesni stol, promjenjen je i pričesni stol, **propovjedaonica** je nova, jer je stara bila trula i visoko. Na desnoj strani iskopana je u zidu i **krstionica**. Prije je bio drveni ormar kao krstionica. Njega sam prenesao u župni stan.

Željezni radovi na oltarima, pričesnom stolu, propovjedaonici, krstionici, vječnom svjetlu stoje oko 70.000 dinara.

Na tim pokrajnim oltarima bile su slike Sv. Antuna i Sv. Josipa vrlo loše izrađene. Za sada te se slike postavljaju prigodice, dok se ne načini za njih mjesto ili dok se ne pribave kipovi ili bolje slike Sv. Antuna i Sv. Josipa.

Na koru je stavljen na cigleni pod beton. Sada je ipak ravnije.

U sakristiji srušen je zid i trule stepenice. To čeka svoj nastavak. Prepuštam nasljedniku.

Oko crkve dao sam skinuti betonsku žbuku oko sokola radi vlage. Nekoliko godina neka ostane tako, da zid može disati.

Za sve poveće radove dali su župljani i materijal i svoju radu snagu.

Župni stan

U XI. mjesecu načinjena je mala kuhinjica nad ulazom u podrum. Taj je ulaz zazidan i stavljen dvokrilni prozor. Strop sam učinio od lamela, a pod od betona, daske i lesonita. Topla je i dovoljna velika za časne sestre. Tim sada časne sestre imaju 2 sobe, kuhinju, smočnicu i u dvorištu sve nužne gospodarske zgrade.

1962. godina

Bila je dugotrajna zima. Bundu nisam skidao sve do svibnja mjeseca. Vožnje na motoru bile su vrlo loše.

Bilo je velikih neugodnosti uz pokop Ivana Tomčića zvanog "Vitez". No Bog zna najbolje tko je bio u pravu. Također sam sa još nekim župljanima došao u teže odnose radi strožih pastoralnih mjera: uskraćenje blagoslova kuća, odgoda vjenčanja, krštenja, ukori radi nepohađanja vjeronauka djece, odbijanjem prisustva svećenika na sprovodu i zabranama da se zvoni na sprovodu.

Kroz moje upravljenje Majom pomagali su mi: o. M. Belić, p. Katalinić, franjevci iz Čuntića, p. Majić, p. Fostač, p. König, p. Kilbertus, p. Jurić, p. Škreblin, jedan dominikanac, jedan franjevac, Filip Gajski franjevac, Vinko Mrkoci, mlad. Jagečić, mlad. Bosnar, mlad. Stjepan Mliharić, Mijo Liković, nekoliko bogoslova, nekoliko sjemeništaraca, p. Drago Harley, mg. Fučić p. Katalinić i Antun Đureković.

Časna sestra (Marija) Helena Kvakić

Članica kongregacije sv. Vinka – milosrdnica - iz Maje, koja radi kao časna sestra u bolnici u Sisku. Spominjem je jer je vrlo mnogo doprinijela za obnovu župe Maja. To je skromna i pobožna sestra. Normalna je i marljiva. Voli svoju župu. Cijeni i poštuje svoga svećenika. Mnogo toga bez nje ne bi bilo učinjeno. Od 1957. godine dolazi svake godine na svoj odmor kod svojih u Maju. To nije tada odmor, nego rad za crkvu i župni stan. Sudjelovala je kod svih radova i obnova i župnog stana i crkve. Što joj je bilo rečeno, to je radila. Ni jedan posao nije za nju bio ponižavajući. Ona je nabavila uz jeftinu cijenu sav namještaj za župni stan u maji. I možda polovicu toga sama isplatila. Oko poznatih sakupila je i priličnu svotu za obnovu župne crkve. Mnogo je puta priskočila u pomoć, kada je bilo teško. Neka joj dragi Bog naplati.

Župni stan

U ožujku ove godine Poljoprivredna zadruga je na temelju rješenja Kotarskog suda u Glini odstupila svoju kancelariju u župnom stanu u Maji. To je istočna prostorija, koja će sada služiti za stan i kancelariju majskom župniku. Otkaz preko suda dan je i Općini za kancelariju Mjesnog ureda. Tu smo izgubili i platili trškove 4.000 dinara.

Da može župnik tu stanovati, treba urediti prozor, vrata i pokrečiti. Zatim treba nabaviti krevet i krevetninu. Onaj koji će doći iza mene, neka to nabavlja. Ja sam u ovih 7 godina dosta toga nabavio i u Maji i u Glini.

Prva pričest

8.VII. i 15.VII. bila je prva sv. Pričest. 8.VII. - 8 djece, a 15.VII. - 6 djece. Trebalo ih je biti još, ali su odbijeni, jer ili uopće nisu dolazili na vjeronauk ili su bili vrlo neredoviti. Iz sela Prijeke i Maje nije bilo niti jedno dijete. U popisu školske djece kod svkog je djeteta označeno da li je primio prvu sv. Pričest ili nije.

Status animarimu

Sad je konačno dovršen "Status animarimu" kartotečni. Mislim da je u dobrom stanju i da uglavnom ima što mora imati. Ima nekih nedostataka, no u pastoralizaciji dviju župa to je lako razumljivo, da se neki podaci ne unesu odmah i time pomalo izgube. Moj naslijednik neka ga dalje usavršava.

Red službe Božije

Svake nedjelje **poldanjica** sv.misa je u 12,30 sati. U 10,30 sati jest u Glini. Poslije podne u većim slučajevima jest ili misa ili blagoslov u 5 ili 6 ili 8 sati, već prema godišnjem dobu.

Jutarnjih misa nema. U radne dane je obično ovako: u srijedu navečer i četvrtak ujutro, u petak na večer i subotu ujutro ili misa ili blagoslov već prema mogućnosti župnika i dozvoli N. D. Stola.

Svaki prvi petak na večer je sv. misa. Prve subote u jutro.

Trodnevnice obavljaju se za Posvetilo (3. po Uskrsu), za Duhove, za Ilinje, za Vel. Gospou, za Ime Marijino (12.IX.), za Bezgrešno začeće B.D.M.

Svibanjske i listopadske pobožnosti svaki dan u mjesecu svibnju i listopadu ili sa župnikom ili bez njega.

Adventska ispovijed kao kolektivna ne postoji. Vole se ispovijedati božićnih dana kod stranog svećenika koji dolazi na duh. ispomoć.

Korizmena ispovijed nije prije uvedena – sada se forsira na Veliki utorak ali još nema velikog odaziva. Ispovijedaju se u Trodnevlju. Forsiram mjesečnu ispovijed djece.

Za Božić i Uskrs redovito dobivam ili kojeg o. Isuovca ili mladomisnika za ispomoć.

Proštenja su: Posvetilo (3. po Uskrsu) i Ilinje (20.VII.) Na Ilinje dolaze i susjedni svećenici.

Mnogo se štuje s. Antun (17.I. i 13.VI.) Tada su i darovi veći. Inače je milostinja malena.

Crkvena zemlja

To je cintor, koji je ove godine prodan na otkos za 12.500 din i livada Išekova, koja je ove godine prodana za 8.000 dinara. Drugog zemljišta crkva nema. Na temelju te zemlje i da se č. sestrama pomogne platiti porez, ja sam i ove godine platio drugi kvartal, koji je iznosio 22.000. Inače župnik nema ništa od cijele majske nadarbine, jer je ta poklonjena časnim sestrama za uzdržavanje. Župnik ima ipak trećinu, ako ga dopadne - a to je do sada zaista bila rijetkost, jer ionako nije bilo dosta novca za razne popravke.

Nadarbinska zemlja

U proljeće ove godine prodao sam dozvolom N.D. Stola zemlju poloj Miji Davidoviću u Svračici za 150.000 "Bijelom", tj. sinu tutora. Prodao sam iz dva razloga: 1) veliki porez do sada na zemlju (oko 90.000 ove godine), 2) da namaknem novac za popravak crkve. Ako se hoće, crkva to može dugotrajno vraćati nadarbini. Neka odluči nasljednik.

Prigodom kanonske vizitacije u Maji vidio 20.VII.1964.
Franjo Kuharić, generalni vikar.

1964. godina

Došao sam za upravitelja Gline i Maje na nedjelju iza Velike Gospe god. 1964. Iz vinorodnih okićkih brežuljaka došao sam u Hrvatsku Baniju. Tamo sam bio poslan kao mladomisnik god. 1958. za Veliku Gospu i točno na isti blagdan nakon 6 godina bio sam premješten ovamo. Rodom sam iz samoborske župe, iz sela Domaslovca iz obitelji **Frkin** a krsno ime mi je **Josip**. Rodio sam se 22. srpnja 1930. g. Gimnaziju sam svršio na Šalati, god. 1950. i upisao sam se u bogosloviju na Kaptolu 29 gdje sam diplomirao 30.VI.1958. g. Nakon kratkog odmora pošao sam u Okićku sv. Mariju. Ovo mi je drugo mjesto. Tamo sam također upravljao sa dvije župe – Okička sv. Marija i Katarina. Tadanjeg tajnika našeg nadbiskupa molio sam da mi dadu jednu župu, ali sam dobio opet dvije. Primio sam ih u duhu poslušnosti i radi toga osjećam nutarnji mir.

U jesen 1969. g. vlč. **Josip Frkin** otišao iz Maje u Zagreb za upr. ž. Bl. Marka Križevčanina na Selskoj cesti. Na njegovo mjesto došao je privremeni upravitelj župe vlč. **Matija Banovčić**, mladomisnik, rodom iz Davora. On je tu ostao do 1970. i onda premješten za kapelana u Kutinu.

19. travnja 1970. došao za privr. upravitelja župe Maja **Mijo Dukić**, do sada kapelan u Daruvaru i Kutini.

Zbog poštivanja propisa da se zadnjih 30 godina spomenice ne koristi u javnosti, razdoblje do 1998. godine ostaje za sada tajna.

Župa
Sv. Franje Ksaverskoga
Viduševac

LIBER MEMORABILIUM
PAROCHIAE VIDUSHEVECZENSIS
COMPARATUS ANNO 1828.

SPOMEN KNJIGA VIDUŠEVAČKE ŽUPE
PRIPREMLJENA GODINE 1828.

Radi poštivanja starina čuva se ova spomen knjiga nepromijenjena svojom vanjštinom te se nastavlja pisanjem - premda je težko pisati na hrapavom starom papiru.

opas. J. Batušić žpk.

ŽUPNICI U VIDUŠEVCU OD POSTANKA : 1729

I. Franković Mijo od 1729 – 31/3 1750: 21 godinu
I. Krčelić Ignat od 1750 – 1752 : 2 god. ode u Kravarsko
II. Protulipac Ivan od 1752 – 1761 : 9 gd - - - - -
III. Sinković Mijo od 1762 – 1781 : 19 gd ode u Zagreb
IV. Pokajzen Ignat od 1781 – 1800 : 19 gd k Zagreb
V. Horvat Ludovik od 1800 – 1806 : 6 gd. umro ovdje
VI. Vlašić Andrija Jos. od 1806 – 1828 : 22 gd. " "
VII. Žirović Janko od 1828 – 1849 : 21 gd " "
VIII. Veljača Luka od 1849 – 1854 : 6 gd " "
IX. Akšamović Jos. od 1854 – 1861 : 7 gd. u Dubranac
X. Matačić Karlo od 1861 – 1875 : 14 gd umirovljen
XI. Detoni Ludovik od 1875 – 1891 : 16 gd "
XII. Batušić Janko od 1891 – 1896 : 5 gd ode u Glinu za župnika i VAD
XIII. Grgurić Janko 19/X 1896. – 28/2 1942 umirovljen
XIV. Zagoršak Frane 28. II 1942. – IX. 1945. dalje Žužek Franjo
XV. Vrbanac Ivan 3. XII. 1945. - 25. XI 1951. umro ovdje dalje upravlja Žužek Franjo, dekan iz Gline
XVI. Marić Vjekoslav 3. X 1953. – 17. XII 1967. Požeške Sesvete (14god)
XVII. Šustić Stjepan od 17. XII 1967. – 15.XI.1975.
XVIII. Stjepan Čukman od 15.XI.1975. – 24.IV.1978.
XIX. Leonard Blagus pd 24.IV.1978. – 1980.
XX. Ivan Novosel 1980. samo par mjeseci
XXI. Đuro Sabolek od 26.VIII.1980. do 1.IX.1987.
XXII. Juraj Jerneić od 1.IX.1987. do danas

Parochia haec Vidusheveczensis fundata est anno 1729. quam perhibente Matricula baptisatorum et quidem folio 1 de 25 Iunii primus qua parochus administrabat admodum rdus Michael Frankovich et quidem usque 31.am martii 1750: hac die obuit. Sub hoc curia parochialis infra dimidium moderni horti cum aliis aedificiis parochialibus extiterat: Ecclesia autem in ipsissima loco ubi moderna murata existit, erat lignea, eundem, quem et hodie venerabatur patronum, sanctum Franciscum Xaverium confessorem habuit ast erat longe minor, et situ etiam huic contrario: ara enim major erat versus ortum, qui situs et ad modernam Ecclesiam optaretur tum ut sacristia ab aede parochiali patent, tum ne tanta turris gravitas in extremitate collis periculo demolitionis sit obnoxia, tum etiam ut esset conformis aliis ecclesiis, quae ad proscriptum situm extructae, versusque ortum Solis cum sanctuario aptatae sunt.

Narratur per traditionem ante hanc ligneam in isto colle praeexistentem ecclesiam in hoc loco Vidushevecz; exstitisse ecclesiam parochialem in Szelkovaz inferiori, pago nam filiali parochiae hujus, et quidem modice inferius infra tumultuariam modernam columnam liroem sternoyn, sub titulo s. Andreae, quodve rudera adhuc usque praesentia tempora prostitissent, quia interim nulli uni ex certi quid erui posset, supponendum est ex minutie alioquin ruderum aliquam forte statuam eo loco fuisse erectam, quamvis magnae fit contentionis, ad quam ante isthic fundatam parochia seu ante annum 1729 um Vidushevecz cum aliis adjacentibus filialibus spectasset, verisimilior est eorum opinio, qui traditioni suorum seniarum miriti asserunt; quod hi pagi ante dictum annum meris Valachis fuissent inssessionati, quodve his propter seditiones contumariam inobedientiam suis dominis et rebelliones abhinc pulsis meri chatolici ad has possessiones venissent taliterque pro horum pietate et devotione haec parochia exurexisset, quod quidem tanto facilius, cum certum sit, omnes istos pagos sub dominium et jurisdictionem incliti Episcopatus Zagrabiensis pertinuisse, donec tandem anno 1802 has partes idem Episcopatus pro praediis Banaticis cessisset.

2-us parochus fuit Ignatius Kerchelich ab anno quippe 1750 mense septembri usque annum 1752, mensem martium, quo mense iuni ad parochiam Kravarzkensem translatus.

3-us Ioannes Protulipacz ab anno 1752 mense septembri usque annum 1761 mens: nov: an mortuus hic ignoratur.

4-us Michael Szinkovich a 1-o ian. 1762 usque ultimos dies decembris 1781 hic quia a cognatis suis pingvem portionem haereditasset novam parochialem in hoc ipsissimo loco erexit curiam, ac omnia aedificia oeconomica ad curiam istam ex antiquo loco transtulit: erat autem illa curia e roboribus primis, cum cellario subterrano, qui et actu habetur; habuit tractum superiorem et inforiorem, et quamvis curia illa longe major 12 nempe orgiarum in longitudine fuisset, et tractu superiori sex spatiosa cubilia habuisset, summeque superius fuisset commoda, inforior tamen tractus nulli commodo responderat, ita quod plane culina extra curiam, et quidem a tergo curiae debuerat fuisse erecta, neque dispensa adaptata, sed totus ferme inferior tractus voluti ambitus ad currus saltem reemdendos aptus. Aliud bomum quod hic vir in ista parochia praestare intenderat, et quod senes quidam hujates parochiani cum meo npe Ioan: Sirovichyo adventu ad istam parochiam naraverunt erat istud: quod et ecclesiam e solidis materialibus erigendi animum et ipse monstraverat, et etiam parochianos ad id stimulasset, promittendo cuilibet operario, qui ad istam ecclesiam laborasset 10x6 diurni, omnesque parochiani in hanc structuram ferme consenserant, sed effectui huic plurimum contrariebantur dies, qui, quia recte Decuriones fuissent, omne planum destuxerunt. Idem bonus, vir, praedones hic grassari solitos, veritus, abhinc Zagrabiam ad s. Ioannis Baptistae in Nova Villa promoveri petiit, ubi praeter curiam parochialem et aedificia eidem adnexa ecclesiam quoque s. Ioannis Baptistae et eradisse, et cupro texisse perhibetur, itaque ultimus decembris diebus anno 1781 huic Zagrabiam abivit, ad parochiam s. Ioannis promotus, ibi pluribus annis vixit, posteaque canonicus, et custos collegiati capituli Chasmensis evasit.

5-us Ignatius Pokajzen ab anno 1782 usque mensem iulium anni 1800 administravit parochiam hanc usq 26 augusti anni dicti, quo tempore factus cathedralis ecclesiae Zagrebiensis canonicus Zagrabiam abivit, ubi postquam doctrina et exemplo insignia per decursum 17 annorum edidisset specimina, ex hac vita ad aeternitatem translatus est, quis idem, et qualis fuerit vir? scribere vereor, ne aut tam digno viro minus justo deferam, aut forte a successoribus, fortassis criticis, plus justo dixisse querar, sufficit, quod monumentum Zagrabiae in perennem memoriam defuncti erectum, merita illius authentice continent.

6-us Ludovicus Horvath aboliti ordinis s. Pauli 1-i Eremitae ex parochia Jamensi 26 aug: anno 1800 Vidushevezensis denominatus, fuitque in parochia usque 4-am septembris anno 1806. hac die obiit.

7-us Andreas Vlashich hic loci natus 18 nov: 1766. per excelsum consilium aulae Bellicum cum 1-a ian: 1807 ex parocho Iamensi denominatus Vidushe-veczensis. Vir praeclarus, et sacerdos integer, sed propter valetudinarium constanter statum nec sarta tecta servare, nec terrena cultivare illum delectabat eapropter omnes fundi et aedeficia notabiliter neglecta fuerunt: interim penes constantem suam sinistram veletudinem, zelosus tamen et sollicitus fuit de domo dei et ampliori et e solidis materialibus erigenda huncque in finem, siquidem aliter suo sancto desiderio opitulari non voluisset, usus est occasione, dum sua altsma majestas Franciscus 1-us imperator Austriae et rex Hungariae, cum augustima consorte sua Carolina anno 1818 has partes confiniarias lustrare dignabatur, altae fatae majestati hoc in ecclesia merito instantiam porigendo, ad quam Instantiam anno 1819 favorabile resultatum accepit, ac tenore hujus anno 1826 manus labori apposita, et anno 1827 structura feliciter terminata. Ob defectum ultro ultronearum expensarum apparatus et ornatus ex antiqua ecclesia cum antiquis altaribus illatus, et anno 1827 die 18 novembris eo anno in dominicam 24 post Pentecosten incidente accepta praeire a S. Sede facultate solemniter benedicta et celebrandis divinis dicata est. Sub hoc bono viro die 19 iunii anno 1824 penes visitam canonicam etiam sacramentum Confirmationis per excellentissimum praesulem Maximilianum Verhovecz, et illustrissimum eppum suff. Iosephum Salesz administrabatur. Idem ecclesiae hujus author et parochus Vlashich hic obiit die 12 martii anno 1828-o. Eique in parochia successit

8-us Ioannes Sirovichensi qui ex cooperatore Petrinensi ad parochiam Jeszenovicziam promotus et Jeszenoviczis ad Thopuskensem venit, ubi parochum una et vicearchidiaconum hujus Glinani Districtus egit. Natus autem in Berkishevina die 3-o Octobris anno 1790. exantlatis per decennium cooperatoristicis, et parochialibus in Jeszenovacz per 31/3 et in Thopusko 12/3 annis servitiis, decreto excelsi Consilii aulae bellici anno 1828 die 1-o octobris Vidushevezensis beneficii possessorium caepit: ast omnia in statu desolato repericus, de translatione sua non satis dolere potuit: sed quia factum iam infectum fieri nequt, securis in radicem erat applicenda, per fas et nefas laborandum, sicque allectis ad manum Dominis stabalibus praesertim illustrissimo cotum collonello v Ungerhoffer et mag. domino v. colonello Benko, tardius etiam colonellus penes istud Regimen creatus, omnia tenuta parochiali cum litositibus e plano aedili monstrari,

omnia concreta extirpari, pro possibili fundam domalem sepiri: anno 1831 stabulum et harrcum restaurari et novitus tegi, vincam, quod erat in Promontorio Zxarchovicz, totaliter neglectum, rubos et betulas ferrentem, necllire antea usui deferrientem e Cathalogo vineae cum infirmatione ad Sacram Sedem deleri, et in 3-a arabilis terra classem penes inclitum Regimen inferi procuravit. Anno 1834 die 14 aug: seu in vigilia assumptionis B. Matris et sequentibus dein die – bus curiam parochialem prosterni, ac anno 1835 cum multis precibus erectam conspexit; omnia demum adjacentia aedificiola uti fagopirarium, haram, currule reclinatorium, gallinarium ex proprio fieri fecit. Sub eodem caemeterium parochiale cum illa, boni medii jugeri, ab ortu solis ab inclita Jurisdictione militari impetrata, particula auctum, et concessa a S. Sede Consistoriali de anno 1837 facultate cum nova trabali cruce die 29-a junii seu festo ss: Petri et Pauli apostolorum benedictum est. – Filialis quoquo ecclesia s. Antonii in Dvorische, sub finem anni 1836-i corpore tenus turris autem ipsa anno 1840 tecta est.

Anno 1841 diebus 8-a et 9-a maji illustrissimus ac reverendissimus dominus Josephus Schrott cons. episcopus Belgradensis et Semendriensis cath. eccl. Zagrabiensis canonicus, et capituli ejusdem praepositus major, prior Auranae excellentis illust: et reverendis domini episcopi Zagrebiensis Georgii ab Haulik in pontificalibus suffraganeus, abbas s. Margarithae de Bela, praepositus s. Martini de Arod, aut Aront archi – diaconus Gorensis, et Zagoriensis, Act: dd: et philosophiae doctor ii: can. Zagrab: Varasd: Crisien... Poseg... et Toronti... Tabula iud: assessor: visitam canonicam fervavit, Sacramentum Confirmationis administravit assistentibus aa: rr: dominis Josepho Brez et Josepho Hranijecz cathedralis ecclesiae Zagrabiensis chori prebendariis: ac cum pluribus aliis vicinis dd: sacerdotibus me quoqe Joanne Sirovichyo vicearchidiacono Districtus Glinani, et Vidusheveczensi parocho.

9-nus Lucas Veljača Kostainica oriundus e parochia Solinensi mense novembri 1849 ad hanc transivit. Mortuus festo apostolorum Petri et Pauli anno 1854.

10-us Josephus Akšamović Feričancae in Slavonia natus, 1842 mense augusto in presbyterium ordinatus, Velika in Slavonia, in Croatia Goščae et Petrinae in vinea Domini cooperatus, 26 aprilis 1848 cum Legione 2-a banalis confiniariorum croaticorum qua capellanus castrensis in Italiam profectus, multa pericula diversis in proeliis subivit, aurea piorum meritorum cruce ibi decoratus, inde post 2-os annos et quatuor menses redivit, huc pro cooperatore dispositus 11 septembris 1850 advenit, 21 augusti 1851 parochiae administrationem suscepit, et 2-do decembris 1854 in parochum denominatus est Vidusevacensem.

11-us Carolus Mattačić prius parochus Dubrancensis in Turopolje post initum cambium cum Josepho Akšamović 1861 die 19 novembris administrationem parochiae suscepit.

12-us Ludovicus Detoni Kaproncae oriundus, 1847 mense augusto in presbyterium ordinatus, Konoba, Začretje, Bistrae et Prišlinić in Zagoriae cooperatus, Solinae ab anno 1859 usque 1875 parochum egit, anno vero 1875 5 augusti in parochum Viduševacensem denominatus, hujusqu parochiae administrationem 8 octobris 1875 suscepit.

Jedna zadušbina nigdje u knjigah ove župe zabilježena nije, nu slučajno za nju saznah, radi česa obratih se na prečastni duh. stol upitom 1-a svibnja 1887, kakova bi to zadužbina bila, te dobih od istoga 13 svibnja 1887. br. 1688 odgovor sliedećeg sadržaja:

Copia

In conscriptione de anno 1802 occurit: Ex fundatione a Venato Maretich altaristica: summa capitali florenarum 200 erga obligationem sacrorum abro: 12 et unius anniversarii de anno in annum absolvendorum.

Hujus fundationis documenta existunt penes capitalum Zagrabiense, ubi etiam et ipsa fundatio penes pp summarum Praefecturam existit. Quae eadem fundatio facta est anno 1700 die 6 iulii.

Za odsluženje otih sv. misa dobiva župnik svake godine uz nebiljegovanu namiru iz pobožnih zaklada 3 for. 90 nvč. a. vr.

Slijedi prijevod latinskog teksta.

Župa ova viduševačka osnovana je **1729** godine, i u njoj je, kako se razabire iz Matice krštenih i to od 1. lista od 25 lipnja, **prvi župnik koji je njome upravljao bio vlč. Mijo Franković** i to sve do 31. ožujka 1750: tog je dana umro.

Prije toga postojala je župna kurija s ostalim župnim zgradama niže sredine sadašnjeg vrta: a crkva na posve istom mjestu na kojemu stoji sadašnja zidana bila je drvena, i imala je istog zaštitnika, svetoga **Franju Ksaverskoga** ispovjedaoca, kojega i danas časti, no bila je puno manja i imala je također položaj ovaj suprotan: oltar je naime bio više prema istoku, a taj bi položaj bio poželjan i za suvremenu crkvu bilo da bi sakristija bila otvorena prema župnom stanu, bilo da silna težina tornja na vrhuncu brežuljka ne bi bila izložena opasnosti razaranja, bilo da bi također bila prilična drugim crkvama koje su sagrađene po propisanom položaju i okrenute su svetištem prema izlazu Sunca.

Predaja kazuje da je prije ove drvene na tom brežuljku ranije postojeće crkve u ovom mjestu Viduševcu postojala župna crkva u **Donjem Selkovcu**, naime u filijalnom selu ove župe, i to nešto malo niže ispod neuređenog današnjeg stupa, oborene lakrdije, pod nazivom **sv. Andrije**, a o tome sve do sada prisutni ostaci i u ovo vrijeme očito bi stajali, budući da se međutim ništa točno i sigurno ne može iskopati, treba radi opreza pretpostaviti da bi u drugom pogledu svakako trebao vjerovati da je na onom mjestu bilo ostataka, možda neki kip, premda čini veliko zadovoljstvo, za kojim je prije ovdje osnovane župe odnosno prije 1729. godine Viduševac s ostalim podložnim filijalama težio, vjerodostojnije je mišljenje onih koji čudeći se predaji svojih starih tvrde, da su ova sela prije spomenute godine bila nastanjena čistim **Vlasima**, i da je u njima zbog pobune izbila ohola neposlušnost prema vlastitim gospodarima, te ustanci, i pošto su ovuda bili istjerani na ove su posjede došli čisti katolici i tako je radi njihove pobožnosti i bogoljubnosti nastala ova župa i to tim lakše što je sigurno da su sva ta sela spadala pod vlast i jurizdikciju slavne zagrebačke biskupije, sve dok napokon godine **1802**. ove dijelove ista biskupija nije ustupila u bansku korist.

II. župnik je bio **Ignac Krčelić** dabome od mjeseca rujna godine 1750. sve do mjeseca ožujka godine 1752. u kojoj je u mjesecu lipnju premješten za župnika Kravarskog.

III. Ivan Protulipac od mjeseca rujna godine 1752. sve do mjeseca studenog 1761. Ne spominje se da li je ovdje preminuo.

IV. Mijo Sinković od 1. siječnja 1762. sve do zadnjih dana prosinca 1781. ovdje, budući da je od svojih rođaka naslijedio bogat

udio, sagradio je upravo na ovom istom mjestu župni dvor, a sve gospodarske zgrade za taj dvor prenio je sa starog mjesta: bijaše naime ona kurija od prvoklasne hrastovine, s podzemnim podrumom, koji i sada postoji, imala je kat i prizemlje, i premda je onaj župni dvor bio mnogo vći bio je naime po dužini 12 orgija, a u gornjem prostoru imao je šest prostranih soba, a na samom vrhu bila je komoda, dok daljnji prostor nije odgovarao za bilo kakvu komodu, tako da je kuhinja morala biti podignuta posve izvan župnog dvora, i to sa zadnje strane dvora i to neuređena i neprikladna, dok je gotovo cijeli daljnji prostor na strmoj padini bio prikladan jedino za kolnicu. Druga dobra stvar za koju je ovaj muž u toj župi želio da se stavi na prvo mjesto, a što su neki starci kao i ovdašnji župljani pri dolasku mene, tj. **Janka Žirovića** na tu župu pričali bila je to: da je također sam očitovao spremnost za podizanjem i crkve iz tvrdog materijala te da je poticao i župljane na to, obećavajući svakome radniku koji bi na toj crkvi radio 10 x 6 radnih dana, a gotovo su svi župljani pristali na to, ali tom ostvarenju najviše su stajali na putu dani, koji su, budući da su upravo bile Dekurije, uništili sve planove. Taj dobričina, muž, zbog uobičajenosti da pljačkaši ovdje robe, i to zaista, uznastojao je da ovuda bude premješten u Zagreb u sv. Ivana Krstitelja u Novoj Vesi, gdje je, spominje se osim župnog dvora i njemu pripadajućih zgrada također crkvu sv. Ivana Krstitelja dao i počistiti i prekriti bakrenim krovom, i tako je u zadnjim danima mjeseca prosinca godine 1781. ovdje u Zagreb otišao, promaknut u župu sv. Ivana, gdje je poživio mnogo godina, te je zatim postao kanonik i kustos kapitularnog čazmanskog kolegija.

V. Ignat Pokrajzen od godine 1782. sve do mjeseca srpnja 1800. godine upravljao je ovom župom, a otišao je 26. kolovoza rečene godine, u koje je vrijeme promaknut u kanonika katedralne crkve zagrebačke, gdje je nakon što je kroz razdoblje od 17 godina pružao dokaze o svojoj učenosti i uzornom životu, iz ovoga života bio prenešen u vječnost. Tko je isti, i kakav je muž bio? plašim se pisati da ne bih o tako dostojnom mužu iznio nešto manje pravo, ili da se ne bi slučajno od nasljednika, možda kritički raspoloženih, tvrdilo da sam govorio više pravo, dostatno je što je u Zagrebu spomenik na trajnu uspomenu na pokojnika podignut a koji iz sebe autentično svjedoči o njegovim zaslugama.

VI. Ludovik Horvat iz dokinutoga reda sv. Pavla prvoga Pustinjaka iz župe Jame 26. kolovoza 1800. godine imenovan je u Viduševac, i bio je župnik sve do 4. rujna 1806. godine. Tog je dana preminuo.

VII. Andrija Vlašić rođen je u ovom mjestu 18. studenog 1766., a kad je 1. siječnja 1807. od Savjeta vijeća ratnog predložen za župnika jamarskog predložen za vidaševačkog bio je razborit muž i besprijekoran svećenik, ali zbog zdravstvenih (problema) nije mogao za trajno sačuvati imanje niti krovove u ispravnom stanju, niti ga je veselilo održavati zamaljsko pa su zbog toga sve zemlje i zgrade bile znatno zapuštene: međutim unatoč svom trajno slabom zdravlju bio je gorljiv i brižan za Božji dom da bude i prostraniji i izgrađen iz solidnih materijala, i da postigne taj cilj, kad već na drugi način nije mogao udovoljiti svojoj svetoj želji, okoristio se prilikom dok se njegovo uzvišeno veličanstvo Franjo I, car Austrije i kralj Mađarske, sa uzvišenom svojom suprugom Karolinom godine 1818. udostojalo pohoditi ove granične dijelove, iznoseći neposredno veličanstvu stari usud u rečenu korist crkve, za koju je instanciju godine 1819. primio drag rezultat, te je tijekom ove **1826. godine lativši se posla i godine 1827. građevina sretno dovršena.** Zbog nedostatka stvari koje su procijenjene do kraja prenešene su vrijedne stvari i nakit iz stare crkve sa starim oltarima, te je pošto je prethodno od Sv. Stolice dobivena dozvola **1827. godine dana 18. studenog** koji je te godine padao u nedjelju 24. iza Pedesetnice svečano blagostlovljena i posvećena Božjoj službi. Za vrijeme ovog dobrog muža dana 19. lipnja 1824. godine pri kanonskoj viziti podijeljen je također sakramenat Potvrde od strane uzoritoga stožernika Maksimilijana Vrhovca i preuzvišenoga pomoćnog biskupa Josipa Saleza. Tvorac i župnik ove iste crkve Vlašić ovdje je umro 12. ožujka 1828. godine. Njega je pak u župi naslijedio.

VIII. Janko Žirović koji je s mjesta petrinjskog pomoćnika promaknut u jasenovačkog župnika te je iz Jasenovca došao za topuskog i ondje je obavljao službu i župnika i vicearhiđakona ovog Glinskog distrikta. A rođen je u Brkiševini dana 3. listopada 1790. godine i pošto je iscrpio razdoblje službovanja od deset godina kao pomoćnik te kao župnik u Jasenovcu kroz 31.3. i u Topuskom 12.3. godine, po odluci uzvišenog savjeta ratnog dvorskog vijeća godine 1828. dana 1. listopada ušao je u posjed viduševačkog beneficija: no zatekavši sve u stanju opustošenosti nije se mogao dovoljno natugovati zbog svog premještaja: međutim budući da već učinjeno ne može postati neučinjenim, trebalo je sjekirom zasjeći u korjen te raditi i u dobru i u zlu, i tako imajući pri ruci našemu gospodu osobito gospodina presvjetloga glavnog zapovjednika von Ugerhoffera i uzvišenog gospodina dozapovjednika Benka, kasnije pak postao je zapovjednik pri istoj Upravi, sve imanje župsko sa kamenjarima

(vodama) iz plana državnog službenika dao je da se pokaže, i da se odstrani sve konkretno što ću prema mogućnosti dati da se ogradi: godine 1831. štalu i svinjac uspjet ću obnoviti i pokriti, a što je bilo na sljemenu Žarković, potpuno zapuštenu, rađalo je kupinom i dračom, te su dali, ne obazirući se na iz Kataloga vinograda izvedenog u praksi potvrđenog iskustva s ukinućom presudom u korist Svete stolice da se obori te da se od iste slavne oblasti dade unijeti kao 3. klase zemlje oranice. Godine 1834. dana 14. kolovoza ili na vigiliju Uznesenja B. Majke i sljedećih potom dana dao je raskopati župni dvor, pa ga je godine 1835. uz mnoge molitve ugledao podignutoga; konačno sve pripadajuće zgradice kao pušionica, svinjac, kolnica, kokošinjac dao je da se naprave od svog. Pod isto župno groblje uvećanom s onom česticom dobre polovice jutra, s istočne strane, isposlovane od slavne Vojne uprave, i odobrene od sv. konzistorialne stolice od godine 1837. odobrenjem s novim drvenim križem što je blagoslovljeno, dana 29. lipnja ili na blagdan svetih apostola Petra i Pavla. Također filijalna crkva sv. Antuna u Dvorišću, pod kroj 1836. godine do tijela tornja a sama je 1840. godine pokrivena.

Godine 1841. dana 8. i 9. svibnja presvijetli i prečasni gospodin Josip Schrot cons. biskup beogradski i semendrienški, kanonik katedrale crkve zagrebačke i viši prepošt istog kaptola, prior Aurane, preuzvišenog, presvijetlog i velečasnog biskupa zagrebačkog Jurja od Haulika u biskupstvu sufragan, opat s. Margarete de Bela, prepošt s. Martina de Orad, ili Oront, arhiđakon Gorski i Zagrebački, akt. dr. filozofije, doktor kan. prava, zagreb. varaždin. križev. požeš. i toront. sudbenog stola prisjednik: gorljivo je obavio kanonsku vizitaciju, podijelio je sakrament sv. Potvrde uz asistenciju veoma štovane velečasne gospode Josipa Breza i Josipa Hranijeca prebendara kora katedralne crkve zagrebačke: te sa mnogim drugim susjedima gospodom svećenicima i sa mnom Jankom Žirovićem vicearhidjakonom glinskog distrikta i župnikom viduševačkim.

IX. Luka Veljača podrijetlom iz Kostajnice iz župe Solinske u mjesecu studenom 1849. u ovu je došao. Umro je na blagdan apostola Petra i Pavla godine 1854.

X. Josip Aksamović rođen u Feričancima u Slavoniji, 1842. u mjesecu kolovozu zaređen je za svećenika, u Velikoj u Slavoniji, u Hrvatskoj u Gušću i Petrinji u vinogradu je Gospodnjem sudjelovao, 26. travnja 1848 sa 2. banskom pukovnijom hrvatskih graničara u kojoj je kao logorni kapelan otputovao u Italiju, prošao je kroz mnoge slavne događaje u raznim bitkama, i pri tome je odlikovan odličjem zlatnog križa za pobožne zasluge, odakle se poslije 2 godine i 4 mjeseca vratio, ovamo je određen za pomoćnika došao 11. rujna

1850., 21. kolovoza 1851. preuzeo je upravu župe, i 2. prosinca 1854. imenovan je za župnika viduševačkog.

XI. Karlo Mattačić prvo župnik Dubranca u Turopolju poslije ulaska u službu sa Josipom Akšamovićem 1861. dana 19. studenog primio je upravu župe.

XII. Ludovik Detoni potječe iz Kopronca, 1847. u mjesecu kolovozu zaređen za svećenika, u Konobi, Začretju, Bistri i Prišliniću u Zagorju je radio kao pomoćnik, u Solini je od godine 1859. sve do 1875. obavljao službi župnika, a godine 1875. 5. kolovoza imenovan je za župnika u Viduševcu i službu ove župe primio je 8. listopada 1875.

Kopija

U popisu iz godine 1802. susreće se: Iz altarijske zaklade od Venata Maretića: suma kapitala 200 florina prema obavezi s obzirom na svete stvari oduzima se 12 prema načinu jednog godišnjeg rješavanja iz godine u godinu.

Dokumenti ove zaklade postoje pri Zagrebačkom kaptolu, gdje također postoji sama zaklada kod predsjednika najviših profektura. A sama je ova zaklada nastala godine 1700. dana 6. srpnja.

XIII.- ti župnik u Viduševcu god 1891.

Uvod:

Janko Batušić, rodjen 2. kolovoza 1842. u Cvetkoviću kod Jaske, zaredjen u svećenika na dan sv. Ane g. 1868. po blago pokoj. kardinalu – nadbiskupu Juraju Hauliku, služio prvu s. misu kod svoga strica, župnika na Riečici na angelsku nedelju a poslan za duh. pomoćnika na Kravarsko gdje je uz vrloga župnika Miju Očića radio u vinogradu gospodnjemu do 24. travnja g. 1875. kad je odredjen za upravljatela župe u Viduševac. Ondje je službovao do 8. listopada i. g. te je premješten kao upravljatel na župu u Malu Solinu gdje je za par mjeseci župnikom imenovan i kao takav ondje služio do 27. listopada g. 1891. kad je i opet dekretom od 7. kol. 1891 br. 9136 vraćen kao pravi župnik u Viduševac te je dne 19. listopada položio prisegu u ruke kapitularnog vikara preuzvišenog gospodina Franje Gašparića i dobio crkvenu investituru. Kućni nemir mnogo je priečio da predšastnik župnik nije uspievao svojom službom na zadovoljstvo naroda te je potom i crkva sa kapelom i gospodarstvo nazadovalo. Stoga je narod vrlo želio i doželio da se župnik Detoni umirovi. Kao što je g. 1828. župnik Žirović žalio što je svoju župu Topusku ostavio i u pusti Viduševac došao tako je i meni bilo. Ma, kako reče Žirović

factum infectum fieri nequit[181] tako je i meni bilo, *securim ad radice applicare* t.j. primiti se ljudski posla.

Crkva župna je još od g.1880. potresom nagrdjena a krov joj sav sagnjio, odielo i misno ruho kao i ostali predmeti što se rabe za službu Božju: sve je to trebalo stranom popraviti, stranom za novo nabaviti a crkvu iz vana i iz nutra temeljito popraviti. To je i učinjeno troškom od 3 hiljade forinti koju svotu sastavismo iz podpore Vis. kr. Zem. vlade u iznosu od 1200 forinti te milodara od Njegova Veličanstva cara i kralja Franje Josipa I. u iznosu od 200 forinti. Ostalo doprineli su župljani nametom. Čim bude crkva do kraja uredjena (g.1893. ako Bog da) prihvatit nam se je popravka kapele **s. Antuna Padovanskog u Dvorišću**, koja od mnogo godina već čeka na nuždne popravke.

Odmah u jesen moga došašća na ovu župu nagovorih župljane te posadismo brdo ispod župnog stana (s juga) opet **šljivom** kako je i bilo marom čestitoga župnika Akšamovića, a nepojmivim postupkom župnika Detonia uništeno i posve iskrčeno. Bivši ovdje upravljatel župe g. 1875. dobio sam do 15 akova šljivovice iz šljivara, kojega na žalost više nenadjoh kad se vratih kao župnik g. 1891. Mnogo je tu krivnje crkv. odbora, a najviše nadzirajućih poglavara duh. (Natdjakona) i sviet. (kot. predstojnika) što nezapriečiše tamaniti nadarbinsko dobro, koje stojaše mnogo truda i brige župnika Akšamovoća i župljana.

A gdje je gubitak onoga izgleda i uzora koji treba da narodu – osobito ovdje u **zapuštenoj bivšoj krajini**, na Kordunu od župnoga posjeda podticalom i naukom za bolje gospodarstvo bude?!

Zatim je trebalo svu ogradju oko vrta i dvorišta na novo podići; štalu popraviti i pokriti; svinjac posve novi tako i kokošinjak – načiniti. Župni stan je takodjer mnogo popravka trebao. Nekadanja kapelanija postala je leglo miševa, jer su tu držali žitak i ostali živež pa je odtuda sav stan od smrada i miševa bio nagrdjen. Imalo se posla i sa stolarom i bravarom i staklarom i zidarom i bojadisarom dok si je župnik pristojan dom uredio.

Medju ostale žalostne tragove nemarnoga gospodarstva spada župni vinograd. Liepo brdo u porez. obćini **Dvorišće**, gdje su nekoć Viduševački župnici marno svoj vinograd obradjivali i vrlo dobro vino odonud pili, našao sam – a ma posve uništen te ga počel iz nova saditi. G. 1875. kad bijah administrator ovdje dobio sam do 16 akova upravo izvrstnoga vina a sada nenadjoh ni jednoga zdravog trsa. Doduše, mnogo je vinograda propalo od bolesti; peronospore (modlike). No ima ih koji nisu propali, makar su bolovali, jer prokušani uztuk (liek)

---

[181] Učinjeno ne može biti neučinjenim.

modra galica i kreč u dobra i marna gospodara pa onda motika i.t.d. uzdržaše vinograde i na čast i na korist njihovu.

Bijah 16 godina župnik u **Maloj Solini**. I ondje sam imao iza istoga župnika mnogo posla dok sam sve u red stavio i kulturu na korist samog beneficija podigao. Što sam god radio ondje (sve) sam u knjigu spomenicu od godine do godine bilježio a narod je gledao i pomagao i okorišćivao se uzorom naprednijega rada i mara. Župljani su nepristrani i živi svjedoci sveg toga ondje pa je ipak starac - privr. upravlj. župe K. Š. napisao u spomenicu onoj: propria laus fontes. Nismo, braćo, svi za sve sposobni. Može biti dobar svećenik a ne dobar ekonom ili graditelj. Ali zato netreba i nesmije oko svećenika zlobno biti ako je koj što boljega učinio a na korist same nadarbine, koju možda upravo on uživa koj dobru uspomenu na zaslužnoga predšastnika uništuje. Ja ću i ovdje u Viduševcu kao što sam u M. Solini za dobro crkve i nadarbine raditi – ako mi dobri Bog svoju milostivu pomoć i život pokloni premda sam već 50 god. života prevalio, jer sam uvjeren da ću tim poslužiti ne samo vlastitoj duš. i materijalnoj koristi nego i narodu pokoristiti izgledom na naprednije gospodarenje a tim veći duševni mir i sigurniji spas. "Siroma čovjek gotov djavo", kaže naša poslovica, a to po svih nas iskustvo ostaje za uviek istina. Treba duh. pastir nastojati: da se čim više unapredjuje materijalno stanje naroda: naprednijim ratarstvom, stočarstvom, voćarstvom i vinogradarstvom a onda će sam po sebi prianjati (narod) uz duševni napredak.

Narod u obće ovdje nije zločest. Razvojačenjem Krajine (g. 1871.) stupio je u kolo ustavnog života te su se stare i dobro živuće zadruge razvrgle. Pisarom i mjerčinom došla je tim razciepkanjem te nadošlim svakojakimi daćami skoro osiromašio. Otac sa majkom te sitnom djecom sačinjavaju samo kuću i zadrugu. Poljski rad, paša, patrola, ordin i rabota – sve to leži na otcu obitelji, jer kućanstvo i djeca ostaju materi na brigi. Mnogi je otac pod teretom svakovrstnih takovih nenadvladivih dužnotsih žrtvom smrti pao, a djeca stranom se razišla po svietu, stranom ostala kubureć s majkom na očinjem pragu, da još u veće siromaštvo padu. Mnogo puta se župnik ljuti što narod u crkvu slabo dolazi, od škole i kršćan. nauka izostaje. Na sve mora čez prste pregledati i sažalivati kad vidi danas otca u crkvi u haljetku dost lošem a drugi put u istom haljetku n. pr. u korizmi kad na sv. ispovjed dolazi. Jest veliko je siromaštvo krivo što nam je narod i duševno u nazadak pošao pa je stoga tim više treba, da se osobito svećenici pobrinu kako bi se narodu gospodarstveno stanje popravilo: učeć, puteć a ponajviše dobrim izgledom prednjačeći. Gdje sam nemože tu

su oblasti i poglavarstva, škola i svakovrstna vieća te gospodarska društva s kojima i u kojima mora da sudjeluje župnik na sve to veću kulturu i blagostanje naroda.

Stare navade i novi rad u Župi

Medju stare navade, koje se netemelje na crkv. propisih nit su išla na korist crkve spada ponajprije **zvonjenje za mrtve**. Tko je platio zvonarom zvonilo se bez razlike dobe. Pošto pak crkva od toga nikakve koristi imala nije a opet mora nekakva razlika biti medju "izpovjednom" i "neizpovjednom" dušom. To je naredjeno: da se djeci samo sa dva manja zvona zvoni a odraslim – "izpovjednim dušam" se svima zvonovi. Ako bi pako roditelji htjeli da se njihovom djetetu sa svima zvonovi zvoni imadu uplatiti u crkvenu blagajnu 50 kr. – Zatim je naredjeno: da se na sprovodu gdje je bliže nose dva lampaša uz mrtvaca te od njih crkvi plaća 40 kr. Crkva ova župna nemože se o svom premalom dohodku uzdržavati – duguje kapeli preko 3 hiljade forinti. Stoga je župnik morao te nove pristojbe uvesti a i župljane od sgode do sgode opominje i nagovara da svetkom i nedeljom u šparovac milodare davaju.

Žene pako, koje mogu i znadu da naprave **oltarnjake za oltare**, jer je pet oltarah u crkvi a neima ni jednog čestitoga (svaki) oltarnjaka. U jednom i drugom odazvalo se dobrih duša. Prihod šparovcima odmah se je prve godine podvostručio a oltari dobili su svi redom po jedan i dva oltarnjaka. Za uspomenu i podticalo drugim rado bilježim ovdje imena darovatelica oltarnjaka: **Arambašić Jaga** i **Krnic Mara** darovaše liep i nakićen oltarnjak za vel. oltar sv. Franje. Za kapelu s. Antuna u **Dvorišću** na dva oltara pokloniše: **Bara Sremić** (Iv.) **Kata Bačurin**, **Jaga Sremić**, **Iv. Antolović** i **Ant. Šeperac**. **Klara Podnar** (Luk.) **Jaga i Jana Štrk** darovaše oltarnjake za oltar majke Božje i s. Antuna Padovanskog. Za oltar sv. Valentina u Dvorišću poklonila je oltarnjak **Roža Ivanjković-Filetić** iz M. Soline.

Pošto je bilo ovdje učitelja, koji nisu znali ili redovito htjeli orguljati to se je izučio domaći seljak **Ivan Arambašić** i dosta dobro svira. No orguljaš je sam uz orgulje i pjevao te se to činilo kao da plaćeni rabotaš čini svoju dužnost za pogodjenu svotu a ostali narod i školska djeca puki su slušatelji i zievači bili. Isto tako je i molitve morao sam župnik obavljati. Tu je trebalo najprije školska mladež u crkvi pjesme uputiti a to je težko, - jer je vrlo malo naći djece dobra sluha - a zatim je uvedeno da školska djeca predmole sve molitve u crkvi. Sada već i pjesme uz orgulje i molitve dobro napreduju te narod

mnogo na pobožnost giblje što sudim po brojnijem polazku službe Božje i po javnom mnienju župljana.

Odredjeno je nadale: da blagdanom, kad je s. misa poldanica i kršć. nauk, nitko nedolazi po s. izpovjed bolestnikom izvan sila te vanrednih slučajeva, jer, župnik dok je bez pomoćnika ne može veće i preče službe ostaviti što je svakako kršćan. nauk i s. misa – a činiti (višeput) uslugu nedeljom samo zato, što je tobož strankam nedeljom laznije to obaviti. Takove slučajeve, gdje najradije nedeljom prije s. mise dolažahu po s. izpovjed, zabilježiti je iz mjesta – bliže. No makar i blizu išao župnik ipak se buni u svojih priprava za s. misu i kršć. nauk, za predbiležbe obznana, a uznoji se iduć i tim izlaže pogibelji nahlade u crkvi u koju se mora požuriti radi službe.

Red vodi k Bogu, rekao je s. Augustin. Svako javno zvanje mora imati stanovito razmedje vremena da se može bez prigovora i zaprieki uredovati i služba vršiti. Kod župnih ureda bilo je od negda najlaglje posao obaviti, jer se je svako doba moglo doći i pokucati na župnikova vrata. Ma, kako je novije doba (osobito upravna strana). Župnička služba narasla a svećenstva za pomoć župnikom ponestalo, to su župnici prisileni ustanoviti da župljani nedolaze svaku dobu kao prije k njemu, jer je on sam i sve obavljati mora. Stoga je u crkvi uputio narod da dolazi u **župni ured** uviek prije podne od 8 -12 ura – osim priašnih i odredjenih potreba. Poslie podne treba župniku obići i pogledati svoje gospodarstvo.

Osobito je težko bilo dosadanji običaj zatrieti: **vienčanja** u svako doba –obično po podne u pijanom stanju. Odredjeno je: da mladenci imadu doći rano na tašće: izpovjedati se, biti pri s. misi, pričestiti se i onda vjenčati.

Imade naroda kad se presv. **poputbina** k bolesniku nosi onda mnogi neće da pokleknu. To je očevidno pomanjkanje vjerskoga uzgoja i nauka. Na kršćanskom nauku trebalo je o tom govoriti kad je na redu bilo a ostali narod u propovjedih na bolje uputiti.

Angjeosko pozdravljenje: u jutro u podne i večer kad zvono opominje, novodno su ljudi samo malo šešir podigli a o molitvi malo koji mislio. Utjehom se opaža, da se i u tom po malo napreduje. U crkvi se malo čisla vidilo, knjižica pak nigdje. Župnik je o svom trošku nabavio krunica i podielio medju djevojke i momke što dolaze na kršćanski nauk, a koji čitati znadu, nabavio im molitv. knižice da se pobožnost primieti i diže te zaprieči raztrešenost i zievanje u crkvi.

Na **kršćanski nauk**, koj se počima prolećem svakog svetka i nedelje počam od 9 ura kad drugi put odzvoni do ½ 11 ura kad počima s. misa poldanica, dužni su svi momci koji su navršili baram 15 godina a djevojčice, koje su navršile baram 12 godina, da makar tri godine polaze prije nego u brak stupe. Poslie zaziva duha sv. uviek se mladež iz knjige popisnice proziva i bilježe prisutni. Nemarnici se opominju i prieti im se uskraćenjem ženidbe i udaje po naredbi nadb. duh. oblasti od g. 1879. i *lex matrimonialis 74 apend.*[182] Zenner. Roditelji pako, koji bi se uztručavali djecu na kršć. nauk pošiljati, mogu se po naredbi duh. oblasti takodjer kr. kat. oblasti kazniti. Ma, to mislim, riedko; jer svećenik imade i mora imati moralnu moć na svoje vjernike, koja više vriedi i ugledu njegovom i sv. stvari nego da zove u pomoć svjetovnu vlast i tim sam sebi svjedožbu moralne nemoći izdade. Župnik, koji svoje dužnosti točno i revno vrši a svojim životom svoje propovjedi utvrdjuje, samo u vanrednih slučajevih će možda trebati silu svjetskih oblastih.

Na **sv. izpovjed u adventu i korizmi** ide narod sve bolje čim se više o silnoj potrebi toga najpotrebitijega s. sakramenta govori. Izmedju 2350 izpovjednih duša imade ih do 100 koji se radi nemarnosti il oklievanja u korizmi neizpovjede. Uz Božju milost, nade je, da će i u tom na bolje krenuti.

Nevaljani je običaj **djecu na krst** donieti bez kuma. Kumovi su rodjaci i svjedoci krštenja. Ako je kum zapriečen doći neka svoju privolju pismeno pošalje. Bilo je imena po neopreznosti u istoj kući i istoj obitelji više jednakih. Župniku to neizrecivo mnogo smetnje i težkoća zadaje kad mora mnogovrstne podatke o svojih župljanih davati. Ako ikako može biti, najbolje je dati djetetu ono poznato ime koje najprije dolazi po njegovom rodjenju. Inače se osvrtati dobro je na uspomenu predja i želju roditelja i kumova – ma koliko se može – da nebude smutnja odviše istoimene čeljadi u kući.

Opažalo se, da mnogi župljani obavljaju **tež. poljske i domaće poslove u svetke i blagdane**, dakako, zanemarenjem službe Božje. Usuprot imade ih koji tako zvane "svečece" više svetkuju nego prave od nikad oglašene blagdane. Isto bi imao župnik prizvati svjetsku vlast – ako neće da slušaju. Ma bolje je, da se prekršatelji opomenu i obvežu na kakav milodar crkvi n. pr. po dvie il više voštanica crkvi donieti - nego da ih kot. oblast u zatvor baci te bi time više obezbožili - a ono pravo – uvjeren sam iz mnogog izkustva kadro je uviek bilo uspješno djelovati za boljak duševnoga raspoloženja, jer sudjelovanje milosti Božje ne fali ondje gdje se za slavu Božju dar donosi - makar donekle i prisilno.

Kućni nemir, svadje i razpre te neobuzdana pohlepa za samovlašću i tobožnjom slobodom a onda ktomu vrlo skloni obć. činovnici rad zaslužbe davaju povoda narodu da se rado dieli i tim

[182] Ženidbeni zakonik 74 dodatak.

bezuvjetno osiromašuje. U ovo doba gdje se svi razredi i stališi udružuju, osvjedočeni, da se samo sjedinjenima silama napredovati i dobre svrhe postići mogu, žalost je župniku, - osobito na selu - gdje vidi stare jake i dobro stojeće zadruge razciepkanjem i diobom propadati - i moralno i materijalno. Prežalostno je gdje se istomu sinu od oca, braći i ostalom bližem rodu zbog kakvih godak trica dioba dopušća!

Nemalo zadaje župniku jako **nemir i nesloga** izmedju samih supruga il braće, koji još u zajednici živu. I ovdje je župniku sveta dužnost svoj uplìv na izmirenje i slogu upotriebiti i zapriečiti da tako časovito možda uzrujani ukućani nehodkaju odmah k obć. poglavarstvu il kr. kot. oblasti tužakat i zatvarat - sramotit sebe i donekle župnika, koj svakako imade dužnost učiti i miriti te mu je dika tim veća čim je bolji i mirniji njegov narod.

Crkva, grobje, župni dvor i ostale sgrade

Crkva s. Franje Xav. liepa i velika je gradjevina od g. 1827. Pod marnim župnikom Akšamovićem je fresco-naslikana i mozaik-taracom ukrašena te i sa 4 zvona providjena. Od te godine (1861) mnogo je potresi i zubom vremena iz vana i iz nutra oštećena te čeka na tek. godinu 1892 na svoje **posvemašnje obnavljanje**, kako je jur to u "Uvodu" spomenuto. Dodati je još umjesto, da su dva manja zvona, sasvim nova, nabavljena; jer prijašnja su bila kao napuknjena bez jasnog glasa i nisu slagala sa većima dvima. Novi zvoni važu te posve dobro slažu sa prijašnjima.

Grobje je od silnoga trnja i drača velikim trudom župljana oćišćeno i u četiri table razdieleno. Putevi su urešeni i pieskom posuti. Grobovi se u redu imadu kopati a ogradje oko pojedinih grobova ukidaju se jer u ogradja kupinje i grmje raste te nije moguće čistiti i u redu groblje držati ako kojekakove nagrde imitiranih gradjica prieče. Sveukupno grobje neka bude dobro ogradjeno i nadzirano da ne bude provale od blaga pa onda ne treba nagrdnih obora oko pojedinih grobova, kojih prosti seljaci ne znadu i neće u redu i čistoći podržavati. Stoga je živica okolo grobja uredjena i posadjena a vrata na ulazu iz nova i pod krov stavljena. Veliko propelo bit će ujedno sa crkvom obnovljeno. – Učinjeno je.

Župni dvor i ostale gospodarske sgrade, kako je jur u "Uvodu" spomenuto, stranom je već popravljeno, stranom još čeka na svoj red - prema novčanim sredstvima.

Vrt, voćar, šuma, vinograd i ostale zemlje.

Vrt je iza moga odlazka g. 1875 u M. Solinu drugo, žalostno lice dobio. Nestalo je uredjenih tabla te okvir sačinjavajućih plem. voćkica. Mjesto lopate i motike zatjerao je župnik plug u vrt - kao što rade prosti seljaci te tako zadade nasliedniku i tu težke brige dok je vrt u stari red stavljen i izgled postao narodu od naprednijega gospodarenja. Razdielenje vrta u 4 table, riešit će za koju godinu iz nove zasadjene breskve i kajsije a osobito plemenita vinova loza, koja će se u liepe brajde svijati te korist i radost župnikom i svakomu prijatelju prirodne liepote i naprednog gospodarstva pružati.

Voćar broji novo zasadjenih 320 šljiva, 10 jabuka, 8 krušaka, 1 trešnja i ostalog voća. Dočim je starih nadjeno. Nadležne oblasti i patronat i vicearhidjakonat kao i crkv. tuturi - neka bi pripazili, da nadarbinsko crkveno dobro nepropada nemarom ili hotimičnim haranjem uživatelja – nadarbenika! Nije bilo pravo ni pošteno da jedan podiže a drugi zanemaruje i uništuje! - Vinograd sam našao posve pust te se mora velikim troškom i trudom nanovo saditi – kako jur u "Uvodu" spomenuh.

Ostale zemlje trebalo je takodjer od šikarja i panjeva izkrčiti. Liepa sjenokoša "Sadjenica" nadjena je sva izorana te je trebalo ravnanja i djetelinskog sjemena za 15 for. dok se je ma i dielomice u sjenokošu pretvorila.

Crkveni odbornici ili tutori i zvonari

Našao sam i primio tutora **Luku i Ivana Roma** a zvonare: **Josu Štefančića i Matu Golika**.

Tutori, po propisih crkv. i svjetovnih, imadu sa župnikom kao predsjednikom upravljati crkvenim imutkom. Svako novo poduzeće, nabavu, promjenu u crkv. il župno nadarbinskom posjedu valja da se župnik sa crkv. tutori, kao zastupnici župljana, dogovori i zaključak te eventualni predlog na višu vlast stvori i predloži. Župnik neće pravo ni dobro činiti akoli sam, po svojoj glavi, radio bude. – Akoli tutori nebi shvaćali dobrih i naprednih predloga župnikovih to se po zakonu mogu drugimi zamieniti. Oni služe počastno bez plaće.

Zvonari imadu osim zvonjenja crkvu čistiti i svaki dan u crkvi kod s. mise dvoriti. Svako jutro dužan je zvonar – komu je red doći rano u župni stan te župniku čizme i odielo očistiti i ostalo što bi trebalo učiniti dok se podje u crkvu. Po potrebi ide zvonar u Glinu svaki ili svaki drugi dan na poštu, u mesnicu ili dućan. Zvonari imadu iz crkv. blagajne po 10 for. na godinu nagrade a od župljana po 15

litara žitka od kuće. Osim toga beru od zvonjenja za mrtve po 20 krajcara od djece sa 2 mala zvona a po 40 kr. od odraslih sa 3 veća zvona. Zvoni li se višeput na dan tada imadu za svaki put 20 kr. više. – Zvonari idu sa župnikom "s križecom" da nose župnikove stvari što ih dobi tom sgodom za nagradu. Tom sgodom dužan je župnik zvonara hraniti i – prema trajanju i dalini hoda n. pr. akoli svu župu ili veći dio obidje, novčanu malu nagradu dati: "na opanke". Župnik, akoli cielu župu posjeti i svaku kuću blagoslovi – kako je to baš dužnost i duh. korist može dobiti do 60 for. i više vriednosti pa mu nije težko po 2 for. svakom zvonaru dati na obuću. Zvonar, dakako, mora da bude uslužan, marliv i pošten čovjek te svako doba župniku i crkvi odan i vjeran - a takav mora i u župniku imati uviek svoga zagovaratelja i prijatelja. Za kakove god trice nije dobro zvonara mienjati. Zvonar, treba mnogo vremena dok nauči mnogovrstne dužnosti svoje oko crkve i službe Božje. Koj se za sve te dužnosti vješt i vjeran pokaže težko mu se zamjenik nadje. Ma, župnik, ne mora hir il prkosa trpiti pa mu prosto stoji iz važnih razloga osobu izmieniti.

Župljani i stare dužnosti

Župljani su u obće dosta dobri. O revnosti i dobrom primjeru župnika i ostalih poglavara zavisi: da narod moralno i materijalno napreduje. Ima ih, koji riedko il nikad u crkvu ne dolaze i sv. sakramenta pokore i pričesti ne primaju. Tu treba ponajprije uzroke saznati i odstraniti. Marljivo i pripravno navieštanje rieči Božje, opomene obćenite i posebne, točno i pobožno vršenje službe te prijazno i ljubezno susretanje kadro je i mlitavce i tvrdoglavce, nevaljance i praznovjerce k pameti i živoj vjeri dovesti. Mnogo se kriviti mora razdioba župe u četiri polit. obćine što narod svetkom ne dolazi marljivije k službi Božjoj, jer obično otidju k obćinskim uredom da obave svoje poslove premda je to zabranjeno (uredovanje) blagdanom. Ali, tko će nadzirati to izvan sjedišta župnikova?! – Stoga bi željeti: da svaka poveća župa gdje je jur i škola, bude ujedno i polit. **obćina** te će tako narod jedne župe i jedne škole radje i brojnije dolaziti svetkom u crkvu kad bude ondje mogao obaviti takodjer svoj posao kod obć. ureda – što se lasno može prije i poslie službe Božje učiniti – a bilo bi mnogo koristno uredovno osoblje i za narod, jer bi imalo pri ruci sve svoje poglavare i urednike za savjet i medjusobni nadzor ter bi manje bilo napasti za zlobe – bilo koje vrsti. Osim toga bi mogao u mjestu Viduševcu biti jedan dobro uredjeni **dućan** i **krčma**, da narod ne mora za svaku stvar u Glinu trčati - što opet

najradje čini nedjeljom i svetkom – i opet zanemariti službu Božju a često takodjer u **varošu** još i drugo koješta nevaljanog naučiti. Ta dosta je i sriedom da dangube i zablude kad je sajmeni dan, na koji toli rado naš narod ide ne žaleći zlatnog vremena!

Dužnosti župljana napram crkvi, župnoj nadarbini te samomu župniku zakonom i naredbami su označene. Crkvu popravljati i uzdržavati kao i župni stan dužan je pokrovitelj Njeg. Veličanstva odnosno V. Z. Vlada uz neki prinos samih župljana. Ostale sgrade imadu župljani u redu držati a ogradju svu podržavati. U tu svrhu se obično prolećem zatraži "**rabota**" te se sva sela "glavarije" pozovu da podielene i sebi jur poznate dielove toli na i oko grobja toli oko župnoga stana i zemljišta (vrtova) poprave i urade. To čine dotični glavari sa svojimi seljani na poziv župnika bez svake intervencije obć. il kot. poglavarstva. Nu, odpornikom treba svakako, ako se nadju lieka tražiti kod predpostavljenih polit. oblastih, koje imadu pravo tjelesne kazne. Župljani su dužni po župnika za s. izpovjed bolestnim i sprovod mrtvim s kolima doći - osim bližih kuća u mjestu (i to kad je liep put). Ako je ružan put može i bliže tražiti kola, jer župnik na velikoj župi bez pomoćnika mora osobito čuvati zdravja a najlagle se pokvari hodom po hrdjavom putu kakav znade biti u samom mjestu Viduševcu. Akoli župniku dopusti zdravje i vrijeme te može o novoj godini kuće svojim župljanom blagosloviti, dužan mu je kuće gospodar za nagradu dati "**pečenku**" (komad suhe krmetine) – siromašniji po starom "**groš**" – a svaka žena ručicu povesma. Djevojke i dječaci takodjer običavaju svom župniku koji ih uči kršć. nauk, dati tom sgodom "**božićnicu**". Gdje je puka sirotinja tu će župnik ne samo ne uzeti pripravljenoga dara već još milodar dati, osobito siromašnoj djeci, da tim sućustvo pokaže i svetu dužnost učini napram dom. svojim siromakom tješeći ih još Bogoduhim naukom, da strpljivo podnose siromaštvo, jer je njihovo kraljestvo nebesko.

Župnik ovdje imade poveliko **gospodarstvo** te mu je često treba voznoga i ručnoga težaka. Narod naš hrvatski u obće štuje svoga dobroga svećenika te mu se ne ogluši kad zatraži kakovu uslugu od njega u pogledu pripomoći kod obradjivanja polja. Kad bi bilo moguće da župnik plaća težake bilo bi najbolje, jer je narod osiromašio i potreban je groša - a opet je bolje za župnika da je neovisan, jer mnogi župljan htio bi za odvrat ljubavi od župnika ono što ovaj po svetosti zakona činiti nemože. Nu i u tom treba da je župnik nada sve oprezan i taktičan *(prudentia pastoralis*[183]*)* te neuzimlje od onakvih usluge, koji bi zlorabili njegov položaj. Selo **Baturi** – 8 k.

[183] Pastoralna razboritost.

brojeva – daje župniku od starine po 3 (tri) težaka od kuće i zato su oprošteni od svake druge rabote što je inače čine ostali župljani.

Po starom običaju dobiva župnik od **sprovodjenja mrtvaca** 2 for. Akoli rad zaprieke koje ne bi mogao sprovod od kuće župnik obaviti već to (blagoslov tiela) samo u grobju učini tada mu pripada od "izpovjedne duše" 85 kr. a od djeteta 30 kr. Od žene, koja u porodu umre te se "upeljuje" u grobje pripada župniku "plahta" ili 2 for. – Bolestnici, koji po nemarnosti svojoj ili svojih ukućana bez sv. sakramenta umirućih preminu, imadu naknadu za upokoj svoje duše u ss. misa, koje župnik (po tri) služi a dotični rodjaci imadu platiti. Tim se narod sili da ide po s. izpovied a opet se duši pokojnika pruža nuždna pomoć za spasenje. Dakako, da se tu imade s obje strane na umu ona: "*ad impossibilia nemo tenetur*"[184]. Naš katol. narod ovdje malo daje "groš" na molitve za pokojne, bolestne, sreću blaga i.t.d. Zato pak malo – vrlo riedko daje ss. mise služiti a to je očevidno, da nije dovoljno podučen o neizmjernom dobru i neprocienjivoj žrtvi s. mise i onih koriztih, koje se kroz nekrvnu žrtvu u s. misi polučuju. Tim, dakako i svećenikom slabija existencija biva – osobito kapelanom, koji od honorara iz sv. mise glavni dohodak imati moraju. Kad ne bi narod već diobama te ostalima daćama osiromašen i preobterećen bio, dalo bi se i u tom nešto učiniti t. j. da se više plaća za sv. mise - osobito za pokojnike, koji nekako imadu i pravo na ostavštinu, koja je često jedino njihova muka i prištednja.

Od starine je običaj davati "groš" od krštenja a opet "groš" od upelivanja. Za svećenika je odiozna i nedostojna te malenkosti utjerivati – osobito u crkvi kod upelivanja. Meni je puno milije ako vidim da je žena po porodu doniela po običaju od Marije majke Božje, dar na oltar – a da je i zaboravila na župnikovu pristojbicu.

Od vjenčanja ide župnika "pečenka" (puran) i 1 for. u novcu. Buduć je s tom pečenkom takodjer težko, jer neki imade a neki neima da donese po običaju pečenku – to je najbolje da se beziznimno za svako vjenčanje (ozovi, pisarije) dade župniku 2 for. bez svake dalnje pretenzije.

Nagrada za običnu s. misu pripada župniku 50 kr. Tko želi s. misu *praesente cadavere*[185] plaća 1 for. župniku a 50 kr. orguljašu – ako želi da se zadušnice svečanije drže.

Popravak crkve g. 1893. (s. Franje Xav.)

[184] Nitko nije obvezan na nemoguće.
[185] Uz nazočnost pokojnikova tijela.

Ove godine je **crkva** posve obnovljena. Od godine 1861. i 63. unutrašnje slikarije i pozlatarije su stranom od prašine i vlage, stranom čišćenjem i naslanjanjem a najviše potresom g. 880 bile već do skrajnosti dospjele da se poprave.Tu obnovu obavio je slikar i pozlatar **Josip Krezhov** /Kreč/ Karlovčan /u Otočcu/ za 330 for. Dvie zastave, plašt /pluviale/, crvena, crna, zelena i ljubičasta kazula; zatim bursa za s. poputbinu /exa. baršum/, plaštić za ciborij /biela svila/, 2 bireta /quadrat/, na novo su nabavljena. Posrebrenjeno je 6 svećnjaka za vel. oltar, lampa za vječnu luč i pet propela za manje žrtvenike. Iz vana je crkva takodjer sva obnovljena. Na mjesto starog trulog drvenog krova došao je sis. crep a na toranj na mjesto trošnog lima postavljen krov od bakra. Križ i jabuka je pozlaćeno i munjovod postavljen. Oko crkve je ogradja obnovljena i proširena (prema **Štefančiću**) a izvan ogradje živicom obraslo brdašce očišćeno i izjednačeno. Sam trg izmedju nove i stare ceste su župljani velikim trudom izjednačili te je tako crkva i njezina okolina dobila milovidniji izgled.

Na angjelsku nedelju, kad je ovde prošćenje, svečana je obnova crkve (i nabavljeni predmeti) blagoslovljena po kat. podarhidjakonu g. P. Leberu a sveč. s. misu poldanicu služio je (uz asistenciju g. g. Freudenreich majskoga i katek. Bračića, domaći župnik J. Batušić, koj je isti dan slavio ujedno svoju 25 godišnjicu misništva (opis u Nar. Nov. br. 8-93 i Banovcu br.) Prigodno jednoj i drugoj svečanosti slovo rekao je podarhidjakon P. L. kao živi prisutni svjedok s prve mise dom. župnika prije 25 godina (1868) na Riečici kod Karlovca. U prisutnosti svečareve majke i braće te ostalih prijatelja obavila se svečanost u kući te je tako bila radost i slava veća što se je slučajno moglo ujedno obaviti. Dne 13. veljače 1894. preuzela je pohvalbeno povjerenstvo sastojeće iz župan. inžinira Ernesta, kot. inž. Erbena i prisut. inž. Zufaka te poduzetnika Levara i Bukira a u prisutnosti crkv. odbora i obć. načelnika Mate Gregorića, popravka crkve u nutra i vani – te se je naročito Županijski inžinir izrazio: da su popravci dobro izvedeni te prema radu ovdje i druguda, da su upravo jeftino izvedeni. Crkv. odbor je dakako, nastojao, da unutrašnje radnje, što ih je imao u vlastitoj upravi, što bolje i jeftinije dovrši a g. poduzetnik Levar i Bukir su moguće više štedili crkvu i narod. Povjerenstvo je prigovorilo na opazku župnika i župljana, što se križ na tornju jako njiše i trese kad samo jedan zvon zvoni. Reklo se da se imade stalak od zvonova sapeti, jer da je klimav i da tuče u stiene tornja i tim drmanje krova i na njem križa uzročuje. Podpoduzetnik Vid Bukir je stalak učvrstio i križ bolje namjestio. Opaža se da je trešnja križa manja ma posve uspjelo nije utvrditi križ. Nadpohvalba imati će to još pregledati. Isto tako se opazilo, da je mort

i kreč na nekojih zabatih odpao. Sve će to do konca kolovozja t. g. kao zakonitoga roka za jamstvo solidnog popravka, g. poduzetnik Mato Levar imati popraviti i pobieliti što se god opazi da je kojim god načinom oštećeno.Radnje izvedene po poduzetniku M. Levaru iznašaju 2226 for. 12 kr. (to je novi krov i bielenje). Radnje Vida Bukira – bakreni krov tornja iznašaju: 1052 for. 57 kr. a unutrašnje uredjenje i ponovljenje stoji 853 for. 47 kr. Ukupno: 4132 for. 16 kr. Za namirenje ovog troška dobiva g. Levar 1200 for. kao obredjene subvencije od Viš. kr. Zem. vlade, 200 for. dara od Njeg. veličanstva i 1500 for. razporezanog na župljane nameta dočim će crkv. odbor za svoje pokriće (od 853 for. i 47 kr.) morati stranom u pomoć pozvati staroga svoga dobričinitelja i kapelu s. Antuna u Dvorišću i zamoliti Vis. kr. Zem. vladu za još 300 for. subvencije.

Orguljaš

Orguljašku službu u župnoj crkvi obavljali su mjestni učitelji. Ma, kako učitelji imadu svoje praznike – a i svoju volju – to se je često puta zanemarilo orguljanje pa je narod – po primjeru ostalih u kotaru župa – uz župnika Detonia nagovorio domaćega momka **Iv. Arambašića** da se nauči orguljati. To je njemu donekle i uzpjelo (od orguljaša u Topuskom) te sada ta služba uredno i točno ide – samo, dakako, bolje bi i naprednije za crkvenu pjesmu i glazbu bilo kad bi učitelj orguljao, jer bi se od njega većemu napredku ponadati moglo već stoga, što bi školska djeca priležnije uz crkv. pjesme prianjala dočim orguljaš – seljak neima toliko znanja niti prilike da si znanja pribavi a djeca mu nisu pri ruci da ih vježba – makar u onom što sam znade. Župniku je i tu potežka zadaća; jer mu je i mora do toga biti, da mu služba Božja pjesmom uz dobro orguljanje uzveličena bude a zapinje s gore navedenih razloga. Toga radi sam sabrao oko sebe školsku djecu te učio sebi poznate pjesme, koje orguljaš onda po sluhu na orgulje uči i tako se nekako makar – ma i sporo napreduje. Za poduku i nagradu djaka – pjevača uvršteno je u god. proračun 10 for. te im u prigodici daje po 1 for. da radje uče i dolaze pjevati. Sam orguljaš imade 50 for. godišnje nagrade te je obvezan svakoga svetka kod s. mise /bila jedna il dvie kao takodjer i kod večernice orguljati i s djecom – pjevačima pjevati. Razumieva se, da s. mise zornice takodjer kao i procesije te manje svetkovine idu na istu dužnost orguljaša – jednom rieči, imade se ravnati po staroj crkv. navadi te uputi pretpostavljenoga si mjestnoga župnika.

Mjestna škola

U školskom letopisu navadja se, da je selo **Viduševac postalo g. 1680**. Po župnom pako letopisu, kako to župnik Žirović (na str. 1 čitaj)[186] župa se spominje od g. 1729. i od onda se matice vode. **Škola je utemeljena g. 1857**. pod marnim župnikom Josipom Akšamovićem a uz revnu pripomoć rodoljubivih častnika: **Benka, Grivičića** i pjesnika **Iv. Trnskoga**. Prvi učitelj bio je: **Šimić** od g. 1858 – 1863. Drugi: **Marko Crnković**, domaći sin od g. 1863 – 1872. Treći: **Luka Gjuroci**, (sada nadzornik u Bosni). Četvrti: **Fr. Gabarić** od g. 1873 – 1877. Peti: **Mijo Matijević** od 1878 –1884. Šesti **M. Crnković** od 1885.

Suvišno je pod naslovom ovim govoriti o potrebi škole, jer to već ni prosti seljak ovdje ne veli da škole ne treba, kako, žalibože, druguda biva. Gdje je škola uz crkvu te učitelj uz župnika složno radi za prosvjetu naroda tu se blagonosne posliedice dobro opažaju. Dok godar bude škola smatrala crkvu svojom majkom: župnik pako učitelja svojim suradnikom na polju prosvjetnom dotle se i u naroda opažalo bude sloge i ljubavi k svakom napredku u pravom kršć. duhu; jer dobar primjer, kojim valja da prednjači župnik sa učiteljem povući će sav narod sobom u kolo prosvjete i blagostanja, jer do vieka ostaje istinita ona stara riječ: *exempla trahunt: melius est praedicare oculis quam auribus.*[187]

Polit. obćine

Župa Viduševačka razdielena je u četiri polit. obćine i dva upravna kotara. Selo **Viduševac**, **Dvorišće** i **Šatornja** spada u polit. obćinu **Glina II (Jukinac). Vel. Solina**, **Gor. i Dol. Selkovac**, **Bišćanovo** i **Vel. Turčenica** u **Stankovac**, **Boturi** u **Bović** a **Batinova kosa** u **Čemernicu**. Naš narod vrlo rado svetkom i nedeljom obavlja poslove kod obć. poglavarstva, tobož: da ne gubi vremena u delatni dan. Da tako zanemari službu Božju to mnogi ni za grieh ne drži a obć. činovnici naprkos zabranam i naredbam Vis. Vlade obavljaju poslove i primanja stranke blagdanom te se tako narodu pogoduje da krši 2-gu crkv. zapovjed i tim religiozni napredak prieči. Kad bi narod, koj je ujedinjen župom i školom bio takodjer sav u jednoj upravnoj obćini, koja bi imala po mogućnosti svoje sjedište u istom mjestu gdje je župa i škola, tad bi narod mogao blagdanom sve svoje potrebe namiriti, osobito, ako je uz crkvu, školu i obćinu takodjer i dućan i

[186] Stranica jedan odnosi se na originalnu, rukom pisnu, spomenicu.
[187] Primjeri privlače: boje je propovijedati očima nego ušima.

krčma – što obično i jest – Crkva bi punija bila i više i bolje svoje uzvišene svrhe i zadatke vršila i polučivala a narod – ujedinjen u svih svojih obćina (župnoj, školskoj i upravnoj) osjećao bi se jači i složniji u svakom nagovoru i napredku gdje bi mu i sporazumni poglavari vazda na ruku – i poukom i primjerom – išli.

Predpostavljene više upravne oblasti: Županija i Vlada sklone su takovim ujedinjenim obćinam gdjegod je dovoljan broj da se upravna polit. obćina uzdržavati može. Stoga je ponovno izražena želja župnika i župljana obćine Stankovačke da se u Vidušević ustroji posebna obćina sa svima pod župu i u župi nalazećih se žitelja pravoslavnih, oko 4 hiljade i više stanovnika, koji bi posve lasno mogli ûzdržavati svoje obć. poglavarstvo i liepo unapredjivati svoje zajedničke duševne i kućevne potrebe. Na 4. lipnja 1894. bili su pozvani žitelji iz sela **Dvorišća, Vidušević i Šatornje** u Vidušević da u prisutnosti g. g. kot. predstojnika, načelnika i bilježnika iz **Gline II** očituju svoju volju glede nove obćine u Viduševcu. Poziv ktomu sastanku "za preslušanje" dobili su kuće gospodari dan prije popodne (nedelja) a mjesni župnik takodjer poslije s. mise prije dan – da nemože u crkvi govoriti za novu obćinu – tako se je sam načelnik izrazio pred mj. učiteljem. Iz razloga iur. što k tomu "preslušanju" nisu bili svi interesenti – župljani pozvani; iz razloga što se je navalice htjelo osujetiti prvotni i potrebni dogovor izmedju župljana te po savjetovanju sa mjestnim svojim župnikom i učiteljem, nije župnik prisustvovao "preslušanju". Zato su žitelji Dvorišća, Vidušević i Šatornje uplašeni tobožnjim većim nametom a naučeni skitnji po "varošu" volili za prijašnju svoju obćinu u Jukincu glasovati. Tu su, dakako i obć. sadanji činovnici i sam kot. predstojnik, svaki u svom izvjestnom interesu zato radili i tim laglje uspjeli, jer su na brzu ruku sazvali sastanak od onih sel, za koje su znali da su proti novoj obćini. Žitelji iz Stankovačke obćine svi su bez iznimke za odciepljenje od Stankovačke obćine i za ujedinjenje sa ostalim župljanima u jednu polit. obćinu, bilo u Viduševcu bilo u Glini, jer im je predaleko u Stankovac – i u natraške (tamo) i bezputno – dočim ovamo sve svoje potrebe uz put namiriti mogu, jer je ovdje župa, škola, dalje malo: mlin, sajmište i sve oblasti. Bit će možda svremenom kad se promjene osobe, koje za sada na svoju korist narod pute, te kad narod i sam do uvidjavnosti dodje, i u tom preokretaj na bolje. Za osobni i materijalni interes župnika govore protivnici nove obćine u Viduševcu. Ma župnik je ipak za novu obćinu iz više gore navedenih svrha, jer župnika je naviek interese župljana predpostaviti vlastitoj udobnosti i koristi.

Popravak kapele s. Antuna Pad. 1894.

Ove godine došlo je na red **popraviti područnu kapelu u Dvorišću** na temelju još g. 1887. u tu svrhu po gradj. uredu sastavljenom troškovniku sa 1749 for 78 kr iskazane potrebe. Dom. župnik, videći da po gradj. troškovniku imadu se samo tri drvene stiene zidom izmieniti te suša (kapić=vorhalle) pred ulaz u kapelu nanovo podići a o krovu, tornju i unutarnjem uredjenju ni spomena, to je na 25.II. sazvao crkveni odbor i starije župljane na dogovor gdje je predložio svoje mnijenje: da se zamoli kr. kot. oblast: sve popravke izvesti po crkv. odboru a ne po poduzetniku iz razloga: što će crkv. odbor sa prištednjama moći štogod urediti i za unutarnji prostor kapele te nabaviti nuždne neke predmete za obavljanje službe Božje. Kr. kot. oblast, kao zastupnik previš. patronata, svojim otpisom od 14.IV.1894 broj 1777 odobrila je zaključak crkv. odbora i župljana te je župnik uz crkv. odbornika **Ivana Roma** – kao dodijelenoga mu pomoćnika uz dnevnicu po 66 kr odmah preuzeo nabavljati potrebiti ktomu materijal, koji je potanko naznačen u računskoj knjizi s. Antuna. Radnje su svršene koncem listopada te je na dan Svih svetih dozvolom preč. ordinarijata broj 4001 od 15.X.1894. v. č. gosp. **Pavao Leber**, kotar. Vicedjakon i župnik Glinski, dočekao pred kapelom pridošlu zavjetnu procesiju, te proslovio narodu, koji se je mnogobrojno iz susjednih takodjer župa sakupio, o znamenitosti crkvene posvetbe i iztaknuo mar župnika i župljana oko radnja, blagoslovio izvan i iznutra kapelu, zatim novo misno odielo. Obukav isto zlužio je svečanu – pjevanu s. misu kod koje je opet držao govor o svečanosti drevnoj. Na same molitve unišlo je za propovjednika 9 for i 25 kr od kojih ali g. Vicedjakon odmah pokloni kapeli 5 for za kojemu crkv. odbor zahvaljuje! Ostalih milodara unišlo je onaj dan za 62 for. Gledom na dosta lošu godinu i jesenske pritiskalice obć. ovrhoviditelja narod je dosta dobro darovao novu kapelu s. Ant. u koga stavlja svoju nadu doprinoseć žrtve za sreću kod svoga blaga i gospodarstva.

Kapela je od iztoka prekrita, toranjska piramida za 2 metra povišena i limom FE po Glins. limaru **Gj. Pećariću** dobro pokrita. Križ i jabuka (posve nova iz bakra) sjaji se pozlaćena Petrinjs. zlatarom **Massarijom**. Na prozore postavio je ukusne rešetke bravar Glins. **Vid Falica** a kor (pjevalište) proširio je srednjim nastavkom (balkonom) Glins. stolar **Marković Sl**. Sve ovo nije troškovnik gradj. ureda u obzir uzeo te su i ove radnje kao i nabavljeno misno odielo sa albom i knjigom pa onda 8 novih svjećnjaka za vel. oltar a i 2 za dva

mala oltara prěkoračila svotu od 300 for, koju je upravljajući crkv. odbor uz veliki svoj napor i brigu prištedio kod izgradnje kapele.

No, još je jedan predmet – veoma važan - iz prištednja kod kapele podignut a to je: **dvorac (čardak)** iz staroga drvenoga kapelskoga materijala. Velika je žrtva i napor sa pogibelji zdravja i života za svećenika, koji do 8 puta na godinu (tri put u zimi) mora ići iz Viduševca na brdo s. Antuna u Dvorišće – 6 kilomet. daline – služit sv. misu sa propovjedi a poslie toga umoran i na tašte, izložen nepogodi vremena, po 1-2 ure upravljati dražbom i pisati zapisnik. Tim dvorcem umanjen je onaj strah župnika od nahlade, jer imade za sebe u gornjem spratu liepu i udobnu sobu gdje će moći odmoriti se zagrijati i štogodj založiti. U dolnjem stanju jest opet soba za poslužnike te starije i slabije hodočastnike gdje mogu slobodno počinuti i ogrijati se i tako radje doći na brdo k s. misi kad budu znali da se mogu i imadu gdje zakloniti – u slučaju zla vremena il malaksalih sila. Ovaj čardak doći će na 200 for koja svota se takodjer pokriva iz prištednja vlastitom upravom gradnje kapele - dobljenom. Već onoga svečanoga dana kad bi kapela blagoslovljena, poćutio je dom. župnik koliko mu vriedi kuća na osamljenom tom s. brdašcu! Poslie napornoga službovanja i dalekoga hoda sa procesijom liepo se kao kod kuće – smjestili službujući svećenici. G. Vicedjakon te dom. župnik uz dom. učitelja i župljana obć. blagajnika te gospodja u tom dvorcu gdje nadjoše uredjen i prostrt stol te se okriepiše tjelesno i duševno ugodnom medjusobnom prijateljskom zabavom sve do večernice, koja se je takodjer tu u kapeli odslužila na veliko zadovoljstvo bližih seljana, jer toga još nebijaše tu – rekoše. U dolnjih odaja dvorca sastalo se oko stola opet što tutora, zvonara, glavara i orguljaša u zabavi i veselju a iz vana bilo je za ostali narod pića i jela, koje priveze Viduševački krčmar i trgovac **P. Falica** a nije falio ni Glinski maminovac sa svojom špiritnjačom. **Gruvanje mužara** još u predvečer svečanosti te velika **trobojnica zastava** naviestilo je ovu svečanost obližnjem narodu te liepo vrieme pridonielo da smo – hvala Bogu – sve po želji na slavu Božju i poštenje sv. Antuna obaviti mogli. Bilo nam i narodu našemu koji nas rado sluša i sliedi, na spas duše!

Dodatak

Za izgardnju kapele potrošilo se 165 vag. kreča iz **Vrtlina**; 18 hilj. opeke iz **Hrvatskog sela**; 3 hv. kamena iz **Hajtića**. Zatim 3 hilj. crepa, 100 rahlina, 100 letvica iz **Siska** i.t.d. Sila mulja iz Gline –

potoka, prinos vode i mnogih ostalih potrebština. Sve su to župljani sami privažalil i prinašali a napokon očistili i poravnali zemljište oko kapele i čardaka a da nije trebalo posredovanja il kazne od strane ikakvoga poglavarstva osim brige župnika, tutora **Ivana Roma** te seoskih glavara, koji su po ustanovljenom redu vozne i ručne težake pošiljali – a sve nadzirao i rukovodio je većinom sam župnik, koji je svaki ili svaki drugi dan, vozio se, jašio il pješice išao u Dvorišće kap. s. Antuna. U tom napornom poslu obolio je sa opasne groznice – nu Božjom pomoći – pridigav se požurio je radnje za koje je vrlo bojati bilo da neće pred zimu dovršene biti.

Dopisom od 26. stud. 1894. br. 193 obratio se je župnik kroz kr. kat. oblast u Glini na kr. gradjevni ured u Petrinji da izvoli kapelu pregledati i radnje vještački ocieniti. Nato je stigla obaviest od kr. kot. oblasti u Petrinji 28.XI.1894. br. 8421 da će dne 4. prosinca t. g. kr. gradj. akc. **Ivan Marjanović** "obaviti premjere izvedenih gradj. radnja kod kapele s. Antuna u Dvorišću".

Župnik sa crkv. tutori **Ivanom i Lukom Romom** dočekao je na isti dan gradj. izaslanika te po obavljenom izvidu stigla je od 9. siečnja 1895. br. 8421 ex 1894. – 983 gr. O. obaviest, kojom se žup. uredu u Viduševcu "saobćuje da su popravci, učinjeni kod kapele s. Antuna u Dvorišću, nakon točne pregledbe na licu mjesta po tehničkom izaslaniku ove oblasti pronadjeni valjani te da proti izvedbi istih neima od ove strane nikakvih prigovora".

Godina 1895.

Ove godine vanredno je mnogo sniega padalo te je s proljeća početkom travnja – silna povodnja nastala i u doljnjih strana Posavini, Slavoniji – mnogo narod stradao. K tomu na sam Uskrs u ½12 ura noći strašan je **potres** uzdrmao zemlju po cieloj našoj domovini a u Kranjskoj najviše štete počinio – osobito u Ljubljani. Malo koja crkva ostala je bez znatne štete te će ubogi narod imati uz druge jade, što mu zadade duga zima, takodjer teškoća za popravke svojih crkava i inih javnih zgrada, jer na pomoć zemaljsku nije mnogo računati pošto je općenita nevolja te će vrlo malo il ništa zapasti pojedina mjesta. Ovdje u Viduševcu ima **štete** od potresa u župnoj crkvi na stropu kod pjevališta i kod vel. oltara. No, hvala Bogu, ta šteta je prema drugim mjestima neznatna te se malim troškom bude popraviti mogla.

Pošto je kapelica s. Antuna u dobar – po mogućnosti – red stavljena te tamo mnogo okolišnoga naroda dolazi i milodar na zagovor donosi, te je izražena želja od strane župljana da se nabave male **orgule za kapelu**. To je orguljašu **Iv. Arambašiću** kao i

župniku vrlo počudno bilo te je harmonij nabavljen u Zagrebu uz trošak od 110 for. od **Jos. Lenšteka** uz 5 god. garanciju. Tako je i u kapeli polučen dobar uspjeh glede pjevanja, jer djaki pjevači radje idu kad je uz sviranje pjevati. Narodu je takodjer milije pa bilo i Bogu dragom na veću slavu i korist kapele!

Kapela je o. g. obslikana, takodjer sa novom kazulom i albom te misalom obdarena. Sviećnjaka za tri oltara nabavljeno je 14 iz jakog žutog lima (bronca) od pozlatara **Wagmeistera** iz Zagreba za:

Vel. oltar u župnoj crkvi od postanka svoga nije bio dovršen – upodpunjen nuždnima dekoracijama. Tomu se je nakon prošlogodišnje (i predprošlogodišnje) obnove moralo takodjer već jedanput udovoliti, da bude po mogućnosti i oltar ukrašen. Župnik je u tu svrhu pozvao kipara i pozlatara **Wagmeistera** iz Zagreba, koji je u žup. filijalnoj crkvi pregledao i izmjerio te načinio četiri kom. za dekoraciju vel. oltara u žup. crkvi a dva kom. (nastavak) za kapelu. Nesporazumom samoga pozlatara komadi neki (nacrtani) nisu po mjeri točno izradjeni. Stoga ima štete isti pozlatar – nu – svojom krivnjom, jer župnik naručitelj ne može na svoju savjest preuzeti štete za crkve. Ove dekoracije (ploče i uresni nastavci) ocienjeni su po majstoru – pozlataru na 120 for. Ali, radi iztaknutih netočnosti i više od naručenih komada suzbita je ciena na 60 for.

Sniežne viavice i led jako je obnovljenu crkvu iz vana oštetio pa je stoga na novo i ove godine sva obielena i krov gdje je trebalo pregledan i popravljen. Ujedno i kod župnog stana bilo je sa istih razloga možebitnih popravaka. Ti su iziskivali trošak od 60 for. te se tako slabo moglo štediti za odplatu duga poduzetniku **Levaru**. Nu, ipak je ove godine 200 for. duga izplaćeno, premda je opaziti, da lemozina slabije pristiže radi sve većega siromaštva naroda s nerodice i elementarnih udaraca – a mnogo radi razciepkanja zadruga i nemarnosti.

Misne zaklade (altarije)

U važnije dužnosti dušobrižnika i njegove koristi odatle spadaju svakako misne zaklade, koje naknadno bilježim, pošto sam im kasnije i jedva u trag došao. Žaliti je na predšastnike što ovako važne stvari u spomen knjigi ili na tabli, koja bi imala na vidiku biti gdjegod u sakristiji zabilježili nisu. Za dušu je vezana dužnost odsluživati ss. mise za zakladatelje a šteta je s druge strane za župnika ako ne zna gdje je i kada ima pravo tražiti pristojbe, koje može i mora dobiti. Došav u jesen 1891. na župu tražio sam medju ostalim i nazanku

zaklad. sv. misa. No to nigdje ne nadjoh dok ne dobih na komadiću papira od prešastnika naznačene – kratko i površno ss. alt. mise. Iztražujući i ispitujući naišao sam na sliedeće:

1. Za pok. **Lovru Oliva**, župnika u Andrijevcih dvie ss. mise i pet štijućih.
2. Za pok. **Anu Klobučar**: jedna s. misa pjevana a jedna tiha (ovo je bila kažu Šatornjani gazdarica Olivina).
3. Za pok. **Franju i Jagu Rožić**: dvie ss. mise tihe (ovo su bili valjda roditelji zakladnice).
4. Za pok. **Maretića**: 13 ss. misa – odnosno 4, jer se dobiva sada samo 3 for i 60 kr god. kamata od 90 for glavnice kod pobož. zaklade kaptola Zagrebačkoga.

Zaklada iznaša 300 for kod glavne blagajne u Zagrebu gdje se god. kamata u iznosu 12 for 60 kr. koncem srp. podići mogu. Od toga crkvi za svieće 102 kr. a orguljašu 58 kr

Iz ovoga se vidi, da od 12 župnika što ih je od postanka župe Viduševačke ovdje službovalo nijedan misne zaklade utemeljio nije premda ih je polovica ovdje umrlo. O prevelikoj koristi ss. misa za izpokoj i oslobodjenje duša iz očistilišnih muka svakomu je pravovjernomu kršćanu – katoliku posve jasno – tim više dušobrižnomu župniku. Koliko bi primjer župnika djelovao na ostale župljane, lako je razumjeti. Koliko bi odtale materijalne i moralne koristi crpilo nasliedstvo u župnoj službi ne može biti dvojbe. Ili, nije li žalostno kada na grobju ne vidiš znake na uspomenu duh. nekoć pastira?

Pisac ovoga 13. po redu župnik, najsmirenije i prepokorno moli dobrog Boga, da ga oslobodi od nagle i nepripravne smrti pa već sada ovdje izjavlja, da vruće želi utemeljiti misnu zakladu za izpokoj svoje mnogimi griesi obterećene duše, u iznosu najmanje 100 for da se služe tri sv. mise (na imendan ili prvi nezapriečani, na rodjendan i smrtni dan). Zatim bi – ako ga smrt na ovoj župi stigne – ostavio primjerenu svotu za grobni spomenik te neku svotu kao zakladu od koje bi uživao kamate dotični grobar (ili zvonar) kojemu bi dužnost bila zakladavateljev grob paziti i u radu držati čistiti. Pisac je običnu zakladu jur stvorio u svojoj rodjenoj župi: Jaski: za svoga pok. otca, mater i za se; no svakako je nuždno sa naprva navedenih razloga, da župnik ondje uspomenu zadrži gdje je služio i možda - dobru i trajnu uspomenu zaslužio.

Župnici pako nasliednici držeći se one: *"hodie mihi cras tibi"*[188] – kao braća u Isusa i sami će poštovati spomenik svojih predšastnika te nastojati da se u redu drže a sgodimice, prigodom svoga

[188] *Danas meni, sutra tebi.*

službovanja na grobju, kad opaze grob svoga brata predšastnika, podsjetit će se na vlastitu neizlječivu sudbinu ter će od bratskoga srca reći: "pokoj viečni daruj ti, gospodine i svjetlost viečna neka ti svieti"!

O, kako bi rado da znadem za grobove svojih predšastnika! Ja bi ih obnovio i spomenike im postavio za primjer, utjehu i opomenu sebi i mnogim župljanom, koji ih još s poštovanjem spominjaju. No, na žalost neima im traga –već su svi – možda po višeput prekopani! Istina, *vanitas vanitatum est omnia vanitas*,[189] ali vidljivi znak ljudske prolaznosti ipak neodolivo vapi i opominje na "*memento mori*"[190] – na pokoru i pripravu na 4 zadnje stvari: smrt, sud, pakao il nebesko kraljestvo.

Godina 1895.

Ove godine bila je duga zima i silni snieg. Zimski su usjevi većom stranom propali te je jedva za sjeme ostalo zrna. Kuruz je bio stoga skup i mnogo je blaga otišlo na kruh. Siena je rodilo obilno, kuruza posrednje a proja posve slabo. Bit će opet na proleće nestašice hrane – tim više, što je već letov mnogo marše prodato za kruh pak ga nebude na proleće. Dne 16. i 17. svibnja pao je debeli **snieg (i mraz i led)** te je uništilo drveće, voćke, trsje i.t.d. Stoga nije bilo ni voća ni vina – malo samo - gdje, gdje. Jeseni ovako puste i tužne mnogi i stariji čovjek zapamtio nije! Ove godine bilo je s proljeća od silnog snega velikih poplava – osobito u nizina – Posavini, nije mogao narod na vrieme posijati. Isto tako su poplave u jesen podavile zakasnile kuruze i otavu te povrće. – Osim toga je na sam Uskrs bio dosta osjetliv **potres** u cieloj Hrvatskoj i načinio dosta kvara na crkvi. U Ljubljani je pako razorio skoro sve veće sgrade.

Ove godine vladala je **groznica** i **griža**. Od ove potonje pomrlo je mnogo djece i više odraslih.

Ove godine 14. 15. i 16. listopada bilo je u Zagrebu Njeg. Veličanstvo Car i kralj Franjo Jos. I sa velikom svitom te ug. ministri, da razgleda kult. napredak hrvatski. Tom sgodom bile su izvješene **srbske zastave na crkvi i paroh. stanu** a magjarska na slavoluku. Sveučil. djaci su demonstrirali proti obadvima te su magj. ispalili pred Jelačićevim spomenikom. Stoga su bili preoštro kažnjeni zatvorom od više mjesecih. U saboru su dokazivali neki narod. zastupnici (vladinovci) da je opravdano izvješenje jednoga i drugoga barjaka, jer da se je srbom dozvolila autonomija u crkvi i školi pa da im se mora i

[189] Ispraznost nad ispraznošću, sve je ispraznost
[190] Sjeti se da ćeš umrijeti.

obilježje te samouprave dopustiti a to je barjak. Opozicijalni zastupnici pako vele, da je to barjak srbske kraljevine te nesmije biti obilježje crkv. i nastavne autonomije. Za magj. barjak kažu vladinovci da nam pokazuje slogu i zajedništvo sa Magjari, odnosno Ugarskom; a opozicija veli, da je to supremacija. Iz toga se, kao i iz mnogih novinskih prepirka, žalibože vidi, da se narod uzrujava i uznemiruje po onih, koji bi mu učitelji i vodje k slogi i miru biti imali. Prećeranost ne valja ni na jednoj ni na drugoj strani. Hrvatom neškodi ako se braća grčko iztočne vjeroizpovjedi vole zvati Srbima, jer su nekoć na poziv cara Leopolda došli iz Srbije na pomoć proti Turkom i ovdje stalno kod nas ostali. Škodi pako i nam Hrvatom i njim Srbom ako se svadjamo, jer se "treći smije" – dušman. Velike zasluge mogu imati oni rodoljubi, koji izkreno nastoje oko sporazumljenja i mira medju ova dva plemena, koja zajedno u susjedstvu živu te ne mogu napredovati ako li se mrze i svadjaju. Svećenici, jedni i drugi, najviše mogu k ljubavi i slogi doprinieti, jer njihova je glavna zadaća Kristova nauka i duh njegov u narodu širiti – a iz toga potječe prava i izkrena ljubav s prijateljstvom.

Kako **župni dvor** leži niže od crkve te se i **voda** stiče prema dvoru te je bilo više puta mnogo vode u podrumu koja je župniku mnogo kvara činila, te i sam dvor oštetila. Pretraživ dalnje uzroke navali vode u podrum opazilo se je, da i iz zahodne jame izvira smrdliva nečist, koja cieli stan neugodnim vonjem zarazuje. Stoga smo iztraživali: jedali je gdje i kada kakav kanal odvodnjak stvoren. Nakon svestranoga pretraživanja iznašli smo odvodnjak u ravnom pravcu prema zapad. voćaru izpod ulaza koji, vele, bijaše prije kojih 50 godina zidan. Župnik je u sporazumku sa crkv. tutori te seoskim starešinama zatražio rabotu i zidara te se je kanal, koji bijaše posve zarušen, odkopao i izsnažio i na novo dobrim kamenom pokrio. Sada može liepo nečist i voda odticati i tako je zaštićen cieli stan kao i živež župnikova u podrumu. Ovo sam napisao u ovu knjigu zato, da se opet ne zamete trag odvodnjaka kanala i ne zanemari njegovo čišćenje, koje se od postanka (50 god.) nije nikad, kažu, činilo - nit se znalo za taj kanal. Rabota (po 4 - 6 ljudi) uz zidara (po 1 for nadnice zidaru) radila je tu 4 dana.

Na staro leto običaj je po podne držati **večernicu** sa "Tebe Boga hvalimo". Toga ovdje nije bilo pa je po primjeru drugih župa te obodren naredbom presv. gosp. nadbiskupa koj je to odredio za svoju katedralnu crkvu (prije se je zahalnica držala na kaptolu samo u crkvi s. Marije) obznanio takovu večernicu – zahvalnicu župnik i ovdje u Viduševcu. I nuto! dobro je učinio, jer je došlo naroda puna crkva. Ovaj običaj nek bi i ostao, jer ako ikomu to treba prostomu narodu

neprestance propovjedati, da svako dobro samo u dobrom Bogu svoj izvor imade pa da smo dužni svaki dan Boga moliti i za primito dobro zahvalivati – a to osobito na koncu godine: jer zahvalnost je preporuka - najbolja.

Uoči s.s. triju kralja običavao je župnik (J.B.) **blagoslivljati vodu** po hrvatskom obredniku Strossmayerovom *(prasumtae licentija).*[191] Preliepe molitve i zaklinjanja na **narodnom jeziku** najljepša je prodika narodu. Pomno slušanje ganulo je mnogo čuvstvo na veću cienu blagoslovljene vode; dočim predugo čitanje nerazumljivoga latinskoga obreda odbija svetinju izgovorom na studen i.t.d. Premda je crkv. propis da se voda u jednoj ovećoj posudi blagoslovi *(benedictio fontis)*[192] to je ipak od starine običaj ovdje, da svaki svoju posudicu napunjenu vode donese te se tako blagoslivlja i blagos. sol u svaku pojedinu posudu umetne. Radi reda i mira stari su to župnici uveli te je zaista dobro da se to uzdrži, jer neima onoga jagmenja, trvenja posuda, svadje i kletve što je bivalo prije ovog običaja.

Nagrade zaručnicam iz Haulikove zaklade

Pokojni kard. nadbis. zagreb. utemeljio je g. 1864. prigodom kan. vizite i s. potvrde zakladu na ime njez. Vel. carice i kraljice Jelisave. Iz kamata te zaklade imadu se u kraj. području Banovine iz triju župa u jesen predložiti po tri najbolje djevojke, zaručnice kr. kot. oblasti, koja će na predlog župnikov uz predlog obć. poglavarstva - a imućnih odnošajih – odpremiti kr. župan. oblasti a odanle će početkom nove godine stići event. potvrda i novci, koji se po želji pok. zakladnika imadu "svečano" u crkvi uručiti dotičnoj zaručnici (već možda udatoj). Po ustanovljenom redu dolazi na red župa Viduševac g. g. 1897. 1899. 1902. 1906. i.t.d. (Vidi br. 9327 od 15.X.1881. kr. kot. ur. Glina).

Ovom zakladom upravlja svietovna oblast i nagrade dieli obć. načelnik po nalogu kr. kot. oblasti. Taj postupak nije na uhar ugledu župnika, koj predlaže zaručnice a novac ne podieljuje po svojem odredjenju van kad se opredijeli dan od kr. kot. oblasti. Svjetovna oblast rado vrši prevlast nad zakladom crkv. dostojanstvenika kad je on tako naredio a nije mislio koliko će to zadavati jada i poniženja njegovom svećenstvu. Jer, župnik stavi trojni predlog, metnuo, dakako, na prvo mjesto najbolju djevojku. Kot. oblast ili – što je još gore – obć. bilježnik il načelnik preinači predlog i zauzme se za onu

[191] *Predpostavljeno odobrenog*
[192] *Blagoslov izvora*

na drugom il trećem mjestu te tako ne bude na župnikovo, koj je najkompetentniji prosuditi vriednost djevojke – pa i njezino siromaštvo, jer samo siromašnu a iz ćudorednosti i kršć. nauka odlikujuća se predlaže. Nadalje, nemala je blamaža za župnika kad načelnik donese premiju i župnik pozove da prisustvuje kod dielenja iste. Zakladatelj nije zista tako mislio makar je pogreška što se izrazitije u detalje nije zakladnica sastavila. Načelnik bi imao župnika službeno obaviestiti o stigavšem novcu i zatražiti obaviest kada će se moći premija "svečano" predati. Župnik bi imao makar 8 dana u crkvi narodu naviestiti svečanost i pozvati osobito mladež k službi Božjoj. Tu bi, poslie službe Božje, imao načelnik predati novac župniku a ovaj bi uz primjeran predgovor: kao obodrenje i pobudu mladeži na marliv polazak kršć. nauka – u crkvi samoj "svečano" predati imao premiju. Pisac ovoga je više put nastojao predusresti eventualna nesporazumljenja i trvenja pa je predložio samo jednu i najbolju a siromašnu zaručnicu – makar mu se povraćao predlog sa zahtievom da mora trojni izdati. No, on je vratio isti opazkom, da neima više za nagradu van ova – pa i nije krivo imao pošto samo i jedna i najvriednija to dobiti može a spasio je (župnik) svoj ugled i upliv, koji mora da bude mjerodavan. Glede dana (svetka) kada se imade dieliti pisac je nekoliko puta morao odriešito odbiti načelnika izgovorom, da se to imade narodu u crkvi obznaniti i tek tu i tu nedelju da donese novce. Pri samoj svečanosti župnik će mudro u govoru svom izvesti te načelnika pozvati da položi novce koje će zatim župnik izbrojiti i dotičnoj uručiti. Ovo sam napisao radi uzčuvanja našeg svećeničkog ugleda i upliva, za koji, žalibože, pok. Haulik nije dosta oprezno radio kad je svoju zakladu sasvim svietovnim rukama povjerio – što je moglo i u svećeničkim rukama ostati. Sam pako original te zaklade nezna se gdje je sada. Mi smo ga više put na koronah od prečasnog duh. stola tražili (u prepisu) – za naše ravnanje. Nu, sve do sad nedočekasmo riešenja.

Zaključni pripomenak odlazećega župnika Batušića

Pošto se je imenovanjem Glinskoga župnika **Pavla Lebera** za kanonika Zagrebačkoga izpraznila župa Glinska to sam pomišljao da zamolim tu župu iz razloga: što je u župi Glinskoj laglja administracija a stalno je ondje namještn kateketa, koj u potrebi pomaže župniku te ne treba posebnog pomoćnika i tim odpada donekle osjetliv teret u ovih oskudnih godina držati kapelana. Nadalje, župnik u Glini postaje – po načelu i izjavi preuzviš. g. Nadbiskupa kot. podarhidjakonom sa godišnjom nagradom do 115 for. i

eventualnim doplatkom od 200 for. od vis. vlade te je tako osigurana existencija župniku i glede ugleda prema središtu Kotara i prema representaciji pravoslavne vjeroizpoviesti, koja u Glini takodjer imade svoga protoprezbitera. Napokon je za mene, kao starijega čovjeka i svećenika, preteška služba na župi Viduševačkoj bez pomoćnika – a ovaj se ne bi mogao uzdržati ovdje, jer neima nikakvog skoro posebnog dohodka osim ono 150 for. što dobiva kapelan iz porez. blagajne. Osim toga je ovdje i ta potežkoća, što **imade 27 ralih zemljišta** za koje neima obligatnih bezplatnih težaka osim nekoliko (neurednih) iz Botura pa mu od prihoda zemalja ne ostaje koristi ako se u račun uzmu elementarne nesgode, porez, družina, radnici te osobito sve to manja ciena zamaljskih proizvoda.

Župljani inače nisu zločesti te bi se s vremenom dalo uvesti da svaka kuća dade po jednog težaka župniku – osobito mladež, koja na kršć. nauk polazi duguje za trud župniku napose uslugu. Od starine običaj po župa. većinom – da župljani župna zemljišta – uz samu hranu župnikovu obradjuju. Nekoji su župnici to zanemarili pa je tako težko opet obnoviti stvaro osobito danas gdje se radna sila diobama vrlo oslabila. – Što se tiče same župne nadarbine to sam nastojao sve popraviti i pobolšati te je jedini vinograd ostao pust, koji bi takodjer uredu bio da je bilo dozvoleno regenerirati na američkoj podlozi.

Crkva, kapela i grobja su zasada u dobrom redu te se neke malenkosti nisu još mogle urediti i obnoviti: baldahin, pozlata kaleža i još možda koja stvarca čeka nasliednika da i on nešto obnovi – dok se pribere novaca. Iz ove spomen knjige i iz ustijuh župljana saznat će nasliednik što sam ja u pet godina moga ovdje župnikovanja uradio. Nadam se, da neće za mene sud zlo izpasti a nedostataka, bez kojih nijedan smrtnik nije, neka brat – nasliednik blago prosudi jer: *hodie mihi cras Tibi.*[193]

Što se tiče rada i običaja u obavljanju službe Božje i ostalih funkcija, koje sam stranom za dobre pronašao i zadržao il nove uveo, to će nasliednik naći većinom u ovoj knjihi i u "Obznanitelju" mojem, koji ću mu ostaviti za ravnanje. Ostalo, ako bude volje i potrebe, saznat će ustmeno od mene, tutora, zvonara i osobito od orguljaša **Iv. Arambašića**, koji je hvalevriedno zauzt za svaku dobru stvar što smiera na napredak s. vjere i morala u ovoj župi. – Zvonari: **Joso Štefančić** i **Mato Golik** dobri su službenici i povjerlivi ljudi. Ja sam ih preuzeo od mogah predšastnika i uzprkos nekih drugih ulizavaca zadržao. Mienjanje je na uštrb crkv. službe i prigovor od župljana. Dobromu i pravednomu župniku zvonar je od velike koristi, jer kad je nužda najveća tu je zvonarova pomoć najpreča. On sigurno priskoči k svakomu poslu župnikovu - ako je smo malo i pravedno nagradjen te se s njim humano postupa.

Siromaštvo, osobito obterećena drobnom djecom obitelj **M. Golika** preporuča se blagovolji nasliednika!

Tutori **Ivan Rom** i zamj. **Ant. Crnković** – ako župljani zahtievaju - mogu se novomu izboru podvrći premda se bolji izbor postići težko bude. – **Dvoriščani** – neki pratendenti rado bi za kapelu posebne tutore. No to ne bi s zgodno bilo za župnika – računovodju, koj treba da imade pri ruci crkv. odbor svakčas a nije ni po crkv. zakonu opravdan njihov zahtiev, jer oni neuzdržavaju sami kapele, - pače oni najmanje doprinose dara kapeli a što popravljaju put onamo to moraju radi svoga ondje grobja i zemalja.

Nakon što je, vriedni i zaslužni te nikad ne smetali u radu, pisac gornjih spomenpodataka, bio imenovan župnikom Glinskim i podarhidjakonom Kotara, ostavio je 18. listopada 1896. ovu župu, te 19. istoga istu u prisutnosti crkv. odbornika **Antuna Crnkovića** i **Ivana Roma** predo kao upravitelju, piscu nastavka ove "Spomenice".

Isti taj, bivši imenovan ubrzo župnikom svečano je , na dan sv. Franje Ks., zaštitnika župe, u prisutnosti predstavnika političkih oblasti, množtva župljana po Nadjakonu glinskoga Kotara dana 3. prosinca 1896. ustoličen. Ustoličeni župnik rodio se je u selu Sošicama hrvatskoga kraja Žumberka 1866. godine te zaredjen za svećenika 1889. godine, služio kao kapelan do 1891. lipnja u Dubravi kod Gradeca, zatim kao upravitelj iste župe do travnja godine 1893. Odatle je poslan za kapelana u Brckovljane kod Božjakovine, gdje je ostao godinu dana, dok nije bio poslan za upravitelja župe u Leskovac kod Brilovića. Proboravivši ondje godinu dana, odredjen bi za kapelana u Glinu k tada već kanonikom Zagrebačkim imenovanom preodličnomu župniku Pavlu Leberu. Nakon njegovoga odlazka u Zagreb, ostao je upraviteljem župe Glinske do 18. listopada 1896., kad je odposlan u istomu svojstvu u Viduševac. U sliedećemu nakanio sam pobilježiti važnije dogadjaje župe i crkve kao i sve izvanjske, koji su u savezu sa župom i župljanima.

Godina 1897.

Gledajući sa žološću, kao je narod župe naglo ostao bez priroda vinskoga, kojim je, kako vjerodostojni župljani pripoviedaju, vrlo izvrstnim obilovao, odlučio sam na župnom zemljištu u blizini crkve, za pokus, podići **vinogradić**, zasadjen domaćom lozom na

[193] *Danas meni, sutra tebi.*

ŽUPA BARILOVIČKI LESKOVAC

američkoj podlozi; u tu svrhu izrigolao sam ove godine komadić uzvisine do cintora te posadio 100 ciepljenih loza.

Moram izričito napomenuti da vinogorja ove župe nisu propala od bolesti lozine filoksere, nego su propali od peronospore, budući se nikako nije dao narod podučiti, da vinograde škropi raztopinom modre galice i vapna.

Pisac ovoga, kad je došao u Viduševac nije imao o vinovoj lozi i njezinoj obradi više znanja, nego li da na trsu raste grožđje, od koga se pravi vino. Zato je uzeo u ruke poučne knjige, naročito Kuraltovu i Cezarovu te proučio prošle zime dobro teoriju stare i nove obradbe vinove loze. Naročito je proučio ciepljenje na američkoj podlozi i to sve moguće načine, u suho i u zeleno.

Ove godine, sve što sam učinio, izpalo je na zadovoljstvo. Ona brajda, što je zasadjena po predšastniku, u župnoj bašči u obliku križa domaćom lozom, krasno je rodila, kao i novo zasadjen američki vinogradić liepo je napredovao uz pomoć škropljenja galicom i pomnom obradbom. Opaža se, da i pojednici ljudi priznavaju korist škropljenja.

Znajući dobro, što znače **zvonovi** u jednoj dosta siromašnoj župi, osobito ovakovi krasni, kao što su u našoj župnoj crkvi, prihvatio je crkveni odbor radostno zgodu, da zvonove dade osigurati proti požara i puknuća i to kod kršćansko-katoličkog osiguravajućeg društva "Unio catholica" u Beču, uz povoljnu godišnju pristojbu.

Glasovi inače solidno gradjenih, **orgulja** u župnoj crkvi, odavali su već podulje vrieme, da je nešto pokvareno. Domaći naš organista predlagao je i molio ponovno, da se orgulje strukovno pregledaju. Pružila se je prilika ove godine, da se to izvede. Pozvani u Glinu Zagrebački vješti graditelji orgulja **Dobnik otac i sin**, da poprave orgulje ondjašnje župne crkve, pogodiše se sa našim crkv. odborom da će orgulje župne crkve temeljito pregledati, očistiti, popraviti i složiti za svotu od 125 for.

Da bude posao što savjestnije i valjanije na korist svrhe ogulja izveden, domaći se je župnik vrlo rado obvezao dobrovoljno da će istim vještacima za vrieme njihovoga rada, podavati stan i obskrbu od svoga. To je i učinjeno. Nakon dvie sedmice rada, orgulje su u dobro stanje postavljene, što je odmah i nevješt glazbi i orguljama odmah opazio. To su i neka gospoda učitelji i orguljaši podpuno priznali.

Sada mi je zabilježiti jednu čudnu crtu karaktera ovoga naroda, ponajpače iz sela Dvorišća i Viduševca. Tajno i podmuklo optuživahu neki tutore, da si oni tobož prisvajaju od milodara crkvenih a opet nekima je trn u oku orguljaš, domaći njihov sin, samouk vriedan

čovjek Ivan Arambašić. Stoga podigoše tužbu na tutore kod kr. kot. oblasti, te zahtievahu, Dvorišćani naime, da se za kapelu sv. Antuna u Dvorišću postave posebni od onih za župnu crkvu, tutori, a zajedno zahtievahu, da se orguljaška služba oduzme Ivanu Arambašiću a predade učitelju. Sličnu tužbu podnesođe i Podarhidjakonu. Stvar se je svršila tako, da je kr. kot. oblast dala nalog, neka se biraju novi tutori, pak su takovi i izabrani **Ivan Žinić** i **Blaž Gregurić** kao njihovi ljudi i pouzdanici. Izabrani su dakako i za župnu crkvu i kapelu isti, pošto drugačije nije nikada ni bilo, niti je moglo biti: Župljani su naime uvijek svi a ne samo Dvorišćani kapelu sv. Antuna u Dvorišću uzdržavali, gradju dovažali k njoj i darivali.

Ivan pako Arambašić, baš zato, što su se učitelji pokazivali ili nevješti u orguljanju, ili nemarni u izvršivanju te službe iza kako se je sam svojim trudom i troškom izučio, učinio je sa bivšim župnikom Detonijem i ondašnjim crkv. odborom, ugovor, potvrdjen od Oblasti, da će on brz obzira na učitelja službu orguljaša u župnoj crkvi i kapeli zdušno vršiti prema svojim najboljim silama. I tako je gledom na **orguljaša** ostalo pri staromu. Zavedeni ljudi se umiriše i sve podje svojim redom. Novi tutori nastaviše službu starih a Ivan se orguljaš trsi sve boljom voljom i ljubavlju na orguljama, da zajedno sa svojim kćerima što više djeluje na narod, neka bi i on dalje zapjevao, a za njim službi Božjoj pribirao. U takvimi prilikama dosta je župnik imo neugodnih časova, zlovolje i žalosti, kad je motrio, kako narod u nekolicini svojoj sve krivo tumači te najbolje nakane sumnjiči. Dakako, da je narod dobio impuls proti Arambašića, kao orguljašu, od učiteljske strane.

Ove godine nastavila je Vis. kr. zemaljska vlada, da pomogne narodu zaslužbom u ovoj hrdjavoj godini, graditi kotarsku **cestu prema Bučici** koju gradnju, izvedši pred nekoliko godina do 3. kilometra, bijaše obustavila. Ova će cesta, ne govoreći o velikoj koristi naroda, u velike olakšati duh. pohode župniku u selo Ve. Solinu.

Čitavu je Banovinu uzrujao i prieki joj sud pribavio ružni zločin, što se je dogodio u Sjeničaku od zavedenoga **grč-ist. naroda.** Taj narod naime umorio je na bestialan način tri onamo na izmjeru izaslana zemaljska činovnika, potvorivši ih zlobno, da su izaslanici magjarski i da imadu sa sobom magjarske zastave. Dakako da su počinitelji eksemplarno kažnjeni, a intelektualni krivci ostali sakriveni u ovo doba i u ovoj prilici imo je pisac ovoga, mnogo muke i mnogo potrošio rieči, dok je narod umirio te mu hrvatsku trobojnicu kao i hrvatska prava protumačio.

Sajmovi glinski sedmični, kao i blizina Gline same u mnogomu je narodu od materijalne koristi, ali riečˇ mnogih pokvarenih elemenata, s kojima dodje u saobraćaj na javnim mjestima zasijava u srce neukih zločesto sjeme.

Godina 1898.

Predšastnik je, uredjujuć kapelu sv. Antuna i župnu crkvu, što je sve bilo u derutnom stanju, potrošio male prištednje priašnjih godina te su i jedna i druga crkva ostale bez imetka. Pošto pako narod rado polazi crkvu, to ju i dariva bilo u novcu, bilo u sviečama i prirodnima. Crkveni odbor brižno čuvajući i sabirući te milodare prištedioje već liepu svotu, tako da je mogao prvi iznov ove godine poslati na korist sv. Antuna kapele u štedionu. Za župnu pako nabavio je namjesto maloga, pretrošnoga novi, veliki, liepi baldakin od tvrtke Heindl u Beče.

Crkveni odbor, gledajući veliku nuždu naroda, koji se nigdje ne može pomoći niti obzirom na male svote, zaključio je, da će po mogućnosti poštenim i vriednim gospodarima pomagati u skrajnjoj nuždi, posudjujući im na kratko vrieme manje svote za pokriće potreba životnih, iz crkvene blagajne sv. Antuna, koga tako rado dariva. To je i učinjeno lanjske a i ove godine. Samo, Bože daj, bilo na korist narodu i crkvi!

Ove godine, pisac, potaknut lanjskim liepim uspjehom sa pokusom ciepljene vinove loze, učinjenim pod crkvom, odsjekao je pod župnom baščom komad šljivika, na kojemu i onako bijahu zasadjene same šljive crnice i sitne, te je taj komad izrigolao te neciepljenim korenjacima američke loze zasadio na polovici istoga komada, dočim je na ovoj polovici do velikoga oraha posadio ciepljenu lozu, što ju je na način Vis. vlade na Borongaju, sam u zimi podvinuo a djelomoce od iste Vis. vlade uz pol ciene primio.

Ukupno je župnik oko tih radnja potrošio u svoga i to rigolanje, hrana, pilo, duhan, loza. kolje i prenos plota, vlastitoga novca iznos od 100 forinti.

Bože daj samo, da uspieva, pak ćemo na proljeće sve uciepiti i vinograd će biti gotov a župniku u neposrednoj blizini na oku, za zabavu i korist.

Godina 1899.

Župna nadarbina u Viduševcu posjeduje za uživanje župnika liepo zemljišta – ta u poreznoj obćini Gredjani (župa i obćina Topusko, kotar Vrginmost), Viduševac i sada pusti vinogradski brieg na kraju sela dol. Viduševca prema Dvorišću – svega oko 27 jutara (u tomu i šuma liepo do danas sačuvanu od nešto preko 4 jutra). Zato je župnik i prinužden i upućen, da se bavi i gospodarstvom, u koju svrhu nuždne su gospodarske zgrade. Pak takova i postaje.

Crkveni odbor gledajući, kako su te gospodarske zgrade postale vremenom silno trošne - osobito staja za blago – odlučio je, da sve to temeljito bilo obnovi, bilo da popravi, što se popraviti dade. S toga je isti odbor, imajući sve navedeno pred očima, u svojoj sjednici od 22. svibnja t. g. zaključio, da se putem kr. katastarske oblasti u Glini zamoli Vis. kr. zemaljska vlada neka bi obzirom na veliko podielila uručenu pomoć iz zemaljskih sredstava, za namjeravanu neodgodivu obnovu rečenih stanja.

Ujedno je zemljana uprava gospodarskoga ureda u Glini, neka bi doznačila ili bezplatno ili uz nižu cienu potrebitu hrastovu gradju. I zaista zamoljeno je i velikim dielom uvaženo od vlasti. Visoka kr. zemaljska vlada dopisala je župnoj obćini pripomoć od 1000 kruna i dozvolila 3000 kr. bankarskoga zajma, što će ga župljani sabranim župnim nametom istoj povratiti. Predlog uprave I. Banske imovne obćine V. vlada nije uvažila, da se podieli bezplatna gradja, nego je dozvolila doznačiti istu uz pol ciene.

Na doprinesbenoj razpravi zamolio je crkveni odbor, neka bi se istom prepustila, da u svojoj vlstitoj upravi, bez poduzetnika, dozvoljene radnje izvede. I toj je molbi udovoljeno uz uvjet, da gradjevni ured u Petrinji troškovnik izradi te radnju nadzire.

Gospodin **Aleksa Dolački**, bivši župnik u Bučici, neumorno je radio kod najviših oblasti, neka bi se na zemaljski trošak izvela izgradnja prieko potrebnoga puta iz Viduševca prema Kupi, mimo Bučice u Pokupsko. Nastojanje njegovo uspjelo je. Obustavljeno pred nekoliko godina izgradnja **ceste** dovršena je i predana cesta prometu.

Narod domaći i onaj iz susjednih župa, pače i **pravoslavni** iz okolice rado polazi na stalne dane od starina a najviše u nedjelju po sv. Antunu zimskom, na valentinovo, u nedjelju po sv. Antunu Pad. te na Rokovo sa procesijom iz župne crkve u **kapelu sv. Antuna u Dvorišću** i nju obilno dariva. Da se kapela dostojno prikaže očima pobožnih posjetioca, upotriebili smo dobru priliku te kapelu, bući da je slikarija posve izbliedila, dali ljetos na novo izslikati po slikarskom majstoru iz Petrinje **Stromaru** i drugi za 75 for.

Spomenuti su uslikali i posve otrcani hodnik župnog stana i glavnu sobu 1. sprata.

Godina je bila obzirom na sve plodine loša.

Hodočastilo se je i ove godine o Vel. Gospoji k Majci B. na **Bistru** i donesen dar u sviećama župnoj crkvi.

Iz Haulikove zaklade podieljeno je, prošle godine vjenčanoj **Mari Štrk**, kćeri Jurinoj, koja je na provomu mjestu predložena bila, kao djevojka bila je uvjek u svemu odlična, Bog neka dade, da i napreduje u dobru.

Prema iztaknutomu u prošloj godini, prešlo se je ljetos na rad oko obnove gospodarskih zdanja. Župljani su prema odredbi po selima podavali ručne i vozne težake najpripravnije tako, da nije trebalo nikada intervencije oblasti. Privezli su ma i težko sav material osim kreča koga je dovezao sam proizvoditelj iz **Ajtića**. Kamen je kupljen u **Skeli**. Hrastova gradja usječena je dosta daleko od Viduševca u **Rastovoj kosi**. Crkveni je odbor, naročito **Blaž Gregurić**, sàm po volji stabla izabirao u šumi. U svom poslu osobito nam je na ruku išao šumar **Gedeon Ogrizović**. Drvenu su izradbu staje preuzeli tesari **Marko Sužnjević** i **Marko Goršeta** a zidarske **Mate Vrbanac** iz Skele. Iznenada je gradnja staje konjske i za rogato blago posve od nova na starim temeljnim jamama, suša je izvedena djelomice od materiala prvošnje zgrade a krov pokrit criepom iz Siska sasvim od nova nad svim dielovima. Kolika je širina staje za konje, za toliko je čitava zgrada dulja od prvašnje.

Ovom dobrom prilikom u samoupravi štedeći odredjeni novčani iznos popravljene su i u dobro stanje stavljene nuszgrade: kokošinjac, kuharna je na mjesto starog posve trošnoga krova pokrita criepom i poradi toga krovište njezino pojačano. Stiene su kuharne iz nova nabacane i nova krušna peć postavljena. Mislilo se je i na psa čuvara stana, ogradjena je mlaka u dvorišću. Napomenuti je, da je ta mlaka poslužila vodom na čitavu gradnju: obnovljena je i kukuruzana i sva dvorištna ograda. Tako je uredjen i svinjac.

Hvala svima, koji su tomu uspjehu pripomogli. Pohvalba, učinjena od strane kr. gradjevnog ureda u Petrinji, sve je učinjeno sa zadovoljstvom odobrila. Vrli blagajnik obćine u Jukinjcu a rodom iz župe te posjednik u Dvorišću, namislio je uresiti zid župne crkve kojom slikom, pak je zajedno sa župnikom i uz mali prinos župne crkve nabavio sliku Isusovu i njegove presvete majke u solidnim okvirima. Slike su postavljene na zid crkve nad srednjim vratima.

Starija sestra odličnoga gosp. Pavla Lebera, kanonika Zagreb. darovala je na oltar svetih Angjela čuvara, liep stolnjak.

Niz prošlih nerodnih godina prouzročio je kod mnogih a naročito onih žitelja, što stanuju na pjeskovitim brežuljcima područja političke obćine Stankovac – stradanje s pomanjkanjem hrane tako, da je siromašnima zemaljska vlada morala iz svojih skučenih mršavih autonomnih sredstava bezplatno ili uz nižu cienu kukuruz dieliti.

Biedi pučanstva u velike pogoduje žalostna **pogibija marve i svinja**, koja se je, donašana iz bosanskoga susjedstva u ovom kraju baš udomaćila.

Kr. kotarska oblast u Glini zatražila je odavle obaviest imade li kakovih nuždnih i neodgodivih manjaka i popravaka na crkvi i na župnom stanu. Izviestilo se je, da su vrlo trošni veliki crkveni prozori u ladji župne crkve a tako i prozori župnoga stana te je zamoljena zemaljska pripomoć. U svemu bi mogli najnuždniji popravci stajati na crkvi 400 a na župnom stanu 600 kruna.

Zadnji dan godine 1900. završen je svečanom večernjom i blagoslovom s Presvetim u liepom broju sabranih viernika.

Nova godina 1901. prva novoga stoljeća, prema naredbi duhove oblasti, započela je Klečanjem pred Presvetim u dubkom punoj župnoj crkvi, Bože, budi volja tvoja!

Ivan Arambašić je i ljetos vodio liep broj viernika mladjih i starijih na **Bistru**. Bilo u dobri čas!

Dne 15. rujna 1901. vodio je u smislu odredbe velikoga Pape Lava XIII., župnik iz župne crkve u Viduševcu u župnu crkvu u **Glinu**, veliku jubilejsku **procesiju**, koju je sačinjavala povorka od 1500 duša župnoga naroda, koji je u liepom redu hodočastio u Glinu a i u takvomu se vratio u svoju župnu crkvu. Ovoj uzornoj povorci divili su se glinski gradjani.

Molbi spomenutoj u predjašnjoj godini odazvala se je kr. zemaljska vlada te je njezinim doprinosom popravljna nevremenom oštećena cifra na pročelju župne crkve te umetnuti novi veliki prozori na ladji crkve te na koru. Izto su tako postavljeni i novi prozori na župnom stanu.

Breg na kojemu se nalazi župna crkva i župni stan sa nuszgradama, izvanredno je izložen svakoj vremenskoj nepogodi, pošto je nazaštićen. To je razlog, da svi ti objekti vrlo stradavaju od čestih vihrova pak nastaje nužda čestih skupocienih popravaka. Tako smo bili i ljetos primorani crkvu i toranj, navlastito od bure na mnogim mjestima žbukom nabacivati i dvostruko bieliti. Kod tih radnja poradi nekoliko visina najveća je poteškoća sa lazilima (gruštom).

Polazak crkve te ćudoredno vladanje župnoga naroda bilo je uobće dobro. Samo se vrlo opaža velika sklonost uživanju nezdravoga

pila, načinjenoga od prostoga **spirita i vode**, što daje povod nerazboritom opijanju, iz kojega sliede mnogi nepromišljeni čini, što ih valja okajavati.

Žalostna dioba, što joj vanredno pogoduje zlosretni zakon zadružni, uz druge nedaće vremenske te pošast na blagu i svinjama, uništava očevidno blagostanje narodno. Opomene ne koriste, jer sve zasliepljuje neodoljiva želja za prividno slobodnim življenjem, gdje se ne treba pokoravati starijem, u našem slučaju gospodaru zadruge. *Sed perditio tua ex te Israel!*[194] Sliedi godina 1902.

Godina 1902.

Ovaj čitavi banovački kraj krije u sebi veliko prirodno blago, samo ga valja trudom i troškom pronaći te izvaditi. Očevidni znaci upućuju na bogatstvo zemlje svakom rudom i kamenim ugljenom. U Vranovini postoji lievaonica preizvrsnoga gvoždja, što ga daje rudača Petrove gore. U Topuskom je vanredno davno svijetu, već starim rimljanima poznato ljekovito vrelo (rimski ad fines). Glavni uvjet, da prirodno obilje donese narodu ovomu siromašnomu obće blagostanje jest u današnje doba **željeznica**. Zato je već dugi niz godina vapila čitava Banovina za željeznicom. Ove se godina zaista počinje ta želja ispunjati. Stvorio se je, dakako u većini tudjinski, magjarski konzorcij za izvedbu željezničke pruge Caprag – Vrginmost. Predradnje su već učinjene a ljetos se je prešlo na izvlastbu potrebitoga zemljišta. Kako je smjer željeznice udaren i preko nadarbinskoga zemljišta (sadjenice) u poreznoj obćini Gredjani, izvlastio je privilegovani konzorcij i od toga zemljišta jedno jutro i četvrt te će tako željeznička pruga prolaziti kroza nj dieleći isto u dva diela nejednaka. Na ulazu pruge u to zemljište nalaziti će se željeznički most. Ima nade, da će ta pruga samomu zemljištu donesti tu korist, što će nabujalu vodu Glinu željeznički nasip zadržavati da za poplave ne naškodi toliko koliko prije i zemlji i plodinama. Za izvlašteno zemljište izplatilo je društvo župnoj nadarbini 799 kruna (600 kruna po jutru), koji se iznos nalazi pod upravom nadb. duhovnoga stola u Zagrebu.

Zemljište na Glini donosi župniku liepu korist, ako ga ne poplavi u nevrieme nabujala Glina. Samo je s tim zemljištem neprilika, što ga je u tudjoj i župnoj i političkoj obćini težko čuvati od štetočinaca. Na sreću imade župnik u osobi **Jose Marovića** iz Gredjana pouzdanoga čuvara, koga i razmierno dobro nagradjuje.

[194] *No iz tebe dolazi propast tvoja Izraele!*

Ljetos su žitelji iz Gredjana za svoj pokušaj, da u jesen pasu u sadjenici, po kr. kat. oblasti u Vrginmostu **kažnjeni zatvorom**.

Kadagod si stupio u krasnu župnu crkvu opazio si odmah neku prazninu na zidovima, koju bi trebalo ispuniti. I mi smo tu prazninu ispunili, okitivši zidove slikama sv. **Križnoga puta**. Zamisao župnikovu radosno su prihvatili svi župljani te odkidajući od svojih usta i od svoga truda u ovo teško doba nerodice svakogodišnje sabrali potrebiti iznos za nabavu slike križnoga puta. Osobito su se izkazali prinosima dobri župljani na zaradi u **Americi** i tako je sveukupnim troškom od kr. 377, 97 nabavljen u Zagrebu Križni put te na veselje svima postavljen na prazne do tada zidove.

Nu tek na dan sv. Franje Ks. zaštitnika župe, 3. prosinca 1903. razblažilo se je srce naroda, koji je napunio crkvu, da prisustvuje blagoslovu sv. Križnoga puta. Taj dan naime u prisutnosti gg. susjeda blagoslovio je sv. Križni put sin sv. Franje, franjevac otac iz Zagrebačkog samostana, izvršivši ujedno prvu sv. bobožnost Križnoga puta u župi Viduševačkoj.

Za blagoslov Križnoga puta, dakako, podielila je propisanu doznaku duhovna oblast Zagrebačka sa uputom, pošto je blagoslov Križnoga puta poseban privilegij reda sv. Franje As. koji je tu liepu pobožnost prvi u svietu uveo, neka se župnik sam obrati na koji franjevački samostan. Što je i učinjeno. Dokaznica o tome nalazi se na zidu župne crkve uokvirena.

Nerodna godina predjašnja dovela je narod i opet u veliku nepriliku obzirom na najnuždniju prehranu. I opet je, u koliko je mogla, kr. zemaljska vlada narodu priskočila u pomoć u težkoj nuždi, dieleći bezplatan kukuruz. Ovih zadnjih godina ubija nas ili prevelika suša ili neprestana kiša.

Oni u Americi na zaradi hoteći, da one njihove kod doma mile i drage, za koje se ponajpače ondje u tudjini muče, uvjek nešto vidljivoga u župnoj crkvi njihovoj domaćoj podsieća, poslaše svoje priloge, za koje nabavismo liepu, veliku polusvilenu **zastavu za procesije** sa slikama zaštitnika župe **sv. Franje Ksav**. i zagovornika proti nesmiljenom požaru **sv. Florijana**.

U prošloj godini izostala je spomena vriedna bilježka, da su na dan sv. Franje, 3. prosinca mnogi župljani obojega spola primili na ramena iz ruke ovlaštenoga za to svećenika župnika i Vicearhidjakona Glinskoga Janka Batušića **škapular M. B. Karmelske**. Neka bi i taj pobožni običaj doprinesao svoje da se podigne štovanjem M. Božje na taj takodjer, način, vjerski život župljana.

Budući čitalac ovih spomen-podataka vidjeti će po svoj prilici u svoje doba sav narod okupljen u svakovrstne organizacije, da se,

udružen lakše odupre životnim težkoćama svjetske utrke. I mi smo, videći, kako narod težko dolazi do jeftine, vjeresije, buduć mu razni lihvari i domaći u njegovoj sredini, njegova braća te novčani zavodi velikim kamatama izcrpljuju gospodarsku snagu, namislili po dobrom primjeru u domovini, podići hrvatsku seljačku zadrugu sa sjedištem u Glini. To je glavno inicijativom gospodina **Janka Batušića** te odvjetnika Dr-a **Stjepka Španića** i učinjeno. Na skupštini održanoj 29. I. t. g. u Glini osnovana je za sada za župe Viduševac, Glina, M. Solina te Topusko **hrv. seljačka zadruga** pod okriljem kao svoje matice hrvatska poljodjelska banka u Zagrebu, kojoj je pokrovitelj nadbiskup Zagrebački. U zadrugu je pristupilo najviše članova župe ove, naročito iz sela obćine Stankovac. Bog blagoslovi!

Nakon punih 19 godina pohodio je na svojemu apostolskom putu ovu župu 17. rujna 1904. kao konfirmator i visitator biskup Dr. **Ivan Krapac** te je 18. istoga mjeseca obilježio svetom krizmom čela 1451 kršćanske duše ove župe. Biskup je došavši iz župe Topusko prema svojoj uzvišenoj časti liepo i dostojno primljen te tako u župu M. Solinu izpraćen. Došao je i otišao praćen kišom a na sam dan sv. Potvrde kiša je čitavo prije podne upravo lievala.

Iste godine 20. studena župnik je svečano blagoslovio, iste godine prigradjenu prostoriju, otvorenu radi velikoga broja sposobnjaka, **dvorazredne škole**.

Na glas, da će se ove godine obdržavati u župi dieljenje sv. Potvrde, poslane su u Zagreb na pozlatu svete posudice, naročito Veliki kalež. Zlatar starac-poštenjak **Steinbuzhor** šaljući pozlaćenu predmete upozorio je, neka bi se veliki kalež osobito pomno čuvao, pošto je vrlo vriedan i od dragocjene tvari načinjen, naime sav srebren. Tak i zbilja župljani se sjećaju, da se je pred mnogo godina dogodila provala u župnu crkvu, iz koje su zlikovci odnesli razne predmete, medju njima i pozlaćene patene, za koje su držali da su zlatne. Zlikovci, vele, da su bili domaći ljudi a znadu ih još i danas po imenu.

Vriedno je zabilježiti, da je ove godine broj vjenčanih parova dosegao 52. što se već mnogo godina nije služilo a broj umrlih 59. Rodjenih pako 120.

Župljani kod doma motreći liepu zastavu, dar crkvi od braće u Americi, na procesijama, zaželješe da i oni nabave sličnu. Sabrasmo dragovoljnim prinosima liepu svotu, pak nam sada krasi crkvu velika polusvilena, umiljata **zastava** biele boje, koja neka svojom bielinom i krasnim slikama presvetih **Srdaca Isusa** i **Marije**, bude vazdašnja opomena svim župljanima njihovoga uzvišenja kršćanskoga poziva.

Društvo za osiguranje zvonova proti požaru i puknuću *"Unio Catholica"* u Beču završilo je svoje poslovanje, u koje smo se i mi toliko pouzdali obzirom na zvučno ime njegovo. Krivnjom nekih od uprave došlo je pod stečaj pak su sve uplaćene godišnje premije, na sreću od malo godina, propale.

Ljudi se jošte i danas dobro sjećaju, kolika je nesigurnost pogledom na vlasništvo, navlastito konje i rogato blago, vladala u ne baš odavno doba u ovomu kraju, kad je po polju **uz put vodeći u Glinu stajalo hrašće**. Spominju se i neki stariji ljudi kao sumnjivci, koji da su stranim zlikovcima podavali upute, kako što u selu stoji. Toga je u obće nestalo, ali se dogadjaju rzne manje **kradje**, za koje su najobičnije odgovorni **Cigani**, kojih je ovdje u svim župama Banovine sva sila. Nu na račun Cigana počinjaju i domaći ljudi omanje kradje n. pr. peradi. Tako bilježim ovdje, da su i **moje guske i tukani** jedne noći bez glasa nekud otputovali. Sumnja mi se je rodila po stalnim znacima na neke iz sela, što ipak nisam nikada odao. Tek nedavno su odnesli i to po dva puta iz kokošinjca liep broj peradi. Sve bez traga. Ali se je ozbiljnija stvar dogodila prošle jeseni. **Zvonar Matija** došavši jutrom zvoniti "Pozdravljenje" našao je sakristijska vrata otvorena. Zlikovci mora da su se na večer ušuljali u crkvu te su se dali po zvonaru zatvoriti. Prekopali su u sakristiji ormare, ali ne našavši žudjenoga novca, naime "šparovca" ne učinivši nikakve štete, nego što su pokvarili vratašca sakristije, otišli. Mora da su bili domaći svima nama poznati derani odrasli t.z. prostonarodno "**bećari**". Zamisivo je, da se je zaista nalazio traženi po njima "**šparovac**" u ormariću sakristije pokraj predjela za kaleže. Otvorivši silom dvokrilna vratašca toga predjela zastrli su njima onaj predio, gdje se je nalazio "šparovac" sa priličnom svotom sabrane milostinje. Vriedno je kad smo već kod toga predmeta zabilježiti i to, da su neznani ljudi jedne noći za vrieme "koljiva" smislili izkopati željezne šibke na prozoru t. zvane suhe smočnice po svoj prilici držeći, da se ondje nalazi **meso u rasolu**, župnik ih je počuvši spriečio u radu pucajući za njima, ipak su sa prozora odnesli nekoliko sirova.

K strani 40. ove spomenknjige pripominjem:

Nakon sloma monarkije Habsburga neobstoji više znamenita zakladna glavnica velikoga dobročinitelja blagopok. stožernika i nadbiskupa Zagrebačkoga. Nestalo je kulturno-vjerske pripomoći, osnovane za ženski seljački naraštaj naroda hrvatskoga. Slava Hauliku!

Nagradjene kamatama zaklade nevjeste još danas živuće mal ne sve su prave kršćanske domaćice i majke.

Dok je bila samo jednorazredna škola u mjestu dovoljno je bilo dosadanje kratko jedno klecalo u središtu Crkve za učitelja i crkv. odbornika, kao zastupnika crkvene obćine i povjerenika njezina, ali sada sa otvorenjem dvorazredne škole nastala je potrea proširiti odličnija ta sjedala kod žrtvenika. Stoga smo nabavili liepo i ukusno novo klecalo za svetište i stavili ga nasuprot baldakinu i svećeničkim sjedalima.

Godina 1905.

Buduć da treba svake godine nešto na crkvi i na stanu popravljati ište ta okolnost, da bude uvjek pripravljeno kreča. U tu svrhu ove godine 1905. dali izkopati u cintoru u blizini duboku jamu za vapno te ju solidno uzidali opekom i pokrili piljenicama.

Prošlih godina do ove neobično su se često javljale **žestoke oluje** sa strašnim križanjem munja nad čitavim krajem. Poradi znatne visine, na kojoj se nalazi župnička kuća u istim je čovjeka takovom prilikom obuzimala bojazan, da ne udari munja u krov. Crkveni je odbor svremenom pristao, da se od prištednja župnoga bivšega nameta nabavi na kuću munjovod, što je i učinjeno te **munjovod** utvrdjen na njoj.

Godina 1906.

Tavanski je pod kuće bio izmazan ilovačom, na koju se je stavljao razni žitak, da se suši. Nu miševi su vremenom taj pod tražeći zrno, tako izrovali, da se na nj nije više moglo ništa stavljati. Stoga smo, razumieva se na velik uštrb topline u sobama kuće, što su pod podom tu razrovanu zemlju uklonili te dasku do daske tako sastavili tiesno, da se je svaki žitak i najsitniji mogao na podu čuvati i sušiti.

Ovaj hrvatski – katolički kraj imade u Zagrebu odličnoga prijatelja i zagovornika u svakoj potrebi i obćoj i posebnika čovjeka, u odličnom licu crkvenoga dostojanstvenika Kanonika **Pavla Lebera**. To vriedi naročito za župe Glina i Maja, koja posljednja je njemu osobito srcu prirasla. Sin je Gline a župnikovao je u Maji i Glini, gdje je bio i kotarski Podarhidjakon, odakle je pozvan u Zagreb, što je u podpunoj mjeri i zaslužio. Nebrojene su blagodati, što ih je sa toga mjesta podao rečenim župama a u prvom redu župnim njihovim crkvama i župnicima, darivajući crkve vriednim ruhom, skupim svetim posudjem i zakladama. Liepe i stvaranja vriedne mrvice udrobio je i drugim crkvama u bivšem svom Kotaru pak i našoj crkvi

župnoj. Poslao je i njoj krasan dar – pozlaćenu ukusnu pokaznicu (monstrancu) ljetos 1906. Hvala mu i Bog plati!

Ove godine su još za svoga života osnovali za svoju dušu altorijske najmanje zaklade **Stjepan Žinić** i **Bara Jambrešić**.

Trajnom i čestom uporabom razklimao se je **stalak zvonarski** u tornju župne crkve. Čim je to obavljeno, valjano se je popravilo i dobro učvrstilo.

U zimsko doba tri puta se vrši služba Božja u kapeli sv. Antuna u Dvorišću. Kolika li je blagodat svećenika kad udje u toplo pripravljenu udobnu sobu, a i narod izokolo imade priliku, da se ogrije. Za to neka prati župnika Janka Batušića trajna zahvalna uspomena, koji je čardak kod kapele zamislio i podignuo. Osobito pako uslugu podaje te zgradica prigodom javnoga dražbovanja darovnih u naravi na čast Svetima darova. Stoga valja čardak paziti, pak smo se i ove godine pobrinuli, da ga gdje god i to treba popravimo, što smo i učinili na krovu te na stienama i prozorima. Ovom zgodom je i crkvica pobieljena, žbuka popravljena te ograda cintora u red stavljena.

Pisac ovih podataka nemože da znade što će biti u budućnosti, no misli, da mu je dužnost, da ovdje sada nakon deset godina svoga župnikovanja u župi, zahvalno spomena privrženost naroda, koja se osim drugoga očituje i u tomu, što je župnik njihovom pomoću obradjivao nadarbinsko zemljište. Oni nisu dužni podavati u gospodarske svrhe župniku nikakvih težaka ni ručnih ni ti voznih bezplatno. Ali su mu uvjek rado dobre volje pomagali u svemu. U koje se je godjer selo obratio, nije neuslišan ostao. Čast im i hvala budi!

Ove godine je obdržavana u Viduševcu, prema redu u Kotaru, **pastoralna konferencija** u prisutnosti svi sukotarana - svećenika običajnim načinom. Za mojega župnikovanja II.

Pro memoria! [195]

Do sada su župljani vrlo revno pohadjali službu Božju nedjeljom i na blagdane, čuvali su se i obće težačkih poslova u te dana, rado se izpoviedali u Korizmi i Adventu pak i inače sve vanjske kršćanske dužnosti izvršavali. *De interius pako non judicat praetor.*[196]

Na Angjelsku nedjelju **1907. blagoslovio je svečano**, praćen pratnjom svećeničkom i obiljem naroda, vicearhidjakon glinski Janko Batušić, novo podignuto krasno liveno **Razpelo na župnom groblju** u Viduševcu.

---

[195] *Za sjećanje.*

[196] *O nutrini pak sve sudi sudac.*

Na poticaj župnikov, da se podigne novo dostojno razpelo rado su se odazvali župljani doma i u Americi te sabrali u tu svrhu (**oni iz Amerike** pretežni dio) milodara 430 kr. Za ovaj liepi iznos nabavljen je od tvrdke Heindl u Beču solidan livan Korpus. Lik Spasiteljev pričvršćen je na jaki hrastovi krić usadjen u kamenito podnožje. Za kamen podnožja izdalo se je 55 for, za drvo 7 for. Za zidarsku radnju i ostalih majstoraa izdano je 24 for.

Lik Spasiteljev neodoljivo sjeća i prolaznike i polaznike groblja na poklon i molitvu za one, koji u sjeni njegovoj počivaju: "Pokoj vječni daj im Gospodine i svjetlost vječna neka im svietli!" – Lik je pozlaćen.

Oko Razpela ostavljen je prostor, u koji se nema nitko sahranjivati a tik samoga Razpela su neke vriedne župljanke iz Viduševca, udovice, mlade žene i djevojke zasadile milovidan **mali cvietnjak**, pak obećaše, da ga neće zanemariti ni u buduće.

Kako svake, tako i ove godine pregledan je krov crkve te manjkavosti uklonjene. Ovoga smo puta odstranili i jednu **opasnost od sakristije**. Pošto je ova crkvi prigradjena, vremenom je veza sa glavnim zidom crkve popustila te se stala uslied toga nastala pukotina sve ječe proširivati. Pomoglo se je time, što je kroz čitav zid širine sakristije nazidana jaka željezna šipka te u zidu crkve usadjena. Krov je sakristije izravnan, buduć se je bio vrlo uleknuo te propuštao oborinu. To je propuštanje prouzročilo pad žbuke sa plafona sobe, što je nad sakristijomj, takozvani mali kor. Izbieljen je i čitav zid kako sakristije, tako i crkveni.

U životu svakoga ljudskoga skupa očituju se naizmjence njegove crte i zla i dobra. Osobito liepu crtu iz života naše mladeži, na zaradi u Americi, hoću da sada zabilježim. Pa liepa crta jest jošte za sada, hvala Bogu odanost te mladeži svojim kršćanskim svetinjama. Samo da ne bi tudjina tu crtu poremetila ili čak izbrisala. Sastali su se tamo neki na dogovor, čime da od svojih žuljeva okite svoje rodno selo. Čime će nego svetinjom? Sabraše trudno obilazeći pojedince, razjašnjujući im ljepotu naumljene osnove, od braće liep iznos sa željom, da se negdje u njihovom selu podigne nešto kao kip, Razpelo, kapelica. Mi ovdje mislimo, da ćemo podpuno poraditi na njihovo zadovoljstvo, ako im predložimo, da se podigne malena kapelica a u nju stavi – **Kip presvetoga Srca Isusova**. Oni to odobriše ali i nadodaše svoju još želju, ne bi li se mogla tu služiti i sv. misa. Odgovorismo im, da to za sada ne može da bude, ali se može s vremenom postići. I oni bijahu zadovoljni. Znajući što traži duhovna oblast u takovim slučajevima predočismo potanko istoj dozvolu, da se

to izvede. Ujedno poslasmo i jednu stotinu kruna za temelj glavnice, kojom bi se mogao podignuti kip uvjek u dostojnom stanju držati. Duhovna je oblast sve odobrila i tako ćemo tu liepu namisao, ako Bog dade, na proljeće izvesti.

Prečastni, prije spomenuti kanonik P. Leber kao predsjednik književnoga društva sv. Jeronima razvio je veliku djelatnost, kako bi se toga društva spisi za narod što više proširili u narodu pak je izhodio od duhovne oblasti, doista doznati svim župnim uredima u nadbiskupiji da mogu slobodno, gdje sredstva dopuštaju, svake godine ispisati u književno društvo po dva doživotna člana iz crkvene blagajne. Ovaj župnik je upisao prema tomu, za člana ove godine 1908. **Marka Babića** iz Vel. Soline.

Ono **zlodjelo**, što je zabilježeno u godini 1904. u ovoj spomen-knjigi, ponovilo se je nažalost i ove godine, smo na drzovitiji način. U noći prema danu sv. Lucije **provalili su zlikovci**, do danas nepoznati, kroz prozor dolnji sakristije u crkvu očito sa namjerom, da se dokopaju novca, valjda šparovca. Ovaj put su jakom polugom, što su ju uzeli kod školskih drva, odvinuli gvozdenu rešetku sakristijskoga prozora. Mora da im je mjesto bilo nepoznato, buduć su istim putem provlačeći se kroz odvaljenu rešetku izišli iz sakristije, ne ponesavši sa sobom ništa. Naravnije bi im naime bila otvoriti sakristijska vrata te izaći na polje. I ovoga se je puta "šparovac" nalazio u sakristijskom ormariću, koji jedini nisu bili otvorili, dočim su sve drugo bili pretražili. Odsada se šparovac ne ostavlja u sakristiji a sprema se i onaj prije spomenuti pozlaćeni srebreni veći kalež. Iste su noći nepoznati ljudi zli bili i na školskomu tavanu zabravivši vrata učiteljeva stana, da ne može, ako što počuje, izaći. Zaista se propisana svakonoćna seoska straža silno i budno brine za sigurnost župne crkve!

Pustimo po strani tu žalostnu zgodu pak predjimo na drugu radostnu i utješljivu. Kada se približuješ, mjestu Viduševcu putem iz Gline zamietiti ćeš, gdje se nešto preko polja bjelasa u **Dolnjemu selu**. To je kapelica, o kojoj smo naviestili prošle godine, da ćemo je podići. Danas je gotova i u njoj na oltariću krasan Kip presvetoga Srca Isusova motri pojedinca kroz staklena vrata, gdje pred njim mole te prima mučke, poklone prolazećih viernika. Preradostno su seljaci dočekali viest, da će se staviti u njihovo selo sveti Kip. Seoska je zajednica odredila i prepustila mjesto za njega najpripravnije na predlog svoga predsjednika **Mate Šanteka**. Seljani su svojim trudom i troškom mjesto ogradili, gradju dobrovoljno privezli. **Luka Turković** ujedno i revni te zauzeti odbornik župne crkve svu je radnju rukovodio te pod njegovim nadzorom **Matija Vrbanac** iz Skele

zgradicu sazidao. **Marko Goršeta** krovište postavio a čitava je zajedno sa malim tornjićem limom nadkrita crvenom bojom oličenim. Sve su težake ručne i vozne poslove seljani Dol. sela dragovoljno podali. Potom je Kip po Podarhidjakonu kotara Janku Batušiću poslje nedeljne večernice u župnoj crkvi nakon procesije blagoslovljen te javnom štovanju predan.

Već se je ove godine zavjetna procesija, koja se drži godimice na čast sv. Roka 16. kolovoza iz župne crkve u kapelu sv. Antuna u Dvorišću, kod kipa zadržala te pobožnost pjesmom, i molitvom učinila. Tako će biti i u buduće.

Akoprem je misno ruho župne crkve i dovoljno i dostojno oltara, ipak moramo dolično i cieniti i ovdje zahvalno spomenuti liepi dar, što smo ga primili od gospodje udane **Kopaćnik r. Leber**, sestre dičnoga kanonika Pavla Lebera, na čast svetim angjelima čuvarima ove godine 1909. Darovala je vele krasnu kazulu sa pripadima bielu.

Pošto se je slikarija u župnoj crkvi na daljnjim dielovima čitavoga zida mjestimice posve izbrisala, a zid diljem postao mrljav, odlučili smo pouzdanom čovjeku povieriti posao toga popravka. Takvoga spretnoga i valjanoga radnika dobili smo u osobi **Franje Steinburga** ličilca, koji je mnogo godina po crkvama radio kod slikara u Hrvatskoj poznatoga Antonija. Čovjek je preuzeo tu radnju te se obvezao dobrom uljenom bojom slikariju obnoviti, zid prizemno marmorirati. Zaposlili smo ga i ličenjem svih klecala u ladji crkve uljanom bojom. Rad je njegov bio spor ali nas je zadovoljavao. Za dva dana bilo bi sve učinjeno, no u to se dogodi 10. listopada u 10 i 30 časova u jutro nešto, o čemu nismo sanjali ni slutili.

Bio je prekrasan, sunčan i topao jesenski dan. Župnik je sa svojima baš dokrajčivao ovogodišnju vrlo obilnu berbu grožđja, trgajući u vrtiću podpuno dozrelu vrst grožđja Ananas. U to zašumi nešto i stade se silno tresti čitava kuća a tlo zibati pod nogama. Pogledavši prema crkvi opazih, gdje se toranj uvija. Za te trešnje poču se silna lomljava na strani kuće k putu, a to padaju obadva vrlo masivna stara dimnjaka na put zajedno sa svom žbukom stiene nad ulazom u kuću. Jedan tren prije trešnje bili smo nešto na toj strani pred kućom, kamo padoše srušeni dimnjaci. Trešnja je trajala neobično dugo. Zapanjeni smo čekali, vičući "**potres**" čekajući, kada će prestati. **Potres** se je ponavljao s manjim ili većim udarcima taj dan i sliedećih dana neprestano. Potresu ovom velikom bila je koljevka u kraju oko Kupe u okolici Šišinca, gdje da je bio tako silan, da je rieka zapljuskivala vodom na obale te izbacivala ribu. Jakost, će si i žestinu toga potresa moći svatko predočiti kad saznade, da su **sama zvona u tornju crkve zazvonila**. Hvala Bogu, da nije nitko životom nastradao: Daljnjih potankosti neću zabilježivati i ova je promemoria dosta. Da! u Šišincu bio je radnik na krovu crkve u taj čas i pao s njega!

Poradi znatnoga vrlo broja školskih sposobnjaka u župi, došle su napokon i najviše oblasti do uvjerenja, da treba podići za sada barem još jednu **školu u župi i to u Gor. Selkovcu**. U tu svrhu pošlo je mješovito povjerenstvo u selo, da potraži mjesto za školu i ove godine 1910. i našlo je u blizini kuće **Imbre Rožankovića** kbr 19. Ponudilo se je tom zgodom istom Imbri, da prepusti svoju prostranu novu kuću za privremenu školu i za stan učiteljski. On je u onaj čas ponudu prihvatio, no za nekoliko dana opozvao. Školu se je obećalo što prije graditi a prije gradnje put od ceste u selo popraviti.

Buduć je bilo svakomu jasno, da valja štete velikim potresom prouzročene čim prvo popraviti i na župnoj crkvi, naročito na tornju crkve, koji je na strani sjevernoj pod velikim prozorom osobito pogibeljno puknuo i na župnomu stanu, to je nakon svestrane pregledbe po izaslaniku gradjevnoga ureda i zemaljske vlade zamoljena kroz kr. kotarsku oblast u Glini za razpravu i pripomoć.

Najveća je bila nužda, da se župna kuća, velikim potresom znatno oštećena, zajedno sa posve trošnim krovom od hrastove šindre, temeljito obnovi. Stoga razloga je povjerenstvo, sastavljeno od strane vis. kr. zemaljske vlade kao kolatora i izabranik zastupnika župljana te crkvenoga odbora na doprinosbenoj razpravi zaključilo, da se u godini 1911. krov zajedno sa drvenim prvim spratom kuće skine te čitav prvi sprat opekom nadozidje a kuća da se pokrije criepnatim krovom. Čitava je radnja predana, da ju izvode, poduzetniku **Radi Macakanji** u Glini.

Dana 3. srpnja rečene godine preselio se je župnik sa svim svojim te sa župnim uredom u stajske prostorije za silu za ljudsko stanovanje prirediene, gdje je u društvu čitave vojske lastavica, za silne te godišnje žege do 20. studena proboravio. Samo oni poznaju težkoću toga boravka koji su ga proživjeli. Za kuhinju je služila daščara pred stajom u tu svrhu podignuta do šume. Na sreću bilo je to ljeto vrlo sušno, jedino je 15. srpnja pala kiša s ledom.

Župnik je imao čast na angjelsku nedelju u tom neobičnom stanu braću susjede i brigadira grofa Salisa-Seevisa, koji je bio s četama na manevrima primiti.

Istodobno je spomenuti poduzetnik i popravke na potresom oštećenoj crkvi, tornju, krovištu te nutrini crkve izvadjao. Poradi toga i jest čitavi taj veliki poso tekao u kasnu jesen dovršen.

Sve su radnje prilično dobro prema sredstvima razpoloživim izvedene, samo su na popravku oštećene slikarije u crkvi, tragovi

nevješte ruke ostali. Bogu hvala sve je prošlo, samo se je bojati da će se loše posljedice na zdravlje svih nas osjetiti.

Dogodio se je žalostan slučaj: u vrhu jarka Kapčevca **umorila** je mlada žena iz Taborišta izdajnički sa nakanom, da ga orobi, nekoga na povratku nakon 8 godina nalazećega iz Amerike seljaka iz Bučice njegovim vlastitim samokresom, premda je i sama takav imala. Vele, da je osudjena na 18 godina tamnice.

Iztaknuti mi je ovdje, da se je ovaj narod pomamio za oružjem. Sve nosi u torbi **samokrese** i **noževe** unatoč svim oblastnim zabranama i oduzimanju oružja. Nose oružje i u crkvu osobito u velikim zimskim blagdanima. Narod slabo poštiva oblastni auktoritet, jer se čini, da su oblasti i njihove presude prekršaja i zločina odviše blage i popustljive.

Polazak je crkve uobće vrlo dobar, ali slušanje kršć. nauka od mladeži vrlo je slabo. Narodna mladjarija opaža, da joj župnik poradi toga baš ništa ne može pak neće da polazi vriedno na kršć. nauk a još manje da uči. Sve hoće, da se nosi **gizdavo**, pak ženska mladež za svaki blagdan obilazi glinske dućane te kupuje malovriednu dućansku robu a ozbiljnu i solidnu domaću nošnju sve više napušta. Sve se mužko i staro i mlado nosi a la Franka.

U studenomu obavljeni su u Hrvatskoj saborski izbori po novom proširenom izkrenom redu. Izbornika bijaše po novom u župi 28. Za Kotar Glinski bila su 3 kandidata. Narod je katoličko - hrvatski bio imućan. Neki glasovaše iz ove župe iz oportuniteta za **vladinovca**, neki za prvaka "**stranke prava**" Dr-a **Milu Starčevića** a neki se je "**koalicionaš**", inače vrlo izraziti "**Srbin**", proto Glinski, poznat iz "**veleizdajničke**" parnice.

Godina 1911.

Godina 1911. bila je srednje ruke rodna. Vinograd je urodio količinom srednje ali kakvoćom izvrstno. Župnik je dobio 1250 lit. vina i 300 rakije.
Izpalo je napomenuti, da je župnik u svojemu kod kuće župne osnovanom vinogradiću od nešto preko 200 hvati - dobio godine 1909. 18 hektolitara dobroga vina.

I u godini 1912. nastavlja se odlazak župljana u **Ameriku** na zaradu. Opaža se štetan učinak toga iselivanja u pogledu ćudorednom, ostavljene i od svojih muževa zapuštene mlade žene počinju se zaboravljati. I mnogi sinovi zaboraviše svoje roditelje kod doma.

Snieg i mraz 13. IV. uništio je sve voće i vinograde. Župnik je nabrao svega 415 lit. vina.

Prolom oblaka nad Gor. Selkovcem (novoselci) Vel. Solinom, Viduševcem Dol. i Dvorišćem sve je livade zamuljio, kukuruz i strn povaljao i ledom pobio. U Dol. Viduševcu i Dvorišću voda iz jarak u kuće provaljivala. Narod se je jedva nekako uspjelim prosom prehranio. Mal ne čitava župa kupovala je kukuruz i to uz cienu po vaganu (60 lit) 3,75 for. **Oskudievalo se** je na svemu ali se je obilno pogubna spiritna rakija uživala u pomanjkanju šljivove rakije i vina, za produkciju koga još slabo seljani osim nekih u Gor. Viduševcu, mare. Medju prvima, koji obradjuju vinograde jesu po imenu **Janko Krnic**, **Mate Crnković**, **Blaž Gregurić.**

Nastojanjem predstojnika **Curčića** pod predsjedištvom župnika glinskoga **Stjepana Hudjeka** osnovana je ponovno gospodarska podružnica u Glini, kao zadruga te u nju udjoše u liepomu broju župljani iz Dvorišća, Viduševca i neki iz Šatornje, dok ostali u ogromnoj većini ne mare i neće da znadu ni za gospodarsku organizaciju.

Kolaudacija obnovljenog stana i crkve obavljena je te sve pronadjeno u obće solidno izvedenom stanju a do superkolaudacije u proljeću 1913. treba da poduzetnik manjke ukloni. Novcem za prodani djelomice star material kuće posve je obnovljena kukuruzana, ogradjena mlaka u dvorišću te izvedeni manji popravci na drugim zgradama i ogradi dvorištnoj.

XXIII. svetootajstveni zbor (**euhar. kongres**) u Beču od 12. - 15. rujna nije ni kod nas ostao neopažen. Ne samo da je narod primio poduku o njegovu značenju u crkvi, nego su mu i neki iz župe prisustvovali ali uz malu novčanu pripomoć iz crkv. blagajne, što je dozvolio nadbiskup.

Ove godine udjoše kao prvienci u III. red sv. Franje As. **Ivan Arambašić**, orguljaš te udove **Kata i Ana Jambrešić**. Bilo napredno! Vivant segmentes. [197]Spomenuti bijahu i na euhar. kongresu u Beču.

Iz zaklade blagopok. Kardinala Haulika nagradjena je ove godine **Ana Turković** kćer Šime no na žalost kao udata mlada žena morala je uslied naprasitosti svoga muža te uz velike neprilike ostaviti istoga i vratila se je u roditeljski dom.

Veliki noćni vihor srušio je staru ogromnu lipu pred ulazom u cinktoru, koja je svojim hladom kroz godine mnogoga putnika rashladila, mnogo košnica medom napunila te mnogo ptičica škvoraca odhranila. Vidila je i prvu **političku skupštinu u Viduševcu**, koja se je za pokreta za financijalnu neovisnost Hrvatske pod njom održala.

---
[197] *živjeli članovi*

Na Badnjak kod polnoćke **puklo je malo zvono** te neuporabivo postalo.

Oltaru sv. Franje darovaše **Kata i Ana Jambrešić** u čast Presv. Olt. Otajstvu liep oltarnik sa antipendijem.

O Velikoj Gospoji hodočastilo je i ove godine do 200 duša te se vratilo sretno sa darom crkvi od 12 liepih voštanica, što je mnogo za ovu preoskudnu godinu. Vodja po običaju Ivan Arambašić.

Nabavljen je ljetos liep velum, 2 jastuka te krasan Pluviale sa stolom od tvrtke Viesi u Klasu u Tirolu.

Župljani darivahu i ove godine liepo svoju župnu crkvu a osobito se iztakoše oni iz Amerike ovećim iznosima.

Balkanske državice **Bugarska, Srbija, Crna gora – Grčka** udariše složno, da iztisnu Turke iz svojih starodavnih područja i Bog dade sjajnu pobijedu njihovomu oružju. Uz veliki napor i junaštvo zauzeše Bugari Drinopolje. Monarkija da zaštiti svoje interese na Balkanu pozva i iz ove župe mnoge momke pričuvnike pod oružje.

Uza sav nagovor narod slabo mari za štivo. Osim čestitoga mladića **Ivana Štrka** i **Kate**, kćeri gore spomenute **Ane Jambrešić**, koji se upisaše kao doživotni članovi u družtvu knjiž. sv. Jeronima, jedva ih još petnaestorica naručiše knjige kao krunaši. U župu dolazi po nekoliko primjeraka glasnika Srca Is., sv. Josipa i sv. Franje.

Ivan Arambašić nastojao je oko orguljanja i crkv. pjesme marno i hvalevriedno.

Zdravlje bijaše dosta povoljno u narodu. Najviše prouzročiče pomor **sušica** i **upala pluća**, od koje tko i ozdravi, ponese njezine posljedice zbog neukosti i nečuvanja.

Narod je u obće marno polazio crkvu, ali se mladež ne da nikako prinukati na redovit polazak kršć. nauka.

Od **potresa** se je tiekom godine zamjetio samo laganiji tres do nekoliko puta.

Nadbiskup Koadjutor odredio je kao stipendij za tihu sv. Misu mjesto 1 krune – 1.50 kr. Takovih je misa župnik odslužio ove godina 86. Opaža se, da viernici župe za duše svojih pokojnika sve više daruju svetih misa, dočim se je prije riedko tko kada na taj način sjetne istih.

Zima je bila bez sniega, oštra – slab oman za ljetinu u godinu 1913. Rani Uskrs bio je povodom, da su župljani sa župnikom za korizmene izpovjedi silno zebli te isti i obolio ozbiljnije na oku od prezebe. 13. travnja kao na godišnjicu lanjskoga sniega i mraza pohodio nas je i ljetos u noći te nahudio svemu a navlastito šljivama.

Za polnoćke lanjske godine puklo **malo zvono** preliveno je po **Antunu Blazini** kao 391., uz trošak od 286,05 k. i dovoz, te po G. vikaru **Gustavu Barunu** posvećeno u čast sv. križu. župljani su sami zvono u nedjelju II. po Uskrsu iza večernje na mjesto postavili.

Kad je podarhidjakon kotarski župnik u Gori **Armin Haladi** preminuo, imenovan je na njegovo mjesto župnik glinski **Stjepan Hudjek**.

Strašan vihor sa tučom od sjev.-zapada pred noć 18. rujna učinio je velikih šteta po čitavoj župi, ali još strašnije u Petrinji i okolici poharao, rušeći krovove. Zanimiv je bio prizor gledati u vinogradu, gdje zrelo groždje visi na trsovima lišenim lišća.

Preuzvišeni gospodin nadbiskup obnovio je svojim dekretom klečanje pred presvelim Otajstvom i odredio svakoj župi dan klečenja. Odredjeni dan klečanja u ovoj župi jest 1. listopada svake godine. Zaista dan vrlo zgodan za tu proslavu.

Župnik je narod za to, i za dugih godina, prvo klečanje primjereno pripravio, da se što dostojnije i prema svojoj svrsi izvede pak je prije samoga dana 1. klečanja narodu podao uputu i savjet, kako ću ovdje navesti.

Prvo klečanje palo je na dan sriede, kada je u Glini uvijek dobro posjećivani tjedni sajam. Zato je prvim stavkom narod upozoren, kako valja taj:

1. dan klečanja svetkovati te ne polaziti bez velike i prave potrebe sajma.
2. ne opijati se ni dolje u Glini ni u domaćim krčmama.
3. dolaziti na svoj red u odredjenu uru u crkvu na klečanje.
4. ne obilaziti kako je običaj oko vel. oltara.
5. ne dolaziti kroz sakristiju niti se ne sakrivati po korovima.
6. ne razgvarati u crkvi dakako ali se niti sastajati oko crkve na ragovor.
7. doći po mogućnosti na svečanu sv. misu u ½11 i propovjed prije iste pažljivo i mirno bez zievanja i spavanja slušati. Ne lupati obućom po podu niti po crkvi pljuvati.
8. ne donositi na krštenje djece ali taj dan niti za bolesnika ne dolaziti po svećenika bez velike nužde.
9. na ogradici pred svetištem neka samo odredjena mladež kleći, a nitko neka ne unilazi u svetište osim službenika.
10. treba doći u što većem broju u 6 sati jutra te na završetak klečanja poslje podne.

Još je župnik preporučio, da pojedina sela i skupine dolaze kako sliedi:

U 6 sati jutra Viduševac gornji te isti i u večer
U 7 sati sveta misa a tako i u 9.

Od 7 – 8	ima klečanje Viduševac	gornji
Od 8 – 9		srednji
Od 9 – 10		dolnji
U ½ 11	svečana propovjed i svečana služba B.	
Od 11 – 12	ima klečanje držati Vel. Solina	
Od 12 – 1		Gor. Selkovac i Bišćanovo
Od 1 – 2		Dvorišće i Vel. Turčenica
Od 2 – 3		Dol. Selkovac
Od 3 – 4		Šatornja
Od 4 – 5		Mala Turčenica
Od 5 – 6		nek dodju iz svega Viduševca.
U 9 sati	odredjeno je klečanje za učenice iz opetovnice.	
U ½ 11	za školsku djecu iz svagdanje škole.	
U 1 sat	opetovničari muški.	

Svaku će uru označiti, da počimlje klečanje – srednje zvono.
U predvečerje dana klečanja najavila je skupna, svečana zvonjava čitavoj župi taj poklon. Tako je i sam dan klečanja započeo svečanom zvonjavom.

Narod se je u svemu podpuno odazvao te 1. klečanje najdostojnije izveo a vrlo su mnogi pristupili k svetoj izpovjedi te sv. Pričesti a kod poldanje službe Božje te kod depozicije u 5 sati bila je crkva puna. Poradi znatne udaljenosti stanova od župne crkve završilo se je prije odredjenoga roka.

Sva su braća iz kotara spremno došla na 1. klečanje u župi te uztrajala većinom do konca.

Dao Bog, ne malaksali viernici ni u buduće nego svedjer napredovali u štovanju i poklonstvu Presvetoga Otajstva sebi na spas!

Obdržavana je ovdje pastoralna konferencija 3. maja.

U mjesecu lipnju oštetio je jako krov nad svetištem župne crkve silni noćni **vihor** pobacavši s njega polovicu criepa.

Vriedni blagajnik obćine Jukinačke već spominjani **Ivan Antolović** dao je o svom trošku liepo obnoviti oltar **7 žalosti M. B.** i sav zid njegov do najgornjega luka. Bog naplatio!

Velika je muka bila narodu smetnja i trošak, što je morao moliti iznimnu ženidbenu dozvolu od ministarstva – što je ljetos obustavljeno.

Kako je priticanjem milodara te čuvanjem istih imetak blagajnički **kapele sv. Antuna u Dvorišću** opet liepo porasao mogli

smo pomišljati na to, da kapelu **proširimo** i ukusno uredimo. Tak je crkveni odbor i odlučio na proljeće taj naum na djelo pretvoriti.

U zimi godine 1914. privezli su svi župljani hrastovu gradju velikim trudom iz Hrastove kose, gdje je istu uprava I. banske imovne obćine doznačila najpripravnije. Hvala za to i opet g. **Gedeonu Ogrizoviću**, sada nadšumaru i upravitelju mirovne obćine. U proljeću su Dvoriščani sami kreč ugasili a privežen je i piesak. Kod svih je oblastih sve propisano te odobreno. Na razpravi u Petrinji kod gradjevnoga ureda povedenoj dobili su gradnju poduzetnici iz Petrinje Štajcar i drug te sa crkvenim odborom sporazumom bje odredjen dan u mjesecu srpnju po sv. Ani, da će gradnja započeti skidanjem tornjića i krova kapele, za koji su posao i naručeni župljani težaci.

U to nakon prividnoga svjetskoga mira osvanuše javni proglasi, gdje Njegovo Veličanstvo pozivlje narode a naj pače vierni hrvatski svoj narod na **djelomičnu mobilizaciju** uperenu **proti kraljevini Srbiji**, koju su **Rusija** i njezini saveznici podstreknuli, da rat izazove. Pretužna zgoda u Sarajevu bila je izazov monarhije, koji je ona nakon bezuspješnih pokušaja o mirovnom uredjenju afera i prihvatila odmah drugi dan iza proglasa djelomična bje razglašena i narodima naredjena sveobća mobilizacija.

Time bude naša naumljena adaptacija kapele boljem času odgodjena, što neka dobri Bog, Bog vojska čim prije dopusti.

II. polovica godine 1914. sva je u znaku strašnoga na svietu **nevidjenoga krvoprolića** tako rekući većine kulturnih naroda Europe.

1. siečanj 1915. otvorio je novu godinu još strašnijega svjetskoga požara. Meni je ovdje zabilježiti, da je naš kod doma, koji smo mučno ali podpuno zemlju obradili, te se osobito dobromu prirodu nadali, dana 3. kolovoza strašan neprijatelj od sjeverozapada pohodiv silna **tuča**, davno nepoznata u takvoj žestini. S polovice skoro krova crkve srušen je criep, tako i sa župnoga stana i gospodarskih zgrada. Eto muke, eto jada dok se je sve to popravilo.

Ovim danom započe stradanje u župi, koje se je jošte u znatno većoj mjeri nastavilo i godine 1916. i 1917. kada smo mjesece za kišom vapili i čeznuli. Siromašni narod ove župe, naročito sela obćine Stankovačke upoznaše čitavu daljnju Hrvatsku i Slavoniju do u Sriem noseći torbice i proseći hranu. Hranila nas je "**aprovizacija**"!

Godina 1914., 1915., 1916., gledala je župna crkva nebrojeno puta **sahrane viernika** i slušala njihove molitve, gdje prose gospodina Boga sad za pobjedu nad neprijateljima a još usrednije, da prestane već jednom **klanje i ubijanje** a nastane mir.

Nezasitni **moloh ratni** ovoga svjetskoga požara segnuo je krutom pandžom i u visine svetih mjesta te skinuo posvećena zvona, da od njih salije **smrtne cievi.**
Vojna vlast **rekvirila** je od kapele sv. Antuna u Dvorišću obadva zvona a od župne crkve tri. Na molbu i predstavku župnikovu **spasilo** je župnoj crkvi "zemaljsko povjerenstvo za čuvanje umjetnih i hist. spomenika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji" **veliko zvono** priobčivši to ovamo sliedećim odpisom:

Zemalj. povjerenstvo itd.
Br. 99/1917. veleč. rk. župni ured u Viduševcu. Ugodna mi je dužnost javiti Vam, da je kr. zem. vlada, odjel za bogošt. i nastavu otpisom br. 20436 od 9. o.m. odredila, da se u području vaše župe ima **izuzeti** od upotrebe u ratne svrhe sliedeće jedno zvono: **zvono saliveno g. 1853. od Degena u Zagrebu težko 600 kg.** Ovaj će vam dopis služiti kao izkaznica, kada se bude kod vas prijavio opunomoćenik vojne oblasti za skidanje zvona. Zvono gore navedeno neće se skidati.
U Zagrebu dne 11. kolovoza 1917.
Sliedeći redci sadržavaju opis svih zvonova župe.

I. Zvona kapele sv. Antuna u Dvorišću:

a) **većega zvona** širina 42 ctm. visina 32 ctm. težina 43 kg. Na njemu su bile ulivene slike dvie Presvetog Trojstva te Marija i Ivan pod križem. godina lievanja 1732. Anno.
b) **manjega zvona** širina 33 ctm. visina 27 ctm. težina 25 kg. Na njemu su bile tri slike i godina lievanja 1735. Slike i brojka i ništa više.
Oba zvona bijahu jednostavne izradbe te ugodna glasa.

II. Zvona župne crkve:

1. **cinkuš** zvono na vrhu tornja. Širina u centimetr. 40 a visina 39, težina 35 kg. vrlo glasno kao naviestnik smrti. Na njemu bijaše uliveno ovo: br. 194. salio Mate Majer u Zagrebu god. 1893. Slika M. B. Razpelo. Izradba posve jednostavna a navedeni zapis na rubu.
2. **malo zvono** sv. Križa visina 54, širina 63, težina 140 kg. sa napisom: Salio Antun Blazina u Zagrebu god. 1913. Broj 390. Na njemu slika sv. Križa (Krist na križu). Na ovom zvonu bijaše jednostavna ornamentika geom. likova na kapi, na rubu jednostavne crte.
3. **srednje zvono** sv. Roka visina 79, širina 90, težina 351 kg. Na zvonu bijaše ovo uliveno:

Zvono zvoni ljepo milo
Bog bi dao da sretno bi bilo
Zvalo više nas na radost
neg na tugu i na žalost.

Ovo zvono nabavljeno je od milodara pobožnih župljana Viduševačkih zle god. 1853. posvećeno sv. Roku, a preliveno po **Matiji Majeru** u Zagrebu god. 1887. br. 110. Na zvonu je bila slika sv. Roka. Napis je bio velikim latinskim slovima a cifre arab. brojkama. Imalo je liepu figuralnu ornamentiku na kapi cvieća i lišća sve obrubljeno samim crtama.
4. **veliko zvono** sv. Franje Ksav. visina 80 ctm. širina 102 ctm., težina oko 600 kg. sa ovim napisom:

Ime mi je Zvonimir. Za spomenar kralja davno krstiše me Zvonimirom, da imena slavno slavna mir razglašam u svijet širom. S vami molim, s vami tužim, s vami svietu slavu slavim, s vami Božju službu službu služim, s vami liepo viek svoj bavim. Zvonim svietu Božji mir. Smetnu novce selo prema selu, sališe me u Zagrebu bielu, s Viduševca da me stoji jeka, da me čuju sela iz daleka. Na stolici Zvonimira tada Franjo Josip mladi car zavlada, banovao je Jelačiću bane dika roda, čovjek s božje strane, biaše nam Juraj blage krvi glava crkve i nadbiskup prvi.

Na rubu: po Hinku Degenu god. 1853. na zvonu je lik sv. Franje Ks. Napis je latinskim malim slovima. Počimlju redci velikim lat. slovima a cifra je arabski. Veliko zvono urešeno je liepom figur. ornamentikom na kapi vinove loze, grozdova i klasova. Obrubljeno je samim crtama.
Gornji "osobito važan Hrvatski napis" spasio je župi zvono. Slava i Božji mir rodoljubnom sastavljaču napisa! A uglednomu "povjerenstvu" kad ne možemo da podarimo lovor vienac – smjerno zahvaljujemo. Njegovo je rodoljublje jednako sastavljačevom. Tužni iznos novčani, kojim je državna vlast (**Židovi i pravoslavni**) odkupila oduzeta crkvi i narodu zvona – jest pod upravom duhovne oblasti zagrebačke (4 krune po 1 kg. zvonovine)! Da su nam barem prištedili smrtna zvona! Memento!

Odredbom nadbiskupa stupio je 1. siečnja 1917. na snagu davno željkovani "rituale" novi na mjesto vrhovčevoga. Župna je crkva naša imala dva takova rituala, dobro sačuvana, u arhivu!

Iza kako su oduzeta u ratne svrhe zvona naredilo je vojno ministarstvo da se imadu uz "dobrovoljni odkup" u iste svrhe izručiti i konopljena užeta skinutih zvonova. Užeta su bila izručena oružničkoj postaji u Glini, no do skoro vraćena.

U predmetu rekvizicije po vojnoj upravi i kositrenih cijevi na **orguljama** izvijestio je na poziv nadb. ordinarijata od 25. IX. 1917. broj 5973 župnik sliedeće:

1. orgulje se nalaze u župnoj crkvi sv. Franje Ks.
2. orgulje su gradjene godine 1858. odnosno bilježka olovkom u ormaru kod mjeha orgulja glasi ovako "ove je orgulje izgradio 1858. **Tump**". Orgulje nisu nikada popravljane, nego samo 1897. čišćene po **Dobniku**, ocu i sinu iz Zagreba.
3. orgulje smještene su sredinom crkvene ladje koja ima smjer sjeverozapadni i to u srednjem dielu crkvenoga kora, u uzkoj formi prizme, a konstruirane sa 10 registara jednoga manuala od 4 oktave t.j. 51 tipkom i pedala 1½ oktave 18 tipki. Izgradnja samih registara učinjena je većinom iz drvenih svirala, dok tri registra izgradjena su sa smjesom kositra i olova t.j. olovo daleko prevladjuje, što se može i pokusom nokta ustanoviti.
4. orgulje se nalaze u drvenom ormaru iz mekana drveta na pročelju ukusno izrezbarena. – 12.10.1917.

Slom monarhije učinio je, da **nisu cijevi orgulja rekvirirane.**

Započete zemljoradnje na putu od **ceste** Glinsko-Pokupske u **Doljnji, odnosno Gornji Selkovac** ka školi usljed mobilizacije obustavljene su.

Škola u Šatornji stavljena pod krov isto tako sa navedenoga razloga čeka bolja vremena.

Sestre trećoredkinje darovaše vrlo liep oltarnik na čast sv. Franji a sliku 7 žalosti B. D. M. okitiše umjetnim cviećem i lišćem a tako učini oko slike sv. Franje sama posebice sestra **Ana Papeš**, žena **Blažova**. Iste vriedne žene uresiše i oltare B.D.M., sv. Mihalja, sv. Angjela čuvara te sv. Antuna Pad. svojim darom – oltarnicima. Ne zaboraviše ni oltara sv. Antuna u Dvorišću, na koji sačini oltarnik **Ana Crnković**, žena Luke sina Antunova.

K strani ove spomenice (kapelica Srca Is. u Dol. Viduševcu) pripominjem:

3. **Marko Panežić** izučeni limar – pokrio je istu bogomoljničicu limom i oličio bojom bezplatno. Čestiti je mladić u svjetskom ratu **poginuo** (bez trega nestao) u Srbiji. Bilo njemu Presveto Srce milostivo!

4. darovi viernika na oltarić pred kip Srca Is. sabrani po **Luki Turkoviću** odborniku župne crkve uloženi su u hrv. seljačku zadrugu u Glini 19. svibnja 1920. u iznosu k 164, odnosno knjižica uložnica nalazi se u pohrani župne blagajne – br. 119. strana 139. uložka.

NB. Napis na veliko zvono stavio je blagop. **Ivan Trnski**, hrvatski pjesnik, koji je tada služio u Glini sa **Josipom Jelačićem** kao mladi časnik upravni krajiški. Slava mu!

Na Angj. nedelju 1918. izvršena je u župnoj crkvi dolično mila proslava petdesetgodišnjice misništva **Janka Batušića** podarhidjakona i župnika glinskoga u miru.

Pred brojnim narodom domaćim i stranim te liepom kitom svojih rodjaka, prijatelja, i znanaca odpjevao je vrli svečar krjepko svetu misu svojega zlatnoga misništva uz pratnju **Stjepana Hudjeka** podarhidjakona i župnika glinskoga te **Vladoje Lončareka** župnika Topuskoga a svečanu rieč je rekao **Cvjetko Paunović** župnik Malosolinski.

Svečar je mal ne sav svoj svećenički viek proživio u težkomu radu za Boga i narod u ovomu kraju banske krajine kao upravitelj a zatim kao župnik župe Viduševac i Mala Solina a završio svoj aktivni rad kao župnik glinski i podarcidjakon kotara. U radu za blagostanje naroda bilo je njegovo polje gospodarska podružnica glinska te hrv. seljačka zadruga, kojoj je ponajviše svojim marom sagradio "**Hrvatski dom**" u Glini. Čast mu!

1. prosinca 1918. proglašeno je jedinstveno kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca u Beogradu. Prestala neodvisna Vlada narodnoga Vieća u Zagrebu, koja se je pod predsjedništvom **Don Korošca** nakon **sloma Austrougarske** monarhije bila obrazovala. Ujedinjenje najavio je **Regant Aleksandar** narodu svečanom proklamacijom u kojoj naviešta podpunu ravnopravnost svih trijuh "plemena". Prestaje postojati i kraljevina Srbija i kraljevina Hrvatska – Slavonija - Dalmacija te Slovenija a postaje **kraljevstvo Srba, Hrvata i Sloveneca** s priestolnicom u Beogradu a pod žezlom kraljevskoga doma **Karagjorgjevića**. "Bog bi dao, da sretno bi bilo!".

"Vrieme gradi niz kotare kule, vrieme gradi vrieme razgradjuje!".

Altarije novije:

Do uključivo godine 1919. osnovane su kod župne crkve u Viduševcu sliedeće nove altarijske zadužbine:

1. **Ivka Vanjković** - za sebe i za svoje pok. roditelje.

2. **Stjepan Žinić** iz Vid. kbr. - za svoju dušu.
3. **Mate Crnković** iz Vid. kbr. - za svoga p. otca Janka.
4. **Bara Jambrešić** iz Vid. kbr. - za svoju dušu.
5. **Andrija Muža** iz Bišćanova kbr. 14. - za sebe i za svoju ženu **Maru**.
6. **Ivan Arambašić** orguljaš župne crkve - za sebe, za svoju ženu i roditelje.
7. **Andrija Gašljević** iz Vid. kbr. 126 - za svoju pok. majku.
8. **Ana Jambrešić** iz Vid. kbr. - za sebe i za svoga pok. muža.

Odnosni iznosi glavnica nalaze se pod upravom preč. nadb. duh. stola u Zagrebu a spisi i potvrdnice pohranjeni su ovdje.

Vidio prigodom dijeljenja sakramenta sv. Potvrde
u župi viduševačkoj dne. 11. lipnja 1921.
Dr. Ant. Bauer

Kao posljedica stradanja za ratnih godina pokazuje se u narodu neka klonulost i duševna i tjelesna, koja izbija u različite bolesti. Tako se je pojavila u znatnoj žestini u runu 1918. **bolest griža**, koja je ipak minula a da nije bilo većega broja smrtnih slučajeva. Nu iza te nevolje nadošla je u vrlo žestokom obliku neka pošastna **groznica i vrućica**, koja je čitavim svietom zavladala kao novi, strašni neprijatelj čovječanstva poslje svjetskoga rata, poznata pod imenom "**španjolska groznica**". Narod je po svim selima ležao kao snoplje bez i traga ljećnike pomoći prepušten sam sebi i jedino utjehi, savjetu i pohodu svoga dušobrižnika, koji je i sam težke dane patio, nebrojene providio sv. sakramentima i veliki broj u zadnje njihovo zemaljsko počivalište sproveo. U svemu je te zle godine bilo u župi 140 smrtnih slučajeva.

U siečnju 1919. počeo je taj nemili spomenuti neprijatelj uzmicati, nu dugo će još tragovi njegovi u narodu postojati. Ova loša godina prošla je mučno u svakovrstnom stradanju i patnju.

Početak godine 1920. donio je iznenadjenje, što je jaki **zdenčani lanac** noći jedne **ukraden** i time župniku nadošla nova briga za vodu. Župnikova su užeta i posude uništene, dok se nije od starih, zabačenih lanaca nakako udesilo, da se njima posluži, kad se u pomanjkanju novčanih sredstava nije moglo na nabavu novoga, skupoga lanca ni pomisliti.

Ove je godin znatnim troškom popravljen krov župne crkve te popravljena žbuka na zidovima. Popravljen je i krov župnoga stana.

U listopadu ove godine održao je jedne nedjelje poslje službe Božje **Dr. Šimrak** javni zbor, progovorivši o programu svoje na kršć. temeljima osnovane **hrv. pučke stranke**, nu bez i najmanjega

uspjeha. Već su naime i ondašnji narod predobila za sebe zamamljiva obećanja **hrv. rep. seljačke stranke** i kroz svoje brojne agente ga listom u organizaciju iste stranke uvela, ne birajući i ne žacajući se nikakvih sredstava, tako te je 1. studena 1920. poslje službe Božje održana javna skupština iste stranke, na kojoj je **Dr. Horvat** započeto i nastavljeno djelo samo utvrdio. Od tada je i ovđe svatko, tko ne prisiže na hrv. rep. seljačku stranku (to jest na njezinoga predsjednika **Stj. Radića**) u očima naroda izdajica domovine i neprijatelj, koga valja uništiti.

U noći od 17. na 18. studena zlikovci su (kasnije se saznalo, da su to bili **cigani** iz novoga sela – Gore) **provalili u kapelu sv. Antuna u Dvorišću** te pokupili ono nešto darovanih oltarnih pokrivala i krpa.

Za apostolski pohod župi, što ga je poduzeo sam Preuzv. gospodin nadbiskuup 11. lipnja 1921. pripravio je župnik trudno, u koliko se je prema prilikama, iz kojih ovaj narod tako skoro neće izaći što je mogao bolje župljane i upisao za svetu Potvrdu do 1300 duša te im svete sakramente bez iznimno svima sposobnima podielio.

Agitacija naglo rastuće političke stranke na samo što nije svrhu ovoga svetoga pohoda promicala, nego je tu svrhu kod nekih lakovjernih i spriečila. Poradi te bezdušne agitacije a još više poradi pomanjkanja kod djece siromašnijih sela odiela, svi pripravljeni i upisani svetoj Potvrdi pristupili nisu nego samo 937 duša ondje, a oko njih 50 iz Dvorišća i Botura u Glini i Topuskom. **Zlo misleći ljudi** sa strane služili su narod kojekakvim smiešnim i ludim glasinama o nekakovom "**metropoliti**", koji će doći kao "**srbijanski**" izaslanik, da odvrati narod od "**republike**" i provede u "**srpstvo**".

U srpnju ove godine, nastojanjem nekolicine, za novu ovdje političku stranku zagrijanih župljana te uz pripomoć u kunjanju proti župnika podmukloga i licemjernoga orguljaša, provedeni su izbori crkv. odbornika te izabrani za takove, kao pouzdanici vječno, sumnjičavih nekoliko nezadovoljnika – ljudi, koji će strogu kontrolu voditi nad župnikom, da ne krade crkveno, silno blago. Ti su njihovi izabranici ipak (premda iztaknutom namjerom izabrani) svi čestiti i razumni ljudi.

Ove godine izmjenjen je trošni krov kapele sv. Antuna criepom te sama kapela kao i nuz-zgradice, ožbukana i objeljena troškom od preko 30.000 kruna. Osnova, prema kojoj bi se bila izvela adaptacija čitave kapele, **sazidao toranj** te **proširila sakristija**, što se je sve imalo izvesti, zaključkom ondašnjega crkv. odborništva, u godini 1914 – propala je zbog skupoće materijala i radnih sila.

Ljetos je znatna svota crkv. imetka potrošena i na popravak ograde cintora župne crkve i kapele.

Vrijedno je ovdje zabilježiti da su na poticaj i nagovor mladića vojnika **Josipa Crnkovića** kbr. 96 sabrali mladići i vojnici služeći na **Cetinju** i to sa raznih strana države **muslimani, pravoslavni i katolici** iznos od 378 kruna te poslali na dar ovo župnoj crkvi. Župnik je dar taj dolično iztaknuo u crkvi te ujedno najavio, da će taj iznos biti posebno stavljen u štedionicu te služiti kao osnov, na koji neka smeću svoje doprinose, dok se ne stigne mogućnost nabaviti manjkajuća nova zvona.

Do čega vodi nesretno pijanstvo pokazuje tužni događaj, što se je dogodio u selu **Vel. Solina**, gdje je usljed riječkanja u pijanom stanju **usmrćen mlad** čovjek po mladiću susjedu, do tada prijatelju.

Još žalostniji je slučaj u selu **Viduševcu**, gdje je zavedeni na vojničko bjegstvo mladić u sumračje izazvavši čovjeka mladoga iz njegove kuće, **nastrielio ga iz kubure** na hodniku . To je djelo bezdušnih hrv. političara, koji laskajući narodu hoće da sebe uzdignu.

1922. lahkoumno misleći pojedinci u narodu drže, da je sabrano milodarima blago župne crkve neizcrpivo, pak sile crkvene odbornike, da bez prave nužde za sada u ovoj velikoj skupoći, okreče župnu crkvu. U tu svrhu pripravljen je ljetos kreč.

Nabavljeno je pritiskom dva - tri **vječna nezadovoljnika**, mladja čovjeka, **zvono** od 83 kg u kapelu **sv. Antuna u Dvorišću** razmjerno neznatnim doprinosom od strane naroda, a golemim troškom blagajne iste kapele, upotrebljen je i onaj iznos, što je primljen za rekvirirana dva mala zvonca iste kapele.

1923. izvedeno je nametnuto po nezadovoljnicima (samo da se ubire) bieljenje čitave župne crkve, za koju radnju je izdala, prema proračunu i zamolnici župnoga ureda, dozvolu kr. kat. crkv. oblast u Glini. O čitavom tom poslu ne da se piscu ni govoriti ovdje, samo da ne mora opisivati zlobu, zločin i taštinu čovjeka, koji je kroz duge godine uspievao da zavara svojom vanjštinom mnoge pak i pisca ovih redaka.

Crkveni su odbornici imali želju, da po ljudima, koji su došavši iz Zagreba na poziv **Ivana Arambašića**, silom prilika bili nametnuti (kao najeftinijji nudioci i dostalci) crkv. odboru za bieljenja župne crkve – dade preslikati (premalati) kapelu sv. Antuna. Odustao je odbor od toga, pošto su spomenuti ljudi iz Zagreba tražili izvanrednu svotu za taj mali posao od 32.000 kruna.

Ljetos su počeli neki **po Američkom uzoru** (neuzoru) postavljati spomenike na groblje. Crkveni je odbor odredio za sada za svako takovo mjesto crkvenoj blagajni uplatu od 100 dinara.

Dana 18. i 19 kolovoza ove godine proslavljen je u Zagrebu velebni **Euharistički kongres**. Na njemu je iz ove župe bilo do 80 učestnika.

Što se 1924. nije dogodilo od kada sviet postoji, danas gledano, kako je u najvećoj mjeri pala ciena i vriednost svakoga ugleda (auktoriteta). Motrimo opet, kako malen broj drznika znade silom i varkom zarobiti čitave velike narode i čitavo javno mnienje sebi na korist u zločinačke svrhe. Što biva u velikom stupnju, ponavlja se u svagdanjem životu u malenim prilikama.

Župnik je ponovno jasno razložio i prvi potaknuo pred punom crkvom misao i potrebu, da se nabave za župnu crkvu **manjkajuća tri zvona**: kako smo sretni, da imademo krasno, veliko zvono sačuvano, možemo nekoliko vremena dok ciene svemu, tako i zvonima padnu, pričekati i za toga pripravljati sredstva. U tom pravcu povelo se sabiranje za zvono i završilo malenim uspjehom. Župnik je napomenuo, da se time ne mogu nabaviti zvona, nego jedino ono malo, i to jedva, "cinkuš". Nu nezadovoljnici neki silom hoće da se nabavi malo zvono na mjesto odnetoga onoga od 140 kg. Isti navališe na crkv. odbor sa zahtjevom, da župna crkva mora da dade od svoga imetka za zvono. Budući se je župnik pravom tomu odupro zahtjevu, stvoriše nezadovoljnici pod vodstvom svojih polit. nasilnika i orguljaševim poticanjem **hajku na župnika** i cieli odbor te počeše mimo crkv. odbora i župnika sabiranjem za zvono. Na prošnju orguljaša odazvaše se liepom svotom za zvono oni iz Amerike, kod kojih je kroz svoga sina nuzgred isti orguljaš oklevetao i u skroz krivom svjetlu prikazao župnika njegov rad i službu. Župljani su svojom pasivnošću pomogli orguljašu i družbi do vlasti i oni naručiše i dopremiše to "malo zvono" u težini ne kako je bilo nego od 220 kg. Zvono je u tornju a nasljednik u mojoj službi neka se potrudi na toranj, da pročita napis na tomu zvonu. Pošteni župljani će mu rado potanje sve razjasniti, jer se meni o tomu nikako ne da pisati. I ovo sam sa odvratnošću zabilježio.

Ove godine nabavljen je na mjesto staroga prelomljenoga bata novi za veliko zvono.

Postavljen je troškom crkve na vrh tornja "**cinkuš**".

Pojačan je i utvrdjen stalak zvonarski u tornju župne crkve.

Seljani sela **Dvorišća** željom da imadu dva zvona kao i prije u kapeli, sabraše u svojemu selu a ponajviše u Glini i okolici iznos za **manje zvono** od 53 kg i postaviše u tornjić.

O svemu trebalo bi se razpisati piscu ovih redaka na široko, kad bi hotio da razjasni zle prilike, što ih uzročiše u župi zli ljudi. Ali *"quo fine"*.[198] Ja toga ne volim - odvratno mi je, možda za to i štetno.

[198] *U koju svrhu.*

Ove godine **pozlaćena su dva kaleža**: jedan župne crkve (kupa srebrna) i jedan kapele sv. Antuna.

Na koroni u M. Solini godine 1917. zaključili su sabrani kotarski župnici da će sami uzimati nepravedno im uskraćenu trećinu svojih župnih crkv. dohodaka. Pisac ovoga prigovorio je tomu, poznavajući prilike i mišljenja naroda, ako se to provede javno, narod će uskratiti milostinju crkvi. Tajna pako i skrivajući pred narodom nije dolična. Medjutim je ove godine prečastni nadb. duhovni stol u sporazumu sa pokrajinskom upravom dozvolio župnicima tu davno traženu župničku trećinu i u ovom crkv. kotaru.

1925. Nadovezujući na bilježku o "**župničkoj trećini**" ovdje ustanovljujem, da je nisam nikada ni filira ni pare od te pripadjuće mi sada i *de jure*[199] trećine niti od župne crkve niti od kapele primio. Razlog je gore naveden: Dosta je, da sam imao pravo (jus), da to učinim. Mimogred spominjem, da su i o toj trećini, o kojoj je donio u župu viest prvi Ivan Arambašić, potanko razpravljali, dakako ne u prilog župniku, nezadovoljni i zlobni elementi župe.

Došao je davno spremani i željeni čas, te je preuzvišeni gospodin nadbiskup održao sa svojim svećenstvom u prvostolnoj crkvi u Zagrebu od 24. do 28. kolovoza ove godine prvu **sinodu nadbiskupije zagrebačke**. Njezine će odredbe stupiti na snagu 1. siečnja 1926. godine.

Godina 1926.

Sveti Otac Pio XI proglasio je godinu Spasa 1925. jubilarnom za Vječni grad, a ovu za sav ostali katolički sviet. Mi smo izvršili u nedjelje 12., 19. i 26. rujna jubilejske procesije sa propisanim duhovnim djelima za Oproste u liepom broju oko 1300 duša bez onih, koji su ta djela pojedina obavljali tečajem godine.

Prema odredbi Sv. Oca proslavljena je novo uvedena svetkovina Krista kralja, kako po svemu katoličkom svietu, tako i kod nas 31. listopada kao u zadnju nedjelju toga mjeseca, što se imade činiti i u buduća sva vremena.

Pisac ovih redaka bio je primoran izvesti žalostan čin i **tužiti** kr. kotarskom sudu u Glini **Ivana Arambašića** i jednoga njegovoga druga kao sastavljače i podpisnike lažne i klevetničke pamfletske tužbe, podnesene pred. nadb. duhovnom stolu proti časti potpisanoga i dekana kotarskoga **Stjepana Hudjeka**. Na poziv istoga suda tuženi su privolom tužitelja zamolili "skrušeno" oproštenje od nečastno

[199] *Po pravu.*

uvrieđenih i obećali takovog posla se u buduće čuvati. Time je i ta stvar pala u zaborav.

Godina 1927.

Godine 1927. izradile su, svom poslu na igli vješte žene, domaće udovice **Kata Jambrešić** i **Mara Jambrešić** marno, trudno i ukusno po domaći, upotrebiv valjani dio staroga, novi baldakin župnoj crkvi. Pribor za novi baldakin nabavljen je za novih D 307, - a one su za svoj rad primile D 1000.

Godina 1928.

Zidići sakristije **kapele sv. Antuna** radi slabog temelja popustili su gotovo, da se sve sruši. Troškom od D 1609, sve je iznova udešeno i pod pločicama popločen.

Davni prijatelj župnik gorski pohvalnim je riečima piscu preporučio, neka dozvoli izvesti u župnoj crkvi žive slike (bez riečih) iz Križnoga puta našeg Spasitelja po osobama, koje su te slike dostojno izvele u njegovoj crkvi i u okolici na potupno zadovoljstvo dostojnim načinom. Došli su i stvar dolično izveli u formi, ali bez duhovnog sadržaja - ledeno. Opazio sam da to nema smisla ni potrebitog učinka na gledaoce bez popratnih rieči. Radi kratkoće neugodnog zimskog dana i bez predhodne temeljite priprave, nije to bilo moguće učiniti. Uopće je ipak utisak duši bio dosta povoljan, (ima za tu svrhu popratno razmatranje Paula Claudela).

Na dan sv. Potvrde i kanon. vizitacije
Dne 10. lipnja 1928. vidio:
(potpis nečitak)

Preuzvišeni je toga dana podielio sv. Sakramenat 424 duša .

Godina 1928.

1928. dana 18. listopada preminuo je bivši dugogodišnji orguljaš Ivan Arambašić nakon dugog teškog bolovanja skrušeno i Bogu odano. Sahranjen je svečano nakon obavljene svete službe u nazočnosti njegovog tijela. Sprovađao ga je i kotarski dekan **Franjo Žužek**. Pokojniku budi vječni mir.

Godina 1929.

1929. godine proslavio je čitav katolički sviet veličajno i uzorito Zlatnu Misu sv. Oca Pia XI a hrvatski narod najsrdačnije zlatnu misu svoga nadbiskupa i metropolite Dra. Antuna Bauera.

Ljetos je izgrađen **solidan zvonik** pri kapeli sv. Antuna u Dvorišću i kapela proširena. Pozlaćen je kalež sv. Antuna kapele po Vasiću u Zagrebu troškom D 665 i križić (pacifical) župne crkve troškom D 200.

Jambrešić Luka temeljito je izčistio orgulje i razklimane pojedine dielove učvrstio.

Godina 1930.

1930. bio je proslavljen velebno u dane 15. i 17 kolovoza Euharistički konges u Zagrebu.

Godina 1931.

1931. izdao je sv. Otac čitavom svietu kv. pouku života u okružnici "Quadragesimo anno" koja znači jednu epohu.

Godina 1932.

1932. Izvedena je nanovo i dielom popravljena ograda oko župne crkve. Imovnoj općini izdato je za hrastovu građu D 298, za jelovu građu i ostalo D 276 i za izradbu D 700. Svega D 1274.

Godina 1933.

1933. godine čitava **župna crkva** bjeljena je zajedno sa tornjem, i mnoga nevremenom oštećena mjesta izžbukana, te razježeni zid od krova do zemlje u svetištu utvrđen, nebnica u Svetištu potresom napukla utvrđena te slikarija popravljena, krov crkve pregledan, dva natrula roga izmjenjena, plafon nad sakristijom prostorije obnovljen. Sve to učinjeno ogromnim troškom iz crkvene milostinje u iznosu D 4556.

Iste je godine i **sakristija** te i sama lađa **kapele sv. Antuna** islikana kao i radnje zidarske iznutra i iz vana te na krovu (na starom dielu kapele) i na "čardaku" izvedeno troškom D 155.

Po **Blazini** zle uspomene, godine 1925. u Zagrebu saliveno "**srednje zvono**" postalo je sredinom ove godine radi nesolidne radnje i lošeg materiala neuporabivo (nastala, otvorila se šupljina na gornjem dielu zvona). Nanovo zvono prelio uz jamstvo sa glasom B zvonoljevac u Zagrebu **Kvirin Lebiš** te zvono u toranj stavio na staru godinu, 1933. Zvono ima ljubak čist glas. Zvono je nabavljeno uz cienu po 60 D kg 1925. godine u težini 355 kg dinara 21300 u najskuplje vrieme.

Na domak košnje siena **nabujala voda Glina** poplavila je čitavo zemljište pokrito ove godine bujnom travom i zasijano kuruzom i zamuljila tako, da župnik ni slamke priroda siena nije dobio, a polovica kuruze što propala, što zahirila zajedno sa grahom i bučicama. Sjetva je ljudima data iz polovine, a sieno župnik kosi sam. Ove je godine ostao bez krme glavne siena i na pol bez one polovice kuruze.

Poslje smrti orguljaša Ivana Arambašića peuzeo je početkom adventa sviranje orgulja **domaći učitelj**. Na molbu i poziv župnikov odazvali su se župljani u većini te za nagradu učitelju na godinu 1929. sabrali po kući 2,5 dinara u svemu 1212 dinara. Crkva župna i kapela morala je dati od svoje sirotinje D 400 a zvonari su dali u pomoć, dakako niti pisnu, niti zubi škrinu po dva vagana od svoje sirotne zaslužbe kuruza. Tako je ostalo do kraja godine 1932. kad se je učitelj 6.I.1933. poslje službe Božje poldanje u sakristiji neočekivano iznebuha, zahvalio na toj službi riečima: "**Velačasni, ja neću više svirati**!" a župnik je nato odgovorio "Dobro" shvatio sam. Rekao sam malo prije "tako je ostalo do kraja godine 1932." Da, sve je ostalo tako, ali je župljani, osim nekolicine na molbu i poziv župnikov ne htjedoše više darovati za sviranje, a učitelj od vremena do vremena dolazio: molim toliko, molim ovoliko, a župnik davao sve u punoj nadi, dati će narod ali narod ne da, nego govori "neka da crkva". I tako je župnik izdao pomalo u tri godine D 3750 narodu i crkvi, odkidajući od svojih usta onu svoju mogu reći skromnu zaslužbu. Taj narod pozna samo on! Iza nekog vremena kad se je učitelj odrekao sviranja orgulja, pozvao je župnik **Tomu Vlašića**, za koga je dočuo da je pomalo samouk uz Arambašića dobio volju za orgulje. I sjeo je Toma na klupu orgulja i počeo neuk u notama udarati ono nekoliko pjesmica po sluhu slabom slabo i pogrješno uvježbanih, težkom svojom rukom po tipkama. Žalostno sam slušao te grube glasove i težkim srcem primao na znanje opravdane prigovore njegovom sviranju i pjevanju bez nade, da će ikada odzvanjati prostranom crkvom uzvišena pjesma - molitva u čast Božjem Veličanstvu. Kako bi imao nadu, kad nema sredstava da se stvar uredi dostojno Božjega

hrama. I tu vriedi ona istina rieč, da je u ovom naravnom ljudskom redu, danas osobito novac *"narous rerum gerendarum omnium"*.[200]

U dobar čas preko nade i preko noći sve je krenulo na bolje odlučnom voljom i nesebičnim trudom domaće mlade učiteljice **Jelena Gudac**, koja je požrtvovno jednog mladića dobrim sluhom obdarenim izućila note i utuvila mu smisao za pravilno sviranje i pratnju. Početkom srpnja 1934. preuzeo je orguljašku službu **Stjepan Gregurić** i sve je u tom pogledu pod nadzorom spomenute učiteljice pošlo boljim putem.

Nadbiskupiju snašao je težak udarac smrću preodličnoga i prezaslužnoga velikoga svećenika, biskupa posvećenoga i arhidjakona našega crkv. kotara Dra. **Dominika Premuša**, koji je preminuo 27. veljače 1934. Nasljedio je blagopokojnika i u arhidjakonskoj službi našega kotara, veliko-svećenik-biskup Dr. **Franjo Salis** kojemu srdačno želimo od Svevišnjega *"ad multos annos"!*[201]

Od Tielova ove godine po izboru i povjerenju svoga slavnoga Ordinarija a privolom svete Stolice upravlja apostolskim žarom i marom nadbiskupijom našom, mladi rimski, svećenik **Dr. Alojzije Stepinac** kao Koadjutor i budući nadbiskup na zagrebačkoj stolici. Kako je u svoje vrieme godine 1911. čitav hrvatski narod radostno pozdravio kao Koadjutora blagomu ondašnjemu ordinariju **Dru. Juriju Posiloviću**, misnika i rodoljuba **Dra. Antuna Bauera**; tako je hrvatski narod možda još srdačnije primio za svoga budućega nadpastira sinovca blage uspomene **Matije Stepinca.**

Brzo je mladi nadbiskup primjetio slabu stranu hrv. seljačkoga puka, njegovu opću neprosvjetljenost u raznim krajevima domovine, pak je naredio svećenstvu, neka proširi među pukom "tjednik" hrv. "straže" dnevnika, ne bi li se dobrim kršćanskim, vjersko-poučnim štivom ojačala njegova vjerska katolička sviest. U tom pravcu započelo se je i kod nas.

I ove godine kao i 1933. lanjske zadesila je vrlo osjetljiva nepogoda župnikovo jadno gospodarstvo, što je i opet Glina voda uništila njegovu travu na zemljištu kod Gređana podpuno, a zasijani kuruz dobrano proriedila. Župnik je tako ostao već drugu godinu bez siena.

U godini 1935. vladala je dugotrajna suša te gospodarsku klonulost zemljoradnika-župnika nesnosno povećala. U prljeću je ljuti mraz prirod voćara i vinogradski podpuno osujetio.

[200] *Pokretač svih stvari koje treba učiniti.*
[201] *Na mnoga ljeta.*

Dana 28. mjeseca travnja završena je i kod nas načinom propisanim devetnaest – stoljetna jubilarna Uspomena Spasa ljudskoga 75. godišnjica čudesnog ukazanja Lurdskog.

Dana **4. kolovoza** skromno smo i radosno **dočekali mladoga nadbiskupa** Koadjutora i primili prvi put njegov nadpastirski blagoslov u našoj župnoj crkvi. Nadbiskup bio je na prolazu iz Gline u Bučicu na proslavu blagoslova zastave onđešnjeg djev. društva.

Dana 7. kolovoza u noći zvjerskim načinom je **umoren** u župničkoj kući mladi upravitelj župe u Bučici **Janko Vedrina** i orobljen. Zločin je ostao neotkriven.

Dana 11. kolovoza i pisac ovih redaka oko pol noći bio je iznenađen **tajanstvenim dolaskom**, kako je utvrđeno barem petorice lica, koja su se porazmjestila oko župne kuće naročito sa strane šume. Na iznenadni **pucanj** iz kuće nestalo ih je netragom.

U ovoj nasamo kraj šume kući, vječni drug i pratilac je oprez i noću i danju, naročito u vrieme početka jeseni do u proljeće.

Nema skoro dana, da ne kuca na kućnim vratima čija ruka tražeći potporu bilo u hrani ili novcu. Ciganska napast upravo ogorčava život.

Godina 1936. podala je čitavom narodu hrvtskomu prigodu da izkaže svoje duboko poštovanje i veliku zahvalnost svom nadpastiru-metropoliti. Čitava hrvatska javnost, sve što hrvtski i katolički misli i osjeća jednodušno je proslavilo njegov 25 godišnji jubilej biskupske časti. Povjest će budućim naraštajima kazivati, što je izveo i učinio za dobrobit crkve i naroda u najteža vremena njegov nadpastir. Dakako, da se je čitav narod sjetio i njegove ljetošnje osamdesetgodišnjice Bogom mu danom života i zahvalio gospodinu, što se je na djelima njegovog velesvećenika očitovala i potvrdila istinitost njegovoga gesla *"fides vincit"*.[202]

Ove godine pada i 80 godišnjica života velikoga Pape, sv. Oca Pija XI, kog će bez sumnje i povjest zvati velikim i dati mu častan naslov "Papa socijalni" (ali na nesreću čovječanstva u većini "ne poslušani") a možda još u većoj mjeri "Papa katoličke akcije".

Pobudom učiteljice **Jelene Gudac** uređen je zakutak kod vrata župne crkve ulaznih kao **kapelica Groba Isusova**. Pošla je od kuće do kuće po čitavoj župi te sabrala lijepu i začudnu u ovu vremena svotu novaca u iznosu do 1800 dinara, čim je nabavila preliepi kip Isusov za Božji grob ležeći, koji je postavljen u ukusno načinjenu sarkofagu u kapelici, izložen tako pobožnosti naroda otvoren kroz čitavu godinu. Kapelicu i sarkofag izgradio je **Luka Krznarević**, sada crkveni odbornik, tako uspješno, da to iznenađuje kod čovjeka samouka.

[202] *Vjera pobjeđuje.*

Dakako da je taj izvanredni trošak u nevrieme župnoj crkvi prouzročen, koja imade većih i prečih potreba. Ali ponovimo onu našega svetoga zaštitnika: *"in te domine speravi et non confumdar"*.[203] Bog će dati i dobro će biti.

Ljetos je izvršeno svečano i dostojno jubilarni tisuću i 50 godišnji Spomen blažene smrti **sv. Metoda** u godini 885. u crkvi našoj kod sv. službe završno 5. srpnja. Taj sveti Spomen izveden je posebice dirljivo u Zagrebu u Prvostolnici, gđe je odslužio svečanu arhijerejsku službu Božju vladika Križevački uz preuzvišenu gg. naše nadbiskupe 24. studena. Zatim je pošla procesija sa Kaptola unijatskoj crkvi sv. Ćirila i Metoda obdržano onđe zborovanje na Katarinskom trgu i stavljena spemen ploča. Občuvao dobri Bog Žumberak od napastnika!

Prigodom dieljenja Sv. Potvrde i kanonske vizitacije
U Viduševcu 23. rujna 1936.

Vidio Dr. Alojzije Stepinac
nadbiskup Koadjutor

[203] *U tebe se Gospodine uzdam i neću se postidjeti.*

Spomenica župe

sv. Franje Ksaverskog

Vidušević II.

Godina 1953.

Sedamnaesti po redu duhovni pastir u župi viduševačkoj - rođen 10.06.1927. Marić Vjekoslav, iz Graca, kod Požege, Slavonija. Osnovnu školu polazio u rodnom selu – Gracu, gimnaziju u Požegi, bogosloviju (1946.-1952.) u Zagrebu. Iza V. tečaja bogoslovije 14.10.1951. primio sv. Red od pom. biskupa dr. Franje Salis-Seewis-a. IV. tečaj proveo sam u sjemeništu kao mladomisnik.

Prvi puta u Viduševcu po želji nadbiskupa Dr. Alojzija Stepinca od 22.12 1951.-07.01.1952.

Uvedena je praksa da N. D. stol šalje mladomisnike o božićnim blagdanima na župe u pomoć svećenicima - župnicima. 1951. god. naš je nadbiskup pušten iz Lepoglave (u kasnu jesen) i nalazi se u rodnom mjestu Krašiću. Prvi puta, kada je tajnik N. D. stola Mijo Pišonić bio u Krašiću, upitao je odmah zatočenik iz Lepoglave: "Da li su župe popunjene u Baniji i Kordunu?". Tajnik je referirao o stanju u ovim krajevima i Nadbiskup je rekao ožalošćen: "Zar nema svećenika u nadbiskupiji, koji bi htjeli poći u napuštene-prazne župe?". Kada je g. tajnik M. Pišonić, po povratku u Zagreb, pripovjedao o tom razgovoru kolegi Franji Juraku, on je odmah rekao da ćemo nas dvojca poći u Baniju za božićne blagdane. Tako je kolega vlč. Jurak pošao u Čuntić, a ja sam 22. prosinca 1951. stigao prvi puta u Viduševac.

Pokojni župnik Ivan Vrbanac

Župa je bila upražnjena po smrti svećenika šibenske biskupije Ivana Vrbanca, koji je ovdje umro 25. studenoga 1951. od deliriuma trem. Imao je tek 40 godina. Ovdje je bio od 1945. - od sv. Franje Xav. Rodom je bio iz Hađera, župa M. Solina. Ovdje je za svoga djelovanja postavio novu ogradu oko crkve i župne zgrade. Krov na župnom dvoru dao je sav obnoviti novim građama, rogovima (roženicama). Poratne neprilike, navodno, navodno čir na želudcu, djelovahu na † župe upravitelja da se odao piću i mlad umro, ali svećenički, okrepljen sv. Otajstvima. Zakopan je i oplakan od cijele župe, jer je bio veliki dobričina, koga je voljelo i staro i mlado. Zakopan je kraj (ispod) velikog raspela na ulazu u groblje pokraj pok. župnika Janka Grgurića. Vrijedno je spomenuti da je za † Ivana Vrbanca bilo dijeljenje sv. Potvrde. Kada to nisam nigdje našao ubilježeno. 1950. ili 1951. i to za obje župe Viduševac i Malu Solinu, kojom je pok. župnik upravljao. Prije te sv. Potvrde bila je 23. rujna 1936., koju je dijelio nadb. koadjutor dr. Alojzije Stepinac. Za župnikovanja † Vrbanca bilo je iz obje župe 734 potvrđenika.

Franjo Zagoršak upravitelj župe

Prije dolaska vlč. Vrbanca na župu Viduševac (prije † Ivana Vrbanca) upravljo je župom Franjo Zagoršak, Slovenac, koji je kao i mnogi drugi slov. svećenik prognan iz Slovenije od njem. nacista i kao i svi drugi slov. sveć. našao ovdje drugu domovinu. Bio je veoma pobožan. Uvijek je rado boravio u crkvi i posebno štovao dragu Gospu. Ovdje je upravljo župom valjda do kraja rata – 1945. Neprilika je bilo što niti je on Hrvate razumio niti Hrvati njega. Krajem rata (i slomom nacizma) pozvan je od poglavara i vratio se u svoju biskupiju – mislim mariborsku. Umro u Sloveniji: u crkvi su ga našli gdje je adorirao - mrtvoga, na koljenima.

† Janko Grgurić, župnik

28.02.1942. duh. oblast umirovila je dugogodišnjeg župnika Grgurić Janka, koji je ovdje proveo od 19.10.1896. Niti jedan župnik nije toliko župnikovao u Vid. Iza umirovljenja preselio je u Glinu, gdje je primivši sv. Sakramente, 08.04.1944., preminuo. Vjernici nisu dopustili da se sahrani u Glini – sahraniše ga ispred križa na župnom groblju. Dekan Glinski Franjo Žužek dao je od betona podići zidić da se sačuvaju i ne prekopaju grobovi župnika, kako je to učinjeno sa grobovima davno preminulih duh. pastira ove župe. † Janko Grgurić pisao je spomenicu od svoga dolaska na župu do 1936. Iza toga što se je događalo na župi nije ništa zabilježeno. Šteta! Sigurno su te godine bile odlučne u formiranju života i vjerskog stanja u župi za navedene decenije. Znamo tek iz posljedica i naslućujemo kakav je bio uzrok vjerskom, političkom i socijalnom stanju u župi. Ratni je vihor ucvilio mnogu siročad; zatapao mnogu udovicu; zavio stotine majki u crninu. I mnogo je ognjište ugasnulo i mnoge su suze prolivene. Rane iz ratnih stradanja duboke su i pale i peku. Vjersko, moralno i socijalno stanje u župi iza rata postalo je veoma akutno.

Božić, 1951.

Napomenuo sam, da sam kao mladomisnik došao prvi puta u ovu župu za Božić 1951. god., 22. prosinca. Bio je strašno maglovit dan. Niti dest koraka nije se vidjelo. Prolazeći selom - vidio sam da se svijet "sprema" za Božić. Klali su prasce ("pečenicu"). Pozdravljo sam ih: "Hvaljen Isus i Marija!", a oni su mi odgovarali: "Zdravo župnik". Drugi rekoše "dobar dan", a neki čak i "uvijek faljen". Neki vidjevši da ide "župnik" pohitiše u kuću i iznesoše vino da se okrijepim. Bili su veoma sretni što sam sa svima razgovarao. "Ne gospodi se" - govorili su. Ponešta se svijeta ispovjedilo, ali samo malenkost, niti 100 duša.

Ponoćka

Ponoćka. Svijeta puna crkva. I pijanog dosta. Još više je pijanoga svijeta bilo vani. Već prije jadanaest sati snažno su tamburaši udarali po žicama, a pijanci do iznemoglosti pjevali bećarske pjesme. Pjevanje tih pjesama nije prestalo niti kada je ponoćka počela. Sva vjera i sve "božićno" veselje mnogih "vjernika" sastoji se u veselju uz tambure, vino i pečeno prase. Jedino to je mnogima – "Božić".

Blagoslov kuća

Po strašno blatnim putevima obavio sam blagoslov kuća. Tom sam prilikom ispovjedao slabe i bolesne. Prigodom blagoslova uvidio sam da je užasno vjersko neznanje i kod starijeg i mlađeg svijeta i kod djece.

Siromaštvo

Također sam uvidio da je svijet vrlo zaostao i siromašan. Bijeda ga je ubila. U mnoge kuće ulazi se kroz štalu. Kuhinja je jedina prostorija u kojoj svi žive, jedu i spavaju. Rijetko da tko ima osim kuhinje kakovu prostoriju - sobu za spavanje. U cijeloj župi jedva je pet kuća uzidanih od opeka. Druge sve drvene. Mnogi su ljudi pobjegli u štalu ili na tavan da se ne sastanu sa svećenikom. Uvidio sam da je alkohol veliki porok ovoga kraja. Vrijedno je zabilježiti da u tim prenatrpanim kuhinjama našao sam i tele svezano za krevet i prasce zagrađeno u uglu kuhinje. Samo u jednoj kući bio sam primljen neprijatno i nisam obavio blagoslov. Iza Sv. Tri Kralja povratio sam se u sjemenište, da opet dođem na Antunovo, 17.01.1952., a tako isto o Uskrsu i za Duhove. Na sve te blagdane narod je lijepo dolazio u crkvu i bilo je žao naroda bez pastira.

Dobrovoljac

Iza VI. tečaja, u ljetu 1952., pisao sam tajniku nadb. Miji Pišoniću, da sam, ako g. biskup želi, voljan poći na praznu župu u Vid. Na nadbiskupiji nisu ni časa oklijevali: poslali su mi dekret za privremenog upravitelja župe, ali bio sam samo kratko vrijeme - niti mjesec dana - i otišao na odsluženje vojnog roka.

Župa bez pastira

Dok sam bio u vojsci, župom je upravljao Franjo Žužek, dekan i župnik Glinski. Za nevolju imao je četiri župe:Glinu, Maju, M. Solinu i Viduševac. Dakako, sav se rad sastojao u provizijama, pokopima, vjenčanjima. Na drugo se jedva što stiglo. Bilo je puno da jedanput u mjesecu obavi sv. misu u Vid. ili M. Solini. I nitko nije htio staroga pastira voziti, već je pješačio i u Vid. i u M. Solinu.

Opet u Viduševcu 3.10.1953.

Iza odsluženog vojnog roka javio sam N.D. stolu da se stavljam na raspolaganje nadbiskupiji. Imao sam želju poći nekamo za kapelana da se malo duhovno "pogrijem". Bojao sam se pustog Viduševca, osamljenog farofa, daleko...daleko od mladih svećenika. Ali da! Reče mi tajnik g. Pišonić, da moj dekret ostaje i dalje na snazi. Javio sam se kao dobrovoljac i bilo me je stid da bih pokazao da više ne pokazujem-dobru volju. Na blagdan sv. M. Terezije 03.10.1953. vratio sam se opet u Viduševac. Bila je subota. Gospina subota! Prva subota, ali za nju ovdje nitko ništa ne zna. Neka! Ipak, pod Njezinu zaštitu stavit ću svoje siromašno djelovanje.

Materijalno stanje 1953.

Viduševac je dobio (tako su željeli!) mladog svećenika, ali neiskusnog, a potrebe su župe pregoleme. Crkva izvana ima tragove rata - od granata oštećena. Krov curi, kaplaji srušeni. Misna odjela, oltarnici, rublje – sve tako jadno, dorabljeno. Župni stan – I. kat bez prozora. Crkva unutra začađena - nije od svog postanka iza prvog "maljanja" još nikako "maljana" - bijeljena. Orgulje pište - raštimane. Ispovjedaonica, istina, malo kada treba, ali sva je dotrajala. Prozori razlupani. "Šaluzine" na tornju sa istočne i južne strane posve sagnjila. U crkvenoj blagajni bilo je oko 900 dinara, a župna je crkva bila dužna gl. crkvi 14.000 din.

Duhovno stanje župe 1953.

Tradicija ima veliku i značajnu riječ u radu u župi. Tako je tradicija da je u župi samo jedna - poldanja sv. Misa. Rana sv. Misa bila je samo nekoliko puta u godini - na velike blagdane. Teško je išli sa ranom misom. Iako je cijela jesen bila bez kiše i lijepa i topla, ipak je teško bilo "dotjerati" do 20 vjernika. Oko 10 osoba znalo je doći na ranu sv. Misu. Nije u duhu propisa da se nedjeljom, ako ima još jedna misa, čita misa za 10 vjernika. Ali, da sam prekinuo ne bi nikada ni postigao potreban broj - barem 20 osoba. Poldanjica je bila bolje posjećena, ali daleko od toga da bi bilo zadovoljavajuće. Znalo se sakupiti do sto i oko stotinu vjernika.

Euharistijski Život?! – Tri partikule!

Čudan naslov "život". Kakav život? ovdje toga života uopće nema! Dovoljno je tri partikule posvetiti i iza toga si četrnaest dana "miran". Samo se jedna duša pričešćivala: Sremić Marko, trećoredac – posljednji na životu trećor., koji je red zaslugom dugogodišnjeg orguljaša I. Arambašića bio u župi osnovan. On i upravitelj župe jedini koji su se pričešćivali. On se i jedini ispovjedao, dok drugi nisu išli na ispovjed niti su osjećali glad za sv. Pričešću. Prije sv. Mise sjedio

sam u ispovjedaonici i čudio se - kako da se nitko ne ispovjeda, a vjernici se razrogačenih očiju još više čudili: što on tu bez posla sjedi.

Polako buđenje

Na Sve Svete govorio sam o osigiranju duše po pobožnostima prvih petaka i prvih subota i podpunom oprostu za duše u čistilištu. Uslijedila je obilna (za moje ovdašnje pojmove) žetva. 40 duša se ispovjedilo!

Pobožnosti

Nije govor o "privatnim" pobožnostima, već o "javnim". Nisam nikada niti jednu osobu vidio da bi kleknula pred Gospin oltar i molila. Jedino je netko - žena ili starica - znala kleknuti pred oltar sv. Antuna - zaštitnika blaga - ili kod Božjeg groba. Javne propisane pobožnosti nisu se prakticirale. Velika devetnica spasa - devet prvih petaka; - prve subote - "španska sela". Osim staroga Sremića, trećoredca, nitko ništa nije znao, niti vršio. Jednako je sa svibanjskim i listopadskim pobožnostima - "nije to kod nas uvedeno" - znali su govoriti. Počam od studenoga 1953. na prve petke bit će 7 osoba, na prve subote dvije duše. Presveto Srce Isusovo i Gospa učinit će pouzdano se nadam - da će pobožnosti krenuti na bolje.

Katehizacija

Vjerske pouke nije uopće bilo. Niti vjerskog odgoja. Djeca su osim školskih knjiga morala naučiti i znati ići sa kravama na pašu. Uz krave su jadna djeca provela svoje nedjelje. Samo malo djece vidjelo se u crkvi. O vjeri nisu znali gotovo ništa. Jedino jedna djevojčica u župi - Kata Muža iz Vid., 223/82 - znala je cijeli katekizam. Dakako da je i radi zanemarene vjerske pouke bilo užasno vjersko neznanje. Ove sam jeseni doživio da mladić - došavši na upis za ženidbu ne zna niti "očenaš" moliti. Tako je malo koji se znaju pravilno prekrižiti. Malo tko od mladića i djevojaka zna zašto se ispovijedamo. Ima ih, koji su se više puta ispovjedali i pričešćivali, ali nisu - i danas, kad dolaze na upis navještaja - neznaju koga primamo u sv. Pričesti i uopće neznaju kajanje. Na upit: "što si učinio, kada ti je svećenik rekao - pokaj se" - odgovorio je: (udarivši se u prsa i naklonivši glavu napred) "ovako sam načinio". "A što si molio?" - "Pokom". Jedna djevojka na upit: "Tko je ustanovio ženidbu?" -odgovara: "cura i dečko ustanovili su ženidbu". "Što slavimo na Božić?" upitao sam jednoga. "Štefanje, Ivanuševo" - odgovorio je... Zar ne, dragi čitatelju, jadna, zanemarena njiva. Uz Božju pomoć - borit ću se - da nestane vjerskog neznanja. Neću žaliti truda, ali biti ću bezpomoćan, ako roditelji ne budu poslali svoje dijete.

Borba protiv vjerskog neznanja

Odmah po svom dolasku odredio sam da je vjerska pouka dva puta tjedno: utorkom i petkom. Teško i mučno je bilo urazumiti roditelje o koristi i potrebi vjerske obuke. Neki su - Bogu hvala - ozbiljno shvatili i revno slali djecu, ali bilo je i nemanjaka. Za mladiće i djevojke, koji dolaze na upis za ženidbu, uređeno je, da prije svakog navještaja imaju doći na vjersku pouku. Tom zgodom pređem s njima katekizam i pouku o sakra. ženidbe. Dakako, mogu ih nešto poučiti u katekizmu, ali dati vjerski odgoj - sada je prekasno! Iza vjenčanja redovito ogromna većina više ne dolaze u crkvu, pa neznam kolika je korist od vjerske pouke.

Katekizmi, krunice i molitvenici

Velika je rijetkost katekizam, a tako i krunice i molitvenici. I oni koji imaju krunice neznaju moliti. Starice kažu da mole na zrnca: "Očenaše". Malo tko da zna moliti krunicu. Stari Sremić, Marko Rom, Ferko Gašljević - đaci pok. Batušića imaju i znaju moliti i možda još koje čeljade.

Zli običaji

Ružan i zao običaj - pijanstvo. Ove jeseni bilo je svatova u kojima je rijetko tko bio trijezan. I mlade se ponapiju i štošta prosto izvikuju putem pa čak i u "cintoru". Kumovi, koji dolaze javiti da su mladenci došli na vjenčanje, redovito su pripiti. Jedva govore - jezik i noge se zapliću i onako supijani ili pripiti govore: "Gospon, mi svoju vjeru potrti nećemo!". Čovjeka - sveć. jeza hvata pri pomisli da je "spas vjere" spao na ovakove. Dolaze na vjenčanje pod noć, pa i u samu noć, a ponekad i iza "Zdravo Marije".

Ministranti

Pomalo i zaboravljam na taj "objekt" u crkvi. Zvonari dohvate vodu i vino, prenesu knjigu ali nitko ne odgovara. A propis Crkve o ministrantima? - Taj je dobar! I tko bi bio sretniji od mene kada bi uza me išao ministrant! Mjeseci prolaze, a ja ga nemam. Istina, nešto djece dolazi na vjeronauk, ali im roditelje ne poznam. Iza ministranata treba da su roditelji čestiti katolici. Tada će i ministrant biti savjestan i točan u svetoj službi oltara.

Zornice

Nekada su "Zornice" bila na sv. Franju Xav., na dan sv. Nikole, sv. Barbare, Lucije i sv. Tomu na tako zvane "svećece". Ja sam imao svako jutro "zornice" u pola 6 h. Svijeta je znalo doći 50-60 i više. Čak oko 10 duša svako je jutro primalo sv. Pričest! I svijeta se ponešto svako jutro ispovjdilo.

Sv. Franjo Xav., 1953.

Lijep i sunčan dan. Sv. misu služio je preč. g. Žužek, dekan. Propovjed je imao vlč. Ivica Lovretić, kapelan iz Petrinje. Imali smo Bogu hvala začudo puno posla. Oko 200 ispovjedi! I klečanje se odvijalo u redu. Na sv. Misi poldanjici bilo je oko 400 duša.

Novi oltarnik, nova misnica

Za blagdan Sviju Svetih župljanke D. Viduševca darovale su crkvi novi bijeli "štikani" oltarnik. U sredini je križ, a ispod križa nadpis: "Sv. Franjo, moli za nas svoje župljane - daruje selo D. Vid." Nije sve propalo! Ima još srdaca koja kucaju za Božju stranu. Društvo klanjalaca, zalaganjem gđice Marije Grgić, poklonilo je župnoj crkvi novu bijelu misnicu boromejskoga kroja, u kojoj je preč. Dekan na sv. Franju služio misu.

Jaslice

Kada sam prije dvije god.. - 1951. bio ovdje za Božić, veoma sam se ražalostio: križ je bio izvađen iz tabernakula, a namjesto križa zabodena borova grana "okićena" šarenim papirima. Izpod te grane na izvučenom podnožju - na koje se stavlja Svetootajstvo prilikom blagoslova, bile su od papira stavljene "jaslice". Slika jaslica. To je mogao vidjeti samo svećenik kod oltara. Jaslice, jaslice! Za ovaj Božić! Hm, kako? Novca u blagajni oko 1.000 din. A figure koštaju 25.000! I dužni smo glinskoj crkvi 14.000! Na 4. nedjelju Adventa oglasio sam: "Imamo priliku da za Božić nabavimo jaslice". Toplo stavljam na srce svakome molbu da svak dadne koliko može. Kada bi svaka kuća, koja kani kupiti za Božić rakiju, kupila jednu litru manje, ipak bi provela Božić, a za novac od te litre mi bi imali novac, lijepe jaslice, koje bi ostale vašim sinovima, vašoj unučadi, dok se rakija popije i ništa. Nadb. Duh. stol posudio mi novac i jaslice su stigle i postavljene na oltar ispod srednje kupole. Svijetu se dopale jaslice i rado je donosio svoje priloge i iza Bogojavljenja dug je bio povraćen. Darovi su bili od 100-300 din. I sakupila se svota 25.000 din., kojom se u ovo vrijeme mogla kupiti sirotinjska kravica. Iza Bogojavljenja pohvalio sam vjernike: "Čitat će se za sto godina, a i kasnije, kad budemo ležali u hladnom grobu, da su složna braća viduševačke župe 1953. nabavili nove jaslice".

Zdenac očišćen

Po dolasku u Vid. našao sam zdenac pun kamena i u razini vode zatrpan. Janko Klobučar iz Šatornje očistio je i oprao zdenac za 3.000 din.

Zli običaji opet

Za vrijeme sv. Mise običaj je izlaziti iz crkve, pripovjedati. Tako i za vrijeme propovijedi. Ima puno svijeta koji ne kleči na podizanje, za djeljenja sv. Pričesti i za blagoslov na kraju sv. Mise. Također malo gdje da tko klekne kada idem dijeliti bolesnicima sv. Pričest. Na koru je žamor, smijeh, a tako i na malom koru iznad sakristije. Neki su na koru zapalili cigarete i pušili. Neodgojenost! Da se to ubuduće ne bi događalo, zabranjeno je osim pjevačicama drugima ulaziti na kor.

Pjevanje

Uz dobro razštimane orgulje uz orguljaša Stjepana Gregurića, nađe se 5-8 žena koje pjevaju, dok "crkva" sluša i šuti. Pjesme su "ponarođene", iskrivljene. O Božiću pjeva cijela crkva, ali gotovo svi sekundiraju. Trebat će puno napora da se pjeva kako dolikuje u Božjemu hramu.

Krivo shvaćanje

"Gospon, vi ćete ovdje obogatiti. Ovdje je svako stekao. Stari je gospon imao po 6 i 8 krava". Jadan svijet! Shvatili su da je cilj moga dolaska da se obogatim. A mene izjeda svake nedjelje prazna crkva... Vikao sam cijelu jesen, pozivao, nagovarao, prijetio, ali je svijet ostao gluh, dok sam ja mislio da će biti dostatno mjesec dana za njihovo obraćenje. Kakva zabluda?!

Utjeha

Pozitivno je u ovoj župi ovo: vole da imaju mladoga svećenika-(teško meni, ako ostarim!) i spremni su sve učiniti samo da ga ne izgube, jer su u dvije god. oćutjeli kako je teško bez svećenika. Zato su po dolasku u župu donijeli i pšenice i krompira i masti i zasijali cijelo brdo pšenicom, da me uzdovolje... Gospodin Dekan znao je reći da sam došao 5 minuta prije dvanaest sati.

Godina1954.

U 1953. god. je podijeljeno u župi 1419 sv. Pričesti. Vjernika je u župi oko 3.500 duša.

Krađa u crkvi

U noći 23.03. – 24.03. zlikovci su na okrugli prozor koji osvjetljava stubište na kor unišli u crkvu-na kor i poskidali 54 svirale (limene). Orgulje su zamuknule. Mnogo se oko na Blagovjest (1954.) orosilo ne samo žena nego i muškaraca. Dok ne sakupimo dostatnu svotu novca za popravak orgulje i ostali razštimani registri šutjet će. Prijavio sam. Organi su za unutrašnje poslove došli iz Gline i otišli! A mi smo ostali bez "principala"... Da li je istraga sprovedena, koji i kakav je plod istrage ništa neznam, a možda neću ni znati... - Prozor je zazidan!

Uskrsne ispovjedi

Već od sedamdesetnice stalno pozivam i nagovaram da obave uskrsnu ispovjed. "Nije katolik tko se ne ispovjedi o Uskrsu". Do blagdana sv. Petra i Pavla podjeljeno je 956 sv. Pričesti.

Popravci

Lavabo je u sakristiji popravljen. Lampaši za sprovode su obnovljeni. Ograda oko crkve prema župnom stanu popravljena.

Crkva osigurana

17.06.1954. osigurao sam župnu crkvu i inventar kod D.O.Z-a.

Prva sv. Pričest

Po prvi puta u povijesti župe 05.09. bila je prva sv. Pričest. Do sada je bilo ovako: mama ili baka nešto je poučila svoje dijete i povela na ispovjed. Koliko je i što dijete znalo- Bog zna, a svečane prve Pričesti ovdje u župi nitko upamtio nije.

Seminarac?

1954. god. po završetku škole u Glini – odličan đak Luka Cestarić javio se za sjemenište. Bio je već u Zgb. u sjemeništu i radosno su ga primili, a i mali je bio oduševljen. Kako je siromašan, u župi se na moju molbu javilo 100 duša, koje će svaki mjesec dati 30 din. da se može za njega plaćati. Međutim, nekoliko dana prije polaska u sjemenište, dođoše "braća" sa limuzinom, staviše Luku u auto i odvezoše ga u Sisak u školu učenika u privredi da izuči za električara... O povelji OUN o pravima čovjeka!

Misne zaklade

Na moju molbu odlukom N.D.st utrnule su misne zaklade u župi Viduševac.

Nesretni događaji

01.05.1954. Rožić Andrija želj. skretničar nađen je pregažen na tračnicama. Uzrok nepoznat. 08.02.1954. izprehlađivana po zabavama umrla je od upale mozga djevojka Zgurić Kata iz G. Selkovca, 17. 02.04.1954. Sremić Ivan iz Dvorišća, ispao iz kola i umro. 21.04.1954. Milatović Luka, iz G.Selkovca 27, 27.03.1954. vraćao se pijan iz Gline i u "klanjcu" ispod crkve pao glavom u jarak i umro u jarku.

Svibanjske pobožnosti

Početak je svaki težak. Tako je mučno i teško bilo probijati se pobožnošću Majke Božje. Svaku sam večer propovjedao i malo pomalo je Gospa privlačila k sebi. Djeca su dolazila, ženski svijet i mladež. Čak i neki čovjek.

Borba za djecu

U oglasnoj knjizi 2. u pok. oglasio sam:"Kada sam došao u župu, čudio sam se, kako vaša djeca ništa neznaju od vjerskih istina. Tada ste mi rekli, e, gospon, kako će djeca znati, kad ih nitko ne poučava". A što biste sada rekli? Sada ima tko bi učio vašu, ali nema – znate koga? – nema roditelja, koji bi djecu slali na kršć. nauk.

Umire narodnja nošnja

U crkvu svijet (ženski) dolazi u svojim zastorima (pregačama), ali preko tih zastora stavljaju šarene "Krpe". Djeca, koja idu u školu više ne nose svoje narodno odijelo već kupovno. Teško se protiv mode boriti i ne dao Bog da se propašću nar. nošnje zatre i narodno poštenje.

Kiša, kiša...

Već dugo padaju kiše. Cijeli je svibanj kišovit, močvaran. Iz stalne kiše osjećamo i uviđamo da je Gospodin Bog progovorio. Eto, progovorio je Bog, koji je na sve kletve ljudi šutio; progovorio je Bog, koji je na zanemarivanje sv. mise šutio tako dugo; progovorio je Bog, koji je šutio, dok su se na Njegov dan obavljali teški poslovi. Progovorio je Bog, koji je na bračnu nevjeru šutio; koji je šutio na grešan život bračnih drugova..., koji hoće da budu samo muž i žena, a ne samo roditelji svojoj djeci... Bog je progovorio! Mi šutimo... ostajemo bez riječi. Bojimo se, kako će naše tijelo, a kako će naša duša, ako ovako nastavimo, za to nemarimo...

Nema crkvenoga pokopa

21.02. o. god. već je mjera prevršena. Do toga sam dana pokopao osam župljana. Samo su dvije osobe primile sv. Sakramente a dvije samo ispovjed i prič, dok ih je 4 umrlo bez sv. Sakramenata. Sramota! I te nedjelje (21.02.) oglasio sam:"Tko me ne zove da mu ispovjedim bolesno čeljade, neka me ne zove niti da ga ukopam. Neka ne računa na zvona, niti lampaše, a neće dobiti iz crkve niti križa niti raspela". Vojna je to krajina. Ovdje ljudi rado čine, ali samo ono što zbilja moraju.

Novi prozori

Na prvom katu u župnom dvoru prozori su sagnjili, a nešto je porazbijano, a možda po smrti † Ivana Vrbanca i razgrabljeno. Kako bilo da bilo ja sam već jednu zimu proveo bez prozora. Šaluzine i pod u palači stavljeni su 1952., dok sam bio u vojsci. Ali prozora nije bilo. Kada sam prošle zime oćutio hladnoću, na prozorske otvore razapeo sam stare oltarnike i povješao sve svoje odijelo da me zajedno sa zatvorenim šaluzinama zaštite od studeni. Ali tako nije moglo ostati. Kupio sam potrebno drvo, staklo i dao napraviti stolaru iz Vel. Soline Đuri Boriću sedam duplih prozora i okvire na svaki prozor po dva da

se pričvrste na postojeće prozorske "štokove". Rad, materijal – sve je koštalo 60.000 din, koju sam svotu dao iz nadarbinske šume za prodano drvo, jer drugih izvora nije bilo. I tako sam za Božić 1954. sjedio u toploj sobi, što je nakon tolikog smrzavanja bio sretan događaj.

Pobožnosti prvih petaka i prvih subota

Presveto Srce i Gospa počeli su djelovati u župi. Već u svibnju na prvi pet. bilo je 40 osoba na sv. Pričesti, a na prvu sub. 13 osoba. Od toga 7 djevojaka - sve iz D. Viduševca. U lipnju 45 na prvi pet., 13 na prvu sub. U srpnju 14 (žetva!) prvi pet., 36 na prvu sub., a odmah u nedjelju samo 4 osobe! Teško mogu shvatiti da se iza obavljene ispovjedi još smiju pričešćivati, ako su u milosti. U kolovozu prvi pet. 36 duša – prva sub. 14. U rujnu 28 prvi pet., prva sub. 12, u listopadu prvi pet. 40; prva sub. 15., u studenome 51 prvi pet., 14 prva sub.

Sveti Franjo – klečanje

Bilo je 228 sv. Pričesti. Svijeta na sv. misama bilo je oko 600 duša. Djevojke su prije klečanja (i sv. Franje) oribale crkvu i oplele vijence.

Djeca u župi

Bogu hvala djeca su sve aktivnija u životu župe. Ima ih sve i više u crkvi. Idu na ispovjed prije prvoga petka i pričešćuju se. Uz Božju pomoć nadati se je da će biti u buduće manje duhovne magle u župi.

Imam ministrante!!!

Početkom mjeseca svibnja (osam mjeseci iza moga dolaska u Vid.!) udovoljeno je crkvenom propisu: imam pravoga ministranta Ivu Štefanića iz D. Viduševca. Mama se brine, točno i savjesno dolazi i naučio je odgovarati.

I novi oltarnik

Za svečane zgode – Božić, Novu God. i td. nije bilo nijednoga lijepoga antipendija. Na IV.-u nedjelju po Uskrsu, kada se ovdje slavi tako zv. "Posvetilo", kada je sve bilo obučeno gizdavo i kićeno, snažno sam u propovijedi zaviknuo:"Govorite, ovo je bogata fara. Da, kada bi netko pred crkvom gledao vašu nošnju, uvjerio bi se: bogata fara. Ali, ovdje među vama je jedan sirotan, kojega ste tako zaodjenuli, kako vi niti radnim danom ne nosite. Taj je sirotan Isus. Pogledajte oltarnike! Nitko takvim krpama niti svoju postelju ne pokriva. Moći će nam Isus na sudnjem danu reći:" bio sam go i niste me zaodjenuli". Kao da ih je grom ošinuo. I vika nije bila uzaludna. Isti je dan stvorena odluka u D. Viduševcu: našit ćemo novi veliki oltarnik. Na Blagdan Duhova za svega tri tjedna bio je gotov novi oltarnik. Jednom su u isto vrijeme radile trinaest pari marljivih ruku. Ukusan je i u narodnom stilu. Dao sam da našiju na njega: "U Srcu Isusovom naša je nada i spas! – Nije sve propalo, iako je mnogo toga zaspalo!

Oskvrnjenje blagdana

Nedjeljama i blagdanima mnogi rade. Kose livade, suše sijeno, lan čupaju, žanju. Malo tko od revnih posjetilaca sv. Mise, ali zato puno u Vel. Solini, Šatornji. Govori se o tome poroku i čuju, ali nemare.

Stara godina

Veoma je ružan običaj da mali broj vjernika i prošle i ove godine dođe da zahvali Bogu za primljena dobročinstva. Crna nezahvalnost! Razlog je tom što se po svim selima svijet već od večeri sakuplja u kuće, gdje je piće i svirka, pijanka i zabava i čekanje – Nove Godine.

Krunica

Uz pomoć Bl. Djevice sve je više krunica u rukama vjernika. Ženskih! I djeca, i djevojke, mnogi je nose i mole.

Zaključak 1954.

Sv. Pričesti podjeljeno je u 1954. 3.033. U svibnju je bilo od 50-150 vjernika na pobožnostima. Devetnica Presv. Srcu I. svaku večer u D. Viduševcu u kapelici oko 100. Trodnevica u čast preč. Srcu Mar. 42, 55, 70 duša. U listopadu od 35-100 duša.

Godina 1955.

Idu nedjelje, blagdani tromo i sporo.

Popravak orgulja?

Već duge mjesece ne čuju se naše orgulje. Od Božića počeo sam vjernike poticati da dadnu za popravak orgulja. Bogatiji 1000, siromašniji 500 i pomalo se odazivaju. Dao Bog, da se sakupi potrebna svota i poprave orgulje!

Mjesečna ispovjed djece

Teško je sa starijim svijetom. Govori mu, propovjedaj... on sluša, neki odobravaju, ali ne čine. Treba početi od djece. Odgojiti novi naraštaj. U župi treba što više milosnog života, što više onih, koji će živjeti ucjepljeni po milosti na čokot – Krista. Dječije duše treba odgajati naj uspješnijim sredstvima: sv. Ispovjed i Pričest. Ako ih Krist ne preporodi - tko će to drugi moći učiniti ? Zato je uvedena mjesečna ispovjed djece. Prije svakog prvog petka. Euharistija je rađala mučenike, djevice, svete svećenike !Njezina snaga nije usahnula ! Pouzdajem s u Presveto Srce, da će Euharistija rađati i među ovim trnjem i dračom svećenike, djevice. Dao Bog !

Uskrsna ispovjed

U kapeli - u Dvorišću – obavio sam uskrsnu ispovjed 27. III. Svijeta je bilo na sv. Ispovjedi 68. Na cvjetni petak (7-žalosti !) ispovjedalo nas je pet svećenika. Trojica iz Zagreba (dva mladomisnika i o gvardijan Efrem). Imali smo toga dana 398 ispovjedi.

Križni put

Na pobožnost Križnoga puta svakoga petka znalo je doći 50 – 70 duša.

Prve subote

Prve ned. Kor. (22. II.1955.) oglasio sam, da je na prvu sub. bilo 19 duša na sv. Prič., ali iz G. Viduševca baš niti jedna djevojka. Zar je moguće da iz G. Viduševca nema ni jedne djevojke, koja bih volila Majku Božju ?! Ima ?!, vidjet ćemo u prvu subotu ... I došla I. sub! Malo ih se probudilo !

Nemar roditelja

Mnogi roditelji su užasno nemarni u slanju djece na vjersku pouku.

Uskrsna vigilija

Po prvi puta u povjesti župa i nakon mnogih stoljeća opet se uvodi uskrsna vigilija.Ove godine nije zapovjeđena nego se stavlja na volju pojedinim župnicima. Na uskrsnoj vigiliji bilo je 230 duša. Dvije su neorilike u vezi sa vigilijom. I. dugo traje obred, II. da bude vjernicima "razumljivije" sve je na latinskom jeziku da obred mogu intenzivno " proživljavati"

Svibanjske pobožnosti

Velika je moć Gospina! Snažno je njeno djelovanje! Njezin oltar nije kao lani ukrašen suhim cvijećem. Nije ni pust kao prošlih godina. Svijet je rado dolazio. Svaku sam večer imao propovjed. Najmanje (i to samo jedan dan bilo je ispod 100 duša) – 86, a 7 puta preko 200, a redovito preko 150 duša.

U Maji mlada misa

Na treću ned. po U. imao je u Maji mladomisnik senjske biskup. mladu misu. Pozvao sam vjernike neka pođu i prisustvuju toj rijetkoj svečanosti. I, zanimljivo, nitko pošao nije !

Centralne ustanove

Briga za sjemeništa pala je na leđa vjernika. Ova je župa prema broju duša dužna godišnje 27.000 sabrati za sjemenište. Ide strašno teško. Lako je sa svijetom, koji ima katoličku svijest. Ali sa svijetom kojemu nije niti do svećenika niti do sjemeništa, s takvima je teško.

Nemar djece i roditelja

Žalosna je činjenica da od sve djece koja idu u Glinu i Viduševac u školu od njih 95, da ih tek 40 redovito idu na vjersku pouku. Gotovo nema nedjelje da o tome ne galamim, ali male koristi,galama svećnika redovito ne dopire do ušiju i srca onih, kojima je upravljena, jer ti redovito u crkvu ne dolaze. Može se na župi mnogo učiniti s djecom u vjerskom pogledu, ako su roditelji kršć.pozitivni. Muka je, kada su indiferentni –ili pogotovo – kada govore djeci (a ima i takovih !) "što će te pop učiti?"

Popravak farofa

17.VIII.1955. upravio sam molbu N.D.st. da mi dopusti da popravim župni dvor, koji već godinama jadno čeka na svoje vrijeme. Stepenice sa svojim naslonima, koji su od opeke jedva služe svojoj svrsi:teško se po njima uspeti, jer su ispucale stepenice i dijelovi poispadali. Nasloni, koji su bili uz stepeice, oguljeni – žbuka poodpadala. Granata koja je probila zid od palače, oštetila je veći komad zida i to je zazidano, ali nije nabačeno. Vjenci oko prozora na mnogim su mjestima poodpadali. Prijašnji krov na župnom dvoru bio je viši i samo je dio krova produžen iznad zahoda. Kako je krov na župnom dvoru skrojen niži – položeniji, to je od pola krova farofa na četiri roženice podignut krov za zahod.Taj je krov bio za pola metra viši od ostaloga krova, pa da ne zapljuskava kiša i snijeg na tavan, kuruzinom je – kao na štaglju zatvoren otvor s obje strane. Žljeb je bio na starom krovu i na mjestima prilično dobar, ali ga je milo stado raznijelo i načiniše si kante od lima.

Odobrenje sam dobio od N. D. stola i namjesto propalih stepenica načinjena je veranda. Krov iznad zahoda je srušen i stavljena je betonska deka – terasa, koja ima ogradu na koju se mogu staviti plahte i stavljen je prozor da se može dići na terasu i sunčati. Čitav je farof pokrpan i čeka da se iz vana objeli. Posao je išao mučno i sporo. I mnogo mi je živaca uništeno mlitavim radom starih zidara.

o.o. Isusovci na Baniji

Od 1954. – 3. IX. – do kraja srpnja 1955.upravljao sam M. Solinom. Tada su o. o. Isusovci primili upravu Šišinca i M. Soline. Došao je otac Pero Bulat. Mlad, pun elana, koji će nadam se – mnogo koristiti cijeloj zapuštenoj Baniji.

Bogata jesen

Šljive, jabuke urodile su ove godine kao malo kada. A također je dosta kukuruza. Pšenica veoma slabo uspjeva.

Preč. g. Žužek, dekan, odselio

Ove jeseni na vlastitu molbu umirovljen je dugogodišnji glinski župnik i dekan preč. Franjo Žužek. Proveo je mnoge i crne dane u Glini. Upravljao je godinama sa dvije, tri pa i četiri župe.

Doživio je mnogo mučnih sati, a malo, malo duh. utjehe u propaloj glinskoj župi. Preko 30 godina bio je u ovom dekanatu. Generacije je učio, savjetovao, tješio ...Kada je odlazio, na stanici ga je ispratila jedna žena pravoslavka i moja malenkost... Ne od ljudi, već od Gospodina, jedino od Njega, nadaj mo se plaći.

Novi pastir u Glini

Vlč. Jurak Franjo dosadašnji uprav. u Hrastovici i Čuntiću premješten je u Glinu. Mlad, moj školski kolega, ali već od prevelikog rada dobrano istrošen.

Sramota

Na vjenčanje među svatovima nađe se puno pijanih ljudi. U crkvu ulaze pod kapom sa cigaretom u ustima.

Duhovna obnova

Upravitelj župe Šišinac i M. Solina, isusovac vlč. Pero Bulat, imao je duh obnovu, koja je započela na sv. Franju Xav., a nastavila u nedjelju, ponedjeljak, a završila u utorak ujutro. Bilo je i nešto svijeta, ali vidi se da je podhvat promašen. Nije ovdje svijet još zrio za takove poteze. Još će mnogo znoja trebati poteći dok bude svijet zrio za ovakav duhovni "šok". Bilo je tih dana preko 500 sv. Pričesti podjeljeno.

Popravak orgulja

17.07. 1955. na poziv župnog ureda došao je unuk glasovitog graditelja orgulja Heferera- Faulend, koji je pregledao orgulje i pogođen je popravak orgulja. Načiniti će 54 nove svirale, orgulje temeljito očistiti, mjeh pokrpati i naštimati, a sve za cijenu 120.000 din + putni trošak + hrana i stan za dvojicu za 14 dana. Tutori su se složili i obećao je graditelj orgulje za Božić moraju biti orgulje popravljene. Tako je i bilo. Na polnoćki su prvi puta orgulje zasvirale. Do kraja godine narod je dao za popravak orgulja 88.700 din.

Još nekoliko redaka o 1955.

U početku mjeseca svibnja umro je toplički župnik Vladoje Lončarek, koji je preko 50 godine proveo u Topuskom, a iza njega došao je u Top. vlč. iz Gora Đuro Golubić.

Sv. Pričesti

U 1955. g. podjeljeno je 4.911 sv Pričesti.

1956. Strašna zima

Iza mjeseca siječnja, koji nije bio hladan svijet se ponadao da će biti zime- bez zime. Ali smo se prevarili. Mjesec veljača podario nam je strašnu studen. Cijeli je mjesec bez prestanka bio dobar "sanik", veoma niska temperatura preko (-20) i strašbe bure.

Nova kuhinja; novi štednjak

Radi strašne zime i lošega zidanoga štednjaka, te radi velikog prostora, kojega nije mogao zidani štednjak ugrijati, 3. veljače kupio sam u Glini novi štednjak i stavio ga u manju sobu uz dosadašnju staru kuhinju. Bila je to soba nekoć kancelarija, a u sadašnjoj kancelariji držahu bivši župnici krompir, meso i dr. Bogu hvala u maloj kuhinji je ugodno i toplo. Moja se mama nemora više smrzavati. Prednost je i pod, koji je topliji od cigle u staroj kuhinji. Štednjak je inventarski i kupljen je za 20.050 din.

Nova kustodija

Za svotu 7.500 din nabavljena je nova kustodija, jer do sada nije bilo kustodije.

Kolsko sjedalo

Za inventar nabavljeno je kolsko sjedalo "sic". Ljudi su kolima dolazili po svećenika radi provizije. S jedne lotre na drugu stavili su nekoliko kolaca, a njih su stavili sijeno ili slamu, pa povrh toga jastuk ili samo plahtu. Po rđavim putevima znalo se dogoditi da bi posrnuo napred ili se poskliznuo na leđa. I bubrezi su stradavali... Sa novim sjedalom, koje je stajalo 13.500 din ublažene su muke vozikanja po užasnim putevima.

Župski stan – popravak

Ove je jeseni izvana župni dvor okrečen. Bijelio ga je upravitelj župe i izučeni limar Stjepan Gregurić. Za četiri dana bili su radovi gotovi. Služili smo se samo sa ljestvama, nismo pravili skelu.

Novi žljebovi

U cilju odklanjanja vlage stavljeni su na župni dvor novi odvodni žljebovi. Radio je domaći sin Stjepan Gregurić, limar.

Bojadisanje prozora i vrata

Isti je mladić obojadisao na farofu sve šaluzine, sva vrata i sve prozore. Na taj će se način produžiti trajnost stolarskih tako skupih radova.

Nova vrata

Budući da su vrata ulazna s obje strane župnoga stana prilično slaba i budući da je župni dvor osamljen, odlučio sam prvi kat učiniti sigurnijim. Na početku stepenica koja vode u I. kat postavljen je dovratnik i nova vrata sa dva krila. Vrata su dupla od dvostruke daske sa specijalnom bravom.

Sramota ovoga kraja

Sramotan je postupak mladića koji sa zabava odvode djevojke svojim kućama sa obećanjem da će se povjenčati. Sramotna je to svedodžba za djevojke, za njezine roditelje, za mladiće i njihove roditelje. Nekada su prije rata tako činili samo pravoslavci, a sada se nažalost za njima povedoše i katolici.

Kapela sv. Antuna u Dvorišću

Krov na kapelici u Dvorišću, a tako i na čardaku već godinama prokisava. Od rata je puno crijepa polupano... Ima i letava koje su sagnjile. Ove smo jeseni cijeli krov na kapelici i čardaku pretresli. Izmjenjene su trošne letve i polupan crijep. Prije radova i za vrijeme radova Dvoriščani su se pokazali "kukavice". Navodno da je milicija iz Gline pitala tko će radove izvoditi i to je "zečeve" tako prepalo da niti za novac nismo mogli dobiti nijednog radnika. Kasnije, u toku rada, ipak se jedan –samo jedan – okuražio, koji je krovopokrivačima pružao crijep.

Natalitet

Ove je godine rekordan broj rođene djece: 86, ali je također i umrlih dosta; 46.

Euharistijski život

U 1956. g. podjeljeno je 6.100 sv. Pričesti. Provizija je bilo 82! Polako broj pričesnika raste.

Polazak sv. Mise

Na svetim misama na ranoj i poldanjici bude 300-400 vjernika.

Godina 1957.

Jezovit početak 1957: borba protiv zabava (plesa). Pisac je ovih redaka na Silvestrovo 1956. bio na priredbi u "Domu kulture" u Viduševcu. Iza priredbe bio je ples. U kutu sam dvorane stajao i gledao... Gledao sam svoje učenice, gledao mladiće... djevojke. Majke su stajale uza zidove i gledale svoju djecu i vodile kojekakve divane. I ove majke, pomišljao sam, koje ovdje stoje i "čuvaju" djecu ništa ne vide. I sva ova mladež koja se u zagušljivom zraku uz muziku vrti, koja zna da sam ja ovdje prisutan i da sve to gledam nema nimalo stida... Nije to ples! Bilo je to natezanje, guranje... I majkama i starijemu svijetu koji je to gledao svima je to bilo "dobro, pristojno". "Tako je to uvijek, pa slobodnije", reče jedan mlađi oženjen čovjek. Mamama je to dobro, pristojno, jer su valjda i one tako činile. Izdržao sam jedan sat. Jedan strašni sat. Do sada u ovoj župi najstrašniji. Sa majkama su bila djeca. I moji prvopričesnici i bilo ih je i mlađih. A puno je bilo djece koja još nisu navršila niti deset godina. I sve to gledaju male pospane oči. I tu će ostati sa svojim majkama do dva-tri sata ujutro. Podskakuju i puštaju se naterati djevojke koje nose na grudima medaljicu Majke Božje, koje se viđaju na sv. Pričesti.

Borba protiv plesa

Zatrovan sam se povratio kući. "Za osam ću dana staviti sjekiru na korijen"- pomislio sam. Ali da! Cijelu noć nisam spavao. U mojoj se duši rađala najpotresnija propovijed. Nisam mogao čekati osam dana... Na poldanjici na Novu godinu 1957. udario sam po raskalašenim zabavama, po majkama, koje su "izgubile vid" i ne vide što njihova djeca rade;po majkama, koje vodaju svoju djecu u zabavišta, gdje neće ništa poštenoga vidjeti niti naučiti. "Poštena djevojka neće ići na takove zabave. A koje budu išle, niti jedna ne će više stajati u prvom redu pred pričesnim stolom". Dok nije bilo dječijih klecala, počasno mjesto za djevojke, bio je prvi red kod pričesnog stola (ograde). Također sam rekao, da "niti jedna neće dobiti odrješenja, koja i nadalje bude išla na zabave". Revolt je bio strašan. Protiv mene su bile majke, mladež, cijela župa. Nikada do tada nisam se osjećao tako osamljen, nikada se nisam osjećao tako sam, a na drugoj strani cijela župa. Ali neka! Trebat će izdržati! Ni ovo dosadašnje stanje nije se moglo trpjeti... Sa zabava je mnoga djevojka odvedena bez vjenčanja. Na zabavi je posijano mnogo sjeme budućeg preljuba (bračne nevjere). Na zabavi je mnoga djevojka izgubila stid djevojački. Zar sam smio šutjeti i mirno gledati kako majke svoju malu djecu vode u te đavolske škole?... Kakav će biti plod ove strahovite i mučne borbe? Bog zna! I budućnost će pokazati...

Nešto o proštenjima

Čudna "proštenja"! Proštenja na kojima je najvažnije piće, zabave. Proštenja na kojima znaju mladići zametnuti tučnjavu noževima ili kolcima. Pa i ne zovu to više proštenja, već prema pravoslavnom – "zbor". Već se godinama borimo i molimo vjernike, da je bitno na proštenju biti na svetoj misi, ispovjediti se, pričestiti, slušati propovjed i vratiti se kući ne pijan, već bolji. Teško to ide, jer je tradicija nažalost drukčija.

Kršćanski nauk za mladež

Jadna naša mladež. Sredina u kojoj živi ponajčešće je vjersko-moralno slaba. Iza rata mnoga su djeca ostala bez oca, a majka nema dovoljno autoriteta i djeca rade što i kako hoće. Neznanje je veliko, jer od rata se slabo i nikako u vjeri poučavalo. Da se pomogne mladeži, uveo sam redovito iza poldanje sv. mise vjeronauk za mladež. Nije način obrađivanja strogo katehizantski, već sam odlučio dati mladeži smjer u život, orjentaciju.

Korizma i obiteljska krunica

Bogu hvala, već je na stotine krunica raspačano. I mnogi je mole. Nagovarao sam vjernike i molio, da bi zajednički u korizmi molili krunicu. Draga se Gospa smješka na svoju jadnu djecu, na nekoliko desetaka obitelji koje redovito svaku večer mole zajednički sv. krunicu.

Liječimo obitelji

Da pomognemo zaliječiti rastrovan obiteljski život uveli smo svake godine devetnicu sv. Josipu i ponešta se svijeta odazvalo.

Najljepši svibanj

Divan božji magnet- Majka Božja- iz dana u dan' pokazuje svoju moć. Svježe cvijeće na Gospinom oltaru, pjesme i mnoštvo naroda dokaz su da je Gospa počela snažno djelovati. Najmanje je bilo po kiši pedeset i pet duša, a najviše 15.05. (srijeda) 381 duša na večernjici. Cijeli svibanj propovjedao sam o ukazanju M.B. u Fatimi, a posebno o Njezinoj poruci da se ostavimo grijeha. Ovdje sam svaku večer podvlačio da se mladež treba ostaviti grijeha nevaljalih plesova. I, Bogu hvala, ima nekoliko djevojaka, koje su se ostavile noćnjih skitnja i nevaljalih zabava. Sada nedeljom navečer čitaju lijepe i korisne knjige.

Golotinja

Umire narodna nošnja. Uvodi se moderna gradska. Bez ikakvih rukava, moderne bluze, napred napadno izrezane ili pak posve prozirne. Tako se pojavila prva, druga, treća... četvrta... E, nećeš više! Bila je prva nedjelja u mjesecu. Lijep, topao ljetni dan. Svijeta lijepi broj u crkvi. I, iza sv. Evanđelja, počeo sam im govoriti o III. zap. božjoj. "Tko nema u čemu, nije dužan ići na sv. misu. Djevojke, koje su "gole", nisu dužne na svetu misu. Ako koja djevojka ubuduće dođe na pola gola u crkvu, mi ćemo u sakristiji staviti nekoliko kaputa da ih zaodjenemo. Više se niti jedna djevojka nije pojavila nečedno obučena.

Akcija u S.A.D. za popravak crkve

Na crkvenom krovu puno je letava trulih, mnogo je crijepa slupano i krov je potrebno temeljito popraviti. Da, ne samo krov, već i cijelu crkvu izvana trebalo bi mjestimično ožbukati, napose toranj, koji je od granata oštećen i sve ostrugati od mahovine te ponovno objeliti. Zamolio sam g. Katarinu Crnković, koja je u St. Louis-u, da bi oglasila u novinama (hrv.) i provela sabirnu akciju. Učinjeno je mnogo njezinim zalaganjem i spremnom voljom naših župljana, kat. organizacija i sabrana svota kojom je kako krov, tako zidovi i sve ostalo stavljeno u red.

Popravak ž. crkve izvana

Soboslikar Đuro Malinac iz Hrv. Sela preuzeo je zidarske i "malerske" radove na crkvi. Imao je još jednog obrtnika i dva pomoćna radnika. Rodili su preko mjesec od jutra do mraka, a služili su se sa 7 fosna i tri lotre te nekoliko uža. Iza sruganja dva puta pobjelili četkom, a zatim špicom prešpricali. Solidno su radili i nigdje niti jedne mrlje nije ostalo. Preuzetnik je praktičan katolik!

Krov na crkvi

Zamolio sam vjernike da tko ima šumu hrastovu dadne kakav hrastovi komad koji ćemo ispilati za letvu. Svijet se spremno odazvao, a najbolje Dvorišćani. Od dobivene hrastovine ispilali smo petora kola letava koje smo stavili namjesto sagnjilih. Na crkvenom krovu nema niti jedne slabe letve, jer sam na savkoj letvi stajao i cunjao se, pa, ako je pukla, zamjenjena je novom. Preko 1000 komada crijepa je novoga i pedeset kaplaja. Još je na crkvenom tavanu preko 800 komada novoga crijepa za slučaj potrebe.

Slab interes vjernika

Radilo se preko mjesec i po. Nitko od vjernika nije došao da vidi niti se interesirao kako radovi napreduju. Čudio sam se. Nisam razumio. Kasnije mi je bilo jasno. Novac je sabran u Americi, ljudi rade za plaću, a oni, jer nisu ništa –gotovo ništa- žrtvovali, nije ih briga... Bogu hvala u radu nije bilo nikakvih poteškoća, jedino što je listopadska hladnoća ometala rad zajedno s kišom.

Azijska gripa

Cijelu je Evropu zaposjela azijska gripa. Daleko je opasnija od domaće i na koga se namjeri obara u krevet. Mnogo je svijeta bolovalo u župi, a neki su se opirali i vukli dugo, dugo... Na sreću nije bilo puno smrtnih slučajeva.

Kapelica u Dvorišću

Iz gline (pucali Belgijanci pod njem. komandom na partizane!). Iza rata su seljani podignuli piramidu i na nju prišili dasku. Ove smo godine kupili lim za tornjić-piramidu, pa ćemo do godine, ako Bog da, staviti lim za tornjić.

Kulise za jaslice

Zahvaljujući poznanstvu sa č. s. Leopoldom, sestra predragocjene Krvi u Karlovcu, došli smo badava do kulisa i pozadine za naše figure jaslica nabavljene 1953. Naime, č.s. Leopolda ima umjetničkog dara za slikanje pa je izradila badava sliku – pozadinu štalice i načinila kulise. Sve je lijepo, ukusno i za našu krizu važno – badava.

U milosti dočekaj Božić

To je bila tema adventskih propovjedi. " Do sada sam vam govorio:dođite na ispovjed za Božić!., a sad vas molim, iza ispovjedi sačuvajte milost Božju u svojim dušama. Tako sam do iznemoglosti ponavljao.

Euharistijski život

Porastao je preko 3300 u odnosu na prošlu godinu. Podjeljeno je u 1957., 9404 sv. Pričl.

Godine 1958. devetnica Gospi Lurdskoj

Svako jutro iza svete mise litanije u Č.M.B. oko dvadesetak osoba je pristupilo stolu Gospodnjem. Na blagdan Gospe L. bilo je na svetoj misi 140 duša a od toga 80 na sv. Pričesti.

Sv. ispovjed staroga i slaboga svijeta

Od adventa 1956. počeo sam pod Božić i o Uskrsnom vremenu ispovjedati stari, slabi svijet po kućama. Ima ih koji su slabi i nemogu doći u crkvu, a ima također svijeta, koji nema potrebne odjeće i obuće. Ove sam godine pred Uskrs ispovjedio i pričestio 125 osoba po kućama.

Uskrsna ispovjed

Budući da se pokazalo prošlih godina da je jedan dan premalo za uskrsnu ispovjed, to sam odlučio da se počne ispovjedati u srijedu na večer, u četvrtak prije i poslije podne te u petak (sedam žalosti) prije podne. Na večer u srijedu i četvrtak na večer bilo je svijeta, a tako u petak prije podne. Četiri su ispovjednika ispovjedila u ta tri dana 822 duše. Uskrsnih je ispovjedi bilo ove godine oko 1400.

Nabavljeno-popravljeno

Nabavljene su tri nove kutijice (posudice) za sv. ulje. Pozlaćena je pričesnička plitica i kutijica za sv. Popudbinu. Nabavljena su dva nova oltarna kamena jedan za oltar M.B., drugi za kapelicu u D. Viduševcu P.Srca Isusovoga. Popravljen je plurijal i velum za 7.000. Nabavljena tri crvena odijela za ministrante. Šaluzine na tornju, osim na zapadnoj strani, sve tri nove za 7.200 din. Uže za srednje zvono novo za 3.600 din.

Sv. Potvrda

22.07.1958. podijelio je preuzvišeni nadbiskup koadjutor dr. Franjo Šeper sv. Potvrdu 262 potvrđenika. Dan je bio topao, lijep. Sv. je potvrda dijeljena oko crkve u ladovini. U crkvi je preuzvišeni ispitao kršćanski nauk. Djeca su lijepo znala, ali su stariji petljali. Obavio je preuzvišeni i kan. vizitaciju. Primjećeno je, da treba raspelo u Baturima i u V. Solini ograditi, te kalež pozlatiti. Također trošno stanje gospodarskih zgrada po novčanim mogućnostima popravljati.

Djevojke - neplesačice

Djevojke, koje su se Bogu hvala ostavile noćnih skitnji i pogibeljnih zabava, bile su počašćene prigodom boravka preuzvišenog Nadbiskupa: preuzvišeni se s njima slikao i svakoj platio sliku na dar. Ono što je prije dvije godine izgledalo kao nemoguće, vidi se sada da je moguće. Između neplesačica regrutirat će se čestite kršć. majke i redovnička zvanja. Dao Bog! Borba protiv plesa nije bila uzaludna...

Prvi plodovi borbe:

1. Šašo Jana otišla u samostan u zajednicu: "Kćeri Božje ljubavi"- iza oblačenja dobila ime Serafina.
2. Šantek Mara iz D. Vid. otišla ss. sv. Vinka milosrdnicama u rujnu 1958. prije Vel. Gospe - iza oblačenja dobila ime Marija Angelina.
3. Gregurić Ivka, iz G. Vid. otišla ss. sv. Vinka milosrdnicama u rujnu 1958. - iza oblačenja dobila ime Marija Beata, završila bolničku školu 1960.

Nesretni slučaj

03.08.1958. utopio su u Glini Klobučar Mato, r. 15.07.1941. Predvojnička obuka obavljala se u Glini. Nevješt u plivanju utopio se. Bio je sin - jedinac. Roditelji ovo proljeće složili novu kuću.... a čija će biti?

Časne djevice

Slab je znak za župu, za vjerski, ćudoredno - obiteljski život u župi ako nema redovničkog i svećeničkog podmladka. Mladež koja hoda po plesovima nema uzvišenih ideala... U proljeće 1958. otišla u samostan djevojka iz Bišćanova, Šašo Bara. Otišla u zajednicu: "Kćeri Božje ljubavi".

Kandidatice sv. Vinka

Prije Velike Gospe otišla je ss. Milosrdnicama Šantek Mara iz D. Viduševca, a 04.09.1958. u istu kongregaciju otišla je djevojka iz Gornjeg Viduševca Ivka Gregurić, koja je ostavivši se plesa za sobom povukla jedan dio djevojaka i stvorena je grupa djevojaka - neplesačica. Bog dao ustrajale!

Ministranti

Bogu hvala, ima ih osam. Četvoricu sam ove godine poslao na Petrovo u Zagreb da prisustvuju ređenju u katedrali. Dao Bog, bilo im na korist!

Vinogradić

Ovo sam proljeće nagovorio župljane pa smo dio dvorišta i dio voćnjaka okrčili izrigolali i posadili vinovom lozom u nakani da poslje ucijepim plemenitu lozu. No, kako je proljeće i ljeto bilo žarko, malo se loze primilo, pa će iduće godine trebati ponovo saditi.

Novi badanj

Župniku od vremena do vremena urodi šljiva. Potrebna je posuda, u koju će istu staviti. Stoga za župski inventar dao sam napraviti novi badanj, za koji smo dali svoju dugu. Spomenuti badanj je jak, ima dobre obruče i može imati 18-20 vagona.

Kapelica u Dvorišću – popravak

Prošle je godine nabavljen lim, 10 tabli, a ove još 6 tabli lima. Dvorišćani su sami dali drvo od kojega smo izpilili daske da se prišije na građu piramide. Na tu je dasku pričvršćen lim. Radove je solidno

izveo domaći sin limar iz Viduševca Stjepan Gregurić. Također je ove jeseni cijela kapela izvana ožbukana, tj. pokrpana su mjesta gdje je od granata oštećena od rata i mjesta, gdje je žbuku zub vremena odlupio.

Umro papa Pio XII.

Pio XII. u Castel Gaudolfu kod Rima, smrt je nastupila od moždane kapi. Upravljao je Petrovom Lađom u najburnija vrmena ljudske povjesti. U povjesti Katoličke Crkve povjest će mu dati vidno mjesto. Biti će ubrojen među najveće pape sv. Crkve.

Izabran novi papa

28. listopada Anđeo Josip Roncalli, venecijanski patrijarh. 4.XI. svečano je okrunjen. Ime si je uzeo Ivan XXIII. Ljudi ocjenjuju ovaj izbor na "svoju". Svijet se pobojava da će novoizabrani papa zaostajati za pok. Piom XII. "papom mudrosti". Kao da nije isti Duh Sveti koji vodi sadašnjeg papu Ivana kao što je vodio i pokojnog.

Teško je biti pastir duša

Samo dobri Bog zna za probdjevene noći, za uzdisaje, za bol duša koju osjeća pastir kada vidi da stado ne će da ide Božjim putem.

Nevjenčani!

Strašna moja rano. Do sada sam 20 nevejnčanih konkubinaraca povjenčao. Ali mala utjeha novih je također blizu 20 nevjenčanih. Tko je kriv za takvo stanje u župi? Roditelji! Uh, roditelji! mladež je izgubila stid, a niti ga roditelji imaju. Bar ne oni, koji dopuste, da tako sin po noći dovede "djevojku" (teška djevojka).

Zabave! Rekoh već, na zabavama gube djevojke stid, a ako djevojka nema stida lako ide s mladićem i bez vjenčanja.

Slaba, nikakva vjera, nikakav vjerski odgoj. Najviše to čine iz okolnih sela. Rijetko tko iz Viduševca i iz Dvorišta.

Paša, koja može biti bliža grešna prigoda. Dobra djevojka iz G. Vid. tužila se svojoj majci da joj neki dečko na paši neda mira. Majka joj je rekla: "Ti tako moraš, jer se nećeš udati". I tako je jedna od najboljih djevojaka na fašnjačku nedjelju ove godine noseći nezak. dijete pod srcem otišla bez vjenčanja. Mladić nije imao godina.

Ispovjed pred Božić

Prije Božića otišao sam po selima i ispovijedao sam stari i nemoćni svijet. Ispovjedilo se 129 duša. Također se veliki broj vjernika ispovjedio prije Božića. Sv. je Pričesti podijeljeno u prosincu 2.477.

Euharijstijski život

U 1958. god. podjeljeno je 10.731 sv. Pričest.U Bistricu sam vodio oko 50 pješaka od 11. do 14.VIII.

Godina 1959.

Opet kod sudca za prekršaj

Ove godine trebalo je poći na odgovornost sucu za prekršaje u Glinu zbog prekršaja iz čl. 5 toč. 3 Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, jer da sam 26.IV.1959. god. održali u crkvi neprijavljeni kazališni komad "Rasipni sin". Nas sedmorica saslušani smo u Glini i pronađeni krivcima i kažnjeni novčanom globom svaki po dvije tisuće dinara. Žalbu sam, dakako, uložio i ona je rješena negativno. Uzput napominjem, da mi je ovo drugi službeni susret sa sucem za prekršaje. Prvi puta smo se vidjeli u jesen 1956. Pozvan sam bio jer "počinio prekršaj čl. 19. st. 1 Zakona o "pravnom položaju vjerskih zajednica" i osuđen na kaznu 32.000 din. ili dva mjeseca zatvora. "Zloća" se moja sastojala "jer da sam mjeseca lipnja, srpnja i kolovoza 1956. u crkvi sela Viduševca Gornjeg održavao vjersku nastavu nekoj djeci, a da nisam imao odobrenje roditelja ove djece. Ovaj manevar nije uspio. Bio je to pravi fijasko za sve planere pokušaja da me zatvore. Vijeće za prekršaje oslobodilo me krivnje, jer su na javnoj raspravi svi, na koje se poziva rješenje suca za prekršaje, izjavili da su znali i da im je po volji što poučavam njihovu djecu.

"Rasipni sin" drugi je igrokaz u ž. crkvi. Prvi je pokušaj bio o Božiću 1958. - mala opereta. Djeca su izvrsno glumila i pjevala u opereti: "Isusovo rođenje".

Uskrsna sv. Ispovjed

Na sv. Josipa na večer bila je ispovjed za žene, na cvjetni petak za sve, a za muževe na večer. U subotu opet za sve. Tih smo dana ispovjedili 786 duša. Na Josipovo, a tako je bilo i prošlih godina u vigiliju vel. ispovjedi, ispovjedanje do iza pola noći. Cijelu sam korizmu govorio o valjanoj sv. Ispovjedi, a također i dok traje ispovjedanje, tj. prije početka ispovjedi govorim i molim da se valjano ispovjede. O Uskrsu se ispovjedilo oko 1.300 duša.

Isusovci napustili Baniju

Ove godine na Ilinje u Majji, a na sv. Martu u Šišincu oprostili smo se od o Adama Periškića D.I. Četiri godine upravljali su Šišincem i M. Solinom. Mnogo se žrtvovali, borili, nama svećenicima uvijek na pomoć bili. Živjeli smo uistinu u svećeničkoj bratskoj ljubavi. Plodovi njihove mučne borbe, apostolskog žara? Kao i plodovi naše borbe. Mentalitet ovoga kraja treba četvrt stoljeća rada, znoja, da se preobrazi, a ne četiri godine. Šteta je što su poglavari isusovačke družbe povukli svoje. Ipak bi njihov rad u nekoliko decenija dao pečat Baniji i Pokuplju, nešto bi se vidjelo, nešto bi ostalo.

Nova ograda

Oko kapelice u Dvorištu podignuta je nova ograda. Svi su Dvorištani kao jedan pristupili poslu, pa je i groblje lijepo uređeno.

Svibanjske pobožnost

Prosječno je u svibnju dnevno bilo 116 osoba na večernicama. Svaku večer bila je propovijed.

Kip Presvetog Srca Isusova

Za 10.000 din. za župnu je crkvu nabavljen kio Presvetog Srca. Iako nije nikakva umjetnina, ipak, nadam se, da će djelovati pohvalno na puk.

Sramota za župu: nož u srce

15.IV.1959. zaklao je nožem Osojnički Josip iz Velike Soline svoga susjeda Nikolu Osojnički iz Velike Soline, 48. Josip se vraćao pripit sa sajma i, jer ga je Nikola zadirkivao radi žena, osvećuje mu se na divlji način. Nevolja je tim veća što Nikola nije bio crkveno vjenčan pa mu nije zvonilo niti je upravitelj župe išao u sprovod, što je strašno uzrujalo rodbinu, a dobra je "škola" za 50 pari nevjenčanih u župi.

Pala s kola

12. svibnja 1959. Vlašić Jaga iz Viduševca 69. pala s kola (išla po drva) i teško se ozljedila i u bolnici podlegla.

Krvavi Badnjak

Upravo sam sa školskom djecom slagao jaslice, kada je do nas u crkvu donijeta vijest: Jaga "Krepsova" (tako im je nadimak!) zaklala oca" I zaista, Jaga r. Crnković rođena 1919. god. pijanica, kuhinjskim nožem na Badnjak zaklala svojega oca. Na Badnjak za mnoge znači "postiti", ništa ne jesti, već samo do iznemoglosti piti. Pokojni otac Ivica Crnković, rođen 1888. godine k.b. 202. bio je sezonski dobroćudni pijanac. Dobar i bezazlen.

Euharistijski život

U 1959. god. podjeljeno je 10.295 sv. Pričesti i bilo je 58 provizija.

Preuzvišeni nadbiskup u Baniji

11. X. 1959. god. već po drugi puta posjetio je (neslužbeno) preuzvišeni dr. Franjo Šeper svećenike Banije!

Godina 1960.

Umro uzoriti kardinal dr. Alojzije Stepinac

10. veljače 1960. godine umro je kardinal, zagrebački nadbiskup. Umro je u Krašiću, gdje je bio zatočen. Cijela je zemlja

Hrvatska u žalosti. Oči milijuna iz cijeloga svijeta bile su uprte u Njega. Naša mala Hrvatska po Njemu je postala pozanta po cijelome svijetu. Umro je u 62. god. života, 30. godina svećeništva i 26. godina episkopata. Povijest nadbiskupija dati će mu najvrijednije mjesto. "Spomenici' Njegovi" danas dokazuju Njegovu dalekovidnost, sve crkve, nove župe, prijeratnog predgarđa Zagreba, on je osnovao.

1946.godine osuđen je na 16 godina strogog zatvora, jer da je surađivao sa nacizmom, premda ga je 1943. u zagrebačkoj katedrali javno žigosao i osudio. Također mu je upisano u kuriju "prekrštavanje srba" i dr. Pouzdano se nadamo da će povijest reći istinu i da će morati jer u protivnom ne bi bila povijest, istinu nazvati istinom, a laž - lažju. Kardinalovo je tijelo ležalo u Katedrali na odru, gdje je svijet neprestano dolazio, molio i stavljao na nj nabožne predmete. Sahranjen je u Katedrali.

Vel. Ispovjed

Ove godine velika sv. Ispovjed bila je u srijedu na večer, četvrtak cijeli dan i u petak (7 žalosti) prije podne. Ispovjedilo se 742 osobe.

Svibanjska pobožnost

Bile su lijepo posjećene. Prosječno je svaki dan bilo 144 osoba. Gospa nije više nepoznata u Viduševcu. Iza večernjica svijet se pjevajući vraća se svojim kućama. Krajem svibnja već su umorni. Cijele dane su na poslu u polju. Na večer treba namiriti konak i brže-bolje u crkvu. Dolaze znojni. Kada stignu svojim kućama već je oko 10 sati. A sutra u jutro opet na posao i opet na večer u crkvu. I razumljivo: mnogo ih ima koji od umora zaspu. I sutra će opet doći! Neka! Makar i zaspali oni su dragi našoj Gospi.

Putujuća Gospa

Kako je kip Fatimske Gospe putovao svijetom, tako je i ovdje u župi slika M. B. Fat. putovala od kuće do kuće. U jutro bi ona duša kod koje je bila slika, donijela sliku u crkvu, a susjeda je došla na sv. Ispovjed i u milosti nosila sliku u svoju kuću. U kući je stol složen kao oltar okićen cvijećem, svijeće zapaljene i u sredinu je postavljena slika. Svaku večer svijet se je okupljo na molitvu. Znalo je doći i preko stotine. Molila se krunica, pjevale se Gospine pjesme i znala je molitva, pjevanje potrajati do jedanaest sati u noći. U Šatornji (Brđani) dolazili su i pravoslavci i molili krunicu. Mjesecima je Gospa putovala po župi. Već je to postala javna stvar. Čula je i milicija i zabrinuta za red i mir, počela je obilaziti sela, gdje je bila slika M. Božje. Bili su u Selkovcu, tražili su sliku M. B. u Šatornji, ali svijet je brižno čuvao sliku i nisu je našli. Ipak... u svakom je selu netko tko se stara za red i mir, pa u brizi za red i mir, javlja miliciji, neka dođu da

je slika ovoga dana ovdje, a sutra tamo. Pozivajući se na prijave nekih župljana, koji taj "nered" nisu mogli podnijeti, te na prijave milicije, sudac je sjeo na sudački tron i dosudio novč. globe nekim župljanima, koji su priznali da je kod njih u kući bilo moljenje-zborno. Globa je plaćena. Neki su se lijepo ponijeli, a bilo je i bijednika, koji su se pred sudcem branili psujući Majku Božju. Sve u svemu plod je bio lijep. Stotine je svijeta naučilo moliti krunicu, a sitna su djeca, kada sam ih po stranim selima znao pitati, što znaju moliti, odgovarala: "znam, o moj Isuse, oprosti nam naše grijehe, očuvaj nas od paklenoga ognja i dovedi u raj sve duše...".

Prvi seminarac

Izučeni limar Stjepan Gregurić, iz G. Viduševca, otišao je u Sjemenište na Šalatu gdje će nakon gimnazije nastaviti studij na bogosloviji.

Kandidatice ss sv. Vinka

Iza završene osmogodišnje škole ove su godine otišle milosrdnicama: Turković Maca i Kirin Bara. Obadvije su položile prijemni ispit i pohađaju u Zemunu srednju medicinsku školu. Također je prije Vel. Gospe otišla u samostan Šantek Bara, koje je sestra Mare već u samostanu od 1958.

Pučke misije - plan

12.12.1960. pismeno sam zamolio o. Isusovce da bi u 1961. održali u župi osmodnevne pučke misije. Međutim, pismeno sam dobio odgovor, da im nije moguće prihvatiti. Mislim da je župa dostatno zrela za misije. Velikih obraćenja nevjerujem da će biti, ali biti će mnogo već to, da se dobro ispovjede i da se dobri učvrste u dobru. Isusovci nisu prihvatili. Trenutno taj red ima jednu ekipu, koja misionari sa dva-tri patra.

Sv. Pričest prigodom blagoslova

U listopadu prigodom blagoslova uz dopuštenje Ordinarija dijelili smo iza blagoslova sv. Pričest. Sv. Crkva brižna majka pruža sve olakšice samo da njezina djeca žive višim životom. U listopadu sam podijelio 1.442 sv. Pričesti.

Euharistijski život-snažan porast

U mjesecu prosincu ov. god. podjeljeno je 2.650 sv. Pričesti, a u cijeloj godini 14.706. Prosječno svake ndjelje pričestilo se ove godine oko sto osoba. Bilo je nedjelja kada se od prisutnih vjernika pričestilo 1/3. Bilo Bogu na čast, a na spas neumrlih duša!

Godina 1961.

Pukotine na bolti i zidovima

Budući da sam nakanio obnoviti unutrašnjost crkve, pozvao sam sveučilišnog profesora ing. Stjepana Szavits-Nossan-a, šefa katedre za geotehniku, da pregleda stanje crkve. Na osnovu promatranja ing. je načinio tehnički izještaj i, vrijedno je spomenuti, za svoj trud nije htio uzeti ni dinara, čak niti za put, već na moje navaljivanje reče: "odslužite za moju mamu jednu sv. Misu". Izvještaj je pohranjen kod N. D. st. u Dek. arhivu i župskom.

Stanje župe 1.I.1961.

Mjesto selo	kuća	duša	živi izvan župe	nevjen čanih	sa zaprekom	bez zapreke	odselilo
Batinova Kosa	4	18	-	-	-	-	-
Dvorišće	64	280	-	3	3	-	17
D.Selkova i G.Selkovac	56	240	5	5	3	2	8
Bišćanovo i V. Turčenica	117	532	4	18	13	5	21
Šatorinja	109	532	-	7	1	6	25
V.Solina	116	497	4	6	4	2	17
Baturi	13	55	-	-	-	-	9
Paris	24	105	1	-	-	-	5
Glina	7	25	-	1	-	1	-
G.Vidušević	132	610	23	7	3	4	20
D.Vidušević	98	393	16	7	5	2	15
Ukupno	**740**	**3278**	**53**	**54**	**32**	**22**	**137**

Nova ispovjedaonica

Evo, Bogu hvala, tokom vremena pokazala se potreba, da se dosadašnja ispovjedaonica zamjeni novom - zatvorenom. Ispovjedaonicu je radio sjemeništarac Stjepan Gregurić, njegov otac i pomagao je brat Vlado izučeni stolar. Lijepo je načinjena i služi odlično svojoj svrsi. Za rad dano 20.000 din. Darovala Gregurić Jaga "amerikanka" taj novac.

Sv. Pučke misije

Usmeno sam dobio pristanak o Superiora Isusovaca, da održe u Vidušević pučke misije 27.08.–03.09.1961. Od ranog proljeća misije su tema propovjedanja. Da bi uspjele misije, organizirane su mnoge duhovne sile: samostani, bolesnici, djeca. Preko 120 osoba hodočastilo je M.B. u Bistricu za uspjeh sv. misija (oko 50 pješaka); u Gore M.B. hodočastilo je oko 400 osoba. Uopće mnogo se molilo, mnogo žrtvovalo...

Bliža priprema misija

Vozeći se motorom, cijelu sam župu obišao od kuće do kuće i svakom domaćinu dao sam u ruku pozivnicu za misije. Vrijeme je izvrsno pogođeno. Poljskih poslova nije bilo. Cijeli tjedan toplo, mjesečina – puni mjesec po noći.

Kulminacija u župi

Svaki dan poldanjica kod koje je znalo biti 500-700 duša, velika misij. propovjed, a navečer broj vjernika na propovjedima kretao se od 1200-1800, pa čak i do 2000 vjernika.

Rezultati

Na konferenciji za žene	450 žena
Na konferenciji za djevojke	72 djevojke
Na konferenciji za mladiće	56 mladića
Na konferenciji za muževe	300 muževa

Ispovjedilo se 2.160 duša, sv. Pričesti podjeljeno 5.888. Sv. Misije su vodili Mato Jović i o Pero Bulat D.I. Hoće li u budućnosti kadgod uzgibati se tako župa; hoće li plodovi ostati i ostaviti dublje tragove na dušama vjernika – dao Bog. Kada se župa opraštala od misionara, a napose od Majke Božje Fatimske (Njezinog kipa!), prolomi se urnebesni plač. Plakala djeca, plakali ljudi... svi.

Da li je to najviši vrhunac?

Euharijstijski život u župi popeo se na 22.113 sv Pričesti. Hoće li kadgod taj broj biti ponovljen, prebačen? –Bog zna! Sve mi se čini da je to krajnji domet, kulminacija i da u povijesti župe nikad više neće se postići. Dao Bog da se postigne!

Opet seminarac

Hvala Kraljici apostola, koja je opet iz ove župe ukrala jedan cvijetak – malog seminarca – Janka Krizmanića iz D. Viduševca. Mali je Janko početkom rujna 1961. god. otišao u Malo sjemenište u Zagreb. Gospa ga pratila da ustraje!

Konkubinacija

Do kraja 1961.god. popravljeno je 40 pari nevjenčanih, ali "novi" nastaju kao gljive iza kiše.

Kapelica u Dvorišću

Ove smo godine stavili na tornjić kapelice nove šaluzine, koje su izrađene od poklonjenog materijala za 5.305 dinara.

Pobožnosti

U svibnju je na pobožnosti bilo prosječno128 osoba, a u listopadu 142 osobe dnevno.

Godina 1962.

Misijska obnova

Misijska obnova "pala" je u nesretan čas. Velike kiše uzrokovale su poplave i preko pola župe bilo je vodom odvojeno od župne crkve. Tek treći dan obnove, voda je pala. Obnovu je imao (vodio) o Mijo Škare glasoviti propovjednik D.I. Ispovjedilo se 1076 duša, a sv. Pričest podjeljeno 2041. Obnova je trajala od 11. (srijeda pred Cvjetnicu) do Cvjetne nedjelje – uključivo.

Kip Fatimske Gospe

Plač za kipom M.B. Fatimske duboko mi se usjekao u srce. E, kada bismo mi imali tako lijep kip M.B. Fatimske. Pred tim kipom uzrasla bi mnoga redovnička zvanja, sveć. i uzorna mladež. Pisao sam i molio Lurdskog biskupa, da bi nam poslao kip M.B. Pred početak Gospinog mjeseca svibnja dobio sam obavijest da pođem u Rijeku po kip, koji je stigao brodom. 4.V.1962. god. dopremio sam Gospin kip u Viduševac koji smo svečano ustoličili 20.V.1962. god. Gospodin dekan Franjo Jurak pozdravio je Gospu, Đuro Pukec, župnik iz Petrinje imao je propovjed. Svečanu misu služio je vlč. Jurak. Iako je bila strašna kiša, svijeta je bilo puna crkva. Vrijedno je spomenuti da je iz Petrinje bilo oko stotinu vjernika. Neki su muškarci – praćeni kišom – iz Petrinje – pokisli do kože – stigli da počaste Gospu. Gospa je već prvi dan navijestila "svoj program". Gostioničarka je pripremila pića, tamburaši i mlađarija se spremala da potancaju, ali kiša je - Gospinom odlukom – napirila. Svijeta je toga dana bilo u crkvi 900, a 200 se pričestilo.

Deset godišnji plan: popravak crkve – unutrašnjost

U deset godišnji plan stavljeno je i to, da se unutrašnjost crkve uredi. Preko sto godina crkva nije bojadisana, pa već jadno djeluje na posjetioce. Da se uredi dostojno, pozvao sam č. s. Berhmanu, ak. slikara, ing. Fučića, arhitekta pri N. D. stolu za uređenje crkvenih objekata. Včl. Ivandija dao je boje (nacrt) i upute o radu.

Cijevi pod žbuku

U dogledno vrijeme doći će električna energija. Trebalo je predhodno staviti cijevi za električni vod pod žbuku. Ljudi su sami – dobrovoljno – izštemali, skinuli žbuku, a zatim je glinski električar stavio cijevi. Potom su zidari nabacili ponovno zid.

Druga smjena

Dobri moji zidari, koji rade u Glini u poduzeću, iza kako se povrate s posla, jedu, zatim dođu raditi drugu smjenu u crkvu. Oduševljenje je veliko. Krpa se, nabacuje se, uređuje. Poslovi napreduju. Svaki dan po nekoliko zidara i radnika radi

Bojadisanje počelo

Lipanj i cijeli srpanj radovi su u jeku. Slavko Hlača, praktični katolik, soboslikar, radi sam. Imao pokretnu skelu, a bezplatno radnici

tu skelu pokreću prema potrebi. Radi se kazeinskom tehnikom. Iza bojadisanja crkve, soboslikar je popravio "retabl" iza gl. oltara, obojadisao orgulje, propovjedaonicu. Sve je bilo gotovo krajem srpnja. U međuvremenu, kada sam vidio da se narod pokrenuo, srušio sam dva oltara. Prvi na desno, gdje je zatvorena ispovjedaonica i glavni oltar. Raspuklo kamenje služilo je miševima za gnijezda i našli smo jednu žabu pod stepenicama glavnog oltara. Podnožje menze bilo je od vlažne opeke, a stepenice od najlošijeg kamena. Narod je već namaknuo svotu za sirotinski oltar. I, kako su vidjeli da radovi napreduju, rado su donosili svoje novčane priloge za obnovu svoje crkve.

Novi glavni oltar

Iz sv. Nedjelje iz župne crkve dopremili smo kamen za menzu. Stupove, na kojima počiva menza dao je preuzvišeni nadbiskup dr. Franjo Šeper. Samoborac – kamen dopremili iz Zagreba. Ploče za svetohranište iz Pazina. Ljudi domaći sve izradili. Klesarski naučnik i prvi ministrant Ivo Štefanić obradio menzu, izštokirao dovratnik glavnih vrata. Sjemeništarac Stjepan Gregurić sredio ploče na svetohraništu i okovao ga. Ljudi iz sela izbušili stepenice.

Preko 300 radnika

Za cijelo vrijeme radilo je preko 300 radnika – dobrovoljaca. Načinjeni su štokovi na ulazu za staklena vrata, stavljen pod u sakristiju. Od 300 dobrovoljaca neki su radili i po 2-3 dana, tako da je preko 350 radnih dana dano bezplatno. Golema je svota novca tim načinom uštеđena. Propovjedaonicu je – uz pomoć – spustio za jedan metar niže sjemeništarac Stjepan Gregurić, iako su župljani govorili neka bi ostala.

Drugi Vatikanski koncil

Sve je iznenadio Kristov namjesnik u Rimu, kada je 26.I.1959. god. najavio nakanu da sazove II. Vat. koncil. 11. listopada 1962. god. u bazilici sv. Petra u Rimu svečano je otvoren II. Vat. koncil. Uz sv. Oca – događaj je to stoljeća – sakupilo se oko 2.500 biskupa iz cijelog svijeta. Duše Sveti nadahni one, koji upravljaju sv. Crkvom da učine, da bi crkva bila kao u apostolsko vrijeme sol zemlji, svjetlo svijetu.

Euharistijski život

U 1962. god. podjeljeno je 18.641 sv. Pričest. Provizija je bilo 60. U prosincu 2.512 sv. Pričesti.

Zbog poštivanja propisa da se zadnjih 30 godina spomenice ne koristi u javnosti, razdoblje do 1998. godine ostaje za sada tajna.

Župa Ranjenog Isusa Mala Solina

Notata sub Ludovico Detoni Parocho hujate

Haec parochia Iamensis condam erat filialis capella spectans ad parochiam Viduševcensem, ast anno Dni. 1789 excooperata est, et nova facta parochia cum salario 300 ft. c. m. – Ecclesia erat lignea a curia parochiali distans trium quadrantum.

Series parochorum est sequens:

I. Ludovicus Horvath expaulinus ab anno 1790 usq. annum 1800 diem verol-am septembris, qua die ad parochum Viduševcensem translatus est.

II. Andreas Ioshephus Vlašić ab anno 1800 12-a septembris usq. 21-am ianuarii 1807, quo tempore ad parochiam Viduševcensem descessit.

III. Petrus Junković ab anno 1807 18-a mensis martii sumsit jam dictae parochiae administrandae initium, et mansit usq. 10-am ianuarii anni 1809, postea ad Hrastovicensem promotus est.

IV. Balthasarus Hallagyek ab anno 1809 10-a ianuarii usque annum 1815 diem vero 1-am aprilis, postea vero ad Molve promotus. Post promotionem praedicti parochi haek parochia reincorporata fuit Viduševcensi usq. 1-am aprilis anni 1817 sub administratione Andreae Iosephi Vlašić parochi Viduševcensis. Postea ad preces parochianorum istorum dum d. illustrissimus generalis Greth visitasset centuriam Stankovcensem, iterato accepit haec parochiae administrationem, hic fuit quintus.

V. Franciscus Papeš, qui ab anno 1817 usq. 1824 sub nomine administratoris hanc parochiam regebat, quo anno tempore Confirmationis et visitae Canonicae confirmatus est in realem parochum, per quem, dum anno 1818 peregrinatus esset partes istas sua ssma. majestas, ac rex noster apostolicus Franciscus I-us Austriae imperator, porecta est humillima instantia pro neoerigenda ecclesa ex solidis materialibus Glinae in ecclesia s. Ioannis Nepomuceni. Ad istam instantiam prodivit benigna resolutio per Consilium aulico – bellicum anno 1819, ut omnia materialia necessaria praeparantur, et praeparatis omnibus operi manus imponantur, ast gratis, quia istud mandatum penes Regimen mansit consepultum, sed primo anno 1821, dum in genere pro omnibus catholicis ecclesiis denuo demandatur fuisset, ligna, asseres, calcinae, lateres et lapides praeparabantur, ac tandem ad petitionem oralem coram generali commandante excellentissimo ac illustrissimo dno. de Radivojević propositam anno 1826 die 20. martii venerunt adsersoriae litterae sub rescripto 1155 in copia, et posteaquam omnia praeparata fuissent, conductus est architectus Antonius Stiedl, qui festo divisionis apostolorum die 15-a iulii 1828 cum spectabili dno. aedili capitaneo inclyti 1-i Banalis regiminis Ioanne Nep. Minivi fundamentum novae ecclesiae delineavit in longitudine 13 orgiarum et duorum pedum, in latitudime vero 6 orgiarum. Die 17-a iulii fundamentum effossum paratum ante meridiem benedictum est per Franciscum Papeš parochum Iamensem a s. offc Dioecesano facultate habentem, lapis autem fundamentalis die 6-a augustii, utpote festo Transfigurationis benedictus cum inscriptione in vitro clauso positus et obmuratus est in frontispicio eclesiae ad dextrum latus, praesentibus dd. a. r. parochius Stephano Folnegović Šišinicensi, Josepho Gorički Gorensi, Aloysio Bernath Sračicensi concionatore, Nicolao Pozgaj Golinensi, et Ladislao Stork administratore Viduševcensi. – dein praesentibus dnis officialibus Stanislav Roknić superiore locumtenente, Cirilo Vukoević locumtenente, Burghardt locumitenente oeconmiae etc. Die 19-a decembris anni 1830 benedicta est nova . ecclesia santissimi Patientis Christi Domini nostri ex indultu s. officii dioecesani per Ioannem Žirović parochum Viduševcensem et vice-archidianconum Districtus Glinani assistentibus Ladislao Stork cooperatore Viduševcensi et cooperatore Šišinicensi Nicolao Volović sub parocho hujate Francisco Papeš, qui 24-a septembris 1833 extremum diem clausit. – Post cujus obitum, postquam una mense parochiam administrasset a. r. d. Ioannes Žirović vice-archidiaconus et parochus Viduševcensis, mense octobri eodem anno pro interimali administratore missus fuit horsum ad. r. d. Antonius Bosmanić, qui Gabrieli Bellošić ex stabulo Kuničensi , in quo per 7. trimestria suis facultatibus per horribile 10-a iulii 1832 exortum incendium privatus delituis, feria 2-a rogationum horsum advenienti, 6-a maji 1834 seuferia 3-a rogationum parochiae gubernacula cedens, 20-a maji ad designatam sibi cooperatoristicam stationem Lasinam discessit, idcirco

VI. Gabriel Bellošić paroshus Kuničensis per excelsum Consilium aulico-bellicum sub nro 430. ddto 6-a februarii 1834 in parochum Iamensem praesentatus, per s. officium diaecesanum Zagrabiense ddto 22-a martii 1834 investitus, ac per a. r. d. Ioannem Žirović v. archidiaconum Districtus Glinani et parochum Viduševcensem in festo Ascensionis Domini, seu 8-a maji 1834 introductus.

VII. Lucas Veljača administrator Iamensis per excelsum Consilium aulico – bellicum sub nro 933. 1-a martii 1838 in parochum Iamensem praesentatus, per s. officium dioecesanum Zagrabiense ddto 8-a maji 1838 investitus, ac per a. r. d. Antonium Keršić parochum Glinanum 17-a septembris seu dominica 18-a post Pentecosten introductus, anno 1849 die 28-a octobris translatus est ad parochiam Viduševcensem.

VIII. Georgius Lehpamer administrator parochiae per excelsum (Consilium au) Ministerijum sub B. 2573. 24-a junii 1850 in parochum Iamensem praesentatus, per s. officium dioecesanum Zagrabiense ddto 27-a augusti 1850 investitus, et fuit usq annum 1858 diem vero 23-am desembris, postea ad parochiam Križ sub obed, in inclyto Regimine Crisensi sitam, promotus.

IX. Ludovicus Detoni administrator parochiae Solinensis aliter Iamensis per supremam armorum commandaturam sub nro 3134 ddto 4-a augusti 1859 in parochum Solinensem praesentatus, per s. officium archi-dioecesanum Zagrabiense ddto 2-a octobris 1859 investitus.

Campana minima 100 librarum sub praedecessore meo adhuc anno 1854 fracta erat, et qua talis pendebat in turri usq annum 1861 quo anno curavi illam deponi, novitus fundi et 20 libris augeri; eodem anno Zagrabia reipsa fusa, per illustrissimum ac reverendissimum d. Ioannem Kralj consecratum episcopum Licopolitanum ac praepositum majorem venerabilis capituli metropolitanae ecclesiae Zagrabiensis in honorem s. Antoni benedicta, 28-a maji in turri ad usum priorem locum collocata est.

Prima inter omnes mei ad hanc parochiam adventus cura fuit, ut ecclesia novum tectum accipiat, idcirco statim anno 1859 recursi ad altum Regimen pro concedendis et gratis dandis quercubus, e quibus necesserium materiale praepararetur, set absq effectu, tunc secundario securri petendo, quo mea instantia altiori loco praesentaretur, quo facto alta armorum commandatura Zagrabiensis...

Zabilježio Ludovik Detoni
ovdašnji župnik

Ova jamarska župa nekoč je bila filijalna kapelica podpadajuća pod viduševačku župu, no godine Gosp. 1789. izdvojena je i postala je nova župa sa prihodom od 300 ft. c. m. – Crkva je bila od drveta odvojena od župnog dvora tri kvadranta.

Slijed župnika jest sljedeći

I. **Ludovik Horvat** iz reda dokinutih pavlina od godine 1790. sve do godine 1800. i to do dana 1. rujna, a taj je dan premješten za župnika viduševačkog.-

II. **Andrija Josip Vlašić** od godine 1800. od 12. rujna sve do 27. siječnja 1807. u koje je vrijeme odstupio na službu viduševačkog župnika.

III. **Petar Junković** od godine 1807. 18. mjeseca ožujka počeo je upravljati već doznačenom župom i ostao sve do 10. siječnja godine 1809. zatim je promaknut za hrastovačkog.

IV. **Baltazar Hallagyek** od godine 1809. 10. siječnja, sve do godine 1815. i to do dana 1. ožujka, a zatim je unaprijeđen za Molve. Iza promaknuća spomenutog župnika ova je župa pripojena viduševačkoj sve do 1. travnja godine 1817. pod upravom Andrije Josipa Vlašića viduševačkog župnika. Zatim na molbe onih župljana dok je g. presvijetli general Greth vršio obilazak stankovačke satnije ponovo je ova župa dobila upravitelja, i on je bio peti.

V. **Franjo Papeš** koji je od godine 1817. sve do 1824. pod imenom upravitelja upravljao ovom župom, a te godine za vrijeme Potvrde i kanonske vizitacije postavljen je za pravog župnika, po kojemu je, dok je godine 1818. bilo obilazilo te krajeve njegovo najuzvišenije veličanstvo i naš car apostolski Franjo I. imperator Austrije, podnešena je veoma skromna instancija za novo podizanje crkve od čvrstih materijala u Glini u crkvi sv. Ivana Nepomuka. Na tu instanciju upućena je smjerna rezolucija preko savjeta dvorskog ratnog vijeća godine 1819. da se svi potrebni materijali pripreme, te da se pošto se sve pripremi otpočne s radovima, i to besplatno, budući da je naredba pri Upravi ostala u ladici, ali najprije godine 1821. kad se općenito za sve katoličke crkve iznova odlučilo da se drvo, letve, kreč, opeka i kamen, te napokon na usmenu zamolbu

iznesenu pred glavnim zapovjednikom preuzvišenim i presvijetlim g. de Radivojevićem godine 1826. dana 20. ožujka stigao je potvrdni pisani dopis kao odgovor 1155 u prijepisu, i iza kako je bilo pripremljeno, doveden je arhitekt Antonije Stiedl koji je na blagdan rastanka apostola dana 15. srpnja 1828. sa uzvišenim g. stolujućim zapovjednikom slavne 1. banske regimente Ivana Nep. okolčio temelje nove crkve omeđivši u dužinu 13 orgija i dvije stope, u širinu 6 orgija. Dana 17. srpnja iskopane i pripremljene temelje iskopao je prije podne Franjo Papeš jamarski župnik imajući dozvolu od sv. biskupiskog nadl., a temeljni je kamen blagoslovljen dana 6. kolovoza, upravo na dan Preobraženja sa poveljom zatvorenom u staklenom tuljcu položenom i obzidanom u pročelju crkve na desnu stranu u prisutnosti štovane velečasne gospode Stjepana Folnegovića iz Šišinca, Josipa Goričkog iz Gora, Alojzija Bernath iz Sračice propovjednika, Nikolé Požgaja iz Gole, te Ladislava Štork upravitelja viduševačkog – zatim uz nazočnost gospode službenika Stanislava Roknića koji je obnašao visoku službu, Ćirila Vukoevića službenika, Burghardta službenika na području ekonomata itd.
Dana 19. prosinca godine 1830. blagoslovljena je nova crkva presvetog trpećeg Krista Gospodina našega prema dozvoli s. biskupijskog nadleštva po Ivanu Žiroviću župniku viduševačkom i vicearhiđakonu Glinskoga distrikta uz asistenciju Ladislava Štorka pomoćnika viduševačkog i pomoćnika šišinečkoga Nikole Volovića za župnika ovdašnjeg Franje Papeša koji je 24. rujna 1833. skončao zadnji dan. Poslije njegove smrti, nakon mjesec dana župom je upravljao uzvišeni vlč. g. Ivan Žirović vicearhiđakon i župnik viduševački, mjeseca listopada iste godine za privremenog upravitelja bio je poslan ovamo uzvišeni vlč. g. Antun Bosmanić, koji je Gabrijelu Bellošiću iz kuničenskog kraja, u kojemu je kroz svojih 7 fakultetskih trimestara zbog nastalog strašnog požara 10. srpnja 1832. javno označen, koji je dana 2. prosnih dana ovamo došao, 6. svibnja 1834. ili dana 3. prosnih dana odstupio je od upravljanja župe, 20. svibnja odstupio je na doznačeni si pomoćnički položaj u Lasinji, zbog toga

VII. **Gabrijel Bellošić** župnik kuničanski po preuzvišenom dvorskom ratnom vijeću pod br. 430. izdanom 6. veljače 1834. predložen je kao župnik jamarski, po sv. biskupijskom nadleštvu zagrebačkom izdanom 22. ožujka 1834. određen je i po uzvišenom vlč. g. Ivanu Žiroviću v. arhiđakonu Glinskog

distrikta i župniku viduševačkom na blagdan Uznesenja Gospodinova ili 8. svibnja 1834. uveden u službu.

VIII. **Luka Veljača** upravitelj jamarski po preuzvišenom dvorskom ratnom vijeću pod br. 933. 1. ožujka 1838. predložen je za župnika jamarskog, po sv. biskupijskom nadleštvu zagrebačkom izdanom 8. svibnja 1838. određen je i po uzv. vlč. g. Antunu Keršiću glinskom župniku 17. rujna ili na 18. nedjelju poslije Duhova uveden u službu. Godine 1849. dana 28. listopada premješten je za župnika viduševačkog.

IX. **Đuro Lehpamer** upravitelj župe po preuzvišenom Državnom nadleštvu pod br. 2573 24. lipnja 1850. predložen je za župnika jamarskog, a po sv. biskupijskom nadleštvu zagrebačkom izdanom 27. kolovoza 1850. imenovan, te je bio sve do godine 1858. i to do dana 23. prosinca, po tom je bio promaknut u župu Križ pod obavezom poslušnosti, koja je smještena u uzvišenoj Oblasti križevačkoj.

X. **Ludovik Detoni** upravitelj župe solinske iliti jamarske po vrhovnom vojnom zapovjedništvu pod br. 3134 izdanom 4. kolovoza 1859. predložen je za župnika solinskog, a imenovan je po sv. nadleštvu arhidiecezanskom zagrebačkom izdanom 27. listopada 1859.
Najmanje zvono od 100 libara za vrijeme mog prethodnika u istoj kobi već je bilo puklo godine 1854. i kao takovo visjelo je u tornju sve do godine 1861:, a te sam se godine pobrinuo da ga se skine, iznova odlije i uveća za 20 libara; iste godine u Zagrebu je ponovo odliveno te od presvijetlog i prečasnog g. Ivana Kralja posvećenog biskupa likopoljskog i glavnog prepošta časnog kaptola metropolitanske crkve zagrebačke na čast sv. Antuna blagoslovljeno, te 28. svibnja smješteno u toranj na najviše prijašnje mjesto.

Prva moja briga između svih pri dolasku na ovu župu bila je da crkva dobije novi krov, zbog toga sam odmah godine 1859. pohitao na visoku Upravu za odobrenje i besplatnu dodjelu hrastova iz kojih bi se pripremila nužna građa, ali bez uspjeha, tada tražeći drugo rješenje, kojim bi se moje nadleštvo predstavilo višem naslovu, a tim sam činom visokom vojnom zapovjednuštvu zagrebačkom....

Vicinije

Vicinije t.j. susedstvo sa župami, kojim mora župnik podavati sliedećim redom:

U Glini:
1. na dan Sv. Ivana Nepomuka;
2. glavoseka - kolovoza.

U Gorama:
1. Kada se obdržava korizmenska propovjed - četvrtak prije gluhe nedjelje.
2. na posvjetilo Crkve prije V. Nedelje poslije Uskrsa.
3. na dan Sv. Ane 26. srpnja
4. na uzašašće B.D.M. 15. kolovoza
5. na dan rodjenja B.D.M. 8. rujna

U Viduševcu:
na dan Sv. Franje Xavera 3. prosinca

U Maji:
1. 1. na dan Sv. Ilije Proroka 20. srpnja
2. 3. nedelju poslje Uskrsa

U Topuskom:
1. Na dan pohodjenja B.D.M. 2. srpnja

U Solini:
Na posvjetilo Crkve 2. i 6. kolovoza na dan preobraženja Isusa.

Mise zakladne imadu se čitati za sliedeće:

1.	za pokoj. Franju Papeš	4
2.	za pok. Nikolu Škrtec	3
3.	za pok. Anu Šarlog	2
4.	za pok. Alojziu Dreyer	1
5.	za pok. Luciju Marenković	1 - 23. ožujka
6.	za pok. Janka i Antuna Maljevac	2
7.	za pokojne Nikolu i Janu Manjarić	2

Ove daće nisu preč. duh. stolu prijavljene, doklem se neosiguraju.

Napomena:
Od 5. do 12. stranice spomenice Mala Solina nedostaje dio teksta budući da je netko po polovici te listove poderao. Zbog toga će tekst negdje biti nejasan jer se nema što prepisati.

Župnik Solinski je u kotaru Glinskom najstariji.

Zemljišta III razreda 7 rali i 592 hvata sav mu je posjed su, osim dvijuh, svi župnici bolje nadarbine dobili. Godine ???? dala je I. banska regimenta kao vrhovna oblast predstavku na preč. duhovni stol Zagrebački, da se župa Solinska ukine i medju Viduševačku i Glinsku razdieli, iz razloga (da visoki. erar nemora novi stan za župnika graditi); a župnici su se svi redom tužili da nemogu zbog preslabe dotacije živjeti. Začuvši to župljani Glinski sakupe se i dogovore da pošalju molbenicu na Gospodina Biškupa neka bi im župa i nadalje ostala. Što smislili to i učiniše obećajuć svoga župnika, budući je i sbilja slabo dotiran, pomagati, podavajuć mu potrebne težake i u sgodno vrieme da će mu i vinograd zasaditi. (vidi o tom in "Libro Memorobilium" sub parocho Georgio Lehpamer. Tamo je priklopljena i molbenica od 15. kol. 1855.) koju su slali na G. Nadbiskupa i potkrižani zastupnici župljana.

Što su oni u svojoj molbenici obećali to su svojim župnikom i podarili, naime: težake a na miesto vinograda za koga valjda ni župnik Lehpamer ni Detoni brinuli nisu da se zasadi davali su župljani ....[204]

....

Svaki se mrtvac - ako je "izpovjedana duša" sprovadja od kuće. Od sprovoda ide župniku osim prilike 2 for a zvonarom 33 fr. Djeca se blagoslove na groblju i od toga teče župniku 85 for a zvonarom 20 fr. Peča oli ručnik što se na križ meče pripada župniku. Kad godar je sprovod od kuće tada ima biti i razpelo na sprovodu koji hoće sprovod polepšati dobiva crkvene svetiljke (lampaše) a za to ima crkvi odštetiti 40 fr.

Tko bi polag svoje nemarnosti ili nebrige ukučanah bez sv. izpovjedi i pričesti umro dužan je dati dotičnom gospodinu župniku 1 for i 50 fr. za tri svete mise, koje župnik (kod mise) nedeljom obznaniti ima i rodbinu pozvati k s. Misam pokojnika.

O proštejnih, kad župnik ide na susjedstvo, voze župljani - obično iz boljih kuća - bezplatno. Kad ide župnik u obliže koje mjesto

[204] Dio teksta nedostaje. List poderan!

po svom privatnom poslu može od ljudih dobiti priliku - samo ako im dobru podvorbu dade.[205]

Na oblake zvoniti nesmije zvonar ....mu se groze da neće dobiti "birš". Svime...................nije još župniku za rukom pošlo izbiti imiz glave da zvonjava neće odvratiti ni zapričiti tuče ....se običava zvoniti - ali u kratko - kad se crni i grozni oblaci pokazuju, to se čini i dopušća zato, da se ljudi opomenu na molitvu: da dobri Bog odvrati od nas "zločest zrak" a ne da zvon zakrati padanje tuče sam po sebi svojom lupom. Ima sijeset i drugih budalaštinah, koje treba s vremenom izkoreniti, a osobito: da si neprave sami koje kakvih "svečeca" i nelienjare a na prave i Bogom odredjene svetke da ne voze iz polja, ne puču lan, ne vrše žita, ne cepljü drva - što sam sve do sada opažao.

Mladeš obojega spola dužna je po propisu ići svetkom i nedeljom na "kršćanski nauk". Djevojke prilično dolaze al dječaki nikako. Osim političke oblasti koja će se napokon morati u pomoć zvati, da nemarnjake sili, probitačno i uspješno grozit im se: da se djevojka neće udati a momak ženit koji nebude na "nauk" polazio. Ja sam to činio i odmah bolji uspjeh opazio. Dobre i marlive katehumene valja javno pohvaliti i darovno odlikovati i to sam s uspjehom činio.

Kad se momak ženi a djevojka udaje, za priznanje i zahvalnost župniku, koji je kršć. nauk mladence učio, pripada mu, po starom običaju pečenka: puran ili barem govedji jezik. Kako tko smogne.

....

Novci se sprave u segurno mjesto a drugi dan imadu tutori k župniku doći i prebrojiti i u zapisnik staviti. Tutori služe crkvi bezplatno, izvan što su oslobodjeni od obćinskih koje kakvih rabota za svoju osobu. Na posvetilo - ako crkva priličan dar dobije dade se po starom običaju tutorom i zvonarom nešto na piće, a na Preobraženje dobiva svaki 1 for i obrok kod župnika. Nu u to ime t.j. radi obroka, idu zvonari prije glavnog prošćenja t. j. Preobraženja po župnih selih molit jaja, sira, masla, pilića i.t.d. što bude za ručak njim i svećenstvom na isti dan prošćenja.

....

Imena onih koji su se radi prekršaja crkv. zapovjedih.......

Ovo sam zabilježio da se za buduće znade ravnanje - akoli bi se o tom prieporu spisi izgubili.

1.) **Tomo Sremić** iz Jamah kbr. 45. sa 6 duplirah na vel. oltar što je na Štefanje g. 1877. tulio u crkvi rugajuć se pjevačem na koru.

[205] Dio teksta nedostaje. List poderan!

2.) Joso Rastovski Žilić iz Jamah kbr. 26. sa 14 dnevnim zatvorom kod kotara u Glini što je na "tri Kralja" g. 1878. pijan u crkvu došao i nepristojno se ponašao.
3.) Blaž Piškor kbr. 23. i **Joso Piškor** kbr. 21. iz M. Soline sa dvodnevnim zatvorom u Glini što su na ml. Nedjelju - prije službe božje - kosili - g. 1879.
4.) Blaž Rožić iz m. Soline kbr. 28. što je na "tri Sv. Kralja" g. 1880. u crkvi pod prodikom ružno odgovarao i primjedbe stavljao kažnjen je sa 2 for.
5.) Petar Maljevac kbr. 51 iz Male Soline, što je na "malu mešu" g. 1880.- odmah od rana jutra - žito vršiti dao kažnjen je sa 6 duplirah cvancigu.-
6.) Isti **Petar Maljevac** i njegov brat **Tomo** kbr. 51. bijahu 14 danah (od 14-28 rujna 1881.) kod kr. kot. ureda u Glini zatvoreni što su svoju vlastitu mater višeput isto, sablažnjivo zlostavljali.
7.) Pavao Krakar iz Jama kbr. 12 kažnjen je na tužbu župnikovu sa zatvorom od 14 danah po Kr. kot. oblasti (od 4-13 ruj. 1882.) što živi u priležništvu sa Barom Dobreničkom, udovom pok. Mije Krakara i što zlostavlja svoju vlastitu ženu.
8.) Imbro Muretić iz Hadjera kbr. 15. uztručavao se dati bir zvonarom. Buduć se je to dvie godine uzastopce dogadjalo te je još grubijanštinami zvonare iz svoje kuće tjerao to ga je mj. župnik po glavaru učtivo opomenuo da svojoj dužnosti udovolji. Pošto je i to bez uspjeha ostalo prijavio je to župnik kr. Kot. Oblasti a ona je svojim odpisom od 14. velj. 1883. br 968 prijavila žup. ovom uredu od 8 danah bir zvonarski (8 lit) pod prietnjom ovrhe predati.
8) Antun Šimac kbr 47 radi progonstva svoje žene bio je na 8 danah u kot. zatvoru - kasnije po dvaput na kraće vrieme.
9) Miko Cestarić kbr. 54 kažnjen je sa 6 duplirah (2for.) što je na Malu Gospojinu 1883. žito žeti dao. Kaže da to nije s njegovom voljom učinjeno - da su ga žene natentrale kano Eva Adama - nu ipak platio globu.
10.) Mato Cestarić kbr. 53 kažnjen je isto tako sa 6 duplirah (2 for.) što je na Malu Gospojinu 1883. krumpir na polju - u nekoliko - iskopati dao - (opazka: Buduć se je kasnije dokazalo da su žene bez gospodarevoga znanja lik na svoju ruku krompir kopale to su samo one (4) kažnjene sa 3 ručice lana svaka)............................

II godina
..........**1877.**

1) Nabavljene su najprije **2 lampice** za petrolej da gori pred vel. oltarom dan i noć na slavu presv. olt. Otajstvu za 2 for 36 fr iz Pešte.
2) Načinjena je **vel. lojtra** za crkv. porabu po tutoru **Štefi Balenu** vamo za 2 for.
3) Popravljen prag na vel. crkv. vratih po **Anti Manjariću** za 1 for.
4) Nabavljena tek sada nova orditamenta k misalu za 1 for 40 fr.
5) Po nagovoru i savjetu župnikovu nabavljena je troškom **Ivana Vanjković - Muretića** iz Hadjera slika porodjenja Isusovoga iz Regensburga za 6 for 2 fr.
6) Ove godine bielena je izvana crkva i toranj frajkan cimentom za 80 for. U istu svotu izdano je za kreč 9 for 55 fr. Zidari su uz to i župni stan iznutra sav a iz vana od dvorišta pobielili.
7) Za farbanje crkvenih vrata, nov stolac - naslonjač i nove skalinice dali smo 16 for.
8) Pozlaćen najveći kalež a gornja strana t.j. kupa (čaša) nova dodana te po preuzv. Biskupu i provikaru **Janku Pavlešiću** dne19.XI. u Zagrebu posvećen: za 21for.
9) Nabavljen iz Zagreba novi u crvenu kožu zlatorezom urezani **Missale Rom.** za 22 for 47 fr.

1) Godine **1879** dobila je crkva.................
......za ???? klanjanje............. ......
humerala 3 Corporala i 6 purifikatorija.........
2) Ove godine načinjen je iznova žrtvenik "Ranjenog Isusa" a stari kip "Ecce homo" pozlaćen i na isti žrtvenik stavljen.........
............Rumleru iz Petrinje za zvonik 100 forintih.
3) Iste godine nabavljen je novi Zapisnik dušah (Status animarum) od Mučnjak Sempilebena iz Zagreba za 5 for. 60 kr.
4) Popravljen krov na sakristiji po **Gjuri Marenkoviću** 5 for. 25 kr.
5) Nabavljen je konop za veliki Zvon po trgovcu **Ant. Klešiću** 16 for. 45 kr.
6) Kupljen na licitaciji u Gorah kod preč. g. **Fetzera** ormar sa tri ladela dole a tri u staklu gore za župne knjige i crkveno ruho: 25 for.

Crkv. odbor zahvalio se 19.I.1881 pismeno za liepu kazulu poklonjenu crkvi sliedećimi riečimi.

Velecienjena i milostiva gospodjo! -

Crkveni odbor u Solini, sastavljajuć račune i razmatrajuć svoje djelovanje od prošle godine drži prigodom tom za svoju najugodniju dužnost Vašoj se dobroti ovime zahvaliti za liep i znamenit dar, koji ste poklonila u ime svoje obitelji crkvi "Ranjenoga Isusa" te je za trajnu uspomenu zabilježio Vaš bogoljubni čin u svoju "Knjigu - spomenicu" sliedećim riečmi: (kao gore)

U Glini dne 19. siečnja 1881.
u ime crkv. odbora
župnik Batušić

Godina 1881.

Učinjeni su svi mogući koraci kod V. Okr glav. Zapovjedništva da podieli subvenciju za popravak crkve na glavno Zapovjedništvo na tri molbe crkvenoga odbora i na opomenu preč. Duh. Stola odgovorila je da su svote ustanovljene za tekuću Godinu u nastavne svrhe, izcrplene pa da se repartira na župljane br. 567 19.V.1881.

Buduć pako narod ove župe u obće siromašan a dosada za ništa podpore od Vis. Ckv. gl. Zapovjedničtva tražio premda su loše godine bile gdje je dosta glava patio, nadalje, što je ckr. glav. Zapovjedničtvo kao kolator upravo dužno crkve graditi i popravljati - ukoliko crkvena blagajna nadotječe to ovoj crkv. Odbor nije mogao nato pristati da se župljani nametom obterećuju nego je ciela stvar pod br. 33 2.V. razložio preč duh. stolu sa zamolbom da se isti zauzme kod okr. glav. zapovjedničtva i da isposluje subvenciju za popravak potresom oštećene crkve te mu to kao kotarska dužnost označi.

Preč. Duh. Stol se je zaista obratio na ckv. glavara Zapovjedništva no dobio je isti odgovor kao i crkv. Odbor, naime da se "župljani pritegnu na prineske u obliku nameta" jer da su sredstva za tek. godinu iscrpljena.

Preč. duh. Stol prijavio je to putem vicearhidjakonata "pro statu notitia et directionis" br 1887 10.VI.1881. ovom crkv. odboru su respective župniku. Na sve to župnik nije mogao mirovati već je išao 31. svibnja glavom u Zagreb da i kod preč. duh. oblasti i kod samoga zapovjed. generala za subvenciju posrednje. Duh. oblast odputila ga ka Zap. generalu al generala neima kod kuće. Župnik se odputi zatim k predstojniku odsjeka za bogošt. i nastavu podpuk. Spillmana, koj mu obeća da će popravak Solinske crkve kod predaje krajiške uprave (koja će sliediti) zemaljskoj kr. Vladi na prvom mjestu za bud. godinu preporučiti - da se subvencija ove godine nikako dati ne može.

Župnik videć da svim svojim pismenimi ni usmenimi molbami uspjeti ne može, smatrao je da mu je od daljnjeg moljakanja odustati dok se Krajina spoji te onda iza dobe u jesen pokucati na vrata banskih dvoranah edali bi sretniji bio kod bana što nije bio kod Zap. Generala - Dao Bog! -

Dne 28. studena odputio se je župnik u Zagreb s molbom na preuzv. Gosp. Bana grofa Pejačevića kao kr. povjereniku u poslu sjedinjenja hrv. slav. Krajine te je na 30. studenoga uručio molbu sa pripadajućimi spisi istomu preuzvišenomu G. Banu razložio mu još na kratko sadržaj molbe a neuspjeh prijašnjih molbah kod bivše okr. General-komande. Ban je obećao uvažiti uručenu mu molbu te je zaista već 14. prosinca 1881. pod br. 1266 odredio podporu u iznosu od jedne hiljade forintih (1000 for.) Živio!

Ove godine nabavljene su za crkvu dvie slike: Ecce homo & Mater Dolorosa iz Beča za 16 for.

Crkveni odbor nije do sada kako je mislio, ustmeno zahvalio preuzv. Gosp. Banu za brzo dotiranu zem. potporu - to ju je poslao pismeno na osobu Njeg. Preuzvišenosti i u Narodnih Novinah tiskati ju dao.

Glasi ovako:

Preuzvišeni gospodine Bane!

Podpisani crkveni odbor u Solini drži za svoju vrlo ugodnu dužnost Vašoj se Preuzvišenosti ovime najiskrenije Zahvaliti na podpori od 1000 for. za našu potresom oštećenu crkvu, koja je jedina Vašom dobrotom iz Zemaljskih sredstava tako brzo dotirana!

U Solini, kotar Glina, dne 3. veljače 1882.

NB! Zahvalnica ova primljena je po Njeg. Preuzvišenosti Banu Pejačeviću "na ugodno znanje" i očekuje da će se odpočenje radnjah što prije izvesti

Kr. Kot. ured br. 2037 od 18.III.1882.

Crkv. odbornici
Miko Cestarić
Tomo Babić
žup. kao preds. Crkv. Odbora Janko Batušić

VII. godina moga župnikovanja

Godine 1882. konačno je uredjena zaklada pok. Solinskoga župljana Mike Škrlca te je obligacija od 50 for. sr. zadruge Wranić kbr. 13 investirana u dva komada zemlje - oranice kupljene od zadruge **Filetić** kbr. 32 iz male Soline za 40 for. a. vr. - (biljezi stajaše 5 fr. 10 parc. porez. uredu 3.44). Ote daće oranice sastoje iz dvih parcellah tap. Br. 1007 i 1008 = 615 hvati; zatim tijuh parcellah top.

Br. 999, 1000 i 1005 = 1614 ter je tim župni posjed umnožen za ral i 629 hvati zemljišta, koje leži tik glavnog puta i blizu župnog dvora. Razlog koji je župnika na to sklonuo da je tu obligaciju investirao jest taj što je glavnica samo tri forinta postotakah nosila dočim će mu zamlja - jer mu je blizu a težake neplaća - barma 5 put toliko nositi.

Osim toga bila je obligacija (još g. 1825.) zastarila i neosigurna te je sama sreća da su se novci spasili. Kupovno prodajni ugovori nalaze se u župnoj pismohrani.

Iz razloga što župnik Solinski vrlo malo u obće zemljišta ima - a za voćar ponajmanje - to se je župnik obratio 14.II.1882. molbom na obć. Zastupsvo da mu obćinske čestice broj: 687/2, 701 i 704, - koje se neposredno župne ograje drže a obrasle nekoristnom šikarom - pokloni u svrhu oplemenjenja za voćar a za ogled i uzor župljanom tim više što vinogradom prieti trsni ušenac ter se je potrebno još iza dobe pobrinuti za neki surogat vinu koji bi se iz voća nedvojbeno ponajprije dobiti mogao n. pr. rakija, jabukov i kruškov sok, suve šljive i kruške a i trešnje, pekmez i.t.d.

Općinsko zastupstvo je u svojoj sjednici držanoj dne 14.II.1882. u Stankovcu župnikovu molbu navedenih razlogah jadnoglasno prihvatilo i svoj zaključak kod kot. Oblasti na potvrdjenje predložio. Okr. kot. ured je naložio obć. uredu da imadu po obstojećem zakonu na licu mjesta povjerenstveno saslušati mnijenje suseljanah da nebi to komu na uštrb bilo kad bi se zamolene čestice župniku dale. Dne 12. ožujka poslie poldane službe Božje izašao je gosp. načelnik pl. **Šimić** sa obć. glavari **Tomom Babićem**, Gjurom **Vrbancem** i **Tom. Milošićem** te kuće gospodari na lice mjesta pomenutih česticah gdje su poslie razvidjanja i protumačenja narodu primili svihukup izjavu da se zatražene čestice župnoj nadarbini dadu sa opazkom da za prolaz blaga dole k vodi i na pašu ostavi barma 1 hvat širok put izmedju župnoga i **Cestarićevog** zemljišta.

Dne 21. došao je, na poziv župnikov, dipl. mjerčin g. kap. Radojčević te je po želji župnikovoj izmjerio i opredelio samo onoliko od dozvolenih parcelah koliko je vidjeti bilo da bi se koristonosno obraditi i oplemeniti mogle. Te čestice po Nacrtu mjernika g. Radojčevića jesu: top. br. 687/2 iznaša 753 hvata; br. 701/2 iznaša 591 hvat; br. 704 iznaša 49 hvata: ukupno 1393 hvata.

Nalogom kr. kot. suda u Glini br. 4887/Gr od 4. listopada 1883. pripisane su pomenute darovane parcele k župnom posjedu u Maloj Solini k strani zemljištnika 241 po kr. grunt. uredu dne 11. velj. 1884.

Darovni ugovor sa uknjižb. nalogom u pismohrani.

Komadić od čestice 704 Cestarićevog br. 50 zemljišta što se kao jezik uvukla u župnu ograju i iznosi 9 hv. šir. 19 hv. duljine od ceste i puta, a 8 hv. širine i 18 hv. duljine od župne medje (vidi na priloženi nacrt!) - kupio je župnik (da bude izjednačena ograja) u sporazumljenju svihukup zadrugarah te tutora g. **Filipa Cestarića** 36. od ml. Petra Cestarića kojemu su taj komad u diobi odredili bili - za 20 for. (dvadeset for.) za uviek kao dopunjak i lepšu formu župne ograje. Nebudeli u konačnoj diobi pomenutoga Petra taj komad dopao imati će on drugim svojim komadom odštetiti.

Crkva

Ove godine sagradjen je kod crkve šestokutni pavilon kao čekaonica gdje bi se narod u kišno vrieme zakloniti mogao čekajuć na službu Božju. Ista suša moći će poslužiti selskoj patroli, koja se obično kod crkve ponajviše zadržava. Bit će koristan ovaj pavilončić i čitanju te razlaganju poglavarskih naredabah i možebitnih gospodarskih te inih podukah.

Osim toga je podjedno ogradjena crkva na pol novom a na pol ponovljenom starom gradjom. Hrastove u tu svrhu nabavio je župnik troškom crkv. blagajne za 23 fr. 62 kr. Čavalah trebalo je za 9 fr. 35 kr. a rahlina za 8 fr 86 kr. Cielo delo upravljao je **Stj. Balen** te je u to ime kao plaće dobivao po 50 kr. na dan, ukupno 18 for. Ovo je sve točno pobilježeno i namirami podkriepljeno u blagaj. zapisniku.

Predvideć župnik da će troškovi popravka veći biti nego su kr. mjernikom u početku pobilježeni a sluteć da će i župljani slabo moći svoj namet prinašati smislio je obratiti se poniznimi molbami na neke Bogoljubne osobnosti kod previšnjega vladarskoga dvora. Iako je prvu molbu upravio 4. travnja 1882. na Njeg. Veličanstvo cara i kralja Franju Josipa I. Drugu molbu na Njez. Veličanstvo Caricu i Kraljicu, udovu Mariju Anu u Prag. Treću molbu na Njeg. Visost nadvojvodu Albrechta. Četvrtu molbu na Njez. Visost Mariju Tereziju nadvojvode Ludovika suprugu. Napokon petu molbu na Njez. Visost krunsku princezu Štefaniju u Prag. - Njez. Veličanstvo udova carica Marija Anna odgovorila je po svom sekretarijetu od 28.IV1882. da radi navale od prošnjah nemože udovoliti molbi. Isto tako nadvojvode Karla Ludovika, 24.IV.1882.

Car i Kralj Njeg. Veličanstvo Fr. Josip priposlao je po svom ravnateljstvu dobarah svotu od 300 for. u svrhu unutarnjega uredjenja i polepšanja crkve br. 2722 od 19.VIII.1882. Živio!

Dne 15. srpnja poslie podne postavio je vješti i odvažni talijanski zidar **Luigi Dallo** "jabuku i križ" na toranj u prisutnosti

jedanajst svojih radnikah te po poduzetnika g. **Matije Kevara**, mjesnoga župnika **Janka Batušića** i nekoliko obližnjega svieta. Poslie mučna i pogibeljna posla pružena bi majstoru litra vina sa tri čaše te stojeć na vrh tornja uz križ nazdravi prvom čašom župljanom i župniku da im obnovljena crkva bude trajna na čast Bogu: "Ranjenomu Isusu" i spas dušah. Drugom čašom spomenu slavno ime Njeg. Veličanstva cara i kralja **Franje Josipa I** kao pokrovitelja i dobročinitelja crkve zaželio mu dug i sretan život uz odjek gromornoga "živio"! Trećom čašom zaželi svim ostalim poglavarom i dobrotvorom svaki blagoslov za trud i dobru njihovu volju što ju žrtvovaše za ogromni popravak i poljepšanje ovoga hrama.

Prva čaša razdrobila se u sol. Druga i treća čaša i ista boca ostadoše posve ciele te će se za uspomenu označiti župnim pečatom i u župnom arhivu kao inventar čuvati.

Poslie toga kad je junački "Luigi" sa svoimi radnici s tornja sišao zatutnjaše 6 mužarah a zvona ukup zazvoniše uz klik radosti i pram Bogu zahvalnosti nad sretno obavljenom poslu.

Po običaju izvjesiše 12 liepih rubacah kao ukras izvišenomu Križu - koje majstor kasnije podieli svojoj vjernoj družini. Radnici sa majstorom budu zatim počašćeni sa užinom i 30 lit. vina - na račun g. g. župnika i poduzetnika. Spomenut mi je ovom sgodom sažalenje što ovaj svečani i znameniti čin t. j. postavljanje jabuke i uzvišenje na nju sv. Križa nije po g. poduzetniku bio stalno označen i vrieme opredieleno da bi se bilo poglavarom i župljanom na glas dalo k tomu svečanomu činu pozvalo.

Na 22. rujna bila je kolaudacija sastojeća iz inžinira **Kapaina**, kot. pristava **S. Pavičića**, poduzetnika **M. Kevara** te dom. župnika. Povjerenstvo je za dobro pronašlo da se limeni krov na tornju obojadiše da ne hrdja - a to odmah dok je skela oko njega jer bi kasnije mnogo više stajalo bojadisanje. Župnik pristane na to te odmah naruči limara **Vida Bukira** da si nabaci boju što bi i učinjeno te je tako za dva dana toranj pofarban za 67 for.

Škola

Presvietlom gosp. **Ivanu Vončini** hr. Vlad. predstojniku za Bogoštovanje i nastavu u Zagrebu.

Župa Solina (prije Jame) u upravnom kotaru Glinskom, polit. obćini Stankovačkoj broji 1350 katolikah a u svom obsegu do 130 (148) grčko-istočnih. Škola postoji u Stankovcu a Stankovac je na obali Kupe na skrajnjoj točki općinske medje.

Župa Solinska leži izmedju Gline i Kupe tako da je do mjesta Glina i do Stankovca više nego jedna ura najbližoj kući do škole - k tomu brdine i šuma za djecu?

Župa Solinska koliko je meni poznato - jest jedina možda ovdje u Krajini gdje škole neima. Iza moga ovdje župnikovanja - 7 godinah - ja sam po više put kroz sva školska vijeća i zastupstva (obćinsko, okružno, zemaljsko) dokazivao i molio da se ovdje školu ustroji - pače sam glavom dvaput kod pok. predstojnika Spillanera u Zagrebu bio ter mi on upravo stalno obećao bio školu te je i povjerenstvo odposlano bilo i u rješitbah svojih Vis. okr. gar. Zapovjedništvo uviek u načelu priznalo potrebu škole ovdje ter obećivalo i odgadjalo - nu sve do danas - ništa.

Ja sam već skoro uzlovoljen takvim zavlačenjem kano da osobnu korist tražim - na promjena i predaja krajiške vlade trebala je vremena te se je time možda i nehotice štošta zamrsilo - pa i moja škola.

Ja medjutim po načelih zdravoga modernoga napretka nemogu opet mirovati a da opet i opet nepotaknem pitanje o ustrojenju škole ovdje u Solini jer me zaista boli kad nijedno diete radi daline ne može iz moje župe u školu polaziti a svakako plaćamo 20% školskoga nameta i podavamo sve ostale potrebe školam prem od njh ni zere koristi neimamo.

Za koju godinu još nećemo imati pismena čovjeka da ga samo za glavara izaberemo.

Stoga se ja usudjujem izravno na Vašu Presvjetlost ovime najučtivije obratiti molbom da bi ste imali dobrotu o stanju stvarih glede nastojenja ovdješnje škole uputiti se i dobrohotno uznastojati da se već buduće godine ovdje škola gradi troškom zemaljskih sredstavah budući je narod ovdje vrlo siromašan te nije u stanju išta drugo van privoz dati.

Zemljište bi se moglo vrlo jeftino blizu crkve uz cestu nabaviti a crkva je prilično u središtu župne obćine.

Ovu moju osobno očitovanu molbu podupiraju i moji župljani, koji izkreno govoreć nisu baš prijatelji školi ali uprav je to najbolji

dokaz da jim je škole treba. Oni se višeput izraziše pred menom i pred povjerenstvom da "ako njih pitanje bude da oni školu neće" - ali - ako visoka vlada zapoveda da djeca u školu moraju tada jim neka školu gradi kako je i drugim župam sagradila - jer da oni nisu kadri - najmanje sad kad su diobami i lošimi godinami skoro pove iznemogli.

Živeć sam samcat od inteligencije medju svojimi župljani poznam jih preko te mogu biti svjedok da jim je škola potrebna a da je oni svojim troškom nisu mogući graditi. Ja sam stoga odavna već letos želio ustmeno ovo Vašoj Presvjetlosti pridonieti nu okolnosti (popravak crkve) su mi priečile a bojim se da bi zakasnila kad bi još odvlačio.

Stoga opet i opet preporučam ovu stvar Vašoj Presvjetlosti te se biljezim, sa odličnim poštovanjem Vaše Presvjetlosti pokorni.

Janko Batušić župnik

U Solini dne 25. listopada 1882.

VIII. godina moga župnikovanja 1883.

Ove godine na molbu župnikovu darovalo je crkvi društvo sveudiljnoga klanjanja "Presvetoma" jednu burzu za sv. Poputbinu, 4 korporala i 3 purifikatorija. Zamolenu još kazulu zelene boje nije društvo ovaj put dalo.

Za primljene darove zahvalio društvu u kat. listu br. 38 od 20.IX.1883.

Opet škola

Visoka kr. Hrvatska vlada!

Solina jest katolička župa u upravnom kotaru Glinskom, polit. Občini Stankovačkoj te broji 1987 kat. dušah a ne dale od župne crkve 1/2 ure imade 148 grč izt. žitelja. U zadnje tri godine bilo je u popisu iz ove župe 72 kat. sposobnjaka a grčko-izt. 17 - ukupno 89 po školskom zakonu već 40 sposobnjaka imala bi se škola ustrojiti. Škola stoji u Stankovcu a Stankovac je na obali Kupe - na skrajnjoj točki obć. medje.

Župa Solinska leži izmedju Gline i Kupe tako da je do mjesta Gline i do Stankovca više nego jedna ura najbližoj kući do škole - k tomu brdine i šume - što je tim tegotnije za djecu.

Župa Solinska koliko je meni poznato - jest jedina u ovoj Krajini koja škole neima. Za vrieme moga ovdje župnikovanja (8 god.) jesam ja po više put kroz sva školska vieća i zastupstva: občinsko, okružno, zemaljsko dokazivao i molio da se ovdje škola ustroji - pače sam glavom dvaput kod pok. pukovnika Spillanera u Zagrebu bio te mi on upravo za stalno obećao bio školu pa je i povjerenstvo odposlano bilo i Vis. okr. glav. Zapovjedništvo u vizitah svojih uviek u načelu priznavalo potrebu škole ovdje ter obećivalo i odgadjalo - na sve do dan danas opet - ništa.

Ja kao župnik, netražim ovdje svoje koristi pače si veće troške i terete time namienjujem, al po načelih moga zvanja i zdravoga modernoga napredka i prosvjete našega naroda - naročito ovdje u Krajini nemogu propustiti a da opet i opet nepotaknem pitanje o ute-meljenju škole ovdje u Solini jer me upravo boli kad nijedno diete radi daline iz moje župe u školu neide a svejedno moramo 20% školskoga nameta plaćati i ostale terete u školske svrhe nositi pram od škole ni najmanje koristi neimamo.

Ja sam se još prošle godine u ovom smislu molbom obratio bio na preuz. g. Vončinu, nu žalibože bez nekog meni poznatoga uspjeha.

Stoga se ja usudjujem sada upravo na Vis. Zem. Vladu - dotično na preuz. Njezinoga upravitelja, koji je u kratko mnogo koristna za naš narod učinio, da bi se udostojala o stanju stvarih glede ustrojenja ovdašnje škole opisati i blagohotno odrediti da se već buduće godine ovdje škola gradi troškom zamaljskih sredstavah, budući je narod ovdje siromašan (vrlo) te nije u stanju išta drugo van privoz dati.

Zemljište će se vrlo jeftino blizu crkve nabaviti a crkva je u središtu crkvene občine. Ovu moju osobnu molbu glave škole podupiraju i mnogi moji župljani - premda ih ima - i to većina, koji izkreno govoreć, nisu za školu oduševljeni - ali upravo je to najbolji dokaz da im je škola potrebna. - Oni su se već više put i pred menom i pred povjerenstvom izrazili da: ako njh pitanje bude da oni škole neće, - ali ako Vis. Vlada zapovjedi da djeca u školu moraju tad im neka školu gradi kako je i u drugim župam posagradila ili gotove zgrade poklonila, jer da oni nisu kadri - najmanje sada gdje su diobami u lošim godinami skoro posve iznemogli a da su i oni kao i drugi krajišnici za cara i dom krv na boištu lievali.

Držeć da sam ovime opet izpunio želju moju i svjesnijih mojih župljanah - a i svaku dužnost zvanja moga - predstavkom ovom na Vis. zem. našu Vladu, usudjujem se sladku nadu gojiti da mi neće opet i sada otpasti molba ova za korist našega naroda, glas vapijućega u pustinji.

U Solini 15.II.1883. Vis. Kr. Hrvatske vlade najponizniji

Jan. Batušić župnik

Na ovu predstavku stigao je slijedeći odgovor od zem. hrv. slv. dal. vlade br 13521 od 12. pros. 1883.

Na okruž. Upraviteljstvo u Petrinji.

Župnika Janka Batušića u M. Solini, koji se je obratio molbom za podignuće škole u istom mjestu iz zemaljskih sredstvah ima okružno upraviteljstvo obaviestiti da se njegovoj opravdanoj želji za sada udovoljiti ne može s razlogom što dotacija kojom ovdje kr. Zemaljsko-vladni odiel upitne svote razpolažu jedva za uzdržavanje jur postojećih školskih sgradah dotječu. - (a gdje je investicionalna zaklada?)

Nastanuli svremenom povoljnije okolnosti, uzet će se u obzir na gradnju škole u Solini, jer je potreba ista jur od prije dokazana, nu dotle mogu ondažnja djeca učionu u Stankovcu polaziti.

Za bana: (nečitak potpis)

IX . god moga službovanja 1884.

Na čestici 701/2 štono ju obćina darovala župi za voćar, dao je župnik, kupiv neki stari hliev od Cestarića 50 te je upotrebiv sposobni stari materijal od tornja i sakrisrije a nešto ktomu i novog drva sagraditi štagalj za slamu, sieno i naročito za vršitbu jesenskih usjeva potrebnu sušu - pošto takve suše sa guvnom u župnom dvorištu bilo nije niti se poradi malog prostora načiniti moglo. Tu zgradu dao je pako župnik načiniti u sporazumljenju crkv. odbora i župljanah te sa odobrenjem hr. kot. oblasti sa crkv. novci, koja će župna obćina nametom crkvi povratiti imati. Svote dužne vode se u evidenciji u crkv. blagajniku.

Ove godine preduzeo je župnik popraviti dati sve gospodarske zgrade, koje su (osobito krovovi) u dosta lošem stanju. U tu svrhu obratio se je na Vis. hr. zem. vladu radi podpore pošto je narod siromašan da sam sve troškove nosi. Vis. vlada povratila je molbu opazkom: da je ona nedavno dala veću svotu (1000 for) za popravak crkve te da nemože opet i za ekon. zgrade pripomoći dati.

Župnik ipak nije tim odgovorom duhom klonio, sastavi ponovnu molbu te podje glavom u Zagreb k preuzviš. g. banu i odielnomu predstojniku za Bogoštovje i poluči uspjeh makar mali da je dobio 100 for kao pripomoć k nametu od strane župljanah koji se ima u iznosu od 34% od porezne forinte utjerati.

Kad je godine 1882. toranj zidan i crkva popravljana bila je sgoda, jer je materijala bilo i majstor pri ruci - popraviti kuhinju koja je još uvijek bila po starom načinu presvodjena sa kaminom.

Poduzetnik kod crkv. popravaka dao je badava materijala te je majstor Luigi Dallo porušio svod koji je stajao na vrlo trulom slemenu te načinio ravan strop i napravio ukusan i dobar štednjak. Kako po zakonu ne smije se crkv. novac u druge van u crkvne svrhe trošiti to je bilo samo u posudbeno ime uzeto iz crkvene blagajne za podmirenje radnje i nabavu komodah za štednjak te su te posudjene svote za prenapravu kuhinje kao i za gore pomenutu sgradu u šljivaru kao posudjene na vjeri u blagaj. zapisniku u očevid stavljene. U ime dielomične odplate toga duga stavio je u primitak župnik ono 100 for. što je od Vis. Vlade primio bio kao pripomoć za popravke gospod. sgradah a ostalih do 122 for. imat će se iz nameta crkvi povratiti - Pošto se je vrieme izmjenjavanjem predstavakah i rještibami Vis. Vlade oteglo ćak do konca godine, to se je moralo sa popravci na bud. godinu prieći.

Sa školom je župnik i ove godine mislio korakom napred dodijavajuć neprestance Vis. Vladi za što skorije uredenje iste. Vis. Vlada privolila je na to da župnik dade privremeni stan za školsku obuku i preuzme istu sam - akoli se nebi sposobna zato druga izba našla. Župnik je to rado prihvatio i ponudio ovu sgradu u šljivaru da se priudesi za privremenu školu dok bi se nova sgrada podići mogla.

Spletke učitelja u Stankovcu bile su naperene proti otvaranju ove škole iz razloga, što bi time bila u Stankovcu ukinuta druga učiteljska sila koju je on želio za svoju suprugu uzčuvati, i to za istu učiteljsku kandidatkinju, koja se je odlučila bila za ovdešnju privremenu školu. Buduć župnik poradi svojih dužnostih zvanja i pri slabog zdravja nije hotio obuke preuzeti a ota se kandidatkinja (Em. Muretić) sbilja udala za učitelja Ratkovića u Stankovcu to je opet škola u M. Solini odgodjena na ono vrieme kad Vis. Vlada bude u stanju novu i definitivnu školsku kuću sagraditi i učitelja stalno namjestiti - što je ona prinosom dotično uvrštenjem svote po prilici od 200 for. u godišnji proračun u tri godine učiniti obećala pred narod. zastupnikom g. kap. pl. Milićem, koj se dosad za to hvalevriedno zauzimao.

X. godina moga župnikovanja 1885.

Zapisnik o preduzetom novom izboru crkv. odbora na 6. o. m. kod župne crkve u Maloj Solini.

Smrću crkv. odbornika (tutora) **Mike Cestarića** kbr. 54 iz M. Soline, umrevšega 3. ožujka t. g. nastala je potreba izabrati mu naslednika. Pošto je uslied naredbe crkv. glav. zapovjedništva kao bivše kraiš. upravne vrhovne oblasti od g. 1876. br. 630 o upravi crkv.

imetka i onako treća izborna perioda na izmaku to je podpisani na Uzkrs (5. o. m.) pozvao sve pravo glasa imajuće župljane k izboru crkv. odbora za drugi dan - kad ionako narod u obilnijem broju u crkvu dodje - da poslie službe Božje preduzmemo novi izbor svega odbora.

U prisutnosti g. g. načelnika Fil. Cestarića i bilježnika Janka Dragića izabran bi jednoglasno dosadanji odbornik Štefo Balen kbr. 10; zatim Tomo Babić kbr. 46 a njihovimi zamjenici: Ivan Cestarić kbr. 54 te Ivan Babić kbr. 46 svi iz M. Soline. Uslied provedene naredbe pošilja se ovaj izbor ka toj kot. Oblasti na potvrdjenje.

U Solini dne 6. travnja 1885. Predsjednik crkv. odbora župnik J. Batušić s.r; povjerenici: Fil. Cestarić s.r. načelnik, Janko Dragić, bilj.

Potvrda 5398 Velečasnom župnom uredu Maloj Solini. Izbor crkv. odbora za sliedeću periodu potvrdjuje ova kr. kat oblast Glina dne 13. travnja 1885. Hr. kot predstojnik: Noli g.r.

Ove godine: 1885. na 10. svibnja dielio biskup Kastorijski pres. gosp. Franjo Gašparić sakrament sv. posvedjenja u ovoj župi. Potvrdjeno je 546 župljanah. Ovom prigodom obavio je i kan. vizitu te pred pozvanimi: Fil Cestarićen (nač.) Mikom Cestarićem (glav.) Matom Gašparevićem (glav.) Matom Jakovljevićem (glav.) te pred crk. tutori Stj. Balenom i Ivanom Babićem i zvon. Lukom Cestrićem o čistoči crkve i redu povoljno izrazio.

Ove godine sagradjena je troškom župljnom nova štala. Bez ručnih i voznih težakah, koje su župljani davali, potrošeno je 568,67 kr. Uz to je prenaredjen i kurinjak te kao i štala crepom pokrit. Delo upravljao je sam crkveni odbor i radili su domaći majstori. Gradjevni ured u Petrinji izrazio je u svom pohvalbenom zapisniku od 7.XII.1885. da su "radnje sasvim dobro izvedeni". Obć. načelnik g. Filip Cestrić bio je pri tom poslu hvalevriedno zauzet i uslužan.

Na slavu Ranjenoga Isusa a za slogu i sreću u svom zanatu i trgovini darovaše Glinski mesari: Janko Ivanić, Pava Batušić, Joso Abelić i Joso Litar svotu 40 for. za jedno misno odielo, koje je nabavljeno kod milosrd. sestara u Zagrebu i stoji 38 for 75 kr (66 kr. poštarina). Od Boga im plaća! Javna zahvala u katol. listu br 5 4.II.1886.

Ova godina bila je obće sušna. Uzprkos tomu rodio je prilično dobro kruh na pieskovitih ovih brdinah (i u cielom kotaru). Šljiva je osobito dobro rodila i dobru rakiju dala. Vina takodjer više i dobroga. Polag svega toga obilja opaža se da je narod vrlo oskudan na novcu, jer proizvoda svojih ne može po vriednosti unovčiti.

Nesretni spirit, koji se usprkos zabrani potajno toči (u Glini) potiskuje zdravi i naravski proizvod od šljive - a vino neima prometa dalje od Gline radi nestašice jeftinije komunikacije, koju može samo železnica pružiti. Stoga je narod sve to siromašniji čim veće svakovrsne daće biraju, i toga radi došlo je na to da gospodar kuće ili otac obitelji nesmaže ni za najnužnije odielo i obuću družini u čem bi crkvu polazila. Došlo je već nato, da jednu haljinu više njih rabi, jedne pače opanke redom obuvaju. Preteško je u takvih obnošajnih župniku prinutkati ih il prisiliti na točni polazak službe Božje i nauka kršćanskoga.

Diobni zakon, koji dozvoljuje neograničeno ciepkanje ponajviše je kriv propadanju naroda ne samo u materijalnom nego i u moralnom smislu. Istinita je stara rieč: "Siromah čovjek gotov djavo".

Polit. oblast (kao i sudstvo) mnogo radi na papiru a malo se gleda dali su gospodarstvene naredbe praktično izvedene.

P. n. gosp. Nikola pl. Milić, ckv. kapetan i narodni zastupnik darovao je župnoj crkvi tri gvozdena mužara, koja su prigodom došašća biskupova 9. svibnja o. g. prvi put (jedan u Hadjeru, drugi u Klupicah, treći kod Maljevca) gromko svečanost naviešćali. Budi g. darovatelju i ovdje hvala izražena - a plaća od Boga milostnika!

XI. godina moga župnikovanja

I opet o školi

Pošto se je pitanje školsko rećbi opet uspavalo zamislio sam ovaj put obratiti na narodnog Zastupnika, g. N. Pl. Milića da u Zagrebu opet potakne tu stvar sa sliedećom predstavkom:

Poglavitomu gospodinu Nikoli pl. Miliću, okr. kapetanu u miru i narodnom zastupniku kotara Glinskoga u Zagrebu.

Mi podpisani predstavnici župe Solinske obraćamo se ovom molbom na Vaše poglavito gospodstvo kao našega zastupnika da bi dobrohotno nastojali blagoizvolili - po vašoj najboljoj uvidjavnosti - ili na Visokom saboru ili kod Vis. kralj. zem. Vlade - da se našoj župi već mnogo put kroz sva vieća i oblasti zamolena i po Vis. Vladi obećana škola još ove godine troškom zemaljskim graditi započne, jer vašoj poglavitosti dobro je poznato da je ovdašnji narod vrlo siromašan te ako se čekalo bude da si on školu gradi valjda je on nikada imati neće, a dokazano je već da imade u zadnjih trih godinah 89 školskih sposobnjakah od kojih poradi doline niti jedan školu u Stankovcu polaziti nemože. Visoka je pako Vlada svojim odpisom od 12. pros 1883. br. 13521 izvolila na molbu župnikovu za školu

odgovoriti da se "njegovoj opravdanoj želji za sada udovoljiti nemože" (radi pomanjkanja sredstava) a da će se obzir uzeti na gradnju škole u Solini, jer je potreba iste jur od prije dokazana". Tudi i Visoka Vlada jur i sama uvidja potrebu škole i molbu opravdanom obnašla. Stoga se uzdamo da Vaša poglavitost neće na zaprieke kod zem. Vlade naići već jedino o tom nastojati imati, da se radnjom već ove godine započne a nastavlja postepeno polag mogućnosti namaknutih sredstavah.

U Solini 31. siečnja 1886.

Tomo Babić, sr. crkv. tutor
Filip Cestarić, sr. obć. načelnik
Stjepan Pejaković, sr.glavar
J. Batušić župnik

Uzkraćeni težaci

Br. 31 žup. ured u Solini Slav. kr. kat. uredu u Glini

Po starom običaju i uslied pismene obveze, koja se čuva u ovom župnom arhivu od g. 1855. 18.VIII. te popisu od g. 1881. br. 12 od 15.I. toj kr. oblasti u pohranu uslied višeg naloga odaslanom dužni su ovostrani župljani svomu župniku "posebite težake" podavati a u ime vinograda kojega župa neima davati kabao mošta u jesen. Podpisani netraži mošta, jer ima svoj vlastiti vinograd a težaka traži po dva od kuća (svake) i više nikad - pače i manje kad netreba. Pošto pako neki žitelji iz sela Jama: **Jure i Joso Rastovski** 44, **Mato Sremić** 9, **Ivan Rastovski** 31, **Pavao Krakar** 12 i **Miko Jurković** 33, na opetovani poziv selskoga glavara nehtjedoše doći na rad župnikov i tim svojim odporom i druge župljane na neposluh zavadjaju, to se ovime ta sl. kr. oblast umoljava da pomenute nepokornike pozvati i kazniti izvoli predočiv im dužnost a ne tek neku milost glede podavanja težaka svom župniku. Glede toga temeljim svoje pravo još na naredbi v. c. kr. glav. Zapovjedništva od 23.XII.1880. br. 1136 i odluku u sličnom slučaju sastrane kr. oblasti br. 6779 od 20.VI.1883.

U Solini 30. travnja 1886. *J.Batušić župnik*

NB! Pošto su gore navadeni dne 12.V. došli k župniku molbom da bi im se oprostila kazna, izgovarajuć se zapriekami što nemože na rad doći i obećajuć u buduće točniji posluh to je župnik pisao kr. kot. predstojniku da im se kazna za sada oprosti te da im se iz popisa župnih povlastica dokaže: da su dužni župniku potrebne težake podavati.

NB! Za ravnanje budućem župniku bilježim ovdje što sam glede težaka već prije činio da se povlast župnikova bolje uvede i učvrsti.

Br. 60 žup. ured u Solini Slav. kr. kot. uredu u Glini.

Godine 1881. 2.VII. br. 62 pritužio se je podpisani sl. okr. kot. oblasti na temelju naredbe V. okr. glav. Zapovjedništva br. 1136 od 23.XII.1880. na četiri ovopodručna župljana radi uskračenja zahtievanih težaka na temelju ugovora župljana sa župnikom Lehpamerom g. 1855. 18.VIII. utanačenu i u ovožupnom arkivu sahranjenom - te starodavnog običaja u ovoj župi uslied kojeg su župljani svom župniku podavali po "kabal mošta" (22 1/4 lit.) u jesen od svake kuće i težaka koliko je župniku trebalo. Glaseći o tom mjesto iz ugovora navadjam od rieči do rieči: "što se tiče nas mi opet u to ime zavežujemo se sada ovdje pred nazočnošćum gosp. Podjašpništa (žalba kod nadbis. povjerenika) našemu redovniku svigdar na koliko najviše bude moguć u pomoć biti, njega s težaki podpomoći dapače sgodno vrieme i vinograd posaditi". Podpisani posjedunje svoj vlastiti vinograd te je odmah prve godine napustio pripadajući mu bir, u moštu a u to ime tražio samo po dva težaka od svake kuće - imala ona veći svoj broj ili ne.

Gdje je sam čovjek sa ženom tu ne traži više nego jednoga - izvan kad je teže delo te više prolazi težaka kao letos. Ovomu običaju svi župljani već 7 godina rado pristaju jer dobivaju dobru hranu i triput piće što iznosi mnogo više nego težak ovdje nadnice dobije - osim četirijuh kućnih imena iz mjesta M. Soline; **Piškor, Vranić, Delač** i **Nemačić**. Buduć su mi opet dne 8. o. m. iz ovog sela uzkratili drugog težaka izrično: da ne dadu više nego jednoga težaka to sam morao na svoju štetu obustaviti radnju u vinogradu i pripravljeni ručak u kvar gubiti. Stoga ja tu sl. okr. kot. oblast molim, da sliedeće odpornike izvoli na temelju gore navedenoga ugovora i staroga običaja te naredbe V. okr. gl. Zapovjed. nad opetovanog odpora kazniti i uskraćene težake po običnoj ovdje cieni odštetiti prinuždi i to: **Ivana** i **Gjuru Piškora** kbr 21, **Josu** i **Blaža** kbr. 23, **Josu** i **Ivana Vranića** kbr 22, **Tomu** i **Miku Nemačića** kbr. 14, te **Miku Delača** kbr 20.

U Solini 9/6 883. *župnik J. Batušić*

Na to je stigao sliedeći odgovor:

Br. 67, 79. Kr. kot. ured u Glini v. č. žup. uredu u Solini.

U riešenju podneska br 60 od 9. lipnja 1883. priobćuje se, da ovdje pritužene stranke **Piškor, Vranić, Nemačić i Delač** izkazaše, da se oni neuztručavaju davati g. župniku običajnih težaka, - da su na dan kad im je red bio ići g. župniku na rad, bilo zapovjedjeno od obć. ureda da dodju na mjesto primanja poreza i drugih davanja i da su samo radi toga izostali. - Dalje Izjavljuju isti, da je dosad to običavalo, da je mjestni župnik dobivao samo jednog težaka od svakog kućnog broja, i pošto je u popisu br. 12 od 15. siečnja 1881. navedeno da župljani svom župniku dužni su davati "sve potrebite težake" (daklem ne po njihovom mnienju samo jednog od kućnog broja) podućeni su o tom i obećali su, da više radi toga do tužba doći neće, radi čega za sad kažnjeni nisu i zagroženo im je, da će u buduće strogo kažnjeni biti.

Spomenutom popisu br. 12 prigovaraju oni samo to, da g. župnik pobira veću štolu 85 kr. za blagoslivljanje i zakapanje djeteta na mjesto 35 kr.

U Glini dne 20. lipnja 1883. kr kot. predstojnik Ausion v.r.

Na ovo opet odgovorih ja:

Br. 64 žup. ured u Solini: Slav kr. kot. uredu u Glini:

Na prigovor kojega su neki moji župljani dne 20. o. m. pred tom kr. Kat. Oblasti stavili glede pobiranja mrtvašćine od djeteta čast mi je za ravnanje i moje opravdanje sliedeće odavde izjaviti: U "Popisu" štolarnih pristojba u ovoj župi dostavljenom toj kr. kot. oblasti 15.I.1881. br. 12 stoji doslovce: "Mrtva se djeca blagoslove kod crkve il na groblju i od toga teče župniku 35 kr. a zvonarom 20 kr". Uslied izjave starijih župljana i zvonara doznao je podpisani, da se ima razlikovati blagoslov mrtvaca kod crkve i na groblju. Kod crkve bila je pristojba od starine 35 kr. a koj je ȍd župljana želio da mu se mrtvik sprovodi ćak na groblje i grob blagoslovi davao je 85 kr. župniku pristojbe.

Potpisani ukinuo je početkom tek. godine blagoslivljanje mrtvika kod crkve te obznanio na dan ss. trijuh Kralja sa propovjedaonice svim župljanom za buduće ravnanje sliedeće: "Iz razloga što ljudi neće da po redu kopaju grobove van gdje je kome volja a to je proti zakonu što ja dopustiti nesmijem - to pako biva naročito kod zakapanja djece koja su se kod crkve blagoslivljala. Stoga sam prisiljen ukinuti blagoslivljanje mrtvaca kod crkve te ću svakoga u groblje sprovoditi i na groblju blagosloviti - komu nebude i onako već od kuće sprovod. Tu će biti za 50 kr. više troška nu zato će biti barma podpuni blagoslov te mrtvac i jama blagoslovljen a držat će ljudi onaj red glede mjesta i dubine jame a to ja moram nadzirati, jer sam zato odgovoran. Tudi red na groblju i propisan dublina grobova i crkveni propis dala mi povoda i razloga te sam blagoslov i sprovadjanje mrtvaca u obće upravo do groba naredio i uveo čemu dosele od nikoje strane prigovora čuo nisam (pače protivno) da bih pomenutih 9 župljana koji su valjda što sam ih radi uskraćenja žup. težaka tužio htjeli time meni odmazditi.

Taj moj postupak pripravn sam sa crkv. gledišta uviek opravdati - pred svakom oblašću - buduć je to izpravak zlorabe uvedene uslied starosti, bolesti il udobnosti mojih predšastnika.

Ovo molim neka bude i izpravkom i nadopunjkom one točke u ovožupnom "Popisu" od g. 1881. br. 12 koji se u pohrani drži kod te sl. kr. kot. oblasti (vidi stranu 491 "Pomoćnika" za javnu upravu: zabrana pokopa bez svećenika...)

U Solini 26.VI.1883. žup. Batušić

Opet o školi

Buduć ob uspjehu molbe odposlane početkom godine (31.I.) na narod. zastupnika g. Niku pl. Milića dosad ništa čuli nismo - premda je pomenuti gospodin molbu samomu pr. g. banu predao i obrazložio - to se je župnik obratio na svoga suučenika i prijatelja podžupana g. Adal. Chlupa obrazloživ mu u svom dne 16.XI.1886. u Zagreb na njega odpravljenom listu stanje glede škole što se dosad činilo - uviek bez uspjeha te je zamolen - pošto novoustrojene županije i krajiški dio domovine zauzeše - da se municipalne oblasti i čija kompetencija i nad škole prelazi, za što prije ostvarenje škole u Solini zauzeti izvoli. U tu svrhu da je dovoljno materijala na obć. magazinu u Stankovcu, koj tam i onako bezkoristno samo na teret obćine stoji.

Ove godine (1886.) zamjenjen je stari već gnjili kotac novim iz drva, koje su župljani privezli i izpilili. Trošak majstorom iznosio je 18 for. 64 kr.

Nadalje je kuharna na novo iz vana nažbukana i novim krovom od crepa providjena uz trošak od 114 for. 80 kr. Radnici bili su izključivo domaći župljani, da zaslužba ostane na korist ljudim u župi.

Strop u sakristiji malo da nije težinom (težko debelo kamenje) strovalilo i pognječio župnika i naroda. Umetnuta su ispod brvana 2 nova sljemena i na novo nabačen i pobeljen strop te ostale stiene uz trošak od 20 for. 50 kr. Kreča potrošilo se za crkvu i kuharnu 36 vag. 17 for. - jer je sa crkv. krova silna žljebom udarala voda na krov od sakristije ter tako prodirala vlaga na strop sakristije to je na crkveni krov tik nad sakristijom pričvršćen žleb i odvodnjak do zemlje uz

trošak 32 for. 25 kr. Svi ovi potrošci vide se u crkv. blagajnom Zapisniku.

Ove godine bila je duga zima te blago dosta prepatilo glada zbog nestašice krme. Kasnije bila godina sušna i opet malo siena naraslo, nu liepa jesen namaknula dobre paše i kuruzinje slama te strnokosine došle dobre pod krov. Kruha prilično dosta naraslo, vina baš dobro se dobilo, šljiva skoro ništa, voća djelomice.

Narod uza sve to što nisu baš najlošije godine propada - osiromašuje - jer neima prometa ni blagom ni drugim plodinami a troškovi i daće svakovrstne neprestano rastu. Neprovedene diobe mnogo prieče napredak gospodarstva, jer neće da pobolša i unapredjuje zemlje koja još nije sigurno njegova. Nebrojene predstavke, molbe i preporuke na V. Vladu da požuri nalogom i zakonom provedenje i uredjenje tajnik već čitava decenija obstojećih dioba (zadrugah) ostaju glas vapećega u pustinji. Mnogi koristni zakoni i naredbe glede poljskih šteta, krčenja korova i trnja, policajni ili sigurnosni red, zadružni zakon i.t.d. slabo il nikako se provadjaju od nadležnih oblastih. Narod sve više kune Boga i svetce njegove a u crkvu slabo dolazi. Zašto? Jer mu poglavari - sudbeni i upravni - tako rade. Nikad u crkvu ne polaze gospoda činovnici, osim kad su strogo u parade pozvani (na kraljev god. rodjendan il još možda Tielovo) a ureduju svetkom i pače ima slučajeva da i stranke na preslušanje svetkom pozivaju.

Tudi od glave riba smrdi!

XII. godina moga župnikovanja 1887.

Za unapredjenje i polepšanje vrta izmedju crkve i župnog stana dao sam troškom od 46,60 kr. (mojih 36,78 kr. ostale iz nameta od gosp. zgradah) unakriž posadjene jur trsove - plem. vrsti od prijatelja žup. Očića iz Kravarskoga - postavili liepe brajde od 104 stupa i 700 letvica. Narod dolazeć u crkvi imat će izgled na bolji ukus i napredak u gospodarstvu a župniku će biti osim koristi takodjer miliji obstanak u samotnom inače ovom predielu.

Šljivar na krčevini nadalje je popunjen sa mladimi nasadi te je sada već do 6 stotina samih šljiva mojom brigom i troškom zasadjeno.

Ove godine vladala je sproleća duga zima a kasnije opet dugotrajna suša. Tri mjeseca nije bilo kiše - osim malo rosikanja. Stoga je naravski na ovih pjeskutlivih brdašnih kukuruz, grah, povrće i.t.d. vrlo nastradao te je narod slabo kruva, a kuvanja sasvim malo dobio. Već od sried zime mnoge obitelji kruva neimaju te se nije moći

braniti od molbah za zajmove novaca, koji se vrlo težko dobije za tolike potrebe. Hypothekarna banka, t.j. štediona, gdje bi si narod uz malo kamata i zalog svoga posjeda a na amortizaciju mogao novaca dobiti, bila bi od najveće koristi. Inače mora narod propasti: pošto neima s blagom prometa a piće prolazi u bezcienu - danci pako sve to veći (glavarima i kućarina se uvela ove godine što nije još bilo u krajini). Ima u Glini doduše "pripomoćno i štedno družtvo" koje promeća 15 hilj. forintih te koje su neki rodoljubivi svećenici (Dolački - Leber - Batušić) te umir. častnici i trgovci Glinski ustrojili za kotar Glinski i Vrginmostski. Ali što je to za ogromne potrebe od prieko 50 hiljada naroda?

Moji župljani su dosad - na moju preporuku i uz moje jamstvo do 14 stotina for. pozajmili i povratili (uz 7% najdulje na 1 godinu). Nu, kako ljudi slabo drže obvezu te neplaćaju u opredieleno vrieme to će i ovdje težko zajam dobivati, jer je malo novaca a neplaća se u roku - da može drugi opet dobiti. Siromaštvo, koje orijaški napreduje, jest ponajglavniji uzrok tomu neplaćanju. A pomoći bi se dalo zajmom na amortizaciju i prometom gospodarskih proizvodah na dalje. Železnicom, koju takodjer već dugo željno izčekivamo. Pod konac godine pojavile se koze (boginje) koji ružno ovaj bogi narod još više upropašćuje.

Inserutabiles? Via Domini!

O Školi

Nije ni ove godine prestao župnik nadležne oblasti moliti i pozivati na svoje jur učinjeno obećanje. V. m. g. podžupan Chlup bio je glavom ovdje iz Zagreba ter razvidio mjesto i okolicu. Obećao je sve i sva poduzeti kod pr. g. bana, da namakne što iz investicionalne zaklade. Župnik se je još 2 put pismeno obratio na g. podžupana da ga osjeti. Ma neima te neima uspjeha.

In pasticutia bonus effecta et finis expectandus.

XIII. godina moga župnikovanja 1888.

U poreznoj obćini Hadjer leži u samom potoku Glini prediel kulište pod top. brojem prije 338 709 hvata i uz obalu Marobrodske strane, a sada pod top. Br. 338/1 1364 hvata pašinac i 338/2, 175 hvata oranica vodom k Hadjerskoj strani potisnuto obćinsko zemljište. Pošto su župljani iz Hadjera uvidili da njihov župnik neima dosta zemlje za usjeve već svake godine mora od koga god komadić zemlje za kukuruz uznajmiti, to se dogovoriše 22 gospodara proti 2 (**Stj.**

Pejakovića i Jos. Roma) te ponudiše župniku onu česticu kao viečnu župnu imovinu te na 27. svibnja (dan pres. Trojstva) dadoše na pismeno Očitovanje svoje podpise i rukoznake sv. Križa. To bi očitovanje u sjednici obć. vieća u Stankovcu dne 16. lipnja, točka 27 jednoglasno prihvaćeno i kr. kat. oblasti u Glini pod br.1380 17.VI.1888. na potvrdu odpremljeno. Nacrt je u svrhu potvrde te dalnjega uredovanja za provedbu u gruntovnicu nabavljen i 25.VII. br.45 obć. uredu u Stankovac povraćen. Medjutim **Pejaković** i **Rom** kao bliži medjaši podigoše pravdu tvrdeć sa dokazom svojih naručenih mjernika da pomenute čestice kao proste tobož naplave njim pripadaju. U tu svrhu izpeljaše sudb. povjerenstvo - nu uvjeriše se da nemogu uspjeti te odustaše od dalnje pravde.

Ove godine došla nova bolest na trsje. Medljika (peronospora viticola) pala na list, a list spao već u srpnju sa trsa. Grožđja bilo dosta, ali nije moglo dozrieti te nam bilo vino kiselo i slabo. Slive bilo dosta i dobre; - nu povišena pristojba od pečenja (105 kr. od kotla) silno zaprieti i tu narodu sa pomoći.

XIV. godina moga župnikovanja 1889.

Škola

Na moje dosadanje višekratne molbe za školu u Solini naložila je Vis. kr. zem. Vlada br. 2834 od 18.IV.1888. da kr. kat. oblast u god. proračunu neku svotu uvrsti te tako započne stvarati glavnicu za školu u Solini. Obzirom na siromaštvo obćine Stankovačke župnik i obć. viećnik J. Batušić predložio je, da se upotriebi u svrhu gradnje nove škole u M. Solini stavi obć. magazin, koj i onako propada a obćini nije potreban. Obć. zastupstvo dne 27.XI.1888. br.64 jednoglasno prihvati ovaj predlog samo nepristade da sva obćina materijal prevaža u M. Solinu nego da to čine samo župljani Solinski. Nu, to pitanje tko je dužan ručne i vozne težake kod podignuća novih škola podavati riešit će kr. županija. Na temelju ove darovnice obratio se je župnik J. B. molbom na preuz. g. bana, da iz krajiških zaklada dopita svotu po prilici od 2 hilj. forintih za izgradnju nove škole u M. Solini a zemljište k tomu tik crkve (1 ral i 434 hvata) župnik će za školu pokloniti - akoli Vis. zem. Vlada nebi htiela il mogla zanj župniku 100 for. povratiti - samo da opet nezapne toli željeno riešenje školskoga pitanja. Kr. županija je, primiv molbu na pr. g. bana, naložila gradjevnomu uredu u Petrinji, da izvidi gradnju starog magazina u Stankovcu te mjesto vodu i piesak u M. Solini i izviesti kr. županiju

da se gotovim konkretnim predlogom stupi pred pr. g. bana. dne 12. travnja 1889. učinio je inž. g. Zufal svoju dužnost i sada se očekiva povoljno riešenje tog pitanja ter bi mogla još tek. godine škola sagradjena biti.

Prijatelj i suučenik moj velem. gosp. podžupan Chlup je sam molbu ovu p. g. banu predložio, koju je isti na ponovnu podžupanovu predstavku izvolio uvažiti te je, kako mi v. g. podžupan svojim priv. pismom od 21.XII.1889. dojavlja, opredielio iz kraj. uzgojne zaklade 2000 for za izgradnju toliko molene i željene škole u Maloj Solini.

Dne 2.I.1890. obratio sam se na temelju podžupanove obaviesti na kr. kot. predstojnika g. Jarosl. Riedla u Glini, da bi najbolje bilo poslie pravosl. Božića već nalog dati obć. uredu u Stankovcu, da stari magazin dade sada u zimi, kad narod više vremena imade i laglji je po sniegu prevoz, prevesti - tim više, što to i sam narod, kako sam čuo, želi, jer na proleće čeka osim radnje mosta na Glini u Hadjeru, mnogo običnoga poljskoga posla - a nakanjujemo i crkvu slikati dati, jer i za to je dozvola stigla. Tudi, za god. 1890. predstoji nam - ako Bog da - nova škola.

Bilo, Bože! Na vremeniti i viekovitu sreću ovožupnoga naroda!

Crkva

Župna crkva potrošila je na tarac g. 1880. 581 for. a g. 1882. na popravak i zidanje novog tornja 2.278,57 kr. i potrošila osim 1 hilj. for. što je vis. vlada u pomoć dala još i 300 for. što je poklonilo Njeg. veličanstvo za unutarnje uredjenje crkve. Unutrašnjost crkve ostala je pusta dok se iz milodara nesabere toliko da se uzmogne crkva vlastitim svojim troškom ukrasiti. K tomu je sretno vrieme prispjelo, jer crkva posjeduje darova do 1 hilj. forintih. Stoga, nabaviv si od renomiranoga zagreb. slikara F. Clausena, koj je u tu svrhu crkvu pregledao i izmjerio, troškovni offert zamolio je crkv. odbor 9.IV.1889. br. 29 kroz kr. kot. oblast pos. k. zem. Vladu, da mu dozvoli za unutarnje ukrašenje svoje crkve potrošiti svotu od 1 hilj. forintih, jer je narod u tu svrhu baš sada darivao crkvu a polepšana crkva u nutarnjim znamenito će djelovati na religiozno - moralni napredak i skloniti proštenjare na još veće milodare.

Dozvola za unutarnje ukrašenje crkve vis. kr. zem. vlade (u sporazumljenju sa preč. duh. stolom) br. 6047 od 16.VII.1889. stigla je crkvenom odboru kroz kr. kat. oblast br. 5256 od 27.VII.1889. tekar 4. kolovoza 1889. te se nije moglo preduzeti pod samu jesen slikanje već je odgodjena na povoljnije proletno vrieme bud. godine.

Ove godine zarazila je peronospora još jače vinograde te je narod u cielom jako malo vina dobio i to je tako slabo i kiselo da je skoro bez svake ciene. K tomu se pridružilo drugo zlo, da šljiva nigdje ni za želju okusiti rodila nije. I tako je narod ove godine obsudjen na post od pića. Da je ovdje očevidna kazna Božja lahko se uvidja, kad se zna kako naš narod mnogo grieši kad ima u izobilju dobrog pića - osobito o Božićnih blagdanih i pirovih. Ove godine traži se samo rakija gdje ima od prošle godine. Mnogi nabaviše si nesretnog špirana i naradiše opojno ali ne zdravo i okreplivo piće za Božić. Ali ipak hvala Bogu, bio je narod miran i pametan u crkvi i vani o Božiću, jer se kućno obilje i blagoslov neda nadomjestiti.

Godina je u obće kruhom prilično rodila. Zimski usjevi doduše izdali, ali kukuruz, što je glavno, te sočivo i povrće osobito ovo zadnje, vrlo je pripomoglo k prehrani naroda. Kiše bilo u izobilju te je mnogo krme izraslo, ali gdje gdje pomulilo i djeteline propalo od trajne kiše.

Voća samo gdje koj gospodar uhvatio za želju koju jabuku i oraha bilo, nu malo zdravih.

Narod zdrav inače. Promet svinjama i rog. blagom dobar. Stoga je i daće dosta točno uplatio.

Kažnejn je bio zatvorom kod kr. Kot. Oblasti 7 dana **Pero Piškor** kbr. 23 i **Štefo Cestarić** 52 sa 8 dana radi toga što nisu hteli na korizmeni ispit doći niti se u korizmi izpovjediti. - kot. Oblast br. 27.VIII.1889.

XV. mog župnikovanja g. 1890.

Godine 1887. došao sam kroz diobene razpise u trag temeljitoj sumnji, da u školskoj zakladi u Stankovcu mora biti crkvenih obveznica. Pregledao jednog dana kod obć. Ureda obveznice školske zaklade našao sam ih 14 glasećih na crkvu Ranjenoga Isusa u Solini te nekoliko glasećih na polit. obćinu Stankovačku. Na zadnjoj strani crkvenih obveznica ima opazka, da su te obveznice tobož isplaćene crkvi i školi predane. Nu potpisana dva crkv. tutora (nepismena) a bez potpisa župnika i komp. komandanta svjedoči da to nisu čisti poslovi tim manje, što to nije nikad od g. 1856. 31.I. do 1887. u gruntovnici sa crkve na školu prenešeno.

Ja sam zatražio br. 37 23.II.1887. kod kr. 23.II.1887. kod kr. kot oblasti u Glini povjerenstveno istragu i izlučenje crkv. obveznica iz školske blagajne. Poslie dvogodišnjeg ispitivanja i istraživanja te moga kroz duh. stol ponovnoga reklamiranja naložila je kr. zem. vlada

br. 9583 od 14.II.1889. da se iste obveznice namah crkvi povrate - ali bez kamata na temelju $ 330 o. gr. zak. - tobož "pošten povjerenik" kano da nije svaka uprava i oblast uvidila gruntovno provodjenje na crkvu a ne na školu - a što je veći i jači dokaz vlasništva nego je gruntovnica?!. Župnik, da umiri svoju savjest glede skrbi za crkveni imetak obratio se je na pr. duh. stol. (14.I.1890.) upitnom predstavkom što mu je činiti u ovom predmetu: dali kamate putem red. suda tražiti il im in favorem schola napustiti? Pr. duh stol (izbjegavajuć valjda i najmanji sukob sa Zem. vladom) odgovorio je br 239 od 24.II.1889. da se u smislu naredbe Vz. vlade (gore) imadu obveznice "bez naknade kamata" crkvi vratiti - stoga se isti župnik (ja) neima upuštati u utjerivanje upitnih kamata sudbenim putem." - Tako je imr 6% od glavnice 370 for i 33 godine (od 1856. - do 1890.) liepa svotica od 732 for. 60 kr. za crkvu izgubljena.

Početkom ove godine zaredala je po cieloj Europi neka nova bolest: grozničava hunjavica - trapavica. (Influenza) te nije, dakako poštedila i siromaka seljaka. Napadne jako i ružno nu sreća - netraje neg nekoliko dana te joj neima pogibli akoli se inače pazi od nove nahlade. Narod je u crkvi podučen i utješen - ali ipak neima dosta paske na se te mnogi pada u drugu opasniju bolest. Župniku je teško gdje mora i sam bolestan providjati i sprovadjati takove neopreznika te tako neobdržaje ni sam onoga nauka što ga je svojim župljanom u crkvi dao dakako - ne svojom krivnjom, jer mora službu vršiti - dok ga noge držati mogu.

Crkva 1890.

Ove godine crkva uslied dozvole Vis. Vlade i nadb. duh stola (vidi naslov "crkva" 1889.) sva na novo obojadisana i naslikana te oltari, vrata, ispovjedaonica, propelo na groblju i 2 u crkvi, svjetiljke, klupe, stolci, prozori, kan. tablice i ostali okviri obnovljeni stranom pozlatom, stranom bojadisanjem. Sve ovo uredio je slikar i pozlatar Karlovčan Josip Kreč za ukupnu svotu od 830 fr. jer zagrebački slikar Clausen, koj je prvi troškovnik ustanovio i ponudio se za 750 for. obojadisati samo stiene i vel. oltar renovirati, dočim je Kreč još ostala 4 oltara i sve ostale gore pomenute predmete te šest novih slika na zidu: ss. Cirila i Metoda, s. Josipa sa Isusom, s. Stjepana I. muč. i s. Kate, te ss. Petra i Pavla na vanjskih izdubina crkve načinio samo za 80 for. - povrh ugovorom ustanovljena po Clausenu i oblastni odobrene svote sa 750 for. Osim toga tražio je Clausen besplatnu hranu i stan za sebe a samo po 50 kr. nudio na dan od svojih radnikah. Pošto neima ovdje druge kuće osim župnikove gdje bi se slikari

pristojno nastaniti i hraniti mogli to nije mogao župnik na to pristati: da badva odnosno za 50 kr. dade radniku - slikaru dnevice, stan i hranu, dakako, jednaku kakvu i on sam ima, jer ovakvi ljudi naučni su na dobru hranu i nebi htjeli uz lošiju hranu na selu raditi. Kreč je pako drage volje pristao dnevnice za stan i hranu plaćati 1 for za sebe a 50 kr. za sina si, momčića od 14 godina. Tako je i ova okolnost župnika i crkveni odbor sklonula da je delo Kreča zapalo pa je izradjeno kako nebi možda bolje ni Clausen izradio - a sigurno mnogo manje. Uz crkvu prebojadisao je Kreč iz zahvalnosti i prijateljstva župniku tri sobe, sva vrata i prozore na župnom stanu. Tako je i tu župnoj obćini prištedjeno za više godina. - Buduć je jako crkva i izvana već ponešto popravka i bielila trebala, to je domaći zidar **Miko Olija** sve izvana popravio i pobielilo za 25 for. a tarac na koru nadostavio i nadopunio - što je preostalo rad pomanjkanja ploća ovg. 1880. kad je sva crkva potaracana. Uz to potaracan je sav hodnik u župnom stanu a za 400 kom četvornih ploća izpećene zemlje dali smo g. Medurki u Glini 40 for.

Da bude sve harmonički u crkvi obnovljeno i liepo te narod na veću slavu Božju poticala, dali smo 8 sviećnjaka sa vel oltara, lampu i propelec u Zagrebu kod Šanbuhnera pozlatiti uz trošak sa ovi dopremom 45.30 kr.

Pravljenje lazila i pomicanje po crkvi obavili su dom. tutori i zvonari uz nagradu od 15.58 kr. Za 122 caklina, 500 čavala izdato je 36.20 kr.

Prispomenuo bi ovdje da smo za bielenje crkve izvana morali 2 velika jelvića kupiti (lojtra) za 8 for od g. Verića iz Gline tad izlazi cielokupni trošak (na popravak sveukupni) na 1 hilj. for. i 8 kr. a ostaje nam još 875 for. 25 kr. glavnice u crk. blagajni što nam bude - ako Bog da - za orgulje, koje bi takodjer trebalo nabaviti jer je Vis. Vlada u izgled stavila skoro gradjenje nove škole pa ćemo, nadati se imati učitelja i orguljaša zajedno kako i druge župe već odavna imadu.

Škola g. 1890.

Školsko pitanje bilo je koncem prošle godine tako povoljno pokazalo, da je sigurna nada bila da će škola ove godine već pod krovom biti. Ali žalibože, opet sva nastojanja moja osujeti neka još uvijek tinjajuća apatija našega naroda (barma ovdje) proti školi. Obćinsko zastupstvo u Stankovcu, potstrekavano od nekih oponenta iz Taborišta i Slatine, kojim je škola u Taborištu mrska te toga radi dižu graju i na druge škole, koje Vis. vlada namjerava podići, zavedoše kod

doprinosbene razprave više oblasti, da magazina, obećanog za novu školu u Solini nemože dati, jer da će ga upotrebiti za gradju nove Kapele u Stankovcu. Nu to je hotimice slagano, jer o Kapeli u Stankovcu iz magazina neima do sad ni govora a jamačno toga nikad nebude na koliko se to znati i predvidjeti može, jer imade dosta bližih kapela za uzdržavanje.

Na temelju te izjave naložila je Velesl. župan. oblast u Zagrebu od 13. kol. 1890. br. 3071/752 g. o. u smislu odpisa v. kr. z. vlade od 18. trav. 1888. br. 2839 da se za izgradnju nove škole u Solini za g. 1891. 1892. i 1893. stavlja u godišnji proračun po 500 for., a ako obćina ručne i vozne težake nebi dati, odnosno obećati, htjela da se na dalje opet tri godine po 500 for. u god proračun uvrsti i na koncu svake godine plodonosno uloži te već g. 1893. da se gradnja započme jer će dotle biti 3 hilj. na razpoloženje sonim 2 hilj. što je V. Vlada iz invest. zaklade jur u tu svrhu opredielila.

Ovako zavedeno obć. zastupstvo tjerajuć lisicu istjerala je vuka, a tim je dakako meni, župniku Solinskomu, koj toliko godina već radim za podignuće škole u svojoj župi, je podbacila klipove da obustavi il bolje uništi moje nastojanje koje se je već blizu svrsi približilo bilo. Premda takovo zastupstvo nezaslužuje više moga požrtvovanja, kojim sam se uvijek u obćinskih i županijskih sjednica pokazao kao branitelj i prijatelj naroda obćine Stankovačke, to sam ipak obzirom na siromaštvo naroda u obće i obzirom na moje župljane napose, koji ipak većinom žele školu u svojoj župi, sastavio molbu na Preuzv. g. bana da bi još 2 hilj. forinti iz invest. zaklade opredieliti blagoizvolio za izgradnju nove škole u Solini, jer je narod veoma siromašan te neima nade da će škola obć. nametom skora u Solini uzkrsnuti pošto i vještaci kažu da bi teško dosta materijala bilo u magazinu kad bi se raskopao. Ova će molba biti predložena u sjednici obć. zastupstva i prihvaćena te potpisana odpremljena biti kroz kr. kot. oblast na pr. g. bana u Zagreb.

Tako prodje opet jedna godina a da se škola izgradila nije. Dao Bog da na duševnu i tjelovnu korist naroda s puta sidju sve zapreke!

Svečanost 30.8.1890.

Ove godine je upravo sto godin što je osnovana župa Solinska - nekoć zvana Jame po kapeli bivšoj u Jama, koja je služila za župnu crkvu dok nije g. 1828. u Solini maloj crkva sagradjena i ta drvena kapela ukinuta. Pošto je slučajno letos i crkva izvana i nutra obnovljena, kako je to na predjašnjem listu napisano, to je župnik spojio blagoslov obnovljene crkve sa njezinom Stogodišnjicom

pozvavši narod u obiljnijem broju te g. g. Vicearkidjakona Pavla Lebera, kr. kot. predstojnika Jaroslava Riedla. obć. načelnika Tomu Babića, učitelja Stankovačkog Tomu Latkovića te crkv. tutore S. Babića i Štefu Balena. Pošto se je svečanost sa blagoslovom i službom Božjom kod koje je g. Leber narodu prigodno govorio, završila pregledala se radnja slikareva i konačno isplatila. Za tim bijahu razumieva se, prisutna gospoda u župnom dvoru objedom počašćena.

U gospodarskom obziru ova je godina najlošija plodom na piće. Vina skoro ništa a šljiva samo neki redki gospodari imali malo šta. Kruva je posrednje, pa i to sreća; jer dugotrajna suša, koja je malne 5 mjeseci trajala, mnogo je zapriečila razvitak žitarica. Stari ljudi nepamte da su neka vrela presahnula do letos. Za isto pišu novine - bivaše i u ostalih krajevih naše domovine. Župnik je barma i letos siguran, da mu o Božićnih blagdanih nebude se srditi na pijane glave u crkvi. Možda je i to jedan uzrok i glavni što je gospod uzkratio narodu vino i rakiju - već evo treću godinu - jer, uživajuć prieko mjere Božji dar često vriedja Boga i bližnjega.

XVI. godina moga župnikovanja g. 1891.

Za školu naložila je vis. kr. zem. Vlada, da se razporeže 500 for. nameta na obćinu Stankovac za godinu 1891. i toliko za g. 1892. i opet toliko za g. 1893. Ukupno 1.500 for. te da se g. 1892. već započne gradnjom škole u Maloj Solini uz pripomoć odredjene pr. g. banom svota od 2 hilj. for. te ručne i vozne težake od obćinara Stankovačke obćine. Tako je zavedeno obć. zastupstvo navalilo veći teret na narod a magazin propada u ništavilo iz kojeg bi se škola jur sagraditi mogla.

Ove godine je strašna tuča pala dne 5. srpnja - na Glinu i bližu okolicu. Osim usjeva pobila je criep na krovovih i uništila mladje nasade. Tolikoj nesreći neima pametara medju živima. Župa ova bje hvala Bogu - poštedjena, ovdje je narod letos dosta kruva dobio a šljiva baš dobro rodila. Vinogradi sa većom stranom opustjeli - nešto s pereonospore nešto s nemara ljudih, jer se tobože neisplaća obradjivanje kano da se vinograd samo za jednu godinu radi. Koji su dobro držali vinograde oni su nešto i ubrali i za buduće trs spasili.

Koncem 29.IX. br. 9136 imenovan sam župnikom u Vidušcvcu. Molio sam župu sa sistemiziranim kapelanom da pod starost i slabost ako dobri Bog dade života imadem pomoćnika i zamjenika. Drugi razlog nebijaše mi na pameti, jer narod je u obće ovdje dobar i uslužan a zemljišta imade sada dovoljno. K tomu je i crkva i stan kao i ostale gospodarske sgrade te ogradje i voćar u sasvim dobrom redu.

Pramda sam ja u 16 godina moga ovdje službovanja mnogo radio za polepšanje crkve te umnoženje njezinog dohotka; zatim popravak župnog stana te ostalih zdanja i zasadio sam voćar, to ipak nemogu i nesmijem reći da sam sam sve uradio i uredio, jer "ništa pod suncem savršena".

Religiozno-moralni uzgoj župljana sam svima silama nastojao sve to više dizati držeć svake nedelje i svetka letom kršćanski nauk za mladež i propovjed kod pold. s. misa. Kako je narod bez škole to je dosta dobar uspjeh crkva uzgojem postigavala.

Što je potanje treba za ravnanje znati mojemu nasliedniku to će u ovoj spomen knjizi dosta naći a mnogo će i od župljana saznati.

Bio sam strog gdjekad i nagao, ali me savjest nekori - da sam ikad komu krivo činio, stoga se nadam, da će moji dragi župljani o meni dobro suditi i govoriti.

Moga u Isusu brata - nasliednika molim, da baci plašt bratske ljubavi na nedostatke koje će naći u kojem god pogledu moga ovdje djelovanja i živovanja. Nisam si svestan, da bi mi ponašanje bilo sablažnjivo, nu ipak su ljudski - osobito prostoga, neukoga svieta - sudi i čudi različite. Imao sam uviek na pameti onu sv. Frane Salesa: *"pradiare non solix andribus ved aqulis quoque... i Sene kino: homines amplius aqulis credunt quam anribus"* pa ipak možda i nekolice bilo je kadagod štogod sablažnjiva u mojem ponašanju. Ugleda radi i časti naše svećeničke, izpričat će eventualne prigovore brat - nasliednik odbio ih na slaboće čovječje od kojih ni svećenici prosti nisu.

Preporučam Ti se, brate nasliedniče u ljubav i susjedsku uzajamnu duh. pomoć. Obećajem ti *vice versa* isto tako i još više savjetom i uputom - akoli Ti u čem kao novajliji i mladjemu trebalo bude! Neplaši se samoće Solinske!

Tu sam ja 16 godina mirno i zadovoljno proživio a moj predšastnik pače 17 godina. Čovjek, koj se bavi svojom službom i gospodarstvom te mu knjiga mila, nepita za sviet i njegove slasti. A gdje je danas društvo za svećenika?! U narodu, najpače župljanih, skojima duh. pastir, zauzet za svoje zvanje, imade najugodniju i najplemenitiju zabavu, jer nikad nemožemo dosta nadomjestiti što nam pokvarenost modernoga doba oduzima.

Primi, mir, brate, i ovo malo savjeta, dobrohotno, kako sam ja rado primao od starije braće pa mi je dobar nauk uviek dobro poslužio kad sam ga slušao!

Dobro došao i Bog Te blagoslovio ujedno sa novim ti duh. stadom!

U Solini dne 16. listopada 1891.

Janko Batušić župnik Vidušcvački

Kamilo Škrabal rodom iz Belovara.

Uslied premještena vel. gosp. Janka Batušića na župu Viduševačku po odredjenju preč. Kap. Vikarijata osobito odredjenja dobročinitelja i najintimnieg prijatelja Priesvetlog posvećenog Biskupa, generalnog kap. Vikara Franje Gašparića prispio sam u župu Solinsku kao upravitelj dne 24. listopada 1891. te prvu žrtvu sv. Mise dao 25. i. m. i predstavio se meni povjerenomu stadu, te Višnji gosp. Bože podjeli meni svoj sv. Blagoslov i Milošću božjom da u ljubavi, slogi, miru božjem meni izručeno stado rukovoditi budem uzdostojao.

3.XI.1891.

U prisutju Vel. Gosp. Pavla Lebera podarcidjakona kotara Glinskog i župnika Solinskog Crkvenih odbornika Tome Babića ujedno načelnika gl. Obćine Stankovačke i Steve Balena primio sam Imovnike maticah, župnih ispravah i drugih knjigah knjižnice župne nadarbine u Maloj Solini, pobožnih zadužbinah i župne Crkve od Vel. gosp. Janka Batušića koji Imovnike u trih primjerak slao je vel. gosp. podarhidjakona preč. kap. Vikarijatu pod br. 66, 14. studena, od kojih po preč. kap. Vikarijatu br. 3902 13. i. m. odobrenih jedan primjerak primio sam od podarhidjakona 18. studena, te sahranio u arkiv župni.

Djelovanje moga upraviteljstva

3.XI. uslied razvidjenja u prisutnosti vel. Podj. Pavla Lebera, Crkv. odbornikah Tome Babića i Steve Balena i predčasnika g. Janka Batušića pronadjeno je u pecani, da neobhodno od potriebe jest krušna peč te pogodjen zidar. Za njegovo djelo zidarsko 7 for. cigla je dobavljena 150 komada 3,75 n. koja dogotovljena je 18. studena o. g.

14.XI. nabavljen je zvončić sa četerimi harm. glasi iz Beča od Ivana Müllera za 8 for.

16.XI. uredio za župnom zgradom u velikom vrtu cvjetnjak.

27.XII. prijavio sam vl. kr. kot. oblasti u Glini **Miku Cestarića** iz M. Soline kbr 54. **Stevu Rožića** kbr. 29 i **Luku Rastovski** iz Jame kbr. 44 radi ponašanja opakog u crkvi pod prodikom a prvošnje dao radi urlikanja popoldan kod večernice da se strogo kazne, da u buduće takve sabalasnosti primjer njihov sliedeći nebi se dogadjale te službeno molio da kaznu izrečenu prema župnom Uredu pripošalje te da se kazna javno proglasi.

Stevo Rožić kupio u ime kazne crkvi 2 vojštene svieće.

Godina 1892.

Pošto nekoji župljani uztručavali su podavati bir zvonaru polog mjerice luknarske, to jest ta mjerica predana kr. kot. Oblasti da se po baždaru točno izmjeri, što je i učinjeno u prisutju kr. kot. predsjed. sa dopisom pod br. 361 ovom Vel. župnom uredu priposlanim sliedećim sadržajem "Povrača se natrag mjerica na uporabu stim dodatkom da je ista povjerenstveno izmjerena, koja sadržaje 8 ½ (osam i pol) kr. Kot. Oblast u Glini dne 16. siečnja 1892.

kr. kot povjerenik

Riedl v. r.

****

Ova dva odrezana lista, na kojih je K. Škrabal napisao svoje zabiležbe odrezao je i bacio župnik Batušić kao sebi nepoćudne.

Dne 12. studenoga 1905 g. blagoslovio sam prvu školu u Malosolinskoj župi. Prvi joj je učitelj **Petar Augustinović**, rodom iz Majske župe.

Prečasni gospodin kanonik Pavao Leber darovao je Solinskoj crkvi misnicu sa pripadu u vriednosti od 200 k, što je zabilježeno u uružbenom zapisniku pod br 22 od 16.II.1907.

Jak potres zemlje grozno je oštetio crkvu i župni dvor dne 8.I.1810.

****

Godina 1910.

Dalnje retke ove spomen knjige piše novoimenovani upravitelj župe solinske Cvjetko Paunović rodom iz Orahovice u Slavoniji. Rodjen je dne 4. svibnja 1879. a redjen u svećenika dana 17. srpnja 1904. po nadbiskupu preuzv. g. Dru. Jurju Posiloviću.

Pošto sam kapelanovao na više župa kao u Ruševu, Gaju, Trnovitici, Topolovcu, Sv. Križu Začretju, Pleternici, Sopju i Novoj Bukovici, budem poslan (po svojoj molbi) kao upravitelj župe u Solini kamo sam stigao na 17. lipnja 1910. U početku svoga službovanja imao sam dosta polsa i brige. Župna crkva je od potresa 1909. (u siečnju) tako postradala da je bolta spala, zidovi vrlo ispucali a toranj se pretvorio u ruševinu. Župni stan takodjer je trebao velikih popravaka, jer se oba zabata na kući urušila, a ostali zidovi ispucali. Kuharnica se sva nakrivila pa samo da se ne sruši. (Ovo derutno stanje crkve i župnog dvora dosta je djelovalo i na moga predšasnika Martina Perakovića, pak je zamolio mir.

Dok se crkva ne popravi služio je nakon potresa predčasnik moj svetu misu u kapeli sv. Ante u Dvorištu, filijali župe Viduševačke, a kasnije je postavljena drvena baraka na crkvenom trgu, pak se tamo obavljala sva služba.

Za popravak crkve i stana bila je doprinosbena rasprava u proleće 1910. Stručnjaci su izračunali sav trošak popravka na kojih 13 hiljada kruna. Polovicu troška podnosila je zem. Vlada (no uz 5 % kamata!) na otplatu u 10 godina, a manje od polovice je darovala. Na crkv. blagajnu pao je teret odplate u iznosu od 2000 kr. sa kamati u roku od 10 god. Sa popravkom župnog stana otpočelo se u kasnu jesen, a radilo se kroz dva mjeseca. Kako mi je bilo pri duši kada sam morao spavati na štalskom tavanu kroz dva mjeseca zna samo onaj, koji je bio u sličnim prilikama.

Pošto zidovi od obih čelnica nisu jako ispucali, nego počam od tavana gore, a u nijednoj sobi nije bio ravan strop, nego gole grede, uputio sam poduzetnika, da onim troškom, kojim bi zidao nove zabate od temelja, dade načiniti u svim sobama, pa i u hodniku, ravan strop. Ravan strop je ugledniji, a brani i prašini da pada sa tavana.

Troškom zidanja novih zabata dao sam uvesti svuda po kući jake željezne spone, koje će držati kuću čvrsto u okupu. Isto tako dadoh na novo "pomaljati" sve sobe po soboslikaru Baždaru iz Gline. Ove tri radnje nisu bile dakako u troškovniku uvrštene, ali su ipak izvedene, jer bi inače ostalo u poduzetnikovu žepu kakovih 1000 kr. badava. Razumije se, da je poduzetnik Eremija, pripadnik grčko-istoistočne vjeroispovjesti, nerado te radnje izvodio, no morao je, jer se bojao, da ne bi morao kod pohvalbe čuti, da mora zidati nove zabate.

Na ovaj eto način pošlo mi za rukom useliti se u nešto pristojniji stan.

Godina 1911.

Sa popravkom crkve odpočelo se u ožujku 1911., a popravljali su je neki Talijani. Ponajprije je valjalo naherenu drvenu piramidu sa ruševnog tornja skinuti. Svezali ju jakim užetom za vrh i svukli uz veliku lomljavu dolje. Pala je baš na kulu pred crkvu i porušila ju, ali ju Talijan opet podiže. Toranj zatim brzo porušiše pa ga počam od krova crkve iz nova uzidaše. Umjesto srušene bolte, načiniše ravan tavan (strop). Desna se strana crkvenog zida usljed potresa dosta izbočila, pak sam zahtjevao, neka se obje strane usporedih zidova bar jednom željeznom sponom povežu. To je i učinjeno. Piramidu tornja

su pokrili dijelomično sa starim, a ponajviše novim plehom. Obojadisali su, istina, stari pleh, ali je tu boju kiša brzo oprala, pak je piramida ostala neugledna. Prigovarao sam kod pohvalbe tomu, ali bez uspjeha.

Sva tri oltara bila su potrebna popravka. Pozvao sam zato slikara Baždara i u sporazumu sa crkv. odbornici pogodio njihov popravak. Sa uljenom bojom je obnovio sve oltare i prodikaonicu za 260 kruna. Posao taj obavljen je dosta jeftino, a dobro, pak sam odlučio sa odbornicima, da će nam Baždar obojadisati i slikati cijelu crkvu, kad nam bude moguće.

Klupe u crkvi sam dao popraviti i firnisom preličiti, a onu, koja je ciglama srušene bolte skršena, dao je načelnik **Stevo Vrbanac** iz Hadjera na svoj trošak popraviti. - Tako popravljenu crkvu dao sam blagosloviti po dekanu glinskog kotara, g. Arminu Haladi-u, na dan 16. srpnja 1911.

Čim sam opazio da crkva nema niti harmonija, a kamoli orgulja, odlučio sam nabaviti bar male orgulje sa 4 registra. U tu svrhu sam poslao neke dobre župljane sa sabirnim arcima, da po Glini i okolici kupe milodare. Sabraše nešto preko 400 kruna. Napisao sam 3 lista župljanima solinskimi u Americi i oni poslali 250 kr. Prodao sam kamen, koji je ležao u dvoru bez svrhe, jer se nije moglo doći do vode kopanjem zdenca. Prodan je za 108 kr. Pozvao sam vještog graditelja orgulja iz Maribora, Brandla, da se pogodimo za orgulje. On je pogledao crkvu i rekao da njezinom prostoru odgovaraju orgulje sa 6 registara i da im je cijena 2.400 kruna. Svota velika obzirom na našu sirotinju!

Upitao sam župljane, hoće li se pismeno obvezati na odplatu takovih orgulja u koliko ne budu dotekli milodari. Bilo je izjava svakojakih. Konačno su ipak po odabranimi za to ljudima na isplatu se obvezali. Naručene orgulje sa 6 registara postavljene su po majstoru Brandlu od 1. - 6. studenoga 1911. Imadu se isplatiti u 3 godine. Kao prvi obrok dali smo samo 700 kr., jer više nismo imali. Sporazumili smo se nakon toga, da ćemo u 3 god. svakako orgulje isplatiti. U jesen sam dao postaviti baraku drvenu sa crkv. trga u župno dvorište, da mi bude služila za štagalj (jer je štagalj mali u šljiviku porušio se), a platio sam 50 kr. (koštu napose) za posao. Obio sam ga starimi daskama, a daskama barake dao popoditi tavan crkveni, da ne pomoči zimi strop.

Zatekao sam župnoga vinograda nešto u vrtu, no taj vinograd je iscrpljen puštanjem "na rod", jer sam pokraj dobrog priroda vina u god. 1910. dobio ipak "samo 80 lit." k tomu je taj vinograd već i poprilično star. Odlučio sam sa malom kapelanskom prištednjom da

osnujem novi vinogradić i to na dosta prikladnom mjestu na kopotlinki. U prosincu 1911. izrigolaše 3 župljana šišinskih iz Slane zemlju za vinograd a platio sam im u gotovom 70 for. ili 140 kr. i hranio ih za tri tjedna za vrijeme njihova posla. Na rigolanom tlu posadjeno u proljeću 1912. 900 komada loze.

Godine 1912. i 1913.

U proljeću 1912. sam dao po spomenutoj trojici zasaditi uz gotovi trošak od 80 kruna (loza i sadnja) izrigolano zemljište divjakom "*Riparia portalis*" sa nakanom da ga cijepiti dadem buduće godine dok objači. Spomenuo sam da smo nakanili (crkv. odbor) dati slikati crkvu čim nam bude to ikako moguće. 1913. godine se za to donekle pružila prilika. Župljani neki solinski boraveći u Americi poslali mi 350 kruna da podignem raspelo kod škole. Tim novcem sam podigao raspelo, no ostalo je još prilično velika svotica, pak sam pozvao slikara Baždara, da se nagodimo za slikanje crkve. Pogodili se mi za 500 kruna i kupovati potrebni firnis. Za tu svotu je Baždar obojadisao crkvu u svibnju i naslikao tri slike. Župljani su na svotu, koja je preostala od troška postavljenja raspela nadometnuli po mom nagovoru još ostalo i majstoru mi posao isplatili. Za 500 kr. ne može se tražiti nikakove umjetnosti u slikariji, no zato je ipak slikariju Baždar lijepo izveo. Slikao je bojama, koje sam sam izabrao. Pošto u crkvi imade slabo svjetla, izabrao sam svjetle boje, ali sam ipak pazio da one ne budu kričeće nego više nježne. U proljeću 1913. dao u suho cijepiti vinograd za 50 kr. Od porušenoga štaglja u šljiviku dao sam o svom trošku složiti malu ukusnu klijet u novom vinogradu. Naručio sam od tvrtke Viesi iz Clesa 3 misne oprave (crvena, ljubičasta, crna) i svile za baldahin, pak sam ga sam presvukao, dok se bude uzmoglo nabaviti novi. Lampa za vječno svjetlo takodjer je od iste tvrtke nabavljena za 50 kr.

Godina 1914.

Pošto je zima od 1913. na 1914. bila vrlo jaka, pozebli mi cjepovi u novom vinogradu gotovo svi. Ostalo nekih 200 kom. - Umolio sam od zem. vlade za 1000 kom. gotove cijepljene loze, no dali mi samo 500 kom i to pod pol talijanske graševine, a pol plemenke bijele. To sam zasadio sa župljanima povadivši stare trse pozeble, ali je još ostalo dosta divjaka, koje sam sam cijepio na suho većinom muškatom, a u zelenom cijepio je župljanin **Ivo Babić** iz Hadjera, no slabo se pohvatalo. Tako će se vinograd morati popunjavati još koje 2 godine. Zasadio sam do 30 kom. šljiva i cijepio ih na najbolje vrsti već 1912., no 2/3 propale posušile se. Ove godine sam opet pocijepio 14 kom. šljiva i to sa crnim šljivama najbolje vrsti "Balkanska carica" i "Kraljica Bosne" kojih sam 4 kom. naručio od Rajilića iz Brčkoga već lanjske god. zasadio. Isto tako sam ucijepio na zeleno i jednu marelicu (kajsiju) koja mi ove god. (u trećoj godini) već donesla 70 plodova. Jabuka mladih zasadio sam 6 pošto sam ih ucijepio na dobre vrsti.

Cijepovi lijepo se prihvaćaju i voće napreduje ali ima zlobnih i pokvarenih ljudi koji zlobno trgaju cjepove sa stabalaca. Ove godine urodila šljiva da su se stabla trgala i grane od težine plodova.

Ove godine zadesio je na 28. lipnja cijeli hrvatski narod habsbursku dinastiju veliki udarac. Bezbožni i okrutni atentator, imenom Princip po narodnosti Srbin, usmrtio je našeg hrvatskog prestolonasljednika prečasnog nadvojvodu Franju Ferdinanda i njegovu suprugu u Sarajevu gdje je nadvojvoda kao generalni inspektor cijele vojske pregledavao vojsku. Poznato je, da Srbi teže osvojiti Bosnu, a pošto je pokojnog prestolonasljednika takodjer zasluga, što se je 1908. Bosna Austriji anektirala, vrebaše na njegov život neprijatelji naši, Srbijanci.

Pokojnik velik bijaše u očima cijelog izobraženog svijeta, jer je slovio kao velik diplomata, a uz to čvrstog i čistog značaja. Bijaše primjerom dobrog kršć. življenja on i njegova porodica, katolik osvjedočen! Što je najglavnije, živio je po sv. vjeri, zato ga ne trpiše i razni bezbošci kao budućeg vladara. Naš hrvatski narod je osobito rado imao radi vjernosti vladalačkom domu i hrabrosti u obrani kralja i domovine, pak jer je bio čovjek pravedan, htjede kod nastupa prestolja i Hrvatima dati što ih po prošlosti ide. - Slava mu i vječna spomen u hrv. Narodu!

Godina 1915.

Pošto je dokazano da Srbija na razne načine spletkari protiv Austrije i da je ona začetnikom groznoga umorstva u Sarajevu, pozvana bi od Austrije da se radi svoga spletkarenja opravda i dade za budućnost potrebne garancije za mir. Pošto se pozivu nije odazvala, nego ga naprosto prozvala (huškanjem Rusije) bila je prisiljena Austrija u interesu mira i svoje časti, da navjesti Srbiji rat, koji je svom žestinom početkom kolovoza 1914. u istinu buknuo.

Naši su provalili u Srbiju preko Save i Drine, pak su zametnuli strašne bitke svuda, a osobito na srpskom "Crnom vrhu", koji je

progutao mnogo ljudskih života, a Sava i Drina mnoge u svojim zakopala valima.

Nije se rat na žalost ograničio samo na Austriju i Srbiju, već je buknuo pravi europejski rat t.j. dvije trećine europskih suverenih vlasti se zaratio. Na jednoj strani uz Srbiju, Engleska, Francuska, Belgija, Rusija - a uz Austriju vjerni saveznik Njemačka, zatim Turska, a kasnije i Bugarska. Saveznik naš Talijan iznevjeri se i takodjer pristade uz neprijatelje naše u svibnju ove godine.

Kulturna Europa postala je kao da gora od barbarskih naroda jer sve znanje i umjeće, moderna tehnika služi tomu da se zatiru ljudi; bombe, mine, teški topovi, ručne granate, zagušljivi plinovi, ladje podmornice, aeroplani, - sve to nesmiljeno guta ljudski život, ne samo ratnika već često i mirnih gradjana. Grozota, žalost, glad na dnevnom su redu. Od topova zemlja se trese, od rastvarajućih se tjelesa nastaje kuga usljed velike potrebe živeža nastaje glad i besprimjerna skupoća, npr. vagon pšenice stoji do 150 kruna, a kukuruza do 100 kruna. Jedan par teških volova prodaje se za 5 - 6 hiljada kruna, pa nije čudo da se plaća meso govedje već 8 kr. po kilogramu.

Usljed strašnih bojeva i bitaka gdje kosi ljudski život top, puška, mašinska puška, bajuneta i handžar, smanjuje se vrlo ljudski materijal, a kući stižu žalosne vjesti, da je sad pogino ovaj rod onaj iz svih, pak i ove župe.

Slava palim junacima! Bog im pomilovao dušu radi njihove patnje i vjernosti kralju i domovini!

U crkvi se mole javne molitve za skori svršetak rata, posreduju za mir neutralci, a osobito sv. Otac Papa Benedikt XV - no badava je sve. Nepravda, pohlepa za tudjim, želja za uništavanjem naroda, ugnjezdila se u bezvjerskom srcu nekih naroda i diplomata, pak ne dade mjesta kršć. ljubavi i miru. U ovom strašnom i nečuvenom ratu vidi se, koliko vrijedi kršć. vjera i njezini principi (no na žalost samo u negativnom smislu.)

Kamo sreće da ih se drže svi, ne bi bilo rata i ovakvih nevolja. Pojedine države sada trpe kaznu jer izbaciše vjeru u Boga i drugi svijet iz srca svojih podanika. Oni boreći se za nepravdu sami pogibaju.

Ove godine ljetina bila srednje ruke, a voća je takodjer osim šljive dosta poneslo, no strahovita tuča, koja se oborila dne 3. kolovoza utukla je gotovo sav prirod u zemlju. Popodne okolo 4 sata nadvili se gusto-žutkasti debeli obalci na zapadu Soline i začas uz grmljavinu dodjoše nad naše selo. Tuča se prosula vrlo gusta, a jaka poput kokošjih jaja. Osim ljetine poharala je i uništila mnogo criepa

na krovovih. Narod počeo zdvajati, jer je oskudica i skupoća velika. Ova tuča otela je 4/5 priroda, a zadnja petina ostala. Tim je bilo teško i do u zimu prehraniti se; proljeća pak svakoga je strah.

Godina 1916.

U siječnju mjeseću počeo sam rigolati zemljište altarijsko kod groblja, preko puta od **Slavka Babića**. To je zemljište kao stvoreno za vinograd jer je okrenuto ka suncu, a k tomu dosta šljunkasto, pak bi moglo ovdje dobro vino da rodi. Rigolati sam dao 55 cm duboko, dakle samo dvije lopate. Potrošio ondje 102 težaka u rigolanju. Težeci su bili službeni, samo obzirom na skupoću, potrošio sam na hranu i piće mnogo. Lozu sam naručio iz Bihaća, Broda i Varaždina. K tomu sam dobio od z. Vlade iz ratarnice požeške 250 km burgundca. Vrsti loze odnosno groždja fine su: rajnska i tal. graševina, velklinac, bakarka, mozler, silvanac, muškat silvanac, traminac, burgundac, ružica, bjeline razne, dinka i biela kadarka, braničatka. Saditi sam dao u ožujku i početkom travnja. Cjepovi su bili dvogodišnji, sa liepim korenjem. Kolje sam dao tesati od hrastova i kestenova drveta u zimi. Svih ciepova ima 1300 komada. Usljed velike suše, koja je vladala cielu godinu, nije se primilo kojih 200 k. cjepova.

Vremena su skupa, dohodak župni vrlo čedan, dapače slab, pak sam morao gledati da nasadim nešto više trsja, da uzmognem - ako dobri Gospodin Bog dade - i nešto unovčiti i tako pristojnije prema stališu svomu živjeti.

U tu svrhu sam nastojao i šljivar župni podići, pak sam ovoga proljeća dao zasaditi 100 komada šljiva, plemenitih bistrica, koje sam dobio od z. vlade iz voć. škole u Petrinji. Neke su i od šljiva postradale od suše i nisu se primile. Kao što je lanjska tuča, tako ove godine opet suša uništi i sažeže svu ljetinu. Stari ljudi ne pamte ovako sušne i vruće godine kao što je ova. Narod nastojao svu zemlju obraditi da izbjegne glada, no uzalud trud. Kiša nije pala cijelo ljeto do sv. Ilije, a tada je već sve gotovo pogorjelo. Malo je gospodara imalo kuruza dosta za kuću. Župljani solinski skupa sa svojim župnikom su još gore stradali na ovom brijegu. Kuruzi po nizinama ipak su natapani ponešto rosom, ali ovaj brijeg izgori. Ove godine dakle u pravom smislu riječi: glad. aprovizacija općinska takodjer slabo dobiva kukuruza jer je suša vladala po svoj srednjoj Europi. Druge zemlje ne daju uvoza, jer je rat, pak nema pomoći, već nadati se je u Boga.

Ove retke pišem u zimi, a ljudi već nemaju što jesti. Što će biti na proljeće? Od silne suše i voće je spalo sa stabla ove godine. Prvi

kamen ove godine naručio sam kod tvrtke Kaplan u Zagrebu novi veliki oltar jer ovaj sadanji.ne može više radi trošnosti i neuglednosti da odgovara svrsi.

Godina 1917.

1917. novi oltar 6 m. visok, a 3 širok je pogodjen za svotu od 2.400 kruna. Novac potreban za oltar većim dijelom darovaše solinski župljani na molbu i poticaj svoga župnika. Koncem kolovoza zgotovio je Kaplan oltar i na 11. rujna po njegovom poslovodji Srećku Štukec postavljen na veliko veselje župnika i župljana. Oltar je načinjen iz drveta, a oblikom po želji župnika. Pošto je crkva i oltar posvećen muci Isusovoj dao je župnik mjesto starinske slike načiniti kip ranjenog Isusa, a kao pokrajne kipove postaviti koji B.D.M. i sv. Josipa. Tako će župljanom biti pred očima cijela sv. Obitelj. Troškovi oltara, dopreme, postava istih iznose oko 3.000 kr. koja svota je graditelju oltara isplaćena.

Ovoga proljeća zasadio sam oko 100 komada cijepljenih šljiva dobrih vrsti u župnom šljiviku, tako je sav šljivik sada šljivom zapunjen.

Narod ove župe napustio je posve vinogradarstvo, jer je neuputan u vinogradarstvo američke loze. Najviše je napustio lozu radi štrcanja galicom i sumporenja. Ne voli tim se kaniti, naime da se pravo kaže, lijen je. Kad sam to sve opazio a uočio kako bi na ovim brežuljcima moglo dobro vino da rodi, počeo sam baviti se mišlju kako bi namaknuo župljanima takvu vrst loze koja bi dobar rod davala, a ne bi ju trebalo škropiti niti sumporiti - kada bi narod zasadio lozu, došao bi lako do novca, a i sam bi imao kod teškoga poslovanja okrepe. Na moju sreću ponudi mi cijenik lozom vinogradar Bojanić iz Broda na Savi i preporuči posebno direktno rodeću američku vrst zvanu "Zrinjevka". Naručim tu lozu i za pokus zasadim lanjske godine oko 200 a ovoga proljeća do 500 komada. Kada sam ove godine na lane zasadjenoj lozi opazio dobar i vrijedan rod, odlučio sam dati župljanom te vrsti loze da si zasade brežuljke, koji su zapušteni borovicom i kupinom obrasli.

Ove godine jako je obrodila šljiva i ostalo voće, pak će ljudi lakše da prožive ovo skupo ratno doba, kojemu još nije kraja.

God. 1915 sam prijavio neke župljane kotarskoj oblasti u Glini da uskraćuju župne težake. Nastojao sam tom prilikom da se već jednom uradi to pitanje tako da ne bude imao župnik neprilika radi podavanja težaka. U tu svrhu sam ovjerovljeni ugovor o podavanju

težaka poslao kot. oblasti sa zamolbom da izdade svoju odluku u tom predmetu. Kot. oblast je na temelju pismene obveze župljana solinskih izdala odluku o podavanju težaka u prilog župniku, kako se može iz same ovdje priklopljene odluke razabrati. - Nezadovoljni župljani uložiše utok na žup. oblast a poslije i kr. zem. Vladu, ali su svuda odbijeni. Župnikovo pravo na težake potratila je i zem. vlada, a osim toga naredila da opć. načelnik mora u slučaju nepodavanja na trošak nemarnjaka uzeti drugoga težaka i poslati župniku na posao. - Makar da je većina težaka davala redovito bez prigovora, radi nekolicine tvrdoglavih zlobnih ljudi valjalo je težačko pitanje riješiti, jer su ovi neprestano podbadali i ostale da težake ne podavaju. U ovo doba kada su težaci vrlo skupi (po 6 kr. dnevno), velika je to stečevina za siromašnoga župnika solinskoga.

Godina 1918.

Pošto su pokrajni oltari u ž. crkvi vrlo trošni i neugledni, da crkva bude što bolje uradjena, odlučio sam u dogovoru sa crkv. starešinama namaknuti nova dva pobočna oltara s. Antuna pustinjaka i Duha Svetoga. U tu svrhu sam pozvao domaćega obrtnika iz Koprivnice, Riharda, da načini lijep i ukusan nacrt za ove oltare. On je donio sam ove nacrte u svibnju i pošto su odgovarali našoj želji i zahtjevima, pogodio se crkveni odbor sa Rihardom da načini 2 oltara u visini oko 3½ - 4 metra, a širina oko 2 metra. Prvi oltar Duha svetoga imati će glavnu relief sliku sv. Duha sa apoštolima i pokrajne sv. Jage i Kate. Drugi oltar sv. Ante pustinjaka imat će istu veličinu, uopće sve dimenzije kao i prvi a glavni koji će biti sv. Ant. Pust., a pokrajni sv. Roka i Vida. Narod upitom kakve i koje svece bi najradje da imade na oltarima, odlučio za ove. Nekima je od ovih i zavjetan, kao sv. Vidu i Roku. Graditelj oltara obećao je oltare dogotoviti najkašnje do Preobraženja 1919., a pogodjeni su za svotu od deset tisuća kruna koju svotu smo dijelom već sebrali, a ostatak će narod već darovati. Skupi su obzirom na današnju skupoću i nestašicu obrtnoga materijala.

Ovoga proljeća sam zasadio 500 kom. zrinjevke loze, koja se dobro prihvatila, jer je ljeto bilo dosta, no ipak umjereno vlažno, dočim ove zadnje 2 god. velika suša. Odlučio sam nabaviti nešto cijepljenih šljiva iz Petrinje, da ih zasadim na mjesto posušenih, no nisam mogao dobiti pošto su rasprodane, a novih nije jer kad je rat opao je i nerad. - Ljetina je ove godine dobra u opće, a kukuruz, grah i krumpir urodio obiljem. Hvala Gospodu! Šljive je bilo osrednje, a ostalog voća pomanje. Vinogradi ponesli veoma mnogo roda, no peronospora uništila 2/3 priroda. Nije se moglo dobiti sumpora a niti

dosta galice. Koje grož̌dje, u koliko ga tuča nije 3 lipnja zahvatila bilo lijepo i zdravo.

Dne 29. listopada proglasio je sabor hrvtski domovinu našu neovisnom - prelom sa Magjarima koji su nas izrabljivali. Havla g. Bogu, koji nas oslobodio Švabe i Magjara! Došlo je do toga usljed sloma austrijske njemačkopruske vojske pomoću Amerike. Naši politici hoće da se osnuje jugoslavenska država od Srba iz Srbije, Hrvata i Slovenaca. Hoćeli do toga doći i u toj jedinstvenosti ustrajati narodi, ovisi o značaju, iskrenosti, pravednosti i nesebičnosti svih ovih bratskih plemena, a napose Srbijanaca.

Ove jeseni je harala kuga španjolska influenca, zarazna i opasna bolest, od koje je i u ovoj župi umrlo do pedeset. Bio sam i sam obolio, no prebolio, hvala Bogu! Mnogo svećenika se zarazilo kod bolesnika.

Godina 1919.

Ove godine sam držao stalnim, da će naručeni kod Riharda oltari biti gotovi i postavljeni, no prevario sam se u čvrstoj nadi. Nešto je materijal i opet poskupio, a nešto ima i nemara od dotičnoga majstora, pak zato nisu oltari sgotovljeni. Kod naručbe oltara odveć je odbor vjerovao majstoru, pak nije sačinio običajnoga ugovora, tako nas izigrava. Nije druge već valja poći onamo i načiniti makar i kasnije ugovor, ako se bude majstor sasvim nemarnim pokazao.

Od kada je strašni europski, ili bolje svjetski rat prestao vraćaju se po malo zarobljenici svojim kućama, ali oni iz Rusije još ne mogu kući radi razvratnih prilika u Rusiji usljed opakoga boljševizma. Neki dolaze i iz Amerike sa puno novca, jer je i ondje nadnica velika, a novac mnogo vrijedniji od našega (100-130 kruna 1 dolar). Nije dakle čudo nikakvo, ako nešto marljiviji i trijezniji radnik nosi sobom na stotinu hiljada kruna iz Amerike. Većina ulaže taj novac u svoje gospodartvo u svrhu, da ga podigne i to je dobra pojava. Koli Amerikanci toli zarobljenici (u većoj mjeri) dolaze kući sa razvratnim ideama. Rat je načinio od ljudi krvoloke, osobito su okrutni oni koji nemaju nikakve izobrazbe, po tom čine kod kuće svakojake nepodobštine, kradje, provale i nasilja javna. U vjerskom pogledu zlo: mnogima oslabila vjera, a neki ju izgubiše tečajem 4-5 god. vojevanja. U vojsci dolazili u dodir s ljudima ponajviše zlim i opakima. Ogroman posao čekao svakoga dušobrižnika. Polazak crkve je loš, a isto tako hladnoća i nemar u primanju sv. sakramenata. Zli primjeri djeluju pogotovo na nedužnu šk. djecu (ta djeca oponašaju u svemu starije), pak ne dolaze u crkvu osim nekolicine. Nemaran je polazak škole: globa malena.

Pokraj današnje skupoće, skupi su pastiri i sluge, pa nije čudo, ako je nemaran otac spreman i 100 kr. globe platiti nego li najmiti pastira, ako nije inače moguće udesiti pašu i slične poslove. Ova godina je vrlo kasna. Bila je duga zima, a kad je već počelo listati grmlje, nadalje dne 27. ožujka vrlo velika (za tu dobu) studen. Dan vedar, ali sjever brije kao o svječnici, tako da je pupovlje na voću sasvim pozeblo. Ono što je još spavalo, potjeralo je kašnje rod, ali vrlo kržljav. Vinova loza potjerala početkom svibnja, pak su kasnije vrsti ostale (makar i rujan lijep) nedozrele. Posljedica toga, dakako, slabe vrijednosti mošt. Šljive nije niti za vidjeti jedne. Kukuruz bio ipak priličan makar mjestimice ostao zelen.

Nalazim se u zabitnom selu, a ipak sam željan mnogo puta voća, a osobito ranijega. Da ne oskudjevam na njemu, nacijepio sam 4 kom. ranih krušaka i trešanja i zasadio u vertu medju crkvom i žup. stanom.

Neke su od njih dobro napredovale i razrasle se tečajem ljeta. Pod jesen je crkveni krov prekrivan. Radnja stoji 1.200 kr., a crijepa posudili (300 kom) što ćemo povratiti.

Godina 1920.

Kao što je lanjska godina u svemu zaostala, tako ova se pokazuje vrlo ranom i naprednom. Zima je bila blaga i više suha, pak je u velike pogodovala voću i lozi, a i u usjevima zimskim, tako, da je rano sve počelo da kreće i iz sna zimskoga se budi. Loza je potjerala oko Josipova a počela cvasti oko 22. svibnja. Nadati se dobrom prirodu obzirom na kvalitetu, a i kvanitativno je dobar prirod, jer se moralo suvišno grozdje sa panja skidati. Zasadio sam dvadesetak šljiva, bistrica, da nadopunim u šljivaru praznine, a pred prozorima župnoga mi stana zasadio sam 3 kom. bresaka i jednu kajsiju (marelicu), jer ona položajem k sjeveru uvijek prozebe. Narod je kukuruz rano sijao, a do Petrova bio ne samo okopan već svaki i nagrnjen, evo nade za dobru jesen temeljite.

U lipnju mjesecu smo dali popraviti toranj crkve i crkvu sa stanom bojadisati žutkasto, da se ne zamrlja boja. Dao sam mješati cementa da sve bude stalnije. Ova radnja sa potrebnim materijalom stoji 3.000 kr. Ne budeli preskupo, dati ćemo i piramidu tornja oličiti crvenom bojom da bude trajniji lim, a lice ljepše tornju. Zamolio sam

u veljači šum. gosp. ured I b. im. opć. u Glini za 100 kom. hrastova u svrhu ograde cintora i žup. vrta sa dvorištem.[206]

Taj materijal sam dobio uz sniženu cijenu od 300 kr.; ljudi (župljani) sasjekli i privezli, samo Jamari bili u tom nemarni. Budu li htjeli župljani sami taj materijal iztesati i ograde podići, pasti će im sa ledja ogroman trošak od kojih dvadesetak tisuća kruna. Neke sam za tu izgradnju već predobio, pak je 20 gospodara već svoj dio iztesao. Osim rijetkih iznimaka župljani su spomenuti materijal za ograde tečajem godine iztesali i priredili a kada dodje proljetno doba, nastoajti ću, da župljani i ograde podignu, da podignuće njihovo ne moraju plaćati.

U kolovozu smo nabavili malo zvonce iz čiste zvonarine (teško 10 klgr) kod "Metallum" d.d. u Zagrebu za svotu od 2.200 kr. Pošto nema sredstava za nabavu većega, to će biti i ovo zvonce dobro za vrijeme, dok se veće ne nabavi. Piramidu tornja smo dali takodjer oličiti uljenom (crvenom) bojom da bude trajnija i ljepša. Stoji samo 2.200 kr. skupa sa bojom, firnisom i radnjom. Oličio ju, kao i cijelu crkvu dvaput okrečio (uz popravak zidne žbuke) Baždar, soboslikar iz Gline za 4.800 kr.

Ljetina je ovogodišnja dobra: kukuruza ima mnogo, jer je dobri Bog dao, da je i na najlošijoj zemlji prilično dobar bio. Bilo je to i za želiti, jer je narod dosta se nagladovao za vrijeme rata, pošto je žitak prodavan u općinskim aprovizacijama na duše (10 klgr mjesečno na dušu). Kad bi se i ova količina bila redovito mogla nabaviti, još kojekako, ali usljed bezdušnosti i lakomosti aprovizatora išlo je to "dijeljenje" svakojako samo ne pravedno na mnogim mjestima.

Voće takodjer dobro obrodilo, osim šljive a i trsja. Usljed skupoće i pale valute došlo je do toga, da se ove godine prodavao klgr. mesa (govedine) 30 kr. litra vina na veliko od gospodara 20-24 kr. (u gostioni 32 - 38 kr.) klgr pšen. krušnoga brašna 12 kr., a finoga 18 kr. Država je usljed ove nevjerojatne (ali istinite ipak) skupoće prisiljena bila davati svim službenicima pored plaće i velike dodatke na skupoću (n. pr. učitelju na plaću od kojih 2.000 kr. godišnje dodatka na skupoću i više kr. mjesečno, dakle godišnje kojih 40 - 50.000 kr.) Ova okolnost potvrdjuje do kraja palu valutu i skupoću. Ovo sam zabilježio za kašnje naraštaje. - Dok je vlada prisiljena da daje ogromne svote javnim namještenicima, dotle nastoji svećenstvo u opće, a kotoličko napose, da materijalno upropasti, to se razabire odatle što je dala 500 (petsto) kr. dodatka na skupoću svećenstvu (bez razlike) katoličkom. Tim nije kadar nabaviti u gotovini ništa osim soli,

[206] Ograde i plotovi svuda se srušili i dorabili se.

svjetla, porez, daće, drvo (taksa) i novine. Uzdržavati i družinu i sebe (kao i plaćati) mora iz svoje nadarbine, koja bi morala godišnje nositi čistih 60.000 kr. najmanje, da župnik uzmogne životariti, jer se n. pr. sluga plaća god. 3.000 – 4.000 kr. uz koštu bolju negoli ju ima gospodar; cipele stoje obične 800 – 1.000 kr! Halja svećenička 3.000 kr. a najlošija 2.000 kr, isto tako odijelo strahovito skupo. Životne namirnice isto tako skupe razmjerno, jer je svakoj robi bar 50 put veća cijena od predratne, a nekoj i veća n. pr. klgr. šećera stoji 70 kr., a plaća župnika graničarskoga 83 kr. mjesečno, kao i pred 100 god.

Vladine krugove zahvatila liberalna ali i bezvjerska (nekoje) struja a narod sam usljed rata (dolazio dobar u doticaj sa pokvarenim, vjernik sa krivovjercem i nevjernikom (socijalisti, komunisti) duboko moralno i vjerski pao, pa koje čudo da je danas svećenik upravo za ruglo gotovo svakomu. Ugledniji je svaki obrtnik (i onaj koji zahode čisti i mrcine guli i zakapa) od svećenika, koji obavlja toli uzvišenu ali i odgovornu službu.! Nije dakle čudo ako se zapaža manjak sve veći u kuratnom svećenstvu: stari umiru a podmladak slab brojem. Niko gotovo se ne da u stalež pun odgovornosti i samoprijegora, a i stradanja.

Po Zagorju počela vlada, čuje se, provoditi agrarnu reformu i kod župnika, koji nema više od 20 rali. Ako nam i ovo malo zemljišta oduzmu, tada nam je egzistencija (i ova poput seljaka) uništena. Strašna vremena!

Godina 1921.

Kako je već na prednjoj strani spomenuto, nabavljen je materijal hrastovi u svrhu popravaka ograda okolo crkve i župnog stana i bašće. Taj materijal su župljani u sporazumu sa župnikom otesali i ovoga proljeća ograde što nove podigli, što opet stare temeljito popravili. Svaki kuće gospodar dao je težeka i ograde su uredjene, a da je to moralo ići putem rasprave bio bi se svalio znatan teret na župljane. Ovdje nisu župljani nasjeli raznim huškanjima nekim nesavjesnim individua, i jer su uvažili predlog svoga župnika, bolje je stvar ispala po njih same. Kako je štala u derutnom stanju treba i za njezin popravak matrijala a taj je imovina na molbu župnika i dala uz vrlo neznatnu cijenu.

Istaknuti je ovdje susretljivost katolika Hrvata g. Stjepana Prpića, nadšumarnika u Glini, koji svakom zgodom ide u susret svećenstvu kada se radi o drvenom materijalu, potrebnomu za popravak raznih objekata, spadajućih na crkvu i nadarbine. Uz dva hrasta nabavili smo i nekoliko cerovih stabala iz kojih će se rezati

planjke za obnovu štalskoga poda, pošto je stari sasvim izdao, što je na štetu blagu i gospodarstvu: pošto se gnojnica sva po štali razlijeva, štetna je po zdravlje blaga i konja, a jer se mješa sa steljom, kvaliteta gnoja biva lošija. Nastojati ćemo i taj materijal u skoro prikrojiti i na svoje mjesto postaviti da župljani izbjegnu trošku, a svom župniku pomognu i svoju dužnost učine.

Milodarima samih župljana i prodajom barake, koja je prije desetak godina služila umjesto crkve za službu - tada se crkva od potresa jako oštećena popravljala - došlo je do svote od 10.000 kr., te smo nabavili vrlo potrebno malo veće crkveno zvono od "Metalluma" d. d. u Zagrebu. Teško je 48 klgr. Sada su dva u tornju i svojim sitnim glasovima nježno pozivlju na službu vjernike, potsjećaju na molitvu i prate župljane u groblje.

Nekoliko komada cerovih stabala župljani su sasjekli i dovezli, ostali istesali i debele planjke ispilili, čim smo u jeseni sasvim na novo popodili štalu.

Dne 14 srpnja nadvili se crni i gusti oblaci nad ovom okolicom i oko četvrte ure popodne udarila strahovita tuča, kakve iz naroda i najstariji ne pamte. Padala je kroz desetak minuta, rjetka, ali zato izvanredno jaka, debela. Letili su komadi obični kao gusja jajca, a pred stanom sam opazio komad velik kao polovica cigle. Ljudi po paši i blago stradalo je. Moji konji u strahu ne pogodiše iz šljivara u dvorište, već krenuše cestom prema Hadjeru, gdje su se skrili u grmlju, kada ih je tuča isprebila. Ljetina u velike stradala, a vinogradi i rod pogotovo. Na crkvi i stanu slupala je tuča do 6 hiljada crijepa, što se je moralo odmah i popraviti troškom od kojih 15.000 kruna.

Usljed velike suše ljetina svuda vrlo slaba. Voća ništa, šljive rijetko gdje. Kukuruz vrlo slab i malo ga. Ljetina malo, a otave ništa, zato se plaća sijeno već sada 800 kr. po rute. Voda nestala u svim gotovo zdencima, pak smo morali iz Gline vodu voziti. Pošto je do Petrova bilo nešto kiše, krumpir je izgranuo i bio dobar, a i dosta ga bilo. Krumpirom se narod većinom izhranio. Usljed suše bilo grozdje već polovicom rujna zrelo, a kvaliteta mošta izvrsna. Tako dobro i jako vino rijetko se dobiva.

Pošto se temeljne grede dvije istrošile pod štalom, podmetnuli su župljani (ravnao **Blaž Gašparević**) dvije hrastove nove "podumente", da se štala ne nasiplje, a zatim sam dao sa 200 for. podzidati sve naokolo.

God. 1922.

Zima bila oštra i vrlo dugo trajala i tako je i priroda kasno počela buditi se. Proljeće hladno i kišovito, pak se teško dalo sijati. Loza i voće kasno potjeralo.

Pošto je tuča izrešetala sasvim krov na župnom stanu lanjske godine i svuda curi, a k tomu u sobama nema peći, koje bi mogle grijati (stare dorabile se); prozori nevaljali, zahod se zarušio, cijevi podkrovne cure i sav zid već promočen, štednjak sasvim razrušan i progoren, pod se dorabio i rupe nastale, to sam bio prisiljen prijaviti tako derutno stanje oblasti i zamoliti doprinosbenu raspravu. Popravci su većinom takve naravi, da se ne mogu po komugod dati izvesti valjano, a i župljane sam uz veliki jad jedva sabirao na rad prošle godine, pak kada su mnogi govorili da bi voleli platiti izvadjanje popravaka, prijavio sam stvar po običaju i dužnosti oblasti, pak neka zakonitim i običajnim putem sve nužno popravi. Poslao sam predujam od 700 dinara za povjerenstvo, pak očekujem doprinsbenu raspravu, na kojoj će po običaju biti, znam, dosta galame jer župljanom se ne dade raditi, a ni plaćati.

Doprinosbena rasprava u svrhu popravka žup. stana i zgrada bi obavljena za 10.VIII. Župljani po svojim zastupnicima priznali su potrebu popravaka pa je zaključeno da se raspiše 300% namet na izravni porez. Svota za popravak iznaša oko 9.000 dinara (devet tisuća). Ta svota je premalena, pa smo morali radnje bez poduzetnika sami izvadjati. Župljani su dali ručne i vozne težake, a popravke je izvadjao domaći čovjek pod rukovodstvom gradjevnog odbora, kom na čelu bi izabran dom. župnik. Radnje i popravci se izvodili polagano, prema uplatama. Popravkom su izvedeni svi u godini 1924. konačno. Članovi odbora nisu rukovodili posao, već tomu se uklanajli pa je sam župnik rukovodio posao. Kad se uzme u obzir nemar, a ponešto i odpor mnogih župljana, lako je razumljivo koliko je tu trebalo strpljivosti, dok se najnužnije popravilo.

Godina 1923.

Tečajem ove godine u ljetu izvadjali su župljani razne popravke na žup. stanu i zgradama pod ravnanjem župnika. Pošto je mnogi u župi nemaran teško su popravci izvadjani, ali su teškom mukom napokon izvedeni.

"Poloj" u Hadjeru prema nacrtu izgledao mi je premalen i prije više godina nakanio sam bio izvesti mjernika, no ipak sam se skanjivao da me nebi smtrali lakomim, pošto je to zemljište

nadarbinsko ipak sam ove godine u svibnju platio mjernika Matakovića iz Gline da zemljište ovo premjeri i pravim medjama omedji. Nakon izmjere ustanovilo se da su medjaši u svem oko 3000 hvati preorali. Ovo zemljište su povratili, a što su kod toga mislili, Bog samo znade.

Ljetina ove godine u svemu je dobra pa ova dobročinstva i milost morao je narod konačno priznati, i vraća se vjeri svojih otaca: polazi marljivije službu Božju, svi se gotovo ispovjedili o uskrsu itd.

Godina 1924.

Naručeni prije osam godina oltari pobočni kod Riharda u Koprivnici nisu ni danas stigli. Pošto su cijene strašno u svemu poskočile nije ih mogao izraditi pod onu cijenu, tako se izgovarao taj majstor uvijek. Kad je crkveni odbor vidio da od oltara ne bude ništa bez suda, a taj je put svakom odvratan, nastojao je odbor da za kaparu oltara pošalje majstor izradjene kipove, što je na ponovna požurivanja tada, negda početkom ove godine i učinio. Primili smo kip sv. Ante pust., sv. Vida i sv. Ivana Nepomuka, a na oltaru drugome sv. Duha (dolazak) sv. Kate i Jage kip. Pošto je narod ove okolice, pa i solinski župljani u dobrom dijelu zavjetan sv. Duhu pod Hrastovicom, dakle daleko, odlučio je crkveni odbor na predlog župnika da se oltar Uzašašća Isusova u žup. crkvi pretvori u oltar dolaska Duha Svetoga. To je i učinjeno sliku je izradio slikar Baždar u Glini za 700 dinara.

Zima je oštra bila, a kao što je jesen 1923. tako i proljeće 1924. vrlo kišovito, vode su izlašle na više mahova i sve poplavile. Ljeto je takodjer kišovito, tek pod konec malo je ljepše nastalo, zato je prirod vina u ovoj godini kvalitativno slab, a jer se nije dalo radi kiše izbjeći bolesti loze i grozdja to je i kvantitet slab. Godina loša, a osobito župniku, jer je Poloj sav potopljen, sjeno loše dosta zamuljena, vina vrlo malo i lošega. Plaća je 20 dinara, a doplatak na skupoću 300 dn mjesečno, a tim se slabo što dade učiniti.

Župni odbor na predlog župnika zaključio je zatražiti dozvolu u kot. oblasti i duh. stola, da se iz crkvene blagajne potroši svota od 10.000 dinara na zvono. Oblasti su na to privolile, a župljani su bili spremni dati ponešto milodara za zvona i tako smo se odlučili na dva zvona, koji bi harmonički bila složena prema malome. No pošto je zvonovina prava (22% engl. kositra (cin) i 78 % bakra) preskupa za nas, odlučili smo se prema našoj sirotinji za zvona "njemačke kovine".

Zvona takove kovine izradjuje fabrika u Jesenicama u Kranjskoj, a pošto su neke župe već nabavile zvona njem. kovine i

vrlo su zadovoljni sa materijalom i izradbom, odlučili smo se i mi za takova zvona. Naručili smo ih preko posrednika župnika Andrije Vincetića iz Bosne. Za dva mjeseca su dogotovljena i na 14.IX. ove god. su postavljena u toranj po **Luki Jurjeviću**, limaru iz Gline. Sa ovom opremom stoje oko 16.000 dinara. Srednje je 250, a veliko je 520 kilogr. teško. Čvrsta su i daleko se čuju zvoniti, a glas im je razmjerno prama cijeni dobar i ugodan. Stalak za nova zvona preslab, jer je "zub" vremena ga izjeo i raspada se, zato smo morali dati načiniti novi grušt ili stalak za zvona. Materijal hrastovi stoji 1.600 din. a majstori su domaći ga ugradjivali. Posao rukovodi **Gašparović Blaž** i zvonar **Gjuro Marenković.**

Godina 1925.

Ove godine u rujnu se počela graditi kapela M.B. Lurdske u Hadjeru, a zgotovila se izvana i došla pod krov u listopadu. Gosp. župnik i dekan u miru **Batušić** nabavio je sa g. **Pavlom Leberom** kanonikom 1913. kip M.B. Lurdske i g. Batušić ga nakanio postaviti na križanju, gdje sada stoji kapela no kako je nadošao strašni rat i sve poskupilo po sto put maralo se čekati dok dodju bolja vremena da se uzmogne kip smjestiti u zid itd. Kad je iz Amerike 1923. stiglo oko 5.000 Dinara moglo se pomišljati ne samo na kip već i na kapelu. Domaći župnik je počeo nagovarati Hadjerane, da svaki gospodar kuće obeća oko 100 Dinara - kako koji po imetku može - za izgradnju kapele (za materijal), a povrh toga sve ručne i vozne težake, pa nakon sabiranja milodara po obližnjim selima da bi se moglo pristupiti zidanju kapele 5 m duge oko 4 široke a ukupno oko 10 m visoke.

Godina 1926.

Kapela u Hadjeru nije se mogla dogotoviti, jer nije bilo zato sredstava s razloga, što je zavladala velika oskudica na životnim namirnicama uslijed općenite nerodice, koju je česta poplava po svoj srednjoj Evropi povećala. Usljed silnih kiša u ljetu ove godine i po njima nastalih poplava najbolja zemljišta po ravnicama i blizu potoka stradala su i rod izdala. Općenita gospodarska i novčana kriza ovo zadnje 2 - 3 godine povećavaju bijedu. Osim toga javne daće iz godine u godinu sve veće - drž. proračun gotomice veći tjeraju narod u sve veće siromaštvo. Uprava na mnogo mjesta nesavjesna i loša. Pojedinci - ima i časnih iznimaka - na visokim mjestima u upravi, kako sva javnost govori, nastoje se okoristiti svojim položajem na štetu drugih - Korupcija!

Kako je sebična politika liberalca Radića pogodila u živac cio narod, koji ima oči da ne vidi, a pamet da ne misli, - tako nije niti svećenstva poštedila. Državna vlast vrlo maćehinski postupa sa rimokatoličkim svećenstvom u opće, a napose nama u bivšoj Krajini - koji nemamo lukna - tako, da nam prijeti gotova materijalna propast. Plaća nam ostala ista 1000 kruna godišnje = 250 Dinara a, dodatak na skupoću dnevno kojih desetak dinara i tim neka župnik živi. Otkada postoji sv. Crkva valjda se nije svećenstvo još nalazilo u ovako jadnom materijalnom polažaju i to traje već više godina. To je i razlogom, da su nam sjemeništa prazna. Duhovna pastva se uslijed ostarjelosti, iznemoglosti, bijede mnogih svećenika lošije obavlja a manjak veliki u svećenstvu prijeti još većim nedostacima u pastorizaciji. Uz to je i narod prama općenitoj - uz rijetke iznimke - bijedi svećenstva ostao indifirentan. To je još najveće zlo. Mnogi su dapače usisali zli i pogubni liberalni duh svoje političke stranke i direktno navaljuju na svećenstvo. Uz takove pretužne okolnosti teško je vojniku Kristovu braniti frontu!

Više ponajboljih gospodara uskratili su ove godine sasvim župniku solinskom težake a jer mi je išao na ruku zastupnik radićeve partije seljak **Rovak** iz Gračenice, koji se za ukinuće težaka župnih "zauzeo" kod ministarstva vjera velikog župana u Karlovcu, došlo je do toga, da je veliki župan izdao u rujnu odredbu, da se proti nemarnjaka u podavanju težaka nema postupati - dok ne stigne riješidba od Ministarstva vjera. To je načelnik **Arambajsa**, pokorni sluga zastupnika (poslanika) **Rovaka Miška** jedva dočekao i u nedeljni oglas uvrstio, i to takovom stilizacijom tu odredbu, da je odviše jasno, kako se želi župniku siromaku i zadnja potpora ustegnuti. Razumije se, da to nije mogao i smio pisac ovih redaka posmatrati ravnodušno, nego je svojom predstavkom na velikoga župana u Karlovcu (u jeseni ove godine) dokazivao pravo župnika u Solini na težake. Pošto je ta predstavka po mnenju duh. oblasti bila pisana u preoštrom tonu, nije ju nadb. duh stol htio odaslati velikom županu, već preporučio župniku, da se novo sastavljenom obrati putem duh. oblasti na vel župana.

Ljetina nikakova ove godine, pa prijeti glad. Kakovim će posljedicama uroditi ova općenita bijeda i rastrovanost u socijalnom pogledu nije tško pogadjati. Dobri Bog nas očuvao od prevrata!

Jer su župnici tolike godine nepravedno prisiljeni, plaćati namet od beneficijalnog zemljišta, koje se imade smatrati kao sastavni dio njihove plaće, to je veliki župan riješio ipak toga nepravednog tereta ove godine naredbom od 12.X.1926. broj 40.483, a to možda najviše s toga, jer su postali tako siromašni, da nameta u opće plaćati nisu kadri. Ta odluka se ovdje prilaže;

Veliki župan Primorsko Krajiške Oblasti u Karlovcu.

Karlovac 12. Oktobra 1926.

Broj: 40483-1926.

Predmet: Prihod od sesionalnih nadarbinskih zemalja - oprost od plaćanja općinskog nameta.

Sim sreskim poglavarima 1... 24.

Povodom pritužbe biskupskog ordinarijata u Senju, od 4. listopada 1926. broj 2.240 da mnoga općinska poglavarstva razporezuju na župnike na sesionalna i nadarbinska zemljišta opć. namet, odredjujem da se na rečenu zemljarinu nema namet razrezovati i ubirati i to slijedečih razloga:

Kako se vidi iz $. 10. Kraljevskog reskripta od 10. augusta 1808. nadomještava prihod od sesija pravoslavnom srpskom svećenstvu plaću, što naročito slijedi - ostale, da se svećenici, koji nemaju sesija ili ih nemaju podpunu, primaju sesionalnu odštetu koja im se osigurava državnim budžetom (razdio VI. Glava LI partija 379 Pozicija) a osim toga u smislu člana 12. Uredbe o dodacima na skupoću svećenstvu svih Ustavom usvojenih kontesija - D.R.BR. 88.900 od 28. jula 1926. primaju s razmjerno veličini sesije 1/4 4/4 u članu 2. i 3. iste Uredbe predvidjene dodatke na skupoću, osigurane budžetom 1926. - 1927. Razdeo VI. Glava LI. Partija 382.

Isto tako prihod od nadarbinske beneficijatske zemlje koju uživaju rimokatoličko svećenstvo predstavlja uz lukno njihovu plaću, a prema citiranoj Uredbi D.R.broj 88.900-925. zavisi i kog rimokatoličkih i grkokatoličkih svećenika visina dodatka na skupoću osigurana budžetom 1926/27. Razdeo VI. Glava LI II Partija 404. od veličine te nadarbine.

Prema tome naslov strogo pripaziti na izvršenje ove moje odredbe.

Veliki župan: Zdravković v.r.

Ministarstvo Unutrašnjih Dela Kraljevine Srba Hrvata i Slovenaca Odelenje za Hrvatsku i Slavoniju.

H. S. Broj 4516

27.V.1927. god. u Beogardu.

Velikom županu primorsko krajiške oblasti Karlovac.

U cilju uklonjenja raznolikog tumačenja § 1. zakona od 6.VIII.1914. kojim su preinačene ustanove § 48. opštinskog zakona od 1870. god. glede propisivanja opštinskog nameta na državni porez od

svešteničkih plata, koje oni u gotovom primaju dotično na zemljarinu od svešteničkih nadarbinskih odnosno sesionalnih zemljišta, koje im u naravi uživaju, odpisuje Vam se radi znanja i daljeg upravljanja slijedeće:

Sva vrela prihoda, odredjeni za redovno uzdržavanje parohijskog svećenika sačinjavaju njegov beneficij (nadarbinu) koji je s obzirom na javnu pravnu prirodu parohijske službe kod nas takodjer jedna javno-pravna ustanova. Beneficij mogu da čine sva moguća prihodna vrela, kao što su zemljišta zgrada, razna koristonosna prava (servituti) kapitali, rente, fundacije, plata, pa i razna podavanja od strane parohijana bilo u prirodnima ili u gotovom novcu.

Sve su to samo sastavni delovi jedne te iste javno-pravne ustanove, koja je na menjena redovnom uzdržavanju parohijskog sveštenika i sva su ta prihodna vrela jedne te iste pravne prirode, te je bilo ma kakova razlikovanja medju njima s obzirom na opštinski namet lišeno svakog stvarnog oslonca.

Napose je stvarno posve neumesno, u istaknutom pogledu, pravitu neku razliku izmedju pobiranja parohijskog nameta, (lukna) u naravi i otkupljivanja njegova u gotovom novcu, jer je to pogotovo jedno te isto vrelo beneficijalnog prihoda, paroha, jer to je pogotovu a i kod podavanja u naturi može obveznik u svako doba svoj dug podmiriti i u gotovu novcu, a u gotovu se vrši i eksekutibna naplaćivanja dužnih zaostataka na podavanjima u naravi.

Prema navedenom posve je jasno da su svećenici svih priznatih veroispovedi oprošteni od plaćanja - opštinskih nameta od svih njihovih beriva, koji oni uživaju po svom svećeničkom zvanju u dotičnoj crkvenoj opštini i zato se na ta njihova beriva ma u kom ih obliku primorali - nema propisivati opštinski namet.

4. Jula 1927. god.
Po naredbi
U Begradu.
Ministra Unutrašnjih Dela v.d. Načelnika:
Podpis

Veliki župan Primorsko Krajiške Oblasti u Karlovcu.
Broj: 18290 - 1927.
Karlovac, dne 14. jula 1927.
Sreskom poglavaru 1 - 24
Dostavljam znanja i ravnanja radi.
Veliki župan:

Hanžeković v.r.
Poglavar sreza glinskog
Broj:8157 - 1927.
Glina, dne 5.XI.1927.
Općinskom poglavarstvu 1 – 8
Znánja i ravnanja radi. -
Sreski poglavar
Pajić v.r.
Poglavarstvo upravne općine Stankovac
Broj: 3034 - 1927.
Stankovac 1.XII.1927.
Velečastnom župnom uredu u Maloj Solini
Znanja i ravnanja radi. -
Upravitelj:
Biljежnik II primljeno 12.VII.1927.
broj 114

Godina 1927.

Kako je duhovna oblast pozvala župnika da se sa ponovo sastavljenom predstavkom na velikoga župana u Karlovcu obrati u predmetu podavanja župnih težaka, to je župnik početkom ove godine i učinio. U svestrano obrazloženoj predstavci, sa odlukama kr. kotarske i županijske oblasti te bivše kr. hrv. zemaljske vlade u Zgb. poslanoj putem nadb. duh stola, na velikog župana dokazao je pisac ovih redaka, da su župljani solinski dužni temeljem ugovora podavati župniku težake ručne i vozne za obradu beneficijalnoga zemljišta. No pošto župljani na višekratni poziv tada - negda na posao dodju i to kasno jutrom, a rade kako hoće da im samo prodje dan i jer neće nikako u horu da obave bilo koji gospodarski posao (npr. kada župljani okapaju, žpku. tek siju kukuruz i ostalo). To je po uputi usmenoj g. generalnog vikara predložio oblasnom g. županu, da bi župljani težake otkupili. Da se to uzmogne neće žpk. biti velikih zahtjeva.

Savezno tom predstavkom odnosno povodom iste odredio je veliki župan raspravu za odkup težaka na kuć. mjestu u Solini za dan 17. ožujka, nakon toga, što je žpk. poslao za povjerenstvo predujam od 500 dinara.

Tečaj cijele rasprave nije nužno ovdje potanko navadjati. Napominje se samo toliko, da su mi zastupnici župljana nijekali obvezu podavanja težaka svom župniku. Oni iz Hadjera bili su najotporniji, jer je **Šimo Vrbanac** 23. nagovarao žitelje svoga sela, da

prije predju na drugu vjeru (starokatoličku) nego li će podavati težake. Medjutim kako je župnik dokazao u predsrtavci na Vel. župama pravo župnika u Solini na težake, izdao je g. Vel. župan dne 15.III.1927. br. 8271 u tom predmetu odluku, kojom obvezuje župljane i nadalje na podavanje težaka odnosno na otkup jer je to u interesu obiju stranaka i današnjem vremenu odgovara. Odluka je privita ovdje. Protiv te odluke uložili su župljani utok na Ministarstvo Vjera, koji je odaslan tek 1.II.1928. Br. 2.542 iz Karlovca. Njegovo rješenje požurio je župnik svojom zamolbom na Minist. Vjera od 16.III. br.38.

Ove godine od srpnja sve do konça godine vladala je zarazna bolest po cijeloj centralnoj Europi pa i ovdje, najviše škulet, koji je pokosio dosta djece, a ponešto i odraslije mladeži. (Iznašao se poslije domaći lijek protiv te bolesti: oblozi hladni oko tijela i oblog oko vrata namoćen u petrolej; mnogom je to pomoglo).

Početkom šk. godine 1927/8. premješten je odavle učitelj **Pinotić Josip**, koji je bio ovdje oko 15 god. i disao duhom liberalnim, što nije bilo povoljno utjecalo na odgoj mladeži i naroda. Na njegovo mjesto došao je učitelj kandidat **Josip Vajdoher** rodom iz Gospića. Prijašnji nije htio orguljati a novi nije učio u preparandiji glazbu niti orgulje, jer je taj predmet ukinuo bivši bezbožni ministar Pribičević.

Ove godine je urodila bolje ljetina, osobito šljiva, iz koje bi mogao seljak izvaditi nešto novca da namiri velike potrebe ovoga doba, no to on neće već peče rakiju i sve ispija. To ubija tijelo i duh. Gospodarenje to novo vodi u materijalnu propast. Narod je uzaludno od toga zla odvraćati, jer je zao običaj od davnine, da se mora piti alkoholno piće "dok ga je, dok se da".

Godina 1928.

Pošto je župna crkva izvana dosta oštećena usljed kiše i nevremena odlučio je crkveni odbor, da se ona dade izvana popraviti: piramidu na novo sa masnom bojom preličiti, toranj nabaciti sa žbukom pomiješanom sa cementom, krov pregledati i žljebove pročistiti i popraviti, kaplaje učvrstiti, šaluzije na tornju na novo sa masnom bojom preličiti, vrata crkvena preličiti, sakristiju iznutra nabaciti i izbjeliti, a zatim cijelu crkvu izvana nakon što se stari kreč bude odstrugao, dvaput pobjeliti vapnom. Sve te radnje preuzeo je majstor Baždar iz Gline na proizvedbu uz cijenu od 3.000 dinara. Materijal potreban za izvedbu tih radnja nabavlja sama crkvena blagajna kao i pogodjenu cijenu za radnje. Na pročelju crkve sa obiju strana nalaze se udubine za slike ili kipove. Da imade i vanjština crkve

što bolji utisak na pobožnost župljana i proštenjara o zborovima crkve - Preobraženju i Duhovima - zaključio je crkveni odbor, da dade izvesti dvije slike na pročelju crkve, srce Isusovo i Marijino, što je i učinjeno. Slike je izveo Valtazar Baždar vješti slikar iz Gline za 400 Din.

Na dan sv. potvrde i kan. visite
Dne 14 lipnja 1928.
Vidio (potpis)

Na prednjoj strani navedene radnje na župnoj crkvi izvedene su koncem srpnja. Za materijal razni potrošila je crkv. blagajna 3.000 Din. dakle ukupno sa zaslugom Gjure Baždara izdano 6.000 Din. Slike na pročelju crkve 400 Din. (posebno kupljen za to materijal).

U rujnu ove godine dovršena je kapela Majke Božje Lurdske u Hadjeru i na 21. listopada blagoslovljena je po domaćem župniku uz asistenciju braće sukotarana Tepsera iz Gora, Grgurića iz Viduševca i Vukčevića iz Šišinca. Prigodnu propovjed je izrekao domaći župnik i takodjer odslužio prvu sv. misu uz asistenciju spomenute braće.

Istaknuti je prigodom gradnje kapele činjenicu, da je narod filijala Hadjer bio u tom nesložan, mnogi nemaran (indiferentan) neki lijeni za davanje težaka, mnogi sebični - tako je po gradnji kapele ostalo na njoj dosta duga za razni materijal, a za podmirenje duga kod trgovca **Bižala** i **Metikoša** jamčio sam župnik. Ovakvim zgodama se u pravom svjetlu pokazuje narod, radi toga mnogo brige (i jada) mora da osjeti dušobrižnik.

Ovo ljeto bilo jako vruće i sušno, tako je usljed velike vrućine i pomanjkanja kiše sva ljetina "izgorila": kukuruz u razvitku stabljike spržen, graha ništa, krumpir vrlo slab. U jeseni bilo nešto okrugle repe, jer je rujan od polovice bio jako kišovit i nadalje. Pšenica se dobro plaćala, no nje je ovdje malo. Grožđje od silnih kiša koncem rujna ispucalo i oslab bio mošt. U proljeću loza slabo tjerala rod, jer su oči loze u zimi pozeble. (u Zagorju nije toga bilo, pak su vinogradi ondje izvanredno dobro ponesli, da su bili u opasnosti trsovi da se pod teretom grožđja ne strgaju.)

Ljetina dakle ne samo u ovom kraju, već po cijeloj Europi srednjoj vrlo loša. U našoj Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini osobito nastao pravi glad a slabo pomoći. Šljiva je bila dobro ponesla rod, no mnoga je, od silne žege ljetne otpala (potpalio ju južni takodjer vrući vjetar). Ostala je dobra polovica. Jabuke niti jedne. U zimi je pao debeli snijeg.

God. 1929.

Počam od 10. siječnja pak sve do konca veljeće bila je po svoj Europi veoma stroga zima, mnogo dana je bila temperatura -30^{0} C.; a znala je biti i veća u ravnici (kod potoka i rijeka). Kupa i ostale rijeke zamrzle se na 50 - 80 cm. debelo i kroz 6 tjedana preko rijeka prelazilo sa teretom saonicama. U veljači su topovima razbijali led na Dunavu. Bilo je i nesretnih slučajeva, da su neki neoprezni pali pod led. Uslijed silnog snijega (debeo kod nas metar, u Lici dvostruko) i zapuha nijesu mogli vlakovi po desetak dana voziti, a u Lici kroz 3 tjedna nije bilo saobraćaja niti veze sa našim krajem, pak je uslijed nestašice krme (dovoz bio nemoguć) u Lici na hiljade sitnog blaga (a i rogatoga) uginulo gladno i ozeblo. Noge se kod živadi u prstima smrznule i mnogima otpali prsti, rože pjetlova poodpadale. Silni vukovi napadali u čoporima po Bosni na blago i sela. U Glini pod Pogledićem (blizu želj. štacije) zatečena su dva vuka od kojih je jadan umaknuo, a drugoga su ljudi utukli i po Glini na kožu kupili novac.

Dakle položaj očajan: glad i strahovita zima. K tomu se priključila i španjolska gripa (influenza) te su neki podlegli, a mnogi 2 tjedna odležali i oslabili.

Dne 12. veljače ove god. je uspostavljena slobodna papinska država, dakako ne u prijašnjem obliku nego malena, ali glavno je, da sv. Otac nije više talijanski sužanj već i po talij. državi priznat kao suveren. Cijeli gotovo svijet (osobito katolički) primio ovo sa veseljem. (Musolini predsj. vlade u Rimu (fašistička vlada) htio je sebe na vlasti osigurati i sve za sebe predobiti, zato je sklopio Konkordat sa Vatikanom i priznao neovisnu papinsku državu (uz odštetu za veliki dio teritorija prijašnje države sv. oca), stekao naklonost tim činom svih katolika, koji su za njegov režim listom svi glasovali.[207] On se tim u vlasti (pomoću Katolika) učvrstio i na dugo osigurao, a za protuuslugu je morao priznati slobodnu papinsku državu i sklopio Konkordat. Riješeno, dakle, rimsko pitanje!

Usljed jake zime, makar je bio debeo snijeg, pozeble su oći na lozi ove zime više nego lanjske. Tko je trsje dobro zagrnuo spasio je prirod.

Ljetina je ove godine srednja. Pšenica je slaba jer je prigodom cvatnje dosta od magle postradala. Kukuruza imade dosta kao i svake vrste povrća. Voće, osobito jabuke i šljive, vrlo je poneslo i roda je

[207] Potpis lateranskih sporazuma poslužio je Musoliniju i režimu kao sjajno agitaciono sredstvo, koje je mobiliziralo katolike, pa su za režim glasovali.

donijelo, samo je šteta po duh i tijelo ovoga naroda, da svu rakiju sami i to skoro do Božića ili najkašnje do fašnika ispiju, a pri tom se dogadjaju ne rijetko tučnjave pak nekada i ubojstva. Opomene i riječi ne koriste.

Utok župljana protiv podavanja težaka ili njihova otkupa za 10 dinara godišnje po paru nije još po ministarstvu vjera riješen, no čini se, kao da neće po župnika dobro ispasti, jer se sada obratilo ministarstvu na opć. poglavarstvu u Stankovcu, da ono izvjesti, da li župnik uistinu nemože existirati bez podavanja tih težaka. Dakle izvještaju župnog ureda u Solini kao da se ne vjeruje. Kada su i ta mizerna podavanja župljanom teška, a pošto su nekoji (kao Jame) gotovo sasvim odbili od pohadjanja službe Božje, zapustili ograde oko crkve, dvora i šljivika tako da je nemoguće išta od blaga držati bez posebnog pastira, izgleda da neće niti trebaju župnika. Te tužne okolnosti uz narušeno zdravlje ponukale su mjesnog župnika i pisca ovih redaka, da se obrati svojoj duh. Oblasti sa molbom, da ga riješi ove župe i na lakšu u ravnici postavi. Duh. oblast je uvažila sve te okolnosti i ponudila dosadanjem župniku u Solini upravu župe Podravska Moslavina (na Dravi u Kotaru Donji Miholjac) koja je vrlo lahka obzirom na administraciju, a svojim materijalima podobna, da svoga duh. pastira prema stališu pristojno uzdržava.

Usljed toga odlučio se dosadanji župnik u Solini da primi upravu župe, Podr. Moslavini, kamo je koncem listopada ove god i otišao predavši blagajnu crkve, ured i inventare privremenom upravitelju župe Solina, vlč. Gosp. Nikoli Vukčeviću, župniku u Šišincu, komu kao svome dobrom i mnogogodišnjem susjedu i prijatelju želim svaku sreću i božji blagoslov kod upravljanja ove župe dok ona ne dobije svoga stalnog dušobrižnika.

Iza odlaska vlč. **Cvj. Paunovića** upravljao je ovom župom vlč. g. župnik iz Šišinca do dolaska novog stalnog dušobrižnika vlč.g. **Franje Žigmana**. Razumije se samo po sebi da to administriranje župe nije moglo biti redovno; svećenik je iz Šišinca, velike i rastepene župe, dolazio samo za najnužnije poslove: ni nedjeljom nije bila redovito sv. misa služena. Dok je bolesnike redovito pohodio župnik iz Gline - a matice svjedoče, da je krstio i većinu djece.

Dolaskom vlč.g. **Žigmana** na upravu ove župe činilo se kao da će sunce ugrijati ovu njivu Gospodnju; došao je svećenik prirodno vrlo nadaren, čvrsta tjelesna ustrojstva; narod ga je s veseljem pozdravio; pomogao mu - ta došao skoro gol i bos. Medjutim uslijed prevelikog siromaštva, slabe ishrane i kućne njege i to se zdravlje skrhnulo, tjelesna snaga i duhovni elan popustio pastorizacija i vjera trpjela štetu, dok se konačno njegov život ne primaknu kraju i ugasnu

dne 21. februara 1936. god. u Zagrebu, gdje su mu smrtni ostaci i ukopani.

Sedisvakancija i opet; administraciju je župe ovaj put bila povjerena glinskom župniku i dekanu preč. g. **Franji Žužeku**. Sam samcat u Glini, na tako velikom polju rada, uz to i administrator (kroz neko vrijeme) župe u Maji, primio se, koliko mu je dakako dopuštalo vrijeme, i Soline, dok nije, dne 25. marta 1937. godine, ustupio na mjesto upravitelja župe vlč. g. **Valentin Bazijanec**.

Godina 1937.

Dugogodišnjim prekidom redovite pastorizacije župa, župa je kod dolaska novog župnika izgledala ovako: na sam je Uskrs, unatoč svega, što su župljani znali da im je došao novi pastir, došlo k sv. Misi c. 50 osoba. Crkveno platneno ruho - tek najnužnije: a 1 kom. jedina roketa i alba, i to staro - krpano. Kaleži i ciborij u lošem stanju, župni dvor gotovo rasulo, više sličan kakvoj zapuštenoj fabrici, nego li stanu za nastambu; malo je svijeta znalo moliti Vjerovanje, još manje: 10 zapovjedi Božjih, a nitko Čin vjere itd i krunicu. I povrh nedjelja dolazilo je malo svijeta u crkvu - od mladeži tu i tamo koji mladić i nešto djevojaka. Muškarac tu i tamo koji. Trebalo je zasukati dobrano rukave. Ponajprije upoznati župu i kad ovce nejdu k pastiru, neka pastir podje k ovcama. Na sam Uskrs oglasio sam blagoslov kuća, koje već godinama bilo nije. Obilazeć tako kuće po najvećem blatu i kiši; proljeće je bilo ružno; govorio sam i ponavljao do umornosti ovo troje:

a) točno i savjesno svake nedjelje i blagdanom k sv. misi,
b) trebat će popraviti župni dvor i
c) djecu slati u školu i mladež na kršć. nauk.

To sam ponavljao neprestance i djeci u školi. Teške su bile okolnosti. Još pred godinu dana cvao je na području ove župe **komunizam** i našao dovoljno pristaša u **Gločevu selu**, **Jamama** i **Hadjeru**. Prošle godine bilo je i ubojstava; komunizam je doduše po vlastima pravedno ugušen, ali mu je tlo još uvijek podesno da on ponovno oživi i procvate. Čuo sam mnogu gorku - mi svećenika ne trebamo; mi ga nijesmo ni tražili, jer što je došao itd.

Svećeniku nije preostalo drugo već da svu svoju djelatnost počne sa ovom šačicom ljudi "bonne voluntatis", a nadasve preko školske djece, koja su bila u rukama vidljivog andjela čuvara, revne učiteljice - katolkinje gdje **Eve Gregurić**. I led se počeo polako topiti ... Djeca su naučila molitve, djeca se privikla svake nedjelje ići k sv. misi - naučila pjevati; djeca opominjala roditelje, ukućane, koji svećenika nijesu čuli, za vršenja nedjeljnih dužnosti. I počeli su sve više dolaziti u crkvu...

Popravak se župnog dvora otpočeo bez novca. Župnik je rasporedio proračunom sumu za popravak na župljane: 50% na drž. porez. Sa mnogo strana negodovanje - ta radi se o porezu. Neki su poderali poziv na uplatu. Mučna situacija... Početi! I oglasio sam i poručivao starješinama sela ove župe za ručne težake i za kola, koja će dovoziti sav materijal. Zidarske je poslove preuzeo g. **Anto Gregurić**, ovl. graditelj iz Jukinca, kraj Gline, a sve stolarske poslove g. **Janko Krovinović**, stolar iz Gračanice. 2 puna mjeseca trajali su popravci - 12 novih prozora izvana sa okvirnim prozorom, tri nova poda, sve iznova pokrpati, popraviti, prebojati. Punih 24 godine, ustanovilo se prigodom popravka, nije župni dvor bio popravljan. I počelo se uplaćivati. Dao sam popraviti crkvu - nova velika vrata, iz sakristije ukloniti kameni pod, stavili smo ga pred crkvu, postavili drveni pod, izravnali pod u svetištu i prebojili neke objekte u crkvi. Stalnom i prekobrojnom katekizacijom postiglo se da su djeca a preko djece i odrasli naučili molitve, privukli se u crkvu. Imali smo, čini se, prvi put u ovoj župi i procesiju na Srce Isusovo - toliko svijeta i tako divan red, da se vedrilo u duši svećenikovoj.

I radnje se oko popravka ž. dvora i crkve primicale kraju, a bližila svečanost, prva u povijesti ove župe - **mlada sv. misa.** Mnogo i dugo se spremalo za mladu sv misu. Za crkvu se radili oltarnici, jastuci, novo nebo, pokrivala za oltare, po svim selima župe; u Glini se šilo, heklalo - rokete, albe za mladomisnika i svećenike - revnošću svojom prednjačila je napose gdja. dr. Katarina Vojvoda; tom zgodom poklonile su glinske križarice našoj crkvi 6 m. dug hrvatski barjak. I osvanuo je konačno taj svečani dan – 25. srpnja. Iznimno krasan dan, bez oblačka - čitava je godina bila vrlo loša, ogromno se mnoštvo svijeta naleglo iz svih okolnih mjesta u Solinu - mužari gruvaju, zastava se duga vije sa crkve i zgrada, - tri slavoluka: u Hadjeru, pred ž. dvorom i crkvom - dolaze svećenici... Iz Hadjera dopratila je mladomisnika vlč. g. **Ivana Vrbanca** procesija i konjica. Svećenstvo se (dvanajstorica sa mladomisnikom) obuklo u svečano ruho - ceremonijal je bio preč. g. dekan Fr. žužek - pred svećenstvom djevojčice u bjelini, kat. društvo iz Gline - Križarice sa barjakom - a uz mladomisnika i svećenstvo špalir mladića, okićenih hrv. trobojkama. Pozdravni govor kod jednog i drugog slavoluka, pred ulazom u crkvu, oduševljenju ni kraja ni konca, zaista nezapamćen sjaj - i premda se iz crkve uklonile sve klupe i zastave, ovoliko mnošto svijeta moralo se svrstavati unaokolo crkve. Propovjed je rekao prč. g.

dekan "ad hominem". Puna dva sata iza sv. mise trajalo je samo dijeljenje sličica, uspomena na sv. misu. Svečani ručak za svećenstvo i ostale brojne goste bilo je pod krasno urešenom sjenicom pred župnom kućom.[208]

Preuzviš. g. nadbiskupe![209]

Bila je 20. srp. o. g. kad sam ja pok. podpisani opetovano Vašu Preuzvišenost ponizno zamolio da premjestite administr. M. P. iz Soline, jer da se već nemože podnositi njegovo silovito i nemilosrdno postupanje sa župljanima te bagateliziranje predpost. mu podarhidjakona, koji ga je svjetovao na miran i složan život sa župljanima. Priobćio sam Vašoj Preuzvišenosti da je isti administrator već mnogo put pojedino i više u skupu župljane tužio, globiti i zatvarati dao a kad se isti potužuju bilo ovdje bilo tu proti njemu onda jao njima od osvete njegove.

Dao je kopati na svoju ruku bez dozvole i doprinosbene rasprave zdenac. Narod, misleći da mora, podavao je vozne težake za kamen i ručne za kopanje i odvoz zemlje. Napokon, kako je i predvidjeti, nije se do vode došlo na ovom pješčanom brdu. župljani su saznali kod kr. kot. Oblasti da nije imao dozvole za taj rad te su se počeli buniti i prigovarati tim više, jer su dobili obaviest da je Vis. Vlada dozvolila namet od 536 for. tobož za popravke crkve. Adm. P. po svom starom običaju pokrivio je za tu bunu pok. podpisanoga te ga je sa još 28 župljana tužio kr. kot. sudu u Glini. Ročišta su bila 10.IV. 20.VI. i 13.XII. Dvanajst je svjedoka navadjao proti meni da sam župljane bunio proti njemu medju kojima je i kr. kot. predstojnik. Pošto niti jedan svjedok nije proti meni svjedočio niti svjedočiti mogao to je M. P. predvidjao da mora pravdu izgubiti i radi potvore osudjen biti. Stoga je dogovorom sa polit. svojim prijateljem sudcem na treće ročište požurio točno u 8 ura prije nego su župljani po cielom debelom sniegu doći mogli (a podpisani je na nje i predsjednika čekao i samo za pol ure kasnije pred sudca došao.) Sudac reče da smo mi zakasnili a P. da je odustao od tužbe. Iako je on lukavo izmakao osudi a sablazan je ostala u narodu i mjestu Glini. Sve se čudi nečuvenoj sramoti gdje svećenik svećenika na obtuženičku klupu povlači pred svjet. sud. Vi ste mi, preuz. G. naložili, da Vam osudu dostavim a onda da ćete Vi pak postupati. Osude neima, jer kako napomenuti P. je izmakao i time stvar još pogoršao, jer se ni ja ni župljani nemožemo

[208] Kraj pisanog dijela spomenice.
[209] Pismo kao dodatak spomenici. Odnosi se na opisano vrijeme.

tom lukavoćom umiriti dati što nas je pol godine triput na sud povlačio i uzrujavao i sramotio.

Ja ovim ispunjujem nalog Vaše P. neprestano ponizno moleć u svoje i župljana ime, da ovog čovjeka premjestiti blagoizvolite, jer već ni četvrti dio župljana u crkvu nepolazi radi njegovog neprestanog prognonstva i zatvora.

Stoga iztraga bi izniela sijaset dokaza proti njemu kad bi V. P. to odrediti htjela. Da nebude gore držah i ovaj put za dužnost svoju u najkraćih crta Vašu P. upozoriti na 7 mojih i više župlj. predstavka.

14.XII.1899.

J. B.

Vis. Kr. Zem. Vladi, odijelu za Bogoš. i nastavu[210]

Župljani u Solini, kotaru Glinskom izkazuju, da im je platiti 536 for. nameta tobož za popravke njihove crkve i da je to Vis. ta kot. Vlada odredila. Oni ponizno mole, da se taj namet obustavi, jer ova godina tako loša bila, da već sada mnoge obitelji kruva neimaju a pritisla ljuta zima te se bojati strašnih posliedica, ako nebude skoro kakove javne radnje ovdje.

Pokorno podpisani bio je 16 godina župnik u Solini te poznaje skroz odnošaje onoga naroda i stanje njihove crkve. Narod je siromašan ali pošten i religiozno moralan. Crkvu svoju rado je polazio i darivao te je tako ova crkva prieko 300 for. godišnjih dobivala od elemozine. Samo g. 1881. kad je bio onaj užasan potres te oborio toranj i razklimao zidine zamolio je župnik (podpisani) subvenciju Vis. Vlade i dobio 1.000 for. za popravke i novi toranj. Inače ona crkva nikad nije trebala ni subvencije ni nameta. Sadanji upr. župe M.P. bivši župnik u Prekrižju i u Skakavcu poznat sa neprestanih procesa sa župljanima radi čega je morao mienjati mjesta i napokon ovdje na žalost staru svoju navadu nastavlja, tako upravlja sa crkvenim imetkom da je dozvolen namet za crkvu što još tamo postojalo nije. On je dao bez svake doprinosbene razprave kopati zdenac na sedlu brda uz rabotu župljana, koji mišljahu da tako mora biti. Kad se je nakon težkog i trudnog rada uvidilo da do vode neće doći, dao je adm. zasuti jamu. Privažani kamen i upore kod kopanja stoje novaca. Narod misli da su tu trošeni crkveni novci pa da odtuda onda i nametu povod.

Crkv. odbora neima, jer su dvojica prije 2 godine umrla a novo izabrani odbor nije po volji adm. M.P. pa se oduža sa sebi po volji postavljenom P. M. i Sl. B. koji mu nikakvih prigovora nestavljaju.

[210] Neuvezano pismo na kraju spomenice. Odnosi se na vrijeme koje opisuje spomenica.

Crkv. blagajnu nitko nekontrolira, jer po naredbi bivš. kraj. upr. oblasti od 1876. imali bi to činiti kr. kot. oblasti a po "Naputku" duh stola od 1880. imadu tu dužnost podarhidjakoni. Iako se jedan na drugoga zanaša a blagajne ostaju na dragoj volji višeput baš ne skrupuloznih upravitelja. Stoga je već skrajna nužda, da se učini jedinstvena naredba glede uprave Crkv. imetka u bivšoj Krajini.

Pok. podpisani, na temelju svoga izkustva tvrdi, da u Solini nije nužda nameta razporezivati za crkv. popravke ako se zdušno i pošteno gospodari sa crkv. dohotkom, jer premda je narod siromašan ipak crkve daruje te bi baš onda crkva morala svake godine do 200 for. kapitalizirati ali netrošiti na nenuždne predmete (slike križ. puta koje stoje 5-600for. itd.). Stoga bi veoma dobro bilo, da se prije dozvolenih radnja i nabava popisa uz mnienje kot. podarhidjakona, jer je poznato, da inžiniri prerado javnim radnjama i popravcima na ruke idu.

Glina 14.XII,1899. J. Batušić

Zaključak[211]

1. U selu su i polju bili putovi sasvim loši, u zimi, malo se išlo glavnim putem kroz selo, već preko brda i selskih dvorišta. Putovalo se svakojako, a osobito školska djeca.
2. Poljskim putem idući u Glinu išlo se takodjer preko tudje zemlje, nije se moglo od velikog blata glavnim putem, dok ja nisam zamolijo bivšu Jukinačku obćinu u kojoj sam bio kao blagajnički pisar a za uredjenje se tada pristupilo zasipavanjem šljunka i tako putovi popraviti i u red postavljeni da nije trebalo široki putova uz velike poteškoće.
3. Godine 1926. bio jedan načelnik u obćini i dao u selu sagraditi 4 betonska mosta koji su bili u lošem stanju i 4 od betonskih cijevi koji su bili manji.
4. Oko crkve posadjeni bori i lipe to je zasadio g. župnik Batušić takodjer je bio liep uredjen čisto tako da je rad na zemlji u travi sa odmorom isto tako kolika djeca odmarala se do početka službe božje samo bi za vrieme službe božje pazio na njih jedan bolji djak u vremenu njih prijavio uz kaznu. Učitelj bi dakako doša i sam pazio na red.

[211] Pismo na kraju spomenice pisano običnom olovkom. Teško čitljivo.

5. Onaj prostor pred crkvom medju cestama dao je preč. ž. Batušić urediti i bore zasaditi ali je toga nestalo sve krivnjom gosp Viduš.
6. Župnik kada bi trebao težaka poruči po nekom pa mu se je pomoglo u svako doba. Narod u crkvu išao dobro.
7. U ti vrieme postojale su zadruge koje su bile sastavljene iz više obiteljskih članova koje su imale kućne gospodare, i to najstariji član, koga se je štovalo i slušalo, dok godine 1889. nije izašao zadružni zakon kojim su se mogle zadruge podieliti tako da je svaki član u zemlji imao pravo odnosno dio, dok djeca do 16 godina samo polovicu u pokretninama, blagu, novcu itd.
8. Narod seljaci gradjani nosili su slamnate šešire u ljetno i proljetno a i u jesensko-zimsko doba koje su većinom seljaci sami od ražene slame pleli i šivali, bila sama sirotinja, malo je bilo šešira koje su šeširdjije pravili, to je bilo kod dobro stojećih, i u crkvu nosili ti šeširi, a drvenim žlicama jeli koje su si sami pravili, prstima meso jeli.
9. U ovom kraju nije bilo liečnika istom godine 1879. je došao dr. Filingec Becašibin[212], ljudi su se služili raznim domaćim ljekovima npr: kupovali su duhan za šnofanje koga im je i liečnik prepisivao od koga danas neima ni glasa ali ima ljudi koji to u vatre bljuvaju.

[212] Veoma nečitko napisano ime i prezime.

Spomenica župe

Ranjenog Isusa

Mala Solina II.

1955. – 1958.

Nalazio sam se na Šalati. Školska godina je svršila – u planu je bio predah i spremanje za novu godinu, kad li me pozove 30.VI.1955. rektor vlč. o. A. Jurić: "Velečasni, vi ste određeni da idete kao prvi Isusovac na župe Zagrebačke nadbiskupije, u M. Solinu i Šišinac.

- M. Solinu? A gdje je to?

- Tamo negdje pokraj Gline...

I to je bilo sve! Pa više i ne treba! Ostalo će doći samo po sebi pod nevidljivom, ali opipljivom rukom blage Božje Provicnosti.

Dan prije Ilinja.

Pred župnom crkvom u Viduševcu pojavio se oko 2 sata poslije podne, dan prije Ilinja, jedan biciklista. Zašao je na "kapiju" iza crkve koja vodi u "farof" – kad li mu u susret ide viduševački župnik vlč. g. Slavko Marić – upravitelj župe M. Solina. Razumije se – za njega ugodno iznenađenje – neće više morati ići u Solinu.

U Hađeru i Solini

Sutradan zajedno idemo u Solinu. Najprije Hađer. Kapelica – ruševina! Napuknuti zidovi sa strane odozgo do dolje, velika rupa otraga u zidu, krovište drže samo drvene grede. Dojam i sud: to treba srušiti i i barem kakav križ postaviti. na istom mjestu. Nijedan od nas nije ozbiljno računao na njezino popravljanje.

Župni stan bez ijedne sobe za stanovanje, crkva iz vana zrela za uređenje. Ali dojam dosta ugodan, jer smo pravili kombinacije da li kuharnu urediti za stan privremeni župnika. Međutim, došla je naredba iz Zagreba: neka se smjesti o. Pero Bulat – to je moje ime i prezime – u Šišincu.

Pune tri godine

Pune tri godine sam dolazio svake nedjelje i blagdana i imao svetu Misu iz Šišinca. Nisam dobivao podvoz, nego na mom glasovitom NSU – biciklu. Kupa, Stankovački i Babićev brijeg su me sigurño dobro zapamtili, a i ja sam njih. No, Bogu hvala, bio sam zdrav, mlad "i malo bedast" – pa je išlo.

Pohađanje sv. Mise

Redovito se broj kretao oko stotine. Najbolje je dolazila M. Solina – Cestarićev brijeg, uz cestu, a zatim Hađer, a onda Jame – Kireta. Neka sela su se odvikla – Gloci i Piškor, a i Jamari nisu , što su prije bili. Kod sv. Mise uvijek pjevanje. Zasluga je to prijašnjih župnika, a i nekih revnih pjevačica, u prvom redu počimalje. Glavni razlog zašto nisu dolazili redovitije, jer su se mise izmjenjivale – jedne nedjelje poldanjica, druge večernja Misa. Dodamo li nepoučenost, nemar, siromaštvo i gizdu, bit će ista pjesma kao drugdje. Uvijek je bilo muškaraca kod sv. Mise – ne samo staraca, nego i mladih.

Sakramentalni život

Pričesti je godišnje bilo oko 1000. Najviše za Uskrs i Preobraženje. Narod još živi u shvaćanju od prije Pija X. i njegovih dekreta. A i koliko bi možda i mogao biti više ispovijedi i pričesti, nije im uvijek prikladno, jer nemaju redovite sv. Mise. U prve petke nisam počimao sa svetim pričestima, jer sam imao na dva mjesta u Šišincu pobožnosti, pa nije bilo fizički moguće.

Djeca i vjeronauk

Djeca su, uglavnom, dobra, poučljiva i štuju svećenika. Nedjeljom jako malo dolaze na sv. Misu. Nije glavni razlog siromaštvo, nego neshvaćanje. Jer, kada smo imali zajedničke – tzv. "Birmene mise" tj. uoči sv. Krizme, ipak ih je znalo dolaziti oko 50. Na vjeronauk dolazila su djeca dosta redovito. Inače su dosta bistra, i mnogi su naučili cijeli katekizam – ili barem znatnije dijelove. Šteta je da se u kućama sve manje podržava zajednička molitva. Privatno se još uvijek moli.

Kršćanska obitelj

Stojim na stanovištu, da se još može govoriti o nekom kršćanluku u tim obiteljima, ali ne više o kršćanskim obiteljima. Ako ih ima, lako bi ih na prste prebrojio. Bijela kuga je zahvatila čitavu župu, i ona je guši. A opet nemaju svoga svećenika, u kojega bi imali povjerenja da će stalnije kod njih ostati, da im on te stvari više u običnim razgovorima, nego na propovijedaonici, raztumači.

Hodočašća

Vole ići na "zborove". Ne samo zbog zabava, nego i zbog svojih zagovora. Za Vidovo ide ih dosta u Toplice, Vel. Gospu u Gore. Pokušali smo ih pokrenuti za Bistricu, ali se nisu dali. Mladež ide uglavnom zbog zabave i gizde. Šteta je da nema takvih hodočašća u korizmi, jer se mnogi ispovijedaju – samo jednom godišnje i to – izvan uskrsnog vremena.

Preobraženje

To je pojam za sebe. Redovito se ispovijedi do 200 osoba. Skupi se stranog svijeta i domaćih, tako da ih je više nego na Božić. Do podne je potpuni vjerski "štimung", jer nema sajma niti kakve trgovine, no poslije podne se to pretvori u zabavu i pijančevanje. Milicija je to pokušavala priječiti, a opet je i dozvoljavala.

Stanje naroda

Narod je siromašan. Malo iskače Hađer, jer ima nešto bolje zemlje, ali opet je na istoj kulturnoj razini sa ostalima. Još ima dosta uživanja rakije. U zadnje vrijeme se tom narodu ništa ne daje, tako da su teški uvjeti života. Najbliža im je trgovina u Glini, a ima ljudi, koji

čak u Sisak idu na posao, jer nema nikakve zarade. Zato se narod seli, a selilo bi se barem pola, kad bi mogli svoje prodati – pa bilo kome. Stare su se zadruge razdijelile, tako da se pojedinci kinje i muče, a rijetko tko ide naprijed.

Muškarci

Nisu to grubi ljudi, nego dosta mekani. Ugodan im je značaj, iskreni su i nepovredni. Drago im je primiti pohvale, a i na "kuđenje" nisu previše osjetljivi. Katolička svijest u starijih postoji tako da je rijetka ženidba sa pravoslavkom. Imaju ljudi još osjećaja za ono što je poštenje i čestitost, iako plod zabava – bludnost i rastave nailaze.

Žene

Žene, kao žene. Sačuvana je donekle još nošnja narodna – premda je kod djece već nestala – ali mnoge su se otuđile od sakramenata, što je veća šteta nego muškarci otuđeni od crkve. Uskoga horizonta i nacionalnoga i katoličkoga daju se zanositi kojekakvim "modernim stvarima" više nego muškarci. Samo je sreća, što u kućama ne vode u tom glavne riječi. Ipak, redovito muška glava odlučuje. Čuvaju se djece, i za djecu baš ne mare odviše. No, ima divnih primjera poštenja i čestitosti i kršćanskog shvaćanja.

Mladež

Veliki je upitnik. Djevojke, uglavnom, dolaze u crkvu, momci na veće blagdane. Ali sve luduje za zabavama. Sreća je, što djevojke uvijek netko prati od doma: tako da nema uopće pojave javne raskalašenosti. Ali vjenčanja necrkvenih ima —osobito, kad nema još potrebnih godina.

Popravak u Hađeru

Od prvog susreta "bola" nas je kapelica u Hađeru u oči, ali se nije dalo pomoći, jer nije bilo novaca. U drugoj godini župnikovanja 1957. ipak je konačno osiguran novac. Nešto smo dobili od ljudi, a nešto smo dobili od g. Jantola Išeka iz Stankovca, koji je sada u Americi, i kapelica je uređena. Muke je bilo, ali nikome nije žao sada. Možda jedino šefu "komunalnoga" u Glini. Naime šest puta sam bio kod njega i na drugim instancama, da dozvoli srušiti kapelicu do kraja, a na istom mjestu podići makar samo križ. Ali, on je nudio dozvolu da srušimo, ali podići nije dao ništa. E onda smo se odlučili, da je spasimo, pa stajalo bilo što. I, Bogu hvala uspjelo je. Kapelica je ograđena u proljeće 1958. Materijal i radnu snagu su dali ljudi. Doduše, i za nju sam platio neku globu.

Popravak crkve

U lipnju 1958. godine popravljena je i uređena crkva župna. Novca smo dobili iz Amerike nešto, a nešto od svijeta. Majstori su

radili preko mjesec dana a narod ih je hranio po kućama. Nije bilo nikakovih posebnih neprilika, što me čudi.

Sv. Potvrda

Iste je godine Preuzv. Koadjutor obavio svetu Potvrdu u župnoj crkvi iza mnogo godina. Svijeta baš nije bilo odviše, no sve je lijepo prošlo. U njegovoj se pratnji nalazio Dr. Salač i susjedni svećenici. Objedovali smo u sobi župnog stana, koju smo odmah za početak, još 1955. donekle uredili za stanovanje.

Pregledavajući župni stan, Preuzvišeni je uočio veliku potrebu da dobiju svoga svećenika. Mogao bi živjeti, ili bolje – siramašno kuburiti, jer 1959. izlazi rok na zemlju da se dobije natrag, što ju je pokojni viduševački župnik Vrbanac dao Zadrugi na deset godina. Samo se bojim, da je zemlja izcrpljena i da će biti na veću štetu nego na korist župniku.

Zvonari

Župa još od rata nema svoga svećenika. Ali ipak: sve je u crkvi na svom mjestu, crkva je uvijek uređena i očišćena, u svako doba dana i noći na nju pazi budno oko. Čije? Zvonara! Bez pretjerivanja – kakvi su Janko i Viktor Cestarić zvonari, rijetko ih je naći. Bili su mi više nego "kapelani". Što to znači za sadašnja vremena, može shvatiti samo onaj, koji pozna život iz bliza. A njih neka sam Bog naplati. Ljudi neće dovoljno. Za mog vremena sam im davao pašu oko župnog stana i crkve, ostavljao im ručnike sa sprovoda. Uz zvonare treba reći – otac Viktorov, Pero Cestarić i uzor čovjeka i Kršćanina čija riječ i čiji primjer – redovito u crkvi i redovito pjeva – je znak nadprosječne zrelosti i kreposti.

Bez prijatelja

M. Solina, i kao župa i kao pojedine obitelji, bore se za opstanak. Siromaštvo i slaba zemlja, neupućenost i pijanstvo su ljude doveli do Bijele kuge. Sigurno! Ali najviše to – taj narod nema svojih prijatelja. Ne samo svećenika, niti drugoga. Ta mala župa uvijek je samo prolazna štacija za dalje, nužno zlo – ali nitko se kod njih ne udomaćuje. Svaki im dijeli lekcije, ali oni to shvaćaju kao lekcije stranaca. Oni iz Gline za njih ne mare – vidi se po tome, što na čitavom tom području, na kome se nalaze tri škole, a neki idu i u četvrtu u V. Solnu, nema nijedne trgovine, nijednoga veterinara, agronoma, bolničara, stolara ili drugog obrtnika. Jedino dva, tri siromašna kovača... I ti živi... Volim taj narod.

Volim taj narod

Svega je bilo kroz tri godine – obilno znoja, glada, umora i opasnosti. Treba se samo sjetiti, "Pećine", blata i straha, ali sam rado

snosio, jer sam volio taj narod i rekao sam sebi mnogo puta: "Kad bi Ti bio među njima, jedan od njih, i Ti bi bio kao oni" – pisao – o. Pero Bulat DI. upr. ž. od 1955. do 1958.

1958. – 1959.

O. Pero Bulat D.I. rođen je u Đakovu kao deseto dijete svojih roditelja. Deveto dijete njihovo također je svećenik – vlč. Stjepan Bulat u đakovačkoj biskupiji. O. Pero je rođen 16.VI.1920. god. Prije svoga župnikovanja bio je duhovnik u dječačkom sjemeništu u Zagrebu, a još prije kateheta u bazilici Srca Isusova u Zagrebu – Palmotićeva.

Novi župnik

Dne 12.9.1958. imenovan je upraviteljem ove župe sa sjedištem u Šišincu preko Kupe – o. Adam Periškić D.I. rođen u Bačkom Monoštaru 2.6.1918. na rijeci Dunavu, u blizini grada Sombora, 18. km. južno od mađarske granice. Prvo sam dijete svojih roditelja, koji su nas imali sedmoro. U rodnome sam mjestu svršio 5 razreda osnovne škole, u Somboru 5 razreda gimnazije, u Travniku 3 viša razreda gimnazije. Iza velike mature (1938. god.) stupio sam u Družbu Isusovu u Zagrebu s namjerom da jednom postanem misionar u Bengaliji. Rat je to onemogućio. Svršivši svoje nauke (1950. god.) poslan sam u Zadar za duhovnika Dječačkog sjemeništa. God. 1952. odlazim za upr. ž. Borovica (zračna linija Vareš-Kakanj) u sarajevskoj nadbiskupiji. Iza 2½ god. odlazim u Srijem (Čerević na Dunavu) za upr.župe. Nakon godinu i pol odlazim u Posavinu (južno od Dugog Sela) za upravitelja triju župa, koje je Družba Isusova preuzela: Savski Nart, Oborovo i Bukevje. God. 1958. dolazim u Šišinac kao nasljednik o. Bulata te preuzima i župu Mala Solina.

Svake sam nedjelje dolazio iz Šišinca i služio sv. Misu bilo u župnoj crkvi, bilo, koji put, u kapeli u Hađeru. Samo jedne nedjelje – radi velike kiše – nisam imao sv. Misu, jer niti narod dolazi po takvom vremenu. U Hađeru znade biti i do 60 na sv. Misi. U župnoj crkvi broj se polaznika sv. Mise kretao ovako:

- 140 - 31.VIII.
- 100 - 1. XI.
- 32 - 14. XII.
- 60 – 8. II.
- 54 – Tijelovo
- 123 – 7. VI.

Dakle ljeti najviše, razumije se na poldanjicama, koje su samo svake 2. nedjelje.

Narod vrlo pažljivo sluša propovijed.

Dolazio sam svakog prvog petka navečer te u župnoj crkvi imao sv. Misu. Evo kako se kretao broj sv. pričesti: 4, 9, 2, 6, 3, 5, 9, 2. Dakle vrlo jadno! A znalo ih je biti i 20-30 na Misi. Ali, na pričest se ne daju!

U Hađer bi iz Soline otišao u subotu predvečer te imao sv. Misu i ispovijedao. Evo broja pričesti u Hađeru na prve subote: 14, 19, 7, 16, 12, 3, 6, 19.

U Solinu bih se onda vratio u nedjelju prije podne te odslužio poldanjicu. Tako je onda uvijek iza prvog petka i prve subote bila poldanjica u Solini, a večernja sv. Misa u Šišincu.

Vjeronauk

U školskoj godini sam imao gotovo 40 sati vjeronauka, od toga 9 sati u Hađeru. Kombinirao sam ovako: Kad je u Solini Misa poldanjica, odem onamo u subotu prije podne te održim 2 sata vjeronauka u ½12 sati i u ½5 sati. Onda prespavam u župnom stanu. A kad je večernja sv. Misa, onda spavam u žup. stanu te ostanem u ponedjeljak radi vjeronauka. Isplati se: djeca su mirna, pažljiva, odana svećeniku. Dok nije došao proljetni i ljetni rad, odnosno paša, lijepo su dolazila: 18, 31, 24, 27, 26. Jedna je grupa: I. – III. razred, druga IV. – VI. razred. VII. i VIII. razred pohađa školu u Hađeru.

Da je župnik stalan pa da se s djecom sprijatelji, dolazila bi djeca u velikom broju. Koji put bi došlo i do 80-90 % djece. Djeca su puno mirnija i bolja od šišinačke djece. Nosio sam im i stereoscope i to ih je jako privlačilo.

Teško je za djecu iz Jama. Ondje je škola, a kapelice nema. Uvjeren sam da ima i odraslije djece u Jamama, koja se ne znaju pravo ni prekrižiti.

Kad je u jesen udarila kiša, snijeg, te se kotačem (biciklom) nije moglo, zamolio sam jedne nedjelje ljude da dolaze do Kupe po mene kolima odn. saonicama. I dolazili su. Oni bolji rado, oni slabiji preko volje ili nikako. Onda bi zvonar morao odlaziti i tražiti od drugih i našao bi.

U jesen 1958. umro je s. Otac papa Pio XII., a naslijedio ga venecijanski patrijarha, koji je uzeo ime Ivan XXIII.

Bilo je kroz ovu godinu dana i jedno obraćenje u Jamama: pravoslavna djevojka Milka Uzelac. Udala se za našeg mladića Đuru Kiretu. Još kao djevojčica i kao djevojka dolazila je na Misu u Solinu. Mislim da će brak biti sretan.

Bolje sam se s ljudima upoznao prigodom blagoslova kuća, što sam ga obavio iza blagoslova kuća u Šišincu. Polazeći na blagoslov, upitao sam zvonare, što misle, koliko će biti nevjenčani pari u župi. Odgovoriše: "Pet, šest pari." U svakoj sam kući popisivao vjernike i pitao za brakove, jesu li sređeni. Rezultat: 24 divlja braka u Maloj Solini, 3 u Hađeru, 1 u Gornjim Jamama, 12 u Donjim Jamama. Ukupno 40. Dakle, to je rezultat točne statistike, a ono što su oni rekli: Pet, šest divljih brakova u župi – to je kad se sudi od oka, bez statistike.

Nagovarao sam ljude da se vjenčaju, obećavao, ako su siromašni, da neću tražiti novaca. Neki su odmah pristali da tražim oprost od navještaja (gratis). To je prvih pet pari. Kasnije su sklopljena još dva divlja braka. Ukupno od Nove godine do danas (23.VIII.1959.) sklopljeno sedam divljih brakova. Na putu su da srede brak još šest pari, a za neke od njih je dobiven i oprost od navještaja.

Budući da crkva nema crkvenog odbora zapitao sam četvoricu od boljih vjernika iz raznih sela, da li bi se htjeli primiti za odbornike. Bili su to Cestarić Matija – vis a vis škole – Piškor Ivan, Šoštarić Nikola iz Hađera. Pristali su. Imenovanje je došlo od Duhovnog stola, a onda ? – Ne će da polože zakletvu. Što sada? Cestarić Matija ne će ni u crkvu, samo da ga nebih nagovarao na zakletvu. On uopće ne će ni da bude kao neki savjetnik. A meni se čini, da je Nikola Šoštarić, inače čestiti čovjek, podgovorio i ovu dvojicu, tako da sada ni oni neće. Trebalo bi pitati Duh. stol za savjet.

Kad je bila Misa poldanjica, onda bih u subotu održao večernjicu. Ukupno je možda bilo 6-7 večernjica što u župnoj crkvi, što u Hađeru.

Za Božić, Sve Svete i Uskrs došao je na ispomoć o. Stjepan Koren D.I. mladomisnik. I za Duhove bi trebao, ali nisam mogao nikoga u Zagrebu dobiti. Milostinjom, dobivenom toga dana, isplatio bi se trošak. zapravo se drugi dan Duhova slavi kao posvetilo (ako se ne varam) pa treba svakako da je toga dana misa poldanjica.

Klečanje uopće nije bilo, jer mi zvonari nisu rekli, šematizma nema ni u jednoj župi, a uz to, negdje je u siječnju ili veljači, a bilo je baš nevrijeme. No trebalo bi to obnoviti.

Korizmena ispovijed ne isplati se radnim danom, nego na pr. na sv. Josipa, ili koje nedjelje. Samo muka je onda što se ne može dobiti nikoga od svećenika za ispovijedanje. Ove je godine bilo oko 70 na vel. ispovijedi (u predvečerje i na sam dan). Puno se ispovijedaju u Velikom tjednu, odnosno na polnoćki na Veliku subotu. Od Velikog četvrtka do Uskrsa pričesti je bilo 150.

Euharistijski život je mizeran. Po mome računu od Nove godine do danas (22.VII.) podijeljeno je 445 sv. pričesti. Bojim se da do Nove godine neće biti ni 1.000.

Za koji dan, nadam se, napustit će Družba Isusova ovu župu (i Šišinac). Da li smo što postigli i učinili? *Deus scit!* [213] Ako ništa drugo, narod je imao redovno, svake nedjelje sv. Misu, svakog prvog petka i subote također, djeca su imala prigode za vjeronauk, sklopljeno je 7 divljih brakova. Samo teško će biti, ako opet kao prijašnjih godina, budu imali rijetko sv. Misu. I onako su sirote, bez svoga župnika pa ako ga još rijetko vide, nije se čuditi da grijeh slavlje slavi.

A.M.D.G!!!

o. Adam Periškić upr. župe iz D.I.

Dne 12.VII.1959. razriješen sam dužnosti upravitelja ove župe i premješten u Šćitarjevo.

Novi župnik

Dne 1.VII.1960. imenovan sam upraviteljem župa Šišinac i Mala Solina. Rođen sam 23.V.1930. u Raskrižju u Gor. Međimurju u župi, koja spada politički pod Sloveniju, a crkveno po Zagrebačku nadbiskupiju. Ima nas još desetero braće i sestara živih, a trojica su umrli. Nižu gimnaziju sam završio u Ljutomeru, a višu u Murski Soboti u Sloveniji. Poslje velike mature upisao sam se na bogoslovski fakultet u Zagrebu, kojega sam svršio 1958. godine. Mladu sam Misu služio 21.VII.1957. godine. Godine 1958. bio sam imenovan za kapelana u Sl. Požegi, gdje sam bio sve do 1.VII.1960. godine.

Novi dekret me je zatekao na ferijama, tako da sam u Šišinac stigao tek 29.VII. na samu sv. Martu. Već isti dan imao sam sprovod u Jamama, tako da sam odmah mogao upoznati dobar dio solinske župe. Sljedeće nedjelje bilo je glavno proštenje u Maloj Solini – Preobraženje Kristovo kad se je izvršila nekakva primo-predaja župe od dosadašnjeg upravitelja Vjekoslava Marića iz Viduševca. Računi uopće nisu bili sređeni, pa ih nisam mogao ni u redu primiti.

Župa nije pokazivala nikakvih naročitih promjena. Na jesen iste godine, došao je k meni u Šišinac g. Tonček Đureković – na neku duhovnu i materijalnu ispomoć. Bio je kod mene do proljeća 1961. godine, a onda smo ga "instalirali" u Maloj Solini. Tako je želio dekan Franjo Jurak iz Gline. Dečko je izišao iz smostana, nema neke stručne spreme, ali je vrlo poduzetan i sposoban za organizaciju. Organizirao je ljude, koji su donekle popravili farof i napravili ogradu oko farofa i crkve. Pored toga je bio velika duhovna blagodat za župu. Organizirao

[213] Bog zna!

je među narodom misijsku živu krunicu, držao je vjeronauk sa djecom, i druge pobožnosti, osobito svibanjske i listopadske. Mene je time mnogo oteretio, a duhovni život je župi vidno porastao. Osobito prvi petki su se počeli u lijepom broju obavljati. Nekada je bilo i po 87 ispovijedi i pričesti. U listopadu 1961. godine su bile održane i misije, koje su vrlo dobro uspjele. Bilo je 830 ispovijedi i 1960 pričesti. Istina bilo je mnogo i stranaca – osobito iz Viduševca, ali oko 500 se je ipak i Solinjana ispovijedilo. Do sada, 15.XII.1961. ima već oko 3.500 sv. Pričesti, što je bar tri put više nego ostalih godina.

Narod - osobito djeca i mladež – je mnogo mekaniji i pristupačniji od Šišinačkog. Ljudi poštuju svećenika i slušaju ga. Najveće zlo u župi je sasvim sigurno pijanstvo i zabave. Možda je tu razlog, da se duhovni život tako teško pomiće naprijed i da gotovo uvijek pada na istu razinu. Velika zapreka svakom uspjehu je i bijela kuga.

Vlč. Špoljar Ivan upravljao je župom Mala Solina od 1.II.1962. – 10.IX.1963. Uz pomoć "župnog brata" Đureković Tončeka, koji je stanovao u župskoj zgradi uspio je lijepi broj nevjenčanih parova porediti.

Tragedija koja je doprla do Male Soline

Mladi svećenik – motorista, upr. župe Lobor, ubio se na motoru. Nekoga je N.D. stol trebao poslati u Lobor. I poslaše vlč. Vinka Mrkoci, koji je upravljao župom Farkašić. Šišinačkom povjeriše Farkašić, a meni viduševačkom Malu Solinu.

Rođen sam 1927. u Gracu kod Požege. Zaređen sam za svećenika 1951. Poslan za upravitelja župe Viduševac 1953. Od 1953. ovo je treći put što upravljam Malom Solinom.

1960. upravljao sam i vozio se motorom. 1963. motor je u kvaru i nema druge – biciklom. Pastorizirao sam vjernike koji su dolazili u crkvu. S drugima sam dolazio u doticaj prigodom vjenčanja i sprovoda.

Posjet sv. Misama oko 150 duša. Nažalost uza sve molbe i nagovaranja . kod stola Gospodnjega tek neka bakica.

1953. – 1954. zima je bila strašna. Iza kako je pao snijeg, župljani su dolazili saonicama po mene. Bilo je nedjelja kad je živa pala na –25 C. Imao sam često nedjeljom uz tri mise i tri propovijedi, provizije i sprovode.

Pripreme za sv. Potvrdu lijepo su uspjele. Budući potvrđenici rado su i savjesno dolazili na pouke. Bilo je 68 potvrđenika. Sv. Potvrdu dijelio je novoposvećeni biskup Franjo Kuharić. Tutori su lijepo molili da bi im Preuzvišeni poslao pastira. I preuzvišeni je

obećao da će misliti na Malu Solinu. U 1964. bilo je 1014 sv. Pričesti, uskršnjih ispovijedi 244.

Preobraženje je tako zvano dekanatsko proštenje. Dođu vjernici iz topuske, gorske, šišinačke, čuntićke, viduševačke, glinske i majske župe. Potrebno je imati barem pet ispovjednika. 1964. bilo je 230 ispovijedi, a 1965. 240. U cijeloj godini bilo je kao i lani sv. Pričesti, a to nikako ne zadovoljava. Da je ovdje stalni župnik, morao bi početi sa djecom i mladeži I. petke, I. subote i I. nedjelje.

Ove smo godine išli Majci B. u M. Bistricu. Iz župe je bilo malo – 12 osoba.

Prvopričesnika bilo je 17-tero. Ista bi djeca bila dobra, ali kod kuće vide i nauče sve protivno od onoga što u crkvi vide i čuju.

Vjerska štampa teško se probija. Do 15 komada "Glasa koncila" jedva se raspača.

Godina 1966.

Kuće je blagoslovljao franjevac – trećoredac. Tom je prigodom ispovijedao stari i nemoćan svijet.

O Uskrsu nije nitko došao. Na Blagovjest bila je uskrs. ispovijed. Snijeg, koji je "u krpama" padao omeo je vjernike i tako ove godine jedva je 170 duša obavilo uskrsnu ispovijed.

Na Preobraženje bio rekordan broj na ispovijedi – 271 duša. Ispovijedalo nas je pet svećenika.

Razriješen dužnosti

Rješenjem N.D. stola 2553/66 razriješen sam dužnosti upr. župe Mala Solina. Iscrpljen, nakon tri godine skinuto je sa mene to breme. Skoro tri godine svake nedjelje trinacije. Svake nedjelje dvije poldanjice: u Maloj Solini u 10 sati u Viduševcu (kad sam mogao motorom) u 12, a ako sam išao kolima ili saonicama u 1, a čak nekada i u pola dva. Nije po kanonu, ali niti jedan kanonista ne bi prije mogao stići – jer konji su išli kasom.

Vjernici su – već kako je to banijski svijet! Bijeda i zapuštenost decenijama održava se na licu u naličju župe. Njihov pastir, među njima, ako ih zavoli ovakove kakovi jesu, sa puno takta, dobrote – uz pomoć Božju – učinit će ih onakove kakovi bi trebali biti.

Novom upravitelju vlč. Stjepanu Šustiću želim puno božjeg blagoslova na prvoj njivi i – uz Božju pomoć uspjeha.

U Maloj Solini, 14.VIII.1966.

Vjekoslav Marić, upr.ž.

Mala Solina, bio je to težak problem u bogosloviji među kolegama. O njoj se govorilo najcrnje i najružnije. Ali na koncu, posredstvom g. Marića dekana i njegovog kolege Frkina, pristao sam da me ovamo pošalju.

Nastupio sam 14.VIII.1966. Bila je to nedjelja. U prisustvu dekana Marića i glinskog upravitelja preuzeo sam upravu. Na dočeku se okupilo oko 200 mojih budućih župljana. Toga dana sam prvi put vidio svoj župni stan, svoje vjernike, svoju crkvu. Sve je mirisalo na vlagu i tešku indiferentnost, a u očima mojih budućih kolega – susjeda – pročitao sam pomalo rezigniran izražaj kao da bi mi htjeli reći: "Evo, budi tu i koprcaj se kako znaš, a mi smo se napokon riješili jedne nezahvalne suvišne brige".

Nastojao sam da se snađem. No jer sam čovjek, osjetio sam da sam gladan. Prvih dana sam bio malo u Glini malo u Viduševcu, jer sam kolege zamjenjivao. Oni su, naime, odmah uzeli godišnji odmor. Iza toga je nastala kura mršavljenja, da u dva mjeseca ništa više ni manje, potrošim vlastitih zaliha 20 kilograma. Nigdje se nisam mogao abonirati za hranu, a sam sam mogao ispeći samo par jaja. Tako je to potrajalo sve do u kasnu jesen kad je bilo malo više živežnih namirnica.

Prema statistici koju sam napravio prema ranijoj kartoteci, u župi ima 1040 stanovnika. Taj sam broj provjerio prilikom blagoslova kuća za Božić.

Domaćinstva ima svega 250.

Po selima:

	Mala Solina	Hađer	Jame
Stanovnika	645	185	210
Domaćinstva	154	42	51

Zbog poštivanja propisa da se zadnjih 30 godina spomenice ne koristi u javnosti, razdoblje do 1998. godine ostaje za sada tajna.

Župa Glinska

od godine 1800 do godine 1896.

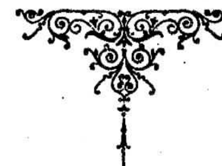
Napisao

PAJO LEBER

podarhidjakon i župnik,

(s dodatkom)

Rukopis.

Župa Majska

od str. 97. – 173.

Uvod

U odluci sinoda zagrebačkoga od god. 1803. za vrieme biskupa Vrhovca, nalaže se na koncu poglavlja VIII. župnikom, da sastave za župnu knjigu spomenicu "Liber Memorialis", u koju se imadu upisivati sve zgode, tičuće se crkve, beneficija i župe i to *"summa cum fidelitate et autenthitice describatur"*,[214] te u opazki 1/5. (Constitutiones synod. pag. 241) veli se doslovce ovo: *"Quantam Dioecesi et toti Patriae similis historica scriptio utilitatem et gloriam adferre possit, jam hactenus eruditissimi viri adnotarunt"*.[215] Slični nalog imadu župnici i u drugih biskupijah.

Kad sam u Glinu za župnika došao, rado sam sabirao bilježke i viesti o Glini i o župi glinskoj, te sam godine 1889., na temelju sabrane gradje sastavio knjigu spomenicu, za župu glinsku, koja je knjiga pohranjena u župnom arhivu. Ova povjest župe glinske napisana je na podlogu iste spomenice i to još točnije su njeki predmeti obradjeni. Na koncu povjesti metnuo sam u ovu knjigu "Dodatak". U tom dodatku imadu najprije najvažnije crte iz povjesti župe Sračičke (Majske). Dok sam u Maji župnik bio: sastavio sam knjigu spomenicu za župu Majsku, te po toj knjizi napisane su crte o župi Majskoj, te sam donjekle i nadopunio s njekimi podatci. Crte iz župe Majske zanimat će gdjekog čitatelja i zato, jer je Glina, i njeka sela sadašnje župe glinske spadala pod župu Sračičku, koja spada medju najstarije župe u nadbiskupiji zagrebačkoj.

Dodao sam crtu o zastavi u grčko iztočnoj crkvi u Žirovcu i o Gradcu, njekadanjem posjedu kaptola zagrebačkoga. Ove sam članke dao već prije u "Katoličkom listu" odtisnuti, ja sam te članke ovdje (nadopunio) skratio.

Vrela, iz kojih sam sastavio crte o povijesti župe glinske i majske, spomenuo sam uvijek u dotičnom članku, a ovdje ću najglavnija spomenuti:

1. Arkiv župe glinske, majske i gorske, naročito matice, knjige naloga, biljeŝke župnika, starinska izvješća župnika i ine spise.
2. Štampane knjige: Tkalčić Monumenta I-II, Povjest od Smičiklasa, povjest od Balenovića, Književnost I-III. sv., Lopašića "Karlovac", "Bihać", od Vaničeka "Militärgrenze" i druge knjige.

Kod svake važnije stvari naveo sam izvor, da čitatelj uzmogne sam potražiti, ako želi na vrelu obširnije čitati. Ja sam na tom djelu voljno radio, kad mi je god vrieme dopuštalo, i to sasvim objektivno,

[214] *Neka se opisuje s najvećom vjernošću i točnošću.*

[215] *Koliko biskupiji i cijeloj domovini slično povijesno bilježenje može donijeti koristi i slave već su do sada naznačili veoma učeni muževi.*

kao što će mi to svatko rado posvjedočiti, koj sve pročita, a čemu drukčije pisati, nego onako, kako se je što dogodilo? Bolje bi bilo i nepisati nego kakogod! Gdje nisam mogao o kojoj stvari iz pismenih vrela saznati, upotriebio sam pripoviedanje naroda, u koliko mi se je činilo vjerojatno. Da je sastavljanje ovakovog spisa mučan posao: rado će mi svaki onaj posvjedočiti, koji je išta slična pisao; ali i to je istina, da čovjek njekim veseljem i zadovoljnošću položi pero, kad je djelo kraju priveo. Mome trudu bit će najveća nagrada, ako čitatelj danas sutra bude rado po ovoj knizi listao!

Pisah u Glini godine 1895.
P. Leber

Primjedba:

U ovoj knjizi dodani su još izvadci iz kanoničkih vizita za 18. viek te posebni članak o stanju župe Majske, na temelju ovih vizita.

Zagreb 31. prosinca 1900.
P. Leber

Mjesto Glina

U rimsko doba vodila je cesta po glinskom kraju od Senja i Ljubljane, te se spominje u sadašnjoj glinskoj okolici mjesto:"**Ad Fines**", za koje Ljubić misli da je današnje Topusko, a Niemac Kenner selo Prekopa, dočim Kukuljević mnije da je to Medjuriečje, a sva su ta mjesta blizu Gline. (S. Ljubić Topusko pag. 9).

Najstariji spomen, koj o **Glini** sbori, nalazi se u listini Bele IV., kralja ugarskoga, izdanoj godine 1242. u Seguždu. U toj listini nalaže kralj Bela hrvatskome banu **Dionižu**, da načini novi razvod granica medju opatijama Topuskom i Glinjani, koji su istoj opatiji njeke zemlje uzeli... *Dyonisio bano, qui hoc idem specialiter comisseramus exequendum.. ne ulterius per jam dictos **Glinenses** ipsius ecclesia posset indebite molestari, favorabiter acceptare et nostris liberis dignaremus confirmare.*[216] (Tkalčić Monumenta pag.I.79).

Što se **potoka Gline** tiče, najstariji je spomen u listini kralja **Andrije** od god. 1209., gdje se označuju medje crkovnjaka, te jim daje dva plemena županijskih stanovnika na Gori de Čepeni, *usque ad fluvium **Glina**, cuius fluminis utramque ripam, qousque in eadem terra deccurit, praetaxatae domui dedimus.*[217] (Tkalčić Monumenta I pag. 22.)

[216] Ban Dionizije kojemu ovo isto posebno povjeravamo da se istraži ... da već spomenuti Glinjani ne bi više smjeli svoju crkvu bez odgovornosti ugrožavati, želio da se bude zdušno prihvaćeno i našim pismom potkrijepljeno.

[217] Ove do rijeke Gline, koje rijeke i jednu i drugu obalu, dokle god protječe tom zemljom dajemo na dar prethodno nevedenoj kući.

Godine 1211. medju medjami opatije Topuske, spominje se zemlja Bodilo, *quae est supra **Glinam**.*[218] (Tkalčić Monum. I. p. 26.)

Sebeslav vraća god. 1230. topuskoj opatiji zemlju Slatinić, koju je nepravedno uživao: prva medja te zemlje počima ondje, gdje Dramonium utiče u Glinu. (Tkalčić Mon. I. p. 69.) **Aleksander**, ban primorski i župan zagrebački, dosudjuje god. 1259. topuskomu samostanu njeku zemlju u Glini, *quae incipit a ponte Glinae.*[219] (Tkalčić Mon. I. p. 244)

Kada je **Petar Keglević** preuzeo gospodstvo na Topuskom, poče napadati na vlastničtvo svojih susjeda. Tako uništi silom god. 1534. u glinskom lugu medjašne humke kaptola zagrebačkoga, proti čemu se odapre gradački špan **Gilethfy** i **Madaras**, kanonik zagrebački, a kaptol zagrebački podigne pred banom Zrinskim parnicu proti Kegleviću. (Književnik 1864. p. 88.) Godine 1563., godinu dana prije smrti Ferdinanda I., imenuje se izmedju ostalih krajiških gradova i **Glina**. (Književnik 1866. p. 521) Godine 1593., naloženo bude Rustanbegu; da sagradi most i tvrdju u **Glini**. (Krčelić I. p. 291); poslje budu Turci protjerani od **Lenkovića**, **Bakača** i **Gjure Zrinskoga** iz glinskih krajeva. Godine 1597., dolazili su iz turske Hrvatske bjegunci i naseljavali prediele medju Kupom i Unom. (Vaniček I. pag. 77.) Kad su se u 18. vieku tužili krajišnici na vojničke poglavare, koji su bili Niemci, pošalje **Karlo VI**. god. 1734. principa Hildburg-hausena, da vidi što bi se imalo učiniti u Krajini. Kada je ovaj sve proučio, predlog podnese **Mariji Tereziji**, i po tom postanu krajiške pukovnije. (Smičiklas II p. 322); ali u Glini nebijaše tada zapovjednika, supstitut je bio **Škrlec**, koj nije nikad vojnik bio. (Vaniček I. 258) Striliši i redovi kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, sakupiše se dne 4. rujna 1737. u Glini, te zamolišе, da se jedan od njih pozove k dogovoru o miru s Turci. (Šulek Naše Pravice p. 176) Godine 1749. banska krajina bude razdieljena na dva regimenta: **glinski** i **kostajnički**, svaki je imao dati 4.000 pješaka i 600 konjanika. (Smičiklas II. p. 328), a god. 1750. za glinsku regimentu bude imenovan za pukovnika **Stjepan Patačić** (Smičiklas I. 328), a poslije njega **Adam Baćan** sin, a za husarsku pukovniju Škrlec. Ban Josip Esterhazi premjesti stolicu zapovjednika i vojničtvo iz Sračice u **Glinu.** Godine 1788. i 1789. bilo je oko **Vranograča** kreševa s Turci, naši su bili utaboreni kod Skele, a vojničko groblje bilo je ondje, gdje je sada **župno groblje** sv. Petra u Glini. (Lib. Mort. par. Majensis an. 1788. et 1789.)

[218] koja je iznad Gline.

[219] Koja počinje od (mosta Glina) glinskog mosta.

Župa glinska utemeljena je g. 1800. najvećma na molbu pukovnika i ostalih častnika, koji su u Glini obitavali, a tomu je bio sklon i župnik u Maji **Martin Maraković**, koji je bio prvi župnik u Glini.

Zapovjednici glinske pukovnije (I. banske) bijahu ovi:

1. Patačić bar, Stjepan, g. 1750.
2. Baćan grof. Adam g. 1751.
3. Oršić grof Ivan, g. 1751-1756.
4. Zethwitz bar. Ivan 1756-1761.
5. Brnjaković bar. Simo, 1761-1763.
6. Grličić Fridrik, 1763-1773.
7. Drašković grof Ivan, 1773-1778.
8. Paulić pl. Franjo, 1778-1788.
9. Pejačević grof Antun, 1788-1794.
10. Billek Karlo Fridrik, 1794-1800.
11. Mihaljević pl. Stjepan, 1800-1806.
12. Božić pl. Marko, 1806-1809.
13. Joly[220] pl. Etienne, 1809-1814.
14. Schmidt pl. Josip, 1814.
15. Nestor Ivan, 1814-1828.
16. Ungerhoffer Josip, 1828-1834.
17. Medin Luka, 1834-1837.
18. Benko bar. Ivan, 1837-1842.
19. Jelačić bar. Josip, 1842-1848.
20. Jelačić bar. Gjuro, 1848-1849.
21. Ettingshausen vit. pl. Sig., 1849-1854.
22. Benko bar. Antun, 1854-1858.
23. Lazić Eugen, 1858-1862.
24. Mraović Josip, 1862-1864.
25. Šimić pl. Petar, 1864-1865.
26. Bermann pl. Adolf, 1865-1866.
27. Dološčak Gjuro, 1866-1868.
28. Makvić Robert, 1868-1872.

[220] *Joly kad se je vratio u Francusku, postao general, umro god. 1850. Joly rodjen g. 1771. u Francuskoj. Mjeseca prosincu 1902 podignuto je u toranj novo vel. zvono lievano po Perneru u Zag. težko 890 kilogr. Trošak za zvono i namještenje iznosi 2900 K. Crkva je dala 2243 K 86 f. a vlada je obećala subvenciju za zvono 1760 K. Križevljani spominju se prvi put 5. lipnja 1733. Jukinac spominje se prvi put 15. studenog 1739. bilježi se i Gjukinecz godine 1912. sazidana je nova kapela sv. Križa u Jukincu. Za ovu kapelu dao sam napraviti dva slikana proroka, zvono i u gotovom 130 k ukupno 1004 k., k tomu raspelo.*

Popis ovaj napisan je iz Rangs-liste od godine 1869. za I. bansku regimentu br 10., u kojoj ujedno stoji ubilježeno da je pukovnija postala godine 1745.

Zadnji **popis žiteljstva** u Glini obavljen je godine 1890. dne 31. prosinca, te je tada u Glini bilo bez vojničtva 1851 duša. (1058 mužkih a 793 ženskih) od ovih je 161 kaznenik, stanovalo je to stanovničtvo u 224 kuće. Popis od god. 1880 izkazuje 1611 duša. Prema tomu bio bi prirast u 10 godina za 240 duša.

U Glini govori se čisti **štokavski jezik**, a narodnih pjesama, koje se u kolu i drugom veselòm zgodom pjevaju, imade prilično. Vjerske svadje i mržnje neima. Glinjani bave se većim dielom obrtom, a **sajmovi, koji se svake sriede obdržavaju**, donose mjestu priličan prihod. Seljani u župi bave se isključivo poljodjelstvom i stočarstvom i u nošnji su čisti. Dok je narod u većih zadrugah živio, stajao je materijalno puno bolje, ali diobom je osiromašio. Župljani glinski rado polaze crkvu, a kad je što doprinieti za poljepšanje crkve, spremnim srcem darivaju crkvu, naročito iz mjesta Gline. Kada je veći trošak za crkvu ili župni stan, pomoglo je dosad Njeg. ces. i kr. apoštolsko Veličanstvo, tako i bivša generalkomanda i kr. zemaljska vlada u Zagrebu.

Župa Glinska

Glinska župa utemeljena je godine 1800. na predlog c. k. generalkomande i duhovnog stola u Zagrebu po Njeg. c. i kr. ap. Veličanstvu, koje uživa nad istom župom pravo pokroviteljstva. Mjesto Glina spadalo je prije pod župu Sračičku (Majsku), a god. 1800., dobila je župa glinska uz mjesto Glinu ova područna sela: Joševicu, Jukinac, Selišće i Skelu od Sračičke župe, a od Gorske: Kihalac i Prekopu.

Iz izvješća župnika od god. 1815. i 1824. i kako je danas naime god. 1895., glede broja duša u župi glinskoj, sastavio sam sliedeći pregled:

Mjesto	Duša			Kuća		Daljina	Opazka
	god. 1815	god. 1824	god. 1895	god. 1824	god. 1825	km. od Gline	
Glina	438	670	996	123	160		
Joševica	174	140	378	22	27	5	
Jukinac	235	253	412	23	55	1	
Kihalac	110	99	125	8	17	5	
Majske Poljane			6		1	2	2 km. do Tosićeve kuće
Prekopa	133	134	239	11	22	4	
Selišće	21	31	105	5	12	1	1 km. do Klobučara
Skela	131	214	260	21	26	7	
UKUPNO	**1242**	**1541**	**2521**	**213**	**320**		

U Glini imade sada, kao što je gore iskazano **katolika 996**, od tih stalno obitava 820, činovnika sa obitelji 116, a sluga i služkinja 60. Pribroji li se katoličkome stanivništvu u Glini **625 grčko istočne vjere** i **30 izraelićana**[221], to je broj ukupnog stanovničtva u Glini 1851. Kućnih brojeva imade u Glini ukupno 297, od tih je 38 brojeva samo kućišta, javnih zgrada imade 32, a kuća, u kojih stanuju grčko istočnjaci 64, a izraelićani tri. **Mješovitih ženitaba** imade u Glini 30, od kojih je naime jedan od supruga Katoličke vjeroispovjedi, a drugi grčko istočne-vjere. Odgoj djece većinom se ravna po vjeri otčevoj, te je župni ured u Glini na pitanje rimske inkvizicije od 18.VII.1888. za sve župe kotara-glinskoga dne 15.XI. i. g. odgovorio putem prečastnog nadbisk. Duhovnoga stola, da u onih mješovitih ženidbah, gdje je muž (suprug) katolik, djeca sva bez iznimke odhranjuju se u katoličkoj vjeri, a gdje je muž, grčko-istočne vjere, ondje je odgoj većinom u grčko-istočnoj vjeri.

Zemljištni posjed župljana glinskih i o kongrui (žup. namet)

broj	Mjesto – selo	Posjed		Svota na kongruu	
		Rali	hvati	forinta	novč.
1	Glina	138	896	10	53,5
2	Joševica	470	1281	35	75
3	Jukinac	267	1374	18	69
4	Kihalac	232	791	29	42
5	Majske poljane	223	59	15	70
6	Prekopa	401	701	27	99
7	selišće	132	1074	9	64
8	Skela	448	329	32	81
9	Šatornja, N. selo, Dvorište	134	118	10	70
Zbroj svega skupa		2449	223	191	23,5

Ako se od ove svote oduzme zemljište, koje u župi Glinskoj posjeduju župljani iz Gorske, Solinske, Topličke i Viduševačke župe od 142 rali i 1233, te svota 10 for 4 n: tada iznaša posjed župljana glinskih 2306 rali i 590, za koj posjed plaćaju 181 for i 19 n kongrue. Ovo je izvadjeno god. 1891. iz uredovnih knjiga, a potanko za svaku kuću i posjed upisao sam u župnu knjigu dopisa, svezak II. strana 126-133.

[221] Židova

Miena Žiteljstva, u župi glinskoj od godine 1800.-1894. uključ.

Po mieni žiteljstva vidi se, je li narod brojno raste ili pada. Iz izkaza, koj na sliedećih strana priobćujem, vidi se da u župi glinskoj pučanstvo brojno raste, to jest, popriečno više se rodi svake godine, nego li umre, tako da se može u razdoblju od 94 godine uzeti, da se svake godine rodi 89, a umre 83, dakle poprieko rodi se više nego li umre. Da je u Glinskoj župi broj žiteljstva u ovo 95 godina podvosručen, ima se pripisati prirastu, takodjer i doseljivanju, osobito što se mjesta Gline tiče.

Vjenčava se obično u jesen mjeseca studenoga, te se popriečno može uzeti na godinu 21 vjenčanje, na broj vjenčanih imadu upliv i dobre plodne godine. Obično se uzimlju župljani medjusobom, a dogodi se da žitelji iz Prekope i Kihalca uzimlju iz gorske župe, a Skeljani iz topličke. Mužke se djece više rodi, nego li ženske, ali zato mužkih više i umre. Nezakonite djece popriečno rodi se na godinu 5. Trojci su rodjeni 2, i to godine 1869. i 1870. Za prirast je najpovoljnija godina 1836. i 1885. Tih godina rodjeno je 129. Najmanje rodjeno je 1816. godine 59, kad je u glinskoj župi glad bio, i 1820. godine 57.

Umrlo je najviše 1854., godine 178. Razdielio sam pomor po dobi, te se iz toga iskaza vidi, da najviše pomire do 6. godine, skoro polovica ukupnog pomora, zatim u dobi od 30 do 50 godina. Samo je jedna ženska, **Jela Augustinović** preživila 100 godina, umrla je naime u 108 godini (godine 1843.). Najviše jih umire u kasnu jesen, a najmanje u ljetu. I glede vrsti bolesti sastavio sam na sliedećih stranah izkaz, ali taj izkaz nije se mogao sasvim točno sastaviti zato, jer župnici često nisu upisivali bolest. Spomenuti ću samo jedno glede toga: ubilježeno da je matera u porodu umrlo u ovo 94 godine svega skupa 44, a more se poprieko uzeti, da najmanje svake godine jedna umre. Glede mrtvorodjenih nisam mogao izkaza sastaviti, jer do najnovijega doba nisu se takova djeca u maticu umrlih upisivala. Od difterije umrlo je 123, od boginja 142, od kolere 15, od bjesnoće 2. Utopilo se i zadavljeno 29, samoubojica 14, a isto toliko i od drugih ubijeno. Nezgodom poginulo 4. Dok je u Glini kazniona bila, umrlo jih je od godine 1873. do godine 1891. 80. Sliedeći pregled po pojedinih godinah udovoljiti će svakomu, koj se tim predmetom rado bavi, te će moći svaki sam kombinacije praviti. Sastavio na svršetku pregled miene žiteljstva i po desetgodištih.

Godina	Koliko parova vjenčanih	Rodjeno			Dvojci				Nezakonita djeca	Opazka
		muški	ženske	ukupno	samo muško	samo ženske	1 muški 1 ženska	ukupno		
1801.	22	44	34	78	2		1	3	1	
1802.	35	51	58	109			1	1	3	
1803.	14	44	42	88					4	
1804.	17	33	30	65					3	
1805.	13	55	59	114		1		1	4	
1806.	18	27	39	66			2	2	2	
1807.	17	41	60	101	1	1	2	4	1	
1808.	12	42	41	83	1	2		3	4	
1809.	5	55	49	104		3		3	2	
1810.	25	37	31	68			1	1		
1811.	22	39	41	80		1		1	1	
1812.	20	37	36	73		1		1	1	
1813.	15	43	32	75	1	2		3	1	
1814.	19	40	31	71					2	
1815.	16	36	32	68	1	1		2	4	
1816.	10	28	31	59		1		1	4	
1817.	20	30	34	64			1	1	1	
1818.	27	36	37	73	1		2	3	3	
1819.	20	56	51	107			1	1	3	
1820.	16	31	26	57		1		1	1	
1821.	19	41	47	88	1		1	2	3	
1822.	24	43	32	75	1			1	3	
1823.	34	42	44	86	1	1	1	3	10	
1824.	23	44	56	100		2	1	3	6	
1825.	21	37	43	80					4	
1826.	24	39	36	75					3	
1827.	22	38	40	78	1			1	5	
1828.	17	42	40	82		3		3	3	
1829.	19	45	34	79		1		1	2	
1830.	22	33	40	73		1		1	5	
1831.	24	39	41	80		1		1	2	
1832.	24	37	26	63	1			1	2	
1833.	19	39	37	76	1		1	2	8	
1834.	18	36	44	80					5	
1835.	29	35	58	93					5	
1836.	19	68	61	129	2	1		3	6	
1837.	26	38	44	82					6	
1838.	27	47	25	72			1	1	1	
1839.	28	42	49	91					6	
1840.	25	49	35	84					1	
1841.	23	48	44	92					3	
1842.	32	57	38	95					6	
1843.	22	58	40	98			1	1	3	
1844.	26	48	42	90					4	
1845.	10	60	57	117					8	
1846.	35	44	34	78	1		1	2	5	
1847.	20	62	44	106		1		1	6	
1848.	14	45	39	84					4	
1849.	19	33	30	63		1		1	2	
1850.	21	58	39	97	1			1	2	

Godina	Koliko parova vjenčanih	Rodjeno			Dvojci				Nezakonita djeca	Opazka
		muški	ženske	ukupno	samo muško	samo ženske	1 muški 1 ženska	ukupno		
1851.	28	42	31	73	1	2	3	6	1	
1852.	25	56	44	100		1	1	2	10	
1853.	26	48	44	92		1	2	3	5	
1854.	30	34	25	59					3	
1855.	28	46	41	87	2		3	5	7	
1856.	35	48	53	101	1	2	3	6	11	
1857.	35	59	61	120	2	2	5	9	6	
1858.	19	39	45	84					10	
1859.	20	44	54	98	1		1	2	12	
1860.	30	38	35	73		1	1	2	6	
1861.	35	30	50	80	2			2	7	
1862.	23	37	40	77					11	
1863.	29	46	49	96		1	2	3	7	
1864.	24	60	45	105					4	
1865.	12	40	59	99	1	3	1	5	3	
1866.	25	50	42	92	1				6	
1867.	22	46	53	99		2	1	3	7	
1868.	19	44	64	108	1	1		2	6	
1869.	30	63	59	112	1			1	4	
1870.	22	43	42	95					6	
1871.	.17	47	42	89		1		1	11	
1872.	27	42	40	82	1		1	2	7	
1873.	15	49	48	97	1	1		2	6	
1874.	14	53	46	99					4	
1875.	28	37	48	85		1		1	12	
1876.	16	56	50	106					10	
1877.	21	45	51	96	1	1	3	5	7	
1878.	31	49	45	64	2	1	1	4	8	
1879.	19	56	49	105	2			2	5	
1880.	17	50	49	99					4	
1881.	34	45	46	91		1	1	2	6	
1882.	18	52	49	101		1		1	5	
1883.	26	46	66	112	1	2		3	10	
1884.	13	49	46	95					3	
1885.	19	70	59	129	2	1		3	7	
1886.	27	60	63	123			3	3	9	
1887.	17	53	58	111	1			1	14	
1888.	21	55	46	101					5	
1889.	17	61	50	111	1			1	4	
1890.	20	44	45	89		1		1	9	
1891.	20	46	39	85	1	1		2	9	
1892.	19	42	51	93		1		1	4	
1893.	20	39	29	68		1		1	7	
1894.	20	53	40	93	1			1	5	
od 1801 do 1894.	**2052**	**4267**	**4128**	**8395**	**44**	**56**	**35**	**135**	**480**	

godina	UMRLO			PO DOBI UMRLO						OD KOJE BOLESTI							
	muški	ženske	ukupno	do 6 godina	od 6 do 18 g.	od 18 do 30 g.	od 30 do 50 g.	od 50 do 70 g.	od 70 do 100 g.	ubijeno	samoubojice	na smrt osudjen	utopilo se	od groma	difterija	žene u porodu	boginje
1801.	34	24	58	33	10	2	7	3	3								
1802.	45	34	79	44	12	5	6	6	6								
1803.	30	24	54	16	3	4	16	13	2							1	
1804.	66	50	116	78	17	2	7	10	2								
1805.	18	25	43	19	2	3	11	8									
1806.	21	21	42	26	1	1	12	11	1								
1807.	11	13	24	11	4	2	5	1	1								1
1808.	40	37	77	40	9	4	10	14									
1809.	35	40	75	45	3	4	15	8									
1810.	30	23	53	16	5	11	10	10	1			2					
1811.	34	23	59	26	5	4	16	7	1			1		1			
1812.	32	28	60	23	5	8	11	12	1								
1813.	24	26	50	22	9	4	7	7	1			1					
1814.	35	28	63	39	6	5	6	7									
1815.	37	23	60	22	8	3	10	13	2								
1816.	40	51	91	32	10	11	23	11	4								
1817.	73	57	130	44	19	18	20	23	6								
1818.	29	32	61	18	12	9	12	9	1								
1819.	33	40	73	30	12	12	12	6	1								
1820.	44	44	88	43	17	8	10	10					2				
1821.	30	24	56	18	8	8	12	8	2								
1822.	21	23	44	26	5	2	5	6									
1823.	22	26	48	31	3	3	4	7									
1824.	33	33	66	30	8	7	6	11	4								
1825.	29	31	60	23	3	11	13	9	1	1	2						
1826.	24	30	54	25	8	7	6	6	2								
1827.	25	·25	50	22	3	6	9	5	5								
1828.	29	23	52	21	2	5	4	14	6								
1829.	31	40	71	19	7	6	16	17	6								
1830.	42	61	103	53	7	16	10	17		2	1						
1831.	57	57	114	58	20	9	11	13	3						21		
1832.	27	31	58	25	4	7	12	8	2								
1833.	31	33	64	31	8	4	8	12	1								
1834.	36	34	70	32	4	10	10	11	3				1				
1835.	34	42	76	33	6	10	13	9	5						1		
1836.	30	31	51	39	2	3	8	8	1						1		13
1837.	30	50	80	35	5	7	19	12	2								
1838.	54	54	110	57	6	14	19	13	1							1	
1839.	30	34	54	30	3	7	13	10	1							1	
1840.	63	72	435	69	22	6	22	13	3								29
1841.	26	31	57	19	3	7	19	7	2							1	1
1842.	28	31	59	23	8	4	9	12	3								
1843.	46	37	83	48	3	5	11	13	3								
1844.	52	40	92	39	12	11	13	16	1				1			3	
1845.	32	33	65 ·	30	6	12	6	7	4	*4			1				
1846.	34	40	74	35	7	5	17	9	1								
1847.	46	29	75	29	7	12	14	9	4								
1848.	52	44	96	52	7	6	17	9	5							1	
1849.	53	49	102	48	7	10	20	15	2								
1850	73	73	146	76	14	10	23	16	7								

*4 poginula u borbi s Turcima

	UMRLO			PO DOBI UMRLO						OD KOJE BOLESTI								
godina	mužki	ženske	ukupno	do 6 godina	od 6 do 18 g.	od 18 do 30 g.	od 30 do 50 g.	od 50 do 70 g.	od 70 do 100 g.	difterija	ubijeno	samoubojice	u ratu poginulo	utopilo se	u kaznioni	kolera	žene u porodu	boginje
1851.	55	56	111	41	14	19	23	11	4									
1852.	46	41	87	35	12	4	16	16	4								2	1
1853.	67	53	120	49	15	10	19	20	7									1
1854.	100	78	178	62	32	18	31	32	3									
1855.	49	78	127	33	15	19	36	19	5							13		
1856.	51	46	97	38	13	17	14	11	3									
1857.	40	15	55	24	6	7	12	5	1					1				
1858.	31	33	64	23	5	10	17	7	2									
1859.	60	62	122	64	9	19	13	12	5									
1860.	50	39	89	48	8	9	9	13	2					2				
1861.	31	34	65	28	9	8	8	10	2									
1862.	35	54	89	33	21	9	10	14	2								4	
1863.	30	45	75	25	5	17	12	15	1		1	1					2	
1864.	50	65	115	55	8	14	27	7	4								1	
1865.	49	43	92	39	9	14	18	10	2					3				
1866.	61	53	114	46	11	20	20	16	1					1		2		4
1867.	59	40	99	9	19	17	11	3	3									10
1868.	51	39	90	39	9	39	19	10	5			1						1
1869.	65	42	107	47	9	18	22	9	2			3						
1870.	44	43	87	30	11	10	18	16	2			1						
1871.	64	51	115	47	9	15	23	·16	5								1	
1872.	108	84	192	61	29	33	40	25	4		1							1
1873.	45	43	88	36	5	13	17	12	5	2					1			
1874.	76	68	144	58	26	14	20	17	7	9					5		1	4
1875.	84	68	152	68	32	17	16	16	3	17					8		4	36
1876.	42	44	86	43	12	7	18	4	2	11					7			11
1877.	43	34	77	20	9	8	27	10	3			1			6		1	
1878.	62	41	103	30	3	16	27	22	5	3		2			11		2	
1879.	44	33	77	37	6	7	12	10	5	6	1				4			4
1880.	40	39	79	25	3	9	24	15	3	13		3			14		2	6
1881.	39	43	82	39	9	8	12	11	3	6					1			6
1882.	24	39	63	28	5	6	12	10	2	3					4		1	
1883.	44	36	80	39	8	10	12	7	4	4								5
1884.	42	32	74	30	9	6	13	13	3						5			
1885.	35	29	64	23	2	9	16	11	3	2					4			
1886.	34	31	65	35	6	6	6	11	1	1								
1887.	42	46	88	52	3	6	13	8	6	1		1						3
1888.	39	27	66	25	8	13	12	6	2	1								9
1889.	44	41	85	40	10	60	13	13	3		2				3		2	
1890.	38	44	82	31	9	4	12	19	7	1								
1891.	42	29	71	35	6	2	8	14	6		3							
1892.	50	49	99	48	10	9	7	16	9		2							
1893.	33	30	63	17	2	9	14	14	7		2						1	
1894.	51	37	88	43	14	1	8	18	4	22	5						8	
ukupno od 1801. do 1894. g.	**4024**	**3783**	**7807**	**3412**	**840**	**1338**	**1093**	**275**	**44**	**123**	**23**	**14**	**4**	**12**	**80**	**17**	**44**	**142**

Da u gdjekojoj godini broj umrlih nadmašuje broj rodjenih, glavniji su uzroci ovi:

1. Siromaštvo

Uzmimo za primjer godinu 1816. i 1817., kad je u ovoj župi i po ostaloj Hrvatskoj glad vladao. Godine 1816. rodjeno je 59, a umrlo je 91; godine 1817. rodjeno je 64, a umrlo 130!

2. Pomanjkanje liečničke pomoći

U cielom kotaru Glinskom neima nijedne obćine selske, koja bi imala liečnika, a trebalo bi da bar po dvie tri obćine drže po jednog liečnika.

3. Krivnja ukućana

Ako je diete bolestno, ima žalibože roditelja, koji vele, Bog bi dao, da nam diete umre, težko i sami živimo, te po liečnika neće da šalju, jer jim je to trošak; a dogodi se, da i za odraslog ukućani ne mare. Pušćanje krvi, to jim je obični i najpreči liek, a nepitaju, je li to shodno. Bolestnikom daju opojna pića, osobito materam kod radjanja.

4. Stanovi

Po selih grade se kuće, često na močvarnih mjestih, pod je većinom vlažan, prozori maleni, a tako i soba, a družtvo gdjekad mnogobrojno. Po zimi, a gdjekad i po ljetu pod istim krovom ljudi i marha. Zimi u sobi prevelika vrućina, a vani velika studen, zato i prehlada. Po dvorištu gnoj, a u sobi nečist zrak. Osim toga imade izvanrednih uzroka u pojedinih godinah, kao što su boginje, difterija i drugi.

Ovim uzrokom dalo bi se gdjekad i doskočiti:

Siromaštvu nisu krive uvjek neplodne godine, nego se često osobito na selu troši mnogo prigodom svatova i kod ukopa. U jesen dangubi narod. Kod pečenja rakije, u zimi nezna si posla naći, a rado ide po sajmovih. Narod medsobom nemore lagati, pa se diele, a diobami narod materijalno propada, jer razdieljen nemože si toliko privriediti, koliko bi mogao, da je u skupu. U velikoj nuždi posudjuje narod kod lihvara, koji ga gule i upropašćuju, često i nadripisari navadjaju sviet na parnice, od kojih narod neima koristi nego štetu.

Poglavarstvo imalo bi nastojati, kao što se to u najnovije vrieme opaža, da liečnici budu namješteni u većem broju.

Bez liečničke dozvole nebi smjeli **selski brijači** krvi puštati, a obćinska poglavarstva imala bi budnim okom paziti, kako se bolestnici njeguju, te nemarnike kazniti.

Nijedan novi stan nebi se smio bez dozvole poglavarstva praviti, a poglavarstvo bi imalo nastojati o tom, da se kuće po stalnoj osnovi prave, tako, da bi pojedinci uz isti ili malo veći trošak,

narednije i ljepše kuće imali. Prijateljem naroda, pravim domorodcem, otvoreno je široko polje, da od svoje strane o tom nastoje, kako će narodu pomoći, da nam materijalno i duševno ne propada.

Župna crkva

Oficirski sbor 1. banske pukovnije, gledajući žalošću, da u Glini katolici neimaju nikakove crkve, zaključi sagraditi **kapelicu na čast sv. Ivanu Nepomuku**, koji svetac bude odabran takodjer **zaštitnikom 1. banske pukovnije**. To su odlučili častnici god. 1776. i malo zatim bude dogradjena kapela, i to na onom mjestu, gdje je sada cvietnjak pred župnim stanom.

Kad je god. 1800. utemeljena župa Glinska, bila je ta crkvica župnom crkvom. U toj crkvici bio je **car Franjo** godine 1818. prigodom svoga putovanja po ovih krajevih. Ta crkvica nije niti iz daleka odgovarala svojoj svrsi, jer je bila preveć malena, imajući u duljini 5 hvati, a u širini 3 i pol hvata. Već godine 1808. u ratnom dvorskom vieću preliminirana je bila svotu za novu župnu crkvu u Glini na 17.880 for. 34 kr.; ali ratovi i oskudne godine, izcrpiše državnu blagajnu, te se nije mogao taj plemeniti naum izvršiti. Dne 28. rujna 1824. počelo se je sa zidanjem župne crkve, a godine 1827. cielo je djelo kraju privedeno. (vidi spis od 1.IX.1828.) Kako župnik u svom pismu na župljane god. 1828. izvješćuje, potrošeno je na zidanje crkve župne 11.589 for. 32 Kr., i ta je svota po Njegovu Veličanstvu naznačena. Godine 1827. mjeseca prosinca poklonilo je Njegovo Veličanstvo 3.086 for. da se za taj novac nabave crkvene odjeće, crkveno posudje orgulje i ine najpotrebnije stvari. Od te svote nabavljeno je i veliko zvono od 9 centi.[222] Nova crkva svečanim je načinom blagoslovljena na rodjendan cara Franje I. dne **12. veljače 1830.**, na čast sv. Ivanu Nepomuku. Svečani blagoslov crkve obavio je **Ivan Kralj**, podarhidjakon i župnik u Pokupskom, a kod toga svečanog čina bijahu uz domaćega župnika Kršića još ovi svećenici: **Josip Volović** župnik iz Siska, **Franjo Papeš** iz Jama (Soline), **Ivan Briglević**, **Antun Hamotarić** župnik Lasinjski, zatim kapelani: **Josip Schiffer** iz Gline, **Ivan Korač** iz Gora, **Ladislav Stork** iz Viduševca (Liber Bapt. pag II. Tom I). Križ na tornju po silnoj oluji godine 1837. oštećen, postavljen na novo god. 1839. te je visoki erar k tome doprineo 200 for.

Dne 17. srpnja 1874. u 5 sati poslje podne veliki se oblaci podigli nad Glinom, oluja sruši križ s tornja; ali već 24. rujna i g. tesar

[222] 900 kilograma

Lipovšek metne križ s jabukom na toranj uz gruvanje mužara i uz veseli klik obćinstva. Tom prilikom postavljen je i munjovod. (Lib Mand I. pag I. i Bilješke žup. p. 10.) Prem je te godine (1874.) toranj ponješto popravljen, bila je nužda vršak tornja iznova napraviti; ali novčana su sredstva manjkala. Crkveni odbor više puta obratio se je s molbom za podporu na visoku vladu, te je najkasnje (god 1886.) išao župnik s jednim crkvenim odbornikom u Zagreb pred preuz. bana, da izvoli pripomoć doznačiti. Ban je obećao molbi udovoljiti, ako i župna obćina sa svoje strane nješto doprinese. Župna obćina privolila je u pomenutu svotu nametom 1.000 forinti dati. Proračuna svota za trošak bila je 2.648 for. 31 n. Na javnoj dražbi (18.VII.1887) uzeo je posao poduzetnik **Mate Levar** uz popust 22%, u tom proračunu metnuta je i ura. Visoka vlada podielila je 1.000 for kano podporu, Njegovo Veličanstvo darovalo je 100 for, i tim je bilo osigurano pokriće za popravak tornja i namještenje nove ure. Glavne radnje bile su ove: nova drvena gradja u obliku piramide, na koju se je imao najbolji lim metnuti, nova bakrena jabuka, u vatri pozlaćena, na novo pozlaćen križ, četiri nova prozora na tornju, nova ura, krov na crkvi od prednje strane pokrit je limom, a crkva izvana pobieljena. Dne 12. listopada 1887. blagoslovljen je križ s jabukom i na toranj postavljen te sav posao do 1. studenog na obće zadovoljstvo župljana obnovljen. Crkveni je odbor doduše želio, da piramida na tornju bude višja, no graditeljski ured u Petrinji izjavio je da to nebi bilo u razmjerju sa zidanim tornjem. Uz odbitak od 22% imalo se je isplatiti poduzetniku 2.065 for. 69 n.; ali buduć je više radnja obavljeno: to je ciela svota od 2.144 for 80 n poduzetniku nakon ovršene kolauidacije izplaćeno. Svi spisi, odnoseći se na ovaj popravak, nalaze se u župnom arhivu, te su važnije stvari prepisane u Liber Mandatorum na str. 82-109. **Ura** prvobitna bila je godine 1803. od normalne škole u Petrinji na javnoj dražbi po častničkom sboru 1. banske pukovnije kupljena. Ta je ura više nalikovala sobnoj zidnoj uri, te je godine 1816. za njezin popravak izdano 160 forinti. Kad je tukla sate, nije se ni u najbližoj blizini čulo: zato je župnik **Kršić** u svojoj molbi Njegovo Veličanstvo zaprosio za novu uru, koja je takodjer darovana. Tečajem vremena pokvarila se je ura, mnogo puta je uz znatan trošak popravljena, dok napokon godine 1888. bude posve nova ura postavljena po uraru **Josipu Wittineru** za 530 for (popust 22%). Tom prilikom metnuta su nova kazala. Crkveni odbor bio je voljan još 100 forinti nadodati, da ura bude navijana u 8 dana jedanput; ali buduć je ciela stvar bila komplicirana i kamenje za težinu preveliko i pretežko: to je odbor odustao od nauma.

Zvona

Dok je kapelica reprezentirala župnu crkvu, bila su dva mala zvona, kao što to spominje izvješće župnika **Vučića** (Relatio III). Na molbu župnika **Kršića** darovalo je Njegovo Veličanstvo veliko zvono, srednje je dala župna obćina, a malo častnici 1. banske pukovnije. Evo o svakom ću nješto spomenuti:

a) Veliko zvono

Na njem stoji napisano: *Fusa sum ex munificentia Sacratissimi Majestatis Francisci I Imperatoris Austriae, Regis Hungariae 1829.*[223] Slika sv. Ivana Nep. Težko je 9 centi i 4 funta, kako to zvonolievac Antun Tiel iz Varaždina u svojoj namiri svjedoči. Zvono stoji 661 forint. – Godine 1894. napravljen je novi bat na vel. zvono za 22 for.[224]

b) Srednje zvono.

Na njem stoji napisano: *Fecit me fidelis populus parochiae Glinanae proprio ab aere.*[225] Slika sv. Barbare, nabavljeno god. 1829. teško 5 centi.

c) Skela za zvono (Glocknugstull).

Gradja, koja je držala zvona, tečajem vremena, posve je sagnjila, te se morala nova napraviti. Novu skelu za zvona napravio je petrinjski tesar **Luka Ivezić** godine 1887. za 143 for. (Blag. dnev. p. 171).

Tarac

Crkva župna bila je izpočetka taracana opekom. Za župnikovanja **Kasuna**, naručene su godine 1867. cementne ploče iz Beča, za koje je plaćeno tvornici 631 for 67 n., a zidarom i za vožnju plaćeno je 200 for, tako da se sav trošak oko taracanja može računati na 900 forinti (Biljež. p. 4). Ovaj trošak namiren je nješto dobrovoljnimi prinosi, nametom i novcem iz crkvene blagajne. Pukovnik **Simić** sakupio je od častnika u pukovniji 101 for. (Dopis žup. ur. br ex 1867.) Tomu imade sada 28 godina, odkad je crkva taracana, te se može reći, da je tarac kao nov.

Slikanje crkve

Godine 1873. slikana je crkva po **Miroslavu Schuhmannu** za svotu od 650 forinti, koj je novac namiren iz crkvene blagajne i iz obitelji dobrovoljnih prinosa. Glavnije su slike ove: U svetištu 4

[223] Izliveno sam po daru Njegovog Veličanstva Franje I. Cara Austrije, Kralja Mađarske 1829.

[224] Mjeseca prosincu 1902 podignuto je u toranj novo vel. zvono lievano po Perneru u Zag. težko 890 kilogr. Trošak za zvono i namještenje iznosi 2900 K. Crkva je dala 2243 K 86 f. a vlada je obećala subvenciju za zvono 1760 K.

[225] Načinio me je vjerni puk puk glinske župe od vlastite mjedi.

evangjelista, sv. Ivan Krst. na Jordanu s jedne strane, a s druge njegova smrt, zatim zadnja večera. Kod oltara majke Božje: sv. Barabara i sv.Katarina, a kod oltara sv.Antuna: sv. Petar i sv. Pavao; zatim sv. Trojstvo i slika Spasitelja. Tomu je sada 22 godine što je crkva slikana, te je slikarija dosad dobro sačuvana. Mislim da mi je dužnost ovdje upisati imena darovatelja, koji su znatnijom prinosom za slikariju pripomogli. Mile Medur 50 for. Mijo Bižal 35 for., Antun Klešić 25 for. Miško Rupa 21 f. Josip Abela 14 for. Franjo Detoni11 for.; **Po 10 for:** Petar Peleš, Stevan Maričić, Gligo Sliepčević, Joso Mavrović, Antun Specht, bravarski ceh. **Po 6 for:** Ign. Pilscheg. **Po 5 for:** Miroslav Matić, Ant. Haulik, Gjuro Babić, Mate Despot, Josipa Schneider, Mate Levar, Josip Abela mladji, Franjo Lorenz, Petar Lorenz. **Po 4 for.** Amalija Lorenz, Lovro Turković. **Po 3 for:** Miško Baćan, Lujza Mučnjak, Stevo Marković, Jandro Balkovski. **Po 2 f 50:** Petar Augustinović. **Po 2 for:** Stjepan Prainić, Aug. Šporer, Pet. Klešić, Katica Abela, Suz. Šrot, Mate Dikšić, Roza Neljaković, Schiller, Osvald Tofoli, Stj. Juran, Alojs Drešar, Stjep. Škrljac, Lacko Kremsir, Jos. Šiftar, Jos. Mladjenović, Simo Augustinović, Mirko Baglama, Ana Detoni i Maria Klešić. Ostale, koji su manje prinose doprinieli, neupisujemo. Od mjesta Gline upisano je ukupno 406 for. 34. n. Selo Jukinac prinielo je 21 for 54, Ješevica 4 for 3n, Selo Prekopa i Kihalac 7 for. 25. n. Medju darovatelji imade njekoliko sljedbenikah grčko-iztočne vjere, dva augsburžke vjere, i jedan mozaičke. Da su osobito Glinjani, radosno davali prinose, navadja župnik **Matić** sliedeći razlog: *certe nunqam penes vigentem carustiam effectuata fuisset, ni anno priori graeco-orientales suam ecclesiam renovassent, quorum exemplo instigati et precibus meis sese permoveri permiserant ad hoc opus laudabile suscipiendum.*[226] (Bilj žup. pag. 8). Veliki trud oko sakupljanja prinosa uložiše **Mate Levar** i **Petar Lorenz.**

Veliki oltar

U početku bio je drveni oltar i drveni kip sv. Ivana Nep. Kad je crkva sazidana, poklonjena je po vis. vojnom eraru slika sv. Ivana N. na platnu. Ova slika nalazi se na strani epistole na zidu u sredini broda crkve. Sadanji veliki oltar poklonjen je god. 1883. po kardinalu i nadb. zagreb. **Jos. Mihanoviću** iz prvostolne crkve zagrebačke za glinsku župnu crkvu. Župnici glinski od njekad su nastojali, da glinska župna crkva dobije liep veliki oltar, ali uzalud. U svojoj molbi na vis. vladu,

[226] Gotovo nipodšto pri skupljanju priloga ne bi bilo učinka da nisu protekle godine grčko-istočni svoju crkvu obnovili, te da nisu dozvolili da vođeni njihovim primjerom i mojim molbama potaknuti prionu uz ovo hvalevrijedno djelo.

navadja župnik Matić da su pravoslavni dobili za svoj ikonostas 2.000 forinti, no njegovoj molbi nije se moglo zadovoljiti. Mjeseca rujna 1883. dovezen je oltar iz Zagreba. 73 for. 70 n. sakupljeno je za vožnju, a potrošeno je 199 for. 34 n. Zidarom iz Zagreba, koji su oltar postavili izplaćeno je do 200 for. Oltar je konačno uredjen i pozlaćen mjeseca srpnja god 1889. te je za taj posao izplaćeno kaznioni 127 for. 21 n., a uredio je posao **Josip Hladky**, pozlatar, koji je u kaznioni bio. Sada je oltar takav, da mu malo gdje ima para. Dok je taj oltar još u zagrebačkoj katedrali bio, napisao je hrvatski historik **I. Kukuljević** u knjizi "Prvostolna crkva zagrebačka" ob ovom oltaru sliedeće: "Oltar sv. Ivana Nepomuka. Mramorni oltar s poluuzvišenom slikom sv. Ivana Nep., nad kojom drži angjeo u oblacih raspelo, kraj angjela još tri angjeoske glave. Gore u sredini Maria, sa strane 2 angjela, a na vrhu angjeo s razširenimi krili, držeći štit s nadpisom. *Dedit mihi donum etc.*[227] Dole sa strane na mramornih stupcih dva kralja, David i Salomon? (Vjenceslav i Kazimir). Taj oltar iz biela mramora, načinjen je godine 1720. troškom kanonika i pisca **Tome Kovačevića**. Pod oltarnom slikom stoji krasna mala slika na platnu, predstavljajuća Isusa, živahna i umiljata, kao da je od kista Tizianova. U ovom spisu stoji napisano, da su na mramornih stupicah dva kralja: David i Salomon, ali po mom mnijenju, to su česki kraljevi Otokar Kazimir i Vjenceslav. Što Kukuljević u spisu na svršetku o maloj slici na platnu spominje, ta slika nije prispjela u Glinu.

Tko god crkvu posjeti, hvali u obće njezinu nutarnjost, a napose veliki oltar. Evo što urednik "**Glasa Hercegovca**", dne 24. prosinca 1887. u 47 broju svoga lista piše: Zamolim (4.8.1887.) preč. g. **Lebera**, da sa mnom podje u crkvu (glinsku) da ju razgledam, a tim me više želja vukla, što su mi drugi pripoviedali, da mu je crkva krasna. Na ulazu mojem u crkvu ostanem kao iznebušen, takvog unutarnjeg uresa, da bi dostojno bilo, obširno njezin slog i ljepotu opisati, a to tim više, što ona svakog putnika uočava sa svojom čistoćom, skladom i ljepotom. Razgledam i sakristiju, gdje mi isti pokaže svećeničko ruho u takvoj čistoći i redu, da uprav slično nigdje vidio nisam, ni u največoj kojoj gradskoj crkvi, iz toga zaključio sam, da je ovog preč. g. župnika najveća briga crkva i njezina čistoća itd. Isti je urednik **Ivan Miličević** svećenik u Mostaru, te je boravio god. 1887. mjeseca kolovoza na liečenju u Topuskom.

Svetohranište, (tabernakul) na velikom oltaru, izradjeno je po zagrebačkom stolaru **Budickom** uz cienu od 154 for. godine 1883.

[227] Dao mi je dar... itd.

Nacrt za svetohranište izradio je arhitekt prvostolne crkve zagrebačke: **Bolle**.

Oltar bl. dj. Marije.

Sadanja oltarna slika b. dj. Marije na oltaru istoimenom nabavljena je god 1890. po nacrtu **Murilla**, a slikao ju je Eug. **Rzibek**, umjetni slikar u Beču, rodjen Zagrebčanin. Naslikao ju je uz sniženu cienu za 100 for a okvir stoji 22 for., te slika i okvir odgovaraju sasvim sliki sv. Antuna, usuprot se nalazećoj, te je tim oku ugodjeno. Za tu sliku kupljeni su dobrovoljni prinosi i ukupljeno 106 for. 50 n.; veću svotu darovali su ovi: Po 10 for: P. Leber; po 5 for. Pero Klešić, Josipa Doblitzky, Matilda Ivanić i Kata Despot. Po 2 for. Mate Dikšić, Pajo Marinović, Marija Levar, Marija Bižal, Marija Dukić, Josip Mavrović, Muricina Liter, Milka Novaković, Maca Jelenc i Jakov Babić. Ostali prinosnici ubilježeni se u Spomenici župe Glinske na strani 85. I u staroj crkvici bio je oltar b. dj. Marije. Sadanji zidan od opeke, a podnožje potaracano kamenom. Na njem nalazi se ormarić iz hrastova drveta, kamo se spremi ciborij na veliki četvrtak. Na ormariću je razpelce od sedefa.

Oltar sv. Antuna Pad.

Krasna velika slika na platnu slikana u Beču, a poklonio ju je trgovac **Antun Klešić**. U staroj crkvi bio je treći oltar presv. Trojstva, a tako i u novoj crkvi, dok nije spomenuti trgovac sliku dao.

Oltarić sv. Ivana Nep.

Kip sv. Ivana Nep., koj je bio u staroj crkvici, prenesen je u novu crkvu, te kad je poklonjena velika slika na platnu za veliki oltar, taj je kip drveni metnut pokraj oltara sv. Antuna na drveno podnožje. Na dan sv. Ivana glavosjeka, dolazio je narod pred taj kip i darove donosio. Da se taj starinski kip uzčuva, odlučio je crkveni odbor god 1889. da se taj kip po vještaku **Jos. Hladky-u** ponovi, a da izgled bude milovidniji, da shodan oltarić k tomu napravi. Taj oltarić je iste godine po Hladkom načinjen na obće zadovoljstvo, a ukupni trošak iznašao je samo 70 for. 98 n. Za taj oltarić upotrebljen je jedan komad bielo crvenoga mramora, koj je ostao od velikog oltara. Dne 29. kolovoza 1889. bila je crkva dubkom puna od domaćega svieta i iz susjednih župa, te je toga dana po domaćem župniku isti oltarić blagoslovljen. Taj kip je ures crkve.

Kip: Usjekovanje sv. Ivana Krst.,

ili kako narod nazivlje sv. Ivan Glavosjek nalazi se nad oltarićem sv. Ivana u ormariću, i izradjen je u Grödenu u Tirolskoj (stoji 26. for. 30, ormarić poklonio **Marković** stolar). Kip je taj umjetnički izradjen te god. 1892. nabavljen s toga, jer narod od novijega vremena dolazi na dan 29. kolovoza, da se preporuči u zaštitu sv. Ivana Krst. Osim slika na oltarima, nalaze se u crkvi još ove slike:

1.) Velika slika sv. Ivana Nep. na platnu
2.) Slika Presv. Trojstva
3.) Slika našašća sv. križa
4.) Slika sv. Mihajla arkangjela
5.) Slika bl. dj. Marije pod baldakinom, starinska, veoma liepa
6.) Slika bl. dj. Marije po nacrtu Murilla nad pobočnima vratima, poklonjena po Isusovcih god 1859.
7.) Križni put u 14 slika. Osim toga još njekoliko slika manje vriednosti.

Zastave

Od obrtničkih zadruga (cehova), imade sada dobro sačuvanih zastava 4 veće, i 2 manje a jedna veća nije za porabu. Kod oltarića sv. Ivana pričvršćena je vojnička zastava. Od te zastave svila je žuta, a na rubu crno žuta. S jedne i s druge strane jest carski dvoglavi orao. Na modroj, srebrom izvezenoj vrpci, piše: Eleonora Fűrstinn Schwarzenberg.

Na vrhu koplja stoji urezano sa svake strane F. J. sa krunom. Na žutom limu, koje je obavit u sredini držala urezana su sva imena častnika 1. banske pikovnije od g. 1850. Počimlje ovako: *(teško se čita tekst u spomenici – prepisano samo ono što je moguće pročitati)* **Sophie** ??? **Jelačić** ... und **Ban Josef Baron Jellačić**, ... Sigmund von Ettingshausen.

Zastava je na njekih mjestih oštećena. Po pripovjedanju živućih častnika, ova je zastava od 3. bataljuna 1. banske regimente, te je svečano blagoslovljena u drvoredu glinskom 20.VIII.1850. Kad je Krajina razvojačena, predana je ova zastava 21.IX.1873. u župnu crkvu sa velikom svečanošću (Bilj. žup. pag. 9).

Svietionjak (Luster) - U pismu župnika **Kršića** od g. 1828. pod točkom 12. čitam ovo: "Napravljena su dve liepa lustra iz stakla, mnogo poštovani cehovi Glinski darovali crkvi, kojim svemogući Bog povrnuti more tu dobrotu". Ta dva lustera tečajem vremena bila su

oštećena, te je god 1869. iz njih načinjen jedan luster, te je godine 1892. opet popravljen sasvim na novo.

Orgulje - Darovane po Njeg. Veličanstvu, načinjene u Karlovcu sa 10 registara, godine 1893. popravljene, nalaze se u srednjem stanju.

Klecala - U brodu crkve imade 24 klecala od tvrdog drveta, a u svetištu 2 mala klecala od mehkog drveta.

Izpovjedavnice su dvie od hrastovog drveta.

Svietiljke pred oltarima tri jedna velika i dvie manje, dobro posrebrenjene.

Sviećnjaci -14 liepih i dobro posrebrenjih, osim ovih dva mala srebrena i još 6 sviećnjaka.

Table za kanon - posrebrenjene, na svakom oltaru jedna garnitura.

Grob Isusov - Kod ulaza u crkvu na strani evangjelja nalazi se namještaj za grob Isusov i potrebne stvari katafalk prigodom svečanih zadušnica.

Svietiljke - na držalih cehovske 10 komada, rabe se u procesiji na Tielovo i Uzkrsnuće, svietiljaka na zidu za petrolej imade 10, nabavljene su g. 1873. Užižu se prigodom zornica, polnoćka, i kad se večernje pod večer obdržavaju.

Krstionica - na ulazu u crkvu s bakrenom posudom, novom škrinjicom za pohranu sv. ulja i sa stolom od šarenog mramora.

Škropionice - na ulazu crkve dvie velike i jedna mala kod pobočnih vrata.

Propoviedaonica - jednostavna, ali ukusna i liepa.

Nebnica (baldakin) - nabavljena već odavna, te će se naskoro morati nova nabaviti. Kod vrata iz sakristije u crkvu nalazi se zvono, zatim još jedno puknuto zvono od sv. Petra iz groblja nalazi se na stubah od tornja, a da je s velikim zvonom lakše zvoniti, nabavljena je god. 1891. od zvonolievca sprava, za koju je Joso Liter sakupio 51 forint dobrovoljnih prinosa. Osim toga imade 6 mužara, 3 razpela za sprovode i procesije i drugih stvari manje vriednosti.

Sakristija - U sakristiji ima veliki ormar sa pregradci i ladicami za crkveno posudje i ruho. Velika škrinja za spravljanje svieća, prediva i inog dara, ura nabavljena 1885. jedan veći stolac, 2 klecala, u okvirih: popis misnih zaklada, imenik župnika i kapelana, 2 kadionice, kotlić za s. vodu itd.

Crkveno posudje - Dvie pokaznice (monstrancije) jedna velika i jedna manja, 2 ciborija, 5 dobrih kaleža s patenami, jedna mala pokaznica s relikvijami sv. Ivana Nep., posude za vino i vodu

posrebrenjene, posude za sv. ulje i za poputbinu posrebrenjene, gvoždje za pečenje hostija i ine manje stvari.

Crkvene odjeće - Kazula imade 12, od kojih su ove vrednije:

Kazula biela poklonjena g. 1879 od Julke Medur,

Kazula zelena poklonjena od Antuna Klešića,

Kazula biela darovana god. od samostana milosrdnih sestara iz Zagreba.

Kazula crna, darovana od Petra Preradovića sina Radovana iz Zagreba,

Kazula biele boje, nabavljena godine 1894.

Plašta (pluvial) imade crkva dva, jedan noviji i jedan stariji za procesije, onda jedan crne boje. Veluma dva liepa iz novijeg vremena. Ministrantska odiela 6 crvene boje, 2 modre, 2 crne boje i jedno novo crveno odielo za zvonara, 2 velika saga itd.

Crkveno ruho - Crkva je obskrbljena dovoljno sa crkvenim ruhom. Oltarnika imade do 25 većinom darovanih kao od gj. Keraus, gdč. Sofije Augustinović, gdč. Amalije Markulin, Mare Kihalić, udate za Gajdeka u Prekopi i od drugih. Alba imade 10, korporala 20, zatim malih oltarnika i rubčića bez broja.

Crkvenih knjiga - potrebnih za bogoslužje imade dovoljno kao 6 Misala, veliki i mali ritual, evangjelistar i dr.

Imovina župne crkve.

Iz izvješća od god. 1815. pisanoga po župniku Vučiću, razabire se, da je župna crkva u početku dobivala godišnjeg dohodka 43 for, a od toga morala je i zvonara plaćati. Veli župnik: "*Larnpadem ante Sanctissimum habet, quae ex elemosyna diebus festis et Dominicis sub Divinis alitur.*[228] I u izvješću od god. 1824. veli se: "*Adest lampas ante Venerabile, hoc tamen propter miseriam semperaline quit, sed tantum diebus dominicis et festis durantibus divinis.*" Dalje veli ovo: *Proventus nullos habet, nisi modicam elemosynam fidelis populi, ex qua etiam necessitatibus summis providetur. Per annum accipit nonnumquam aliquot libras de lino, quod venditur pro emendis necessariis, quantum vel maxime possum tego miseriam et addo ne cultus div. in populo deficiat (Relatio III. 1824.).*[229] Od godine 1820. postoji izkaz, u kom se navodi, da crkva imade imetka 207 for. 41 kr. u Državnih papirih, u gotovom 13 for. a kod vlade

[228] Pred svetištem ima svjetiljku koja se kao svetinja (vječno svjetlo) održava milodarima sakupljenima blagdanima i nedjeljama.

[229] Postoji pred Presvetim svjetiljka, ipak ona zbog slabog dotoka sredstava ne oće uvijek goriti već samo za vrijeme obreda nedjeljama i blagdanima ... Nema nikakovih prihoda, osim skromne milostinje vjernog puka iz koje se podmiruju potrebe za samo najnužnije. Preko godine se dobije kadšto nekoliko libara platna koje se prodaje da bi se kupile nužne stvari, te koliko god više mogu pokrivam neimaštinu i to tako da Božja služba u narodu ne bi oskudjevala.

francezke 57 for. 25 kr, ukupno 278 for.16 kr. Od altarija spominje se u izvješću I (g. 1824). misna zaklada **Ane Lux** od 100 for.

Kao što se iz navedenoga vidi, materijalno stanje župne crkve bilo je u početku jako lošo. Prem i danas nisu dohodci najsjajniji, ipak crkvi dotječu za svakdanje potrebe. Da napomenem koliko je lani unišlo:

1. Na dan sv. Ivana Glavosjeka 107 for,
2. na dan sv. Antuna Pustinjaka i na dan sv. Antuna Pad. 74 for.
3. Za teliće 51 u šparavac 146 for,
4. za zvonjenje 136 for,
5. ukupno 414 for,

Osim tih glavnih svota još i druge svote, a svieća dobije se toliko, da jih crkva nije kadra potrošiti. Danas dne 25. travnja 1895. imade blagajna:

1. u gotovom: 107 f. 20 n.,
2. u posebnih obveznicah: 307 for 50,
3. u štedioni: 1.156 for. 45.,
4. u razteretnicah: 300 for.
5. u državnih obveznicah 800 for,
6. svega skupa 2.563 for 95 n;
7. od te svote spada na misne zaklade 1.504 for 95,
8. a čisti crkveni imetak, koj se more potrošiti 1.059 for., koliko crkva prije nije nikad imala.

Da je dohodak u najnovije vrieme povoljan, razlog je taj, što na dan sv. Ivana Glavosjeka narod puno daruje, a i na oltar sv. Antuna prilično se daruje. Glavna blagajna, u kojoj su obveznice, nalazi se u Wertheimerici kod obćinskog ureda u Glini, ručna pako blagajna, u koju se meću novci, za vrieme samo, iz šparovca, od zvonjenja i milodara, a kad se veća svota sakupi, tad se meće novac u glavnu blagajnu imadu 3 ključa, jedan je kod župnika, a po jedan kod svakog crkvenog odbornika.

Ograda kod župne Crkve

Dne 20. kolovoza 1880., napisan je poziv na obćinstvo glinsko, da pomogne s dobrovoljnimi prinosi načiniti ogradu oko župne crkve. Poziv počimlje ovimi riečimi: "Sveto mjesto, naša župna obćinska crkva, gdje se sastajemo da preuzvišenomu gospodinu Bogu za postojeće zdravlje i za svoje življenje svoju zahvalnost izrazimo, mjesto nadalje, gdje u tugi, bolesti, velikoj žalosti i inoj nevolji tražimo moleći utjehu, naime hram naš, koj je u svakom gradu ili seocu prvakinjom, naša pako crkva stoji na pustom mjestu, gdje živina i ini svaki gad obezčašćuju". Svršuje se poziv ovimi riečmi: "da

uzmognemo ovaj sveti hram ograditi i tako prolaz goveda i nečistoće životinja odstraniti." Ovaj poziv ostade za tada glas vapijućega u pustinji; jer u tu svrhu nebijaše ništa sakupljeno.

Drugi razlog, da se s gradnjom ograde zapelo, bio je taj; što je žitelj **Lovro Turković**, koj je imao kuću za crkvom, protivio se je postavljanju ograde, te je bivša generalkomanda pod 1668. istoga uputila na redovit sud. Kot. oblast u Glini odbila je prigovore Turkovića; ali je ujedno odlučila, da se imade Turkoviću slobodno prolaz pustiti, jer je on to pravo preko 40 godina uživao.

Nakon toga predložio je god. 1887. dne 6. ožujka crkvenom odboru, da se počmu kupiti dobrovoljni prinosi za ogradu, i da se umoli upravitelj kaznione g. **Luka Sabljak**, neka bi se on za tu plemenitu svrhu zauzeo, čemu se je on dragovoljno odazvao, a i kotarska oblast dozvolila je u pomenutu svrhu, sabiranje milodara. Pošto je crkveni odbor u rujnu 1887. prijavio obćini, da će se početi ograda istoga mjeseca graditi, a obćina nije tome ništa prigovorila, započelo se s gradnjom 21. rujna i to najprije od Turkovićeve strane.

Ograda postavljena je g. 1888. te pošto je broncirana, bila je 29. kolovoza 1889. svečano blagoslovljena, u prisutnosti naroda i susjednih župnika, po domaćem župniku. U svom govoru zahvalio se je župnik svim darovateljem, a osobito visokoj Kr. zemaljskoj vladi, koja je znatnom podporom od 600 for omogućila, da se crkva ogradila, a osim toga dozvolila, da kaznenici, zidarski i ini posao uz neznatnu nadnicu obave.

Za prolaz u ulicu, u kojoj je Turkovićeva kuća, načinjena su dvoja vrata, te na taj način nije trebalo jedan komad ograde praviti, ali godine 1893. napravljen je i taj komad ograde a vrata odstranjena. U ogradi zasadjeno je 12 jelvića god. 1893. Iz početka jih je bilo, koji su prigovarali da se crkva ogradjuje, ali kad se je svršilo ogradjivanje i nitko ni novčića nameta nije platio, nego koliko je tko dragovoljno htio: tad su svi bili radosni da je crkva ogradjena. Unišlo je novca usljed izkaza na sliedećoj strani 1.255 for., a glavniji su izdatci ovi: **Tvrdki Waagner** za željeznu ogradu 789 for. 32 n, **Jošku Mravincu** za tesani kamen 413 for., **kaznioni** za težake i materijal 168 for. 80, a ostali trošak 311 for. 33, ukupno 1.671 for. 85n. Manjak je plaćen iz crkvene blagajne. Komad preostale ograde, koj je dozidan god. 1893. stoji 200 for, a farbanje i bronciranje 80 for.

Izkaz

vrhu dobrovoljnih prinosa za ogradu žup. crkve u Glini:

broj	koliko forinti	tko je darovao	koliko forinti
1.		Visoka kr. zem. vlada u zagrebu	600
2.		Uzoriti kardinal i nadb. zagrebački Josip Mihalović	50
3.	50	zadruga kovačka, krojačka i opančarska	150
4.	30	Pajo Leber podarhidjakon i župnik	30
5.	25	Prva hrv. štediona zagreb. i Mate Levar	50
6.	20	Leopold Leidersdorf trgovačka tvrtka u Gracu	20
7.	15	Petar Klešić i Janko Ivanić	30
8.	10	Luka Sabljak, Joso Drvodelić, Joso Žugaj, Franjo Lorenz, P. Marinović, Pava Batušić, Lorenz et John u Beču, A. Barl Maribor, Dan. Herman Zag, Joh. Weiss Beč, M. Tiller Budapest, Jos. Beneš, Tvornica koža Zagr, Max Mayer Zag.	140
9.	7	Lujzika Mavrović, Luka Ivezić	14
10	5	Vinko Benak, Marija Bižal, Mirko Baglama, Franjo Brkić, Janko Kihalić, Zadruga poljodjelska, Joso Liter, Ignjat Nolly, Pavao Vuglenović, Šandor Langraf, Marija Dukić, Josip Handler, A. Zankl, Lambaster Flastyspin, E. F. Bothe, M. Fleischer Boš, Jocek Novaković major, Marija Pešut ud. Gregurić	90
11	3	Marija Maričević, O. Jaurovski, J. Neuman Graz, Vinko Oblak Graz, Janko Batušić župnik u Solini, Julka Medur	18
12	2	Mate Dikšić, Dmitar Grla, Mate Gregurić, Mirko Kaufman, Joso Kihalić, Mate Lipak, Stjepan Juran, Vaso Opačić, Aug. Rebić, Dujo Knežević, F.G. Schwal, Milka Peuger, Povrzanović i Frohlich Zagreb, Anka Davidović, Janko Cvrtko, E. Specht, Ant. Anger	34
13	1	Ivan Štangel Jakov Babić, Ivan Bakšić, Dragica Batušić, Vid Falica, Vid Bukir, Toma Bakarić, Julius Hiršl, Iv. Linkmayer, Julka Medur, Antun Mlinarić, Fr. Panhans, Drag. Pust, Mat. Perak, Vinko Zibar, Franjo Stipetić, Rade Cekinović, Marija Galović, Joso Ulipić, Fr. Dežetić učit., Hugo Egersdorfer, Jos. Krnic, Ivan Potočnjak, Grga Gregurić, Gabro Krizmanić, Petar Paić, Adolf Kindl	27
14	50 n	Stevo Bolf, Mil. Janeković, Stj. Kihalić, kamate (51n)	2 for 1 n.

Željezna ograda dovezena je besplatno iz Siska na kolima, kaznione, isto tako i kamen iz Gora. Iz nacrta mapa obćine Glina I. vadim sliedeći nacrt župne crkve u Glini

Kapele

1. **Kapela sv. Ivana Nepomuka**. Spomenuo sam na str. 13 ove knjige, da je oficirski sbor 1. banske regimente g. 1776 odlučio kapelicu sv. Ivana Nepomuka sagraditi, koju je odluku odmah izveo. Ta se je kapela nalazila preko puta današnjemu župnome stanu, gdje je pukovnik **Benko** dao zasaditi ružičnjake. Kad je godine 1800. u Glini podignuta župa, postade ta kapela župna crkva, te je tu svrhu služila do 12. veljače 1830., a poslje toga porušena, te joj danas neima traga.
2. **Kapela sv. Petra i Pavla**, na župnom groblju. U knjizi "Liber Mandatorum I. na str p. čitam najprije ovu bilježku: *"Anno 1812. die 3. Augusti in Coemetrio Capella in honorem Principium Apostolorum Petri et Pauli benedicta et erecta habita processione et loci benedictione"*, zatim drugu bilježku, koja glasi: *Anno 1813. Capella in Coemeferio finita, benedicta et primum Sacrum habitum, cum processione ducta a parochiali usque ad locum die 29. Junii, festo S.S. Apostolorum Petri et Pauli. Per adm. Rev. Dom. Andream Vlassich; assistentibus ad.a. D. Michaele Vuczich. Parocho Szrachiczensi, Josepho Gorychky et concionante A.R.D. Balthasare Hallagyek, parocho Jamensi. Singularis benefactor huijus Capellae erat Dom. Belchich incl. 5. Croatici Regiminis Rationum ductor."* Iz ovih dvijuh bilježaka razabire se, da je kapela sv. Petra i Pavla počela se graditi 1812. a da je dovršena god. 1813. Prva sv. misa čitana je dne 29. lipnja 1813. po **Jandri Vlašiću**. Osobite zasluge za gradnju te kapele stekao si je **Martin Belčić**, bivši pukovnijski računovodja. Budući da je od kapele samo temelj od kamena, a sva ostala gradja drvena, to je tečajem vremena trebalo znatnoga popravka. Godine 1879. namislio je crkveni odbor, da se nova kapela sazidje, u tu svrhu načinjen je nacrt i troškovnik, po kom je trošak bio proračunan na 2.771 for. 16 n. Za nacrt i troškovnik imao je crkveni odbor 40 for. platiti. Crkveni odbor zamolio je dne 20. listopada 1879. pod br. 25 bivšu generalkomandu za novčanu potporu, no molba je odbita. Budući je krov i tornjić od kapele u jako zločestom stanju bio: to je crkveni odbor dao kapelu pokriti i popraviti uz trošak od 242 for. 74n. Žalibože taj popravak bio je od slabe koristi jer danas 25. travnja 1895. kapela je u lošem stanju. Dne 10. siečnja 1891. pod br. 4 umolio je crkveni odbor od visoke kr. zem. vlade podporu za gradnju kapele, ali vlada nije mogla uvažiti, jer kako 14. veljače i. g. br. 2.171 odpisuje, "načelno nedaje za filialne crkve podpore, a da je dostatno pripomogla za župnu crkvu". Crkveni odbor molio je Njeg. Veličanstvo za podporu te je isto doznačilo 100 for. a I. hrv. štediona u Zagrebu 30 for. Godine 1893. umoljeno je obćinsko zastupstvo u Jukincu, da daruje u svrhu gradnje kapele sv. Petra stari magazin; ali je odbita molba. (Čitaj u knjizi Liber Mandatorum II p.142) Buduć je odredjeno u novije vrijeme da se imadu pristojbe plaćati, koji žele biti sahranjeni na staro groblje, to je glavnica prilično narasla, kao što izvadak iz blagajničkog dnevnika ovdje svjedoči. Stanje blagajne kapele sv. Petra jest 25.IV.1895. ovo: 501 for. 2n., koji se novci nalaze kod pripomoćnog i štednog družtva u Glini. Kad sam g. 1884. u Glinu došao, nije bilo u blagajni kapele sv. Petra niti novčića, danas hvala Bogu ipak je prilična svota, pa će dati Bog i više. U kapeli je trošan oltar sa slikom ap. s. Petra i s. Pavla, na tornjiću je jedno zvonce, bilo je još jedno, ali je puknuto i nalazi se u župnoj crkvi na stubah, kako se na zvonik ide. Procesija ide na groblje dva puta, t.j. na Spasovo i na Petrovo, te je onda i sv. misa na groblju. Večernja je na Petrovo i na Dušni dan. Ako je kapelan dodieljen: tad je i na Dušni dan sv. misa na groblju; obdržaje se misa na groblju i za †**Anu Maričić**, a ako tko želi za pokojnika dati misu čitati, tad se i to ovrši. O groblju vidi pod posebnim poglavljem.
3. **Kapela sv. Nikole u Skeli.** Dne 20. prosinca 1815. piše župnik Vučić u svom izvješću ovo: *"In pago Skela 1½ hora a matre versus Confinium sita est Capella S.Nicolai in ipso pago sita lignea pro modo in statu bono 80 animarum capax, habet calicem suum Cupreum, deauratum, casulas tres sat bonas, albas"* Kapela uložila je god. 1883. u sisačku štedionu 100 for, ali ta je svota izgubljena, jer je *"duas cum ceteris necessariis, campanullis duabus in terri provissa."* U novcu gotovom imala je kapela tada 76 for 57 kr., a milostinje dobivala je 1 for. na godinu. Godine 1820. imala je kapela 113 for 35 kr, godine1824. 149 for 32 kr, kao što to druga dva izvješća dokazuju, a danas stanje blagajne (24.IV.1895.) jest ovo: u štedioni: 402 for 38 novč., u državnih obveznicah 250 for. u posebnih obveznicah 131 for. 50n i zemljište od **Popovića** br. 8 iz Dvorišća vriedi 100 for; svega skupa iznaša imetak: 883 for. 88 n. Kapela uložila je god. 1883. u sisačku štedionu 100 for, ali ta je svota izgubljena, jer je štediona postala insolventna. Za zemljište koje je kapela na se prepisala, ugovoreno je sa zadrugom **Popović/Filetić** da će u 4 godine izplatiti 100 for i kamate, a tad će se zemlja opet zadrugi povratiti. To je odobreno i po prečast. duh. stolu 22.X.1894. pod br 4002. Znatniji popravak kapele bio je god. 1883. Te godine pokrita je kapela daskom (šteta što nije criepom), potaracana opekom, zidovi uredjeni i toranj limom pokrit. Poduzetnik **M. Levar** primio je za popravak 500 for., a seljani iz Skele dali su težake potrebne i kola. Kapela je tada 26. kolovoza i. g. svečano blagoslovljena. (Bilj žup.

p. 30). God. 1885. nabavljen je novi ormar u kapelu za pohranu kaleža, ruha i odiela, a sliedeće godine (1886.) pozlaćen je kalež, nabavljene kanonske table. Na tornju su 2 mala zvona; toranj je god. 1892. na novo bojadisan te je križ popravljen a jabuka nova metnuta. Kapelica dobije na godinu oko 5 for. dara, zatim kamate od glavnice. Misa se služi u kapeli 4 puta i to:

a) Na III. dan Uzkrsa
b) na Bartolovo
c) na dan sv. Nikole
d) na III. dan Božića, na koj dan se obdržava i blagoslov kuća. Objed tom prilikom daju redom seljani, tako i podvoz, a koj neželi objeda dati, taj dade župniku 2 for. Kako se izvješća od god. 1824. razabire, služila se je u Skeli još dvaput sv. misa u prijašnje doba, naime u
e) korizmi i na
f) I. nedjelju po Duhovih; ali na ta dva dana već se odavna nesluži, valjda s toga, što je narodu težko smoći priliku i prirediti objed.

Kad se u Skeli misa služi, dodju seljani u velikom broju, te se ponašaju uzorno. Ženska mladež počela je u kapelici god. 1889. sve propisanije molitve složno moliti, i od te godine počemši uvjek moli. Osim slike sv. Nikole na glavnom oltaru imade još jedna slika starinska sv. Nikole na zidu i slika sv. Bartola.

4. **Kapela sv. Križa u Jukincu.** Po toj kapeli bilo je u prijašnje vrieme i selo nazivano "Križevljani".[230] Danas te kapele neima, te se nitko ne sjeća, kada je porušena. Bila je kapela ondje, gdje je sada iza **Šafarove** kuće br. 11 zemljište, kako put vodi na zemljišta, te su i novije vrieme na tom zemljištu izkapali mrtvačke kosti, buduć je uz kapelu bilo i groblje. Potanjih podataka o toj kapeli nisam mogao naći, a što se groblja kraj te kapele tiče, to ću u sliedećem članku spomenuti.

Groblje

Prem je god. 1800 župa glinska utemeljena, nije imala tada župnoga groblja, nego su bila tjelesa zakapana na groblju u Maji i u Jukincu. Godine 1803. uredjeno je župno groblje, i po viduševačkom župniku **Ljudevitu Horvathu** blagoslovljena. Groblje je iste godine obšančeno, a da se nije moglo ograditi župnik **Postić** baca krivnju na

[230] Križevljani spominju se prvi put 5. lipnja 1733. Jukinac spominje se prvi put 15. studenog 1739. bilježi se i Gjukinecz godine 1912. sazidana je nova kapela sv. Križa u Jukincu. Za ovu kapelu dao sam napraviti dva slikana proroka, zvono i u gotovom 130 k ukupno 1004 k., k tomu raspelo.

to, što je narod u vojsku otišao *"et propter duram cervicem Glinensium" quibus 3nis vicibus absque fructu in ecclesia de decore...monueram, sed frustra.* Uz pripomoć kompanije, napravljen je put na groblje, god 1804., a god 1805. popravljen. Po svoj prilici bilo je u prijašnje doba, za vrieme vojne proti Turčinu, vojničko groblje na onom mjestu, gdje je danas župno groblje, jer evo što sam zabilježio iz matice umrlih župe Majske. *"P. Fructuosus Justinian, leg. Prais. Capelle. Castrobiit 29.III.1789. et. inter solitam militarem comitivam ad pedem muntis Joševica intra suos in loco a se ipso electo et benedicto tumulatus est."* Taj **Justinian** bio je augsburžke vjere, te je i katolike sprovadjao. Prvi ukop na župnom groblju bio je 18. travnja 1803. i to iz mjesta Gline. Sve do god. 1816. pokapani su iz Joševice na župnom groblju u Sračici (Maja), a od te godine počamši, zakapani su na župnom groblju u Glini. Župljani pako iz Jukinca, Kihalca i Prekope bili su pokapani do god. 1817. na groblju u Jukincu i to pokraj kapele sv. Križa. Do godine 1803. iz mjesta Gline bili su pokapani stranom u Jukincu, stranom u Sračici. U matici župe Majske nalazim, da je **Antun Naglić**, *aedituus* u Glini, zakapan u crkvi sv. Križa u Jukincu. I u kapeli sv. Petra, zakopan je podpukovnik **Nagell** 8. listopada1815. zatim **Barbara Vučić** 15. veljače 1817., mati glinskog župnika, te se gvozdeni križ u kapelici na grobu i dan danas nalazi.

Župnik **Postić** ubilježio je, da su se mrtvaci iz Prekope i Kihalca donosili do mosta, koj je kod kuće **Crnkovića** (i **Šafara**), gdje je svećenik blagoslov obavio. Iz Jukinca sprovodio je župnik mrtvace do rečenoga mosta, a ako su to želili, takodjer iz Kihalca i Prekope, te je tada župniku pripadala posebna nagrada.

Mrtvace iz Gline sprovodio je župnik do takozvanog **Žužićevog mosta**, naime sto koračaja, kako se iz Gline skrene prema groblju, a tko je želio, da mrtvaca sprovedu na groblje, platio je dvostruku dapače i trostruku (!) štolarsku pristojbu. Da se njeki red kod ukapanja uvede, zaključio je crkveni odbor god. 1877., da se imade svaki onaj globom kazniti, koj bi preko reda dao zakapati, a za red je odgovoran grobar.

Razšireno groblje.

Zemljište na starom groblju prilično je napunjeno tjelesi te je crkveni odbor dne 6. travnja 1886. zaključio da se groblje razširi. Po tom zaključku razšireno je groblje i po kaznenicih bivše kaznione god. 1891. uz nadnicu od 4 n. To je novo groblje dne 11. svibnja svečano (na Spasovo) blagoslovljeno, te se je 14. svibnja počelo zakapati. To novo groblje razdieljeno je od starog samo putem, te je obšančeno, glogićem zasadjeno, i oko na okolo zasadjeni jelvići.

Dne 15. siečnja 1894. sastalo se je zastupstvo župne občine glinske u sobi občinskog ureda u Jukincu, te su jednoglasno zaključili

u prisutnosti crkvenog odbora, da se na novom groblju imadu mrtvaci redom zakapati i to bez iznimke iz ciele župe, a za mjesto neplaća se ništa. Ako li pak koj župljanin želi da mu se pokojnik zakopa na starom groblju tad ako ima mjesto, mora platiti njeku pristojbu, koja je prema mjestu različna, te je odlučeno da se imade platiti za mjesto na starom groblju 10 for., 5 for, 3 for, 2 for, 1 for, za malu djecu plaća se polovica pristojbe, a točno imade crkveni odbor označiti mjesta, za koje se stanovita pristojba plaća. Odbor je 10. lipnja i. g. označio pristojbu za mjesta, te je odmah grobar pobilježio, u koji razred pojedini dielovi spadaju. O tom imadu zapisnici crkvenog odbora u arkivu pod naslovom "groblje", a upisano je u knjigu takodjer "Zapisnik crkvenog odbora". Zaključak odbornika župne obćine glinske od 15. siečnja 1894. podastrt je kr. kotarskoj oblasti na odobrenje, te ista zaključak dne 18. siečnja i. g. pod br. 350 potvrdila. Njeke stvari o groblju, bit će spomenute u članku ove knjige pod naslovom "Grobar".

Groblje u Skeli.

U izvješću od godine 1824. veli župnik glinski: *"Coemeterium ad Capellam S. Nicolai in Skela, ubi soli Skelenses propter distantiam et incommoditatem transitus per pagos Valachicos sepeliuntur"*, a u knjizi umrlih na str. I. ovo se čita: *Skela, in loco coemeterium habet, ubi per parochum si tempus id admittit, sepeliuntur, si vero tempus non admittieret, prima occasione benedicuntur"*, kada naime dodje župnik službu služiti. Za groblje u Skeli neima posebnoga grobara, seljani sami si zakapaju mrtvace, a novac, koj se dobije od trave na gorblju, pripada blagajni od kapele. Zvonar zvoni bezplatno, kada tko umre, a u Glini neobičavaju dati zvoniti za plaću Skeljani, dočim drugi seljani svi.

Na glinskom groblju imade prilično liepih spomenika, a najljepši je od **Mile Medura** (9. siečnja 1883), koj je bio veliki prijatelj i dobočinitelj crkve.

Duhovna služba

Kako se je duhovna služba za vrieme župnika **Matića** obavljala, upisana je ubilježka, kako ja obavljam, napisao sam u istih bilježkah te ću i u ovoj knjizi spomenuti. Najprije uopće, a zatim po koledaru.

Sv. misa svake je nedjelje i blagdana u poljedanajst, a ako je kapelan il kateheta, rana misa u 8 sati. Po svaki dan misa je u polosam sati, i ako je kapelan u 7 sati. Zornice obdržavaju se svaki dan do Božića u 6 sati. Večernje se obdržavaju u 3 sata.

1. siečnja poslije propovjedi obznani se, koliko je prošle godine vjenčano, koliko je rodjeno i koliko je umrlo.

5. siečnja svečani blagoslov vode u crkvi u tri sata, voda se pripravi u 3 kace u crkvi i sviet se spomene da se mirno vlada, sada je mir, jer svaki zna, da će mu doteći vode, dočim prije od jedne kace nije bilo dosta, te je bio nemir i vika.

6. siečnja poslje večernje, daje se križić ljubiti.

17. siečnja na dan sv. Antuna Pust. misa u poladeset sati i propovijed a po misi prodaja stvari, ako je kapelan, tad i rana misa.

2. veljače na Sviećnicu, prije sv. mise blagoslov svieća i procesija oko župne crkve.

3. veljače na Blaževo misa u 8 sati, prije mise blagoslov jabuka a poslije sv. mise blagoslov grla.

14. veljače na dan sv. Valentina misa u 8 sati, kod oltara sv. Antuna.

Na čistu sriedu, misa pjevana u 8 sati, prije mise blagoslov pepela, a po misi bilježenje s pepelom po čelu.

U korizmi svake je nedjelje u 3 sata pobožnost križnog puta, a tad blagoslov sa svetootajstvom.

U korizmi obdržaje se svake sriede, petka i subote sv. izpovijed, a glavni izpovijedni dan jest u ponedjeljak po glušnoj nedjelji, tada dodju i susjedni župnici, medje tim može se i po drugih dnevih u korizmi izpovijediti.

19. ožujka na dan sv. Josipa, misa u 8 sati.

Na cvietnu nedjelju blagoslov svieća, procesija oko crkve pod sv. misom čita se (ili pjeva) muka Isusova.

Na veliki četvrtak misa u 8 sati, premještenje ciborija u ormarić na oltaru b. dj. Marije, odkriju se oltari.

Na veliki petak misa *Praesanctificatorum* u 8 sati, odkrije se razpelo, čita se Muka Isusova, *Sanctissimum* se namjesti u grob. Prije su vojnici počastnu stražu kod groba imali, a sad danju stoje djaci u ministrantskom odielu, a na večer dodju vatrogasci.

Na veliku subotu u 8 sati sv. misa, a prije sv. mise blagoslov vatre, uzkrsne svieće i vode.

Uzkrsnuće obdržaje se u subotu u 6 sati, procesija ide oko drvoreda, poslije procesije blagoslov jela za seljane, a za glinjane blagoslov jela je za uzkrs u 7 sati ujutro.

Na II. dan Uzkrsa kao i na I. po večernji ljubi se križić.

Na II. dan Uzkrsa, Duhova i Božića izlaže se sveto otajstvo isto tako svake mlade nedjelje.

Na III. dan Uzkrsa misa u Skeli, zatim na Bartolovo 24. kolovoza.

3. svibnja Našašće sv. Križa u oči toga dana, zvoni se poslje pozdravljenja i tako ujutro, sve do 14. rujna do dana Uzvišenja sv. Križa.

1. svibnja na dan sv. Florijana misa u 9 sati, poslje mise zavjetna procesija oko grada, prisustvuju školska mladež, vatrogasno društvo i obćinsko poglavarstvo.

16. svibnja na dan sv. Ivana Nep. misa uz asistenciju. Jedan prije toga počimlju večernje i traju kroz 9 dana to je podjedno devetdnevna svibanjska pobožnost i počam od godine 1895. obdržavaju se večernje u 7 do 8 sati, jer u 4 sata bio je slab polazak. Relikvije sv. Ivana ljube se na dan sv. Ivana Nep. po večernjim. Taj dan naime na Ivanje i u nedjelju, koja u toj osmini pada obdržaju se dvie večernje, jedna u 3 sata, a druga u polaosam sati.

16. svibnja obdržaje se ujedno uspomena blagoslova crkve (Posvetilo) izvješće godine 1824.

25. travnja, na dan sv. Marka, najprije u 7 sati s. misa, onda blagoslov polja, ako je kiša, neide procesija, nego se obavi blagoslov pšenice u crkvi. U procesiji pjevaju se litanije svih svetih, a na povratku ine pjesme.

Na molitvene dane misa u 7 sati, poslje mise procesija i to u Jukinac, pram Majskim poljanam i oko drvoreda.

Na Spasovo polazi procesija u 9 sati na groblje, tad je u kapeli sv. misa i propovijed, a po misi vraća se procesija u župnu crkvu, svrši se obično oko ½1 sat.

Na Tielovo misa u 9 sati, po sv. misi procesija sa svetootajstvom oko grada. Sjenice su:1) kod **Drvodelićeve** kuće preko puta **Levarove** (**Rakoševe** kuće) 2) kuće gdje **Jelene** na uglu, blizu **Joce Litera** kuće 3) Blizu kuće obć. poglavarstva 4) Kod poreznog ureda. U nedjelju po Tielovu klečanje.

13. lipnja, na dan sv. Antuna Pad., kao na dan 17. siečnja

21 lipnja, na dan sv. Alojsija, misa u 8 sati, prva pričest za školsku mladež, a po misi procesija oko drvoreda.

29. lipnja, na dan sv. Petra i Pavla, kao i na Spasovo, procesija kreće iz župne crkve kreće u 9 sati, ako je taj dan kiša, ide procesija na groblje u prvu nedjelju kada je liepo vrieme. Na Petrovo večernja je na groblju u 4 sata.

5. srpnja, na dan sv Ćirila i Metoda, pjevana misa u 8 sati, ujedno se preporuči molitvom, da nas Bog nek obćuva od tuče i zla vremena.

18. kolovoza kao po drugih zapovjednih blagdanih.

29. kolovoza, rana i poldanja sv. misa i propovjed a poslje podne večernja. Taj dan dodju i susjedni svećenici, jer mnogo naroda domaćega i vanjskog dodje dodje na ispovjed.

4. listopada imendan Njeg. Veličanstva, misa u 9 sati.

1.studenoga, na dan svih svetih po podne u župnoj crkvi dvie večernje, jedna za drugom, naime u čast svim svetim i za pokojne duše uz *"libera me"*.

2. studenoga u župnoj crkvi misa u 9 sati. Ako je kapelan ili kateheta: tad je i na groblju misa u 10 sati. Poslje podne je večernja na groblju u 3 sata.

19. studenoga, na dan sv. Elizabete misa u 9 sati, taj dan je imendan Nj. Vel. carice i kraljice. Zornice počimlju 1. nedjeljom adventa i traju do Božića. U adventu obdržaje se izpovjed 8. prosinca i posljednju nedjelju pred Božić. Nedjeljom u adventu misa je osim zornice još u ½11 sati., ako je još drugi svećenik.

6. prosinca, na dan sv. Nikole misa u Skeli

25. prosinca, Polnoćka u 12 sati, rana misa u 7 sati, a poldanja u ½11. sati. Na božićne dane poslje večernje do sv. 3. Kralja daje se križić ljubiti.

26. prosinca obznani se, kada će se u kom mjestu blagoslov kuća obdržavati, do sada je bio ovaj red:1) Skela 27.12., 2) Joševica 3) Kihalac i Prekopa 4) Jukinac i 5. Glina. U Glini se obdržaje dva dana i to po novoj godini.

31. prosinca, na staru godinu, svečana večernja u 5 sati. Izpit iz kršćanskog nauka i dielenje izpovjednih cedulja obdržaje se za Glinu, Skelu i Selišće u subotu po čistoj sriedi, a za ostale na dan blagoslova kuća u dotičnom selu.

Učenje molitava i kršćanskoga nauka obavlja župnik od Uzkrsa do Svih Svetih, svake nedjelje i blagdana od ½10 do ½11. sati.

Susjedstva

Župniku Glinskomu, dolaze sukotarani svećenici triput na godinu u susjedstvo *(vicinije)* u duhovnu pomoć i to:

1) Na korizmenu sv. izpovjed u ponedjeljak po glušnoj nedjelji, ako se naime koj župljanin želi kod stranjskog svećenika izpovjediti, tim mu je prilika zgodna pružena.
2) Na dan sv. Ivana Nepomuka, zaštitnika župne crkve 16.svibnja.
3) Na dan Usjekovanja sv. Ivana Krst. (Glavosjeka) Dne 29. kolovoza.

Župnik glinski ide u susjedstvo:

1) u Gore: na korizmenu izpovjed, u četvrtak po sredopostnoj nedjelji, na sv. Anu i na Veliku Gospojinu

2) u Maju: u korizmi na dan sv. Josipa, na posvetilo III. nedjelju po Uzkrsu i na dan sv. Ilije.
3) u Solini na Preobraženje Isusovo
4) u Topusko u nedjelju po sv. Vidu
5) u Viduševac: na Angjeosku nedjelju, na dan Sv. Franje Ksav.

U prijašnje doba išao je glinski župnik na korizmenu izpovjed u Topusko i u Viduševac, ali novije vrieme dotični su župnici to dokinuli, te nedolaze ni u Glinu. Župljani nedaju prilike (kola) župniku, kad se vozi na *vicinije*; kada pako ide u sprovod, ili k bolesniku: tada su po obstojećih propisih dužni bezplatno kola dati. Isto tako kada ide župnik kuće blagoslivat po Božiću, pošalju dotični seljani kola, a Skeljani osim toga, kad se u kapeli sv. Nikole služi sv. misa, naime na treći dan Uzkrsa, na Bartolovo, na dan sv. Nikole i na dan sv. Ivana Ap.

U Skeli, kada se sv. misa služi, dužni su seljani svećeniku objed dati, ili mjesto objeda 2 for.

Misne Zaklade

U izvješću župnika **Vučića** od god. 1815., na pitanje, ima li u župi glinskoj koja misna zaklada, odgovara on: *"Nullam habet Parocus hic altariam"*. Koje su danas (1895.) misne zaklade, čitaj u točnom sliedećem izvješću.

tek. br.	Ime i prezime zakladnika	Izvorna glavnica		Sadanja glavnica		Ime i prezime dužnika	Godišnji prihod	
		for	n.	for	n.		for	n
1.	Mijo Augustinović, c. k. satnik u miru † 11.II.1836. za se, za obitelj i za rodbinu	50		52	50	Turković br: 59 Glina	3	15
2.	Bara Augustinović, udova † 12.III.1837. za svoju dušu	50		52	50	U I. Hrv.šted.	1	94
3.	Tomo Mučnjak, poštar †4.XII.1829. requiem za se i za svoje roditelje	100		105		U I. Hrv.šted.	3	90
4.	Josip Abelle, gradjanin u Glini – za dušu supruge Kate 23.XI. i Helene † 16.VIII.	100		100		Šiftar 257 Glina	6	
5.	Mirko Gregurić, mesar u Glini † 30.III.1840. za svoju dušu	50		52	50	Prajdić 14 Jukinac	3	15
6.	Marija Dvidović † 25.IX.1829. za se roditelje i obitelj	50		52	50	Dmitrović 109 Glina	3	15
7.	Mijo Kos † 20.9.1868. za sebe, roditelje i sestru	100		50		Gregurići 12 Jukinac	3	
8.	Ana Lux † 20.4.1820. za sebe i supruga	150		100		Državna obveznica	6	30
9.	Antun Vakanović kanonik zag. za sebe roditelje i rodjake	104	47	100		Držav. obveznica	4	20
10	Elizabeta Paić udova satnika † 16.7.1858. za sebe i 1. muža	50		50		Drž. obvez.	2	10
11	Matija Kučić tkalac † 3.10.1835 za sebe	50		50		Drž. obv.	2	10
12	Antun Kršić župnik u Glini † 6.7.1842. za sebe i roditelje	100		100		Drž. obv.	4	20
13	Josip Klemens kanonik u Zagrebu † 1853. za roditelje i dobročinitelje	200		200		hrv. slob. razteretnica		
14	Nikola Žalec župnik u Gjurgjevcu † 1848. za Katu Ševček † 5.3.1849.	100		100		hrv. slob. razteretnica	4	
15	Ana Maričić † 21.3.1872. za sebe	100		105		1. hrv. štedionica	3	93
16	ujedinjenje dionica Ana Lux, Kršić, Kučić, Paić, Vakanović			100		Drž. obvezn.	4	20
17	Radovan Preradović za svoju majku	50		50		1. hrv. štedionica	1	80
18	Josip Novaković za svoju mater	50		50		1. hrv. štedionica	1	80
19	Pavao Leber za sebe, roditelje, brata, sestru, groblje i Matu Levara	1300						

Haulikove zaklade

I. Zaklada za mjesto Glinu

Kardinal i nadbiskup zagrebački **Juraj Haulik**, odredio je god. 1861. na pedesetgodišnjicu svoga misničtva da se od njegova imetka utemelji od 80.000 forinti zaklada, od kojih će se kamate dieliti svake godine medju stanovnike gradova u njegovoj biskupiji i to ustanovljene su zaklade za Zagreb 12 hiljada, Karlovac 12 h., Požega 10 h., Križevac 8 h., Koprivnica 8 h.; a po 6 hiljada za Belovar, Novu Gradišku, Petrinju, Glinu i Gjurgjevac. Kamate imadu se dieliti medju siromahe bez razlike vjeroizpovijedi. Osim siromaštva ima se paziti i na ćudorednost, kao što zakladnica veli.

Odredjuje se nadalje, da svota, kojom se pojedini obdare, nesmije biti veća od 20 for., a nesmije biti manja od 5 for. Za Glinu je odredjena svota od 6000 for., kao što je gore spomenuto.

Kamate od te glavnice diele se svake godine pred Božić medju siromahe u obćinskom uredu u prisutnosti načelnika, župnika od obadvie vjeroizpovjedi, i dvojice obćinskih viećnika, koji su se prije toga posavjetovali; ako se imade iz rečene zaklade obdariti. Izkaz vrhu onih, koji imadu obdareni biti; šalje se na potvrdu Kr. Kotarskoj oblasti. Obdarenikom ima se kazati, da mole Boga za previšnji vladajući dom, za zakladnika, a imadu i u crkvi kod sv. mise prisustvovati. U zakladnom listu stoji naročito, da imadu zvonari nadareni biti. Tim plemenitim činom stekao si je darežljivi zakladnik u mjestu Glini vječnu uspomenu. Pokoj mu vječni daruj Gospodine!

II. Zaklada za selske zaručnice

Prigodom vjenčanja Njeg. Velinčanstva cara i kralja Franje Josipa I. sa sadanjom caricom i kraljicom Elizabetom 24. travnja 1854., ustanovio je i utemeljio kardinal **Haulik** pod naslovom"*...na njemačkom—nečitko*", od koje zaklade bile su već godine 1855. darivane zaručnice iz župa 1. i 2. banske regimente. Zaručnice razumievaju se iz sela, tako da iz mjesta Gline, zaručnice nebivaju nadarene, nego iz sela: Joševica, Jukinac, Kihalac, Prekopa, Selišće, Skela i Majske poljane. Za doba moga župnikovanja, bile su sliedeće djevojke nadarene: 1) God. 1886. **Kata Prajdić**, udata za **Ivana Crnković** iz Jukinca 2) God. 1889 **Jaga Štajdohar** iz Joševice udata za **Iliju Kreštelicu** 3) **Ana Bukovac** iz Skele god. 1890. udata za **Iliju Fratrovića** 4) God. 1892. **Mara Rorak** iz Joševice udata za **Martina Bolf.**

Red, kojim u župah bivšeg 1. i 2. banskog regementa zaručnice iz Haulikove zaklade darivaju:

Godine							
1880	1895	1910	Viduševac	Jame	Sisak	Komarevo	Sunja
1881	1896	1911	Maja	Gore	Kostajnica	Dubica	Jasenovac
1882	1897	1912	Šešinac	Jame	Krapje	Gvozdansko	Divuša
1883	1898	1913	Lasinja	Glina	Zrin	Čuntić	Petrinja
1884	1899	1914	Viduševac	Farkašić	Hrastovica	Sisak	Komarevo
1885	1900	1915	Topusko	Bučica	Sunja	Kostajnica	Dubica
1886	1901	1916	Glina	Topusko	Jasenovac	Krapje	Gvozdansko
1887	1902	1917	Maja	Viduševac	Divuša	Zrin	Dubica
1888	1903	1918	Topusko	Bučica	Petrinja	Hrastovica	Gvozdansko
1889	1904	1919	Glina	Maja	Komarevo	Sunja	Čuntić
1890	1905	1920	Glina	Topusko	Dubica	Jasenovac	Sisak
1891	1906	1921	Viduševac	Bučica			Kostajnica
1892	1907	1922	Glina	Šešinec			Krapje
1893	1908	1923	Jame	Gore	Gvozdansko	Divuša	Zrinj
1894	1909	1924	Jame	Šešinec	Čuntić	Petrinja	Hrastovica

Iz ovog reda vidi se da na župu Glinsku u 15 godina dopane pet puta, da budu zaručnice župe Glinske iz te zaklade nadarene. Nagrada sastoji sada u 25 for, a u prijašnje doba dobivalo se je po 31 for. 50 n. Kao što se u zakladnom listu spominje, kod nagradjivanja neima se samo na siromaštvo paziti, nego i na ćudorednost.

Dosada je bio običaj u župi Glinskoj, da one godine, koje je došao red, da zaručnica bude nadarena iz Haulikove zaklade, bude poslan po župnom uredu mjeseca studenoga tajni predlog, u kom se naznači ćudorednost pojedine zaručnice, kako je polazila crkvu i kakav joj je napredak u kršćanskom nauku. Obćinski pako ured pošalje izvadak vrhu zemljištnoga posjeda, te se ujedno naznači, za koga se je zaručnica udala. Ta nagrada stigne od županijske zaklade tek sliedeće godine. Po uvedenom običaju, dieli se taj dar u obćinskom uredu u Jukincu u prisutnosti obćinskog činovnika i ako je drugog obćinstva, te župnik u smislu zakladnog lista spomene, neka se obdarena u svojih molitvah sjeti vladajućega doma, poimenice cara i kralja **Franje Josipa** I., i njegove supruge carice i kraljice **Elizabete**, te pokojnog kardinala i nadbiskupa zagrebačkoga **Jurja Haulika**. Spisi, tičući se ove zaklade, nalaze se u župnom arkivu, pod naslovom: "Haulikova zaklada". Župnik spomene takodjer i u crkvi, koja je zaručnica nadarena iz te zaklade.

III: Zaklada biskupa Kralja

Ivan Kralj, posvećeni biskup Likopoljski i Praepositus Major kaptola Zagrebačkoga, utemeljio je 11. ožujka 1862. zakladu za vice-arhidjakone u Sisku, Glini, Krapini, Belcu i Bednji, za svakog glavnicu od 300 for, da od kamata, koje svake godine dobiju uzmu 2 for. nagrade za služenje sv. mise, dok bude utemeljitelj živ, da blaženo umre, a po smrti za pokoj duše; ostalo pako da upotriebe za pisarski paušal vicearhidjakonalne službe. Podarhidjakon dobiva mjeseca studenoga svake godine 14 for. 53 n. kano kamate od duh. stola u

Zagrebu, gdje se čuvaju ulaznice i zakladni list, buduć da vicearhidjakoni nisu u istom uvjek mjestu, od koga ime nose. Evo u prepisu točke koja o toj zakladi govori:

"Ceteris exmissis:15. Dominis Vice-Arhidiaconis in Arhidiaconatibus meis, Zagoriensi et Gorensi, quippe Vice-Arhidiacono districtus Sisciensis, Glinensis, Belecensis et Bednjensis et Krapinensis singillative in obligatoriis deoneratoriis croatico slavonicis cum Coupon a 1. Novembris 1861 seu in summa 1500 fl. a. v. ea ratione:ut concernentes Domini Vice-Arhidiakoni, eorumque in hoc munere-succesis res, durante vita mea, pro felici morte, et finali gratia, post mortem autem pro refrigeris animae tanquam sui condanei Arhidiaconi, quotannis unum Sacrum legant, erga stipendium 2 fl., resi, duam autem summam interrusurialem 13 flor. pro requisitis scripturisticis Cancellariae suae Vice-Arhidiaconalis citra ullas, cuicunque reddendas rationes insumant" seteris exmissis. Sig. Zagrabiae die 11. Martui 1862. Joannes Kralj., m. p. consec. Episcop. Likopol. et Traepositus M. Cap. Zagr.

Dielenje sv. potvrde

Dok je Glina pod Sračičku župu spadala, nalazim u knjizi krštenih župe Sračičke pag. 56, da je biskup zagrebački **Vrhovac** god. 1796. dielio svetootajstvo potvrde, te se je o tom jako nastojalo, da se u Glini podigne župa.

I. Odkad je u Glini župa podignuta, prvi put je dieljeno svetootajstvo potvrde dne 16. rujna 1804. po biskupu Vrhovcu, kao što to čitam u bilježkah župe Sračičke. Administrator župe Glinske, spominjući kad su bile obdržavane potvrde, nespominje ove godine, jer u arhivu župe glinske nije o tom nikakove biljezke našao.

II. Drugi put je dieljeno svetootajstvo potvrde 16. lipnja 1824. To dokazuje biljezka u matici krštenih župe Sračičke. Knjiga III. pag. 185 nota. U arhivu župe glinske imadu 4 arka relacija o župi Glinskoj, a na jednoj relaciji napisano izvana: *Puncta et responsa Visitae Canonicae anno 1824 hicce Glinae servatae.* Spomenuta izvješća mnogo su mi pomogla kod sastavljanja ove knjige. Inače nisam mogao drugih podataka ob ovoj godini naći. I taj put dielio je sakramenat sv. potvrde Vrhovac.

III. Treći put je dieljeno svetootajstvo potvrde u župi glinskoj dne 5. svibnja 1841. Dielio je sv. potvrdu biskup **Schrott**. Navesti ću ove najprije *"decreta visitae"*, a za tim Schrottovo pismo.

Decreta visitae Canonicae per infrascriptum Arhidiakconum in Parochia Glinana diebus 4 rt 5 Maji anno 1841. servatae. Domino Parocho Glinano Antonio Kerssich, qui suo zelo pastorali et probitate vitae amorem et aestimationem suorum Parochianorum sibi conciliavit, et insuper curis et sacrificiis propriis in novitus

erecta et bene instructa ecclesiae ac domo parochiali, restaurataque Parochiali vinea exantlatis, complacentiam Visitatoris omnijenam emeruit, comittitur:

1. Ut liber memorabilium, quo adhuc destituitur, ducere incipiat, et in eo etim pios conatus illorim, qui influxu vel apere etim in annis quidpiam cantulerunt, ad gratiam succesorum memoriam literis consignet.

2. Ut aenea vascula pro sacris liquoribus conservandis inaurari vel alia ex argento fieri procuret.

3. Ut laudabile illud studium, quo adusque Ecclesiae et beneficii sui commodum ac decorum complexus est, impetrando ulteriori Patronatis favori, etiam relate ad alia, quae adhuc desiderantur, aedificia Parochi oeconomica exstruendo, opportune impendat.

4. Foenilis Parochialis si emolumentum beneficii deposcit cambium vel vendifionem et alterioris commodiore loco emptionem penes inclytam Regiminis praefecturam condecenter cum scitu tamen S. Officci Diocesani sollicitet. Sig. Glinae 6/5 1841. Per Eppum Josepfum Schrott m. p. qua Archnum Visitatorem.

Dne 11. svibnja 1841 iz Male Gorice poslao je Schrott pismo na svećenstvo kotara glinskoga, te se istome zahvaljuje na ugodnom boravku medju njimi, osobito podarhidjakonu, i moli Boga da svoj sveti blagoslov ulije na svećenstvo.

IV. Dne 23. svibnja 1857. Te godine i dana dielio je sakramenat potvrde biskup **Ivan Kralj**. U župnom arhivu neima o toj potvrdi ništa upisano, nego tadanji administraror upiso je samo dan sv. potvrde. U "Katoličkom Listu" od te godine br. 23. str. 187 i 1882. ima ovo napisano: Iz Gline 30. svibnja. Dopustite mi g. uredniče! da Vam o putovanju pres. g. Ivana Kralja po našem glinskom kotaru svetootajstvo potvrdjenja jur podielivšeg nješto priobćim... Izvan Gora dočeka g. biskupa svećenstvo okružja glinskoga, sva gospoda častnici satnije Gorske i velika množina pobožnoga puka, a tomu i onako sjajnom dočeku još veće znamenovanje podielilo je to, što je i g. pukovnik sl. I. banske pukovnije presvietli baron **Benko** sa štapom svojim ovamo potrudiv, da na granici svoje regimente visokog g. putnika pozdravi i nepazeći na baš onda spustivšu se kišu. Obhod naš u crkvu svojom prisutnošću uzveliči. Poslje dovršene za taj prvi dan duhovne službe, dodje isti g. pukovnik s ostalom gospodom vojničkom u župni stan, da svoje napram presv. g. biskupu veliko počitanje još sjajnije pokaže. 21. svibnja uputi se g. biskup dalje po Kotaru. Kad bi ja sve svečanosti, koje su prigodom dolaska njegove presvietlosti u koju župu prigotovljene bile, opisati htio: to bi ja i Vam i sl. čitateljstvu dosadnom jednostavnošću dodijati morao, jerbo je poznato da se takove svečanosti u smislu našega diecezanskoga rituala obavljati običavaju. Toliko ću vam samo kazati, da se je svaki g. župnik, koliko najviše moguće bijaše, pobrinuo, da doček i visokoj časti g. biskupa i znamenovanju njegova putovanja odgovori, i da su takodjer i vojnička gospoda po primjeru svoga g. pukovnika u uzveličanju te riedke

svečanosti duhovničtvu i viernomu puku svagdje na ruku išla. Mukom ipak mimoići nemogu hvale vriednom revnost žiteljstva obojeg (spola) vjeroizpovjedanja, koje je predvodjeno mudrim raspolaganjem zapovjednika satnije glinske g. **Kukulja**, svoje pobožnosti i velikog svog prema crkvi i njezinim poglavarom štovanja prilikom dolazka njeg. presvietlosti u ovu varoš na toliko udielotvorila, da je dopadnost g. biskupa i svh ostalih, koji toj svečanosti prisustvovahu, u podpunoj mjeri zadobila. Tko Glinu i onu ulicu, kroz koju je g. biskup dolazeći iz Maje proći morao, pozna, taj će znati, da je mnogo truda trebalo, dok se je ta ulica u drvored od zelena granja s mnogimi slavoluci providjeni pretvorio. Kuće stanovnika bez razlike vjere bijahu cviećem i ćilimi tako urešene, da je ulaz g. biskupa, polag razmierja okolnosti, ulazu kojega slavodobitnika podobro priličio. Puka pako, koj je g. biskupa medju neprestanom pucnjavom mužara i zvonjenjem u crkvu po istom g. biskupu g. 1830. posvećenu, uvesti imao, bila je tolika, da se čitava procesija sasvim razvit skoro nit nemogaše. Po dovršenoj za taj dan crkvenoj službi, posjeti g. biskup višje dostojanstvenike ovdašnje, a da mu prebivanje u toj varoši, jošte ugodnije bude, blagoizvoli rečeni g. pukovnik prvu večer i drugi dan pod ručkom poslati *bandu*[231] regimentsku pred župni stan, koja je svojimi umjestno izvedenimi komadi obće veselje mnogo povekšala. Imam jošte spomenuti, da je presv.g. biskup drugi dan držao u crkvi okolnostim ovdašnjim primjereno slovo o vjeri tako krasno da je sve prisutne duboko ganuo. Poslje objeda odpratismo u njekoliko kočijah svečanim načinom našeg visokog gosta u Topusko, s tom vrućom željom, da nam ga g. Bog toli dobrog i blagog muža, na podporu sv. vjere naše i na diku domovine, jošte mnogo ljeta zdrava uzdrži. U Viduševcu, kamo je g. biskup iz Topuskoga došao, obdržavano je prilikom tom po istom g. biskupu i g. pukovniku **Benku**, umještenje ondašnjega župnika g. **Josipa Akšamovića**, kojemu je g. biskup u vrlo vještom govoru, njegdašnjeg župnika Viduševačkog **Pokajzena** na primjer nasliedovanja stavio.

Potvrdjivanje dovršeno je u šestoj župi kotara našega, to jest, u Jamah, odkud se je presvietli g. biskup dana 29. svibnja u dobrom zdravlju u Zagreb povratio. Broj duša u tom kotaru, potvrdjenih iznosi do 4.000.

V. Dne 29. travnja 1864. Dne 19. veljače 1864. obznanio je tadanji stožernik i nadbiskup zagrebački **Juraj Haulik**, da će po blagdanu sv. Jurja - ako Bog da doći dieliti sakrament sv. potvrde u

[231] glazbu (regimentsku)

glinski i pokupski kotar. Red putovanja po župah ustanovio je isti nadpastir 26. ožujka i. g., iz koga vadim za glinski kotar sliedeće: Sv. potvrda dieli se vjernikom po njihovom nadpastiru ovim redom po župah: 1) u Gorah 27. travnja 2) u Maji 28., 3) u Glini 29. travnja, 4) u Topuskom 30. travnja, 5) u Viduševcu 1. svibnja, 6) u Jami 2. svibnja,

Po tom redu i obavljeno je dielenje sv. potvrde. U svojoj okružnici, pozivlje nadpastir da župnici u red postave matice, *"status animarum"* i *liber memoriabilium*, zapisnik o katehizaciji mladeže i zapisnik naloga i naredaba. Preporuča župnikom da poduče narod, o važnosti toga sakramenta, a da se svakoga suvišnog troška okane. Premda u župnom arhivu neima o danu dieljenja sv. potvrde nikakove bilježke, to se samo po sebi razumije, da je nadkrilio sjaj i doček sve prijašnje takovom zgodom, tim više, jer je to prvi kardinal bio, koj je u ovom kraju (a i po ostaloj zagreb. bisk.), dielio sv. potvrdu, a osim toga štovao ga je i zato, jer je utemeljio zakladu za zaručnice u Krajini, koje su siromašne i moralne. Imenik potvrdjenih nenalazi se u župnom arkivu.

VII. Dne 6. svibnja 1885. Dne 17. veljače 1885. objavio je presvietli biskup **Franjo Gašparić** pod br. 770, da će po nalogu Nj. Uzoritosti kardinala i nadbiskupa zagrebačkoga **Jos. Mihalovića** poslje uskrsnih blagdana u Kotaru petrinjskom, glinskom i pokupskom dieliti sakramenat sv. potvrde, i da će tom prilikom pregledati crkve, župne matice i arhiv, a da dušobrižnici priprave pobožni puk na dostojno primanje sv sakramenta, a da se suvišnog troška ostave. U svojoj poslanici od 28. ožujka i. g. br. 60 priobćuje presvietli g., red, kojim će dieliti sakrament sv. potvrde. Za glinski kotar ustanovljen je ovaj red: 1) u Maji 5. svibnja, 2) u Glini 6. svibnja, 3) u Topuskom 7. svibnja, 4) u Viduševcu 8. svibnja, 5) u Gorah 9. svibnja, 6) u Solini 10. svibnja. Taj je red bio i držan te je presvietli g. biskup u svako mjesto u 5 sati poslje podne jedan dan prije došao i svečano dočekan bio. U "biljezkah župnika" na str. 31-42 ubilježeni su svi, koji su toga dana u Glini potvrdjeni, ukupni broj iznaša 528. Od tih odpada na mjesto Glinu 264, na Joševicu 69, na Jukinac 102, na Kihalac 21, na Majske poljane 4, na Prekopu 42, na Selišće 4, na Skelu 3, na sela iz drugih župa 19. Da je iz Skele tako malo potvrdjeno, uzrok je taj, što su Skeljani došli u ½11 sati, a tada je pres. g. biskup potvrdu obavio. Spomenuti ću ovdje broj potvrdjenih iz drugih iz drugih župa kotara Glinskog: 1) Glina 528, 2) Gore 1015, 3) Maja 424, 4) Solina 536, 5) Topusko 759, 6) Viduševac 1098.

Narodne Novine br.112. od 18. svibnja imadu iz Gline (g.1885.) ovaj dopis: Nakon više godina bijasmo opet tako sretni, te

vidismo u našoj sredini višjega crkvenoga dostojanstvenika u osobi presvietl. g. biskupa **Franje Gašparića**, koji je u naš kotar došao, da dieli otajstvo sv potvrde. Dne 4. svibnja imao je presvietli g. biskup stignuti iz Čuntića u Maju, pa stoga taj dan, poslje podne izadjoše crkvenome pastiru u susret do mjesta Vlahovića naš podjašprist veleč. **Leber** s načelnikom g. **Prainićem**, njekoliko obćinskih zastupnika i inih gradjana, dočim su gospoda, kotarski predstojink **Nolli**, i kot. sudac **Stojanović** čekali na dolazak visokog putnika u samom mjestu Maji. U mjestu Vlahoviću dočekaše g. biskupa gore imenovani dostojnim načinom, a odatle svečano dopratiše u Maju, gdje je bio spremljen propisani crkveni doček. Drugi dan dielio je presviet. g. biskup u Maji svetootajstvo potvrde. Poslje podne imao je presv. g. biskup stignuti iz Maje u Glinu, pa s toga je oko 4 ure sva Glina bila na noguh. Dučani bijahu zatvoreni, a svekoliko činovništvo, obćinsko zastupstvo s načelnikom, častničtvo, nebrojeno gradjanstvo obojega spola i bez razlike vjere, vatrogasno društvo s mjestnom glasbom, sva školska mladež, pošla je biskupu u susret, na kraj Žirovačke ulice, gdje bijaše podignut krasan slavoluk s nadpisom: "Živio" i "dobro došao", a pred njim smještena sjenica od zelenih grana. Dolazak visokog gosta, naviestilo je gruvanje topova i zvonjenje zvonova, kako u rimokatoličkoj tako i u pravoslavnoj crkvi. Čim je biskup izašao iz kola, te stupio pod sjenicu, pozdravi ga liepim i skromnim govorom veleč. g. **Podjašprišt**. Pošto se je biskup preobukao, krenula je povorka uz crkvene barjake i svietiljke sa presv. g. biskupom pod baldakinom uz višebrojnu svećeničku asistenciju Žirovačkom i Hrvatskom ulicom uz pratnju glasbe i pjevanje Davidovih psalmah u crkvu. Ulice, kuda je provod prolazio, bijahu zelenimi granami, a kuće carskimi i narodnimi barjaci izkićeni, dočim bijahu prozori bijahu rasvietljeni. Za cielo to vrieme zvonilo je u katoličkoj kao i u pravoslavnoj crkvi, te su pucali mužari. Nad crkvenimi vrati, koja bijahu ukrašena zelenilom i narodnimi barjaci stajaše nadpis: "Živio presv. g. biskup **Franjo Gašparić**!" Došavši u crkvu, pomoli se biskup Bogu, a zatim podieli nam sv. blagoslov. Nakon svršene sv. funkcije bude Njeg. Presvietlost opet istim redom kako u crkvu, iz crkve odpraćena u župni stan, na kojem bijahu izkićena zelenilom, a nad istima čitasmo nadpis: "Dobro došao!" Kad se je presv. g. biskup odmorio, primio je poklone i to najprije g. obć. načelnika sa zastupstvom, koje se je tom prigodom zahvalilo g. biskupu na dobroti, što se je blagoizvolio milostivo zauzeti, da je naša crkva dobila prekrasan mramoran žrtvenik sv. Ivana Nep. iz prvostolne crkve, pa je ujedno g. biskupa zamolilo, da blagoizvoli istu zahvalnost do znanja

staviti, kako uzoritom g. stožerniku i nadbiskupu **Mihaloviću**, tako i preč. prvostolnom kaptolu. Iza toga poklonilo se je pres. g. biskupu glinsko činovničtvo, onda pravoslavna crkvena obćina pod vodstvom preč. g. prote **Matievića**, a tako i učiteljstvo. U večer svirala je pred župnim stanom glazba odabrane komade, i time bi dovršen prvi dan svečanosti. Dne 6. o. mj., jutrom u 8 sati, bude opet presvietli g. biskup dočekan pred župnim stanom istim načinom kao i dan prije na ulazu u naše trgovište, te svečano uz zvonjenje zvonova, pucanje mužara i pratnju glasbe uveden u crkvu, gdje je u dubkoj punoj crkvi odslužio sv. misu, a po tom dielio svetootajstvo potvrde najprije u crkvi a zatim pred ckvom u šetalištu. Poslije obavljenih sv. obreda, sprovedosmo g. biskupa u župni dom, gdje je oko ½2 sata naš obće ljubljeni i gostoljubljivi veleč. g. **Leber** priredio sjajan ručak, kojemu je prisustvovalo više od 40 osoba raznih starališta. Za ručka izvadjala je pred župnom kućom mjestna glasba odabrane komade, te je veselju davala izraza i pucnjava iz mužara. Nazdravljeno je posebnim zdravicami Njeg. Veličanstvu kralju, uzoritom stožerniku, presvietl. g. biskupu i činovničtvu vis. kr. zem. vlade. Nješto prije 5 sati oprostio se je biskup s nami vrlo ljubezno, ganut lijepim dočekom i ovacijami, te odputova u Topusko, kamo je na više kola odpratilo Njeg. Presvietlost više činovničtva i gradjanstva.Tako bi završen ovaj sv. čin kod nas u Glini, no jer je biskup iz Topuskoga dolazio u Viduševac dieliti sv. potvrdu, to je osmog o. mj. po podne imao proputovati kroz Glinu u Gore, s toga se je opet taj dan sakupilo svekoliko činovničtvo i mnogobrojno gradjanstvo i sva školska mladež na izlazu iz Gline prama Gorama, te dočekalo Njeg. Presvietlost. Ovdje je g. načelnik **Prainić** srdačno oslovio g. biskupa zahvaljujući na dobroti i trudu. Pošto se je presvijetli g. biskup i nam zahvalio na našem dočeku i svojkolikoj njemu u slavu priredjenoj svečanosti, zaželismo mu sretan put i oprostismo se s našim visokim, nama vrlo omiljenim gostom. Iz Gline do Gora pratiše g. biskupa g.g. kotarski predstojnik **Nolli**, Kotarski sudac **Stojanović**, najstariji gradjanin i zastupnik **Klešić**, obć. načelnik Prainić i jošte više gospode. Ovdje naročito primjećujem, da je pres. g. biskupa, naš obće štovani g. predstojnik Nolly, kako ga je u Maji dočekao, cielim svojim kotarom pratio do Šišinaca.

Katolički list br. 22. od 28. svibnja 1885. imade o dielenju svetootajstva potvrde u glinskom kotaru sliedeći dopis.

Godine 1844. bilo je poslijednji put dieljeno svetootajstvo potvrde u glinskom kotaru. Tada je pokojni kardinal **Haulik** u pratnji svoga pobočnika g. **Franje Gašparića**, kanonika, prolazio ovim kotarom, a sada je tadanji pobočnik kano posvećeni biskup i

namjestnik uzor. g. kardinala dielio sv. potvrdu. Dočekan je presvijetli g. biskup po svih župah glinskoga kotara srdačno i dostojanstveno. Župljani su svuda dočekali sa svojim župnikom radostno i svaki je župnik pozdravio visokog gosta kratkim pozdravom, na kojem se je presvjetli g. srdačno zahvalio. U Maji i u Glini opazismo velike slavoluke, nakićeno zastavami i nadpisi. Osobito se je izticalo mjesto Glina. Stanovnici glinski bez razlike stališta, vjere i spola, pohrlili su u susret pres. g. biskupu. Poglavarstvo mjesta, častničtvo oblasti, školska mladež, cehovi i vtrogasci stupahu napried, a glasba je svirala po ulicah, nakićenih hrvatskim trobojnicami. Djevojčice u bjelini obučene, pravile su špalir. Sve oblasti i korporacije učiniše svoj poklon. Presvijetli g. biskup svojim ljubeznim susretanjem pribavio si je simpatije svakoga. Ukupni broj žiteljstva katoličkoga u kotaru glinskom iznosi 14.348 duša, a potvrdjeno je 4.360, dakle preko četvrtinu. Kod katehizacije, djeca su dobro odgovarala, a presv. g. biskup u svom razgovoru s narodom spominjao na izvršivanje vjerskih dužnosti, te na rad i na umnije gospodarstvo, da i Hrvati idu u gospodarstvu napried. Presvietli g. biskup izrazio se je opetovano, da će mu ostati putovanje po banskoj krajini u miloj uspomeni, a neka bude i on uvjeren, da će ostati pučanstvu on u dubokoj uspomeni.

Prezimena

Prezimena koja se prvih godina u maticah župe glinske ubilježena te koja se i danas u župi nalaze:

1. **U Glini**: Augustinović, Cesar, Demerac, Klarić Lipak, Mavrović, Pondelek, Škrljac, Špic, Štefančić i Turković
2. **U Joševici**: Korak, Malović, Modronja, Kreštelica, Mihaljević, Robinić, Škrinjar, Štajdohar, Šubarić i Žarinac.
3. **U Jukincu**: Bolf, Crnković, Gregurić, Naglić, Prajdić, Raf i Zibar.
4. **U Kihalcu**: Kihalić.
5. **U Selišću**: Klobučar.
6. **U Prekopi**: Dobrenić, Kihalić, Lipak, Mulac, Novosel i Rožić.
7. **U Skeli**: Bukovac, Conjar, Cvietnić, Lisac, Muretić, Pallian, Pavušek, Raf, Štajdohar i Vrbanac.

Župni stan

Stari župni stan bio je ondje, gdje je sada staja, i bio je do god. 1800. stan podpukovnika (Lib. Man. I. 243). Župnik **Postić** spominje (Lib.Man.p. 250); da je taj stan bio loš, kad je on g. 1802. kano župnik

u Glinu došao. Godine 1824. u I. izvješću veli se ovo: *Tam internus quam extermus status domus parochialis est in statu ruinoso,et hujus aedificatio jam benignissime aapplacidata,ast mhilarhuc in effectum deductum.*

Novi župni stan u kom sada župnik stanuje počeo se zidati god. 1838. i dovršen je osim njekih malenkosti god. 1840. O tom piše župnik **Kršić**, koj si je za župni stan velike zasluge stekao ovo: *"Anno Domini 1838. Curiae novae Parochialis Glinensis ex gratia Sacratissimae Majestatis aedificatio inchoata et anno 1840. praeter nullos defectus finita, qui serius per me solum resarciri debent".* (Lib Mand. I.p.I.) Administrator **Gorenec** veli u bilježkah župna str. 2 ovo: *"Parochus Kršić hanc curiam nunquam inhabitavit... prius mortuus".* Tečajem vremena župni je stan češće popravljan bio, tako g. 1877. za vrieme **Matića**, i za moje vrieme g. 1891. i 1892. Osim slikanja soba, koji trošak dosad je uvijek župnik dao, ostali trošak za popravak župnog stana namiren je iz župnog nameta, koj se svake godine za orguljaša i popravak žunog stana sabire po obćinskom poglavarstvu od župljana. Danas imade raspoloživog župnog nameta 350 for., koji su novci uloženi u štedionu. I visoka kr. zemaljska vlada dala je za popravak kod župnog stana podporu od 200 for. Danas je župni stan u dobrom stanju.

Pokućstvo spadajuće na župni stan po imovniku jest ovo:

1. stol veliki, koj se izvlači, crno politiran
2. ormar veliki, crno politiran za spravljanje tanjura, čaša, oba ova predmeta bijahu njekoč vlastničtvo župnika Kršića
3. jedan krevet za kapelana
4. četiri stolca

U gotovom novcu imade sada 53 for.

Staja stara. Župnik **Postić** u vrieme svoga dolaska tuži se na zloćestu staju. God. 1807. premještena je na prikladnije mjesto, te je za obnovu iste i za kuhinju potrošeno 900 for. (Lib. Mand.I p. 246).

Staja nova sadanja, zidana je za vrieme župnika **Žalca**, i sastoji se od pregradka za krave, za konje, drvarnice i kuhinje, u prilično dobrom je stanju, blizu staje nalazi se svinjac.

Zdenac je u dvorištu i to u voćaru.

Zid (platno) za dvorište i vrt, načinjen je za vrieme župnika Žalca, te je više puta popravljen. Zid, koj je izmedju voćara i dvorišta predstojnika kotarskoga, jest god. 1894. iz zemaljskih sredstva popravljen, i spada na vlastničtvo zemlje kao i stan kot. predstojnika.

Plot koj dieli župnikovu bašću od bašće **Levara**, kr. kot šumara i lončara **Križanića** vlastičtvo je župnika, te taj plot uzdržaje župna obćina, dočim plot, koj dieli župnikovu bašću sa strane bašće **Davidovića** pram **Dikšićevoj** kući, uzdržava i popravlja posjednik Davidovićeve bašće.

Župni arkiv

Arkiv uredjen je god. 1885., te godine vezane su matice i drugi zapisnici, a spisi uredjeni u svezke po predmetu, kamo koj spis spada.

I. Matice

A. Matice vjenčanih. Tom I od g. 1800.-1858. Tom II. 1858.-1878. Tom III od god. 1878.

B. Matice krštenih Tom I od g. 1800.-1835. Tom II od g. 1835.-1858., Tom III od g. 1858.-1878. Tom III od g. 1878.

C. Matice umrlih. Tom I od god. 1800.-1851., Tom II od 1851.-1877. Tom III od g.1878.

II. Stanje duša (Status animarum) Tom I od g. 1870.-1875. Tom II od 1885.

III. Knjiga spomenica (Liber memorabilium) sastavljena god. 1889. U sastavljanje iste uložio sam mnogao truda, te je većim dielom iz te knjige i ova knjiga sastavljena.

IV. Bilježke župnika i popis potvrdjenih god. 1885. Ove su bilježke upisane po njekih župnicih, te su bile njeka vrst knjige spomenice.

V. Knjiga naloga (Liber Mandatorum) Tom I od g. 1800.-1852. Tom II od g. 1854. U ovih knjiga ima mnogo toga što je obširnije ubilježeno, nego što se je moglo u ovu knjigu metnuti, prem se mora žaliti, da su gdjekoji župnici i važnije stvari zanemarili u ovu knjigu upisati.

VI. Zapisnik crkvenog odbora, započet god. 1885.

VII. Blagajnički dnevnici: 1. Župne crkve sv. Ivana od god. 1865. 2. Kapele sv. Petra od god. 1887. 3. Kapele sv. Nikole g. 1879. 4. Župnog nameta od g. 1885. 5. Zapisnik o zvonjenju, milodarih, šparovcu od 8/12. 1884.

VIII. Uručbeni zapisnik počam od god. 1885. za župni ured.

IX. Zapisnik o katehizaciji mladeži.

X. Imovnici za župnu crkvu, župni stan i knjižnicu.

XI. Razni spisi. Razdieljeni su u svežčiće: 1. Crkva župna 2. Formulari različiti 3. Glavnica odkazivanje 4. Grobar 5. Groblje 6. Izvješća župnika. 7. Kapela sv. Nikole 8. Kapela s. Petra i s. Pavla 9. Kazniona 10. Krstni listovi 11. Ledične svjedočbe 12. Odbor crkveni 13. Ograda 14. Organista 15. Potvrde dieljenje 16. Prilozi k blagajničkom dnevniku 17. Reversali 18. Smrtni listovi 19. Školstvo 20. Vojničtvo 21. Zaklade 22. Župna drva 23. Zemljište i nacrti i drugi svezci.

Knjižnica župna

Točan popis knjiga župne knjižnice nalazi se u imovniku. **Postić** župnik tuži se, kad je u Glinu 1802. došao, da nije nikakova inventara našao (Lib. Mand. I. p. 251) i da si je morao sve knjige kupiti *"etiam libros ipsumque breviarum"*. Da tada nije bilo knjižnice, lakho je razumjeti, jer je župa tek bila utemeljena. U izvješću od god. 1824 Tabella I. nalazi se upisano, da knjižnica župna imade 12 djela u 18 svezaka, te su naslovi knjiga nabrojeni. Danas imade knjižnica prilično knjiga, imade jih mnogo, koje su male, da ne reknem nikakove vriednosti. Njekoliko ću knjiga spomenuti: 1. Biblija Sacra. 2. Catechismus Romano, 3. Concilium Tridentinum, 4. Constitutiones Synodalis, 5. Pervone Teologia Dogmatica, 6. Tertullianus prodicans, 7. Memoriale vitae sacerdatolis, 8. Helferts, 9. Katolički list od god. 1872. – 1893. uvezan, darovao P. Leber, 10. Linzer Theologische. Knjige su spremljene u ormar od mekanog drveta, gdje se nalaze i matice i spisi župnog ureda. Njeke knjige potiču iz ostavštine župnika Matića. Župni ured imade 3 župna pečata sa limenom škatuljom.

Zemljište župnika

1. Dvorište:

Površina dvorišta 628 hvati. U novije vrieme dvorište je pregradjeno te je pod top. br. 140/1 i 140/2. Pod 140/1, jest dvorište bezplodno, a pod 140/2, jest usadjeno razno plemenito voće i šljive. Tu se nalazi i zdenac. Od toga voćara upisano je, da župnik imade čistog prihoda 1 for. i 1 n. U površini imade taj voćar 258 hvati, dočim drugo dvorište ili bolje rekuć pravo dvorište imade površinu 370 hvati.

2.**Vrt**, kod župnoga stana. Površina iznaša 465 hvati, upisana je top. br. 375, a procjenjeno je da župnik imade čistog prihoda 1 for. i 81 n. a zemlja je 3 razredna tako i voćar.

3.**Oranica** u Žirovačkoj ulici na kraju iza kuće Resanovića imadeu površini 609 hvati pod top. br. 290, čist prihod kod procjene je na 1 for. 37 n. a zemlja je 4 razreda.

4. **Sjenokoša** u poreznoj obćini Majske poljane pod top. br. 495, imade površine 4 rali i 60 hvati, prije se je jedanput kosila ove posljednje 2 godine 2 put.

5. **Vinograd** u poreznoj obćini Dolnje Selišće pod top. br. 725. imade površine 1022 hvata, uz taj vinograd upisana je oranica pod top. br. 721 u površini od 1000 hvati.

6. **Šuma** kraj vinograda pod top. br. 726. u površini u tri rali 1449 hvata, put kod vinograda pod top br. 1572, uz površinu od 84

hvata. Odbivši dvorište 628 hvati, iznaša cieli nadarbeni zemljištni posjed župnika glinskoga 9 rali 1489 hvati, a sa dvorištem 10 rali 517 hvati. Godine 1884. proračunan je porez za dvorište za vrt i oranicu 71 n i za sjenokošu 1f. 32 n za vinograd sa šumom 73 n ukupno 2 f. 76n. Župnik **Matić** plaćao je sliedeći porez: za zemljište 16 for., školskog nameta 4 for. 40 n kongrue 74 n dohodarine 6 f. 61 n pristojbenog jednačka 5 f. 50 n. Ukupno 32 f. 75n. Godine 1889. plaćao sam ja ovako: za zemljište 4 f. 51 n, školskog nameta 1 f. 82 n Glini I, obć. nameta 1 f. 17, Glini II poreznom uredu dohodarine 16 f. 36, dohodarine obć. uredu 4 f. 20 tecivarine 1 f. 40 n, pristojbene takmine 5 f. 50 n ukupno 24 f. 96 n. Godine 1894. platio sam: za zemljište 2 for 76., za tecivarinu I razreda 1-40, za za tecivarinu II razreda 1 f 40 n, od stalnog revirva 2 f. 80 n. školskog nameta 61 n. župni bir 6n, porez na altarije 38 n obći dohodarinski prirez 34 n. Kod poreznog ureda dohodarine 7/70n pristojbenog jednačka 32 n ukupno 17 for. 77 n. Od zemljišta imade župnik u obće slabo kasno, jer zemljište je dosta slabo, a težaci skupi. Navesti ću ovdje izjave župnika o zemljištu, koje nalazim u župnom arhivu:

a) Župnik **Postić** piše Lib. Mand. I. p. *244 Parochia haec usque 1807 ante unionem nonnisi unum foenile 4 jugerum i Majske poljane situatuam habuit,cujno medietas ultimae Classis est et perpetuis depascuationibus violentorum et indomitorum meo foenili adlimitantium Valachorum expositum et secundo, quia inferior pars colimitat cum communi pascua, ut me citra has depascuationes tutarer, curavi fossam duci, quae me 8 flor. cinstitit, sed opera gratis, ita animo cecidi ad omnem meliorationem ultoneam suscipiendam. Possidet unum hortum extra civitatem.. Unani vineolam in promontoris Billek.*

b) Žipnik **Vučić** u izvješću od g. 1815 piše: *"Parochus habet curiam parochialem cum area et horto circiter 200 argias. Agros nullos habet pro inseminatione. Haber foenile 4 jugerum in Majske poljane situm. Habet vineram a Sračicensi, tempore regulationis excisam in Promontorio Bilek situm ad fassores 8.*

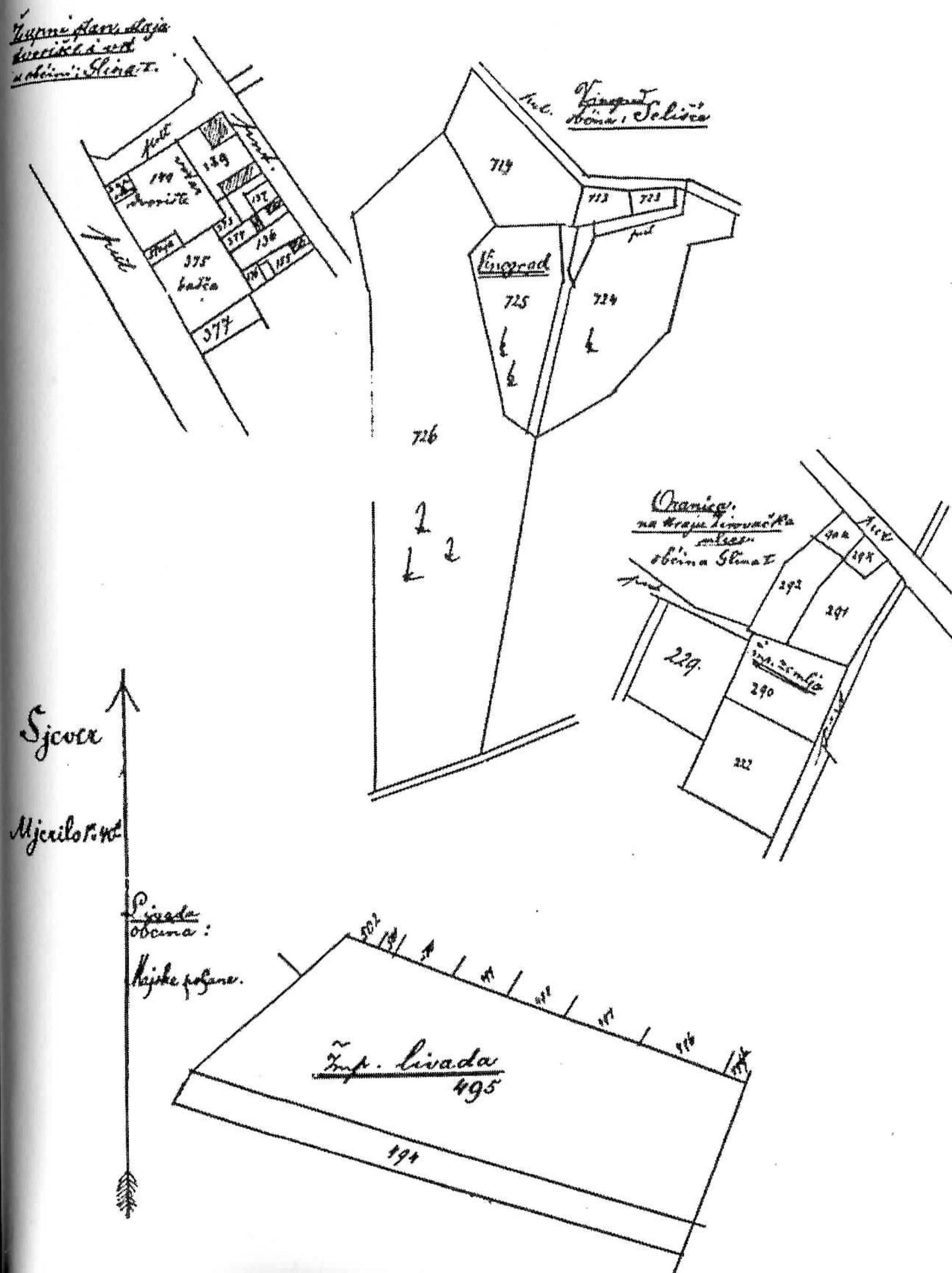
c) U izvješću od god. 1824 stoji napisano: *Habet foenile 3 (?) jug. 1090 hvati, ex his non solvit contributionem 1½ junger Hortum possidet in 1229 (hvati), vineolam in 727 (hvati), hoc tamen propter distantiam tum, quod omnia furto infferuntur, non adeo cultivari potest. Habeat aream cum horto parvo domi.*

d) **Josip Schrott**, biskup prigodom kanoničke vizite u srkivi od 6/5. 1841 (pag. 50 ove knjige) veli o sjenokoši pod točkom 4 ovo: *Foenilis parochialis, si emolumentum beneficii deposcit, Cambium vel vendifionem et alterius comodiori loco emptionem, penes inclytam Regiminis Praefecturam condecenter cum scitu tamen S. Officii Divec. sollicitet.*

e) U livadi su uvjek kvara pravili tako god. 1865., uhvatio je pazitelj i čuvar župnikov u livadi blago, kao što je to vidjeti iz dopisa glinske satnije br. 3694 od 17.11.1865. te su krivci bili osudjeni, tako i za vrieme župnika **Matića** bili su uhvaćeni u livadi njeki iz Majskih poljana i odsudjeni na globu od 50 for.; tako i za moje vrieme god 1892. odsudjeni su iz Majskih poljana trojica na 17f. 65 n.

f) Župnik **Matić** u svojoj valovnici od 9. svibnja 1875. piše ovo o zemljištu župnika Glinskoga: Polag zemljištne i porezne knjižice imade ova župa: 1. Vinograd od 936 hvati u zapuštenom stanju, kupljen 1867., starom lozom, koji, akoprem sa ja u njega preko 700 dvogodišnjih loza zasadio, većom stranom samo njekoliko polića vina daje, a najviše kao prošaste jedan akov, računajuć isti po 6 for. 2. okolo njega je šikarje od 1000 hvati, koje se kao oranica 3 razreda u gruntovnici navodi, koje se nije nikad upotrebljivalo, isto tako šuma od 3 rali 1449 hvati, koja je posvema izsječena i pokradena od vremena požara glinskoga 3. Livada 4 rali, udaljena i poplavi podvržena, koja do 7 vozova lošoga siena daje, svaki računajuć po 5 for., akoprem bi se za te novce u mjestu mnogo bolje sieno kupiti moglo. 4. bašću. Dohodake od zemalja može se najviše uzeti 40 for...al arbit trošak od dohodka, ostaje dohodak nikakov. Opazka **Matićeva**: Uzrok što zemljište ništa nedonosi, jest kao što navedeno, lošo, a obradjivanje skupo, buduć se često nit po 1 for delavac dobiti nemože i glinski bi župnik mnogo bolje prolazio da tih zemljišta neimade, buduć bi se za novce, koje na obradjivanje izbacuje, siena i vina, koja i onako kupuje, kupiti mogao. Osim spomenutoga piše Matić u bilježkah pag. 6 ovo: *"Vineola quam praedecessor Carolus Kasun erga multo majorem in promontorio Majensi sitam, sed ob remotionem et difficilem elaborationem ibi inntaverat, potius illam Majae sitam vendiderat, et hanc viciniorem 220 flor. a 1867 emerat, postquam possessorissa quaedam Sremac per duos annos diversa obstacula posuisset, dicens, quod illa, in hanc venditionem parvae parcellae agris pone nominatam vineolam non conscuserit, tandem post 2 annos in proppriettatem Parochi Glinani vi docisionis sessionis Communitatis die 16/12 1869 celebratae, qua die nominata Sreamac documenta venditionalia tandem etiam subscripserat, devenit.* Glede vinograda u Biljegu, koj je za vrieme **Kasuna** prodan zadrugi **Klarić** u Doljnacih, imam spomenuti to, da je župnik Glinski sve do godine 1887. porez i namet plaćao. Ja sam god. 1887. cielu stvar kraju priveo, i sad plaća zadruga **Klarić** br. 11 u Doljnacih za taj vinograd porez i ine daće. Ja od svoje strane imadem glede zemljišta to reći, da župnik glinski od njega imalo koristi ima. Čim sam došao u Glinu, pobrinuo sam se za vinograd, te sam nasadio loze, dao dovesti gnoja i jedan komad šikare izkrčio. Do god. 1889. bio sam zadovoljan i prihodom, ali god. 1890. peronospora a god.

1891. tuča, uništi vinograd, te počam od lani (1894.) počeo se je vinograd oporavljati, a i ja počeo opet lozu saditi, te se nadam, da će opet radjati. U vrtu i u voćaru zasadio sam šljiva i plemenitih voćaka. Oranicu kod Žirovačke ulice obradjivao sam njekoliko godina, ali buduć su mi kvar pravili: to ovih posljednjih godina dajem u najam za 6 for. na godinu. Od sjenkoše dobijem 6 do 8 vozova siena, a platim za košnju 25 for., a otavu dajem na polovicu, kad je je vriedno kositi. Od šume neimam koristi, jer mi u njoj prave kvar, te su godine 1893. zbog kvara u župnikovoj šumi osudjena trojica iz Selišća na 10 dana zatvora i 12 for. 46 n. ali novca nisam dobio, jer je bilo neutjerivo (Lib. Mand. II.p.143). Spise i nacrte o zemljištu gledaj u svezku pod naslovom: "Župničke zemlje".

Župnici

I. **Martin Maraković** (od 6/5. 1800. do 17/8.1801.)

Bio je po smrti **Štukića** župnik U Sračici (Maji) 11/3. 1797., te je svimi silami nastojao, da u Glini bude župa, i da on postane glinskim župnikom. To mu je i pošlo za rukom. Kada je u Glini župa podignuta, spadala je iz početka i sadašnja župa Majska pod župu Glinsku, ali zvonar **Luka Zebić**, koji je Sračičkoj župi bio do god. 1800. zvonar, nastojao je da u Sračici ostane župa, te njegovu nastojanju imade se zahvaliti, da je župa Sračička uzpostavljena. (Lib. Bapt. Par. Maj. III. p. 108)., Marakovićevo ime upisano najprije u matici umrlih župe glinske dne 6. svibnja 1800., zato sam metnuo, da je od toga dana bio župnik glinski. Bio je posve kratko vrieme župnik u Glini, jer u matici umrlih nalazim, da je već 17. augusta 1801. u 32 godini dobe svoje umro (Lib.Mort.I.p.3.), sproveo ga je **Josip Melinec**, koj je od 29/1. 1801 u Glini kapelan bio, aposlje Marakovićeve smrti do 6. ožujka 1802. administrator župe Glinske.

II. **Antun Postić** (Od 4/3.1802. do 2/6.1808.)

Postić spominje (Lib. Mand. I. p. 250) da je došao u Glinu 4/3.1802. U istoj knjizi napisao je više bilježaka, koje su mi bile za porabu, kod sastavljanja ove povjesti. Tuži se Postić u svojih bilježkah, da nije primio kod nastupa službe nikakov inventar, da je župni stan i gospodarstvene zgrade našao u zločestom stanju. Nadalje spominje kakav je red uveo glede pokapanja mrtvaca i povišenje njekih štolarnih pristojba. Za vrieme njegova župnikovanja, dieljeno je svetootajstvo potvrde god. 1804. Stara staja premještena je i znatno popravljena. Iz Gline otišao je Postić za župnika u Čazmu, te je ondje i umro. Po njegovu odlazku do došašća **Vakanovićeva** upravljao je župom glinskom **Baltazar Hallagyek**, koj je poslje postao župnikom u Jamah (Solini).

III. **Antun Vakanović** (od 15/8.1808. d0 9/3.1815.)

Po knjizi umrlih dolazi njegovo ime najprije ubilježeno 15/8.1808., a posljednji put 9/3.1815. U knjizi Mandatorum imamo i za njegovo vrieme pisanih naredaba pogledom na okupaciju ovih krajeva pod vlast Napoleona I.; duhovnu vlast imao je tada senjski biskup **Ježić**. Za vrieme Vakanovićeva sagradjena je i god. 1813. svečanim načinom blagoslovljena **kapela sv. Petra i Pavla** na župnom groblju. Umro je kano kanonik u Zagrebu (26/1.1856.) 6/2.1860. i ostavio misnu zakladu za župnu crkvu glinsku. Po njegovu

odlasku iz Gline, upravljao je posve kratko vrieme **Franjo Papeš**, a zatim **Alojsij Bernath** (26/3.1815.-1/7.1815.).

IV. **Mijo Vučić** (od 1/10. 1815. do 2/7. 1824.)

Koliko mi je žao, da o prijašnjih župnicih nisam mogao više podataka navesti: toliko mi je drago, da imam pri ruci bilježaka, tičućih se Vučića. On sam u izvješću od god. 1824. Tab. I. piše o sebi ovo: *Michael Maximilianus Vučić V. Archus et Parochus Sasinae natus anno 1779. die 8. Septembris..Parentes mei olim erant Praedialiste Praepositi Zagreb. et expost militares in I.banali Regimine; studia gramaticalia, humaniora, philosophica et theologica absolvi Zagrabiae, linqua caleo croaticam, latinam, germanicam et madice italicam; anno 1802. exivi ad curam animarum; anno 1806. factus administrator Parochiae Sračicensis, anno 1815. Parochus et Vicearchidiacinus Glinensis...* Iz Gline je otišao za župnika u Petrinju, a odavle za kanonika u Zagreb. Baš pred njegovim odlazkom u Petrinju, dieljen je sakramenat sv potvrde u Glini po biskupu Vrhovcu. U pisanju župnih matica bio je točan i razgovietan, a njegova izvješća kojih je 5 na broju, poslužila su mi u mnogih stvarih, koje sam ovdje spomenuo. Njegova je mati na župnom groblju glinskom zakopana. Kano kanonik zagrebački dao je o svom trošku preliti malo zvono za župu Majsku (g. 1837.). Kapelani bijahu za njegovo vrieme: **Martin Szvidrany** 8/12.1818.-16/7.1820. i **Antun Kršić** 26/9.1820.-19/12.1824.

V. **Antun Kršić** (od 19/12.1824. do 7/12.1842.)

Rodjen u Varaždinu 13. lipnja 1789., otac mu je bio klobučar, niže škole i gimnaziju svršio je u Varaždinu, a bogoslovje u Zagrebu. Godine 1812., postao je svećenik, te je kao kapelan služio u Žabniku zatim u njekih drugih mjestih, te god. 1820. došao za kapelana u Glinu. Po odlasku **Vučićevu** bio je upravitelj župe glinske, a dekretom vojnog dvorskog ministarstva od 19/12.1824. imenovan je za župnuka glinskog. Kršić si je stekao velike zasluge po župu glinsku, jer njegovu neumornomu nastojanju imade se zahvaliti da je sazidana sadašnja župna crkva i župni stan. On je dosada najdulje bio župnik u Glini, naime 17 godina i 7 mjeseci. Za njegovo revno nastojanje oko podignuća crkve i župnog stana, pohvalio ga je prigodom dielenja sv. potvrde biskup **Josip Schrott** god. 1841. Njegova revnost za uredjenje i poljepšanje crkve vidi se i iz pisma, koje je god. 1820. piso Glinjanom, da dobrovoljnimi prinosi priskoče u pomoć za dobavu srednjega zvona. To se pismo čuva u župnom arkivu, tako i molba na Njeg. ap. Veličanstvo zbog ure i zvona. *Nonulli Glinenses protulerunt 1842 ad I Banale Regimen gravamina contra Parochum Kršić. Gorenec administrator* spominje u žup. bilježkah str. 2. da Kršić nije bio sretan u

župnom novom stanu, za koji si je velikih zasluga stekao, veli Gorenec: *Ut haec curia prius et quo melius erigatur, D. Antonius Kršić, Parochus hujas debitam operam in id collocavit, attamen hanc curiam nunquam ihabitavit, cum invectionem currus foenuonusti in aream promovere volens semet nimis, adstrinxerit, venamque quandam umbilivi sui rumpens, pruis mortuus sit.* U knjizi umrlih piše prigodom njegove smrti 7. srpnja 1842. ovo: *"Die 7. Juli 1842. obiit A.R.D. Antonius Kršić, Parochus loci, annorum 52, omnibus morientuim sakramentis provisus ad Cremeterium filialis S. Petri, justo funere tumulatus est.* "U sprovodu je bilo pet svećenika. Iz izkaza u ostavinskoj razpravi, vidi se, da je pokojnik u pripisu svome K. §.14 svoje oporuke ostavio svoju ostavštinu na tri diela, i to, jedan diel župnoj crkvi u Glini, drugi diel svojoj sestri **Ani Vuković**, a treći diel, za misnu zakladu. Ostavština je iznašala 450 for.18 n. Iz odlike bivšega regimentskoga suda br. 80. od 10/1.1843., vidi se, da je crni politirani veliki ormar i stol, koji se nalaze kano inventarni u župnom stanu, uzeti za 25 for. iz Kršićeve ostavštine, a osim stola i ormara metnuto je još iz ostavštine 30 for. u inventar župni., na temelju oporuke. Za vrieme Kršića bijahu ovi kapelani: **Ladislav Biro** 20/11.1824.-16/10.1825., **Luka Veljača** 7/11. 1825.-15/4.1826., **Antun Poljak** 2/11.1826.-2/10.1828., **Ladislav Jagodić** 30/10.1828.-30/10.1829., **Josip Sciffer** 10/12.1829. -7/5.1831., **Ladislav Störk** upisan je samo 10/5.1831. **Antun Bosmanić** 6/6.1831.-20/11.1832., **Petar Vučković** 29/11.1832.-5/4.1840., **Ivan Južak** 8/4.1840.-29/6 1844., **Mijo Regvath** 11/9.1842.-8/1.1843. Po smrti Kršićevoj upravljao je župom (**Mijo Regvth** od II) **Ivan Južak**.

VI. **Nikola Žalec** (od 25/1.1843. do 28/3. 1857.)

Bio je župnik u Jasenovcu, a gore naznačenoga dana došao u Glinu; godine 1855. postao podarhidjakon a 29/10.1856. začastni kanonik, u ožujku 1857. otišao u Gjurgjevac za župnika, gdje je godine 1868. umro. Po njem napisanih bilježaka, neima nikakovih. Za njegovo vrieme zidana je nova staja i povučen s jedne strane zid za dvorište i bašću napram žitnom trgu. Ostavio je misnu zakladu za župnu crkvu od 100 for., da se na godinu čitaju tri sv. mise za **Katarinu Selčeg**. Za njegovo doba bijahu ovi kapelani: 1. **Andrija Košnjak** 22/9.1844.-8/1.1847., 2. **Gjuro Mikić** 14/11.1844.-27/5.1845. 3. **Ivan Hadvig** 6/3.1847-6/3.1848. 4. **Pavao Joža** samo jedanput upisan 17/4.1848. 5. **Toma Mužar** 4/5.1849.-4/10.1849. 6. **Pavao Kušter** 14/12.1849.-13/8.1852. 7. **Nikola Goršeta** 18/7.1852.-7/2.1854. 8. **Joso Jagunić** 1/5.1854.-31/8.1855. 9. **Gjuro Muljević** 1/11.1855.-9/3.1857. 10. **Leopold Gorenec** 19/4.1857.-1/2.1858. Po

odlazku Žalca bio je Gorenec administrator u Glini, a prije je bio na Rieci u vojnom zavodu. On je počeo god.1857. bilježke pisti, koje su drugi župnici nastavili, koje se nalaze u župnom arkivu. Administrator bio bi po svoj prilici i župnik u Glini postao, ali je imao razpru s regimentom zbog bašče, koja je pred župnim stanom tugdje je njekad bila kapela sv. Ivana Nep. Premješten je odavle u Čazmu, gdje je kao župnik i umro. Župnik **Matić** u bilježkah srt. 12. piše ovo: *"Locus proinde, ubi prius erat natiqua ecclesiae lignea parochialis, modo hortulus pro ambulatione srticto sensu est parochialis, ob quam Leopoldus Gorenec administrator fuit Regimine difficultates habuerant, ultimare fuit Regimini cessum, et pro amplivne sic dicto ---------(Jedno ime nečitko) occupatum, postea aeparata cinctura provisum et in horulum ambulatorum erectum".* Za vrieme, dok je bio Gorenec administrator, dielio je biskup **Kralj** sv. potvrdu 23/3.1857. Opis čitaj u ovoj knjizi.

VII. **Franjo Hübner** (Od 4/2.1858. do 19/2.1863)

U nijednoj knjizi neimamo rukom Hübnerovom ubilježeno, što se je važnijega za njegovo vrieme dogodilo. Hübner je postao u ožujku 1859. podarhidjakon, te se je konačno na župi glinskoj zahvalio i u mir otišao. Za njegovo vrieme bili su otci Isusovci kao misionari u župi glinskoj i po drugih župah ovog kotara i to god. 1859. 8 dana. U bilježkah (pag. 3) spominje Kasun, da su ove misije u prvi čas imale uspjeha, pak nastavlja *"dolendum solummodo, quod lapsu temporis nonnihil defectum sit a priori propositione emendandae vitae, meo viveri multum adscribendum est, quod praesertium Glinani haud zelose frequentet sacra illo respectui, quod in medio Graecorum, qui aliquin ter de anno pergunt ad suam ecclesiam, vivant, illis sese commisceant, et utcunque spiritum illum pigitiae quoad divina ab illis attrahant."* Za doba (Kasuna) Hübnera bio je kapelan od 28/1.1862. **Stjepan Vuković**, koj je po odlazku Hübnera do dolazka Kasuna bio administrator. U pisanju matica za vrieme Hübnera i njegova nasljednika ima nedostataka.

VIII. **Dragutin Kasun** (od 8/4.1863. do 29/11.1868.)

Rodjen u Zagrebu 3. studenog 1822., redjen u svećenike god. 1846. Bio je dulje vremena vojni kapelan, u posljednje vrieme u Kotoru u Dalmaciji, odakle je došao za administratora u Glini, te onda kao župnik dne 27. augusta 1863. imenovan. Dne 29. travnja 1864., dielio je kardinal Haulik u Glini (i okolici) sakramenat potvrde. Godine 1867. taracana je župna crkva cementnimi pločami. Trošak za tarac iznosio je do 900 forinti. Za njegovo doba prodan je vinograd u Biljegu zadrugi **Klarić**, te je kupljen drugi bliže Gline, ali taj je manje vriednosti nego li što je prijašnji bio. Župnik **Matić** želio je da se Kasun s njim za beneficij promieni, i tako dozvolom oblasti promi-

enili su se, Kasun je otišao u Kostajnicu 22/12.1888. Bio je blage ćudi i plemenita srca. Za njegovo vrieme bili su u Glini sliedeći kapelani:" **Ivan Lisac** 9/8.1867.-29/4.1868. 2. Franjo Veldin 10/9.1868.-17/1.1869.

IX. **Miroslav Matić** (od 29/11.1868. do 14/8. 1884.)

Rodjen u Rugvici god. 1822., nižje i višje škole svršio u Zagrebu, a god. 1846. redjen u svećenika. Bio kapelan u Belovarskom kraju, garizoni kapelan i u Petrovaradinu, odakle je postao župnik u Kostajnici a odavle došao u Glinu, promienivši se za beneficij s Kasunom. Bio je prisjednik duh. stola djakovačkoga, a g. 1879. imenovan za podarhidjakona glinskog. On je prilično toga u "bijležkah" napisao od str. 4-30. Te sam bilježke savjestno upotriebio. Za njegovo vrieme popravljen je toranj, mramorni oltar od stolne crkve za glinsku dopremljen i god. 1873. slikana župna crkva, i popravljen župni stan. Kapela sv. Nikole g, 1883. znatno popravljena i misnoga ruha je pribavljeno, zaklade misne uredjene su, a župne matice pisane su točno. Odredjeno je po glavnom vojnom zapovjedničtvu u sporazumu s duhovnim stolom, koliko pripada župniku glinskomu gorivih drva i koja mu pripada štolarska pristojba. U tom je imao puno pisanja, te u bilježkah (pag. 22) opisujuć to završuje ovako: *"Ego autem certe, benevole lector, sicut cogitari potest, sufficienter ad scribendum habueram, quo has machinationes enerverentur, et quoad ligua, item et stolarem praestationem aliquid certi, pro successoribus decideretur. Uberiora legi possunt in fasciculo sub"Ligna focalia"*. Umro je dne 14. kolovoza u 4 sata poslje podne, providjen sa svetootajstvi umirućih na *"paralysis cordis"*. Sprovod je bio dne 16. kolovoza u'4 sata poslje podne. Kod sprovoda bilo je mnogobrojno 'obćinstvo, a od svećenika bijahu: **Harabajsa** iz Šešinca podarhidj. i župnik., **Detoni** iz Viduševca, **Batušić** iz Soline, **Brežnjak** iz Topuskoga, kapelan **Telebar** i župnik iz Maje **Leber**, koj je na grobu rekao nadgrobno slovo. Pokopan je blizu kapele. Za njegovo doba bijahu kapelani: 1. **Josip Wagner** 24/10.1869.-17/10.1872. 2. **Ivan Hangi** 7/11.1870.-4/10.1871. 3. **Božidar Košir** 1/10.1872.-19/11.1872. 4. **Adam Blažević** 11/101875.-18/2.1881. 5. **Ivan Telebar** 20/12.1883.-8/12.1884. Po smrti Matićevoj bio je administrator kapelan Glinski Ivan Telebar. Onaj dan, kad je župnik Matić umro, bio je u Glini grof. ban **Khuen Hedervary,** a godine 1881. dne 20/8. kad je u Glini bio ban **Ladislav grof Pejačević**, umro je u Glini pravoslavni paroh i proto **Marko Slavnić**, uzete su njeke bolje knjige za župnu knjižnicu. Na grobu njegovom nalazi se željezni križ.

X. **Pavao Leber** (8.12.1884.-31.10.1895.)

Rodjen 28.prosinca 1844. u Glini. Otac bio maltar na glinskom mostu i gostioničar. Nižu gimnaziju završio u Požegi, a višju i bogoslovje u Zagrebu. U srpnju g. 1869. zaredjen u svećenike bio sam najprije kapelan u Kostajnici (1/10.1869.-25/11.1869), a onda kapelan i kateheta u Petrinji od 25.11.1869.-28.5.1871. Za administratora u Maju odredjen, bio sam ondje od 28/5.1871.-8.12.1872. kano administrator a tad kao župnik do 8.12.1884. Što sam ondje po crkvu i župu učinio, pripovieda Spomenica župe Majske. Imenovan 17.11. 1884. za župnika Glinskoga otišao sam iz Maje 8.12.1884. Rastanak iz Maje bio je srdačan, a i dolazak istoga dana u Glinu. Župljani Majski proveli su me kolih do Gline a Glinjani s kolima došli u Maju, te iz župnog stana glinskog išlo se je u procesiji u župnu crkvu, gdje sam misu služio i propovijed rekao. Dne 6. svibnja 1885. dielio biskup **Gašparić** sakramenat sv. potvrde. Vanjština župne crkve god. 1887. i 1888. napravljena ograda oko crkve, god, 1889. veliki žrtvenik popravljen i pozlaćen, stara štatua sv. Ivana Nep. popravljena i postavljena na ukusno načinjen oltarić. Župni stan znatno popravljen. Sastavio sam god. 1885. novi "Status animarum", a god. 1889., "spomenicu župe glinske", u koju sam uložio mnogo truda i vremena. Ta mi je knjiga služila većim dielom i kod pisanja ove knjige, te su gdjekoja poglavlja od rieči do rieči iz nje prepisana. Dne 22, augusta 1894. služio sam misu u katedrali na uspomenu 25 godišnju misničtva a dne 29. augusta u Glini. Što je za vrieme moga župnikovanja učinjeno za poljepšanje crkve, župnog stana, uredjenje groblja, poduku u kršćanskom nauku, uredjenje pobožnosti, pripisujem sve milosti Božjoj i pripravnoj volji župljana, koji su mi svagdje na ruku išli, a sebi neračunam nikakovih zasluga. Najvećma je veselilo što je mladež rado na kršćanski nauk polazila, i hvale vriedno napredovala. Bog blagoslovio i dalje! Nasljednik mi je **Janko Batušić** došao 18.10. 1896. u Glinu.

Dohodak župnika glinskoga

1. Godišnja plaća sastoji od 525 for. a. vr.
2. Gorivih drva pripada župniku 16 hvata, a ako je kapelan dodieljen za njega 6 hvati, ukupno 22 hvata, od kojih spada na župljane Skeljane 12 hvati a 10 hvati na Glinjane. Župnik plati pristojbu a župljani dovezu. Glinjani mjesto 10 hvati plate 60 for. Za opaljivanje mužara od najnovijega vremena dovezu župljani 2 hvata.
3. Štolarine napisao je župnik Matić 80 for.
4. Od misnih zaklada 52 for.63n.

5. Od zemljišta može se prihod uzeti na 30 for.
6. Za službu u bolnici 50 for.
7. Ako je kapelan namješen, imade od njega 150 for. za koštu, ako nije namješten, tad dobiva tu svotu 150 f. kano polovinu kap. pristojbe.
8. Njegovo c.i kr. ap. Veličanstvo dozvolio je župniku Matiću g. 1883. osobni doplatak od godišnji 200 for., a tako i meni god. 1889.
9. Za izvatke iz matica i za obiteljske izviestnice, ako nisu službene pripada župniku 2 for, a za obnovu istih 1 for. O štolarini napisao je župnik Matić u bilježkah na str. 21 i 22. pod toč. 34. odluku glavnog zapovjedničtva. Kada sam ja došao u župu glinsku, bile su ove pristojbe, koje i danas obstoje:

a) Za vjenčanje plaćaju Glinjani 2 for., a seljani 1 for. i pečenku, ako su siromašni pečenku nedaju
b) Za krštenje nedaju seljani ništa, a Glinjani po volji. Ako tko želi da mu se diete u kući krsti, dade 1 for.
c) Za upeljivanje po porodu neplaćaju seljakinje, a Glinjanke po volji.
d) Za blagoslov djeteta pred crkvom 40 n., odrasloga 85 n., ako je sprovod do Žužićeve kuće 1 for., ako je do groblja 2 for. Ako se diete u kolih vozi na groblje i svećenik s njim na groblje, pripada 2 for. Za stranjske uzima se isto tako. Za one, koji u bolnici umru, obavlja svećenik badava, jer u to ime dobije na godinu 50 for. Ako je kapelan namješten i ako žele 2 svećenika, tad se plati 6 for. župniku 4 f. kapelanu 2 f. Kad je sprovod, pripada rubac s križa župniku. Susjednom župniku spada 5 f. i podvoz, i ako su 3 svećenika u sprovodu tad svakom pripada 5 for.
e) Kada ide svećenik kuće blagoslivati, daju Glinjani po volji u novcu, a seljani u mesu, grahu. Kad mi je bio kapelan dodieljen, pustio sam njemu od Gline prihod.

Dohodak kapelana i katehete

Kapelan imade stalnu plaću od 300 for, od koje svote polovicu daje župniku za koštu i podvorbu. Kad je kapelan dodieljen, dužna je župna obćina 6 hvati drva dovesti župniku. Dok nije bio samostalan kateheta u Glini, dobivao je kapelan 200 for. nagrade za katehizaciju u višjih škola i 80 for. za poduku šegrta iz vjeronauka. Od misnih zaklada imade 3 for. 15 n. od blagoslova kuća u Glini prepustio sam mu nagradu, te ako od krštenja ili upeljivanja što dobije. S bratskim sporazumkom nemogu nikad nastati razmirice glede dohodka izmedju župnika i kapelana, jer bi to na župljane djelovalo.

Kateheta samostalan namješten je na ovdašnjih školah mojim nastojanjem god. 1892. Prvi kateheta postao je kapelan glinski **Stjepan Bručić**, te je nastupio služ.1. rujna 1892. Plaću ima 400 for. od nižjih razreda 200 for. za višje razrede 100 for. stanarine i 80 for. za šegrtsku školu, ukupno: 780 for.

Crkveni odbor

Naredbom bivšeg c. k. glavnog zapovjedničtva br. 630 od 1.IX.1876. izdani su u 17 paragrafa propisi o upravi crkvenog imetka u vojnoj krajini. Tom naredbom je odredjeno, da crkvenom imovinom imade upravljati crkveni odbor, sastojeći od župnika kano predsjednika i dva zamjenika odabrati. Odbornike i zamjenike izabiru svake tri godine župljani. Pravo glasa za izabiranje imadu oni isti, koji izabiru i obćinske viećnike. Svake se godine imade u studenom po crkvenom odboru sastaviti proračun za buduću godinu, i kotarskoj oblasti na potvrdu podastrieti. Do 500 for. izdatka može kr. kotarska oblast dozvoliti, a preko te svote zemaljska uprava. Nadzor nad crkvenim imetkom imade politička oblast, to jest kotarski predstojnici ili njihovi zamjenici. U Glini je od starine običaj, da sve novce crkvene, koji unidju od zvonjenja, iz šparovca, za prodane stvari, primaju crkveni tutori (odbornici), te onom prilikom, kada se novci iz šparovca meću u ručnu blagajnu, polože se novci, i u zapisnik bilježe. Kapela u Skeli imade posebno svoja dva odbornika i zamjenika. Spisi odnoseći se na crkveni odbor, stoje u pohrani u župnom arhivu pod tim imenom.

Organista *(orguljaš)*

Organista dobivao je iz početka 5 for. iz regimentske blagajne mjesečno, ta je svota ostala, te je još povišena za 5 for. mjesečno, koja se svota namiruje župnim nametom, sada ima organista 5 for. 25 n iz porezne blagajne i 5 f. od župnog nameta, ukupno 10 f. 25 n mjesečno, a onaj, koj mu mjehovu vuče dobije 12 for. na godinu. Kada organista orguljati mora, odredjeno je školskim i nastavnim redom u § 53., koji ovdje priobćujem: § *53.* Osim svojih strogo učiteljskih dužnosti, imaju se učitelji, koji su podjedno orguljaši u tom svojem svojstvu držati sliedećih ustanova.

a) Učitelji rimokatolički, orguljati će po svih nedjeljah i zapovjednih blagdanih kod rane i podnevne mise te kod večernjice,

nadalje kod zornica i kod polnoćke, kod obhodnih misa, vigilnih večernjicah, gdje se drže, zatim na dušni dan i na rodjendan Njeg. Veličanstva. Gdje se osim spomenutih zgoda obavljaju još kakve druge svečanosti, bud u crkvi župnoj, bud u kojoj kapeli, imati će takovimi prigodami učitelj orguljati samo onda, ako mu ta crkvena funkcija, nebude kolidirala s obukom školskom. Ako je kapela od mjesta, u kojem je škola i prebivalište učitelja, preko pol sata udaljena, ima učitelj od župne obćine dobiti podvoz ili primjerenu odštetu podvoza. Kod privatnih misa bilo u koju namjenu, smije učitelj orguljati samo u izvan školsko vrieme, što će se dati urediti sporazumkom izmedju njega i dotičnoga svećenika, ter ga u to ime ona pristojba, koja je na dotičnom mjestu odprije ustanovljena.

b) Proteže se na grčko iztočne

c) Pučki učitelji rimokatolici nisu dužni kao orguljaši pratiti svećenika kod sprovoda, no nebrani jim se to tamo činiti, gdje je bio dosad običaj pod uvjet, da tim nimalo nezanemare školske obuke.

d) Obilaženje učitelja kao orguljaša sa svećenikom od kuće do kuće o svetih trih Kraljih, zabranjeno je. (Školski i nastavni red, proglašen u 7. komadu službenog glasnika, izdanom 31.7.1889.).

Učiona u Glini

Sliedeće crte o učioni napisao sam na temelju "spomenice gradjanske učione", zatim na pripoviedanju **Josipa Mladjenovića**, nadučitelja i spisa iz župnog arkiva. Carica **Marija Terezija** odredila je god. 1764., da se u svakom štapskom mjestu ima podići njemačka škola, te na temelju te odredbe bile su već god. 1765. takove škole stvorene. Uprava školstva za 1. bansku pukovniju, bilo je u rukuh povjerenstva, u kom je bio upravni častnik svećenik i nadučitelj. Izvješćem od 15.8.1810. spominje se za 1. bansku pukovniju škole tri i to u Glini, Vrginmostu i u (Glini) Malom Gradcu. Godine 1765. bijaše u Glini c. k. trivialna učiona osnovana, i u jednokatnu drvenu zgradu smještena, koja je bila ondje, gdje je sada ravnateljeva bašča preko puta kuće Demerca; na tom mjestu bila je do god. 1820. Prvi učitelj bijaše **Ivan Prandel**. Godine 1777. imala je škola u Glini 2 razreda sa 80 dječaka. Početkom 19. stoljeća pretvorena je učiona u 3 razrednu nadučionu, a prvi nadučitelj bio je **Emil Schaffek**, i to do god. 1818. Ta tri razreda imala su 4 odjela. Pomoćni učitelji bijahu: **Josip Mladjenović** od god. 1815.-1823., **Petar Ponedjeljak** († u Glini 1884.) od 1818.-1830. Drugi razred podučavao do god. 1823. **Andrija Gönner**. Poslje Schaffeka bio je nadučitelj **Julio Frasz**

1818.-1822. Tako veli školska spomenica, a ja ću poslje navesti, kako mi je ubilježio nadučitelj Jos. Mladjenović. Za vrieme francezke vlade učilo se je u školi francezki, a učitelji bijahu **Bordeaux i Gönner**. Kada je **car Franjo** god. 1818. u srpnju posjetio Glinu, odredi da se nova učiona imade sagraditi na onom mjestu, gdje danas stoji. Gradnjom je započet god. 1819., a sliedeće je godine dogradjena. Gönner postane poručnik kod uprave a njegovim namjestnikom Josip Mladjenović 1823.-1828., kano trivialni učitelj, odakle je premješten u Gore. Župnik **Vučić** u svom izvješću od god. 1824. veli o učioni ovo: *"Superior scholarum magister pro modo vacat. Alter in 2. classe est Josephus Mladjenović, capacitatis bonae. Tertuus in prima Classe est Practicans Elias Gregurić, aeque bonus et moralij."* Godine 1856. budu uvedena 4 razreda. Nadučitelj bijaše do god. 1858. Josip Mladjenović. Ovaj J. Mladjenović napisao mi je sliedeći red nadučitelja: 1) **Emil Schaffek** 2) **Zajiček** 3) **Holzapfel**, 4) **Frass** 5) **Vuković** 6) **Matić** 7) **Begić** 8) **Majarović** 9) **Mladjenović**.

Mladjenović rodio se u Sračici 17.3.1799., učiteljevao je u Gorah 15 godina, u Glini i u Otočcu 3. Umro je u Glini 12. rujna 1894., kao najstariji čovjek u glinskoj okolici i kao nestor učitelja u Hrvatskoj i Slavoniji. Po umirovljenju Mladjenovićevu g. 1858. bio je nadučitelj **Marijan Šuvić** do god. 1870. Njega je nasliedio kano nadzorni učitelj **Gjuro Bobinac**. Po smrti Bobinčevoj i nakon razdieljenja Krajine u okružja imenovan bude **Franjo Dürr** okružnim školskim nadzornikom za bansko okružje sa sjedištem u Petrinji. Odlukom od 8.6.1871., ostala su u Glini 4 razreda glavne učione kao nižji rezredi gradjanske učione, a 5 razred uvodjen je te godine i tako postepeno svake godine po jedan razred do 8. razreda. Prvi ravnatelj bijaše **Stjepan Mućan** do g. 1875., zatim **Lovro Radičević** do g. 1884., a od g. 1884. -20.10.1887. **Ivan Štangel**, a poslje ovoga **Sava Diklić** do god. 1895. Godine 1884. bilo je na gradjanskoj učioni 204 učenika i 8. učenica. Godine 1890. bilo je u dječ. učioni 342 učenika, u djevojačkoj učion. 126 učenica, a na šegrtskoj školi 65 šegrta. God. 1879. podignut je još jedan kat na dječačkoj učioni. Godine 1894. zadobila je višja pučka učiona realni smjer te je 7 i 8 razred ujedno stopljen, a u rujnu god. 1895. imat će učiona 2 višja razreda realnoga smiera, to jest 5 i 6 tečaj (godište); jer kao što su se na nadležnom mjestu uvjerili, da s gradjanskimi učionami nisu polučili uspjeha, tako su se osvjedočili da i višje pučke učione s gospodarkim, obrtničkim trgovačkim smierom, nisu polučili uspjeha.

Djevojačka učiona bijaše na početku u istoj zgradi s dječačkom učionom, kad je pako Krajina razvojačena, stan majora prepušten je za djevojačku učionu. Na dječačkoj učioni službuje sada (1.4.1895.) 1 ravnatelj 6 učitelja i 1 učiteljica, a na djevojačkoj učioni

3 učiteljice. Vjeronauk predaju 2 samostalna katehete počam od god. 1892.

Šegrtska škola otvorena je u Glini 1887. a nagrade učiteljem za poduku šegrta daje obćina Glina I. te se skrbi za sve potrebštine šegrtske škole, te se može da obćina troši na šegrtsku školu svake godine 1400 for. Predavanje za šegrte jest na tjedan tri puta, i to nedjeljom, ponedjeljkom i petkom.

Religiozno moralno stanje

Vučić župnik veli u svom izvješću ovo: *"Parochiani sunt boni, execeptis aliquibus raris, negligentioribus in divinis; aliqui in civitate non libenter jejunant, neque etiam confitentur, sed a hanc vi cogi debent. Regnans vitium hujatis Populi est potus et imprecationes"*. Župnik Kasun veli u "Bilježkah *"pag.3.:...quod praesertim Glinani haud zelose frequentet sacra, adscribendum illi respectui, quod in medio Graecorum vivent"*. Rieči Vučićeve mogu se i za današnje doba napisati. Narod prilično rado ide u crkvu, osobito Glinjani idu rado k zornicam, zatim na velike svetkovine i na procesije; narod sa sela ide osobito rado u korizmeno vrieme. K pobožnosti križnoga puta u korizmi crkva je uvjek puna, a tako i mjeseca svibnja od 15 do 24., kad se u 7 sati poslje podne obdržaje pobožnost devetdne k pres. srcu Marijinu i sv. Ivanu Nep. crkva puna puncata. Do god. 1894. obdržavala se je ta pobožnost u 4 sata poslje podne, ali buduć su samo djaci dolazili, to se je uredila pobožnost na večer i polazak je mnogobrojan; svaki put kroz 9 dana drži se kratka propovjed. Vladajuća mana u narodu jest psovka i kletva, kao što je ta mana obćenita kod Hrvata. Župljani se ponašaju u crkvi uzorno, a župniku izkazuju uvjek dužno štovanje.

Kršćanski nauk za mladež i učenje molitava, obavljao sam od Uzkrsa do Svih svetih, svake nedjelje i blagdana od ½10 do ½11. sati u župnoj crkvi. Sa uspjehom sam zadovoljan, jer već god. 1885. na dan svih svetih izmolila je mladež na glas sve propisane molitve složno, a taki i molitvu na početku sv. mise "Svemogući vječni Bože", a po misi angjevsko pozdravljenje. U polazku crkve djevojke iz svih sela rado dolaze, te djevojke i iz Skele, kad se služi ondje sv. misa, mole bez pogreške sve molitve. Spomenut ću ovdje djevojke, koje su se odlikovale u polazku crkve i u znanju kršćanskog nauka od god. 1885. do god. 1895.

Ime i prezime	mjesto	g. rođ.	udata za i god.
Jaga Vrebac	Joševica 22	1870.	Petra Šubarića, 1885.
Ana Naglić	Jukinac 45	1868.	Jandru Belu, 1885.
Mara Žarinac	Joševica 21	1871.	Josu Klobučara, 1885.
Kata Prajdić	Jukinac 4	1868.	Ivana Crnovića 1886.
Reza Crnković	Jukinac 14	1868.	Šimu Čačića, 1886.
Jaga Gregurić	Jukinac 27	1871.	Ivana Gregurića,1887.
Mara Crnković	Jukinac 8	1868.	Ivana Šafara, 1887.
Jaga Klobučar	Selišće 57	1864.	Blaža Žarinca, 1888.
Manda Modronja	Joševica 6	1868.	Matu Mihaljevića 1889.
Mara Gregurić	Jukinac 12	1871.	Pavla Elčića, 1890.
Ana Bukovac	Skela 9	1873.	Iliju Fratrovića 1890.
Mara Naglić	Jukinac 31	1872.	Luku Gregurića, 1891.
Mara Gregurić	Jukinac 27	1872.	Josu Gregurića, 1891.
Bara Crnković	Jukinac 8	1872.	Janka Babića, 1892.
Mara Gregurić	Jukinac 61	1874.	Josipa Žinića, 1892.
Mara Korak	Joševica 3	1871.	Martina Bolfa, 1892.
Jaga Škrinjar	Joševica 10	1875.	Šimu Žarinca, 1893.
Kata Klobučar	Selišće 34	1876.	Štefu Škrinjara, 1893.
Bara Bolf	Jukinac 16	1875.	Pavla Dobrenić, 1893.
Mara Kihalić	Prekopa 29	1875.	Niku Gajdeka, 1894.

Godine 1895. osobito se odlikuju ove djevojke:

1) Kata Gregurić iz Jukinca br. 34, rodjena 4.10.1878.
2) Bara Gregurić iz Jukinca br. 27, rodjena 4.11.1877.
3) Mara Vrebac iz Joševice br. 22, rodjena 21.1.1877.
4) Bara Žinić iz Prekope br. 26, rodjena 20.1.1880.
5) Jaga Štajdohar iz Skele br. 11, rodjena 18.1.1877.

Kotarski predstojnici i obć. načelnici

I. **Kotarski predstojnici:**

1. Feliks Bach g. 1872.-1874.
2. Karl Bartsch 1874.-1875.
3. Josip Balley 1875.-1878.
4. Vilim Ansion 1878.-1883.
5. Ignjat Nolly 1883.-1887.
6. Jaroslav Riedl 1887.-1895.
7. Stjepan Kalinić 1895.-1896.
8. Milan Mrkšić 1896.

II. Načelnici u Glini bijahu:

1. Mojsija Tarbuk, umir. major 1872.-1873.
2. Antun Klešić, trgovac 1873.

3. Gligo Sliepčević, trgovac 1874.-1875.
4. Joso Mavrović, obrtnik 1875.
5. Antun Haulik, ljekarnik 1875.-1877.
6. Mato Despot, stolar 1877.-1878.
7. Niko p. Milić, um. satnik 1878.-1883.
8. Stevo Prainić um. poreznik 1883.-1885.
9. Simo Radoičević um. satnik 1885.-1887.
10. Niko p. Milić um. satnik, po drugi put 1887.-1889.
11. Joso Šiftar, posjednik 1889.-1893.
12. Mate Levar, posjednik 1893.
13. Josip Abele.

Zvonar

Zvonareva je dužnost:

1.) Zvoniti k sv. misi, po svaki dan i nedjeljom na večernje, na zornice, na pozdrav Gospi i na sve druge pobožnosti. Kod ukopa s malim zvonom zvoni bezplatno. Osim toga kod pjevanih misa za pokojnike, kad su procesije, i kod izvanrednih zgoda. Starodavni je običaj, da zvoni prigodom procesije na grčko iztočno Bogojavljenje i na Uzkrs kod procesije, jer na Uzkrs i Tielovo prigodom procesije zvoni se u grčko iztočnoj crkvi.
2.) Zvonar mora paziti na red i čistoću u crkvi te ako išta opazi, što se imade urediti il popraviti, mora tutorom ili župniku prijaviti.
3.) Svaki dan točno uru naviti i paziti da ura dobro ide.
4.) Kad je misa na groblju il u bolnici, potrebite stvari onamo odnieti, te kod mise dvoriti, ako ja djaka neimam.
5.) Prigodom blagoslova kuća ići, i to u Glinu, obučen u ministrantsko odielo, koje oblači i u crkvi prigodom većih blagdana.
6.) Ako župnik želi, prigodom zornica, sa svietiljkom po njega doći.
7.) Oko crkve u cintoru, drveće, cvieće u redu držati i kad je potreba okopati i zalievati.

Dohotci zvonarevi jesu ovi:

1. od poreznog ureda za navijanje ure dobije mjesečno 2 for. 10 n.
2. od misnih zaklada dobije 4 for. i 9 n. na godinu.
3. od svake kuće u Glini 33 novč., a od seljana četvrt vagana žitka, javni činovnoci, koji nemaju kuće vlastite neplaćaju zvonarine, a župljani drugi, koji su na stanu, plaćaju 17 novč. Od bira toga dobija zvonar na godinu 36 vagana žitka i oko 38 for. u gotovom.
4. za zvonjenje, ako s trima zvonima zvonima kada tko umre, dobije za svaki put 17 n. 5. kod rekviema i kod privatnih misa na groblju dobije 40 n. 6. prigodom blagoslova kuća, dobije u Glini skoro od svake kuće nješto, ukupno 12 for., a od župnika što ga sprovadja s križecom po Glini (2 do 50) i po selih (5 f. 50) 5 for.

Dosad je izabirao zvonara župnik u sporazumku sa crkvenimi odbornicimi. Od sela Skele ne dobije zvonar ništa, ali nije ni dužan ni ići onamo kad je sv. misa, il blagoslov kuća.

Pristojbe crkvi

1) za zvonjenje s tri zvona zajedanput plaća se crkvi 53 n. (zvonaru 17 ukup. 70 n). Ako želi da se samo sa dva zvona zvoni (što je jako rietko) tad se plati 40 n. crkvi. (a 10 zvonaru uk. 50 n.)
2) bezplatno se zvoni za papu, kralja i vladajući dom, biskupa zag., župnika glinskog.
3) crkvi pripada kod sprovoda za svilu na selo 35 n. za ljepšu svilu u Glini 1 for, za srebrno sviećnjak 10 n, a drvene 5 nov. po kom.
4) za pluvial i dalmatike kod sprovoda 1 for. 50 n., za ministrantsko odielo 40 n
5) od reqviema plaća se crkvi 1 - 40, župniku 2 for. i 10 n, organisti 1 for., zvonaru 40 n , ministrantom 10 n, ukupno 5 for.

Grobar

Dne 15. siječnja 1894. sastali su se zastupnici župne obćine i stvorili zaključak glede groblja i grobara, koji je zaključak po kr. kotarskoj oblasti odobren i imade valjanost. Ukoliko nije spome-nuto pod člankom "Groblje" u ovoj knjizi glede grobara to ću ovdje glede njegovih dužnosti i dohodka spomenuti, a obširnije se može čitati u zapisniku crk. odbora i u originalnom zapisniku u župnom arkivu.

1) Kao što je prije bilo, tako imade i u buduće posebni grobar biti, koga namješta crkveni odbor.
2) Grobareva je dužnost živicu u redu držati, groblje od korova i trnja čistiti, i kad snijeg zapane, put na starom groblju do kapele a na novom do grobova proprtiti, svaki kvar na groblju mora crkvenom odboru prijaviti, te imade strogo paziti da se mrtvaci po propisu zakapaju.
3) Grobar dobiva od starog i novog groblja travu, koju može dvaput kositi. Za kopanje jame odraslomu 2 f., djetetu 1 f. Za mjestu Glinu i bolnicu kopa grobar, izuzam posve siromašnje Glinjane.
4) Seljani i siromašni Glinjani, koji si sami kopaju jamu, plaćaju grobaru 25 n. pristojbe, a grobar imade jim naznačiti na licu mjesta, gdje se mrtvac imade zakopati. Oni koji su grobaru dali

jamu kopati, ne plaćaju te pristojbe. Na groblju nije slobodno vatru ložiti, niti kolima se voziti. Ključeve od kapele ima grobar, a sve prijašnje ustanove, koje nisu u suglasju s ovim točkami neimaju valjanosti. Kada grobar kopa jamu, dužnost mu je zvoniti kad se približuje sprovod. Kad se misa il večernja na groblju, služi, imade kapelu očistiti i urediti.

Kazniona

Godine 1873., kazniona je namještena u bivšem regimentskom zatvoru, takozvanom. Kaznenici bavili su se poljodjelstvom i obrtom, obično jih je bilo dvjesto. Kazniona je dokinuta 1.5.1891., te se sad opet pogovara, da će se u Glini urediti kazniona i popravilište. Visoka kr. zem. vlada, dozvolila je, da su kaznenici u neznatnu cienu izkrčili zemljište za novo groblje, zatim kod zidanja ograde kod župne crkve i kod pozlaćivanja i popravka velikog oltara i malog oltarića sv. Ivana Nep. Duhovna služba u kaznioni bila je izpočetka sasvim stegnuta, bila je na ime obavljena samo uzkrsna izpovijed i pričest u kaznioni. Dne 19. kolovoza 1884. odredila je visoka kr. zemaljska vlada, da se župniku izplati svaki mjesec 10 for. za duhovnu službu u kaznioni glinskoj, a ta je duhovna služba sastojala u tom, da kaznenike svakog tjedna obučava u molitvah i u kršćanskom nauku da po mogućnosti sv. misu služi, da o Božiću i ob Uzkrsu kaznenike izpovijedi i pričesti, mrtvace na groblje sprovede i smrtovnice službeno izdaje. Prvu sv. misu služio je pisac ovih redaka u glinskoj kaznioni na prvi dan Uzkrsa uz dozvolu preč. duhovnog stola za binaciju (br. 1327 od 30. 3.1885.). Od toga vremena počamši služio je župnik svakih četrnajst dana sv. misu, a svkog petka obuku u kršćanskom nauku i propovjed. Posljednji put služena je sv. misa u kaznioni dne 24. travnja 1891. Kaznenici ponašali su se pram svećeniku uvjek hvalevriedno, te su i svoje vjerske dužnosti, izuzam njekolicine revno obavljali. Za obavu duhovne službe Božje, bio je na trošak kaznione načinjen kućni oltar, a pod sv. misom, pjevali su kaznenici skladno, i pratili pjevanje guslami.

Bolnica

Obća javna bolnica u Glini preuredjena je 1. siečnja 1895. Odprije bila je bolnica samo za nuždu, te se je svaki otimao da u nju ne dodje. Kuća u kojoj je danas bolnica, bila je u staro vrieme poznata pod imenom "Oštarija" krčma i bila je vlastničtvo posebnika. Poslje popravljena je i uzeta za pisarnu glinske satnije br. 3 i to doljni sprat, a gornji sprat zvao se vojnički "Marodehaus". Ukinućem Krajine dobila je tu zgradu za bolnicu glinska obćina, te bi ovdje posve nevoljni bolestnici utočište potražili. Bolnica imade i njeku glavnicu. Od 1. siečnja o. g. ima nad bolnicom nadzor kr. županijska oblast u Zagrebu, te je iz županijske u tu svrhu utemeljene blagjne potrebiti popravak zgrade, namještaj za sobe, rubenina i sve ostalo namiren. Sada ima bolnica izvana i iz nutra milovidnije lice. Dne 28. prosinca 1894. prispjele su tri sestre milosrdnice iz Zagreba u Glinu, da preuzmu kuhanje i njegu u ovdašnjoj bolnici, a one to čine u svakom smislu uzorno. Tko god unutra stupi, mora se čuditi čistoći i redu u sobah i njihovom velikom požrtvovanju. Duhovnik u glinskoj bolnici jest župnik, njegova služba sastoji se u tom, da izpovjeda bolestnike, mrtve na grob sprovede, te da izdade službeni smrtni list, a za to dobije nagradu godišnju od 50 for. (Lib. Mand. II. p. 147). Sestre milosrdne idu redovito svaki dan k sv. misi izpovjedaju se u tjednu svaki četvrtak a pričešćuju se tri put na tjedan. U bolnici imadu uredjenu kapelicu, u kojoj obavljaju svoje svagdanje molitve, a gdjekad dodje župnik i sv. misu ondje služi. Prvu sv. misu služio je pisac dne. 19. srpnja o.g., naime odmah, čim je bila uredjena kapelica. Taj dan prije nego se je misa služila bila je kapelica svečano blagoslovljena a prisutni bijahu izmedju ostalih kot. predstojnik Riedl, kot. liečnik dr. Šulentić, obć. načelnik Levar, obć. liečnik dr. Šolajski, bilježnik Rozum i dr.

Svečanosti

Svečanosti koje su u ovoj knjizi već pod drugim naslovom ubilježene, neće se na ovom mjestu obširnije spominjati, nego će se samo ukratko reći:

1. Blagoslov župne crkve
2. Blagoslov ograde i štatue
3. Blagoslov kapele sv.Petra
4. Blagoslov novog groblja
5. Blagoslov kapele sv. Nikole u Skeli
6. Dielenje sv. potvrde u Glini

7. Posveta zastava 1. banskog regimenta za 1 i 2 bataljun bijaše 8. septembra 1845., za 3. bataljun 20. augusta 1850.
8. Prvu sv. misu u župnoj crkvi glinskoj služio je dne 30. kolovoza 1857. Stjepan Novotny. Administrator Gorenec piše ovo: *Anno 1857. die vero 30 augusti, seu Dominica Angelorum hicce Glinae primitias celebravit m.r.d. Stephanus Novotny, utpote multos Mučnjakianae familiae consanguineos habens. Intererat hiuc solemnitati Reverendis Dom.Francisus Mučnjak, Canonicus Zagrabiensis, et avunculus Primitiantis. A.r.d.Paulus Kušter, Par.Majensis, d.Ignatuis Trieb, Par. Topuskensis, D.Eduardus Suhin, docens Religionis ad realem scholam Zagrab. meus conscholaris, Dom. Stipić, Parochus Čuntićentis, sermonem ad primitias locutus, plures Clerici Dioecesis a Petrinia hucce adveniontes, ecclesiam visitante copia hominum, quos novitas rei, utpote Glinae vix quando visa, hucce tanto numero pepulit. Prandium lautissimum sumptum in aedibus Communitatis, sub quo gloria Rectoris mensae mihi, cuius modi regiminis, parum quidem gnari, obtigit. Restamen praeter spem successit* (blj.žup. p. 3.)
9. Dne 22. kolovoza 1849. svoju prvu sv. misu služio Pavao Leber. Župnik Matić piše u bilježkah ovo: *Die dominica 14. post Pentecostes in 22 Augusti 1869. inciende, celebravit, primum missae sacrificium in Parochiali hujati Ecclesia neomista Paulos Leber, filius domesticus monuductione a. r. dom. Antonii equitis Fetzer, Paroschi Gorensis, concionate vers Carolo Kasum, quoscum jam ambs aliquod annis prius haec officija Primitianti, promiserant. Secus aderat celebritati Parochus Viduševacensis Carolus Matačić et Cooperator Petrinjensis Lisac et quatuor Clerici. Prandium erat in domo matry viduae, praeter Clericos nominatos supramaxima parte ex consan guineis Neomystae consistens, qui pro Cooperatore Kostajnicam dispositus fuit.* (Bilj. žup.p. 5) Svoju dvadesetpetgo-dišnjicu misničtva obdržavao sam lani (1894.) dne 22. kolovoza u Zagrebu sa svojima sudrugovi. Tihu misu odslužio sam u 7 sati u prvostolnoj crkvi zagrebačkoj kod oltara bl. dj. Marije, a svečanu misu u 10 sati odslužio je Jos. Miljan. Objed bio je priredjen u Konviktu, trošak bio je namiren iz prinosa jubilaraca. Svotu od 100 kruna poklonili su jubilarci za svećenički dom. Od 21 živućih konškolaraca bilo jih 14 na svečanosti u Zagrebu. U Glini obdržavao je pisac 25 godišnjicu svoga misničtva dne 29. kolovoza.
10. Pete nedjelje po Bogojavljenju 1870. blagoslovljena je svečanim načinom novo sagradjena regimentska škola po župniku Matiću u prisutnosti pukovnika Makvića i ostalih (župnika) častnika kod štaba glinskoga, kao i profesora rečene škole. Misa je čitana u istoj

školi u sobi blagovališta, poslje mise obavljen je blagoslov i propovjed rečena na njemačkom jeziku. (Bilj. žup. pag. 6)
11. Dne 21. rujna 1873. u nedjelju predana je zastava vojnička bivš.1. banske regimente grofa Jelačića na čuvanje u župnu crkvu, kojom prilikom rekao je podpukovnik Draženović slovo i predao zastavu župniku, a župnik je tom prilikom kazao da vjera i ljubav prama domovini ne samo svakog vjernika, nego i svakog gradjanina oduševiti mora. Poslje toga, namještena je zastavama odredjeno mjesto i sv. misa odslužena. Ova zastava opisana je u ovoj knjizi. Iza toga odnešen je Jelačića bana kaput u obćinski ured, gdje se čuva pod staklom.
12. Dne 16. rujna 1877. u nedjelju blagoslovljena ja zastava 90. glinskog domobranskog bataljuna, najprije u katoličkoj, a zatim u grčko-iztočnoj crkvi, iza toga donesena je zastava na Jelečića trg u drvored, i ovdje bijahu zabijani čavli: prva tri zabio je župnik Matić u ime presv. Trojstva. Major (četnik) bijaše tada Januškovac. (Bilj. žup. pag. 26)
13. Godine 1875. obdržavan je jubilej, te su u tri nedjelna dana vodjene procesje, i to na groblje, a drugi i treći dan oko trga.
14. Godine 1877. dne 3. lipnja obdržavala se je u Glini kao i drugda proslava petdesetgodišnjega pape Pija IX, te su kod mise i činovnici prisustvovali. (Bilj. žup. pag.11.)
15. Dne 5. veljače 1888. obdržavala je njemačka zadruga (kovači, stolari, kolari, pekari, bravari, remenari i sedlari) 100 godišnjicu svoga obstanka. Svečana misa sa shodnom propovjedju, bila je u župnoj crkvi u 9 sati, a poslje toga svečani banket.
16. Dne 30. svibnja 1889. u nedjelju obdržavala je zadruga krojačka (krojači, klobučari) 100 godišnjicu svoga obstanka. Svečanost je započela svečanom službom i propoviedju u župnoj crkvi a svršila se je banketom.
17. Dne 5. veljače 1889. obdržavane su svečane zadušnice za kraljevića Rudolfa († 30.1.1889.) u župnoj crkvi. Crkva je bila dubkom puna pobožnoga svijeta i častničtvo u podpunom broju zastupano.
18. Dne 28. veljače 1891 obdržavane su svečane zadušnice u župnoj crkvi glinskoj za kardinala Josipa Mihalovića, nabiskupa zagrebačkog. Kod sprovoda u Zagrebu 24, veljače zastupan je bio kotar glinski po Pavlu Leberu.
19. Dne 19. veljače 1893. obdržavano je u Glini slavje 50 godišnjice biskupskog jubileja pape Leona XIII. U predvečerje bila je svečana večernja, kojoj je prisustvovala mladež, činovničtvo i mnogobrojni župljani. Na večer je bila pucnjava iz mužara, toranj

rasvietljen i zvonovi navješćivali slavje sutrašnjega dana. Kod svečane službe Božje dne 19. veljače bilo je činovničtvo svih ureda, školska mladež i dupkom puna crkva pobožnoga svieta. Shodnu propovjed rekao domaći župnik. Na koru pjevane su po sboru sakladno pjesme. I vatrogasno družtvo prisustvovalo je slavi.

20. Velike ljestve vatrogasnog družtva svečanim načinom blagoslovljene su dne 17. rujna 1893. Kod te svečanosti bilo je svieta obojega vjeroizpovjedanja u crkvi i pred crkvom veliko množtvo propovjed je izrečena po domaćem župniku, koji je po vatrogasnom družtvu odlikovan diplomom počasnog člana.
21. Dne 8. srpnja 1894. bila je u Glini svečana misa sa "Tebe Boga hvalimo" i shodno propovjedju prigodom inthronizacije nadbiskupa zagrebačkoga Dr. Jurja Posilovića, u Glini je duhovnu službu obavio Martin Peroković, administrator iz Soline, jer je domaći župnik bio u Zagrebu kod same inthronizacije te zastupao kotar glinski sa župnikom Batušićem.

Posjet u Glini

Veličanstava, članova previšnjega doma i inih dostojanstvenika:

1. Godine 1776. bio u Glini car Josip suvladar Marije Terezije (Lib. Mand. I. p. 244.)
2. 1788. 13. ožujka car Josip II. arkiv pag. 43.[232]
3. Ljudevit princ, brat cara Franje mjeseca lipnja 1807. (Lib. Mand. I. p. 244.)
4. Godine 1818. mjeseca srpnja bio u Glini car Franjo.
5. Godine 1804. biskup Vrhovac.
6. Godine 1824. biskup Vrhov.
7. Godine1841. biskup Schrott.
8. Godine 1857. 23. svibnja biskup Kralj.
9. Godnie 1844. 29. travnja kardinal Haulik.
10. Godine 1885. 6. svibnja biskup Gašparić.
11. Godine 1856. Josip barun Jelačić Bužimski ban hrvatski bio u Topuskom, na njegovom povratku u Zagreb kroz Glinu, dočekao ga mnogobrojni narod iz ciele 1. banske regimente, s jedne i druge strane ceste, oduševljeno.

[232] *U vjesniku kr. hr slav. dalm. zem arkiva god 1899. imade ubilježeno pisma cara Josipa II datirano u Glini 13. ožujka 1788., u kojem piše ferdmaršal lajtnantnu dr. Vinsu neka se pobrine odmah za žitelje u I. i u II. banskom regimentu da jim se dobavi žitak iz Siska ili iz Karlovca, da mogu usijati i prehraniti se, jer njekoji već od glada umiru. Ukorena da mu se nije to prije priobćilo. P.L.*

12. Godine 1881. 20. kolovoza bio u Glini ban Lad. gr. Pejačević.
13. Godine 1884. dne 14. kolovoza ban Kuhen Hedervary grof.
14. Godine 1888. 28.X. vladika Teofan Živković.
15. Godine 1894. 28. VI. vladika Mih. Gruić

Elementerne nezgode

1. Godine 1816. i 1817. bila je **nerodica** u Glini i u cieloj okolici, te je usljed toga nastala glad.
2. Godine 1837. i 17. srpnja 1874. biesnila je nad Glinom velika **oluja**. Obadva puta srušila je križ sa župne crkve.
3. Strašana **tuča** bila je god. 1857. dne 20. i dne 23. srpnja, padala je nad župom glinskom, majskom i vidušev ačkom u tolikoj množini i tako krupna, da se takve tuče niti stari ljudi nisu sjećali. Urušeno sve po vinogradih, po polju i po vrtovih. (Bilj. žup. p. 2.)
4. Dne 5. srpnja1891. u nedjelju, na dan sv. Cirila i Metoda zadesila je Glinu i okolicu nesreća. U 1. sat poslje podne padala je krupna **tuča** 13 minuta, uništila usjeve i napravila kvar na krovovih i na prozorih. Zahvatila je cieli kraj od Topuskog do Siska, ali najvećma su stradala mjesta: Glina, Gredjani, Hrvatsko selo, Skela, Selišće, Vidušev ac, Balinac, Roviška, Jukinac i Majske poljane. Vlada je priposlala 600 for, da se medju najsiromašnije podieli, a doznačila je 20 hiljada for iz investicionalne zaklade, da se prokop potoka Maje pročisti, novi put kod Viduševca uredi, i put na Šibine popravi, a radili su samo oni, koji su od tuče stradali. Osim toga sakupljao je i odbor milodare, za koje je kupljen žitak i medju narod razdieljen. Oni, koji su poslje tuče proso posijali, imali su dobru žetvu.
5. **Vatra** je više puta naniela štetu Glini.

- Godine 1844. 14. srpnja u ulici, gdje su kuće Ivanića, Falice, Štolfa, izgorilo je 7 kuća s nuzgrednim zgradami.
- Godine 1869. dne 10. augusta u noći. Strašan je to bio požar, komu sam ja očevidac bio. Nastala je vatra u staji Vilića krojača, u središtu Gline. Vilić je taj dan bio u Petrinji na sajmu. Po pripoviedanju bio njegov sluga napit, sa sviećom otišao na sjenik i nesmotrenošću zapalio sieno i tako nastala vatra, koja se je neizrecivom brzinom širila. Izgorilo je 45 kuća i 56 gospodarstvenih zgrada. Izmedju ostalih zgrada izgorila je ljekarna, zgrada poštarska, stan grč. iztoč. paroha. U poštanskoj zgradi izgorili su sudbeni spisi, koji su bili ovdje u pohrani. Njegovo Veličanstvo darovalo je nesretnikom 4.000 for., a vojno

ministarstvo 3.000 for. Od toga doba drži se na dan sv. Florijana zavjetna procesija (Bilj. žup. p. 4.)

6. **Povodnja**

Mjesto Glina s okolicom bilo je više put vodom poplavljena.

- Godine 1874. dne 20. kolovoza razlila se voda po Glini tako, da je bila na trgu Jelačića 3 stope duboka (Bilj. žup. p.10.) Poslje se je tomu zlu donekle doskočilo tim, da je god. 1879. i. g. 1880. načinjen prokop za potok Maju. Kada voda naraste, voda dodje u taj prokop i tim je odstranjena pogibelj, koja je do te godine prietila mjestu Glini. Generalkomanda doznačila je za taj prokop 43.000 for. i tim si je osvjetlala lice za sva vremena.

7. **Potres.**

Do god. 1874. nisu se bilježili u župnih knjigah potresi:

- Župnik Matić bilježi u bilježkah, da su god. 1974. bila dva osjetljiva potresa, dani nisu ubilježeni.
- Godine 1889. dne 9 studenoga bio je strašan potres po cieloj Hrvatskoj u ½ 8 sati u jutro, a najvećma je stradao naš glavni grad Zagreb. U Glini se ne sjeća nitko, da bi bio tako žestok potres[233]
- Godine 1888. dne svibnja na Duhove u pol dvanajst kad je bila puncata crkva svieta, oćutio se je žestok potres, ali narod se je mirno držao.
- Dne 17. veljače 1891. u ½ 3 ure u jutro oćutio se je u Glini potres.
- Godine 1893. bio je potres triput, i to: 26. lipnja u 10 sati noći, 28. srpnja u 5 sati u jutro i 11. listopada u 6 sati ujutro.
- Dne 14. travnja 1895. na I. dan Uzkrsa u ½12 sati u noći bio je žestok potres, ojetio se je po Italiji do Rima u Cislajtaniji od Trsta do Beča, u Zagebu i po Hrvatskoj, ali najveći kvar je počinio u glavnom gradu Kranjske u slovenskoj Ljubljani, gdje je i sliedećih dana češće se potres ponavljao, ali slabiji. Štetu ciene na 6 miljuna forinti. Milodari kupe se po cielom carstvu.
- Godine 1888. i g. 1889. bila je kišovita i vlažna, te se je usljed vlage pojavila po vinogradih bolest peronospora viticola t.j. male gljivice, koje se prihvate lista, te se isti posuši a grozdje ostane sitno, te nemore dozoriti. Lani, god. 1894. nije ta bolest toliko zla načinila, stranom zato što je sušije vrieme bilo, a stranom i zato, jer je narod počeo škropiti lozu modrom galicom.

[233] 15.02.1894. u 4 sata u jutro bio potres

Njekoje važnije bilježke

1. Dne 29. prosinca 1808. umro je u Glini Josip Rembold, bio izvrstan mineralog, pronašao u Petrovoj gori željezo, bakar, srebro, ugljen, mramor i druge rude. Kada je brat cara Franje princip Ljudevit god. 1807. putovao ovim krajem, spomenuti Rémbold darovao je principu svakovrstnih ruda, a ovaj jih je u Beč odpremio, te su rude hvalu stekle. (Lib.Mor. I. p. 28.).
2. Dne 13. travnja 1816. rodio se u Glini Gjuro Augusti-nović, zak. sin Jandre, furira (računovodje) Lib. Bap. I. p. 112. Isti Gjuro postao je poslje doktor medicine, bio je kod vojničtva liečnik, izdavao novine i knjižice zabavno poučnog sadržaja, u kojih je branio fonetički pravopis, držeći se načela, da se mora pisati onako kako se izgovara, te je u svojoj dosljednosti tako daleko išao, da se velika slova netrebaju nikad pisati, jer da se drugčije neizgovaraju od malih. God. 1845. vjenčao se ovdje i njeko vrieme boravio. Umro je u Zagrebu g. 1870.
3. Dne 10. srpnja 1845. bilo Kreševo s Turci kod Podzvizda, pod zapovjedničtvom pukovnika u Glini Josipa bar. Jelačića, kasnijega bana. Iz glinske župe poginuli su kod toga Kreševa ovi vojnici: Mijo Naglić, Jakov Štajdohar, Ilija Goršeta i Toma Kihalić (Lib.Mor. I. p. 199.)
4. God. 1845. po pripoviedanju ovdje se nalazećih umiro-vljenih častnika, zasadio je pukovnik Josip Jelačić drvored na trgu pred župnom crkvom, te je kasnije trg prozvan imenom Jelačića bana.
5. Godine 1846. napravljena je od Gora pram Petrinji zaslugom Jelačića nova cesta, te je podignut spomenik, koj i danas stoji, a na tom kamenu stoji napisano:

"Baron Josip Jelačić Bužimski c. kr.
nrdn. hrvatske br. 10. a banske 1. regimente pukovniku
saks. vel. križa od gradj. zasl. komendator.
Zato da mu ime se proslavi
Kano ove ceste izvodniku.
Mali ovaj spomenik mu stavi.
Njegovieh ljubav činovnikah
1846.
Bistar umom, rodoljubjem gori.
Velik djelom, vjeran svom Caru,
Važna krasna i koristna tvori.
Te i predjih diže slavu staru."

Spomenik je taj iz kamena, te je postavljen blizu sela Županića.

6. Ivan Trnski, slavni pjesnik hrvatski službovao je kao upravni častnik u Glini od 1851.
7. Dne 26. travnja 1853. umro je u Glini liečnik Josip Scheimerc (Lib. Mort. II. p. 23.) Po njem je prozvano vrelo blizu katoličkog groblja, Scheimercovo vrelo jer je isti običavao k tomu vrelu ići, i tom vodom svoje bolestne oči liečiti.
8. Dne 23. svibnja 1855. umro je u Glini barun Ivan Benko, od kapi u 80 godini, zakopan je na groblju u Topuskom, a u sprovodu bilo je 9 svećenika.
9. Dne 23. septembra 1827. prešla je na vjeru katoličku Margareta Mihić. (Lib. Bap I. p. 202.)
10. Dne 31. srpnja 1880. prešao je na vjeru katoličku Vasilj Opačić, opančar u Glini. (Lib.Bapt. IV. ad calcem).
11. Dne 15. ožujka 1894. prešla je na vjeru katoličku Berta Oemichen. (Lib. Bapt. Tom IV. ad celcem)
12. Godine1883. mjeseca rujna, bunio se je svijet, po pojedinih obćinah u ovom kotaru a i drugud po Hrvatskoj, jer da su tobože prispjele magjarske zastave i grbovi i banke (novci) načelnikom, bilježnikom i drugim uplivnim ljudem. Dne 8. rujna kamenjem udarala je na obćinski ured svjetina (bio je sajam) u Gorah oružnici pucali su i njeke ranili. U Klasniću i u Malom Gradcu, uzela buna veliki mah, a u Maji noćju od od 12. na 13. rujna ubili načelnika Stojana Gavrilovića, umirovljenoga nadporučnika, nedaleko od župnoga stana, vodeći ga od Dabrine u Maju. Grozili se, da će u Glini zlo počiniti gospodi, trgovcem i krčmarom, ali u Glini bijahu vojnici, te se nisu usudili udariti. Kod tih nemira navaljivahu na selske krčmare te kad su se opili, počinili kojekakva bezdjela, za koja su morali u kaznioni u zatvoru čamiti.
13. Dne 23. rujna 1886. priredjena je po gospodarskoj podružnici glinskoj uz novčanu pripomoć od vis. kr. zemaljske vlade regionalna izložba stoke, pića i plodona.
14. Godine 1887. mjeseca kolovoza bile velike vježbe u okolici glinskoj, te je to Glini korist donijelo.
15. Godine 1888. mjeseca svibnja bolovala djeca jako od boginja, a god. 1890. mjeseca siečnja i veljeače na bolesti "influenza" zvanoj, malo tko nije u Glini i okolici bolovao.
16. Godine 1892. obrekle su obrtničke zadruge (cehovi) pismeno, da će sudjelovati uvijek kod procesija nošenjem zastava, lampaša i baldakina, a prigodom velikih blagdana kod sv. mise i kod večernje da će kod oltara s bakljami počast činiti. Te su izjave pohranjene u arkivu.

17. Visoka kr. zemaljska vlada svojom odlukom od 22.V.1892. odredila je na predstavku župnika glinskog, nu školska mladež u Glini imade osim onih procesija, koje su spomenute u školskom zakonu, još kod svih prisustvovali; na Florijanovo, na Spasovo, na Alojzijevo i na Petrovo. (vidi Lib. Mandat. II. p. 140.)
18. Godine 1892. premješten je domobranski bataljun iz Gline u Sisak, vojnici sa častničktvom otišli su iz Gline dne 31. kolovoza.
19. Dne 9. rujna 1893. umro Janko Pavlešić posveć. biskup, kapitularni vikar, prepozit i arhidjakon Gorski. Glinski kotar bio na sprovodu zastupan po podarhidjakonom P. L.
20. Dne 8. listopada 1893. obdržavalo glinsko gradjanstvo u prostorijah "Narodne gostione", pučku skupštinu "meeting", kod koje je jednoglasno zaključeno, neka se odašalje deputacija u Zagreb k preuz. banu, da bi isti svoju pažnju svrnuo na mjesto Glinu, koja u posljednje doba materialno nazaduje. Medju inimi željami bile su ove:
    a) Da se čim prije gradi željeznica Sisak-Karlovac, koja je carskom riečju u reskriptu zajamčena.
    b) Neka bi se vojničtvo u Glinu namjestilo.
    c) Županija banska sa sjedištem u Glini postavila: Deputacija nije išla, nego je poslje (g. 1895.) obdržavana pučka skupština u Karlovcu, kod koje su bili izaslanici iz Gline, te je medju inim zaključeno da se za gradnju željeznice Sisak-Karlovac podastre Njegovom Veličanstvu adresa, što je takodjer i učinjeno.
21. U Glini se obdržaje od davnine sajam s blagom i robom svake sriede, ako na taj dan padne veliki blagdan, tad se na drugi dan sajam prenese. Sajam donosi obrtnikom, krčmarom a i obćinskoj blagajni liep dohodak. Veliki sajmovi, kad je slobodno trgovcem i obtrnikom stranjskim u Glinu dolaziti, obdržaju se dvaput, naime na dan sv. Ivana Nep. i na malu Gospu. Tad nije sajam za blago.
22. Duhovne vježbe za svećenstvo bile su u Zagrebu od 3.-7. rujna 1894. za vicearhidjakone i bližnje svećenstvo, a u Varaždinskih Toplicah od 10.-14. rujna za svećenstvo iz Zagorja.
23. 12.10. 1893. u noći ukradeno iz blagajne Kr. poreznog ureda 10 hiljada for.
24. Dne 16. svibnja 1895., počeo padati snieg u pola 1 sat po podne i neprestano padao 22 sata, t. j. do pola 11 sati 17. svibnja.
25. Dne 03.08. 1895. imenovan P. Leber za kanonika zagrebačkog (17.09. inštaliran).
26. Dne 14, 15 i 16. svibnja 1895. bilo Njeg. c. i Kr. ap. Veličanstvo u Zagrebu.

27. Dne 27.10. 1895. dalo gradjanstvo i činovništvo u narod. gostioni oprostnu večer P. Leberu, toga dana (nedjelja) držao oprostni govor u crkvi župnoj, koja je dubkom puna bila.

Oblasti, uredi, družtva i zavodi u Glini godine 1895.

1. Kr. Kotarska oblast
2. Kr. Kotarski sud
3. Kr. porezni sud
4. Kr. financijalna straža
5. Kr. poštarski i brzojavni ured
6. Podarhidjakonalni i župni ured
7. Protopresbyterat i parohialno zdanje
8. Gospodarski ured 1. banske imovne obćine
9. Kr. šumarija
10. Šumarija imovne obćine
11. Višja pučka (dječačka) učiona i nižja djevojačka učiona
12. Obćinsko poglavarstvo
13. Šegrtska škola
14. Bolnica
15. Ljekarna (u mjestu dva su liečnika) i živinar
16. Zadruga imade pet: krojačka, kovačka, opančarska, postolarska, poljodjelska
17. Narodna čitaonica, koja već odavna postoji
18. Gospodarska podružnica
19. Podružnica crvenoga križa
20. Pripomoćno i štedno družtvo
21. Učiteljsko družtvo
22. Vatrogasno družtvo
23. Glasbeno i pjevačko družtvo
24. Knjižnice: oficirska u obćinskom uredu i učiteljska za kotar Glinu i Vrginmost, te gradjanska učionica

Spomenica župe sv. Ivana Nepomuka Glina II.

Marijina kongregacija u Glini *- osnovana 1912. g. po kateheti dr. Fr. Šimečki, koji je umro u Zagrebu oko 1933. god., prestala je raditi s njegovim odlaskom iz Gline g. 1918. prama tome ova knjiga služi za Župsku kroniku u Glini s g. 1930. pošto je stara knjiga već iscrpljena.*

Omnis scriva doctus in regno coelorum profert de thesauro suo nova et vetrea (Mt).

Nastavak iz g. 1930.

Posvema se izveli popravci **kapele na groblju**. Slika vel. oltara (sv. P. i P.)[234] nije, dakako nikakvo umjetničko djelo, ipak bila potrebita, jer prijašnja je bila, da tako kažem, ružna. **Slikaru Baždaru** trebalo bi škole, da si usavrši talenat. Na tavanu se izmjenio sav "organizam", koji je bio već trul. Kapela, podignuta g. 1897. već je osjetila bila zub vremena. Nasljedniku stavljam na srce, da se brine za krov crkvi u župi; dok je krov u redu, lako je popravljati. Treba misliti na popravke na glinskoj crkvi i kapele u **Skeli** !

Natalitet iz godine u godinu slabiji. Kuda plovimo?!

Godina 1931.

U lipnju je prošao kroz Glinu za Topusko i za Kordun **kralj Aleksandar I**. Pred hotelom bi priređen doček. Kralj me pitao od kuda sam, a kad odgovorih, da me je fašizam potjerao g. 1923. iz Istre, propitao se on za naš narod tamo.

Vladala je silna suša od lipnja do kolovoza. Nije padala kiša. Pšenica slabo urodila, krme za blago malo. Nestašica novca, kriza. Seljački produkti i blago takorekuć bez vrijednosti.

Svetkovanje nedelje slabo. Gradila se **nova bolnica**. Zidari bili njem. narodnosti iz Apatina, koji su svi pohađali misu, zato sam svake nedelje 2-3 časaka govorio i njemački.

U adventu je narod pristupao sv. sakramentima, no najviše iz **Viduševca** i iz **Gl. N. Sela**; domaći slabije. Većina građana crkve uopće ne polazi. Najpotrebitije su katehetičke propovjedi: kratko, sadržajno, savremeno.

U državi su ukinjene sve stranke. Na ovakove izbore narod ne htjede ići. U državi se uvađa neka kopija fašizma.

[234] Kapela na veliko oštećena g. 1943. od "Čerkeza - Rusa".

Godina 1932.

Župna nadarbina, već i onako kukavna, župa je i inače jedna od slabih, tako je oporezovana, da se doista neće moći više podmirivati daće. Intencije toliko kao nepoznata stvar. Štolarina neznatna, kancelarija iznosi godišnje jedva nešto preko 1.500 Din od koje svote treba opet plaćati službeni porez, jednačak godišnji odmjeren na 870 Din od 6 rali obradive zemlje, šuma se otimačinom uništava...

Općina grozi se ovrhom, jer se ne može platiti ogromni namet; stalni je dohodak 530 Din na skupoću.

U gimnaziji radim sedmično 12 sati, honorar 20 Din od sata, u Uzgajalištu za mladoletnike, 2 sata sedmično, u osnovnoj školi 8 sati. Osnovna škola je gratis.- 18. svibnja inspicirao je sveuč. prof. mons. dr. Stjepan Bakšić vjeronaučnu obuku u gimnaziji. Uspjeh priličan.

Gđa. Tompić je poklonila crkvi 3 stolice pro missa solemni, a **gđa. Rupčić** 1 roketu. Na zagrebačkom "Zboru" bila su po firmi Blazina izložena **2 zvona za Glinu**, koja su pobuđivala pažnju posjetnika. U nedelju 18. rujna bila su sa glinske stanice provezena u svečanoj povorci pred crkvu i svečano balgoslovljena uz prigodan govor žpnika te podignuta u toranj, da zvone gotovo neprekidno čitavi dan. Naroda odasvuda. Za podlogu govora uzela se poznata pjesma Schiller-ova: Das Lied von der Glocke. Asistirali upravitelj župe u Solini Fr. Žigman i bogslov Fratrović iz Joševice. O proslavi pisao je zagrebački Jutarnji List i H. Straža. Sakupljalo se po "parama", a nekoji građani dali su i veće svote. Zvona koštaju 57.000 Din. Dao Bog da bi zvona dopriniela boljemu polasku službe Božje i savjesnomu obdržavanju blagdana!

Zvona se slažu u "E duru" sa post. zvonom glasa h".

Bravarski obrtnik, glinski građanin **Cvjetko Brkić** dao postaviti u crkvu Stol Gospodnji na svoj trošak. O značenju prvog "Stola" u dvorani Zadnje večere i tad je progovorio duhobni pastir i blagoslovio novi objekt.

Svibanjska pobožnost (čitala se "Stopam Bogorodice") bila je svakim danom prilično posjećivana. Uskršnja se dužnost zanemaruje.

Mjeseca svibnja bile su stare (ex 1859.) **orgulje** popravljene. Obavio je posao ruski izbjeglica **Petar Hristić** za Din 3.150, stolar **Cvjetko Lipak** obojadisao je ormar. Popravljena bijahu i dva raspela, jedan za sprovode, jer je lakše nositi, prijašnji, gotovo masivni nalazi se u Kapeli na groblju.[235] Svibanjska pobožnost (o. Jerko Vlahović

[235] Uništen g. 1944 - u borbama.

"Lurdska gospa") bila prilično posjećena - isto i lipanjska svakog petka na čast presv. S. I.

Francika Antolović, udova iza općinskog bilježnika, ostavila je 1/2 drvene kuće u Žirov. ulici župnoj crkvi. Kuća je vrlo trošna, gotovo 3/4 ruševina, popravci bi više iznosili nego vrijedi sva zgrada, jedino je od vrijednosti gradilište kad bi se kuća rušila. Rušenje pak iste nadmašilo bi dohodak, koji nije nikakav - zato se unaša u dnevnik pod naslovaom "Milostinja", godišnje iznosi jedva par stotina Din, a od 1/2 kuće plaća se i porez. Stanari, većim dijelom sirotinja, ili ustručavaju plaćati stanarinu ili plaćaju neuredno. Time - upravom kuće - bavi se građanin i župljan g. **Turković**. Za pokoj njezine obitelji moli se u crkvi svake nedelje "Očenaš - Zdravomarija" zajedno s ostalima. Za upokoj njez. muža i nje same služe se iza blagdana sviju svetih 2 sv. mise in col.nigro, a stipendij, koji je propisan - uzima se iz crkv. blagajne od unišlog prihoda od kuće. Ja ne uzimam ništa, jer mi je pokojna unaprijed - dok budem u Glini - izručila 500 Din, a moj nasljednik neka postupi u smislu darovnice.

I ove je god. mons. Sveuč. prof. dr Stjepan Bakšić inspicirao vjeronaučnu obuku u gimnaziji. Izrazio se zadovoljno.

Žalbu proti ekvivalenta sam podnio - bez uspjeha.

Godina 1933.

Jubilarna godina smrti G. N. I. Krista - kroz čitavu godinu molio se sv. Križni put - svakog petka - osim u zimi, kad je bila žešća studen.

Godina srednja. Kriza potrajala. Natalitet pada. Protiv toga sam oštrije nastupao svuda, gdje mi se nudila prilika. Potraje li ova kuga dalje to će nestati našeg življa ovđe za 200 g. posvema! I to sam naglasio na staru god. kad sam pročitao statistiku. Broj rođenih podudara se sa onih mrtvih a time nastaje već katastrofa. Nasljednici - šta će biti, ako ide tim pravcem, god. 2.033!!

Svibanjska pobožnost dobro posjećivana. Sv. sakramenti se slabo primaju - polazak nedeljne službe Božje dosta slab - da nema dobrih susjeda susjednih župa bilo bi još lošije. Nastojim, da Božja služba bude uzvišena, crkva svježim cvijećem urešena, paramenti lijepi ne bi li i time pobudio veću revnost - ali uspjeh vrlo malen. Zabranio sam **ples pred crkvom** na veće blagdane. Kad bi bilo na "gradilištu" kolo nebih se toliko protivio, a plesanje pred crkvom u cintoru na oko Presvetoga...!

Godina 1934.

Zima duga, suha. Led na krovovima učinio na crkvi i na župnom stanu velikih šteta kao nikada još! Bila doprinosbena rasprava za popravak crkve i ž. kuće. Sve je izazivalo taj popravak, jer je bilo na crkvi opasno, da se sruši piramida toranja na već ionako trošni krov - isto na žup. kući. Raspravu vodi ban. savjetnik i Ign. Winter uz kotarskog predstojnika **Vatrosl. Omriska**. Utvrđena bi proračunska svota od 42.000 Din. Sredinom kolovoza pristupilo se posvemašnjim radnjama na crkvi.[236] Popravci su obavljeni pod nadzorom ing. Gabrieli iz Siska. Tek sada se opazilo, šta bi se bilo moglo dogoditi, da se još otezalo...! Izmijenjen bio na piramidi tornja limarski materijal, bojadisan krov, izmijenjen sav krov na crkvi - a prije i mnogi dijelovi građevnog materijala (drvenoga). Radnje su potrajele sve do 15. listopada o. g. Po savjetu mons. **Janka Barle**, vrlog ravnatelja nadbiskupske pisarne i stručnjaka prof. **Đure Szabo-a**, direktora zemalj. muzeja u Zgbu., crkva bi obojadisana tako da se tonovi ukusno prelijevaju. **Braća Pleško** iz Zagreba naslikala su euharistijske simbole: Jagnje Božje, ribe i pelikan - naročite umjetničke vrijednosti nema - ali je bar pristojno - s vremenom neka moji nasljednici učine nešto boljega. Nakon 50 god došao je (dovezen iz zagr. katedrale 1884.) prekrasni barokni veliki oltar na svoj račun, jer se prije uz onu neukusnu draperiju, gotovo izgubio. Trebalo bi odstraniti onaj električni vijenac, jer će se trebati veliki olatar stručno popraviti - jer je godinama dosta oštećen. Sit venija modestiae: za 4 zidara "Pleško" davao sam svu hranu kroz 15 dana badava. Utješljivo bi, da svoti utvrđenoj na doprinosbenoj raspravi - bilo iz svakog sela po 5 do 10 predstavnika, nitko nije prigovarao - podmireno bi tako, da nitko ništa osjetio nije, makar se moralo naknadno povisiti još za circa 15.000 Din. Najjače zadruge ili domaćinstva platili su jedvice po 30 do 40 Din, doprinosila bi i crkv. blagajna. Križni put nije se mogao više objesiti u crkvu, jer je od papira, prava nakaza, već podrapan. Treba misliti na novi. Pleško je "ovjekovječio" iza olatara moje prezime bez mog znanja i odobrenja! Nije trebalo.

Godina 1935.

Zima neobično mila, gotovo i ne osjetismo studen. Dobro tako - i onako je nestašica drvi.

Na Vel. subotu 20. travnja zaređen bi moj bivši učenik **Juraj Fratrović** po biskupu Splitsko-Makarskom mons. **dr. Klementu**

[236] Za vrijeme borbe g.1944 prigodom bombardiranja krov bi oštećen kao rešeto. (dopisano kasnije)

Kvirinu Bonifačiću za svećenika. Rođen g. 1912. u **Selištu** svršio na glinskoj gimnaziji s vrlo dobrim uspjehom VI razreda. Bio posredovanjem mojim primljen gratis u nadbiskupski orfanatrofij u Zagrebu pod upravom salezijanaca (nadb. Bauer odrekao se u to ime jednog plaćanja sa strane) maturirao u Zgbu., primljen bi u bogosl. sjemenište u Zgbu. Otpušten radi tobožnje otvorene TBC po liječniku – stručnjaku (!!) bi na moju molbu primljen u bogosloviju u Splitu. Dočekali smo mladomisnika 22. travnja pop. u 3 h na glinskoj žel. stanici - bio processionaliter uveden u žup. crkvu, dupkom punom, gdje je podjelio mladomisnički bogoslov. Dom. in albis 28. travnja služio bi svečanu maldu misu uz asistenciju (iz žup. stana) ovih svećenika: 2 arhidiakona: prof. dr. **Fr. Jakliča**, slov. hagiografa i pisatelja, upr. župe gorske, **Nikole Cerjaka**, propovjednika **Crnković Josipa**, domaćeg sina iz Jukinca, upr. župe u Crkveni, žpka **Janka Grgurića** iz Viduševca, upr. župe **Stj. Jelovečkog** iz Čuntića, **Josipa Horvata**, upr. ž. iz Maje i dom. žpka. Bili su pridošli i župnici **Vedrina** iz Bučice i žpk. iz Topuskog **Vladoje Lončarek**, koji je propovijedao na večernici. Na banketu u žup. dvoru bilo preko 40 gostova. Svečanost djelovala vrlo pobudno na sav narod.

7. kolovoza pohodio je Glinu **novi nadb. koadjutor**, koji je bio na Petrovo g. 1934. u Zgbu. posvećen. Produljio je drugi dan put u Bučicu radi posvete crkv. barjaka - a nakon par dana iza toga bio u noći ubijen upr. župe Bučica **Janko Vedrina**. Osumnjičen bi ubistva student **Stipa Vidaković** uz nekog **Rohaka** i **Belčića**. Bili su dulje u zatvoru a radi manjkavosti dokaza ispušteni. Vidaković je na zlu glasu. Bog je sve vidio - a jednog će dana nedjelo na vidjelo.

Ljetina bila srednja. Kriza sveudilj traje. Prirast puka nikakvi.

Godina 1936.

Ove godine, i to 25. rujna 1936. bila je u Glini sv. krizma i kan. vizita –nadbiskup - koadjutor dr **Alojzije Stepinac** bi dočekan na glinskom mostu. Uz oba dva pravosl. svećenika, protu Ercegovca i kateheta Počuće bi dočekan od vlasti, školske djece i građanstva te processioaliter uveden u obnovljenu crkvu. Pozdravio ga u ime općine načelnik **Svetozar Davidović** i dijete **Vilma Klobučar** i ja. Drugi dan bi krizmanika 320 (zajedno sa pitomcima iz Doma mladoljetnika). Na banketu u žup. stanu su učestvovali šefovi sviju drž. ureda i škola te građani katolici i pravoslavci, i 3 raznih obrtnika. Drugi dan otišao nadb. u Solinu. Glinski žpk je ove god. radi nestašice svećenstva upravljao i Solinom i Majom - pa je imao uz sve škole dosta posla baš za vrijeme sv. potvrde. U vjeronauku pomogli ga i učitelji toliko u Solini koliko u Maji (učiteljica **Eva Gregurić** - učitelj **Mirko Bolfek**). Oko božićnih blagdana došao na svu sreću u Maju novi upravitelj, vrijedni i čestiti sveć. **Mato Kulundžić.**

Na proviziji u Maji glinski župnik skoro je zaglavio - **poplašili se konji** - prevrnula se kola itd...

Zima vrlo mila, gotovo bez snijega. Godina prilična. **"Gospodarska Sloga" u Prekopi** postavila se na stajalište, da ima pravo određivati štolarinu. Eto, na što sam spao! Već po svojoj naravi sve sam prije nego pohlepan za novcem - svakog siromaha pokopam i služim uz sniženi honorar a i bez toga, u kancelariji izdavam najviše badava.... tolikog nerazumjevanja nisam ipak očekivao.

Natalitet pada...pada!

Godina 1937.

Kriza sve udilj traje. Godina vrlo kiševita.

25. srpnja 1937. bila je u Solini mlada misa mog biv. učenika vč. **Ivana Vrbanca.** U Glini završio VI razreda gimnazije, na moju intervenciju bi primljen bogosl. sjemenište u Šibeniku, gdje bi i zaređen za svećenika. Kod mlade mise sam propovjedao - asistiraše: vč. **Josip Crnković**, župnik iz Bučice, **Dimnjaković** iz Pokupskog, **Vukčević** iz Šišinca, **Bazijanac** i domaći upravitelj.

Prihod ove godine dosta slab. Statistika župe u svakom pogledu očajna.

Godina 1938.

Zima kiševita. Na proljeće pozeble voćke, jer je bilo dosta mraza. Šljiva nije rodila a loza dobro. Lijeti žestoka suša - a jesenske kiše pridigoše donekle klonule nade, paša potrajala gotovo do prosinca. Oko uređenja groblja požrtvovno se pobrinuše: gđa **Ljubica Jesenek**, šumarski nadsavjetnik **Stevo Prpić** i upr. **Klobučar**. Groblje dobilo lijepu ogradu, nov križ će se podići do godine. Izgled groblja lijep, prije je bilo dosta prljavo - upravo ciganjki.

Statistika se pogoršava. Posjet crkve i primanje sv. sakramenta na istoj liniji. Svibanjska pobožnost i prvi petki prilično.

Godina 1939.

Teška proljetna suša, u lipnju užasne poplave, koje uništiše gotovo zrelu već pšeničnu žetvu i košnju. Kuruzi nisu dobro sazrijeli.

Zima 1939/1940. užasna i duga. Zbog nestašice stočne hrane - propalo mnogo blaga.

Solinom se upravlja iz Gline, prouzročila mi zbog studeni akutni katar na očima. Dva puta sam tražio pomoć u Zgbu: na klinici i na Sv. duhu. Radi teške bolesti nemogoh više upravljati Solinom pa je bio imenovan novi upravitelj **Božo Pavlov**, sekularizirani franjevac iz Dalmacije. Narod sve to jače naginje na piće. Ima **notornih alkoholičara**. Pravo zlo i prokletstvo su seoske krčme.

Neka mi je slobodno spomenuti smrt moje 92 god. majke **Marijane Žužek**. Bila je uz mene 11 god. Čitavog života marljiva kao mrav, predana molitvi. Do zadnjeg časa mogla je čitati - umrla od same starosti bez osobite bolesti. Pokopao ju žpk.,zač. kanonik **Lončarek** iz Topuskog uz pratnju 5 svećenika.

Godina 1940.

16. svibnja 1940. na blagdan zaštitnika župe bi svečano podignut novi **križni put**, umjetničko djelo **Hohnjeca** u Celju - koštalo 22.000 Din. Blagoslov obavio p. **Jakundo Jug** superior samostana u Čuntiću uz asistenciju 2 svećenika. Križ. put učini najljepši dojam na svakoga. Troškovi bi pokriveni dobrovoljnim prinosima, u jednoj trećini iz c. blagajne.

Godina prilično rodna.

Prijeti nam se strašni rat. Zarati se njemački Hitler s Engleskom i Francuskom. Francuska kapitulirala. Šta nas čeka? Rat u našoj blizini - u Grčkoj! Talijani okupirali Albaniju. Godina bi rodna.

Godina 1941.

Na vel. četvrtak **11. travnja 1941**. oglasio **Slavko Kvaternik** po radiju novu H.D. nakon par dana doputovao iz Italije advokat - emigrant dr. **Pavelić Ante**. Na Vel. subotu malo prije procesije stigla u Glinu njem. vojska. 12. svibnja u noći pokupljeni svi glinski **Srbi** od 16 god, dalje zatvarani preko noći - a drugi dan pištolama streljani u Prekopi, gdje su morali seljaci kopati rake. Strahote klanja opetovaše se u Glini - ja pomagao koliko sam mogao progonjenim pravoslavcima. Za mnoge sam intervenirao. Narod mi je bio zahvalan. Sve to je djelovalo na moje živce, da ne mogu nastaviti sa pisanjem. Mene su ustaše ignorirale - mnogi od ovih prvaka tražili su od mojih predpostavljenih, da me premjeste. Nikada me nijedan nije posjetio, nikada se s nijednim ne razgovarah. Svatko u Glini znade, da sam bio loše gledan od tog režima i poretka.

U Glini, dne 31-XII-1941
Fr. Žužek, žpk

P.S.

1. svibnja 1941. bi ovamo poslan za subsidijara od njemaca istjerani slov. sveć. Fr. Bratušek, koji je ostao tu do 19. kolovoza 1941. Bio je vrlo čestit. Župnik u Svetinje kod Ptuja.

Godina 1950.

Prodana bi **crkvena kuća** - u 1/2 - ostavljena od udovice **Antolović** - za 87.000 **Franji Steinburgu** - od ove svote uzelo se 60.000 za popravak ž. crkve, koja je od bombardiranja g. 1944. mnogo nastradala . Da se nije dobila spomenuta svota - nebi se mogla obaviti radnja, jer je milostinja zbog slabog polaska crkve - slaba. Za obitelj **Antolović** imadu se godišnje služiti 2 fundirane mise. Ove g. bi expropriirana livada nadarbine u korist ciglane. Nadarbinska zemlja u Maji data je na obrađivanje uz dužnosti **Ivanu Paviću**. Ove g. bi po duh. oblasti određeno, da se imadu služiti 2 sv. mise u smislu oporuke † **Bastalića Gjure** u ime zemljišta "u baščama", koje je ostavio župnoj nadarbini.

Ova je godine harala nezapamćena suša - kroz gotovo 5 mjeseci nije bilo prave kiše. Glinski je žpk. od g. 1945. administrator Maje, Vidušesvca i Soline - dok ga u Vidušesvcu i Solini zamijenjuje šibenski svećenik **Ivan Vrbanac**, rodom iz Hadžera. Treba bi urediti fundirane mise tzv. altarije.

Zima g. 1950/51 bila neobično blaga, što je velika sreća, jer bi bilo inače uginulo mnogo blaga; zbog nezapamćene suše nije bilo ni malo sijena - još najstariji ljudi ne pamte, da bi bio potok Maja presušio kao g. 1950.

Prošle se g. izvadila pod nadzorom žpka. Žužeka, (koji je po Min. prosvjete imenovan počasnim konservatorom za glinski kotar) **rimska ploča** kraj potoka Buzeta u potoku Glina. Trebalo bi još i ostale ploče dignuti. Sve to svijedoči, da je negdje u blizini (oko Topuskog) bio nekad rimski grad "**ad Fines**".

Godina 1951.

Zima između g. 1950/51 neobično blaga - a da takova bila nije propalo bi bilo mnogo blaga, jer nije bilo stočne hrane "ni za lijek".

Ove godine osnovana bila zaklada † **Jurija Bastalića** ovim nadb. d. Stola dopisom:
Zagreb, dne 11.V 1951. br. 2276
Vč. župni ured Glina

Na podn. Nva od 13.IV.1951. br. 18. u kojem molite, da se odobri Zakladni list misne zaklade † **Jurja Bastalića**, a koju je nadb. duh. stol prihvato odlukom od 23-9-49 br. 4412, otpisuje se: pošto je Zakl. list u oba primjerka propisno sastavljen i potpisan, ovim se odobrava uz običnu kaluzulu odobrenja, i jedan se primjerak ostavlja naslovu da ga pohrani u župnom arhivu, a drugi ostaje u arhivu ovog nadb. duh. stola. Novo osnovanu zakladu unesite u imovnik misnih zaklada s datumum i brojem rješenja

M.p. *(ordinarij s. imp. uz.*
Dr Jos. Lach

Prema Zakl. listu † Juraja Bastalić služe se god. 2 sv. mise po njegovoj nakani i to: 23.VI i 22.VII. (Zakladni list od 13.IV.1951).

Vidio prigodom kanoničke vizitacije
Dne 27.V.1951 Dr Fr. Salis

Pošto je **Ivan Pavić** iz Maje prešao u tamošnju Radnu zadrugu - to više ne može obrađivati nadarb. zemljište majsko - a pošto je i obaveza porasla (47 kg masti, 6 mtc koruze, 3 mtc pšenice, 45 kg graha, 80 kg krumpira, 300 kg govedine - a sijeno još nije određeno) potpisani upravitelj župe majske (Fr. Žužek) svu je nadrbinu ponudio bez otštete spomenutoj Radnoj zadruzi koja je ponudu prihvatila. U župnom stanu nalazi se pošta i pisarna centruma, to je i bolje, jer inače bi župni stan skroz propadao.

27.V.1951. bila u Glini i dekaniji krizma. Mons. **Fr. dr. Salis** dovezao se u pratnji kan. Kocijanića u Glinu i krizmao oko 474. Oko 150 bilo je krizmanih iz drugih župa (Maja , Solina itd.) Popodne iste nedelje bila je krizma u Vidiševcu (cca 726).

U pogledu ustanovnih misa (altarije) primio je župni ured u Glini od Nadb. duh. stola ovo riješenje : Br. 3767/51 Zgb, 10.08.1951.

Na podnesak Nva od 20.07.1951. br. 29 i od 21.07.1951 br. 34, a savezno s otpisom od 18.05.1951. br.2609/51 u predmetu uređenja obaveza prema misnim zakladama, koje su osnovane kod ž. crkve u Glini, izdaje preuzv. ordinarij sledeću odluku:

1. Sve obaveze prema zakladama, koje su navedene u Imovniku iz g. 1926. pod tk. b. 8, 9, do uključivo tk. b. 17, 21 i 36 potpuno prestaju, od glavnice, koje su bile uložene u državne obveznice nema prihoda.

2. Obveze prema misnim zakladama pod tk. b. 1 do uključivo tk. b. 4, 7, 16, 18, 19, 20, 22 do uklj. tk. b. 35 koje su bile uložene kod H.P. Banke br. 16, 168, s ukupnom svotom od Din 528 nema nikakvog prihoda. Budući da se nitko od osnivača niti od njihovih naslednika nije javio, koji bi htio povisiti glavnicu, to ćete na račun novca, dobivenih od realizirane uložnice u iznosu od Din 528 otslužiti po nakani navedenih zaklada 3 tihe sv. mise, kao manualne, dok će time sama zaklada utrnuti.
3. Ispitajte, dali je uložak tk. b. 6 kod Hrv. selj. zadruge u Glini br. 39. propao, a ako nije, može li se realizirati i s kolikim iznosom, na temelju Vašeg izvještaja, izdati će se naknadna odluka.
4. Ispitajte i izvjestite, postoji li obveznica kod Zadruge Prajdić, koja se odnosi na Zakladu tk. b. 5, plaćaju li se kamate i koliko, pa će se onada donijeti rešenje.
5. Istražite i izvjestite, dali je Zaklada Tompić tk. b. 46 osnovana, kada, uz koje obveze, s kojim Zakld. predmetom i kolik je danas čisti prihoh. Isto treba istražiti i izvijestiti o zakladi tkb. 46 (Kovačić), da se može izdati rešenje.
6. Po savijesti podnesite izvještaj o čistom današnjem prihodu od zaklade tkb. 48 (Bastalić), dali je nekretnina u vlasništvu uživanja zaklade o cijelosti ili djelomično, dali je prigodom agr. reforme oduzeta ili uključena u maximum u korist ž. nadarbine, te koliki je čisti prihod. Ako prihod odgovora od Din 300 t.j. od 2 mirna stipendija, ostaju obveze ubuduće.

Istražite u arhivu i u uručb. zapisnicima, nije li u vrijeme 1926. do danas bila osnovana koja nova zaklada. Ova se odluka ima unieti u Imovnik, koji treba sastaviti. Preporuča se, da svake godine služite pro piis fundatoribus jednu sv. misu.

Generalni vikar:
u. z. Dr.
Dr.Hren,v.r.

Prodaja Žarkovca - nadarb. zemlje -
Prepis dozvole.
Nadb. D. Stol u Zgbu, dne 9.XI.1951.
Br. 5231/51
Prečasnom gospodinu
Franji Žužeku, zač. kanoniku, župniku - dekanu Glina

Na Vašu obrazloženu zamolbu od 25.XI.1951. br. 43. ovime Vam se dozvoljava, da sporazumno sa crkv. starješinama i ostalim Vašim iskusnim savjetnicima izvrgnete dobrovoljnoj prodaji nadarb. zemlje zvane Žarkovac, a te jesu:

1. Zemljište posve uništenog vinograda u površini od 1.022 čtvrh.
2. oranicu u površini od 1000 čtvrh
3. zemljište posve uništene šume u površini od 1449 čtvrh
4. i malu oranicu od 34 čtvrh

ukupno 2 jutra i 300 čtvrh

Godina 1952.

Dopisom ovomj. župnog ureda br. 45/51 od 3.I.1952. izvješćuje se ordinarijat, da će se dobiti za sav Žarkovac tek 50.000 Din - jer nema boljeg kupca.

Dne 25.XI.1951. umro je u Viduševcu šibenski svećenik **Ivan Vrbanac**, rodom iz Hadžera – r. 1911. od 1937. biv. samost. kapelan u Vrsima - Dalmacija. 24.11.1951. bio sam pozvan u noći k njemu - makar bio prije dulje u nesvjestici - kod mog dolaska došao k sebi, da sam ga mogao providirati i ostati kod njega svu noć - a ujutru otišao u Maju, da otslužim ned. misu - na veče 25.11. je umro - pozvan, kako sam odredio bio - presvukao sam ga u crkv. ruho - metnuo iznad glave missale s kaležom. 27.11.1951. bio sprovod sa sv. misom - telegrafski pozvani su svećenici: **Lončarek** (Topusko), **Fratrović** (Šišinac), **Radanović** (Hrastovica), **Ljubić** (Petrinja) pogrebne obrede obavio sam ja potpisani. Vrbanac je bio lijeti 1945. neovlašteno nemine sciente ostavio Vrsi - i silom došao u Viduševac. Imao lijepe sposobnosti - osobito gospodarske, duh. oblast u Zgbu nije mu dala dekreta - no siromah se previše predao opojnom piću pa je i umro na delirijum tremens.

R. I. P.

Za vrijeme bož. blagdana g. 1951. u Viduševcu je obavio službu Božju Marić Vjekoslav, sveć. stud. theol. rodom iz Požege.

Br. 98/52
Zagreb, dne 11.siječnja 1952.
Prečasni gospodin Franjo Žužek, zač. kanonik, dekan i župnik Glina

Na Vašu zamolbu od 3.I. - šalje Vam se zatražena dozvola za prodaju nadarb. zemljišta, koje je pobliže označeno u ovostranom otpisu od 9.12.1951. br. 5231; a koje je upisano u grunt. ulošku br. 673. por. općine D. Selište. Podjedno se uzimlje na znanje Vaše sopćenje, da ste Vi u zajednici sa crkv. odborom i još sa šest ugledni gospodara nakon dugog i ozbiljnog rraspravljanja došli do uvjerenja: da je za Vašu župnu nadarbinu upravo i neminovno i korisno i potrebito, da se to skroz pasivno i pusto zemljište prodade jednom jedinom reflektantu za 50.000 Din tim više što nakon otuđenja ovog dijela nadarbinskog zemljišta ostaje nadarbini 3,1/2 jutra isto tako neplodnog zemljišta, koje nitko ne bi htio biti pripravan ni badava primiti, a povrh toga ostaje nadarbini još oko 6 jutara plodnog zemljišta, što je za nadarbinu posve dovoljno.

Dalji Vaši izvještaji o ovoj prodaji očekuju se pravodobno.

Ordinarij s.i.
Dr. Fr.Salis v.r.

Br. 98/52
Zagreb dne 11-I-152
Prečasni gospodin
Franjo Žužek zač. kanonik, dekan i župnik Glina

Na Vašu obrazloženu molbu od 31.I.1952. br.43 ovime Vam se podjeljuje dozvola za prodaju nadarbinskog zemljišta, upisanog u gruntovnom ulošku br. 673 porezne općine D. Selište.

Ordinarij s.i:
Dr. Franjo Salis

BR..ad 29, 34 et 51
Redkcija zakl. misa
Glina, dne 15/I 52

Preč. nadb. duh. stolu Zgb

Na poziv preč. N. br. 3767/51 od 10.VIII.1951. čast otpisati:

ad 2. Potp. će otslužiti kako je po preč. N. određeno pod cit. datumom i br. 3 sv. mise - a ako imade od realizirane uložnice u iznosu od Din 528 neki stipendij, neka izvoli ovaj preč. N. zadržati i ime mog duga kod dijec. blagdane (mirovinski doprinos i vl.) pa da time sama zaklada utrne.

ad 3. Uložak zaklade tk. b. 6. kod Hrv. selj. zadruge u Glini br. 39 propao je, ne može se prema tome ni realizirati, pa se preč. N. ulj. umoljava da izvoli izdati odluku.

ad 4. Kod zadruge Prajdić - zapravo zadruge više nema - odnosna obveznica ne postoji, odnoseća se na zakladu 5 - pa se ni % više ni plaćaju, prama tome ulj. se preč. N. moli, da izvoli donijeti i o tome riješenje.

ad 5. o zakladi Kovačić ovđe nije poznato ništa, jer je po pripovjedanju † Kovačićke neka svota za zakladne mise bila izručena glinskome sudu, koji ali nije o tome ništa uredovao sa ž. uredom u Glini. Jamačno danas nit ova "svota" ne bi bila dostatna za zakladnu sv. misu.

ad 6. Zaklada Bastalić je osnovana po preč. Nvu. Zakladnim listom od 13.IV.1951. pa se imadu služiti godišnje 2 sv. mise i to 23.VI. i 22.VII. jer prihod od ostavljenog zemljišta ž. nadarbini odgovora Din 300 g.

Od g. 1926. pa do danas nije bila osnovana nijedna druga misna zaklada. Pro piis fundatoribus služi se 2.XI. jedna tiha sv. misa.

Župnik Fr. Žužek

Na duh. stol u Zgbu. pisalo se ovako:
BR.5/52

Preč. nadb.duh. stolu –Zgb

Javljam, da je za prodano nadarbinsko pasivno zemljište (dozvola preč. Nva br. 98) pa je kupac Miroslav Mareković ovđe položio svotu od Din 50.000, koja se je unijela u Bl. dnevnik i crkv. blagajnu. Da se po pouzdanoj osobi dostavi diec. blagajni na pohranu.

Međutim se je danas obdržala sjednica c. odbora sa 5. čl. pa se je donijela odluka, da se zamoli preč. nadb. duh. stol, dali bi bilo shodno za spom. svotu nabaviti namještaj za 1 sobu kompletno, koji bi se unio u inventar pa bi moji naslijednici odmah mogli naći uređeno.

Predviđa se, da u buduće glinski duhovni pastiri neće smoći iz prihoda nikada ništa nabavit, u Glini nema nit intencija za puna 2 mjeseca godišnje a da štolarina nije zapravo nit spomena vrijedna. Događalo se već u boljim okolnostima, da su dolazili mladi svećenici na župe glinske dekanije, sa samin kovčićem bez ičega. Kako bi bili zahvalni kad bi bili našli bar jednu uređenu sobu! Sada n. pr. čeka raštrkana župa Viduševac duh. pastira - a stan, to su gole zidine! Na sjednici c. odbora sve se to trijezno raspravljalo, dakako nemjerodavno, jer spada na duh. oblast, da donese meritorno riješenje.

U Glini, dne 22.I.1952. g.
Fr. Žužek, žpk. v.r.

Nadb. duh. stol - Zgb, 12.I.1952.
Br. 98/52

Prečasni gospodin
Franjo Žužek, zač.kan., Dekan i župnik Glina

Na Vašu zamolbu od 3. ov. mjeseca šalje vam se zatražena dozvola za prodaju nadarb. zemljišta, koje je pobliže označeno u ovostranom otpisu od 9.XI.1951. br. 5231, a koje je upisano u gruntovnom ulošku broj 673 kat. općine D. Selište. Posebno se uzimlje na znanje Vaše saopćenje da ste vi u zajednici s crkvenim odborom i još sa 6 uglednih gospodara nakon dugog i ozbiljnog raspravljanja došli do uvjerenja i da je za vašu župnu nadarbinu upravo neminovno i korisno i potrebito, da se to skroz pasivno i pusto zemljište prodade jednom jedinom reflektantu za 50.000 Din tim više što nakon otuđenja ovog dijela nadarb. zemljišta ostaje nadarbini još 3 1/2 jutra isto tako neplodnog zemljišta, koje nitko ne bi bio pripravan ni badava primiti a povrh toga ostaje nadarbini još oko 6 jutra plodnog zemljišta, što je za nadarbinu posve dovoljno.

Dalji Vaši izvještaji o ovoj prodaji, očekuju se pravodobno.

Ordinarij s. i.
Dr. Fr. Salis

Br.573/52
Zageb. 1.II.1951.

Prečasni gospodin Franjo Žužek,
zač. kan. dekan i župnik Glina

S odobrenjem uzimlje se na znanje vaše saopćenje od 22.I.1952. br. 5. o tome, da je prodaja nadarb. zemljišta u smislu ovostranog otpisa od 11.I.1952. br. 98 obavaljena i da je kupac **Miroslav Mareković** položio ugovorenu kupovinu od 50.000 Din. S tim u vezi uzimlje se s odobrenjem na znanje zaključak tamošnjeg crkvenog Odbora, da se primljeni novac upotrijebi za nabavu kompletnog namještaja za 1 sobu, koji bi se namještaj unesao u inventar župske nadarbine u Glini, a za uporabu svakodnevnog tamošnjeg nadarbenika, koji bi morali preuzeti obvezu podržavanja odnosnog namještaja u dobrom stanju, za korist svoju i na korist budućih u službi župe svojih nasljednika. Sa raspoložbom kupovine od Din 50.000 neka crkveni Odbor ne čini ništa dok prodano nadarbinsko zemljište ne bude gruntovno provedeno na ime kupca Miroslava Marekovića, a Vaša Prečasnost neka onda naknadno podnese izvještaj o kupnji kompletnog namještaja za 1 sobu.

Ordinarij s. i.
Fr. Salis, vr

Napomena potpisanoga.

Možda imade od davnine još neka čestica nad. zemljišća ili neka druga pogodnost uz neku drugu obavezu, pa sam slobodan nasljednicima staviti na srce, da i u to ime služe plus još koju sv. misu

osim one koja je određena br. 576 od 1.II.1952. kod binacije, kad se ne uzima stipendij ili kojom drugom zgodom.

Glina 12.II.1952. Fr. Žužek

Nadb. duh. stol, Zgb. 1.2.1952.
Br 576/52 Predmet: Redukcija misnih zaklada

Vč. župni ured Glina

Na podnesak Nva od 15.I.1952. Br. ad 29 i 34/51 u predmetu uređenja obveza prema misnim zakladama Vaše župe, a savezno s odlukom od 10.VIII.1951. br. 3766/51 otpisuje se: Preuzv. ordinarij služeći se ovlašću sv. Stolice izdaje slijedeću Odluku:

1. U odluci od 10.VIII.1951. br. 3766. navedeno je, da su obveze prema misnim zakladama pod tk. b. 1. do uključivo tk.br. 6. uređene tako, da će se po njihovoj nakani otslužiti dvije tihe sv. mise na račun gotovine, koja je dobivena realizacijom uložnice H.P.B. br. 13.525. u iznosu u Din 336. Zatražite od Diec. blagajne pozivom na ovu odluku, da Vam se taj novac poštom dostavi, a Vi ćete onda sami uplatiti dužne doprinose. Time će dotične zaklade utrnuti.
2. Budući da je glavnica zaklade tk. br. 6. uložena kod H.S.Z. u Glini na ulož. br. 39 propala, prestaju obveze.
3. Prestaju i sve obveze prema zakladi tkbr. 5., jer je obveznica zadruge Prajdić, kojoj je glavnica bila pozajmljena, neutjeriva.
4. Budući da od glavnice zaklade Kovačić nema nikakvih prihoda, niste dužni po nakani iste misiti.
5. Izvještaj pod VI. Vašega podneska, da ste otslužili dvije sv. mise po nakani zaklade Bastalić, primljen je na znanje.

Ova se odluka imade unijeti u Imovnik, kao nastavak riješenju od 10.VIII.1951. br.3766/51. - Preporuča se, da u sv. misi, koju služite pro püs fundatoribus, uključite momente i po nakani gore navedenih zaklada.

Ordinarij s. i.
Dr. Fr. Salis, v. r.

Napomena:
Za Bastalić - Duždević služi se godišnje 2 svete mise i to točno: 23.VI. i 22.VII. (Zakl. list od 13.IV.1951.)

Riješenje Duh. stola o izvještaju o pastoralnim prilikama župe glinske za g. 1951. (Prepis)
Br. 1126 ad 2.X.1952. u Zagrebu
ad. Župni ured - Glina

Vaš izvještaj o pastoralnim prilikama župe u g. 1951. uzima se na znanje pod ovim napomenama:

1. Prije svega postoji razlika u ocjeni broja vjernika u župi. Vaš broj od 2.422 oslanja se na broj od g. 1949. i njega korigirate preko naravnoga prirasta. Međutim popis pučanstva iz g. 1948. pokazuje kod svakoga sela smanjenje broja duša prilično velik broj, a sam ste za grad Glinu tvrdili, da ima danas jedva 300 katolika. Ako stojimo kod ovih podataka, župa ima 1.800 vjernika. Prama tome ima natalitet župe 22.3 %, mortalitet 12.3%. Stanje iako nije sjajno, ono ipak nije tako bezuspješno za ove krajeve. Jer u natalitetu župa je nešto porasla, za 3 %, mortalitet je isti kao g. 1951. pa je zato naravni prirast za skoro 4 bolji. Neka Vas to hrabri u Vašim nastojanjima, da smanjujete bijelu kugu. Osobito je preporučljivo, da zaručničke pouke temeljito držite u smislu kan. 1033. Kao priručnik vrlo će Vam dobro doći knjiga H. Schilgena "Tajna bračne sreće", koju možete u Zagrebu nabaviti.
2. Ukupni broj sv. pričesti iznosi 1.112 ili 65 % od broja župljana - a uskrsnu dužnost je obavilo 32 % obvezanih župljana. U oba slučaja opazuje se napredak, koji je pohvalan.
3. Kod neprovidiranih je stanje ove g. bolje, jer oni daju 22% onih kojima je provizija bila potrebna, a zbog nemara je 11%. Ovi uspjesi neka potaknu, da i dalje ustrajno tumačite važnost sakramenta bolesničke pomasti za bolesnike.
4. Polazak svete mise je ostao kod staroga postotka, 11%. Kraj samo jedne sv. mise svake nedjelje, donekle se može razumjeti ovaj slab postotak, ali to nesmije biti povod, da se ne tumači velika blagodat i dužnost polaska redovne nedjeljne sv. Mise.
5. Katehizacija je dala 35% djece a prvopričesnici 140% onih, koji dolaze u obzir. Drugi broj je utješan ali prvi zabrinjuje. Mladež sudjeluje s 30% kod sakramenata a s 11% kod polaska sv. Mise. Utješno je da psovka po malo nazaduje.

M. P.

Generalni vikar: uz.
Dr. D. Hren

Nadbiskupski Duhovni stol u Zagrebu, 5.rujna 1952.
Broj 4190-52

Rimokat. župnom uredu u Glini

Iz razloga, kojima su ovom nadb. duhovnom stolu obrazložili dušobrižnici Gore i Glina, obnalazi ovaj nadb. duh. stol ovime odrediti, da se područno selo župe Gore Novo selo danom prvoga listopada 1952. izluči iz dosadašnje matične župe u Gorama, i da se pripoji župi u Glini. O tome neka dušobrižnici obiju župa obavijeste

vjernike iz filijala Novo Selo kao i ostale vjernike svojih župa, a ovako određenu promjenu neka provedu u Knjigu Spomenicu te u knjigu staleša svoje župe.

M.P.

Generalni vikar: u.z. Dr. D. Hren

Prošla g. 1952. bila je jako neplodna zbog velike suše, koja je harala gotovo još i gore nego g. 1950. kad je isto bila nezapamćena. Mnogi žitelji nisu dobili ni sjemena, nestašica hrane toliko za narod koliko i za stoku. Narod kupuje kruh koji je u Petrinji već "na karte". No sreća je u tome, što imade na zalihi brašna - pa se može u pekarni nabaviti dobrog kruha.

Dana 25.XI.1952. g. navršio je topuski župnik **Viktor Lončarek** (ordiniran 1892.) 60 godišnjicu svećeništva. Proslava je bila tog dana (na dan sv. Kate) u topl. crkvi. Ispovjedalo se i pričestilo se taj dan oko 250 duša. Prisutni svećenici: **Ljubić Mile**, uprv.ž. iz Petrinje (đakon), **Matija Vlahovec**, uprv.ž. iz Gora (podđakon), **Radanović Marjan**, uprv.ž. iz Hrastovice - turiferarij, **Žužek Fr.**, iz Gline, presbyter assistens, koji je u propovijedi e cornu Evangelii iznio ove misli: 1. mlade god. svećara - njegov revni sveć. rad kao kapelana u Prelošćici, Brdovcu i Čazmi i od 1904. u Toplicama, njegov uzorni sveć. život. 2. njegov kulturni rad: širio jeronimsko čtivo, marljivo sakupljao fragmenta biv. rimskog grada "Ad fines": kamenje, r. novac i sl. - sve to slao muzeju u Zgb., točan dopisnik geofizičkog zavoda u Zgbu, od koga dobio i pismeno priznanje. - Iza sveć. sv. mise Te Deum - a uz pjevanje Magnificat processionalita u župni dvor. Narod pravio špalir na cintoru. Crkva bila dupkom puna. Vrijedni starina obljubljen od vjernika obaju crkava.

Još mi je spomenuti da se 30.XI.1952. srušila sva drvena konstrukcija na već i onako od zloglasnih Čerkeza g. 1943. poluporušenoj kapeli - na groblju. Govorkalo se da je bilo u istoj noći ukradeno i zvono, no ovo je spašeno i pronađeno pod ruševinama po Joševljanu **Šiftaru** i dovezeno u župni stan (u podrum). Šteta lijepe, dobro očuvane kapele, koju su objesni Rusi bez potrebe opstreljivali. Da li će se ikad više podići? Vrlo teško. Slika vel. olatara sačuvana u ž. crkvi (sv. Petar i Pavao) - bez umj. vrijednosti. Tko će izvaditi sv. moći?

Bijela kuga jako hara

Polazak crkve dosta slab. Muška mladež uopće ni ne dolazi u crkvu. Držim, da bi trebalo, da dođe novi, mlađi i agilniji duh. pastir, možda bi takav imao više uspjeha.

I ove g. sam upravljao ispražnjene župe : Maja, Malu Solinu i Viduševac. Hvala Bogu, što sam mogao većim dijelom (quasi omnes) bolesnika providirati u svim sp. fazama, a sv. mise u nedjelju služiti u svim crkvama. Za Viduševac imenovan je mladomisnik Slavko Marić, koji je boravio u Viduševcu nekih 12 dana - pa je u rujnu otišao u Mostar na otsluženje godiš. voj. roka.

Deo gratias!

Dana 27.VII.1952. posjetio je Glinu predsjednik F.N.R.J. maršaj Josip Broz Tito, koji je održao dulji govor u starom parku "Obrstarija". Bilo je sakupljenoga na tisuće naroda sa sviju strana Banije.

Oko Božića t. g. počela bolest gripe - mnogo je naroda oboljelo i pomrlo - osobito u župi Vidoševac. Inače su me vjernici lijepo zvali k bolesnicima.

Gore rekoh, da bijela kuga jako hara - zato zaključim ovu vrlo očajnu zarazu ovako: Od sviju modernih epidemija, najznačajnija je za našu epohu epidemija bijele kuge. Svako izmicanje toj biološkoj dužnosti u braku plaća sama priroda teškim kaznama, od kojih su najmanja kazna najteže neuroze. Ove su posljedica neudovoljavanja potrebi dobivanja djece. Što će moj naslijednik morati konstatirati g. 2053?!

Godina 1953.

Prepis riješenja nadb. duh. stola za župu M. Solina (Pastoralne prilike).

Br. 1179/52

Župni ured Mala Solina

Vaš izvještaj o past. prilikama župe za g. 1952 uzima se naznanje uz ove napomene:

1. Demografski je župa sačuvala isto stanje kao lane, znači, vrlo nepovoljan natalitet, osrednji mortalitet, dovoljn naravni prirast, kao i životni indeks. Vjenčanja su normalna. U zaručničkim

poukama služite se ovogodišnjom poslanicom Episkopata o obitelji pa kao podlogom.

2. Primanje sv. pričesti isto kao lane ispod normale. Uskrš. dužnost također ista. Sve na vlas kao lane.
3. Neprovidirani također isti u dosta visokom postotku.
4. Polazak crkve nepromjenjeno slab, a katekizacija kraj takovih prilika vrlo skromna. Neće se trebati čuditi da prigodom sv. potvrde dolaze mladići na prvu pričest.

U Zagrebu, dne 26.lipnja 1953.

ordinarij s.i. uz.
Dr. Josip Lach

Prepis rješenja nadb. duh. stola za župu Glina - (Pastoralne prilike)
Br. 1179 Predmet: primjedbe na izvještaje župe o pastor. prilikama za g. 1952- Velečasni župni ured Glina
Na Vaš izvještaj o pastoralnim prilikama župe za g. 1952. uzima se naznanje uz ove napomene:

1. Obzirom na povećanje župe, kojim je župa narasla za 450 duša, ona danas broji 2.150 vjernika. Prama tome, ona je u demografskom pogledu zabilježila mali nazadak. To dolazi zbog manjeg nataliteta, koji je za 3,9% niži, dok je mortalitet za 2,3% bolji. Zato je naravni prirast ove g. za 1,6% slabiji. Životni indeks je jednak lanjskome. Vjenčanja su vrlo niska, što daje naslućivati veći broj samo civilnoga vjenčanja. Otuda potreba, da često govorite o svetosti sakramenata ženidbe. U zaručničkim poukama možete se dobro poslužiti ovogodišnjom poslanicom Episkopata o obitelji kao gotovim predloškom za te pouke .
2. Broj god. pričesti je nazadovao, jer nije bilo sv. potvrde. Uskrsna dužnost je odprilike ista brojem, ali je slabija u postotku, zbog većeg broja župljana obvezanih na uskrsnu dužnost.
3. Neprovidirani su nešto porasli u postotku, a odnose se na nemar. To je izraz indiferentizma koji je značajan za ove krajeve. Lijek je u buđenju vjerske svijesti redovitom pastvom, a ta je u dekanatu teško ugrožena pomanjkanjem svećenika. Bez njih nije moguće ni zamisliti redovnu pastvu ovog dekanata.
4. Polazak crkve je vrlo skroman i opet zbog malog broja sv. Misa, koji pomalo uspavljuju vjersku svijest župljana i stalno djeluje kano poticaj na nemar. Pobožnosti se redovno vrše.
5. Katehizacija je dala također skromne rezultate, što nije ni začudno, ako se ima pred očima činjenicu, da upravljate sa 4 župe. To je

zadatak koji prelazi sile jednoga čovjeka u svježim godinama. Mladež sudjeluje kao odrasli u vjerskom životu župe.

U Zagrebu, dne 26.lipnja 1953.

Ordinarij S. I. u.z. gener. vikar:
Dr. Josip Lach

Dopis iste ovlasti na dekanski ured u Glini
Nalazi se u zapisniku o dek. konferencijama.

1953. popravio je orgulje upravo stručno g. **Tomerlin Slavko**, zubar iz Gline, čovjek mlad, pun ljubavi za glazbu, često bi svirao pod sv. misom. Naš domaći sin **Ivo Miška Bolf** naučio je svirati kao samouk, jer je nadaren glazbeni talent, svirao je i on gotovo svake nedelje; dobar, skroman, susretljiv.

Za uskrsne blagdane pomogao me u Viduševcu i u M. Solini p. **Ivan Loina**, S. J., a za vrijeme Duhova p. **Muller** S. J.- oba dvojica čestili svećenici, za vrijeme Božića bio mi na duh. pomoć **Franc Rigler**, Soc. Sal., i diplom. prof. matematike i fizike iz Rijeke, moj rođak.

Posjećivanje crkve slabo, broj sv. Pričesti pada, prvi petki prije rata prilično dobro napredovali, sada jedva se još drže, jedino me se marljivo zove k bolesnicima, jer kroz ovo 26 g. stalno sam o tome govorio, preporučivao a i - prijetio se da neću dati zvoniti, ako netko ex negligentia ukućana ne bude providiran.

Pošto su "Čerkezi" za vrijeme rata jako oštetili Status animarum - to sam sastavljao novi - kojega će moj naslijednik dotjerati, neka me ne osuđuje, jer sam kroz god. borbi (rata) mnogo pretrpio - šteta je bila nanešena ž. kući, staji - a osobito crkvi, koja je bila nekim upravo čudom očuvana, sve oko crkve padale su mine - a i bombardirana bi okolina crkve.

Katehizacija djece zabrinjuje.

Roditelji vrlo slabo ili nikako ne šalju djece u crkvu i na katekizaciju. Nastojah, da svaka kuća nabavi kršć. nauk od Heffler-Kornfeinda.

Uviđam, da Glina treba novog mlađeg duh. pastira, ja sam ovđe već 26 g., što ni jedan moj predšasnik nije bio u Glini - a bome - i nijedan prošao kroz tako teške godine!

Deo gratias!
Glina, 31.12.1953.

Nadbiskupski Duhovni Stol – Zagreb –
Br. 2904.

Predmet: Primjedbe na izvještaj o pastoralnim prilikama g. 1953.

Velečasni župni ured - Glina

Na Vaš izvještaj o pastoralnim prilikama župe za g. 1953. uzima se na znanje uz ove napomene:

1. U demografskom pogledu g. 1953. bila je za župu nesretna. Natalitet je pao za 6.5%, mortalitet je za 0,3% viši, pa je naravni prirast za 6,8 % niži, te je danas jedva + 3,2. Životni indeks je za 50% slabiji. Vjenčanja su vrla niska, 2,8%. Ovaj niski postotak vjenčanja zabrinjuje, kao što i jaki demografski nazadak župe u ovoj godini. Uza sve to nemojte klonuti duhom, a da ne bi obdržavali zaruč. pouka, kako su propisana kan. 1033. One su jako sredstvo za budjenje svijesti, odgovornosti pred Bogom u skrbi za brojan pomladak prema Božjim nakanama.

2. Broj pričesti je također ove g. nazadovao. Vjerojatno je to sklopljeno z Vašim brojnijim dužnostima oko pastorizacije drugih župa, koja je ove g. osobito pritiskivala Vaša leđa. Uskrsna dužnost je naprotiv bolja za 13%.

3. Stanje neprovidiranih je osrednje, ali je važno, da nemara nema preko normale.

4. S pohvalom se uzima na znanje, da ste obavili duhovnu obnovu. Polazak crkve je nešto bolji. Pobožnosti se uredno vrše.

5. Katehizacija je slabija po tradiciji, pa ni prvopričesnici nisu došli u dovoljnom broju. Mladež je kao stariji u vjerskom životu župe.

U Zagrebu, dne 16. srpnja 1954.

Generalni vikar: Dr Josip Lach

31.V.1944. su "**Čerkezi**" pod njemačkom komandom provalili u **farof** da pljačkaju. Oni su me zlostavljali (nastaviše mi pištolj pod vrat) i vikali da imam partizane u sobama na katu - pucali su u vrata, što se pozna još - dok smo pukotine na zidu pokrili - tom zgodom su odnijeli 2 albe, a 3 paramente (misnice) poderali, ukrali su i 2 tepiha, što su bile čč. ss. ostavile ovđe, jer je bolnica bila oštećena - pa su stanovale čč. ss. 1/2 godine (od 11.I.1944. do 30.V.1944.) u sobi nad kuhinjom.

1943. bi porušena **kapela na groblju**, porušili je - pucanjem i minama isti "Čerkezi". Već g. 1945 pozvao sam **Skeljane**, da poprave krov, da ne kisne - potrošilo se u dva navrata: 40000 dakle: 12.000 Din - no, što se po danu popravilo -nepoznati su u noći porušili, dok se nije srušio i toranj, zvono se pronašlo dok bi bat ukraden iz podruma. A i materijal porušene kapele svake noći bi pokrađen - da bude ipak neke koristi prodao je c. odbor **Ivanu Kvakiću - Bojančiću** u Svračici

material- ruševinu za 28.000 Din - a taj bi novac upotrijebljen za treći iza rata popravak žup. crkve.

To je neke histerične osobe (ženske) u Glini toliko raspalilo, da su me - naravski bez potpisa - tužile duh. stolu, gdje su bez glave i repa napisale mnogo toga, što se nije ni ticalo kapele.

Pisala je **Štefa Gajdek** inače neuračunljiva osoba - a drugu kartu (anonimno!) njezina mati **Fanika** koja je u Glini dobro poznata zbog svoje ćudi.

Ja ovđe za ravnanje naslijedniku ostavljam kartu - pa neka on inteligentan čovijek - prosudi.

Pročitao sam sve i u crkvi 1.XI.1944. pa mi je više uglednih Glinjana izrazilo negodovanje zbog postupka Gajdekovica i **Kate Butorac**.

Naslijedniče! Pazi! Ove će osobe sigurno doći i prikazivati se, kao vrlo naklonjene crkvi i svećenstvu.

Budi oprezan! Pokaži sa svojim taktom, da smo svećenici kompaktni i kolegialni!

Takvu tužbu je sastavio postolar **Crnković**, bivši pitomac Popravilišta, tako se zavo zavod za vrijeme biv. Austrije, koji je, ali je bio sve nešto drugo nego danas. Pomogao mu je u tome **Ivan Šafar**, brat advokata. Naslijedniče! I ova 2 čovjeka doći će k Tebi - kao intelektualac, koji je izučio i psihologiju, lako ćeš iz 1. posjeta stvoriti sud o toj dvojici. Duh. je stol sve te tužbe bacio u koš. Tamo im je bilo i mjesto.

Kroz 10. g. nisam imao zvonara, mučio sam se svakako, čistio sam crkvu - amo tamo mi je došao netko pomoći, sam i zvonio i pjevao. Nije ni čuda, da mi je svega i dosta bilo - bio sam - što u Maji što u Glini 33 god., u tome nadvisio sve župnike majske i glinske.

Kao dekan od 11.XI.1927. do sad, sam pokušao održavati slogu među kat. svećenstvom; ne smijem sam sebe hvaliti - no zašto radi kronike ne bih rekao: gotovo svi moji sugrađani su me simpatizirali.

Pogriješaka sam imao mnogo - parce mihi, Domine!

Svećeničkog dostojanstva ad extra nisam pogazio. Nisam u tome bar davao sablazni.

Glina, 1.IX.1955. *Fr. Žužek*

Red službe Božje u Glini

Svakog jutra sv. misa u 7 - ako ima ministranata, može u zimsko doba i kasnije. Ako je misa *de Requie* - onda se tumba - katafalk načini na 2 stolca - gore se metne vijenac, raspelo, 2

svijećnjaka - "oslobodi me" može se pjevati ili recitirati. Drveni katafalk su "Čerkezi", koji su u tornju držali strojnicu - g. 1943. dosta oštetili - a pokrov iz crnog sukna ukrala neka slaboumna žena iz Jama g.1954.

Prve petke i 1. subote se iza mise otvori tabernakul i coram "*expositione semipublica*" izmole lit. presv. Srca I. - odn. Lauretanske bez blagoslova - jer nema ko donijeti vatre, a i učesnika broj pada (1927.- 1941. ca 20-25, sada 1955. = 3 - 5)!

Svake nedelje - blagdana sv. m. u ½11 prije se mole molitve iz kršć. nauka - sam svećenik. Propovjed sam obično držao na oltaru.

Večernica u zimsko doba (od 1. do 4. mj., i 10. do 12. mj. incl.) u 3 sata litanije, sviju sv., S.I., I.I., lauret., sv. Josipa (u ožujku) – *coram exp. semipubl* kad nema tko da vatru donese.

Nekad sam davo kratku katehezu prema diec. odredbi u Direktoriju - bar pet minuta, bez obzira na broj učesnika.

Svake nedelje iza sl. Božje kratka katekizacija šk. mladeži. (Nemar roditelja usque ad sumum!)

Meseca svibnja bila je od g. 1927. do 1953. vrlo lijepo prosječena. Oltar MB - ili oltarić MB Lurdske kitio sam sam - čitao naročito svib. čitanja (u sakristiji): lit. *Mrs. coram semipubl. expos.* - u nedeljama (vatra) s blagoslovom.

Tako bi i listopada: prije 1/3 krunice sa molit. k sv. Josipu.

Propovijedi sam držao kratke, više od 10 časaka nikada - i to stalno katehetičke prama rasporedu u Direktoriju - na blagdane de mysterio festi. Na blagdane prebl. Dj. M. sv. m. kod njezina oltara.

Sv. m. sam čitao, pjevao na vel. god.

Mladež je pokvarila inače još dobre od g. Tamerlina velikodušno popravljene orgulje.

Advenat - Zornice u 7 (nekad u 6 onda u ½ 7) - ali učestnika sve to manje.

Korizma - Popodne u 8 sv. Križni put - litanije coram ½ publica expositione.

Uskrsna procesija - u crkvi - u sv. grobu nisam izložio Presveto - već sam ga pohranio u malom tab. na olt. MB. nije liturgička - inače a i sv. otajstvo posvema iščezne *coram Cracifizo* - što ne dolikuje.

Isto *Corpus Dei* - idem sa Presvetim od vel. olt. do c. vratiju i natrag; Divnom - Zahvalnica - *Repositio*.

Božić: U Maji na Badnjak ponoćka u 9 onda pješice u Glinu – ponoćka - u ½ 11 pold. u Glini.

Stjepanje: U Maji zornica - pold. u Glini

Svake advenske nedelje služih u Maji zornicu - prilično dolaze na ispovijed - a pold. u Glini

16.V. Klečanje. Radi slabog posjeta - izložih Presveto u ½ 7 - ½ 8 na veče. Do 1950. cijeli dan - ali uz mene - možda 2-3 osobe! Bar od ½ 7 - ½ 8 bilo je više vjernika - i veći utisak.

1. Jukinac = vrlo slab odziv k sl. Božji - za čudo, kako ni žene ne dolaze.
2. Joševica = gotovo ništa, osim 17.I. i 13.VI.
3. Selište = gotovo ništa
4. Glina: nešto
5. Skela = 7 km udaljena
6. Prekopa = slabo
7. Kihalac = slabo.

Broj uskr. ispovjedi pada od godine do godine. Uskrsna ispovijed je na Veliku sredu (f. II. post Dom. Palm.) nekada - pa može duh. pastir i javiti - a ne treba zvati susjedne svećenike - jer neće imati više od 10-20 osoba dok će na Veliku srijedu biti priličan broj - a najviše stranih vjernika! Dosta je pozvati svećenika iz Viduševca.

Inače - ako se ide u Maju - treba nekoliko nedelja oglasiti, da ne dođu na Cvijetnicu i na Glušnicu. Osobito na Cvetnicu dolaze - a svećenik je u - Maji.

Novo selo - nedavno priključeno župi glinskoj - tamo je sv. m. 27.XII. i 16.VIII. U Skeli Bartolovo, 6.XII. i 26.XII.

Paziti: u Novo selo treba uzeti osim kaleža i misala (jer to ima sve potrebito za sv. misu: albu, cingulum, corpolare s palom – misnicu - i uvijek bol. ulje i piksidu za bolesnike. U Skeli: ima misal i sve, što treba za sv. misu. Ne zaboraviti hostiju (par manjih) i vino.

Naslijedniče! možda ćeš me osuđivati pola godine - onda više nećeš....

Proveo u ovim krajevima mnogo godina - postignuo ništa - mnogo mnogo prepatio. Kako sam radio i vladao se u g. 1941.-43. incl. svijedoči pismo pravosl. episkopa gornjokarlovačkoga, a i česta izjava mojih poglavara u Zagrebu: Ž. je očuvao crkvu u Glini. Nije to samo hvala nego je istina - pa zašto, da se i to ne spomene?!

Broj katoličkih župljana u samom mjestu osjetljivo pada., držim, da ih nema - starosjedioca naime - više od 300. Godine 2000, se bojim, biće broj još manji, ako ne iščezne - po svema!

List pravosl. episkopa Gornjo - Karlovačkog iz Karlovca, glinskom župniku (pisan u ćirilici):

Pravolsavni Episkop
Eparhije Gornjo-Karlovačke
E. A. EP. 749
24. augusta 1953 g.
Karlovac

Gospodine Kanoniče

Primilo smo Vaše ljubezno pismo od 21. augusta ove godine. Dirnuti smo Vašom pažnjom. Ali još više nas je prijatno uzbudila Vaša divna hrišćanska i sveštenička duša, koja je pokazala svu lepotu svoju u danima stradanja srpskog naroda. Na grobnici srpskih Mučenika u Glini, poslije govora i razgovora sa narodom, rodbinom izginulih Mučenika, svi prisutni jednodušno su evocirali Vaše zasluge u spasavanju nevinih ljudi. Sve prisutne smo zamolili, da Vam u ime Naše izraze toplu zahvalnost i priznanje za veliku ljubav, koju iskazaste obezpravljenim Srbima u vrijeme ustaške strahovlade.

Vaš primer potstreknuo nas je da produljujemo miso koju često u svojoj svesti nosimo: da je tesnogrudna i isključivo politički postavljena crkvenost najviše škodila Crkvi Hristovoj u njenoj historij. Život je sam po sebi u tolikoj meri protkan sebičnošću, strastima, koje se uvek završavaju bolom i stradanjima, zavišću i svima mogućim isključivostima, pa je Crkva Hristova pozvana, da uvek bude iznad svega toga. Ona mora da miri i zbližava, da propoveda ljubav Hristovu, koja briše sve granice i sve razlike, koja je još jedina pozvana da unosi u život ljudi onu božansku radost života, radost, koji ne mute i svetska slava, sebičnost i isključivost svake vrste.

Naš vek i suviše je opterećen čisto ljudskim naporima i strastima. Savršeni čovek je zaista na krstu svojih strasti i svojih gigantskih fizičkih i umnih napora. Mi propovednici Jevanđelja dužni smo da u taj zahuktali i izmoreni život čovekov unosimo melem jevanđelske radosti, uvodeći svaku živu dušu u toplo podneblje jevanđelja. Kao Episkop Crkve Hristove, radujemo se od srca što ste Vi u Vašem životu i u Vašoj pastirskoj službi shvatili suštinu naše hrišćanske misije u našoj sredini.

Primite, gospodine kanoniče, izraze naše osobite ljubavi i zahvalnosti.

S blagoslovom
Episkop Gornjo-Karlovački
(bez imena - nap. prepisivača)

Gospodinu Franji Žužeku, kanoniku-župniku Glina

Miscelanija

Na Tijelovo prije mise (g.1953.) neki **nitkov ukrao ključ** od sakristije (od v. vrati). Nisam opazio i ostavio "šparavac" sa ca 600 Din u sakristiji. Kad sam htio ući za večernjicu u crkvu, opazih sva vrata otvorena, otvoren čak i tabernakul - u šparovcu nema milostinje. To se opetovalo kroz čitavu g. 1953. pa često i 1954. a 12.IV.1955. opazila **Maca Gregurić**, Miška tutora žena, da oko 9 h u veče gori čak i svijeća u sakristiji - a kad uđoh ujutro u crkvu opazih da gori i luster - dakle je lopov zlikovac, da se naruga ostavio i elekt. struju! - Za ravnanje : u sakristiji treba da se zaključaju oba vrata a ključeve neka rektor crkve odnese sobom u ž. stan, prije pogledati po oltarima, dali ima kakve milostinje. Vel. petka i vel. subote neka sv. grob ne ostaje bez 2 "stražara" (raspored neka se sastavi sa djecom osmogodišnje škole. Nimalo ne sumnjam, da je imao svoje prste kod svega toga neki mladić iz Jukinca, oko 17. g. star. On se najrevnije interesirao za raspored "kod grobeka" - inače nikad u crkvi - samo na Antunovo (17.I. i 13.VI.). Tog dana neka dušobrižnik bude osobito na oprezu!

Crkvena blagajna hermetički neka bude zaključana.

13.VI.1955. ukrao mi srpski cigan zlatnu uru i 10.000 Din. Kad dolaze cigani iz Srbije, treba da su ulazna vrata u kuću zaključana.

Trebalo bi nabaviti za željezna crkvena vrata još i drugi lokot, a čvršći i sigurniji - sadašnji ne valja, svaki zlikovac može otvoriti.

Za ravnanje naslijedniku: sa svakim ozbiljno uljudan - sa nikim pouzdan! Experto, crede Ruperto!

Godine 1954. žena Paje Crnkovića (qui non est omni exparte sui compos) obavila je abortus na nekoj ml. ženi iz Obljaja - pod njezinom "operaciom" je nesretna žena izdahnula. Zakopala nju propala Crnkovićka u bašči - ali jedva pokrila sa zemljom - u nadi, da će nabujali potok žrtvu odploviti... Lija dolijala! Pajo Crnković bavi se sa Sv. Pismom - a njegova žena sa pisanjem anonimnih pisama. Pisati anonimna pisma je glinski specijalitet. Ove osobe Gajdekovice, Butorac Kata i Crnković ulizivaće se Tebi, naslijedniče, jer ipak osjećaće grižnju savjesti što su me tužakali duh. oblasti, da ne padneš u njihove pandže - jer to su licemjeri - drži se one: Zwei Schritt vom Veib. Žiteljstvo ovakovih gnijezda - što nije ni selo ni grad - znade biti vrlo opasno. Ima i u Glini vrlo čestitih ličnosti - ali ove, koje sam spomenuo successor cvita!

Popravci na crkvama

Pošto sam bio upravitelj župa Viduševac, M. Solina i Maja - to je bilo osim glinske - na svim ovim crkvama treba popravaka, jer su za vrijeme borbi mnogo stradale: troškovi su išli u ogromne hiljade - circa 360.000 Din! Danas, kad o tome razmišljam neznam od kud ova tolika svota kod ovako oskudne milostinje. Ja smatram, da je to bilo čudo Božje! Sve crkve su sada popravljene. Bilo je briga, od zlonamjernih ljudi prigovora i klevetanja. Ja sam miran u duši, jer sam upravljao savjesno crkv. imovinom. Hoc in casu mundae suut menus meae!

Prepis
Nadbiskupski Duhovni Stol Zagreb
Zagreb, dne 11.I.1952
Br. 98/52

Prečasni gospodin
Franjo Žužek, zač. kanonik, dekan i župnik Glina

Na Vašu obrazloženu zamolbu od 3. siječnja 1952. broj 43 ovime se Vam podjeljuje dozvola za prodaju nadarbinskog zeljišta upisanog u gruntovnog ulošku broj 673, porezne općine Donje Selište.

Ordinarij Sede imperdita

Nadb. Duh. Stol, Zgb, 1.9.1950. - Br. 4019/50
Vč. župni ured - Glina

Na podnesak Nva od 24.VIII. br. 30, u kojem molite dozvolu, da župna crkva u Glini daruje iz svoje blagajne svotu od D 10.000 - župnoj crkvi u susjednoj župi Hrastovica kao pripomoć, za isplatu novog glavnog žrtvenika, otpisuje se: Ova Duhovna ovlast s pohvalom i zadovoljstvom odobrava i dozvoljava plemeniti dar susjednoj župi, koja sama ne može da isplati novo nabavljeni glavni žrtvenik, time da naknadno podnesete pismeno očitovanje crkv. starješina da su s time sporazumni. Izdatak unesite u crkvene račune uz poziv na ovo rješenje, a dar u župnu spomenicu.

Generalni vikar:
Dr. Josip Lach, v.r.

G. 1955. rodna doduše a vrlo kiševita - pa je nastradala i kositba i žetva. Od srpnja do 15.VII. gotovo svakim danom kiše pa kiše.

Nakon gotovo 33 g. ostavljam ove krajeve. Priznajem: bilo je i nevaljana u mom duh. radu, zanemario štošta, propustio mnogo toga, površno obavio i to i ono, prepatio, kao nijedan moj predšasnik: krvološtvo ustaša, bombardiranje itd. itd. Nadmašio godine svih predšasnika u župama ovđe - osim † Lončareka, bl. usp., i Gregurića u Viduševcu - a u Glini i Maji sve. Zamolio mirovinu - siromašna mirovina! - odlazim u svoju domovinu, makar sam zavolio i Hrvatsku, da bar pod zadnje dane života osjetim bar nešto duh. utjehe: u Glini bila je crkva gotovo prazna...Non nobis, Domine, non nobis - sed Nomini tuo sit glorija sempiterna! Miserere mei Deus!
Glina, dne 31.VIII.1955. *Fr. Žužek*

G. 1941. tražili su glinske ustaše dr. **Vojvoda Katarina**, liječnica u ovdašnjoj bolnici, dr. **Juraj Rebok**, liječnik u bolnici, njezin svak; dr.**Mirko Jerec**, advokat i zloglasni dr. **Puk**, koji je dao ubiti glinske pravoslavce, od nadbiskupa, da me premijesti iz Gline. Nadbiskup mi je upravio pismo:

Carissime!

Sa više strana mi se izrazila želja, da Vas u Glini zamijenim sa drugim svećenikom - Hrvatom koji bi se znao bolje snaći sa mentalitetom tamošnjih vjernika. Ja sam svima odgovorio, da nijesam imao nikada razloga žaliti se na Vas, jer ste neporočnog svećeničkog života. I oni to priznavaju - ali, drže, da bi trebalo u Glini - Hrvata za župnika.

Budite dobri pa mi javite dali želite, da zamijenite župu sa kojom drugom.

In charitate Christi:
U Zagrebu, 3. svibnja 1941.
+ Alojzije, nadbiskup

Ja sam odgovorio, da sam instalirani župnik, pa da tražim disciplinarni postupak, da se mogu braniti. To bi od mog poglavara prihvaćeno - a ja ostadoh ovđe - usprkos svih ustaških laži i kleveta - a ja iza toga još ciglih 14 godina u Glini!

Mjeseca travnja t. g. 1955. - položila je diplomski ispit župljanka na filozofskom fakultetu u Zgbu - grupa etnologija - **Krausel Nada**, pok. Hinka i Helene.

Početkom prosinca 1954. otkriven bi ispod kuće postolara Crnković Paje nezapamćen zločin.

Pronašao se uz potok lijeś mlade žene. Crnkovićeva žena bavila se s abortusima. Takovog je počinila na pravos. ženi koja je među takvom zločinom umrla - a Crnkovićka ju zakopala u bašči, u

nadi da će uz kišu potok nabujati i otploviti liješinu. No nedjelo na vidjelo. Osuđena bi u Sisku na 2½ strogog zatvora. Crnković Pajo nimalo se ne stidi toga! Signum temporis et imunoralitatis! A postolar Pajo Crnković pripovijeda okolo "da će biti tutor, kad ode Žužek". Baš iz ovakove kuće pa - tutor!

Dekret za "*parochus consultor*":
Nadbiskupski Duhovni stol
U Zagrebu Br. 94/Pr.
Prečasni gospodin
Franjo Žužek, dekan i župnik
Ovime Vas, u smislu can. 385-390, imenujem župnikom - vijećnikom za narednih 10 godina.
U Zagrebu, dne 10. svibnja 1939.

Alojzije, Nadbiskup v.r.

Imenovanje za časnim kanonikom.
Nadbiskupski Duhovni Stol
U Zagrebu Br. 23/Pr.
Prečasni gospodin
Franjo Žužek, dekan i župnik Glina
Radi Vašega dugogodišnjega i savjesnoga rada u duhovnoj pastvi i u školi, te čestitoga svećeničkoga života, ovime Vas imenujem Začasnim kanonikom Prvostolnog Kaptola zagrebačkoga u Zagrebu.
Ovo imenovanje daje Vam pravo na nošenja odijela, koje imadu i pravi kanonici u Nadbiskupiji Zagrebačkoj.
U Zagrebu, dne 18. veljače 1946.

Alojzije, Nadbiskup

Ova 2 dekreta nijesam prepisao *ex vana glorija - quia nihil sum ac peccatum* - nego zbog toga, da se vidi koliko vrijede klevete histeričnih osoba **Gajdekovica** i šarlatana **Šafar - Crnkovića**!

Nabavio sam 2 zvona, kod mog dolaska bilo samo najmanje, prekrasni križni put, možda najljepši u nadbiskupiji, mnogo crkvenog ruha (sadašnji oltarnik poklonila gđa. **Ana Rukavina** uz pripomoć ge. **Jung**), oltarnika, imao u nacrtu nove orgulje i žljebove oko krova, da se nije moralo potrošiti svu novčanu imovinu za popravak crkve (krov, drvena konstrukcija, jer je bio krov od mina sav izrešetan). Moji poglavari u više su navrata i coram sacer dotivus izjavljali: "Žužek je uščuvao u Glini crkvu."

Naslijedniče! savjetujem Ti, experto crede ruperto - daleko od Tebe ulizice, oni moji klevetnici. Osobito će Te obilaziti, nekoji možda baš zato, što ih pošteni župljani preziru zbog njihovog stava protiv mene. Budi rezerviran! Mi svećenici treba da smo kompaktni i kolegijalni!

A ljudi neznačajni htjeli bi izigravati jednog svećenika protiv drugoga. Ne treba biti osobit poznavaoc ljudi, da se kod prvog susreta uvijeri, kakovi značajevi su ljudi, de quibus supra.

Kad se bude sastavljao novi Našastar - Inventar neka se u opasci napiše po pr. ovako: dana 30.V.1944. su čerkezi pod njemačkom komandom pljačkali župni stan u Glini - pucali u vrata sobe nad kuhinjom vičući, da je žpk. sakrio partizane na spratu - inventarne knjige i matice bacali su kroz prozor na cestu (sa prozora na tavanu - vidi npr. Status anim. - mnogo knjiga poderali i spalili. Nakon toga sam sakrio knjige, gdje se sada nalaze - a propalo ih mnogo. Na vratima ima i sada mnogo luknji.

G. 1943. meseca kolovoza montiraše "Čerkezi" na tornju crkve strojnicu, od žpka su tražili, da njima predade ključ od crkv. vrati. Strojnica je bila u tornju 2 meseca - "Čerkezi" su međuvremeno obavljali i druge "kulturne" poslove u crkvi: polupali su tumbu (ukrali pokrivač za katafalk), potrgali stari (ex 1830.) crkveni sat u tornj - ura inače ni bila u uporabi, jer je bio "werk" izjeden od rđe: razbacali su pojedine djelove, nekoje su mi djeca pronašla i donijela. Sat se nije ni prije mogao više poptaviti - ali mogao je ipak ostati - ali je smetao Čerkezima.

Danas, 6.9.1955. razriješen je dužnosti Fr. Žužek ovim dekretom:
Nadbiskupski duhovni stol
U Zagrebu
Br. 4722
Prečasni gospodin Franjo Žužek, župnik
Na Vašu molbu ovime Vas razrješujem dužnosti župe Glina. Upravu župe predat ćete prema sinodalnim propisima zagrebačke nadbiskupije privremenom upravitelju veleč. g. Vjekoslavu Mariću, upr. župe Viduševac.
Sa strane ove duhovne oblast izriče Vam se priznanje i zahvala za dugotrajno i požrtvovno djelovanje u duhovnoj pastvi.
Božji blagoslov neka Vas prati do konca života!
Zagreb 5. rujna 1955.

Nadbiskup-koadjutor:
Dr. Franjo Šeper, v. r.

Zakladne sv. mise Glina

1. Jedna sv. misa "pro piis fundatoribus" godišnje u ime nadarbine - t. jest: u slučaju, da je bila neka čestica nadarb. zemljišta za to određena. Sv. misa pro piis f. služi se godišnje 1.VII. ili 2.VII.
2. Jedna sv. misa služi se 3. ili 4.VII. pro benefactoribus Antolović - a honorar prama dijec. taksi uzima se iz crkvene blagajne.
3. Dvije sv. mise se služe za pok. Bastaliće sv. mise se služe (Dumbović i to 23.IV. i 22.VIII. Pokojni Bastalić Đuro ostavio je rkt. nadarbini u Glini jedno plodno zemljište "u bašćama" time, da se služe označene 2. sv. mise po njegovoj nakani i da sve svakokratni svećenik - žpk glinski brine za grob † Marije Duždević † Đure Bastalića i njegove † žene Kate. † Marije Duždevićke- grob ima spomenik a kraj nje je grob † Bastalića a kraj nje je grob † Bastalića (bez spomenika) a † Kate Bastalića na ulazu groblja - desno bez križa. Preporuča se, da duh. pastir uz uobičajena imena pokojnika za koje upisuju vjernici u sakristiji, stalno svake nedelje umeće ovo: za † familiju Bastalić, Anolović, Lorenz (ova je bila dala za nova zvona Din 4.000) i za sve žive i pokojne dobrotvore crkve: Oče naš, Zdr. M. , pokoj vječni...

Nota bene:
2 Sv. mise na nakanu † Gjure Bastalića se služe (oporučno!) na dan sv. Jurja 24.IV. (odn. 25.IV.) i na dan njegove smrti.

NB.

Jedna od velikih - najvećih mana, glinskih župljana je ova, što svećenika slabo zovu k bolesnicima, pa ih mnogo umire neprovidiranih. Kroz 28. godina sam o tome govorio u crkvi - osobito na vel. blagdane. Koliki je grijeh na ukućanima, kad svećenika ne zovu. Kad bi dolazile stranke u ž. ured uvijek bi ih ispitivao, dali je u selu netko bolestan - da mogu ukućanima poručiti, da me zovu - a često sam i pješačio, noseći secr. modo sv. Poputbinu. - Često se događa da hoće, tko me vozi, razgovarati - pa ga treba poučiti, da svećenik nesmije razgovarati. Često treba upućivati, kako imadu urediti stol za Presveto, a ja sam uvijek nosio sobom i maleni korporale. Mnogo treba govoriti i o tome da kleknu - bar na 1 koljeno, kad se nosi Presveto i da se dobije i oproste od 100 dana za tu počast.

Preporučao sam moljenje sv. Križnog puta, kad čekaju na sv. misu - a da ne hodaju od oltara do oltara - križni put ne mora se obavljati iz molitvenika, već je dosta malo promatrati sliku - naš je križni put valjda najljepši u Hrvatskoj - i izmoliti 1 Očenaš - Zdravo M. -

genuflexija kod Vel. oltara coram Ssmo - i zahvala - bar 10 minuta iza sv. pričesti. - Neka spomenem i to, da sam kapelu na groblju u 2 navrata popravljao i potrošio do 14.000 Din no, što se po danu popravilo – po noći bi porušeno - a neke histerične osobe htjele bi, da se morala podići nova kapela. Valjda bi bile ove spremne nositi material na brdo! Nova kapela bi došla do - 1 milijon - a i više; a župna crkva mogla i – propasti - pa bismo imali 2 ruševine! Da nijesam popravljao žup. crkve - ona bi bila doživjela sudbinu one u Bučici! - Novomu žpku preporučam, da ili odstrani žljeb na sjevernoj strani posvema ili da ga popravi. Ja sam iza rata u 3 navrata popravljao krov - bio je izrešetan. Nitko, da mi je sam izišao u pomoć! Potrošena bila sva uštednja i što se primilo za prodanu kuću Antolovićevu - Zagrebački radnici sve su pokvarili a Majani (**Kvakić Joso, Lamza Ivan** i **Vučičević** - svi iz Svračice) - radili su solidno i savjesno. Nasljedniče! Potrudi se na crkv. tavan, imaćeš šta vidjeti! - Jednog dana iza rata nastala je na elektr. inštalaciji tolika opasnost, da bi bila mogla nastati eksplozija na krovu a mogla kod toga izgorjeti i crkva. Sve sam to 1.I.1954 rastumačio - ali zloba ne poznaje razbora; i nakon svega toga klevetati će me zlobnici - a Ti, naslijedniče, budi oprezan i ne vjeruj laži i kleveti! Nijedan moj naslijednik neće biti u Glini 28 godina! Ovđe sam pretrpio gorkih časova! Time sam svršio!

Nadbiskupsi duhovni stol- Zagreb
Br. 4412/49 (prepis)
Zagreb, 23. rujna 1949.
Vč.župni ured - Glina

Na molbu Nva. od 15.9.1945. br. 15, kojom molite, da se odobri priloženi nacrt zakladnog lista u svrhu osnutka nove misne zaklade pok. Jurija Bastalića iz Gline, otpisuje se: Pošto je nekretnina i to oranica čest. br. 424, grunt. ul. br. 254 p. o. Glina u površini od 748, gruntovno prenesena odlukom kot. suda u Glini 1.9.1949. br. 0,154/42 i to u korist crkvene općine sv. Ivana Nep. u Glini tj. župne nadarbine, odobrava se nacrt time, da se u njemu dade obveza od dviju tihe sv. mise godišnje i to na 23. travnja i 22. kolovoza te obveza uređivanja triju grobova. - U zakladni list ima se na odredjenom mestu navesti broj i datum ovoga rješenja.- Zakladni list, sastavljen u dva izvorna primjerka, ima se podnijeti ovoj duhovnoj Oblasti na odobrenje, zajedno sa zapisnikom o samom osnutku. Zapisnik imade potpisati župnik i dva svjedoka, a Zakladni list župnik i crkveni starješine i dva svjedoka.

Ordinarij sede impedita:
Dr. Fr. Salis

NB.!

Godinama sam primjetio, da nekoji đaci (izuzev Peniće!) vrlo rado kradu novce bilo s oltara bilo iz škrabice, osobito se to zbivalo na Antunovo 17. I. i 13. VI. i na 29.8. - Opazih čak jenog đaka učiteljske škole. Neka se rector ecclesiae u nikoga ne pouzda, škrabica neka se metne nakon sakupljanja uz zid u svetištu - na Antunovo neka jedan od crkv. odbornika uz žpka. kupi s oltara - a u sakristiji neka točno pazi na sve mlađe ljude, koji dolaze, da pomognu. Isto tako kod "grobeka" vel. petek i vel. subotu. Vel. petak neka župnik često odnese milostinju od grobeka. Uopće neka pazi na crkvenu blagajnu, nikad ne ostavljati župni ured ne zaključan. U ovom kraju je krađa zapravo "narodni običaj" - zapravo "folklor!". I sobe u spratu neka su stalno zaključane. Isto i kuhinja, kad nema nikoga u njoj!

G. 1927. kad sam došao u Glinu našao sam samo jedno malo zvono u tornju. G. 1932. nabavismo 2 dobra zvona iz bronza

Veliko "E" od kg. 1105 - cijena a kg 31 D = iznosom 34. 255 D.
Drugo "As" od kg 540 - cijena a kg 31 D = iznosom 16. 740 D
2 komada željezng jarma i kata ukupno 5. 700 D
U 3 godine sakupio sam bilo u crkvi bilo privatno 56.130 D i brzo sve isplatio. (Vidi račun)

Zvona su bila izložena, kako se čita u Spomenici I. i na zagreb. zboru.

G. 1934. bila sva crkva temeljito popravljena pa da nije pucanje za vr. rata 1941 - 45. i bombardiranje nanijelo nove štete - mogla se crkva dobro uščuvati. Bilo je brige - a za svu tu brigu primao sam anonimna pogrda pisma!
Tako plaća svijet!

Nadbiskupski duhovni stol. Zagreb
Br.535/55. Predmet: Pridmjedbe na izvještaj o pastoralnim prilikama
Velečasni župni ured Glina

Vaš izvještaj kao i popratni komentar o pastoralnim župe za g. 1954. uzima se na znanje uz ove napomene:

1. Demografski župa za g. 1954. je nazadovala. Natalitet je za 2,3 % niži, mortalitet za 0,5 % niži, pa je naravni prirast za 1,8 % slabiji, a životni indeks za 50 % niži. Stanje je vrlo nepovoljno. Vjenčanja također niska.
2. Ali je zato visok postotak djece zak. pfc., što znači porast samo civilno vjenčanih. Kod krsta te djece postoji prilika, da taktički djelujete na roditelje, neka svoje odnose nastoje urediti prema Božjem zakonu i pred Crkvom.

3. Nazadovao je i broj primljenih pričesti, te je sada vrlo slab, nijedna trećina od ukupnog broja vjernika. Uskr. dužnost je isto tako slabija, bilo bi dobro uvesti susjedsku pomoć za korizmu (1954. i 1955. a i prije bila je i ovako odziv slab - susjedska pomoć - bila je od prije također.
4. Neprovidirani su, naprotiv, vrlo visoki, znak nehaja za najvažnije vjerske potrebe župljana. Napose je upadno, da ima toliko slučajeva nemara.
5. Polazak crkve je također slabiji. Sve znaci teške krize ove župe.
6. Katehizacija je slaba, dok su prvopričesnici dosegli samo polovicu od ukupnog broja djece, koja dolaze u obzir. Mladež slaba.

U Zagrebu, dne 29. srpnja 1955.

Generalni vikar Dr. Stj. Bakšić

I. Crkvi u Glini sam na odlasku od privatnog vlasništva ostavio:
a) jedan svoj amikt,
b) jednu bolju albu,
c) jednu slabiju albu, koju sam nabavio g. 1912. kao mladomisnik,
d) misnicu col. viol., koju sam si bio nabavio za smrt 1912.
e) dva korporala

II. Viduševskoj crkvi poklonjeno g. 1945. iz glinske crkve:
1. crno misno odjelo za Dvorište (sa križem na leđima)
2. jedan veliki oltarnik iz čiste lane za Viduševsku crkvu,
3. jedan cingulum col. albi,
4. dva korporala
5. jedno gotovo novo misno odjelo col. albi sa križem na leđima;

III. Za vrijeme rata je na misnom odjelu nastradala crkva u Gorama, poklonio sam joj iz glinske crkve:
1. jednu albu iz prave lane;
2. dva korporala,
3. 2 purifakatorija

IV. Crkvi u Hrastovici za novi oltar Din 18.000 (crkvenog D 10.000; iz svoga Din 8.000).

V. Majska je bila crkva nastradala za vr. rata - iz glinske crkve poklonjeno joj :
1. 2 lijepa oltarnika
2. Monstranca (gotika) je vlast majske crkve, čuva se u Glini.
3. Dva od † Lebera poklonjena kaleža:
4. 1 (glinski) u majskoj, 1 (majski) u glinskoj crkvi.- Posebice naglašam još 1 put da treba uzimati, kad se ide u Skelu: albu;

svijeće (2); a sve drugo (misno odjelo, korporal itd. (cingulum) nalazi se u samoj kapeli).

Naslijedniče, svakog većeg blagdana naglašuj, da zovnu svećenika k bolesnicima! U tome mnogo griješe! Djecu vrlo malo - gotovo ništa, ne šalju na kršć. nauk ni na misu! Mnogo je mladića oko 15 -18 g., koji se nisu još ispovijedili. Koliko sam o tome govorio - bez uspjeha! - Iza mise pozivao sam djecu k Stolu Gospodnjemu na kršć. nauk- bar za ¼ sata.

Povijest rkt župe Glina od 1955. pa dalje...

U listopadu 1955.g. imenovan sam upraviteljem župe Glina. Zamjenio sam starog gospodina preč. Franju Žužeka, koji je bio u Glini na past. dužnosti od 1927. Svakako predugo u jednom ovakovom kraju, kojeg sa etničke, etičke, vjerske i nacionalne konture u neprestanoj mijeni, osobto zadnjih decenija. Gospodin prečasnik slovenske je narodnosti. Možda već radi toga nije bio najbolji izbor preč. Nadb. Duh. Stola.[237] Teško je to reći. Ipak mi se čini, da bi jedan dobar svećenik - Hrvat možda bolje ušao u dušu ovoga naroda. Možda bi ga i lakše izveo iz ratnih stradanja, odnosno velikih nacionalnih ispada i grijeha, koji teško kaljaju savjest Hrvata. To je možda?

Gospodin Franjo Žužek radio je dosta, više nego mnogi drugi svećenici njegovih godina. Ne smijemo ga prosuđivati pod dalekozorom sadašnje pastoralne aktivnosti mladih i poslijeratnih generacija svećenika. Bio je na visini. O njemu nema ogovora do nekih manje važnih stvari, koje se mogu razumjeti.

Gospodni je Žužek ostavio malo napisanog iza sebe, s obzirom na to, koliko bi se priželjkivalo. Ne može se prema tome ocijeniti njegov rad prije rata. Izgleda, njegov rad u to vrijeme bio je kao i u ostalim župama. Mislim da se politikom nije bavio. U Glini su bila također strančarska trvenja polit. i vjerskih organizacija kao i drugdje. Izgleda, bio je podalje od njih. Možda u takovoj udaljenosti s koje uopće nije mogao protivno djelovati na razvoj i sukobe. Strančarski duh imao je ovdje mnogo štetnije posljedice nego drugdje radi miješanog stanovništva. Na taj problem trebalo je na vrijeme sagledati. No u tom i nije njegova krivnja. Nisu taj problem sagledali ni drugi, još pozvaniji.

Još je jedna stvar, koja je od kapitalne važnosti za kasniji razvoj. To je opadanje hrvatskog stanovništva. I taj je problem trebalo

[237] Sigurno i nije. F. Žužek 1960. god. (dopisao Žužek prigodom posjeta Glini 1960. godine)

sagledati na vrijeme i poduzeti barem nešto. Da li je u tom njegova krivnja? Sumnjam. On je bio Slovenac i u svojim nervima nije imao prirođeni instinkt. Kao Slovenac bio je veliki prijatelj grkoistočnjaka. Možda nije u njima vidio jednu veliku tenziju za polit. i nacionalnom agresijom? Ipak, ta je agresija bila vrlo očita, očitija ovdje nego drugdje. Glinu su i tada nazivali malim Beogradom.

No bilo je i pozvanijih ličnosti, koje nisu uočile ovaj problem - na vjerskom i političkom polju. Tebalo je problem sagledati svestrano i planski raditi na prosperitetu kat. stanovništva. Pile su se velike zdravice u ime hrvatstva i katolicizma - a jedno je i drugo bilo u opadanju, degeneraciji.

Radi svega toga u presudnim danima od 1941.-1945. godine na položaje vodstva naroda nisu došli planski izgrađeni ljudi već mnogi stihijom izbačeni, koji su, jer nisu imali potrebnih moralnih kvaliteta, učinili teške i ne popravljive ispade, odnosno grijehe. Možda bi jedan svećenik Hrvat znao naći svoje potrebno mjesto u različitim revolucionarnim grupacijama i tako zapriječiti barem donekle neobuzdanu krv amoralnih tipova. O tome je zaista teško govoriti. To je prošlost zaogrnuta mnogim nepoznanicama. Zato o tome neću dalje govoriti.

O mom predšastniku g. Žužeku treba reći i to da je spašavao pravoslavce na svakom koraku. Tu je bilo i granica heroizma. Zahvalnost poslije rata bila je malena. O tome dosta. Teško je uopće pisati nešto a da bude vjerodostojna slika jednog vremena. Okolnosti su još uvijek takove da je najbolje mnoge stvari preskočiti, jer su još previše svježe, nestaložene i jer žive nosioci raznovrsnih zbivanja. Mnoga će zbivanja razjasniti budući događaji i ljudi.

Prelazimo dakle na sadašnjost, vrijeme, kojem sam svjedok iz bliza. Neću davati znanstveni prikaz, sistematsku radnju već nabačene misli, koje su dulje vremena hitale po glavi, više ili manje jasne - a ispisane jedno popodne.

I. Stanje župne crkve i kapela

1. Župna crkva u Glini:

Razbijeni prozori, jedan prozor bez okvira, davalo je jedan neugodni dojam zapuštenosti, propadanja, hladnoće i propuha. Golubovi i ptice slobodno su lijetale po Božjem hramu i nalazili su nasloništa na oltaru i na koru. Dakako, njihovim izmetinama bila je puna crkva. U istom mjesecu (X) prozori su popravljeni i crkva očišćena. Mogli samo mirno dočekati zimu.

U istom mjesecu (X-1955) svetohranište je obloženo svilom. Dopunjena je također električna rasvjeta. Na orgulje se nije moglo uopće svirati. Popravljene su 1956. u ljetu za 80.000 dinara. Popravljao ih je g. Majdak. Iste godine u ljetu očistili smo tavan crkve i zvonik od izmetina ptica, osobito šišmiša. Iz tavana smo izbacili oko 20 kola smeća. U zimi 1956. preradili smo iz stare ispovijedaonice novu. Prerada je stajala 30.000 dinara. Iste godine lakirali smo oltare i druge predmete. Kroz 1956. i 1957. godinu popravljeno je misnog odijela i drugog rublja i nabavljeno novog u visini od 100.000 dinara. Nešto je isplaćeno a nešto poklonjeno. O tome dokazuje inventar.

1956 za Božić nabavljene su nove "Jaslice" rađene od lipovog drveta po samouku majstoru **Antonu Horvatu** iz Zagreba. Cijena oko 45.000 dinara. Isplata tokom godina. Isplaćuje se svake Nove godine sa darovima iz istih "Jaslica". Dosad je isplaćeno oko 30.000 dinara. Sada je crkva uglavnom čista i uredna i ima sve najpotrebnije za Bogoslužje.

2. Kapela sv. Križa u Jukincu

Krov popravljen, izmijenjeni rogovi, nabavljeni debeli prozori, popravljena vrata, ožbukan iznova strop, popravljen oltar i zidovi: sve 1956. i 1957. darovima Jukinčana. U najnovije vrijeme neki je pijani pravoslavac i luđak razbio prozor na vratima kapelice - u V. mj. 1958.

3. Kapela sv. Blaža u N. Selu

Ožbukana izvana i iznutra 1956 g. Za vrijeme zimskih dana nije se dalo unutra izdržati, dok nije bila ožbukana.

4. Kapela sv. Nikole u Skeli

Okrećena iznutra 1956. godine. Nije joj trebalo većih popravaka.

5. Kapela sv. Petra i Pavla na glinskom groblju više ne postoji.

Nema ni temelja. Treba sondirati teren možda za kakovu skromniju buduću kapelu.

II. Religiozno - moralno stanje

Naslov obuhvaća nekoliko podnaslova, koji će po prilici dati sliku navedenog stanja.

1. Polazak mise

U župnu crkvu dolazi redovito oko 150 osoba - na dvije mise - više puta i do 200, računajući i večernicu. Uglavnom iz same Gline, Jukinca, nešto Prekope i Kihalca, vrlo malo i rijetko iz Skele, Joševice, N. Sela i Selišta. Skela i N. Selo udaljeni su po 8 km. Joševica, Prekopa i Kihalac 4 km. To je svakako jedna otežavajuća okolnost.

Da se doskoči tome vrši se služba Božja: ili misa ili blagoslov ili kakova druga pobožnost, već prema mogućnosti i u kapelicama. U N. Selu misa je svaki mjesec. U Skeli gotovo svaki mjesec. U Jukincu oko 8 puta na godinu, u Joševici oko 6 puta na godinu večernica. Uvijek je obvezatna i propovjed.

Ako se uzme u obzir da upravitelj župe administrira i Maju, onda je to svakako puno.

U mjes. svibnju i listopadu vrše se prema mogućnosti i dotične pobožnosti u svim kapelama, koje su zatvorene: Jukinac, Skela, N. Selo.

Daljnja otežavajuća okolnost polaska sv. mise jest sama Glina. Ona je strah za sve one, koji bi htjeli vršiti dužnost svoje vjere. Budući da su većina stanovnika u okolici pripadnici grkoistočne vjere, a oni uopće ne polaze crkvu ni na najveće blagdane, to se onda i katolici nekako sa strahom približuju svojoj crkvi. Taj strah pojačava i antireligijska propaganda, koja dolazi iz Gline. Mnogom Hrvatu - katoliku to je jedini prigovor u službi, što je vjernik, radi čega gubi službu. Pravoslavac ne može imati ovaj prigovor, jer kod njih u većini slučajeva uopće nema religioznosti, koja bi se manifestirala na vanjski način, osim što za Božić kolju pečenice. To mi katolici i spočitavaju i govore "eto, kako da ne vjeruju, a kolje pečenicu kao i ja". Nekim službenicima u Glini direktno je zabranjeno polaziti u crkvu. Na svakoga se pazi i o takvome se vodi računa. Mnogima se uzima u krivnju i razgovor sa župnikom ili pozdrav. Advokat se boji svećeniku načiniti i službenu uslugu, jer mu se to kasnije predbacuje.

Daljni razlozi: neznanje i indiferentnost, što je sve pojačano ratom i nestabilnošću i strahom našega življa poslje rata.

Još jedan razlog, koji igra tu ulogu, jest siromaštvo, o kojem će biti govora kasnije.

2. Ispovjed i sv. Pričest:

Godišnje: 1957. godine = 3184
Prvi petak: 20-25 = 1957. godine
Prva subota: 15-20 = 1957. godine

Najgora slika o tome jest u Joševici, Selištu i Skeli. Iz tih sela godišnje se ispovjeda i pričešćuje svega nekoliko žena i djevojaka.

Skela je pod nekim utjecajem antireligiozne propagande. Imala je priličan broj pripadnika K.P. Njezini muškarci većinom su zidari. Kao takovi postali su velike pijanice, ženskari i potom siromasi - a na kraju indiferentni jače i neprijateljski raspoloženi prema vjeri.

Joševica - također pod velikim utjecajem antireligiozne propagande. Imaju priličan broj učlanjenih. Priličan je broj bio u N.O.B. Odanle su i donijeli mržnju na vjeru. Neki su donekle i opasni.

Selište - vrlo pomiješan sa pravoslavnim življem, pod velikim njihovim utjecajem radi različitih razloga.

Glina: mlađi svijet i činovništvo ne ide na ispovjed, ne ide ni na sv. misu.

Na ostalom terenu stvar je u malom porastu.

Kod svega toga treba uzeti u obzir neredovito pastoriziranje za vrijeme rata i poslije rata. G. Žužek bio je s vremena na vrijeme na četri - pet župa potpuno sam. Uz to on je bio već star i teško pokretan. Nije dakle čudo da je antireligiozna propaganda imala ovdje toliko utjecaja. Uzevši u obzir i gore navedene momente, stvar je jasna.

3. Sadašnje stanje stanovništa

Prije nego pođemo dalje treba konstatirati sadašnje stanje stanovništva. Time će mnoge stvari i naprijed i kasnije biti jasnije. Prema popisu 1958 godine:

Glina:	335
Jukinac:	321
Prekopa:	200
Kihalac:	81
N. Selo:	420
Skela:	245
Selište:	100
Joševica:	263

Prije rata: ?

U Glini ima starosjedilaca i kat. posjednika sve manje. Sve što je vitalno nestalo je ili se otselilo ne nalazeći ovdje prikladan teren za svoj razvoj. Stoga su perspektive za budućnost u Glini vrlo loše. Ovakovo stanje mogu popraviti samo izvanredni događaji. Uzroci nestajanja su jasni.

Iz Skele i N. Sela emigriraju prema Sisku. 1957. i 1958. god. otselilo je 10 obitelji.

Regenerativno sredstvo: zdrav kršćanski socijalni poredak i maksimalno zalaganje svećenika na svim poljima a osobito na organizaciji i karitasu.

4. Kršćanski nauk:

Pučko - školske djece u župi Glina ima: 125-135 (circa)
Osmoljetkaša ima: 60-70 (circa)
Gimnazijalaca:?
Polaznika drugih škola ima :?
Polazak vjeronauka 1958. godine:

- Glina, Prekopa, Kihalac, Jukinac = 30-40 djece,
- Joševica i Selište uopće ne dolaze;
- Skela 10-15 djece;
- N. Selo 30-35 dj

Uzroci: Osim gore navedenih i sam školski antireligiozni odgoj. Škola se boji crkve i vrši svakovrsni pritisak na djecu. U nekoliko navrata direktor je Matijašević zvao oko 30 djece. Koja su u početku mog dolaska pošla u crkvu. Javno im je zabranjeno.

Djecu, koju sam instruirao iz jezika - pravoslavnima i katolicima -zabranjeno je polaziti instrukcije, premda im nastavnici nisu to osigurali.

Roditelji djece, koji su namješteni u bilo kakvoj drž. službi bili su pozivani na odgovornost, ako im je dijete dolazilo u crkvu. Takovi slučajevi mogli bi se pojedinačno dokazati.

Mladež uopće za sada ne dolazi na vjeronauk.

Tako daleko još nismo došli. Među ostalim navedenim uzrocima: siromaštvo (nema obuće ili odjela) i stid, jer to nije običaj i jer još nitko ne ide.

5. Obiteljski život

Obiteljski moral poslje rata u mnogočem je spao i to: s obzirom na bračnu vjernost, konkubinat, rastavu, crkvena vjenčanja i djecu.

Uzroci: rat sa svojim ćudorednim posljedicama. Ovaj kraj bio je stalno poprište borbi, stjecište raznih vojski. Žene su bile nezaštićene, izložene na milost polit. protivnika.

Kolonizacija - emigracija za vrijeme rata. Stanovništvo je masovno bježalo prema sigurnijim krajevima - Petrinji i Sisku. Tamo da kako nisu bili osigurani obiteljski stanovi. Stanovalo se svakako. Često se ta kolonizacija i emigracija vršila u zajednici i pod zaštitom vojske. Posljedice su jasne.

Žene nestalih i poginulih nisu bile ničim pravo zaštićene, osobito žene polit. protivnika. Opljačkane imovine s djecom, osiromašene, prodavale su svoje tijelo za kukavan život. To je trebalo

biti također jedan od važnijih past. problema iza rata. Odatle se obično širi moralna labavost na sve strane, a osobito na mladež.

Propaganda o slobodnoj ljubavi - imala je također svoj utjecaj a pojavljivala se na svakom koraku.

Masovni radovi izvan župe.

Utjecaj obiteljskog morala odnosno nemorala grkoistočnih pripadnika, koji ovdje na strahovito niskom nivou.
Sve se to očituje na slijedećoj slici:

1. Abortusi: Dvije žene iz Jukinca zatvorene su jer su se bavile time. Svake godine po koji u kojem selu.
2. Bijela kuga: općenita pojava. Prevladava 2 djece.
3. Bijeg od ženidbe: Odrasli i zreli mladići boje se ženidbe radi neozbiljnosti i nesposobnosti djevojaka. Djevojke su zaostalije.
4. P.F.C ženidbe.[238]: Glina 21;
5. Rastavljeni: Glina 9;
6. Konkubinati: Glina 8;
7. Mješovote ženidbe: Glina 14;

Regenerativna sredstva: staloženi društveni poredak, ekonomsko blago-stanje (barem minimalno), sakramentalni život, maksimalno zalaganje svećenika na svim područjima, osobito na socijalnom, kulturnom i karitativnom.

6. Mladež

Čija je mladež? Ničija. Iz njih se uspjelo učiniti jednu bezoblikovanu masu, bez ideala, nezainteresiranu za ozbiljne i velike stvari, koja svaku stvar gleda pod prizmom uživanja.

Jedno treba ovdje spomenuti. Kojim slučajem i kako - ne znam - ali tako jest, mi nemamo izgrađene odrasle naraštaje. Kao da je nešto prije zatajilo ili nije bilo dovoljno naglašeno. U nastalom revolucionarnom vremenu stari je svijet ostao smuvan, nestalan, bez jedne čvrste okosnice. Vjeru gleda pod vanjskom slikom utilitarizma, sile i bogatstva. I, jer toga nema, ostali su nekako zatečeni, zbunjeni.

Nije stoga čudno da sa takovim kvalitetama nisu mogli izgraditi ni svoju djecu. Djeci su pustili uzde: neka traže svoju sreću; možda će njima biti bolje nego nama.

Glavna oznaka ove mladeži jest zabava i ples. Na takovim njihovim sastancima može se najbolje prosuditi njihov značaj kao i perspektive, koje oni daju za budućnost.

[238] Građanski brak

Mladež je željna vedrine i vedrog raspoloženja. Mi im to u kršćanskom smislu ne možemo pružiti, zato se vesele bez nas - u grijehu.

Gotovo u svim selima uvedene su kućne zabave, na kojima se sastaju stariji i mlađi jednog sela ili zaselka. Nerjetko se sa takovih zabava odlazi u divlje brakove.

Moral mladića je zista velik i neskriveni nemoral. Današnji mladići, treba spomenuti razvijali su se u ovim krajevima bez ikakove veze sa svećenikom.

Moral djevojaka - bolna točka i loš temelj budućih brakova. Nije čudo da kasnije nemamo katoličkih majki. On je na vrlo niskom stupnju.

7. Škole

Na području glinske župe nalazi se jedna osmoljetka i tri pučke škole. Nivo nizak, učiteljski i nastavnički kadar dosta slab.

Osmoljetka ima: V. r = 10 učenika;
VI. r.= 16;
VII. r. 23;
VIII. r =8

Glinska pučka škola: Prekopa + Kihalac + Selište:
I. r.= 12; II. r. =11; III. r. = 16; IV.r. = 14 učenika
Pučka škola u Joševici:? = Ima oko 20 učenika
Pučka škola u N. Selu: 37 učenika

Pučka škola u Skeli ne radi, jer nema dovoljno djece. Djeca idu u Građane u školu. Ima 15 učenika.

Prekopa i Kihalac idu u školu u Hađer. Ima ih: uključeni su u broju, koji pripada gl. pučkoj školi. Ima ih malo.

8. Popravni dom

Ima oko 300-350 pitomaca. S njima svećenik nema dakako nikakove veze. Osobito što loše utječu na moral ženske mladeži u Glini. Nažalost i kat. djevojke na njihovim zabavama našle su svoju propast.

9. Bolnica

Jedno je teško pitanje za dušobrižnika. Gotovo ni jedamput nisam ušao unutra bez neprilika. Rijetko sam ušao. Bolničko osoblje nikad ne zove svećenika.

10. Proštenja

Dva su zapažena proštenja u glinskoj župi. Sv. Ivan Nepomuk i Glavosjek pa zatim još zimsko i ljetno Antunovo. Posjet oko 250-300. Sv. Pričest od 150-200.

11. Velika ispovjed

Velika ispovjed je u Korizmi na vel. srijedu i jedan dan u adventu. Tada dolaze i strani svećenioci.

12. Crkveni odbor

Crkveni odbor župne crkve sačinjavaju sada Miško Gregurić i Miško Bolf iz Jukinca. To su ljudi punog povjerenja, velike požrtvovnosti za crkvu i svećenika. Nisu zakleti. Njihove obitelji žive urednim životom. Za svoj trud nikad ne traže niti žele naplate. Oni sačinjavaju i kapelski odbor sv. Križa u Jukincu.

Kapelski odbor sv. Blaža u N. Selu sačinjavaju: Pavao Horvatić i Pavao Norković, vrijedni i požrtvovni ljudi.

Kapela u Skeli nema svog odbora. Nema čovjeka.

13. Orguljaš

Od 1957. godine vrši stalnu orguljašku službu Ivica Bolf, sin crkv. odbornika Miška Bolf. Oženjen je čovjek, provodi sakramentalni život, ozbiljan je i nadasve povjerljiv. Samouk je. Prije godinu dana nešto je učio i notalno svirati kod umirovljenog učitelja g. Rukavine. Nema nikakve stalne plaće, prima povremeno nagrade.

14. Zvonar

Do mog dolaska 1955. godine nije bilo zvonara. Zvonarsku službu vršio je g. župnik, nije mogao redovito. Prvo sam dobio za zvonara g. Ivu Lasića, klobučara iz Gline. To je bolesni alkoholičar, s kojim sam imao puno posla. Od siječnja 1958. g. počeo je vršiti zvonarsku službu Stjepan Gregurić, mladić, dobar, pobožan, normalan. Nema plaće osim zvonarskog bira.

Sakristansku službu vrši č. sestra.

15. Sprovodi

Iz nekih sela sprovodi su dosta dobri i pristojni. U Selištu i Joševici jedva da se nađe čovjek koji bi nosio križ. Treba ga puno nagovarati.

16. Časne sestre

Nalaze se samo na župnom stanu i to dvije od samostana "Kćeri Božije Ljubavi". Djeluju vrlo odgojno, zamjenjuju svećenika u nekim stvarima u njegovom otsustvu. Mislim da je to dobro rješenje. Njihova nagrada jest: 3.000 i jednoj socij. osiguranje mjesečno.

17. Sajmovi

U Glini vrlo su posjećeni. To su u neku ruku blagdani za svijet. To su i rasadište grijeha: pijanstva, psovke, nepristojnosti, prevare. U slobodnom pastoralnom radu to bi bio također jedan od vanjskih problema.

III. Ekonomsko stanje župe

Ljudi isključivo žive od zemlje osim u selu Skela, gdje ima veći broj zidara i Gline, gdje ima veći broj obrtnika, činovnika i službenika. Kvaliteta zemlje je ispod osrednjosti. U blizini nema nikakvih tvornica, rudnika ili većih poduzeća, zato je ljudima teško doći do novaca. U nekim selima: Skela i Joševica - vlada dosta veliko siromaštvo.

Uzroci siromaštva:

- rat sa svojim posljedicama (pljačka, ubojstva, obitelji bez muškog člana i radne snage),
- politička netrpeljivost,
- pomanjkanje poduzeća,
- alkoholizam, osobito u Skeli (i u Joševici malo),
- ekonomski sistemi poslije rata i kao poslje - pomanjkane ambicije kod seljaka,
- veliki porezi – obaveze - koji nadilaze mogućnosti seljaka,
- manjkava agrarna tehnika i meliorativna sredstva,
- nepovjernenje prema mnogim naprednim mjerama.

U nekim selima, (Joševica, Selište, Skela,) loše stambene prilike. Kuće u većini bez podova, sa jednom stambenom prostorijom.

IV. Župni stan

Župni stan je pristojan u Glini i uščuvan.

V. Nadarbina

Ima veliku livadu kod ciglane, neplodna, sa godišnjim prihodom od 50.000 dinara. Zatim oranica "Dudana" od 1.100? čtv. i oranica "Bašća Bastilića" od 600 čhv? Ima oko 3/4 jutra šume kod groblja, koja je prorjeđena, mlada i sa mnogo bagrema. Pola jutra šume prisvojila je drž. šumarija u Glini, radi čega treba s njima ući u spor.

Na sve je to porez od 40.000 (circa) godišnje.

Ta je zemlja nedostatna za uzdržavanje svećenika. Ostalih dohodaka ima vrlo malo - godišnje u visini od 70.000 (circa) = blagoslov kuća, krštenje, sprovodi, vjenčanja.

VI. Župni arhiv

Složen je po materiji i godištima 1957. godine. Matične knjige još trebaju izvjesnih ispravaka. Sastavljen je novi "status animarum" u obliku kartoteke. Treba dopune. Knjižnica je vrlo slaba i nepotpuna.

Eventualia

1. Blagoslov kuća: Nakon mnogo godina obavljen je 1956. g. u župi Glina blagoslov kuća. Bio sam lijepo primljen u svim selima. Jedino je u Joševici išlo malo teže, jer se iz tog sela nije našao ni jedan čovjek, koji bi pratio svećenika. Druge godine već je bilo bolje.
2. I ovdje je održavana litur. reforma vel. tjedna. Obredi na vel. četvrtak i vel. petak dosta su dobro posjećeni. Uskrsna vigilija vrlo je dobro posjećena.
3. Ne smije se izgubiti iz vida da na dnu duša tinja još uvijek vjera i da bi ona u povoljnijim uvjetima na mnogim mjestima sigurno procvala.
4. Lijepo se vrši pozdravljanje svećenika. Skoro je rijetkost a da ga se ne pozdravi sa "Hvaljen Isus i Marija".
5. Ima župljana kojima je na srcu prosperitet vjere i pomoć svećeniku. Mnogi su upravo zadovoljavajuće sudjelovali kod obnove popravaka. Selo Jukinac već treću godinu daje svakog dana mlijeko župniku po 1 litru. Različite poslove župljani bez ikakove obaveze izvrše dragovoljno. Dakako njima se treba približiti i s njima treba lijepo postupati. Svećenik ne smije biti škrt prema ljudima.
6. Krunica - Mnogi vjernici mole krunicu. Kad sam došao ovamo rijetko je koja osoba znala krunicu moliti. Do sada je razdijeljeno od 700 – 1.000 krunica. Ima žena, koje svakog dana mole cijelu krunicu, ima ih, koje dnevno mole po jednu desetku.
7. Raspelo - Razdijeljeno je oko 400-500 raspela za kuće. Rijetko postoji koja kuća bez raspela.
8. Raspačano je oko 200 komada katekizama, mjesečno oko 25 blagovjesti i nešto molitvenika.
9. U župnoj crkvi i kapeli u N. Selu uvodi se polako recitirana misa.
10. Raspačano je nešto rublja siromašnijima u Glini i u Skeli, koje sam primio iz Zagreba.
11. Dva puta imali smo predavanje. Posjet oko 300-350 i iz najudaljenijih sela.
12. Mnogo bi brige trebalo posvetiti odgoju i stručnoj spremi djevojaka. One nemaju nikakvog izlaza. Ne znaju ni najjednostavnije poslove. Zaostale su u kulturi iza muškog svijeta, radi čega dolazi do bračne nevjere i rastava. Ta briga morala bi biti planska.
13. Također bi morala biti planska briga za dječake. Roditelji ne znaju kuda bi s njima. Ovdje je u tom teža stvar, jer prednost imaju djeca boraca a tih među Hrvatima gotovo i nema.

Prigodom dijeljenja sv. Potvrde obavio kanonsku vizitaciju u Glini *dne 23.VII.1858.*

Nadbiskup-Koadjutor Franjo Šeper

Od 1958. – 1964.

U rujnu mjesecu 1958. godine otišle su č. sestre "Kćeri Božije ljubavi" iz župnog stana u Glini i Gline. Ugovor je bio prekinut na intervenciju up. župe Franje Juraka. Razlog: teško financijsko stanje tako da je bilo nemoguće dalje ekonomski živjeti. I drugo: č. sestre nisu smjele prema njihovim propisima, ići raditi polje. Na njihovo mjesto došla je obitelj – penzionirani - muž i žena: Martin i Marija Nerat.

Gospđa Marija Nerat pobožna je i razborita žena. Mnogo se brine za crkvu, kuću i svećenika. Ima veliko poštovanje prema svakom svećeniku. Voli djecu. Radi toga koji put zamjeni svećenika i kod katehizacije. Dobra je domaćica i znade održati red. Njezin muž

Martin vodi brigu o bašći, o zemlji i drugim stvarima. S njima nije sačinjen nikakav ugovor. Oni imaju u župnom stanu stan. Zemlju eksploatiramo zajedno. Druhih dohodaka nemaju.

U studenom iste godine – 1958. - otselila je iz župnog stana Milja Bunčić, službenik otsjeka unutrašnjih poslova u Sisku. Njezine prostorije u spratu: mala kuhinja i sobica zauzeo sam ja. To nije bilo pravo Općini i komitetu. Izdan je nalog da se iselim iz tih prostorija. Useljenje je dobio milicioner Mirko Lalić sa svojom ženom. Nisam pristao. Dana 23.XII došla je milicija, prisilno otvorila vanjska vrata, zatim vrata od prostorije, i moje stvari izbacila van a milicionera unutra.

Nisam pristao, jer imam pravo na stan, jer su to prostorije koje mi odgovaraju, jer su manje i jer te prostorije trebaju za eventualni smještaj obitelji Nerat u slučaju drugih kombinacija na župnom stanu.

1959. godine uvodili smo podžbuknu instalaciju u župnom stanu - gotovo u svim sobama. Do tada bila je žica na zidu.

Prigodom toga i okrečene su gotovo sve prostorije.

1961. godine učinjeni su popravci na klozetu. Iskopana je nova graba i betonirana metar od zida kuće. Unutra u klozetima postavljene su školjke i cijevi kojih do tada nije bilo.

1961. godine prodan je komad zemlje "Dudana". Razlog: nacionalizacija. Prodan je Marjanu Zibaru u Glini za 210.000 Din. Novac je utrošen u popravke župnog stana i crkve.

1962. godine prodan je nacionalizirani vrt iza štale Peri Šikanja i Ivanu Paljug iz Gline - susjedima. Novac utrošen na popravke.

1962. godine darovala tutorica, žena pok. crkvenog dobrog odbornika Miška Gregurić, 800 čhv. oranice u jukinačkom polju zvana "Tuk".

1963. godine prodana "bašća" oko 700 čhv za 180.000 Din. Dio novca upotrijebljen za popravak crkve 80.000 na kupovine zemlje u jukinačkom polju u veličini od 800 čhv.

Crkva: 1960. godine postavljena je žica na ogradi do crkve sa istočne strane. Sada treba urediti još prvu stranu.

1963. godine stavljena je podžbukna instalacija.

1963. godine popravljena je crkva izvana, samo zid. Vjernici su zadovoljni, župnik nije. Računi se nalaze u arhivu za 1963. g.

Na ovoj crkvi ima mnogo popravaka, koje treba sustavno raditi. Sada je na redu ponutrica crkve.

1963. g. stavljene su mreže na prozore crkve koje su ukradene 1952. godine. To je bilo potrebno, jer je uvijek bilo razbijenih prozora.

1963. g. popravili smo sakristiju, stavili klupe, načinili školsku ploču pa nam ta prostorija služi za katehizaciju.

Vjersko - moralno stanje:

Možemo sagledati prema past. izvještaju za 1963. godinu:

- Broj vjernika: 2144. Od toga u samoj Glini 450-500. Tu treba uzeti u obzir broj svega stanovništva grada Gline, koji iznosi sada oko 3. 800 stanovnika.
- Broj rođenih 1963. godine: 20
- Broj umrlih 1963.g.: 19
- Broj vjenčanih 1963.g.:4
- Broj crkv. nevjenčanih 1963: 84
    - sa zaprekom bigaminis 17
    - bez zapreke ligaminis 67
- Sv. Pričesti 1963.g :3 100
- Uskrsnih dužnosti: 300 (Tu ima više postotaka iz župe Vidušević)
- Broj providiranih :40
- Umrlih bez sakr. 7
- Bez crkv. pokopa : 3

Posljednje i prve misije bile su 1963. godine od 29.VIII do 1. IX. To su bile zapravo pokusne misije, male misije, da bi se na temelju toga moglo nešto veće planirati za budućnost.

Posjet je bio slijedeći:

četvrtak: **I dan** : I prva Misa: 280= prije podne
"Glavosjek" II druga Misa: 250= navečer
Ispovjedi: 70
Pričesti: 87
Djeca :60
Staleška za žene:130

Petak: **II dan:** Prije podne: 225
navečer:187
Ispovjedi:56
Pričest: 105
Staleška za djevojke: 19
Staleška za mladiće: 9

Subota: **III dan:** Prije podne:226
Navečer: 400
Ispovjedi: 168
Pričest: 190 + N. Selo: 150 + Skela: 32

St. za muževe: 60
Nedjelja: **IV dan:** Prije podne 950
Navečer: 600
Ispovjedi:145
Pričest:476
Svih ispovjedi: 621, svih Pričesti: 950
Dakle!

Sve u svemu, kad se uzmu u obzir okolnosti: kišovito i ružno vrijeme, udaljenosti i sama Glina - moglo bi se planirati brižno pripremajući velike ili prave misije. Prilaže se Program misija, koji je odnešen u svaku kuću.

Vrijeme je zaista vrlo loše bilo pa je to možda jedan od razloga za slab uspjeh.

Polazak crkve: oko 150. misa je obično jedna, ja idem u župu Maja također. Ako imam misu u glinskoj filijali Skela ili N. Selo tada se broj povećava na 25.

Katehizacija - vrši se samo svake nedelje u ½ 10 do ½ 11 h. Započinjalo se i u radne dane. Nije uspjelo. Pokušalo se u više odjela. Bez uspjeha. Održava se zajednički za sve razrede osmoljetke. Malo nerazumljivo jest, ali je drugačije nemoguće. Svih obveznika za vjeronauk iz osmoljetke na području župe Glina ima 252. Od toga dolazi na pouku povremeno ili češće 107.

Godina 1964.

Preuzv. g. Biskup Kuharić

Dne 3. svibnja ove godine posvećen je za pomoćnog bisupa zagrebačke biskupije upravitelj župe Samobor, preč. g. Franjo Kuharić rođen u župi Pribić, kraj Krašića. Njegovim posvećenjem zadovoljni su gotovo svi svećenici zagrebačke nadbiskupije jer je uzoran i ponizan svećenik. Kroz skoro 18 godina bio je župnik dviju župa a povremeno i triju.

Najprije je bio kapelan u Radoboju a zatim kratko upravitelj Rakovog Potoka a iza toga imenovan i upraviteljem sv. Martina pod Okićem. Te dvije župe upravljao je požrtvovno sve do adventa do 1957. g. a u među vremenu je u dva navrata od 2 godine i 4 mjeseca upravljao i trećom župom Okička sv. Marija. G. 1957. u adventu preuzeo je župu Rude kao subsidijar samoborskog župnika kojeg je skoro naslijedio. Nakon kraćeg vremena uz veliku Samoborsku župu imao je zajedno s kapelanom župu Noršić Selo četri sata hoda od Samobora. kao takvav imenovan je za pomoćnog biskupa Dr. Frane

Šepera zagrebačkog nadbiskupa, koji je također s njime zadovoljan. Pisac ovih redaka poznaje ga osobno jer je rodom iz samoborske župe i bio je upravitelj Okičke sv. Marije 6 godina, kojom je sadašnji biskup u dva navrata upravljao. Taj naš mladi biskup dijelio je u ovom dekanatu sv. Potvrdu u drugoj polovici srpnja. Posebno je bio oduševljen revnošću i pastoralnim radom ovih svećenika. Za njega je to bilo jedno osvježenje nakon nekih župa, gdje svećenici samo vegetiraju.

Odlazak vlč. g. Franje Juraka, dosadašnjeg upr. župe

Dne 20.kolovoza predao je vlč. g. Franjo Jurak ovu župu Glinu i Maju vlč. Josipu Frkin, upr.župe Okička sv. Marija.

Vlč. Josip Frkin, rodom iz župe Samobor upravljao je župom Glina od 20. kolovoza 1964. do 6. listopada 1969. godine, a onda je otišao na župu Bl. Marka Križevčanina na Selskoj cesti u Zagreb. Učinio je puno za ovu župu u svakom pogledu - u duhovnom kao i u materijalnom - plodovi njegova rada vidljivi su i još će se dugo vidjeti.

Dne 6. listopada 1969. došao je kao privremeni upravitelj župe vlč. Matija Banovčić, mladomisnik, rodom iz župe Davor. On je 19. travnja 1970. premješten za kapelana u Kutinu.

Vidio 27.IX.1973.
A. Petranović
v.d.d.

Zbog poštivanja propisa da se zadnjih 30 godina spomenice ne koristi u javnosti, razdoblje do 1998. godine ostaje za sada tajna.

Bilježke u Leberovom dodatku glinskoj i majskoj Spomenici

1689. Na Krajini.

Radvo Badrić harambaša sa svojima drugovima Vlasima mole biskupa Zagreb., da im dozvoli naseliti se u Malom Gracu i u Sračici, te oko riečice Dragotine. (Lopašić Monum. III. Tom, pag. 458).

15.IV.1701. **Baron Franjo Krištof Delišimunović** izvješćuje banovca Stjepana Jelačića da pobunjeni Vlasi navališe na Sračicu, i da se u tabor kod Gline kupe. *"....rev. Domine! Perdnelles Valachi trans Glinenses non deistunt ab hostilitatibus*; odpotlam se s g. vicebanom iz Berkiševine povrnusmo, jesu oni priko Glinski Vlahi, kojim mi drugač uzroka dali nismo, okol Sračicu stojeće Horvate porobili i hiže im razmetali. *Nec his contenti*, onu Sračičku zidinu plognerali i mene unutra nepustili; kakti su oni koji su mrtvi bili haramije nikoliko dan *ex defectu sustentationis* komaj živi, morali se pridati, *et hoc, dicuntur, non ex alia ratione fecisse*, nego da budu imali kamo svoja dugovanja od nas se robie bojeći salverati... (Lopašić Mon. Tom III. p. 194)

Veliki Gradac

Selo Veliki Gradac udaljeno je od Gline po prilici 2½ sata vožnje (22 kilom.) U grčko iztočnoj crkvi imade u sredini crkve kamen, na kojem je ovaj napis.

CAPLM
ZAGRA
FIERIFEC
1548
7. SEPEBRIS

to jest: Capitulum Zagrabiense fieri fecit 1548 7. Septembris.

Dužina je tomu kamenu 52 centimetra, a širina 24 centimetra. Ja sam u Katoličkom listu g. 1878. br. 18 str. 148-149 o tom natpisu nješto obširnije progovorio. Ovdje napominjem da je biskup zagrebački Luka godine 1505 priklonio za uvijek desetinu od obadva Graca i od Petrinje Kaptolu. Spominju se obadva Graca (utrinsque Gradecz), jer je i prije bio a i danas je selo Veliki Gradac i Mali Gradac, obadva su sela blizu jedan drugomu.

razoren je grad Gradac mjeseca srpnja 1591., veli se u Krčeliću doslovce ovo: *"Capitulum vero Zagrabiense arcem suam Gradecz trans Colapim sitam, sunt enim hujus nominis plura locam mense Julio destruxit, ruinavitque."* Bio je to čvrst grad jer Mikač spominje u svom pismu od g. 1591. da bez puščanog praha nije kadar ni sa hiljadu ljudi toga grada razoriti. Od toga grada imade i danas ostanaka.

Opazka:

Početkom svibnja 1913. pisao sam g. parohu Benjaminu Alinčiću u Velikom Gracu, neka mi javi je li taj kamen još u crkvi parohijalnoj u Velikom Gracu. Paroh mi je odgovorio da je god. 1905. uzidana nova crkva u Velikom Gracu, pa su zidari taj kamen "zazidali u crkvu u fundament".

List paroha datiran 18.V.1913. godine.

Pavao Leber

Ob ovom natpisu i kamenu napisao sam u Katoličkom listu 28.X.1915. br. 43 članak. Naglasio sam da je taj kamen uzidan u fundamenat u ove crkve te sam naveo iz lista g. paroha od riječi do riječi njegovu izjavu.

P.L.

Katolička zastava u grčko iztočnoj crkvi

Selo Žirovac udaljeno od Gline 4 sata vožnje. U selu je crkva grčko iztočna s. Petra. U 14. vijeku bila je u Žirovcu katolička crkva sv. Petra (vidi Tkalčić, Monumenta II p. 76).

U crkvi je zastava od težke svile, lijepo vezena, ali već trošna i na njekoliko mjesta probušena od puščanog zrnja, znak da je nošena u boj. Ta je zastava po obliku kao što su i danas vojničke zastave. Na vršku od držala namješten je od bronca plosnati šiljak. Na jednoj strani toga šiljka urezana je slika sv. Ladislava, a pod slikom urezano je Ladislav Rex.

Na drugoj strani šiljka urezan je grb, i to lav drži mač, a nad njim je ždral, oko grba piše: *Sub gubernio Illiriae pro regis Caroli Camitis Battyani atque ex eius opera solemniter consecrata sunt haec signia.* Ova zastava potječe iz XVIII. vijeka za vrijeme banovanja Karla Baćana (1742.-1754.) Po slovima sudeć, koja na nadpisu godinu naznačuju, izlazi da je zastava blagoslovljena 1748.

O toj zastavi pisao sam obširnije u Katoličkom listu god. 1880. br. 37.

SADRŽAJ:

GLINA

NAPOMENA I ZAHVALA

⇒ **Zbog kratkoće vremena nisu prevedeni svi latinski tekstovi.**

⇒ **Sigurno ima pogrešaka koje su promakle pri prijepisu, a promakle kod ispravljanja. Dobronamjerni čitatelj shvatit će plemenitu nakanu svih koji su se zalagali da ovu knjigu dobijete u ruke. Na mnogo mjesta nije pogrešno prepisano, nego je tako u originalu.**

⇒ **Bilo je puno problema sa "zločestim" rukopisima nekih svećenika, posebno sa latinskim i njemačkim tekstovima koji se po smislu nisu mogli odgonetnuti.**

⇒ **Neka ova knjiga posluži za istraživanje povijesti župa Maja, Viduševac, Mala Solina i Glina.**

⇒ **Velika hvala svim svećenicima koji su uložili i potrošili svoje živote za vjerski, moralni, kulturni i materijalni napredak povjerenih im župljana. Hvala im za pisani i svaki drugi trag što su ga ostavili za sobom.**

⇒ **Posebna HVALA glinjaninu, nekadašnjem majskom i glinskom župniku, Pavlu Leberu, čiji tekstovi zauzimlju polovicu ove knjige.**

****

Izdavač
Župa Sv. Ivana Nepomuka
GLINA
Ogranak Matice Hrvatske Glina

Odgovara
Juraj Jerneić – župnik
Trg bana J. Jelačića 24
44400 Glina

Za tisak pripremio
Juraj Jerneić - župnik

Tisak
Offset Markulin Lukavec

Tiskano u lipnju 1998. godine
u 1.000 primjeraka

U knjizi ima:
213.178 riječi,
1.035.880 slova i
202.767 razmaknica

****

...ta Neophytarum et gravem ...
Administrabat Admodum Rdus Micha...
...ā Martii 1750: hac Die obiit. Sub ...
...um modernē horti cum aliis Aedificiis ...
...andem in ipsissimo loco ubi moderna ...
... quem et hodie Venerabatur Patronum, ...
Confessorem habuit erat longe minor ...
... Ara enim major erat versus Orie...
... Ecclesiam ostenderetur, tum ut sacris...
..., tum ne tanta turris gravitas ...
...nstitionis sit obnoxia, tum etiam ...
..., quod ad praescriptum situm conforma...
...ordinarie aptata sunt.
...er traditionem ante hanc ligneam ...
...am in hoc loco Vidusherciz, existi...
...yelkovcz inferiori, pago nunc filiali ...
... inferius infra tumulturiam ...